ព្រះ
វិន័យបិដក
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ឯកមហានិបាត
ទី១

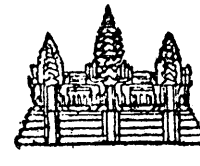

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស.២៥០២

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តរិមោ ភាគោ

បកិណ្ណកនិបាតជាតកំ

សាលិកេទារជាតកំ[1]

(១) សម្បន្នំ សាលិតេឆារំ សុភ កុញ្ជន្តំ តោសិយ
បដិវេនេមិ តេ ព្រហ្មេ ន តេ ភវេតុមុស្សហោ
ឯតោ ច តត្ថ សកុណោ យោ នេសំ សព្វសុន្ទរោ
ភុត្វា សាលឹ យថាកាមំ តុណ្ហោ ឆាយាយ តិដ្ឋតិ ។

(២) ឧជ្ឈន្តុ ភលថាសានិ យថា ពជ្ឈេថ សោ និរោ
ជីវញ្ច នំ តហេត្វាន អានយេហិ មមន្តិកេ ។

(៣) ឯតេ ភុត្វា បិវិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា
ឯតោ ពន្ធោស្មិ ចាសេន កឹ ចាបិ បតិតំ មយា ។

---

១ ម. តេទារជាតកំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯរមភាគ

បកិណ្ណកនិបាតជាតក

សាលិកេទារជាតក

(១) (បុរសអ្នករក្សាស្រែពោលថា) បពិត្រកោសិយៈ ស្រូវសាលីក្នុងស្រែ
បរិបូណ៌ដែរ តែពួកសេកតែងស៊ី បពិត្រព្រហ្ម ខ្ញុំសូមដំរាបលោក ខ្ញុំ
មិនអាចហាមឃាត់សេកទាំងនោះបានឡើយ បណ្តាសេកទាំងនោះ
មានសេកមួយ ដែលល្អដោយចំណែកទាំងពួង ជាងសេកទាំងនោះ
ស៊ីនូវស្រូវសាលី តាមសេចក្តីប្រាថ្នារួចហើយ ក៏ពាំស្រូវដោយ
ចំពុះហើរទៅទៀត ។

(២) (សាលិន្ទិយព្រាហ្មណ៍ កោសិយគោត្រពោលថា) ជនទាំងឡាយ
ចូរដាក់អន្ទាក់ធ្លើដោយកន្ទុយសត្វ បក្សីនោះនឹងជាប់ ចូរអ្នកចាប់
វាទាំងរស់ នាំមកកាន់សំណាក់នៃអញ ។

(៣) (ស្តេចសេកពោលថា) បក្សីទាំងនុ៎ះ ស៊ីផង ផឹកផង ហើយហើរ
ចេញទៅ អាត្មាអញម្នាក់ឯង ជាប់អន្ទាក់ហើយ អាត្មាអញធ្លើ
ហើយនូវអំពើលាមកដូចម្តេច ។

(๒) ទិនវំ ទ្វន អញ្ញេសំ សុវ អច្ចោនវំ តវ
កុត្វា សាលឹ យថាកាមំ តុណ្ហោនាថាយ កច្ឆសិ ។
កោដ្ឋន្ត តត្ត បូវេសិ សុវ វេរន្ត តេ មយា
បុដ្ឋោមេ សម្ម អក្ខាហិ កុហឹ សាលឹ នំឆេយ្យសិ[1] ។
(៥) ន មេ វេរំ តយា សទ្ធឹ កោដ្ឋោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ
ឥណំ មុញ្ចាមិ ណំ ទម្មឹ សម្ម្លាត្តោ កោដិសិ ម្ហលឹ
និធឹ តត្ត និទហាមិ ឃរំ ជានាហិ កោសិយ ។
(៦) កីទិសំ តេ ឥណានានំ ឥណាមោក្ខោ ច កីទិសោ
និនិនានមក្ខាហិ អថ ចាសា បមោក្ខសិ ។
(៧) អជាតបក្ខា តរុណា បុត្តកា មយ្ហំ កោសិយ
តេ មំ ភតា ភរិស្សន្តិ តស្មា តេសំ ឥណំ ទទេ ។
មាតា បិតា ច មេ វុឌ្ឍា ជិណ្ណកា តតយោព្ភនា
តេសំ តុណ្ហោន ហាកូន មុញ្ចេ បុព្ពកតំ ឥណំ ។

---

๑ ម. និធីយសិ ។ ម. និទហសិ ។

(៤) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលសេក ពោះសេកទាំងឡាយដទៃ (ជាពោះគួចល្មម) ដោយពិត (ចំណែកខាងពោះ)របស់អ្នក ជាពោះធំជ្រុលពេក បានជាអ្នកស៊ីស្រូវសាលីតាមសេចក្តីប្រាថ្នារួចហើយ ក៏ពាំយកស្រូវដោយចំពុះហើរទៅ ។ ម្នាលសេក អ្នកបំពេញជង្រុកក្នុងព្រៃរកានោះឬ ឬក៏អ្នកចងពៀរនឹងយើង ម្នាលសំឡាញ់ យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់ អ្នកកប់ស្រូវសាលីទុកក្នុងទីណា ។

(៥) (ស្តេចសេក...) ខ្ញុំមិនចងពៀរជាមួយនឹងអ្នកទេ ជង្រុករបស់ខ្ញុំក៏មិនមានដែរ ខ្ញុំដោះបំណុលផង ឲ្យបុលផង ខ្ញុំហើរទៅដល់ចុងរកា ក៏កប់កំណប់ទុកក្នុងព្រៃរកានោះ បពិត្រកោសិយៈ អ្នកចូរជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

(៦) (ព្រាហ្មណ៍...) ការឲ្យបុលរបស់អ្នកដូចម្តេច ការដោះបំណុលដូចម្តេច អ្នកចូរប្រាប់នូវការកប់កំណប់ កាលបើដូច្នោះ អ្នកនឹងរួចពីកអន្ទាក់។

(៧) (ស្តេចសេក...) បពិត្រកោសិយៈ ខ្ញុំមានកូនតូចៗ មិនទាន់ដុះស្លាបនៅឡើយ កូនតូចទាំងឡាយនោះ ដែលខ្ញុំចិញ្ចឹមហើយនឹងចិញ្ចឹមខ្ញុំវិញ ហេតុនោះ ខ្ញុំត្រូវឲ្យបុលដល់កូនតូចៗទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំមានមាតាបិតាចាស់គ្រាំគ្រា មានវ័យកន្លងហើយ ខ្ញុំទាំ(នូវស្រូវសាលី) ដោយចំពុះ យកទៅដូនមាតាបិតាទាំងនោះ ខ្ញុំត្រូវដោះបំណុលដែលគាត់ធ្វើហើយមុន ។

អញ្ញោបិ តត្ថ សកុណោ ទីឃបក្ខោ សុទុព្ភិលោ
តេសំ បុញ្ញត្ថិកោ ធម្មំ តំ តំ អាហុ បណ្ឌិតា ។
ឦទិសំ មេ ឥណាជាតំ ឥណាមោក្ខោ ច ឦទិសោ
តំ តំ ជាតមធម្មក្ខាមំ ឃរំ ជាជាហិ គោសិយ ។

(៨) អទ្ធគោ វតាយំ បក្ខី ន៑ជោ បរមធម្មិកោ
ឯកក្ខេសុ មនុស្សេសុ អយំ ធម្មោ ន វិជ្ជតិ ។
កុញ្ជ សាលីយជាតកាមំ សហ សព្ភិហិ[1] ញាតិភិ
បុនបិ សុវ បស្សេម បិយំ មេ តវ ទស្សនំ ។

(៩) កុត្តញ្ច បីតញ្ច តវស្សមម្ហិ[2]
វត្តិញ្ច ឆោ គោសិយ តេ សកាសេ
តិក្ខត្តុន្តេ ឆ្លោសុ ទធាហិ ជានំ
ជិណ្ណោ ច មាតាបិតរោ ភរស្សុ ។

(១០) លក្ខី វត មេ ឧទបាទិ អជ្ជ
យោហំ អទស្សំ បរមំ ទិជានំ
សុវស្សេ សុត្វាន សុភាសិតានិ
គាហាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

---

១ ម. ធម្មេហិ ។ ២ ម. តវស្សព្ភម្ហិ ។

ក្នុងព្រៃនោះមានបក្សីតាំងពាន់ឯទៀត ដែលជ្រុះស្លាបអស់ហើយ ថមថយកំឡាំង ខ្ញុំត្រូវការដោយបុណ្យ ក៏ឲ្យដល់បក្សីតាំងនោះ បណ្ឌិតតាំងពាន់ឯទៀតពោលថា បុញ្ញកម្មនោះជាកំណប់ ។ ការឲ្យបុលរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះ ការដោះបំណុលរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះ ខ្ញុំប្រាប់នូវការកប់កំណប់ បពិត្រកោសិយៈ អ្នកចូរជ្រាបយ៉ាងនេះ ។

(๘) (ព្រាហ្មណ៍...) បក្សីមានកំណើតពីរដងនេះ ប្រសើរណាស់តើ ជាសត្វប្រកបដោយធម៌ដ៏ក្រៃលែង មនុស្សពួកខ្លះមិនមានធម៌នេះទេ ។ អ្នកចូរបរិភោគនូវស្រូវសាលី ជាមួយនឹងពួកញាតិតាំងអស់ តាមប្រាថ្នាចុះ ម្នាលសេក សូមឲ្យយើងឃើញអ្នកទៀត ដ្បិតការបានជួបប្រទះនឹងអ្នក(នេះ) ជាទីស្រឡាញ់របស់យើង ។

(๙) (សេដ្ឋបុសេក...) បពិត្រកោសិយៈ ខ្ញុំបានបរិភោគផង ផឹកផង ក្នុងលំនៅអ្នករួចហើយ ខ្ញុំមិនអាចនឹងនៅក្នុងសំណាក់នៃអ្នកអស់រាត្រីមួយទេ អ្នកចូរឲ្យទាន (ចំពោះសមណព្រាហ្មណ៍) ដែលមានអាជ្ញាជាក់ចុះហើយផង ចូរចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់គ្រាំគ្រាផង ។

(๑๐) (ព្រាហ្មណ៍...) លក្ខី (សិរី បុណ្យ នឹងប្រាជ្ញា) បានកើតឡើងហើយ ដល់យើងក្នុងថ្ងៃនេះ ដ្បិតយើងបានជួបនឹងស្តេចសេកដ៏ប្រសើរ ជាងពួកបក្សីតាំងពាន់ យើងនឹងផ្គើបុណ្យឲ្យច្រើន ព្រោះបានស្តាប់នូវសុភាសិត របស់សេក ។

(๑๑) សោ កោសិយោ អត្តមនោ ឧទគ្គោ
អន្ធញ្ច ចានញ្ចកំសជ្ជិវត្វា
អន្ធេន ចានេន បសន្នចិត្តោ
សន្តប្បយិ សមណព្រាហ្មណេ ចាតិ ។

សាលិកេទារជាតកំ បឋមំ ។

បឌ្ឍកិន្នរជាតកំ

(๑๒) ឥបនីយតិំ មញ្ញេ ចន្ទេ លោហិតមុទ្ធនេ[๑]
អជ្ជាបិ វិជហាមិ[๒] ជីវិតំ ចាណា មេ ចន្ទេ និរុជ្ឈន្តិ ។
ឯសនិ[๓] មេ ទុក្ខិំ មានយំ មេ ឧយ្ហតេ និតម្ពាមិ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេមិ សោកេមិ ។
តំណាមិ វនមិ មិលាយាមិ នទិ អបរិបុណ្ណា[๔] សុស្សាមិ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេមិ សោកេមិ ។
វស្សមិ សរេ ចានេ ឥមានិ អស្សូនិ វត្តរេ មយ្ហំ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេមិ សោកេមិ ។

---

๑ ម. លោហិតមុទ្ធនេ ។ ๒ ម មញ្ជាមិ វិជហាមិ ។ ម. អជ្ជ ជហាមិ ។ ๓ ម. ឯសនិ ។ ๔ ម. អបរិបុណ្ណាយា ។

(១១) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) សាលិន្ទិយព្រាហ្មណ៍ ជាគោសិយគោត្រនោះ មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មានចិត្តជ្រះថ្លា បានចាត់ចែងនូវបាយនឹងទឹក ហើយញ៉ាំងសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនឹងទឹក ។

ចប់ សាលិកេទារជាតក ទី ១ ។

បទុំកិន្នរជាតក

(១២) (បទុំកិន្នរគោលថា) ម្នាលនាងចន្ទា ជីវិតនេះប្រហែលជាដិតជាប់ហើយ ព្រោះក្រពុលដោយឈាម អញនឹងលះបង់នូវជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ម្នាលនាងចន្ទា ជីវិតរបស់អញនឹងរលត់ ។ ជីវិតរបស់អញជាទុក្ខពៀបចុះហើយ ហឫទ័យរបស់អញក្តៅណាស់ អញលំបាកក្រៃពេក ព្រោះហេតុនាងចន្ទា កំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេ ។ អញនឹងសូតស្រពោនដូចជាស្មៅ (ដែលគេដាក់លើថ្នក្តៅ) ដូចជាដើមឈើ (ដែលគាត់ផ្តាច់ឫសហើយ) អញនឹងរីងស្ងួតដូចជាស្តឹងដែលមានទឹកមិនពេញ ព្រោះនាងចន្ទាកំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេ ។ ទឹកភ្នែកទាំងឡាយ របស់អញនេះហូរទៅ ដូចជាភ្លៀងក្បែរដើមភ្នំហូរទៅ ព្រោះហេតុនាងចន្ទាកំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេឡើយ ។

(๑๓) ទាយោ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យោ មេ ឥត្តិសបតិ វាតកិយា

វិជ្ជុ វនម្ពុលស្មិំ សោយំ វិយ្ហោ ឆមា សេតិ ។

ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ បដិមុញ្ចតុ ភិក្ខុ តវ មាតា

យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ កីបុរិសំ អវេក្ខមានាយ ។

ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ បដិមុញ្ចតុ ភិក្ខុ តវ ជាយា

យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ កីបុរិសំ អវេក្ខមានាយ ។

មា ច បុត្តំ មា ច បតិំ អន្តកំ ភិក្ខុ តវ មាតា

យោ កីបុរិសំ អវជិ អន្តសកំ មយ្ហំ តាមាហំ[1] ។

មា ច បុត្តំ មា ច បតិំ អន្តកំ ភិក្ខុ តវ ជាយា

យោ កីបុរិសំ អវជិ អន្តសកំ មយ្ហំ តាមាហំ ។

(๑๔) មា ត្វំ ចន្ទេ ភេឝិ មា សោឝិ វនតិមិរមត្តកិ

មមត្វំ ហេហិសិ ភរិយា ភិក្ខុលេ បុជិតា ឆារតិ ។

---

๑ ម. ៣អា ។

(១៣) (នាងចន្ទាកិន្នរី តោសង្កាសាថា) ពាជបុត្តណា បាញ់នូវប្តីដែលអញជាអ្នកកំព្រាប្តីហើយ ពាជបុត្ត (នោះ) អាក្រក់មែន ប្តីរបស់អញនោះដែលត្រូវសេរមុតហើយ ដេកលើផែនដី ទៀបគល់ឈើ ។ នែពាជបុត្ត សេចក្តីសោក កង់ហប្ទ័យណានៃអញ ដែលកំពុងសំឡឹងមើលនូវកិន្នរ សូមមាតារបស់អ្នក បាននូវសេចក្តីសោកកង់ហប្ទ័យដូចអញនេះដែរ ។ នែពាជបុត្ត សេចក្តីសោកកង់ហប្ទ័យណារបស់អញ ដែលកំពុងសំឡឹងមើលនូវកិន្នរ សូមប្រពន្ធរបស់អ្នក បាននូវសេចក្តីសោក កង់ហប្ទ័យដូចអញនេះដែរ ។ នែពាជបុត្ត បុគ្គលណា បានសម្លាប់កិន្នរ ដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ត ព្រោះការចង់បានអញ សូមកុំឲ្យម្តាយរបស់អ្នក(នោះ)បានឃើញកូនផង សូមកុំឲ្យបានឃើញប្តីផង ។ នែពាជបុត្ត អ្នកណាបានសម្លាប់កិន្នរ ដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ត ព្រោះការចង់បានអញ សូមកុំឲ្យប្រពន្ធរបស់អ្នកនោះ បានឃើញកូនផង សូមកុំឲ្យបានឃើញប្តីផង ។

(១៤) (ព្រះពាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្នាលនាងចន្ទា មានកែកដូចផ្កានៃតំមរព្រឹក្សក្នុងព្រៃ នាងកុំយំ កុំសោកឡើយ នាងនឹងបានជាអគ្គមហេសីនៃយើង នឹងមាននាងនារីបួជាក្នងពាជត្រកូល ។

(๑๕) អបិ ច្ចជាបិ មរិស្សន្តិ ជាបិ ភវនេត្តតា ហោស្សតិ
យោ កឹបុរិសំ អវជិ អច្ចសរិ មយ្ហំ តាមាបិ ។
(๑๖) អបិ តិរុតេ អបិ ជីវិតុតាមិតេ កឹបុរិសិ តច្ចបិ មវ្ហិ
តាលិសតក្ខរភោជនា អញ្ញេ តំ មិតា រមិស្សន្តិ ។
(๑๗) តេ បច្ចតា តា[๑] ច តេ តនុក តា ច តិរិតុហាយោ
តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស តេ អហំ តាសំ[๒] ។
យេសុ បច្ចតេសុ មយំ ឯតរោ អតិរមិម្ហា
តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស តេ អហំ តាសំ[๓] ។
តេ បណ្ណាសន្តតា រមណីយា ភឧមិតេហិ អនុចិណ្ណា[๔]
តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស តេ អហំ តាសំ ។
តេ បុប្ផសន្តតា រមណីយា ភឧមិតេហិ អនុចិណ្ណា
តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស តេ អហំ តាសំ ។

---

๑ ម. តាតិ ន ទិស្សតិ ។ ๒ ម. តត្ថេវ តិដ្ឋន្តិ ។ តត្ថេវ តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស តេ អហំ តាសុ ។ ๓ ឧ. ម. អយំ គាថា ន ទិស្សតិ ។ ๔ អនុចិណ្ណាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

(๑๕) (កិន្នរី...) នែរាជបុត្រ អ្នកណាបានសម្លាប់នូវកិន្នរ ដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ត ព្រោះការបង់បានអញ្ជ អញ្ជស៊ីតែស្លាប់ អញ្ជនឹងមិនធ្វើ (ជាប្រពន្ធ) របស់អ្នក(នោះ)ទេ ។

(๑๖) (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងកិន្នរី ដែលជាស្រីមានសេចក្តីខ្វាចផង បង់រស់នៅផង នាងជាមេម្រឹគ មានស្មឹកកំញាន នឹងស្មឹកក្រស្នាជាកោជន ចូរនាងទៅកាន់ព្រៃហិមវន្តចុះ ពួកម្រឹគជាទៃនឹងត្រេកត្រអាលចំពោះនាង ។

(๑๗) (កិន្នរី...) កុំតាំងឡាយនោះផង ជ្រោះកុំតាំងឡាយនោះផង គួហាកុំតាំងឡាយនោះផង បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ យើងតាំងឡាយ រមែងត្រេកត្រអាលជាមួយគ្នា លើកុំតាំងឡាយណា បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកលើកុំតាំងឡាយនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កុំតាំងឡាយនោះដេរដាសដោយស្មឹកឈើ គួរឲ្យរីករាយ ដែលពួកម្រឹគសាហាវធ្លាប់ដើរទៅមកញឹកញាយ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កុំតាំងឡាយនោះ ដេរដាសដោយផ្កាឈើ គួរឲ្យរីករាយ ដែលពួកម្រឹគសាហាវ ធ្លាប់ដើរទៅមកញឹកញាយ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

អច្ឆោ សរដ្ឋិ តិរីវច្ឆេ ឆដ្ឋេ ឧសភមាតិកា
ឯណេយ្យោ សត្តមេ វុត្តោ ឧបោសថោ ឥតិ ទ្វេ ទ្វេ ។

ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។
ឆឡាឆំ ហិមវាតោ បព្ភតស្ស ក្កុជាឆំ ឧស្សឆិយាឆំ
ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។
បីតាឆំ ហិមវាតោ បព្ភតស្ស ក្កុជាឆំ ឧស្សឆិយាឆំ
ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។
តម្ពាឆំ ហិមវាតោ បព្ភតស្ស ក្កុជាឆំ ឧស្សឆិយាឆំ
ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។
តុង្គាឆំ ហិមវាតោ បព្ភតស្ស ក្កុជាឆំ ឧស្សឆិយាឆំ
ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។
សេតាឆំ ហិមវាតោ បព្ភតស្ស ក្កុជាឆំ ឧស្សឆិយាឆំ
ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។
ចិត្រាឆំ ហិមវាតោ បព្ភតស្ស ក្កុជាឆំ ឧស្សឆិយាឆំ
ឯត្ថ តំ អបស្សដ្ឋិ តីរិបុរិស តរថិ អហំ តាសំ ។

ស្ទឹងលើកុំ នឹងស្ទឹងកណ្តៀតាំងឡាយ មានទឹកដីថ្ងាកាលហូរទៅ
មានផ្កាឈើអណ្តែតទៅតាមខ្សែទឹកព្រោងព្រាត បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំ
កាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កំពូលតាំង
ឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌ខៀវ គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ
ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កំពូលតាំង
ឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌លឿង គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រ
កិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កំពូល
តាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌ក្រហម គួរឲ្យរមិលមើល
បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។
កំពូលតាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានបុងស្រួច គួរឲ្យរមិលមើល
បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។
កំពូលតាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត ដែលមានពណ៌ស គួរឲ្យរមិល
មើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូច
ម្តេច ។ កំពូលតាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត ដ៏វិចិត្រ គួរឲ្យរមិលមើល
បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

យត្ថកណាសេវំតេ តម្ពមាធានេ ឱសធេហិ សញ្ញត្តេ
តត្ត តំ អបស្សន្តី តីរម្ពុវាសិ តរថំ អហំ តាសំ ។
តីរម្ពុវាសិសេវំតេ តម្ពមាធានេ ឱសធេហិ សញ្ញត្តេ
តត្ត តំ អបស្សន្តី តីរម្ពុវាសិ តរថំ អហំ តាសំ ។
(១៨)វន្ទេតេ(ចាតេ)អយិរត្តរម្ភោ(๑)យោមេ វត្ថំតំបតិវាតាយោ
អមតេន អភិសិញ្ចិ សមាតតន្តី បិយតមេន ។
(១៩)វិតរាមធាដិតិវនធិយោ តុសុមាភិតិណ្ណោសោតាយោ
ជាជាឧមវសធាយោ បិយំវធា អញ្ញមញ្ញស្ស តំ ។

ឯកូនវីសតិជាតកំ ទុតិយំ ។

មហាឧក្កុសជាតកំ

(๒)
(២០) ឧក្កោ មិលាថោ ភញ្ជតិ ធីរេ
បជា មម ខាដំ្ដ បត្ថយន្តិ
មិត្តំ សហាយញ្ច វទេមិ សេនកេ

---

๑ អយិរ ព្រាហ្មណ អដ្ឋកថាយំ វិស្សុតំ ។ ๒ ម. បិណ្ឌបា ។

បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកលើកំគន្ធមាទន៍នោះ ដែលពួកភ្ញុមទៅតាសេពហើយ ជាកុំដេរដាសដោយទុសធាំធ្ងាយ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកលើកំគន្ធមាទន៍នោះ ដែលពួកកិន្នរសេពហើយ ជាកុំដ៏ដេរដាសដោយទុសធាំធ្ងាយ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

(១៨) បពិត្រព្រហ្មជាម្ចាស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទាំធ្ងាយរបស់លោក ព្រោះលោកបានស្រោចប្តី ដែលខ្ញុំជាស្រីកំព្រាច្រាច្ចាហើយ ដោយទឹកអម្រឹត ដែលជាទីស្រឡាញ់ដោយវិសេស ក្នុងទីដែលលោកបួបគ្នា ។

(១៩) ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយនឹងត្រាច់ទៅកាន់ស្ទឹងកែវក្នុ នឹងស្ទឹងកុំដវៃទាំងឡាយ ដែលមានផ្លាឈើអណ្តែតទៅ តាមខ្សែទឹក ព្រោងព្រាត ទាំងមានឈើផ្សែងៗដុះហៀរញ៉ៃ យើងទាំងឡាយនឹងពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ទៅវិញទៅមក ។

ចប់ បទកុំន្នរជាតក ទី ៩ ។

មហាឧក្កុសជាតក

(២០) (ខ្ញែងញ៉ែពោលថា) ម្នាលខ្ញែងឈ្មោល ពួកអ្នកជនបទបងគប់ភ្ញើងទាំងឡាយ ក្នុងកោះតូចៗ ច្រាច្ចានឹងស៊ីនូវកូនតូចៗរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរហៅនូវមិត្តផង សំឡាញ់ផង

បកំណ្ណកនិជាតេ គតំយំ បរភាគក្ខសដាគកំ

អាចិក្ខ ញាតិវ្យសនំ និជានំ ។

(๒๑) ន្ទិជោ និជានំ បវភេសិ បក្ខិ ច

ទក្ខិសភាគ សរណាំ តំ ខុបេមិ

បជា មម (๑) ទាធិតុំ បត្តយន្តិ

លុទ្ធា មិលាថា ភវ មេ សុខាយ ។

(๒๒) មិត្តំ សហាយញ្ច កភេន្តិ បណ្ឌិតា

កាលេ អកាលេ សុខមេសមានា (๒)

កភេមិ តេ សេនក ឯតមត្តំ

អរិយោ ហិ អរិយស្ស កភេតិ កិច្ចំ ។

(๒๓) យំ ហោតិ កិច្ចំ អនុកម្បកេន

អរិយេស្ស អរិយេន កតំ តយិទំ (๓)

អត្តានុរក្ខី ភវ មា អមុញ្ចិ

លច្ឆាម បុត្តេ តយិ ជីវមានេ ។

(๒๔) តមេវ រក្ខាវរណាំ កភេន្តោ

សរីរភេទាមិ ន សន្តសាមិ

---

๑ ម. មមំ ។ ๒ ម. សុខមេសយានា ។ ๓ ម. កតំ តវិយិទំ ។ ម. កដំ កយិទំ ។

អ្នកចូរក្រាបទូល នូវសេចក្តីនាសរបស់ពួកបក្សី ជាញាតិ (នៃយើងដល់ស្តេចអកផង) ។

(២១) (ខ្វែងឈ្មោល ក៏ទៅក្រាបទូលស្តេចអកថា) បពិត្រស្តេចអក ព្រះអង្គជា ទិជជាតិផង ជាបក្សីប្រសើរ ជាងពួកទិជជាតិផង ខ្ញុំសូមយកព្រះអង្គជាទីពឹង ដ្បិត ពួកអ្នកជនបទ អាក្រក់ណាស់ ប្រាថ្នានឹងស៊ីកូនតូច ។ របស់ខ្ញុំ សូមព្រះអង្គ (មេត្តាស្រោចស្រង់) ខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។

(២២) (ស្តេចអកពោលថា) បណ្ឌិតចាំងឡាយជាអ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ ក្នុងកាលគួរនឹងកាលមិនគួរ រមែងបង់មិត្រផងសំឡាញ់ផង ម្នាលខ្វែងឈ្មោល យើងនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍ដល់អ្នកបាន ដ្បិតអរិយជនតែងធ្វើនូវកិច្ចដល់អរិយជន (ដូចគ្នា) ។

(២៣) (ខ្វែង...) អំពើណាដែលអរិយជនជាអ្នកអនុគ្រោះ គប្បីធ្វើដល់អរិយជន អំពើនោះព្រះអង្គបានធ្វើហើយ សូមទ្រង់រក្សានូវព្រះអង្គចុះ សូមទ្រង់ កុំភ្លេចក្រហាយឡើយ កាលបើព្រះអង្គរស់នៅ យើងគង់នឹងបាននូវកូនចាំងឡាយ (ទៀត) ។

(២៤) (ស្តេចអក . . .) យើងខំធ្វើនូវការរក្សានឹងកិរិយាការពារនោះឯង ត្រាតែបែកធ្លាយនូវសរីរៈ ក៏មិនតក់ស្លុតដែរ

កកេរុំ ហោតេ សមីធំ សខាកេ

ឆាណាំ ចជន្តា សតមេស[1] ឆម្ភោ ។

(២៥) សុទុក្ករំ កម្មមកាសិ អណ្ហោជោយំ វិហង្គមោ

អត្តាយ ភរ្យាយ បុត្តេ អទ្ធរត្តេ អឆាតកេ ។

(២៦) ចុតាបិ ហោកេ ទលិតា សកម្មុនា

មិត្តាទុភម្បាយេ បតិដ្ឋហន្តិ

បុត្តា មមច្ចា[2] កតិមាតសោស្មិ

អត្តំ ចវេថ មម ភរិយា[3] ។

(២៧) ឆនេន ឆញ្ញេន ច អត្តលា ច

មិត្តំ សហាយញ្ច កកេរុំ បណ្ឌិតា

កកេរមិ តេ សេនកេ ឱតមត្តំ

អរិយោ ហិ អរិយស្ស កកេរតិ កិច្ចំ ។

(២៨) អបេក្ខាសុក្កោ តាត តុវំ ឯសីទ

បុត្តា បិតុ ចរតិ អត្តចរិយំ

អហំ ចរិស្សាមិ តវេវ អត្តំ

សេនស្ស បុត្តេ បរិត្តាយមានោ ។

---

១ ម. បដិត្តំ សត្តាសេ ។ ម. បដិត្តា អកាសេ ។ ២ មមត្តា បាឋន្តរវសេន ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ភរិយេតុ ។

ដ្បិតសំឡាញ់ទាំងឡាយនេះ តែងលះបង់ជីវិតដួយផ្ងើ(កិច្ចការ) ដល់សំឡាញ់ផងគ្នា នេះជាធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយ ។

(๒๕) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចអកនេះជាសត្វស្ងោបកើតរំពីសុំត បានផ្ងើនូវអំពើដែលគេធ្ងើ ដោយកម្រៃក្រៃពេក ដើម្បីប្រយោជន៍(នឹងរក្សា)នូវកូនខ្វែងទាំងឡាយ ដរាបដល់ពាក់កណ្តាលអង្រាត្រ ។

(๒๖) (ខ្វែង...) បុគ្គលពួកខ្លះឃ្លាតចាក (យស ឬទ្រព្យ) ក៏មានភ្ញាំងភ្ញាត់ដោយកម្មរបស់ខ្លួនក៏មាន ហើយត្រឡប់តាំងខ្លួនបានដោយសារសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់ពួកមិត្ត កូនទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ខ្ញុំមក (យកអ្នក) ជាគតិ(ទីពឹង) បពិត្រសត្វគ្រាប់ទៅកន្លងទឹក ចូរអ្នកប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

(๒๗) (អណ្តើក...) បណ្ឌិតទាំងឡាយ តែងចង់មិត្រនឹងសំឡាញ់ដោយទ្រព្យផង ដោយស្រែផង ដោយខ្លួនផង ម្នាលខ្វែង យើងនឹងធ្ងើប្រយោជន៍នេះដល់អ្នកបាន ដ្បិតអរិយជនតែងធ្ងើកិច្ចដល់អរិយជនដូចគ្នា ។

(๒๘) (កូនអណ្តើក...) បពិត្រឪពុក អ្នកចូរជាបុគ្គលមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច អង្គុយស្ងៀមចុះ កូនតែងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ដល់ឪពុក ខ្ញុំនឹងជួយការពារនូវកូនខ្វែង ហើយប្រព្រឹត្តនូវប្រយោជន៍ដ៏ខ្ជួសលោក ។

បកំណ្ណកនំយាតេ តតិយំ មហោឧក្កុសដ្ឋានកំ

(๒๙) អទ្ធា ហិ តាត សតមេស ធម្មោ
បុត្តា បិតុ ចរេ អត្ថចរិយំ
អញ្ញេ មំ ធិស្វាន បរិព្ភវាយំ
សេនស្ស បុត្តានិ ន មោឃយេយ្យុំ ។

(๓๐) បស្ស មនុស្សា មិតវីរសេដ្ឋ
កយដ្ឋិតា សេដ្ឋមុបព្ភវន្តិ
បុត្តា មមជ្ជ កតិមាកតោស្មិ
ត្វំ ឆោសិ ភជា ភវ មេ សុខាយ ។

(๓๑) កកេមិ តេ សេនក ឯតមត្តំ
អាយាមិ តេ តំ ធិសតំ វជាយ
កថំ ហិ ញ្ញេ បហុ សម្ភជាតោ
ន ភាយមេ អត្តជនស្ស កុត្តិយា ។

(๒๙) (អណ្តើក . . .) ម្នាលកូន នេះជាធម៌របស់សប្បុរសចាំផ្សាយ កូនត្រូវតែប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ដើម្បីឪពុក ពិតមែនហើយ តែពួកអ្នកជនបរទេ មិនគប្បីបៀតបៀនទូវកូនរបស់ខ្ញុំឡើយ ព្រោះឃើញទូវអញដែលមានកាយធំ ។

(๓๐) (ខ្ញុំឆ...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរ ដោយសេចក្តីពាយាមក្នុងពួកម្ឹគ ពួកសត្វចិញ្ចឹមនឹងពួកមនុស្ស ត្រូវកំយគ្រប់សង្កត់ហើយ រមែងចូលទៅពឹងបុគ្គលដ៏ប្រសើរ កូនចាំផ្សាយរបស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមក (យកព្រះអង្គ) ជាគតិ ព្រះអង្គជាស្តេចរបស់យើង សូមព្រះអង្គមេត្តា (ស្រោចស្រង់) ខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។

(๓๑) (សីហ:...) ម្នាលខ្ញុំឆ្មាល យើងនឹងធ្វើទូវប្រយោជន៍ដ៏ធំដល់អ្នកមក យើងនឹងទៅសម្ងាប់ពួកសត្រូវនោះរបស់អ្នក ធម្មតាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកអាចនឹងសម្ងាប់ទូវសត្រូវបាន ដឹងប្លាស់ (ទូវកំយកើតឡើងដល់មិត្រ) មិនគប្បីប្រឹងប្រែងរក្សាទូវជនដែលទុកដូចជាខ្លួន ដូចម្តេចកើត ។

[៣២] មំសំ ភក្ខេយ្យ សុមាគធយេ្ហ

អយំវាបិ ភក្ខេយ្យ សុខាតមាយ

ឯវន្តភោជោវ សរេកំមាគ្ឃា

មោឃាម បុត្តេហិ សមង្គិភូតា ។

[៣៣] សកមិត្តស្សុ(1) ភម្មេន សហាយស្សុបលាយិនោ

ភុជន្តមុបភុជន្តិ លោមហំសា(2) មាគធយង្គមំ ។

[៣៤] មិត្តំ សហាយំ អធិភុម្ម បណ្ឌិតោ

សោ កុញ្ជតិ បុត្តំ បសុំ ឆនំ ភ

អមាវ្ហ បុត្តា ច បតី ច មយ្ហំ

មិត្តានុកម្បាយ សមង្គិភូតា ។

ភជន្តិ សុរាតា ច អត្តា

សមុទ្ទសខិស្សុ ភវន្តិ ហោតេ

សោ មិត្តភា យសភា ឧក្កតត្តោ

អស្មិញ្ច លោកេ ហោឧតិ តាមកាមំ ។

---

១ ម សកំ មំ មិត្តស្សុ ។ ២ ឃ. ម. លោមសា ។

(៣២) (ក្នុងឆ្នាំនិយាយនឹងឆ្នាំឈ្មោលថា) បុគ្គលគួរធ្វើ (នូវបុគ្គលណាមួយ) ឲ្យជាមិត្រផង ឲ្យជាសំឡាញ់ផង គួរធ្វើ (នូវបុគ្គលណាមួយ) ឲ្យជាម្ចាស់ផង ដើម្បីបានទូរសេចក្តីសុខយើងតាំងឡាយ (អាចកំចាត់បង់នូវពួកសត្រូវបាន ដោយកំឡាំងនៃមិត្ត) ហើយនឹងបានមូលមិត្រគ្នា រីករាយជាមួយនឹងកូនតាំងឡាយ ដូចជាបុគ្គលដែលមានអាវុធគ្រោះពាក់ហើយអាចការពារនូវកូនសរតាំងឡាយបានដូច្នោះ ។

(៣៣) កូនតូចតាំងឡាយ (បញ្ចេញសម្លេងដ៏ពីរោះ) គួរឲ្យខ្ញុំចិត្តហើយស្រែកហៅ (ខ្ញុំ) ដែលកំពុងស្រែកយំ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមរបស់សីហៈជាមិត្ររបស់ខ្លួន ជាសំឡាញ់ ជាសត្វមិនរត់ ។

(៣៤) បណ្ឌិតនោះប្រើប្រាស់នូវកូន នូវសត្វចិញ្ចឹម ប្តូរនូវទ្រព្យព្រោះអាស្រ័យមិត្រសំឡាញ់ ខ្ញុំក្តី ពួកកូនក្តី ប្តីរបស់ខ្ញុំក្តី បានមូលមិត្រគ្នាដោយសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់ពួកមិត្រ ។ បុគ្គលមានស្តេចផង មានមិត្រដ៏ក្លៀវក្លាផង (ជាមិត្រហើយ) អាចសម្រេចប្រយោជន៍បាន ដ្បិតសំឡាញ់តាំងឡាយនុ៎ះ រមែងមានដល់បុគ្គល ដែលបរិបូណ៌ដោយសំឡាញ់ បពិត្រស្វាមីអ្នកប្រាថ្នានូវកាម បុគ្គលអ្នកមានមិត្រ មានយស មានសេចក្តីចំរើនសោះ រមែងរីករាយក្នុងលោកនេះ ។

[๓๕] กรณียาทิ มิตฺตาทิ ธนโลเภนาทิ เสนก

ปสฺส มิตฺตานุกมฺปาย สมกฺขา สญฺาตเกฯ

สุวเณ ๓ลวาเณน โย มิตฺตํ กุรุเต ธิเรา

ฆาโส สุจิตโร โหติ ยถาหิ ตฺวญฺ เสนกาติฯ

มหาขุทฺทกปาฐ ตติย ฯ

ขุทฺทกปาฐ

[๓๖] ขนฺธาติ ๘ธาตโย ปจฺจยฺตฺตา

ขุมฺมกฺขุตา[๑] เย มยิ ๘ปชฺชิ

กฏฺ ขุ เต มาขุสเก ปโยเค

๙ธิ วิทฺธ ปริมุตฺตา อหายา ฯ

[๓๗] ขาขาธิ กมฺมาธิ การเยยฺย ภ๘

๓หาสฺสุโต เจ ๘ จเรยฺย ธมฺมิ

สหาสฺสเวโรปิ ๘ ตาทิ ปชฺช

ขุทฺทา ปมุเญฺ ๓รณาทิ อปตฺวา ฯ

---

๑ ม. ขุมฺมกฺขุญ ฯ

(៣៥) បពិត្រខ្វែងឈ្មោល បុគ្គលសូម្បីក្រខ្សត់ ក៏គួរធ្វើនូវមិត្តធម៌ អ្នកប្អូរមើលចុះ យើងទាំងឡាយបានព្រមព្រៀងគ្នាជាមួយនឹងញាតិទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់មិត្រ ។ បពិត្រខ្វែងឈ្មោល បក្សីណាធ្វើនូវមិត្រជាមួយនឹងបុគ្គលក្លៀវក្លា ជាមួយនឹងបុគ្គលមានកំឡាំង បក្សីនោះរមែងបានសេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ ដូចខ្ញុំនឹងអ្នក ។

ចប់ មហាខុក្កុសជាតក ទី ៣ ។

ខុទ្ទាលកជាតក

(៣៦) (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ពួកជដិលណាដណ្តប់សៀកខ្លាឃ្មុំ ទាំងក្រចក មានធ្មេញប្រឡាក់ដោយមន្ទិល មានក្អែកមិនបន្តក់ មានរូបអាក្រក់ កំពុងពាយនូវមន្ត ជដិលទាំងនោះ បានដឹងនូវការប្រព្រឹត្តិនូវតបៈ នឹងការស្វាធ្យាយន៍នូវមន្តនេះ ក្នុងសេចក្តីព្យាយាមជារបស់មនុស្ស នឹងបានរួចចាកអបាយដែរឬ ។

(៣៧) (បុរោហិតក្រាបទូលថា) បពិត្រមហាភដ បើបុគ្គលជាពហុស្សូត មិនប្រព្រឹត្តធម៌ ធ្វើតែអំពើលាមកទាំងឡាយ បុគ្គលនោះសូម្បីចេះនូវវេទមួយពាន់ ហើយអាស្រ័យនូវភាពជាពហុស្សូតនោះ តែមិនទាន់បានសម្រេច នូវចរណៈ (សមាបត្តិប្រាំបី) ទេ ក៏មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

(៣៨) សហាសប្ផវរោបិ ន តំ បដិច្ច

ទុក្ខា បមុញ្ចេ ចរណាំ អបត្វា

មញ្ញាមិ វេធា អជលា ភវន្តិ

សសំយមំ ចរណាញ្ញេវ សន្តំ ។

(៣៩) ជហេវ វេធា អជលា ភវន្តិ

សសំយមំ ចរណាញ្ញេវ សន្តំ

តស្មិន្តិញ្ច បម្បោតិ អធិច្ច វេទេ

សន្តិំ បុណោតិ ចរណេន ឧត្តមំ ។

(៤០) ភច្ចា មាតា បិតា ភគ្គុ យេន ជាតោ ស្សយេ សោ

ឧច្ចាលសោ អមហំ ភោគោ សោតំ្តយកុលវំសតោ ។

(៤១) តេ ជំ ភោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ តេ ជំ ភវតិ តេ វេលិ

តេ ជញ្ញ បរិជិញ្ញាំ ធម្មច្ឆោ តិន្តិ វុច្ចតិ ។

(៣៨) (ទុក្ខិលកតាបសពោលថា) បុគ្គលសូម្បីចេះនូវវេទមួយពាន់ ហើយអាស្រ័យនូវភាពជាពហុស្សុតនោះ តែមិនទាន់បានសម្រេចនូវចរណៈ (សមាបត្តិប្រាំបី) ទេ ក៏មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខឡើយ ខ្ញុំសំគាល់ថាវេទទាំងឡាយជាសភាពឥតផល មានតែចរណៈដែលប្រកបដោយការសង្រួម ទើបជាការពិតប្រាកដ ។

(៣៩) (បុពេហិត...) ខ្ញុំមិនមែនពោលថា វេទទាំងឡាយ ជាសភាពឥតផលទេ តែចរណៈដែលប្រកបដោយការសង្រួម ជារបស់ពិតមែន ឯបុគ្គលរៀននូវវេទទាំងឡាយ គ្រាន់តែបាននូវកិត្តិសព្ទ បុគ្គលអ្នកទូន្មានដោយចរណៈហើយ ទើបបានដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ (និព្វាន) ។

(៤០) (ទុក្ខិលក...) មាតាបិតានឹងផ្សេងឡើយ ត្រូវតែកូនចិញ្ចឹម អាត្មាកើតអំពីបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯង នៅជាបុគ្គលនោះដដែល អាត្មាឈ្មោះទុក្ខិលក: ជាអ្នកតវ៉ាត្រកូលនៃសោត្តិយគោត្រដ៏ចំរើន ។

(៤១) (បុពេហិត...) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ តើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលមានគុណធម៌បរិបូណ៌ តើដោយប្រការដូចម្តេច មួយទៀត ការរលត់កិលេសតើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលគេហៅថាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។

(๔๒) ឯវំ តេត្វា អត្ថមាចាយ ព្រាហ្មណោ

អាចោសិតាំ យេវំ ឧសេដ្ឋតំ យ្យូបំ

ឃាដ្ដកេ ព្រាហ្មណោ ហោតិ ទេមិ

ឆម្មេ បិតំ តេន អមាបយីសុ ។

(๔๓)ន សុទ្ធិសេចនេន អត្ថំ ឆបិ តេវលី ព្រាហ្មណោ

ឆ ខេវ ខត្តិ សោវត្ថំ ឆបិ សោ បរិនិព្ពុតោ ។

(๔๔) កេចិ តោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ តេចិ ភវតិ តេវលី

តេចញ្ច បរិនិព្ពាវំ ឆម្មដ្ឋោ តិត្តិំ វុច្ចតិ ។

(๔๕) អក្កោត្តពន្ធុ អមមោ ឯកសោ

ឯល្លោតចាចោ ភវលោភទីឃោ

ឃាដ្ដកេ ព្រាហ្មណោ ហោតិ ទេមិ

ឆម្មេ បិតំ តេន អមាបយីសុ ។

(៤២) (ខុទ្ទាលក:...) បុគ្គលកាន់យកនូវភ្លើងហើយ ធ្វើនូវការបំរើមិនឲ្យមានបន្ទោះ ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍តាលស្រោចទឹក(អភិសេក)បូជា (នូវយ័ញ) ហើយលើកនូវសសរយ័ញ ព្រាហ្មណ៍ធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីក្សេម (ជនទាំងឡាយហៅ(ព្រាហ្មណ៍នោះ)ថាជាអ្នកស្ថិតនៅក្នុងធម៌ដោយហេតុនោះ ។

(៤៣) (បុរោហិត...) សេចក្តីបរិសុទ្ធិពុំមែនមានដោយការស្រោចទឹកទេ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកបរិបូណ៌ដោយគុណធម៌ ខន្តិសោរច្ចៈ នឹងបុគ្គលអ្នករំលត់ទុក្ខបាននោះ មិនមាន (ដោយការស្រោចទឹកជាដើមទេ) ។

(៤៤) (ខុទ្ទាលក...) នែអ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍តើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលជាអ្នកមានគុណធម៌ដ៏បរិបូណ៌តើដោយប្រការដូចម្តេច ម្យ៉ាងទៀត ការរំលត់កិលេសតើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលគេហៅថាជាអ្នកបិតនៅក្នុងធម៌តើដូចម្តេច ។

(៤៥) (បុរោហិត...) បុគ្គលមិនមានស្រែចំការ មិនមានផៅពង្ស មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មិនមានសេចក្តីលោភដ៏លាមក អស់សេចក្តីជាប់ដំពាក់ក្នុងតណ្ហា ព្រាហ្មណ៍ធ្វើយ៉ាងនេះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីក្សេម (ជនទាំងឡាយ) ហៅ (ព្រាហ្មណ៍នោះ) ថាជាអ្នកបិតនៅក្នុងធម៌ដោយហេតុនោះ ។

(៤៦)ទុតិយា ព្រាហ្មណាវេស្សា សុទ្ធា ចណ្ឌាលបុក្កុសា

សព្វេ សោវគា ឧត្តា សព្វេ បរិនិព្ពុតា

សព្វេសំ សីតិភូតានំ អត្ថំ សោយ្យោ(1) ទាបិយោ ។

(៤៧)ទុតិយា ព្រាហ្មណាវេស្សា សុទ្ធា ចណ្ឌាលបុក្កុសា

សព្វេ សោវគា ឧត្តា សព្វេ បរិនិព្ពុតា

សព្វេសំ សីតិភូតានំ ឧត្តំ សោយ្យោ ទាបិយោ ។

(៤៨)ទុតិយា ព្រាហ្មណាវេស្សា សុទ្ធា ចណ្ឌាលបុក្កុសា

សព្វេ សោវគា ឧត្តា សព្វេ បរិនិព្ពុតា ។

សព្វេសំ សីតិភូតានំ ឧត្តំ សោយ្យោ ទាបិយោ

បសត្ថំ(2) ឥសិ ព្រហ្មញ្ញំ សោត្តិយេ កុលវំសតំ ។

---

1 ម. សេយ្យោ ។ 2 ម. បឧត្តំ ។

(៤៦) (ចុង្គលក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកដំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនឹងជនអ្នកកើបសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ឈ្មោះថាជាអ្នកសុតបូត ជាអ្នកខ្ជូនានឥន្ទ្រិយបានហើយ ពួកជនទាំងអស់ឈ្មោះថា មានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរនឹងទោសដ៏លាមក មានដល់ជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រដំ (ដែរឬ)។

(៤៧) (បុរោហិត...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកដំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនឹងជនអ្នកកើបសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកសុតបូត មានឥន្ទ្រិយខ្ជូនានបានហើយ ពួកជនទាំងអស់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរ នឹងទោសដ៏លាមកមិនមានដល់ពួកជនទាំងអស់ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រដំឡើយ។

(៤៨) (ចុង្គលក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកដំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនឹងជនអ្នកកើបសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកសុតបូត មានឥន្ទ្រិយខ្ជូនានបានហើយ ពួកជនទាំងអស់ឈ្មោះថាមានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរ នឹងទោសដ៏លាមកមិនមានដល់ជនទាំងអស់ដែលមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រដំឡើយ (កាលបើយ៉ាងនេះ) អ្នកប្រព្រឹត្តនូវភាពនៃខ្លួនជាព្រហ្ម គួរឲ្យគេសរសើរហើយភ្ញាំងវង្វែត្រកូលនៃសោតិយគោត្រ (ឲ្យវិនាស)។

(๘๙) ជាជារត្តេហិ រត្តេហិ វិមានំ ភវតំ ជានិតំ
ឯតេសំ ជាយា វត្ថានំ សោ ភគោ អនុបជ្ជថ
ឱរមេវ មនុស្សេសុ យជា សុជ្ឈន្តិ ទាណាភ
ឯតេសំ ជាតិ បុច្ឆន្តិ[๑] ឆម្មមញ្ញាយ សុព្ភតាតិ ។

ឧក្ខលកជាតកំ ចតុត្ថំ ។

ភិសជាតកំ

(๙๐) អស្សំ ករំ រជតំ ជាតរូបំ
ភរិយេញ្ច សោ ๙ឆ លភតំ មជាបំ
បុត្តេហិ ជារេហិ សមង្គិ ហោតុ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហោសិ ។

(๙๑) មាលញ្ច សោ ការសិកចន្ទនញ្ច[๒]
ជារេតុ បុត្តេសុ ពហូ ភវន្តុ
ការមេសុ តិព្ពំ ករុតំ អបេក្ខំ
ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហោសិ ។

---

๑ ម. ជាតិ ពុជ្ឈន្តិ ។ ម. ជាតិសុជ្ឈតិ ។ ๒ ម. ការសិយំ បន្ថមំ ច ។

បកិណ្ណកនិបាត ភិសជាតក ទី ៤

(៤៩) (បុរោហិត..) វិមានដែលគេប្រក់ដោយសំពត់ពាំងឬាយ មានព័ណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ស្រមោលរបស់សំពត់ពាំងនោះ មិនផ្សេងគ្នាឡើយ (មានសម្បុរតែមួយបែប) ការជ្រលក់នោះ ក៏មិនផ្សេងគ្នាដែរ (យ៉ាងណាមិញ) សូម្បីមនុស្សពាំងឬាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ពួកមាណពបរិសុទ្ធ (ដោយអរិយមគ្គ) ក្នុងកាលណា ពួកជនមានវត្តល្អ ជាន់ដឹងនូវនិព្វានធម៌ ក៏មិនសាកសួរនូវជាតិរបស់មាណពពាំងនោះ (ក្នុងកាលនោះ) ឡើយ ។

ចប់ ចុឡ្លកជាតក ទី ៤ ។

ភិសជាតក

(៥០) (ឧបកាញ្ចនតាបសស្សថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកពាំងឬាយរបស់លោក បុគ្គលនោះ ចូរជាន់នូវសេះផង គោផង ក្របីផង មាសផង ប្រពន្ធជាទីគាប់ចិត្តក្នុងលោកនេះផង ចូរនៅមូលមិត្រគ្នា ដោយកូនទឹងប្រពន្ធពាំងឬាយចុះ ។

(៥១) (តាបសទី២ស្សថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកពាំងឬាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រងផង នូវសំពត់ដែលគេនាំមកអំពីដែនកាសីនឹងខ្ចីមចន្ទន៍ផង ចូរឲ្យបុគ្គលនោះមានកូនច្រើនផង ចូរឲ្យ(បុគ្គលនោះ) ធ្វើនូវសេចក្តីអាឡោះអាល័យដ៏ក្រៀវក្រៃ ក្នុងកាមពាំងឬាយផង ។

(៥២) បហូតធញ្ញោ កាសិមា យសស្សី
ឃុន្តេ តិបី ឆឌិមា សព្ពកាមេ
វយំ អបស្សុំ ឃរមាវសន្តុ
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៥៣) សោ ខត្តិយោ ហោតុ រសយ្ហការី
កដាឆិកដា ពលវា យសស្សី
ស ចាតុរន្តំ មហិមាវសន្តុ
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៥៤) សោ ព្រាហ្មណោ ហោតុ អរីតកតោ
មុហុត្តនក្ខត្តបថេសុ យុត្តោ
បូជេតុ ធំ រដ្ឋបតី យសស្សី
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(៥៥) អដ្ឋាយតំ សព្ពសមន្តវេធំ[1]
តបស្សិនំ មញ្ញតុ សព្ពលោកោ
បូជេតុ[2] ធំ ជាឧបមោ សរេន្ទ
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

---

១ ខ. សព្ពសមន្តវេធំ ។ ២ ខ. ម បូជេតុ ។

(๕๒) (តាបសទី ๓ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូករបស់លោក (បុគ្គលនោះ) ចូរមានស្រូវប្រើន មានកសិកម្ម មានយស (ចាន) នូវកូនចាំងឆ្កាយ ជាគ្រហស្ថ មានទ្រព្យ ចូរ(ចាន) នូវកាមគ្រប់យ៉ាង ចូរកុំឲ្យឃើញនូវវ័យ (របស់ខ្លួន) នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះចុះ ។

(๕๓) (តាបស ទី ๔ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកចាំងឆ្កាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរបានជាក្សត្រ អ្នកធ្វើនូវការរឹបជាន់ ជាពជាធិពជ មានពល មានយស ចូរបានគ្រប់គ្រងផែនដី ដែលមានសមុទ្រចាំង ๔ ជាទីបំផុតចុះ ។

(๕๔) (តាបសទី ๕ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកចាំងឆ្កាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរជាព្រាហ្មណ៍មិនច្រាសចាកពគៈ ចូរប្រកបក្នុងគន្ធង៍ក្បួនយាមនឹងនក្ខត្តឫក្ស បុគ្គលជាម្ចាស់នៃដែន (ស្តេច) ដែលមានយស ចូរបូជាព្រាហ្មណ៍នោះចុះ ។

(๕๕) (តាបសទី ๖ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកចាំងឆ្កាយរបស់លោក លោកចាំងអស់ ចូរសំគាល់ (នូវបុគ្គលនោះ) ថាជាអ្នកសូត្រឆ្កាយនូវវេទ ព្រមចាំងមន្តគ្រប់យ៉ាង ថាជាអ្នកមានតបៈ ពួកអ្នកដនបទ ចូរឃើញហើយបូជានូវបុគ្គលនោះចុះ ។

(๕๖) ចតុស្សច្ចំ តាមវរំ សមិទ្ធំ
ធិដ្ឋញ្ជិ សោ ភុញ្ជតុ ភាសវេន
អវីតភតោ មរណាំ ឧបេតុ
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๕๗) សោ តាមណាំ ហោតុ សហាយមជ្ឈ
ជនេ្ហហិ តីតេហិ បមោទមានោ
មា ភាជតោ ព្យសនមលត្ថ កិញ្ចិ
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๕๘) យំ ឯកភាជា បមវី វិជិត្វា
ឥន្ទីសមាសច្ច ឋបេតុ អគ្គិំ
សីមន្តិនីនំ បវរា ភវតុ
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๕๙) ជាសីនំ[1] ហិ សា សព្ពសមាភតានំ
ភុញ្ជេយ្យ សាធុំ អវិភេមមានា
ចភតុ លាភេន វិភត្តមានា
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

---

๑ ម. ជសីនំ ។

បកិណ្ណកនិបាត អាសជាតក ទី ៥

(៥៦) (តាបសជាសំឡាញ់ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈ្លុកចាំង ឆ្នាយរបស់លោក បុគ្គលនោះ ចូរបរិភោគនូវស្រូកសួយដ៏ស្កុកស្គម ដែលកុះករដោយវត្ត(១)ទុំ ៤ យ៉ាង ហាក់ដូចស្តេចភសរៈប្រទានឲ្យ ចូរដល់នូវមរណៈ ចាំងមិនចាន់បានប្រាសចាកពាគៈចុះ ។

(៥៧) (តាបសជាខ្ចុំប្រុសស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈ្លុកចាំង ឆ្នាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរបានជាធំកង ស្រូក ចូរវែកយដោយការពាំ នឹងប្រៀងចាំង ឆ្នាយកង ក្តាលនៃសំឡាញ់ កុំឲ្យបាននូវសេចក្តីវិនាសតិចតួចអំពីស្តេចឡើយ ។

(៥៨) (នាងកាញ្ចនទេវីស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ស្រីណាលួចក្រអៅឈ្លុកចាំង ឆ្នាយរបស់លោក សូមឲ្យស្តេចឯកភជដែលទ្រង់ឈ្នះនូវផែនដីលើកតំកើង(ស្រីនោះ)ឲ្យប្រសើរលើសជាងស្រីចាំងមួយពាន់ សូមឲ្យ(ស្រីនោះ) បានជាស្រីប្រសើរលើសជាងស្រីចាំង ឆ្នាយចុះ ។

(៥៩) (នាងទាសីស្បថថា)បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ទាសីណាលួចក្រអៅឈ្លុកចាំង ឆ្នាយរបស់លោក ក៏បណ្តាទាសីចាំង ឆ្នាយ ទាសីនោះចូរកុំញាប់ញ័រ (ក្នុងកណ្តាល) នៃម្ចាស់ចាំង ឆ្នាយដែលចួបជុំគ្នាចាំងអស់ ចូរបរិភោគនូវតែមានសេចក្តីញ៉ាំ (ទាសីនោះ) ចូរប្រព្រឹត្តនិយាយកុហក ព្រោះហេតុតែលាភចុះ ។

១- វត្ត ៤ យ៉ាងគឺ មនុស្ស ១ ស្រូវ ១ ឧស ១ ទឹក ១ ។ អដ្ឋកថា ។

(๖๐) อาคจฺฉิ เกา เยนาหุ มหาวิยาวโร
ฉวกปฺปิโกา เยนาหุ กาสิรญฺโญ ยโส
อาโลกกสฺส[๑] นิวาสา กาเรตุ
ตีสาธิ เต พฺราหฺมณา เยน อหาสิ ฯ

(๖๑) เสา ตชฺเชตุ ทาสสเตหิ ฉฏฺเฐ
ทฺเว วาเร นิยฺยาตุ ภตฺตธิ
ตุณฺเหหิ เสา มาญฺเตุ ทาเรหิ
ตีสาธิ เต พฺราหฺมณา เยน อหาสิ ฯ

(๖๒) มลกฺกมาลี ตีปุกณฺหาวิโญ
ลฏฺฐิมาเต สปฺปมุขิ ขุเปตุ
สกญฺจ ตโญ[๒] วิสิขิ ฉกตุ
ตีสาธิ เต พฺราหฺมณา เยน อหาสิ ฯ

(๖๓) เยา เว อนฏฺฐิ ฉฏฺฐิ อาหา
กามเย เสา ลภตุ ภุญฺชตุ จ
อลามเชฺช มรณิ ขุเปตุ
เยา ตา เกาโจ สงฺคติ กาญฺเจ ฯ

---

๑ ม. อาโลกสฺส ทิวสา ฯ ๒ ฉ. สกญฺจ ตโญ ฯ ม. สกญฺจ ตโญ ฯ

(๖๐) (ទេវតាសួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក (បុគ្គលនោះ) ចូរបានជារៀងអាកាសកន្លងមហាវិហារចុះ ចូរធ្វើនូវនេក្ខម្មកន្លងគរឈ្មោះគជង្គលៈចុះ ចូរធ្វើនូវភ្លក្ខ័ចឲ្យហើយតែមួយថ្ងៃចុះ ។

(๖๑) (ដំរីសួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ដំរីណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក ដំរីនោះ ចូរជាប់ដោយអន្ទាក់ច្រើនត្រង់កន្ទែងទាំង៦ (គឺដើងទាំង៤ កនឹងចង្កេះ) ចូរឲ្យគេនាំអំពីព្រៃ ជាទីរកយៅកាន់ពជធានីចុះ ដំរីនោះចូរឲ្យគេចាក់ដោយកន្ទេរទាំងឡាយ ដែលមានដងវែងមានបន្ទាពីរចុះ ។

(๖๒) (ស្វាសួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ស្វាណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក (ស្វានោះ) ចូរមានប្រទ្បៀក ហើយគេចោះត្រចៀកបំពាក់សំណរចុះ ឲ្យហូតស៊ាយដោយពែតហើយចូរទៅរកមាត់ពស់ចុះ ឲ្យគេចងយ៉ាងមាំ ហើយដើរទៅកាន់ច្រកល្ហកចុះ។

(๖๓) (ព្រះមហាសត្វសួរថា) នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ បុគ្គលណា ពោលនូវបំណែកដែលមិនបាត់ថាបាត់ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណារង្កៀសបន្ទិចបន្ទួច (ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ) បុគ្គលនោះ ចូរបាន នឹងចូរបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយចុះ ចូរស្វាប់កន្ទក់កណ្តាលនៃផ្នូរចុះ ។

បកំណ្ណកនំជាតេ បញ្ចមំ ភិសជាតកំ

(๖๔) យេនេសមាគា វិតវន្តិ លោកេ

ឥដ្ឋា កន្តា មនុញ្ញា ពហូនមេតំ

បិយំ មនុញ្ញំ ឥធ ជីវលោកេ

កស្មា ឥសយោ ឧប្បសំសន្តិ កាមេ ។

(๖๕) កាមេសុ វេ មាញវេ ពជ្ឈរេ ជ

កាមេសុ ទុក្ខា កយា ជាតំ

កាមេសុ ភូតាធិបតី បមត្តា

ចាចាធ កម្មាធ ការេន្តិ មោហា ។

តេ ចាបធម្មា បសវេត្វ ចាបំ

កាយស្ស ភេទា ឯរយំ វជន្តិ

អាធីនំ កាមកុណេសុ ធិស្សា

តស្មា ឥសយោ ឧប្បសំសន្តិ កាមេ ។

(๖๖) វីមំសមាគោ ឥសិគោ ភិសាធ

តីរេ កវេគ្គាធ ជលេ ធិឆេសឹ

សុទ្ធា អចាចា ឥសយោ វសន្តិ

ឯតាធ តេ ព្រហ្មចារី ភិសាធ ។

[๖๔] (សក្កទេវរាជពោលថា) (សត្វតិរច្ឆាន) រមែងស្វែងរកនូវតែកាមនឹងកិលេសកាមណាហើយគ្រាប់ចៅក្នុងលោក តែកាមនឹងកិលេសកាមនុ៎ះ ជាទីប្រាថ្នាផង ជាទីរីករាយផង ជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីពេញចិត្តរបស់ទៅតាននឹងមនុស្សច្រើនគ្នាក្នុងដីវលោកនេះ ចុះហេតុអ្វីក៏ពួកឥសីមិនសរសើរនូវកាមតិច្ឆាយ ។

[๖๕] (មហាសត្វពោលថា) ជនតិច្ឆាយ ត្រូវគេវាយ ត្រូវគេចង ព្រោះតែកាមតិច្ឆាយ សេចក្តីទុក្ខផង ភ័យផង ដែលកើតខ្លឹងក៏ព្រោះតែកាមតិច្ឆាយ បពិត្រព្រះកូតាធិបតី សត្វតិច្ឆាយស្រែងែ ព្រោះកាមតិច្ឆាយ ធ្វើនូវអំពើតិច្ឆាយដ៏លាមក ព្រោះវង្វែង ។ ជនមានធម៌ដ៏លាមកតិច្ឆាយនោះ ទទួលនូវបាប លុះបែកធ្លាយពង្គកាយ រមែងទៅកើតកង្គនរក ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាពួកឥសីមិនសរសើរនូវកាមតិច្ឆាយ ព្រោះឃើញទោស ក្នុងកាមគុណតិច្ឆាយ ។

[๖๖] (សក្ក...) ខ្ញុំល្អងមើលទេ ខ្ញុំយកត្រអៀលឃ្លកតិច្ឆាយរបស់ឥសីតែឯងទៅតបក្នុកលើគោក (ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដឹងហើយថា) ឥសីតិច្ឆាយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មិនមានបាប បពិត្រលោកជាព្រហ្មចារី នុ៎ះត្រអៀលឃ្លកតិច្ឆាយរបស់លោក ។

(๖๗) ន តេ ន ជា ឧោ បន តីឡនេយ្យា

ន ពន្ធវ ឧោ បន តេ សហាយោ

កិស្មឹ បវាម្ហិ[๑] សហស្សនេត្ត

ឥសីហិ តុវំ កីឡសិ ឧេវរាជ ។

(๖๘) អាចរិយោ មេសិ បិតា ច មយ្ហំ

ឯសា បតិដ្ឋា ១លិតស្ស ព្រហ្មេ

ឯការមកំ ១ម ភូរិបញ្ញ

ន បណ្ឌិតា ឧោកច១លា ភវន្តិ ។

(๖๙) សុភសិតំ ឥសិនំ ឯការត្តំ

យំ ភាសវំ ភូតបតិន្ទុសាម

សព្វេ ឧោឧ្ឆា សុមនា ភវន្តុ

យំ ព្រាហ្មណោ បច្ចុទាទិ តិសានិ ។

(๗๐) អហាញ្ច សារីបុត្តោ ច មោគ្គល្លានោ ច ឧកស្សឧោ

អន្ធវន្ធោ បុណ្ណាធន្ធោ តថាសុំ សត្ត ភាតរោ ។

---

๑ ឧ. បវត្តម្ហ ។ ម. រុប្បត្តម្ហ ។

(๖๗) (មហាសត្វ...) ម្នាលទេវតាដ៏ចាស់ សហស្សនេត្ត (ពួកយើង) មិនមែនជាអ្នករបាំរបស់អ្នកទេ តាំងមិនមែនជាបុគ្គលគួរអ្នកលេងទេ មិនមែនជាផៅពង្ស តាំងមិនមែនជាសំឡាញ់របស់អ្នកទេ ហេតុអ្វីក៏អ្នក (ធ្វើ) នូវសេចក្តីមើលងាយចំពោះបុគ្គលដទៃ ហើយលេងជាមួយនឹងពួកឥសី ។

(๖๘) (សក្ក...) បពិត្រតាបសដ៏ប្រសើរ លោកម្ចាស់ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំផង ជាបិតារបស់ខ្ញុំផង ម្ចប់ព្រះបាទរបស់លោកម្ចាស់នេះសូមជាទីពឹង (របស់ខ្ញុំ) ដែលមានសេចក្តីភ្ញាំងភ្ញាត់ហើយ បពិត្រតាបស មានប្រាជ្ញាដូចជាផែនដី សូមលោកម្ចាស់អត់នូវកំហុសម្តង បណ្ឌិតតាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីក្រោធជាកំឡាំងទេ ។

(๖๙) (មហាសត្វ...) កាលដែលពួកឥសី(នៅក្នុងព្រៃ) សូម្បីតែមួយយប់កំណើតថាបាននៅល្អហើយ ព្រោះថាយើងតាំងឡាយបានបួងបួនធឹងព្រះវាសវៈជាម្ចាស់នៃទេវតា ពួកអ្នកដ៏ចំរើនតាំងអស់គ្នា បួរតាំងចិត្តឲ្យស្លុះ ដ្បិតព្រាហ្មណ៍ (ជាអាចារ្យរបស់អ្នកតាំងឡាយ) បាននូវក្រអៅឈួកវិញហើយ ។

(๗๐) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បង់ប្អូនប្រាំពីរនាក់ក្នុងកាលនោះ គឺ តថាគត ๑ សារីបុត្ត ๑ មោគ្គល្លាន ๑ កស្សប ๑ អនុរុទ្ធ ๑ បុណ្ណ ๑ អានន្ទ ๑ ។

ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា តថាគតំ
ចិត្តេ តមហមតិ ញាសោ យន្តេ សាតាតិភេ តថា។
ថាលំលេយ្យាតថា ញាតោ មធុរោ សេដ្ឋភិនភេ
ភាគ្យេនាយំ តថា សត្ថា ឃរំ ញាតេ ជាតកន្តិ ។

ឥតិបជាតកំ បញ្ចមំ ។

សុរុបិជាតកំ

(៧១) មហោសីរុចិនោ ភរិយា អាធីតា បឋមំ អហំ
ឧសវសុសហស្សន្តេ យំ មំ សុរុចិ អាធយិ[1] ។
សាហំ ព្រាហ្មណ ភជាធំ វេធេហំ មិថិលគ្គហំ
ជាភិជាតមិ តាយេន ភិថាយ ឧទ ចេតសា
សុរុចិ អតិមញ្ញិត្ត អាវិភ យធិ ភិរហោ ។
ឃតេន សក្ខរាជ្ជេន បុត្តោ ឧបរាជ្ជតំ ឥសេ
មុសាមេ ភណាមាធាយ មុជ្ជា ផលតុ សត្តធា ។
(៧២) ភគ្គុ មធាថា សសុរុ បិយោ មាតា បិតា ច សសុរោ[2]

---

๑ ឧ. ម. សុរុបិមាធយិ ។ ๒ ឧ. ភគ្គុ មធាបសុ បិតា មាតា ថាបិ សុភិមិតោ។
ម. ភគ្គុ មម សសុ មាតា បិតា ថាបិរ សសុរោ ។

កុដ្ឋកាលនោះ បុនស្រីគឺនាងចុឡសុវណ្ណា ទាសីគឺនាងខុជ្ជុត្តរា កុដ្ឋ
កាលនោះ ខ្ញុំប្រុសគឺ គហបតិឈ្មោះចិត្ត: ទេវតា គឺសាតាគិរយក្ខ ។
កុដ្ឋកាលនោះ ដំរីដ៏ប្រសើរ គឺដំរីឈ្មោះចាលិលេយ្យ ស្វាដ៏ប្រសើរ
គឺមធុទ: កុដ្ឋកាលនោះ ទេវរាជ ឈ្មោះសក្ក: គឺកាឡុទាយី អ្នក
ចាំផ្សាយ ចូរចាំទុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ភិសជាតក ទី ៥ ។

សុរុចិជាតក

(៧១) (នាងសុមេធាទេវី ពោលថា) ខ្ញុំជាមហេសីកិរិយារបស់ព្រះ
ចាតុសុរុចិ ដែលព្រះអង្គទ្រង់នាំមកមុនដំបូង ព្រះចាតុសុរុចិនាំខ្ញុំមក
អស់មួយម៉ឺនឆ្នាំហើយ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំនោះមិនដែលដឹងថា ខ្ញុំ
បានមើលងាយព្រះរាជាសុរុចិជាធំកុដ្ឋដែនវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រង
នូវក្រែងមិថិលា ដោយកាយ ដោយវាចា ឬដោយចិត្ត កុដ្ឋទីពលឬ
កុដ្ឋទីកំចាំងមុខឡើយ ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្តកើត (កុដ្ឋដៃ
របស់ខ្ញុំ) ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយ
កុហកសូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧២) ព្រះកស្សាដ៏ច ព្រះមាតាក្មេកដ៏ច ព្រះបិតាក្មេកដ៏ច ព្រះមាតា
បង្កើតនឹងបិតាបង្កើតដ៏ច ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ (របស់ខ្ញុំ)

តេ មំ ព្រហ្មេ វិនេតារោ យាវ អជ្ជំសុ នីវិតំ ។

សាហំ អរហំ សារតិំ តំ កាមសា ធម្មចារិំ

សក្កច្ចំ តេ ឧបដ្ឋាសិំ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ កណាមាជាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៣)សោឧ្បសិត្តីសមាសប្បនិ សមាករិយានិ ព្រាហ្មណា

តាសុ ឥសប្បភាកោជោភ ជាវោ មយ្ហំ កុជាឧនំ ។

ហិតេន តាសំ ឧក្ខាមិ ឧ ច មេ កាច អប្បិយា

អត្តានំវាឧកមប្បាមិ សធា សព្ភាសបត្តិយោ ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភលាមាជាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៤) ឆាសេកម្មកវេទោសេ យេឧញ្ញេ អនុជីវិនោ

ទោសេមិ សមាឧម្មេន សធា បមុទិតិន្ទ្រិយោ ។

បពិត្រព្រហ្ម ព្រះបិតាក្មេកនឹងព្រះមាតាក្មេកទាំងពីរនោះ រស់នៅ
ដរាបណា ក៏ទូន្មានខ្ញុំ ដរាបនោះ។ ខ្ញុំនោះជាស្រីប្រកបដោយសេចក្តី
មិនត្រេកអរគឺការមិនបៀតបៀន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយពិត
ប្រាកដ មិនឱ្យលប្រអូស បានបំរើព្រះមាតាក្មេកនឹងព្រះបិតាក្មេក
នោះដោយសេចក្តីគោរពទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ។ បពិត្រឥសី សូមឱ្យ
បុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយ
កុហកសូមឱ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ។

(៧៣) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីប្រច័ណ្ឌ ឬសេចក្តីក្រោធចំពោះ
ពួកស្ត្រីទាំងមួយម៉ឺនប្រាំមួយពាន់ ដែលជាកិរិយាជាមួយគ្នាក្នុងកាល
ណាមួយឡើយ។ ខ្ញុំត្រេកអរ ចំពោះស្ត្រីទាំងនោះ ដោយប្រយោជន៍
ស្រីណាមួយ មិនជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំឥតមានឡើយ ខ្ញុំអនុគ្រោះ
ពួកស្ត្រីរមែបីទាំងអស់ សព្វ។ កាលដូចជាខ្លួនឯង។ បពិត្រឥសី
សូមឱ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំ
និយាយកុហក សូមឱ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ។

(៧៤) ខ្ញុំមានឥន្ទ្រិយស្រស់ស្រាយសព្វៗកាល បានចិញ្ចឹមនូវទាសៈទាំង
ឡាយផង កម្មករទាំងឡាយផង បុគ្គលដែលត្រូវចិញ្ចឹមទាំងឡាយ
ផង ពួកជនដទៃដែលរស់នៅដោយសារផង តាមសមគួរដល់ហេតុ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(๗๕) សមណោ ព្រាហ្មណោ ចាបិ អញ្ញោ ចាបិ វណិព្ពកោ

តប្បេមិ អន្នបានេន សទា បយតចាលិនី ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(๗๖) ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី

ចាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាគតំ

ឧបោសថំ ឧបវសាមិ[๑] សទា សីលេសុ សំវុតា ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណមានាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(๗๗) សព្ពេ តេ ជម្ពុកុណ្ឌា ភជប្បត្តិ យសស្សិនេ

សំវិជ្ជន្តិ តយិ ភន្តេ យេ ភុំ តវិត្តេសិ អត្តនេ ។

---

๑ ម. ឧបវសិំ ។

บพิตรศัสดา สมเด็จพระบุตรเกิด ด้วยกิริยาเพียงดังพระวาจาสัตย์นี้ ขอจงเป็นไปตามความปรารถนาของข้าพเจ้าเถิด ขอความปรารถนาของข้าพเจ้าจงสำเร็จบริบูรณ์ ๆ

(๗๕) ข้าพเจ้าได้ถวายทานแล้ว ได้ให้ทานแก่หมู่สมณะ หมู่พราหมณ์ และหมู่วณิพกทั้งหลาย ด้วยคิดว่าจักบูชาเนืองนิตย์ ๆ บพิตรศัสดา สมเด็จพระบุตรเกิด ด้วยกิริยาเพียงดังพระวาจาสัตย์นี้ ขอจงเป็นไปตามความปรารถนาของข้าพเจ้าเถิด ขอความปรารถนาของข้าพเจ้าจงสำเร็จบริบูรณ์ ๆ

(๗๖) ข้าพเจ้าได้สมาทานศีลทั้งหลายเนืองนิตย์ ได้รักษาอุโบสถ ประกอบด้วยองค์แปด ในวันที่ ๑๔ ค่ำ ในวันที่ ๑๕ ค่ำ และในวันที่ ๘ แห่งปักษ์ ได้ทำปาฏิหาริย์ปักษ์ ๆ บพิตรศัสดา สมเด็จพระบุตรเกิด ด้วยกิริยาเพียงดังพระวาจาสัตย์นี้ ขอจงเป็นไปตามความปรารถนาของข้าพเจ้าเถิด ขอความปรารถนาของข้าพเจ้าจงสำเร็จบริบูรณ์ ๆ

(๗๗) (พระศากยมุนีตรัสเรียกว่า) แน่ะนางผู้เจริญ ผู้เป็นพระบุตรี มียศยิ่งใหญ่ นางได้ถวายทานเนืองนิตย์ ได้ให้ทานแก่หมู่ชนผู้มีคุณความดีทั้งหลายเป็นอันมาก ด้วยเหตุนั้น ความปรารถนาของนางนั้นทั้งสิ้น มีบริบูรณ์แก่นางแล้ว ๆ

ទុតិយោ ជាតិសម្ភូតោ អភិជាតោ យសស្សិមា
ជម្ពុវជា វេទេហានំ រុន្ធោ ទុប្បដ្ឋតេ តវ ។
(៧៨) ទុម្មិ[1] វជោ ជលុទរេ អយេ វេហាយសង្គតោ
មធុញ្ច កាសសេ ភទ្ទំ យំ មយ្ហំ ហទយង្គមំ ។
ទេវតា ធុសំ សក្កម្ហា ឥសំ ភបំ មហិទ្ធិកោ
កោ ភសំ តុំ អនុប្បត្តោ អត្តានំ មេ បវេទយ ។
(៧៩) យំ ទេវសង្ឃា វន្ទន្តិ សុជម្បាយ សមាគតា
សោហំ សក្កោ សហស្សក្ខោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ ។
ឥត្ថំ យោ ជីវលោកស្មិំ យោ ហោតិ សមចារិធី
មេធាវិធី សីលវតី សប្បុរេភិ បតិព្ពតា ។
តាទិសាយ សុមេធាយ សុចិកម្មាយ ជាវយោ
ទេវា ឧស្សហមាយន្តិ មាធុសិយោ អមាធុសា ។
ត្វញ្ច កន្តេ សុចិណ្ណេន រុព្ភេ សុចរិតេន ច
ឥធ ភជ្ជកុលេ ជាតា សព្ពកាមសមិទ្ធិនី ។

---

๑ រុម្ភិតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ព្រះរាជបុត្រជាក្សត្រៃបរិបូណ៌ដោយជាតិ កើតបរិសុទ្ធអំពីចំណែកទាំងពីរ មានយស ជាស្តេចប្រកបដោយធម៌ របស់ជនទាំងឡាយ អ្នកនៅក្នុងដែនវិទេហៈ នឹងកើតដល់នាង ។

(៧៨) (នាងសុមេធាទេវី...) អ្នកមានភ្នែកភ្លឺថ្លា ទ្រទ្រង់នូវលំអង បិតនៅលើអាកាសទេ ពោលវាចាជាទីពេញចិត្ត ដែលជាវាចាចូលទៅកាន់ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ។ បុរេអ្នកជាទេវតា ទើបនឹងមកអំពីឋានសួគ៌ ឬជាឥសីអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មួ៉ាងទៀត អ្នកជាអ្វី បានមកដល់(ក្នុងទីនេះ) ចូរអ្នកប្រកាសខ្លួនឲ្យជាក់ដល់ខ្ញុំ ។

(៧៩) (សក្កទេវរាជ...) ពួកទេវតាប្រជុំគ្នាក្នុងពេលឈ្មោះសុធម្មាហើយ ថ្វាយបង្គំនូវខ្ញុំណា ខ្ញុំនោះឈ្មោះសក្កៈ ជាអ្នកឃើញនូវហេតុមួយពាន់(ដោយមួយរំពេច)បានមកកាន់សំណាក់នាង ។ ស្ត្រីទាំងឡាយណា កាន់ដីវរលោក ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ មានប្រាជ្ញា មានសីលគុណមួយក្តោងដូចជាទេវតា មានវត្តចំពោះប្តី ។ ទេវតាទាំងឡាយមិនមែនជាមនុស្ស មកចួបនឹងនាងនារី ជាមនុស្សដែលមានបញ្ញាអ្នកការងារដ៏ស្អាត ប្រាកដស្មើដោយស្ត្រីទាំងនោះ ។ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន នាងបានមកកើតក្នុងពពួកត្រកូលនេះ ជាស្ត្រីអាចសម្រេចនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដោយសារអំពើសុចរិត ដែលនាងបានសាងសន្សំមកក្នុងកាលមុន ។

បកិណ្ណកនិបាតេ សត្តមំ បញ្ចុបោសថិកង្គាតកំ

អយញ្ហេ តេ ภาคปฏิปทา ยุកยត្ថ ភាគត្តហោ
នេវលោភូបមត្តំ ច តតិត្ថ ច ๕๓ ជីវិតេ ។
ឯវំ សុមេធេ សុខិនី ធម្មមគ្គំ ភាលយ
ឯសាហំ តំនិវំ យាមិ បិយំ មេ តវ ទស្សនំ ។

សុរុចិជាតកំ ឆដ្ឋំ ។

បញ្ចុបោសថិកជាតកំ

(๘๐) អបេក្ខាសុក្កោទានិ តុវំ ភោគេ
วิหาย្ចមេ ច តវ ភោគេតោ
ទុដ្ឋំ បិចាសំ អនិវាសយន្តោ
តស្មា ภาโวสถิโก[๑] តវភោគេ ។
(๘๑) អហំ បុរេ តំមូភតោ[๒] ភោគេតិយោ
តស្មិ បនេសមិ ឧភោ រមាម
អថក្កហិ សាភុណិតោ ភោគេ
អភោគតោ តាយ វិនា អបេហសិ ។

---

๑ ภาโวสถิโกតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ๒ សុ តតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ម្នាលនាងរាជបុត្រី នេះឯងជាកិរិយាកាន់យកនូវជយ័នៃនាង ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺកិរិយាកើតក្នុងទេវលោក ១ ក្តីរណ្តោះក្នុងជីវិតនេះ ១ ។ ម្នាលនាងសុមេធា សូមឲ្យនាងមានសេចក្តីសុខអស់កាលយូរ នាងចូររក្សានូវធម៌ក្នុងខ្លួនចុះ យើងនឹងទៅកាន់ឋានត្រៃត្រឹង្សវិញ ការបានឃើញនឹងនាង កប់ថាជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ។

ចប់ សុរុចិជាតក ទី ៦ ។

បញ្ចុបោសថិកជាតក

(៨០) (តាបសពោលថា) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ អ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ម្នាលបក្សី អ្នកមិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយបំណីសោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចំអត់ទាំនូវគំលានទឹងសម្រែកជាសត្វរក្សានូវឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨១) (ព្រាហ្មណ៍ពោលថា) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំមានចិត្តជាប់នឹងមេព្រាហ្មណ៍ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់កំពុងតែរីករាយ (ក្នុងកាម) ក្នុងប្រទេសនោះ ស្រាប់តែសត្វខ្លែង មកធាប់យកមេព្រាហ្មណ៍ទៅ ខ្ញុំក៏អស់សេចក្តីប្រាថ្នា ព្រោះប្រាសចាកមេព្រាហ្មណ៍នោះ ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ชาชาคาภ ภิยฺยโยเตน ตสฺสา
มเตมยิ์ เวนน เวนยามิ
ตสฺมา อหิโตสฺมิ จาลยามิ
กเตา มยิ์ มา ปุนกตมาสิ ฯ

(๘๒) อนุชฺชตามิ ขุรต ขุชิฺหา
ชาหาวุเต เยหาสิเสสิ สปฺป
ขุชฺชิ์ ปิตาสิ์ อนิกาสยนฺโต
กสฺมา กาโรสิตเตา ขุ ธีย ฯ

(๘๓) ขุสเตา อหุ ตลกา ตามิตสฺส
ตลกฺกกฺกู[๑] วณฺณตลูปมนฺโต
สเา มิ์ อกฺกมิ์ ตเ์ กุปิเตา อชิ์สี
ขุกฺขาภิสุนฺโต มรณา ตาตา ฯ
ตเตา ชาต ลิกฺขมิตฺวาน ตาเา
กนฺติตฺวา เวติตฺวา อปกฺกมีสุ
ตสฺมา อหิโตสฺมิ จาลยามิ
เตาเต มยิ์ มา ปุนกตมาสิ ฯ

---

๑ ตลกฺกกุเตาติ อนฺตกาเยน ทิสฺสติ ฯ กกุเตาติ ขสภาเยว-สฺสติ อนิวตฺตนฺ ตติ อกาเตนปฺปทีปกาเยน ทิสฺสติ ฯ

ខ្ញុំវង្វេងនូវវេទនាដ៏ក្លាឥតចិត្ត ព្រោះព្រាត់ប្រាសចាកមេព្រោះនោះ ហេតុនោះ ឯងជាខ្ញុំរក្សានូវខុបោសថ កុំឲ្យពន្លះគ្រប់សង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

(៨២) (តាបស...) ម្នាលពស់ ជាខុរគជាតិល្អនទៅមិនត្រង់ មានអណ្តាតពីរ អ្នកមានចង្កឹមជាអាវុធ មានពិសដ៏ពន្លឹក ម្នាលសត្វមានខ្លួនវែង អ្នកអត់ទ្រាំនូវគំលានទឹងសម្រែកហើយរក្សានូវខុបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៣) (ពស់...) គោឈ្មោលខ្លើងកបស់អ្នកស្រុក ជាគោមានកំលាំង មានបូកដ៏យុរយោរ បរិបូណ៌ដោយសម្បុរនឹងកំលាំង គោនោះដើរជាន់ខ្ញុំ ខ្ញុំទ្រាំ បានចឹកវា ។ ត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយក៏ស្លាប់ទៅ ។ លំដាប់នោះ ពួកជនចេញអំពីស្រុក កន្ធក់កន្ទេញ យំទួញ ហើយដើរចៀសចេញទៅ ព្រោះហេតុនោះ ឯងជាខ្ញុំរក្សានូវខុបោសថ កុំឲ្យសេចក្តីក្រោធ គ្របសង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

បកិណ្ណកនិយាតេ សត្តមំ បញ្ចោសជាតកំ

(๘๔) បតាយ អំសាយ តាហ្ម សុសានេ
បញ្ញាវរំ តវ គោជនេនំ
ខុទ្ទំ បិចាសំ អជិវាសយន្តោ
តស្មា ភវំ្ចោសជិតោ សិតាល ។

(๘๕) បវិស្ស កុច្ឆិ មហាតោ តជស្ស
កុណាបេ រតោ ហត្ថិមំសេសុ តិន្តោ
ឧណ្ហោ ច វាតោ តិខិណា ច វស្សិយោ
តេ សោសយុំ តស្ស ភវ័សមក្ខំ ។
តីសោ ច បណ្ហោ ច អហំ កនន្តេ
ន មេ អហុ ឱក្ខមតាយ មត្តា
មហា ច មេយោ សហសា បវិស្ស
សោ តេមយិ តស្ស ភវ័សមក្ខំ ។
តតោ អហំ ឱក្ខមិសំ កនន្តេ
ចន្ទោ យថា ពាហុម្ហា បមុត្តោ
តស្មា អហំចោសជ ចាលយាមិ
លោភោ មមំ មា បុនរាគមាសិ ។

(๘๔) (គាថាស...) កុដិវិត្រស្មសាន មានសាច់របស់សត្វស្លាប់ដ៏ប្រើន សាច់ទាំងនុ៎ះជារបស់ផងគាប់ចិត្តរបស់អ្នក ម្នាលបចក អ្នកចិអត់ទ្រាំនូវគំលានទឹងសម្រេក ហើយរក្សានូវឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(๘๕) (បចក...) ខ្ញុំជាសត្វត្រេកអរក្នុងសាកសព ញ៉ាំមក្នុងសាច់ដំរីទាំងឡាយ បានបួលទៅកាន់ពោះនៃដំរីធំ ខ្យល់ដ៏ក្តៅផងរស្មីព្រះអាទិត្យដ៏ក្តៅក្តាផង របស់ទាំងនោះញ៉ាំងឪ្ពុរអាហារចាស់នៃដំរីនោះឲ្យស្ងួតក្រៀម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំស្អមលឿង (ក្នុងពោះនៃដំរីនោះ) ខ្ញុំរកផ្លូវចេញមកវិញមិនរួច ស្រាប់តែក្អែងធំបង្គុះក្អាម (ក្នុងពេលនោះ) ក្អែងនោះធ្វើឪ្ពុរអាហារចាស់នៃដំរីនោះឲ្យទន់តឹកសើម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ទើបខ្ញុំចេញមកដូចជាព្រះចន្ទ ផែះបង្ហូរពីមាត់នៃឪ្ពុ រព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សានូវឧបោសថ កុំឲ្យរំលោភត្រូវសង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ។

(๘๖) ภทฺทิกา ชูปสฺมึ กาปิลิ์คานิ
ฉิยฺยาชยนฺตา สุขุ ปุเร ชนปทสิ
ขุฏฺฐิ ปิตาสิ อนิวาสยนฺตา
กสฺมา ภวิโตสถิโก นุ อชฺช ฯ

(๘๗) สกฺกา นิกฺเขตุ อตฺโถ ชายาโย
อตฺถิชฺชตาย มลสฺส[1] อกฺขิ
ตโต ๘ชา นิกฺขมิตฺวาน ตาย
โกชนฺนาโกเณ ปวิโตชยิ์สุ มิ ฯ
โส กิญฺจสิโส ปุพฺพารมกฺขิตนฺโต
ปชฺชาตมาสิ สสกา นิกฺเขตุ
ตสฺมา อหิโตสถ ชาลยาหิ
อตฺถิชฺชตา มา ปุนภาตมาสิ ฯ

(๘๘) ยิ โข อปุจฺฉิตฺถ สุขุ ภนฺเต
สพฺพา ฌาคริมฺหา ยถาปชานิ
มยมฺปิ ปุจฺฉาม สุขุ ภนฺเต
กสฺมา ภวิโตสถิโก นุ ชฺชาโย ฯ

---

๑ ม. อตฺถิชฺชตา มลฺลยตฺถ ฯ

(៨៦) (តាបស...) កាលពីដើម អ្នកឆ្កាប់ស៊ីនូវកណ្ដៀរទាំងឡាយ លើកក្បាលដំបូក ម្នាលខ្វាឃ្មុំ អ្នកខំអត់ទ្រាំនូវគំលានទំង សម្រែកហើយរក្សានូវខុបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៧) (ខ្វាឃ្មុំ...) ខ្ញុំមើលងាយនូវលំនៅរបស់ខ្លួន បានចូលទៅ កាន់ស្រុកនៃមនុស្សជន ព្រោះតែសេចក្តីប្រាថ្នាលើសលប់ គ្រា នោះ ពួកជនចេញមកពីស្រុក ហើយក៏វាយខ្ញុំដោយឆ្នូ ខ្ញុំនោះ បែកក្បាលប្រឡាក់ឈាមអស់ទាំងខ្លួន ហើយត្រឡប់មកកាន់ លំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សាខុបោសថ កុំឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាលើសលប់ គ្របសង្កត់បានទៀតឡើយ ។

(៨៨) (សត្វទាំង៤...) បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់ បានសាកសួរនូវសេចក្តីណាចំពោះយើងទាំងឡាយ យើង ទាំងអស់គ្នាក៏បានឆ្លើយនូវសេចក្តីនោះ តាមទំនងដែលខ្លួន បានដឹងរួចហើយ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ពួកយើងសូម សួរលោកម្ចាស់វិញ បពិត្រព្រហ្ម លោកម្ចាស់បានរក្សា ខុបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

បកំណ្ណកនិបាតេ អដ្ឋមំ មហាមោរជាតកំ

(๘๙) អច្ចុបលិត្តោ មម អស្សបម្ហិ
បច្ចេកពុទ្ធោ មុហុត្តំ ឯសីធ
សោ មំ អវេធ កតមាកតញ្ញូ
ជាមញ្ញូ តោត្តំ ចរណាញ្ញូ សព្ពំ ។
ឃវម្ហិហំ វត្តិ ន តស្ស ចាគេ
ន ចាបិហំ មាឧកតេន បុច្ឆិ
តស្មា អហំទោសថ ចាលយាមិ
មាណោ មមំ មា បុនរាកមាសីតិ ។

បញ្ចុបោសចិរកជាតកំ សត្តមំ ។

មហាមោរជាតកំ

(๙๐) សចេ ហិ ត្យាហំ ឆនហេតុ តហិតោ
មា មំ អវធិ ជីវតាហំ តហោត្វា
រញ្ញោ ច មំ សម្ម ឧបដ្ឋិ ឆេហិ
មញ្ញេ ឆនំ លច្ឆសិ ឆព្ភរូបំ ។
(๙๑) ន មេ អយំ តុយ្ហ វធាយ អជ្ជ
សមាហិតោ ចាបរវេ ខុរប្បោ
ចាសញ្ញ ត្យាហំ អឆិចាតយិស្សំ
យថាសុខំ តុច្ឆតុ ហោរភជ្ជា ។

(៨៩) (តាបស...) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ មិនប្រឡាក់ (ដោយកិលេស) គង់កន្លងអស្រមរបស់យើងមួយរំពេច ព្រះអង្គបានញុំាងយើងឲ្យដឹងនូវទី ដែលត្រូវទៅនិងទីដែលត្រូមកផង នូវនាមផង នូវគោត្រផង នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តទាំងអស់ផង ។ បើទុកជាយ៉ាងនេះ ក៏យើងនៅតែមិនថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ មួ្យងទៀត យើងមិនបានសាកសួរ ព្រោះលុះកន្លងអំណាច ហេតុនោះ បានជាយើងក្រែងនូវបាសថ កុំឲ្យមានទុគ្គតិសង្កត់យើងបានទៀតឡើយ ។

ចប់ បញ្ចុទោសចិកជាតក ទី ៧ ។

មហាមោរជាតក

(៩០) (ស្តេចក្អែកពោធិសត្វពោលថា) ម្នាលសំឡាញ់ ប្រសិនបើអ្នកចាប់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យ អ្នកកុំសម្លាប់ខ្ញុំឡើយ សូមចាប់ខ្ញុំទាំងរស់ ហើយនាំខ្ញុំទៅកាន់សំណាក់ព្រះពាជាចុះ អ្នកនឹងជានឹងបាននូវទ្រព្យដ៏ប្រើន ។

(៩១) (កូនព្រានព្រៃពោលថា) ធម្មជាតិប្រសើរនេះ ខ្ញុំមិនមែនយឺត ប្រឹងប្រៀបដើម្បីនឹងចាប់អ្នកក្នុងថ្ងៃនេះទេ ខ្ញុំនឹងចាប់ផ្តាច់អន្ទាក់របស់អ្នកទេតើ (ដោយគិតថា) ស្តេចក្អែកបួរទៅតាមសប្បាយចុះ ។

(๙๒) យំ សន្ត វាសញ្ជនិ បមាទមុទ្ធំ
វត្តិច្ចំ ខុប្បិចាសំ សមាឆ្ពោ
អថ កាសរ្ជ បំ ចាសវាសុបនីតំ
បមុត្តវេ ឥច្ចសិ ពន្ធនស្មា ។
ចាណាតិចាតា វិរតោ ឆុសជ្ជ
អភយន្ត តេ សព្វភូតេសុ និច្ចំ
យំ បំ ភុវំ ចាសវាសុបនីតំ
បមុត្តវេ ឥច្ចសិ ពន្ធនស្មា ។
(๙๓) ចាណាតិចាតា វិរតស្ស ព្រូហិ
អភយញ្ច យោ សព្វភូតេសុ ទេតិ
បុច្ឆាមិ តំ មោរភាជេតមគ្គំ
ឥតិ[1] ពុតោ កឹ លភតេ សុខំ សោ ។
(๙๔) ចាណាតិចាតា វិរតស្ស ព្រូមិ
អភយញ្ច យោ សព្វភូតេសុ ទេតិ
និច្ចវ ឆម្ប លភតេ បសំសំ
សក្តញ្ច សោ យាតិ សរីរភេទា ។

• ឱ. ម. ឥតិ ។

(៩២) (ស្តេចក្អែក...) អ្នកចំអកត្រាំនូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន តាំងយប់តាំងថ្ងៃ ដើរជាប់តាមខ្ញុំអស់ប្រាំពីរឆ្នាំហើយ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វីក៏អ្នកចង់ដោះខ្ញុំ ដែលកំពុងជាប់អន្ទាក់ឲ្យរួចអំពីអន្ទាក់វិញ ។ អ្នកទើបនឹងរៀរចាកបាណាតិបាតកង់ថ្ងៃនេះឬ ឬក៏អ្នកឲ្យអភ័យដល់សត្វតាំងពួង បានជាអ្នកចង់ដោះខ្ញុំ ដែលកំពុងជាប់អន្ទាក់ឲ្យរួចចាកអន្ទាក់វិញ ។

(៩៣) (កូនព្រានព្រៃ...) ម្នាលស្តេចក្អែក អ្នកចូរប្រាប់អំពីបុគ្គលដែលរៀរចាកបាណាតិបាតផង អ្នកដែលឲ្យនូវអភ័យដល់សត្វតាំងពួងផង ខ្ញុំសូមសួរអ្នកត្រង់សេចក្តីនុ៎ះ បុគ្គលនោះប្រុតអំពីលោកនេះទៅ នឹងបាននូវសេចក្តីសុខដូចម្តេចខ្លះ ។

(៩៤) (ស្តេចក្អែក...) ខ្ញុំនឹងប្រាប់អំពីបុគ្គល ដែលរៀរចាកបាណាតិបាតផង អ្នកដែលឲ្យនូវអភ័យ ដល់សត្វតាំងពួង បុគ្គលនោះរមែងបាននូវសេចក្តីសរសើរ កង់បច្ចុប្បន្នផង លុះបែកធ្លាយសរីរៈទៅ នឹងបានទៅកើតនៅឋានសួគ៌ផង ។

បកិណ្ណកនំបាតេ អដ្ឋមំ មហាមោរជាតកំ

(៩៥) ឧ សដ្ឋិ ឆេកា ឥតិ អាហុ ឃកេ
ឥឆេវ ជីវេ វិភវំ ឧបេតិ
តថា ឥលំ សុកតឧក្កជាតំ
ឧត្តុប្បញ្ញត្តភ្ញ វឧទ្ធិ ឆាឌំ
តេសំ វចោ អរហាតំ សទ្ធហានោ
តស្មា អហំ សក្កុណោ ញាឧយាមិ ។

(៩៦) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ សុឧស្សជា
តច្ឆន្តិ ឱភាសយមន្តលិក្ខេ
ឥមស្ស លោកស្ស បរស្ស ឯ តេ
កឥន្ន តេ អាហុ មឧុស្សលោកេ ។

(៩៧) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ សុឧស្សជា
តច្ឆន្តិ ឱភាសយមន្តលិក្ខេ
បរស្ស លោកស្ស ឧ តេ ឥមស្ស
ឆេឯតិ តេ អាហុ មឧុស្សលោកេ ។

(៨៥) (កូនព្រាន...) សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះបាននិយាយថា ទេវតាទាំងឡាយ មិនមានទេ ដ៏ប្រសើរកន្លងនេះ រមែងដល់នូវសេចក្តីជាច់សូន្យ ផលនៃអំពើដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ រមែងដល់នូវសេចក្តីជាច់សូន្យដូចគ្នា ទាំងនិយាយថាខានជាគុណជាតគឺមនុស្សល្ងង់បញ្ញត្តហើយ ខ្ញុំដឿងពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ ជាព្រះអរហន្តទាំងនោះ ហេតុនោះ បានជាខ្ញុំសម្លាប់សត្វស្មាបទាំងឡាយ ។

(៨៦) (ស្តេចកោក...) ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងពីរ ជារបស់ឃើញងាយ ភ្លឺរុងរឿង នៅឰដ៏អាកាស ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ (ជារបស់) លោកនេះឬលោកដទៃ (ពួកជន) ក្នុងមនុស្សលោកហៅព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះថាជាអ្វី ។

(៨៧) (កូនព្រាន...) ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងពីរ ជារបស់ឃើញងាយ ភ្លឺរុងរឿង នៅឰដ៏អាកាស ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ (ជារបស់) លោកដទៃ មិនមែនរបស់លោកនេះទេ ពួកជន ក្នុងមនុស្សលោក ហៅព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះថាជាទេវតា ។

(๙๘) ฝន្តេវ តេ ជីហតា ហីនភាគា
អហោតុកា យេ ន วิชฺชติ กมฺมំ
តថา ผลំ สุกตทุกฺกฏานំ
ธมฺมปฺปฏิสรณสฺส ปุคฺคลสฺส ฯ

(๙๙) อทฺธา หิ สทฺโธ วิชโน ตเวตาทิ
กถญฺหิ ชานิ อผลนฺติ ภาเวยฺย
តថา ผลំ สุกตทุกฺกฏานំ
ธมฺมปฺปฏิสรณสฺส กถญฺหิ ภาเวยฺย ฯ
กถญฺหเว กิญฺจิกเรหิ กมฺมเวรี
กึ เสวมาโน โกธ ตโถตฺตุลาน
อทฺธาหิ (๑) เม โมรภาเวตมตฺถ
យថា อหิ โธ ชิรยิ ปเตยฺย ฯ

(๑๐๐) យេ โกจิ อตฺถิ สมณา ปพฺพชฺชา
กาสายวตฺถา อนคาริยนฺติ ชาเตว ปิณฺฑาย ชาเล
กาเล วิกาลจริยา วิรตา หิ สพฺเพ ฯ

---

๑ ម. អទ្ធាហិ តំ ទានមេ ។

(៩៨) (ស្តេចក្អែក...) សមណព្រាហ្មណ៍ណាមិនពោលអាងកម្ម មិនពោលអាងផលនៃកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ណា ពោលថា ទានជាគុណជាតដែលមនុស្សលង់បញ្ចុតហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកហីនវាទ ជាអ្នកអហេតុកវាទ ត្រូវគេដេញដើងចាល់ក្នុងពួកវណ៌នេះ មិនខាន ។

(៩៩) (កូនព្រានព្រៃ...) ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះទៀងពិត ព្រោះទានជាគុណជាតឥតផលដូចម្តេចកើត ផលនៃអំពើដែលសត្វធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់ក៏ដូចគ្នា ម្យ៉ាងទៀត (ទាន) ជាគុណជាតដែលមនុស្សលង់បញ្ចុតហើយ ដូចម្តេចកើត ។ ខ្ញុំធ្វើអំពើដូចម្តេច ធ្វើដោយហេតុដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តដូចម្តេច សេពនូវអ្វី ដោយគុណនៃតបៈដូចម្តេច មិនគប្បីធ្លាក់ទៅកាន់នរកយ៉ាងណា ម្នាលស្តេចក្អែក អ្នកសូមប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ ដោយឧបាយយ៉ាងនោះ ។

(១០០) (ស្តេចក្អែក...) ពួកសមណៈណាមួយនៅលើផែនដី ជាអ្នកស្ងៀកសំពត់កាសាវៈ ប្រព្រឹត្តកាន់កេរនៃបុគ្គលគ្មានផ្ទះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតអំពីព្រឹក កាន់កាលគួរ រៀរចាកកិរិយាត្រាច់ទៅកាន់កាលខុស ជាអ្នកសង្ងប់រម្ងាប់ ។

បកំណ្ណកនិបាតេ អដ្ឋមំ បហាមោរជាតកំ

តេ តត្ថ ភារោ ទុប្បសង្គមិត្វា

បុត្តា មំ យំ តេ មនសោ បិយំ សិយា

តេ តំ បវក្ខន្តិ យថាបជានំ

ឥមស្ស លោកស្ស បរស្ស ចត្តំ ។

(๑๐๑) តតោ ជិណ្ណោ ខុរតោ បុរាណោ

បណ្ឌុបលាសំ ហរិតោ ទុមោវ

ឯសប្បមោនោ មម លុទ្ទភាវោ

ជហាមហំ[๑] លុទ្ទភភាវមជ្ជ ។

(๑๐๒) យេ ចាបិ មេ សកុណា អត្ថ ពន្ធា

សតាធនេភាធិ ធនេសនេសុ

តេសំ អហំ ជីវិតមជ្ជ ទត្វា

មោក្ខញ្ច តេ អច្ចសកំ[๒] ធនេន ។

---

๑ ម. បដិហាមហំ ។ ម ជាមហំ ។ ๒ ម. បត្តា ។ បញ្ចត្តំ អដ្ឋកថាយំ ស្សត្តំ ។

អ្នកចូរចូលទៅរកសមណៈទាំងនោះ តាមការសួរ ក្នុងទីនោះ ហើយ ចូរសាកសួរចុះ ប្រយោជន៍ណា ដែលទាក់ទងចិត្ត របស់អ្នក លោកនឹងទ្រាប់នូវប្រយោជន៍នោះ ជាប្រយោជន៍ កន្លងលោកនេះ នឹងកន្លងលោកខាងមុខ (ដល់អ្នក) តាមទំនង នៃការចេះដឹង (របស់លោក) ។

(១០១) (កូនព្រានព្រៃបានត្រាស់ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធហើយក៏សំដែង ថា) ភាពជាព្រានព្រៃនុ៎ះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ អាត្មា អញបានលះបង់ នូវភាពនៃខ្លួនជាព្រានព្រៃក្នុងថ្ងៃនេះ ដូច ពស់សកនូវសំណកចាស់ជាន់មុន ឬក៏ដូចដើមឈើមានស្លឹក ខៀវ (ជម្រុះចោល) នូវស្លឹកលឿង ។

(១០២) (បច្ចេកពុទ្ធឆ្លើយសច្ចកិរិយាថា) ពួកបក្សីណាប្រើនរយ ដែល អាត្មាអញចាប់ទុកក្នុងសំបុកនៅ (របស់ខ្លួន) អាត្មាអញទំាង ឲ្យនូវជីវិតដល់សត្វទាំងឡាយនោះ ក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញ បានរួចចាកកិលេសហើយ សត្វទាំងនោះ ចូរទៅកាន់ លំនៅរបស់ខ្លួនចុះ ។

สุตฺตนฺตปิฏกเ ขุทฺทกนิกายเย ชาตกํ

(๑๐๓) เอกูนวีสติ นิปาตา อารภิ

ฆาเตหิ เวภารนิปตึ ยสสฺสึ

ฆนิโย มาคธนิปตึ ยสสฺสึ

ขุทฺทา ปมุญฺเจ ยถาหิ ปมุญฺเจติ ฯ

มหาเมฆชาตกํ อฏฺฐมํ ฯ

ตปฺปสูกรชาตกํ

(๑๐๔) ยาเนสมาสาวิชวิมฺหา ปฺจาสาย วสาย จ

อเนฺวสึ วิปุเล ปฺาตึ เตเม อนิกตา มยา ฯ

ตหึ จิรสฺส มูลผลึ กเตฺวา ปายึ อนปฺปกา

ตตฺถ จิมา ตินฺทุเก ชาสุกาเส ภวิสฺสติ ฯ

ฆาเตหิ วสิสฺสามิ สห สเพฺยหิ ปฺาติกา

อเปฺปสฺสุเตฺถ นิวาสสฺมึ อเสาเตา อกุโตภยา ฯ

(๑๐๓) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោនព្រៃមានរន្ធាក់កន្ធរដែ ត្រាំដៅភ្នំព្រៃ ដើម្បីចាក់នូវស្តេចក្អែក ដែលមានយស លុះចាក់នូវស្តេចក្អែក ដែលមានយសបានហើយ ក៏បានរួចចាកសេចក្តីទុក្ខ ដូចតថាគតដែលបានរួច (ចាកទុក្ខដោយសយម្ភូញ្ញាណ) ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ មហាមោរជាតក ទី៨ ។

តច្ឆសូករជាតក

(๑๐๔) (ជ្រូកឈ្មោះតច្ឆកៈពោលថា) យើងគាលស្វែងរកពួកញាតិណា ដើរទៅកាន់ភ្នំនឹងព្រៃតាំងពួយ យើងតាមស្វែងរកពួកញាតិដ៏ច្រើន ឯពួកញាតិទាំងនោះយើងបានជួបហើយ ។ មើមឈើនឹងផ្លែឈើនេះដ៏ច្រើនផង ភក្ស្យាហារនេះច្រើនផង ភ្នំនឹងស្នឹងទាំងនេះជាទីរីករាយផង ជាលំនៅដ៏សប្បាយ ។ យើងនឹងមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ មិនមានសេចក្តីរង្គៀស មិនមានសេចក្តីសោក មិនមានភ័យអំពីណា នឹងនៅក្នុងទីនេះឯង ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ ។

[๑๐๕] អញ្ញាសិំ លេឡិំ បរិយេសនេ សត្ត ឆោ ๙๘ ទិដ្ឋតិ

សោ តច្ឆ សូករេ ហន្ត្វ ๙ជាតក្ខា វរំ វរំ ។

[๑๐๖] កោ ធុម្ហាកំ ๙๘ សត្តុ កោ ញាតីសុ សមាគតេ

ធុប្បធំសេ បធំសេតិ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

[๑๐๗] ឧទ្ធក្ករដី មិកករជា ពលី ឆាហាវុឆោ មិគោ

សោ តច្ឆ សូករេ ហន្ត្វ ๙ជាតក្ខា វរំ វរំ ។

[๑๐๘] ន ឆោ ឆាហិ (๑) ន ទិដ្ឋត្ថ ពលំ ឆាយេ សមោហិតំ

សត្ថូ សមត្ថ ហុត្វាន វសំ ឆាហាម ឯឆកំ ។

[๑๐๙] មាធយត្ថមំ ឆណ្ឌាសុខំ ឯឆំ ឆាសសិ តច្ឆក

យោមំ យុទ្ធេ ឆាលយេ (๒) តំមំ បច្ឆា ហាឆាមសេ ។

---

๑ ន ឆោ ឆាហិ ទិដ្ឋត្ថ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ បឆាបេហិ សមេតិ ។

(១០៥) (ពួកជ្រូកឯទៀតពោលថា) ម្នាលតម្ពកៈ អ្នកចូរសូន្មឹកពីជ្រូកនោនឯទៀតវិញចុះ (ដ្បិត) កូនពីរនេះមានសត្រូវចំពោះពួកយើងសត្រូវនោះ តែងមកកូនពីរនេះ ហើយសម្លាប់ជ្រូកទាំងឡាយ (សំដៅតែជ្រូកណា) ដែលធាត់ៗ ។

(១០៦) (តម្ពកៈ...) សត្វណាជាសត្រូវនឹងពួកយើងកូនពីរនេះ សត្វណាកំចាត់បង់នូវញាតិ កំពុងនៅប្លែបដុំគ្នា ដែលសត្រូវកំចាត់បង់បានដោយក្រ អ្នក ខ្ញុំសួរហើយ ចូរជ្រាបនូវហេតុនោះ ។

(១០៧) (ពួកជ្រូក...) ម្រឹគ (មួយ) ជាស្តេចនៃម្រឹគ មានក្រពះនៃសរីរៈខាងលើ មានកំលាំងកាយ មានបង្កឹមជាអាវុធ ម្នាលតម្ពកៈ ម្រឹគនោះ មកកូនពីរនេះ ហើយសម្លាប់ជ្រូកទាំងឡាយ ដែលធាត់ៗ ។

(១០៨) (តម្ពកៈ...) ខ្លាយទាំងឡាយរបស់ពួកយើង មិនមែនជាមិនមានទេ កំលាំងក៏ប្រដុំប្លុះកូនកាយ បើពួកយើងទាំងអស់ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នានឹងធ្វើខ្លាតែម្នាក់ឯងនោះ ឲ្យលុះអំណាចបាន ។

(១០៩) (ពួកជ្រូក...) ម្នាលតម្ពកៈ អ្នកពោលនូវពាក្យជាទីគាប់ចិត្ត គាប់ត្រចៀកណាស់ ដូច្នេះ ប្រសិនបើជ្រូកណា ចោលចោលគាកូនបំបាំង យើងនឹងសម្លាប់ជ្រូកនោះ កូនកាលជាខាងក្រោយ ។

[๑๑๐] ชาณาติ ชาตา วิเรโต ฉุสชฺช

อกยิ ฉุ เต สพฺภิเตสุ ธิฏฺฐิ

ชาหา ฉุ เต มิตฺตวิโย ฉ สนฺติ

โย สชฺชเต กาหณาว ฌายิ ฯ

[๑๑๑] ฉ เม ชาหา ฉ วิชฺชนฺติ ๓ลิ กาเย สเมหิตา

ญาตี ฉ ธิสฺสา สมฺปนฺนา ฬิกเต

ตสฺมา ฉ ฌายามิ วนมฺหิ ฬิกเต ฯ

สมสฺสุธิ ยนฺติ ธิสาธิสิ[๑] ปุเร

กยนฺติ เลณาตเวสิเต ปุชฺช

เตชาธิ สชฺชนฺติ วสนฺติ ฬิกเต

เยตฺถนฺติ ขุปฺปสหาช เต มยา ฯ

ปวิณาย กสมฺปนฺนา สหิตา ฬิกวาธิเต

เต มิ สมกฺขา หิเสยฺยุ ตสฺมา เนสิ ฉ ปตฺเตยฺย ฯ

---

๑ ฉ. ม. ทิเสาทิสิ ฯ

(១១០) (កូដជដិល..) ម្នាលអ្នកមានព្យាយាមជាធំពួកម្រឹគ ក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកវៀរចាកបាណាតិបាតឬ ឬក៏អ្នកឲ្យអភ័យដល់ពួកសត្វទាំងអស់ ឬមួយអ្នកមិនមានចង្កឹម បានជាអ្នកទៅជួបនឹងហ្វូង(ជ្រូក) ហើយសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចជាសត្វកំព្រា ។

(១១១) (ខ្ញុ...) ខ្ញុំមិនមែនជាមិនមានចង្កឹមទេ កំឡាំងក៏ប្រជុំចុះក្នុងកាយ ខ្ញុំម្ចាស់ឯង បានឃើញពួកញាតិរបស់ជ្រូកព្រមព្រៀងគ្នា ក្នុងទីតែមួយ ហេតុនោះ បានជាសញ្ជប់សញ្ជឹងក្នុងព្រៃ ។

បានឮថា ក្នុងកាលមុន ជ្រូកទាំងឡាយនេះ តែងទៅកាន់ទិសតូចធំ លុះភ័យគ្រប់សង្កត់ហើយ ក៏ស្វែងរកទីជ្រកកោនផ្សេងៗគ្នា ឥឡូវនេះ ជ្រូកទាំងនោះបិតនៅក្នុងទីណា ដែលខ្ញុំគ្រប់សង្កត់បានដោយលំបាក ជ្រូកទាំងនោះក៏មកនៅជួបជុំជាមួយគ្នា (ក្នុងទីនោះ) ។

ជ្រូកទាំងឡាយនោះ បរិបូណ៌ដោយនាយក ប្រុងប្រៀបខ្លួនមូលមាត់គ្នា ព្រមព្រៀងគ្នា គប្បីបៀតបៀនបានខ្ញុំ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នានូវជ្រូកទាំងនោះទេ ។

(๑๑๒) ឱកោរ ឥន្ទោ អសុរេ ជិនាតិ

ឱកោរ សោធោ មាន្ធិ ធិនៃ បសយ្ហ

ឱកោរ ព្យក្សោ មិតសង្ឃបត្តោ

រុំ រុំ មាន្ធិ ពលញ្ជិ តាធំសំ ។

(๑๑๓) ឧហោរ ឥន្ទោ ឧសោធោ ឧបិ ព្យក្សោ មិតាធិហោ

សមត្តេ សហិតេ ញាតិ ព្យក្សោ ឧកុរុតេរសេ ។

(๑๑๔) កុប្ភិលកោ សកុណិកោ សង្ឃោធោ គណាចារិហោ

សម្ពោធមាធា ឱភេជ្ឈំ ឧបុត្តន្តំ ឧយុត្តិ ច ។

តេសញ្ច ពុយមាធាំ ឱភេត្ត អបសក្កតិ

តញ្ច សោធោ ជិតាលេតិ វេយ្យក្ខ្យយោ សាកតិ ។

(๑๑๕) ឧសុភមោគេ ជដិលេន លុទ្ធេធាមិសចក្ខុធា

ធាបី ធាបីសុ បក្ខន្តិ បញ្ញាធោ យថា បុរេ ។

(១១២) (កូដជដិល...) ព្រះឥន្ទ្រតែមួយអង្គ ឈ្នះនូវពួក អសុរៈ ខ្វែងតែមួយ សង្រ្គបធាបយកនូវពួកបក្សីបាន ខ្លាតែមួយ ចួបប្រទះនឹងម្រឹគក៏សម្លាប់នូវម្រឹគដែលធាត់ៗ បាន ដូច្នេះថាកំលាំង (នៃខ្លានោះ) ច្រាកដដូច្នោះ ។

(១១៣) (ខ្លា ..) មិនថាព្រះឥន្ទ្រ មិនថាខ្វែង មិនថាខ្លា ជាស្តេចនៃម្រឹគទេ ខ្លាមិនធ្លី (នូវពួកជ្រូក) ដែលមានញាតិព្រមព្រៀងគ្នា ប្រុងប្រៀបខ្លួនទុក ឲ្យលុះកន្លងអំណាចបានឡើយ ។

(១១៤) (កូដជដិល..) ពួកបក្សីតូចៗ ឈ្មោះកុម្ភិលិកា មានហ្វូងហើរទៅ ទាំងហ្វូង រែកយករែកគ្នា ហើរទៅរែកចំណី ក៏ជាមួយគ្នា បានចំណីហើយ ហើរទៅ (តាមអាកាស) ក៏ជាមួយគ្នា ។ កាលបក្សីទាំងនោះ កំពុងមូលមិត្រគ្នា បណ្តាបក្សីទាំងនោះ គង់មានបក្សីមួយហើរឃ្លាតពីគេមិនខាន ខ្វែងធាបយកនូវបក្សីដែលហើរឃ្លាតពីគេនោះបាន នោះជាគតិរបស់ខ្លា ។

(១១៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) (ខ្លានោះ) ត្រូវដដិលអាត្រក់ ដែលមានក្អែកសំឡឹងតែអាមិសបញ្ឆោរហើយ អាងខ្លួនមានចង្កឹម ស្មានថាដូចមុន ក៏ស្ទុះទៅរកពួកជ្រូក ដែលមានខ្លាយដែរ ។

(១១៦) សាធុ សព្ពហុលា ញាតី អម្ហំ រុក្ខា អវញ្ជា

សុភវេហា សមក្ខន្ធា ឥក្ខា វិកាយនេហាតោ។

(១១៧) ព្រាហ្មណាវោ ឥក្ខុកុម្ភោ ឧភោ ហត្ថេន សុភវ

អាធង្ខេ បមោទិតា មហាជានមជានិសុំ ។

(១១៨) តេសុធុម្មវមូលស្មិំ សុភវ សុសមាភតា

តច្ឆកំ អភិសំភុំសុ ភុំ ភជាសំ ឥស្សរៃតំ។

តច្ឆសុការជាតកំ ឧរិមំ ។

មហាវាណិជជាតកំ

(១១៩) ភណិជា[1] សមិតិំ ភន្ត្វា ជានារដ្ឋតោ អាភតា

ជនហាភ បក្ភមិសុ ឥភំ ភន្ត្វាន តាមណិំ។

តេតំ ភណ្ឌារមាភម្ម អបុភក្ខំ អន្ធនំ

មហានិក្រោធមុន្ទក្ខំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ។

តេ ច តត្ថ និសីទិត្វា តិស្សរុក្ខសុ ជានិយា[2]

ភណិជា សមចិន្តេសុំ ពាលា មោហេន ចាវុតា

អល្លាយតេ អយំ រុក្ខោ អម្ហ ភារ សន្ធនំ

---

១ ម. សង្គតិំ ។ ២ ម. ផលាយ ។

(១១៦) (រុក្ខទេវតា...) គួរឲ្យសរសើរដែរ ពួកញាតិច្រើនរូប សូម្បីតែឈើដែលដុះក្នុងព្រៃ (ក៏គួរឲ្យសរសើរ) ខ្លា (ម្នាក់ឯង) ត្រូវពួកជ្រូកព្រមគ្នា សម្លាប់បានក្នុងផ្លូវតែមួយ ។

(១១៧) (អគិសមុទ្ទគាថា) ជ្រូកទាំងឡាយបានសម្លាប់នូវព្រាហ្មណ៍នឹងខ្លាធំទាំងពីរនាក់ហើយក៏ត្រេកអរពេកយ ស្រែកនូវសម្រែកដ៏ខ្លាំងៗ

(១១៨) ជ្រូកទាំងឡាយនោះ ប្រជុំគ្នាទៀបគល់នៃល្វា អគិសេកជ្រូកឈ្មោះតច្ឆកៈថា សូមព្រះអង្គជាស្តេចជាឥស្សរៈរបស់ពួកយើង ។

ចប់ តច្ឆសូករជាតក ទី ៩ ។

មហាវាណិជជាតក

(១១៩) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ពាណិជទាំងឡាយ ជាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យមកអំពីដែនផ្សេងៗ ធ្វើនូវការប្រជុំ (ក្នុងក្រុងពារាណសី) ធ្វើបុគ្គលម្នាក់ ឲ្យជាធំ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ពាណិជទាំងឡាយនោះ មកដល់ផ្លូវឆ្ងាយជាច់ស្រយាលនោះ ជាផ្លូវមិនមានស្បៀងអាហារមិនមានទឹក បានឃើញនូវដើមជ្រៃធំ មានមូលត្រជាក់ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ ឯពាណិជទាំងនោះ ជាបុគ្គលល្ងង់ត្រូវមោហៈចិទ្ធុំធ្វើអង្គុយក្រោមមូលឈើនោះ កន្ទីនោះ ហើយប្រឹក្សាគ្នាថា យីអើ ឈើនេះហាក់ដូចជាសើម ដោយទឹក ហាក់ដូចជាមានទឹកហូរទៅ

ឥដ្ឋស្សុ បុរិមំ សាខំ យយំ ឯណ្ហេយ កណិជា ។
សា ច ឯណ្ហាវ បក្ខរិ អច្ឆំ ភរិ អនារិលំ
តេ តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា យោវតិច្ឆិសុ កណិជា
ទុតិយំ សមចិន្តេសុំ ពាលា មោហេន ចារុតា
ឥដ្ឋស្សុ ឧក្កិលាំ សាខំ យយំ ឯណ្ហេយ កណិជា ។
សា ច ឯណ្ហាវ បក្ខរិ សាលិមំសោទនំ ពហុំ
អបេក្ខាទាវណ្ណោ ភុម្មាសេ សំដ្ឋិវិទលស្ស[1] បិយោ
តេ តត្ថ ភុត្វា ខាទិត្វា យោវតិច្ឆិសុ កណិជា ។
តតិយំ សមចិន្តេសុំ ពាលា មោហេន ចារុតា
ឥដ្ឋស្សុ បច្ឆិមំ សាខំ យយំ ឯណ្ហេយ កណិជា ។
សា ច ឯណ្ហាវ បក្ខរិ ឆារិយោ សមលង្កតា
វិចិត្តវត្ថាភរណោ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អបិសុ កណិជា ឯតោ ឆារិយោ បញ្ចវីសតិ
សបត្តា បរិភារំសុ តស្ស រុក្ខស្ស ឆាទិយា
តេ តាហិ បរិភាវេត្វា យោវតិច្ឆិសុ កណិជា ។

---

๑ ម. សង្ខិរិ លហុបិយោ ។

បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញនឹងកាប់នូវមែកឈើខាងកើត ។ សោតឯមែកនោះគ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាប់ជាប់ភ្លាម ក៏ស្រក់ទឹកចេញ ឯទឹកក៏ថ្លាមិនល្អក់ ពាណិជទាំងនោះបានឆ្លងផុតកន្លងទីនោះដរាបដល់អស់ចំណាយ ។ ពួកឈ្មួញពាល ត្រូវមោហៈបិទបាំង ប្រឹក្សានូវហេតុទី ២ ថា បើដូច្នោះ ពួកយើងជាពួកឈ្មួញ នឹងកាត់នូវមែកឈើខាងត្បូងនោះទៀត ។ សោតឯមែកឈើនោះ គ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ជាប់ភ្លាម ក៏ហូរចេញនូវជាយនៃស្រវាសាលី ដ៏លាយដោយសាច់ដ៏ច្រើន នូវនំកុម្មាស ហាក់ដូចជាជាយោសមានទឹកតិច នូវសម្លកកូរ នឹងសម្លសណ្តែកជាយ ពាណិជទាំងនោះ បានបរិភោគទំពារស៊ីកន្លងទីនោះដរាបដល់អស់ចំណាយ ។ ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង ក៏ប្រឹក្សាគ្នានូវហេតុទី ៣ ថា បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញនឹងកាត់មែកឈើខាងលិចនោះទៀត ។ សោតឯមែកនោះគ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ជាប់ភ្លាម ក៏ចេញនូវពួកនាងនារី មានខ្នងតាក់តែងហើយ មានសំពត់នឹងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់តែវមណីនឹងកុណ្ឌល ។ គួរសរសើរដែរ ពាណិជទាំងឡាយមាននាងនារីម្នាក់ៗ ចំណែកខាងនាងនារី ២៥ នាក់ ចោមរោម (នូវនាយឈ្មួញជាធំ) ក្រោមម្លប់ឈើនោះដោយជុំវិញ ពាណិជទាំងនោះ ត្រូវនាងនារីទាំងនោះ ចោមរោមហើយ ដរាបអស់ចំណាយ ។

ចត្តុនំ សមចំឆ្តេសុំ ពាលា អោហេន ឆារុតា
ឥច្ឆ្សស្ស ឧត្តរំ សាខំ មយំ ឆំឆ្ហាម វាណិជា ។
សា ច ឆំឆ្ហាវ បត្ថរំ មុត្តា វេឆ្បុរិយា ពហូ
រជតំ ជាតរូបញ្ច កុត្តំយោ បដិយាឆំ ច
កាសិកាឆំ[1] ច វត្ថាឆំ ឧច្ចំយាឆំ ច កម្ពលា
តេ តត្ថ ភារេ ពន្ធិត្វា យាវតិច្ឆិសុ វាណិជា ។
បញ្ចមំ សមចំឆ្តេសុំ ពាលា អោហេន ឆារុតា
ឥច្ឆ្សស្ស មូលេ ឆំឆ្ហាម អបិ កំយ្យោ លភាមសេ ។
អថុដ្ឋហិ សត្ថវាហោ យាចមានោ ភតញ្ឆលំ
ឆំត្រោនោ កឹ អបរជ្ឈតិ វាណិជា ភទ្ទមត្ថុ តេ ។
វារិជា បុរិមា សាខា អន្ធចាឆញ្ច ឧក្កិណ្ណា
ជាវិជា បច្ឆិមា សាខា សព្ពភារេ ច ឧត្តរា
ឆំត្រោនោ កឹ អបរជ្ឈតិ វាណិជា ភទ្ទមត្ថុ តេ ។

---

๑ ម. កាសំយោឆំ ។

ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង កំប្រឹក្សានូវហេតុ ទី ៤ ថា បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញ នឹងកាត់នូវមែកឈើខាងដើមនោះទៀត ។ សោតឯមែកនោះ គ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ជាច់ភ្លាម ក៏ហូរចេញនូវតែវមុក្តានឹងតែវពៃទូរ្យដ៏ច្រើនផង នូវប្រាក់ផង នូវមាសផង នូវកម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរីជាដើមផង នូវកម្រាលរោមសត្វជាដើមផង នូវសំពត់ដែលគេធ្វើក្នុងដែនកាសីផង នូវសំពត់កម្ពលឈ្មោះទុទ្ធិយានៈផង ពាណិជទាំងនោះ ក៏វេចយកនូវភារៈដ៏ច្រើនលើសលុបនោះ ។ ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង កំប្រឹក្សានូវហេតុទី ៥ ថា បើដូច្នោះ ពួកយើងនឹងកាត់ត្រង់គល់ឈើនោះ មុខជានឹងបានច្រើនជាងនេះទៅទៀត គ្រានោះឈ្មួញជាធំ ក្រោកឡើងផ្គងអញ្ជលីអង្វរថា ដើមដ្រៃ ប្រទូស្តពួកអ្នកដូចម្តេច ម្នាលពាណិជទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកចុះ ។ មែកខាងកើត បានឲ្យទឹកឆ្អឹតផង មែកខាងត្បូង បានឲ្យជ្រាយនឹងទឹកផង មែកខាងលិច បានឲ្យនាងនារីទាំងឡាយផង មែកខាងជើង បានឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងផង ដើមដ្រៃប្រទូស្តពួកអ្នកដូចម្តេច ម្នាលពាណិជទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកចុះ ។

យស្សុក្ខសុនាយាយ និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា,
ឧភស្សុសាទំ កញ្ចេយ្យ មិត្តទុព្ភោ ហិ តាទិសោ ។
តេ ឧភស្សុអនាទិត្វា ឯកស្ស វចនំ ពហូ
និសិតាហិ កុហរីហិ មូលតោ នំ ឧបក្កមុំ ។
(๑๒๐)តតោ ឆាតា និក្ខមិំសុ សន្ធេត្វា បញ្ចវីសតិ
ឆទុក្ខហានំ តិសតា ឆសហស្សា ច ចម្ពិនោ ។
(๑๒๑) ឯតេ ហនថ ពន្ធថ មា ភេ មុញ្ចិត្ថ ជីវិតំ
ឃាបេត្វា សត្តកហំវ សព្ពេ កុរុថ ឯទិសេ ។
(๑๒๒) តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ ភោគេ សម្បស្សំ អត្តមត្តនោ
ឈោកស្សុន្នវសំ តត្ថេ ហានេយ្យ និសតំ[๑] មនំ
ឯវមាទីនវំ ញត្វា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សម្ភវំ
វីតតណ្ហោ អនាទានោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេតិ ។

មហាវាណិជជាតកំ ទសមំ ។

---

๑ ម. ហានេយ្យាវិសកំ ។

បុគ្គលរងើយឫផេក ក្រោមម្លប់នៃឈើណា មិនត្រូវគាប់បំបាក់មែកឈើនោះឡើយ ព្រោះថាបុគ្គលអ្នកប្រទូស្តមិត្រ ជាមនុស្សអាក្រក់។ ឯឈ្មួញទាំងនោះ ច្រើនគ្នា មិនអើពើនូវពាក្យនៃឈ្មួញជាធំម្នាក់ឯងនោះ ក៏ចូលទៅដើម្បីនឹងកាត់នូវដើមជ្រៃនោះត្រង់គល់ ដោយប៉ូវថៅទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសំលៀងហើយ ។

(១២០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ នាគទាំងឡាយ ២៥ សៀត គ្រឿងក្រោះហើយផង ពួកនាគខ្មាន់ធ្នូ ១០ផង ពួកទាហានកាន់ខែលក្រាំមួយពាន់ផង ក៏ចេញមក ។

(១២១) (នាគពួក...) អ្នកទាំងឡាយចូរសម្លាប់ ចូរចងនូវពាណិជទាំងនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងនូវដំរីតែឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើនូវពួកពាណិជទាំងអស់នោះឲ្យទៅជាផែះ ទុកតែពាណិជជាធំម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

(១២២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតបុរស កាលបើបានឃើញច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន មិនគប្បីលុះអំណាចនៃលោភៈឡើយ ត្រូវតែកំចាត់បង់នូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយលោភៈជ្រាកជ្រួចោះ កិក្ខុបើបានដឹងនូវទោស (ក្នុងលោភៈ) យ៉ាងនេះ ដឹងនូវការកើតឡើងនៃទុក្ខ ព្រោះតណ្ហាយ៉ាងនេះហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តជាអ្នកមានតណ្ហាទៅប្រាសហើយ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ មានស្មារតី ។

ចប់ មហាវាណិជជាតក ទី ១០ ។

សាធិនរាជជាតកំ

(១២៣) អត្ថតោ វតលោកស្មឹ ទុប្បដ្ឋំ លោមហំសនោ
ធិក្ករោថោ ចាតុរហុ វេនេហសុយ្យសសុដ្ឋនោ ។
(១២៤) នេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ មាតលិ នេវសារថិ
ឯមន្តយិត្ថ ភជាឧំ វេនេហិំ មិថិលក្ខហិំ
ឯហិមំ រថមារុយ្ហ ភជ សេដ្ឋ ធិសម្បតំ
នេក ឧស្សនតាមាតេ តាវត្តឹសា សឧទ្ធកា
សរមាណា ហិ តេ នេក សុធម្មាយឹ សមច្ចរេ ។
តតោ ចភជា សាធិនោ វេនេហោ មិថិលក្ខហោ
សហស្សយុត្តំ អភិរុយ្ហ អគា នេកន សន្តិកេ
(សហស្សយុត្តំ ហយកហឹ ធិតូយានមធិដ្ឋតោ
យាយមានោ មហាភជា អទ្ទស នេវសកំ ឥធំ)
តំ នេក បដិនន្ទិសុ ធិស្វា ភជានមាគតំ
ស្វាគតន្តេ មហាភជ អថោ តេ អទុកកតំ
ឯសីនធានំ ភជិសំ នេវភជស្ស សន្តិកេ ។

សាធិនរាជជាតក

(១២៣) (ពួកអ្នកនគរពោលថា ស្តេចរបស់យើង) ចំឡែកណាស់តែ
គួរឲ្យព្រឺពេក កើតខ្លឹង ក្នុងលោក រថជាទិព្យបានកើតប្រាកដ
ដល់ស្តេចវិទេហៈ ព្រះអង្គមានយស ។

(១២៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវបុត្រឈ្មោះមាតលី ជាទេវសារថី មានបុព្វ
ច្រើន បានអញ្ជើញព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលាថា
បពិត្រព្រះពជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គយាងខ្លឹង
កាន់រថនេះ ទេវតាទាំងឡាយជាន់តាវត្តឹង្សព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ បាន
ឃើញព្រះអង្គ ព្រោះទេវតាទាំងឡាយរលឹកព្រះអង្គ នៅរង់ចាំក្នុង
ពេលឈ្មោះសុធម្មា ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះនាម
សាធិន ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ទ្រង់យាងខ្លឹងកាន់រថ ទឹម
ដោយសេះច្រើន ហើយបានយាងទៅក្នុងសំណាក់នៃទេវតាទាំង
ឡាយ (ព្រះពជាជាធំ ទ្រង់ប្រថាប់លើទិព្វយានឈ្មោះហយវាហី
ដែលទឹមដោយសេះច្រើន កំពុងយាងទៅក៏បានទតឃើញទេវសភា
នេះ) ពួកទេវតាបានឃើញព្រះពជានោះមកដល់ហើយ ក៏ត្រេកអរ
ស្មោះចំពោះថា បពិត្រមហាពជ ព្រះអង្គយាងមកស្រួលហើយមិន
មែនយាងមកដោយមិនស្រួលទេ បពិត្រព្រះពជាអ្នកស្វែងរកគុណ
ដ៏ប្រសើរ ឥឡូវនេះសូមព្រះអង្គទ្រង់គង់ក្នុងសំណាក់នៃទេវពជចុះ ។

สมฺภาวิโต ยสวตา ยสสฺสินา เวเนยฺยหิตมานสา
ปหีนมจฺเฉรมโล อหาสิ ยญฺญาธิปตี สิริยา ชลนฺโต
สมาคเมสิ อนุปฺปตฺตา อาคตึ วสวตฺตินึ
วสา เนวาสุ ภวิสฺสติ สพฺพกามสมิทฺธิสุ
ตาวตึสาสุ เนวาสุ กุญฺญกาเมหมาคเมสฺสา ฯ

(๑๒๕) อหำ ปุเร สกฺกตโร มหามิ
ธนูหิ ตีหิ ปเรหิ จาติเรหิ
สมาธินา อฏฺฐ น ยามมามิ สกฺโก
อายุญฺจ ขีณนฺติ มรณญฺจ สนฺติเก
อุปาหุ มุญฺจสฺสุ ชนินฺทเสฏฺฐ ฯ

(๑๒๖) น ตายุ ขีณนฺติ มรณาภาวา (๑) ทูเร
น จาปิ มุญฺจา นรวีรเสฏฺฐ
ตุยฺหาปิ ปุญฺญานิ ปริตฺตกานิ
เยสำ วิปากำ น จ เวทยิตฺถา

---

๑ ฉ. ส ตายุ ขีณนฺติ มรณาเต ทูเร ฯ ม. สเตายุ ขีณนฺติ มรณาภา ทูเร ฯ

ឯព្រះឥន្ទ្រក៏ទទួលពរដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ចំពោះព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ព្រះឥន្ទ្របានអញ្ជើញដោយគាមទាំងឡាយផង ដោយអាសនៈផងថា ប្រពៃណាស់ហើយ ព្រះអង្គបានដល់អាកាស របស់ទេវតាទាំងឡាយ ដែលញុំាងគេឲ្យប្រព្រឹត្តក្នុងអំណាចខ្លួន បពិត្រព្រះរាជាអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចនូវកាមគ្រប់យ៉ាងបាន សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្សក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្សចុះ ។

(១២៥) (ព្រះបាទសាធិនរាជ...) កាលពីដើម ខ្ញុំមកនៅក្នុងឋានសួគ៌ រីករាយដោយរបាំចម្រៀងនឹងប្រគំទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមិនត្រេកអរក្នុងឋានសួគ៌ទេ បពិត្រព្រះជនិទ្ធដ៏ប្រសើរ អាយុ (របស់ខ្ញុំ) នឹងអស់ឬ ឬសេចក្តីស្លាប់ (បិតនៅ) ក្នុងទីដិត ឬក៏ខ្ញុំជាបុគ្គលវង្វេង ។

(១២៦) (សក្កៈ...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ មានព្យាយាមជាងជន អាយុរបស់ព្រះអង្គមិនទាន់អស់ទេ ទាំងសេចក្តីស្លាប់របស់ព្រះអង្គ (ក៏បិតនៅ) ក្នុងទីឆ្ងាយ មួយវិញទៀត ព្រះអង្គ មិនមែនជាមនុស្សវង្វេងទេ តែថា ព្រះអង្គ សោយនូវផលនៃបុណ្យណា ក្នុងទេវលោកនេះ បុណ្យរបស់ព្រះអង្គនោះ តិច

វាសេ នេវាទុកាវេន ភវសេដ្ឋ ធិសម្មតំ

តាវត្តីសេសុ នេវេសុ ភុញ្ជេកាមេ អមាទុសេ ។

(១២៧) យថា យាចិតកំ យានំ យថា យាចិតកំ ធនំ

ឯវំ សម្បទមេវេតំ យំ បរតោ ទានមិច្ឆយា

ន ចាហមេតមិច្ឆាមិ យំ បរតោ ទានមិច្ឆយា

សយំ កតានិ បុញ្ញានិ តំ មេ អាវេណិយំ ធនំ

សោហំ តត្ថាមទុស្សេសុ កាហាមិ កុសលំ ពហុំ

ទានេន សមចរិយាយ សំយមេន ទមេន ច

យំ កត្វា សុខិតោ ហោតិ ន ច បច្ឆានុតប្បតិ ។

(១២៨) ឥមានិ តានិ ខេត្តានិ ឥមំ ធិក្កំ សកុណ្ឌលំ

ឥមា តា ហរិតានុច្ចា ឥមា ធេជ្ជា សវន្តិយោ

ឥមា តា ទោក្ខរណិយោ រម្មា ចាកភិក្ខូបកូជិតា

បពិត្រព្រះករុណាជាធិប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គគង់នៅដោយ
ទេវានុភាពចុះ សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមទាំងឡាយ មិនមែន
ជារបស់មនុស្ស ក្នុងទេវលោកជាន់តាវត្តឹង្សចុះ ។

(១២៧) (ព្រះករុណា ..) យានដែលខ្លីគេ នឹងទ្រព្យដែលខ្លីគេ មានឧបមា
យ៉ាងណាមិញ ទ្រព្យណាដែលគេបាន ព្រោះបុគ្គលដទៃឲ្យជា
បច្ចុយ ទ្រព្យនុ៎ះឯង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ទ្រព្យណាដែល
គេបាន ព្រោះបុគ្គលដទៃឲ្យជាបច្ចុយ ខ្ញុំមិនចង់បានទ្រព្យនុ៎ះឡើយ
បុណ្យទាំងឡាយដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង បុណ្យនោះទុក
ជាទ្រព្យរបស់ខ្ញុំជាប់តាមខ្លួន ខ្ញុំនោះនឹងទៅធ្វើកុសលឲ្យច្រើនក្នុងពួក
មនុស្ស ដោយឲ្យទាន ផង កិរិយាប្រព្រឹត្តិធម៌ស្មើផង កិរិយាសង្រួម
ដោយសីលផង កិរិយាទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយផង ព្រោះថា បុគ្គលធ្វើ
កុសលហើយ រមែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ទាំងមិនក្តៅក្រហាយ
រឿយៗ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(១២៨) (សាធិនកជ ពោលនឹងស្តេចនាគៈថា) ស្រែទាំងឡាយនេះផង
ទឹកប្រកបដោយកុណ្ឌលដ៏ល្អនេះផង ផែនដីដ៏ដេរដាស ដោយ
ស្មៅពណិខៀវនេះផង ស្តឹងទាំងឡាយដែលកំពុងហូរនេះផង ស្រះ
បោក្ខរណីទាំងឡាយ ជាទីរីករាយ មានសត្វចាកក្រពាកយំហើយ

---

១ ទឹកមានតំពែងសម្រាប់បុកទំលាយទឹកឲ្យហូរស្រួល ។ អដ្ឋកថា ។

បកិណ្ណកនិបាតេ ឯកាទសមំ សាធីនរាជដាតកំ

មណ្ឌាលតោ ចាសញ្ញា បឌុបុប្ផលតោ ច
យស្សាមាធិ មមាយិសុ តាទិ នុ តេ ធិសតំ តតា ។

តាធិ ច ខេត្តាធិ សោ ភូមិកាតោ
តេយេវ អាភមវ្ហបថាក
តមេវ មយ្ហំ ជនតំ អបស្សតោ
សុញ្ញញ្ច មេ ជារធ ទាយតេ ធិសា ។

(๑๒๙) ធិដ្ឋា មយា វិមានាធិ ឯកាសន្តា ច តុទ្ធិសា
សម្មា ធេវរាជស្ស តិធសានញ្ច សម្មា ។
វុត្តំ មេ ភវំ ធិញ្ញំ កុត្តា តាមា អមានុសា
តាវត្តិសេសុ ធេវេសុ សព្ពកាមសមិទ្ធិសុ ។
សោហំ ឋតាធិសំ ហិត្វា បុញ្ញាយម្ហិ ឥជាតតោ
ឆម្មេវ ចរិសព្ពាមិ ជាហំ រជ្ជេន អត្ថិតោ ។
អនណ្ណាវចរំ មក្កំ សម្មាសម្ពុធេសិតំ
តំ មក្កំ បដិបជ្ជិស្សំ យេន តច្ចន្តិ សុព្ពតាតិ ។

សាធីនរាជដាតកំ ឯកាទសមំ ។

ដ៏ដេរដាសដោយចង្កូលណា ដោយផ្ការឈូក នឹងផ្កាឧប្បលនេះផង ពួកជនណា កាប់អានូវតំាងឡាយនេះថាជារបស់អញ ជនតំាងនោះ ទៅកាន់ទិសណាហ្ន៎ ។

ម្នាលនារទៈ ស្រែតំាងឡាយ នៅជាស្រែតំាងនោះដដែល ភូមិភាគ នៅជាភូមិភាគនោះដដែល ឧបចារៈនៃសួនច្បារតំាងឡាយ ក៏នៅជាឧបចារៈនោះដដែល តែថាកាលយើងមិនឃើញនូវជនតំាងនោះ ទិសក្រាកដដល់យើង ហាក់ដូចជាសូន្យឈឹងៗ (១២៩)(ព្រះរាជា...)វិមានតំាងឡាយ ញុំាងទិសតំាង៨ឲ្យភ្លឺចំរែងចំពោះមុខទេវរាជផង ចំពោះមុខពួកទេវតាជាន់ត្រៃត្រឹង្សផង យើងបានឃើញហើយ ។ តពជាតិឲ្យយើងបាននៅរួចហើយ កាមតំាងឡាយមិនមែនជារបស់មនុស្ស យើងបានបរិភោគរួចហើយក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្ស អាចសម្រេចនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងបាន ។ យើងនោះបានលះបង់សម្បត្តិទិព្យប្រាកដដូច្នេះ ហើយមកកាន់ទីនេះ ដើម្បីធ្វើបុណ្យ យើងនឹងប្រព្រឹត្តធម៌តែម្យ៉ាង យើងមិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយរាជសម្បត្តិទេ ។ ព្រះពុទ្ធតំាងឡាយដែលមានវត្តល្អ ស្តេចយាងទៅតាមផ្លូវណា យើងនឹងដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងហើយ ជាផ្លូវដែលបុគ្គលមិនមានអាជ្ញាគប្បីត្រាច់ទៅ ។

ចប់ សាធិនរាជជាតក ទី ១១ ។

ទសព្រាហ្មណជាតកំ

(๑๓๐) រាជា អវោច វិទ្ធុរំ ឆម្មុគាមោ យុធិដ្ឋិលោ
ព្រាហ្មណោ វិទ្ធុរ បរិយេសរ សីលវន្ត ពហុស្សុតេ
វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ
ទក្ខិណាំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហាផលំ ។
(๑๓๑) ទុល្លភា ព្រាហ្មណា នេវ សីលវន្តា ពហុស្សុតា
វិរតា មេថុនា ធម្មា យេ តេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ ។
ទស ខលុ មហាភាគ យា តា ព្រាហ្មណជាតិយោ
តាសំ វិភង្គវិចយំ វិត្ថារេន សុណោហិ មេ ។
បសិត្វកោ កហោត្វាន បុណ្ណោ មូលស្សុ សំវុតោ
ជិលធិកាយេ កន្តន្តិ ភ្ជាបយន្តិ ជបន្តិ ច ។

ទសព្រាហ្មណជាតក

(១៣០) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ព្រះពជា ជាយុធដ្ឋិលគោត្រ ទ្រះអគ្គ្របុជ្ជាន្ទូវជមិ ជានត្រាស់នឹងអាមាត្យឈ្មោះវិធូរៈថា ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន ម្នាលសំឡាញ់ យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣១) (អាមាត្យឈ្មោះវិធូរៈ ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម គួរនឹងបរិភោគនូវភោជនរបស់ព្រះអង្គ គេរកបានដោយក្រ ។ បពិត្រមហាពជ ពួកថា ជាតិព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណាមាន ១០ យ៉ាង សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នូវការចែករំលែក នឹងការពិនិត្យពិច័យ នូវព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តាមប្រជ្ញារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដោយពិស្តារចុះ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាន់ការពុំទាំងឡាយ ដែលពេញដោយឫសឈើ បងមាត់ជិត ហើយតែងក្សន ថ្នាំទាំងឡាយផង ផ្លូតទឹកឲ្យគេផង សែកនូវ(កូតវិជ្ជា)ផង ។

តំ តាទិគុណสมฺปนฺนา ภาคิ เตปิ ปุจฺฉนฺติ พฺราหฺมณา
อกฺขาตา เต มยา ภาคิ ตาทิโส ธมฺโม สาธุ ฯ

[๑๓๒] อเถตา เตน พฺราหฺมณา(๑) (ตสฺส ภริยา ทุสฺสีลา)
น เตปิ ปุจฺฉนฺติ พฺราหฺมณา

อโถ วิชฺช ปริโยส สีลวนฺเต พหุสฺสุเต
ปาเต เมตฺตา จ ธมฺมา โยเม กุพฺพนฺติ โกธนํ
ขนฺติ ฌานญฺจ สมฺปทา ยตฺถ ธีโร มหพฺพลา ฯ

[๑๓๓] ตาทิคฺคิ ยาโค ตเปาคฺคิ โยเสฏฺฐิ ปุริโส ตเถ
เวสฺสา จ ธมฺมา ตถฺยา จ ราชา จริยาสุ สาธุเว ฯ
ปริมาริตา สมา ภาคิ เตปิ ปุจฺฉนฺติ พฺราหฺมณา
อกฺขาตา เต มยา ภาคิ ตาทิโส ธมฺโม สาธุ ฯ

---

๑ ม. พฺราหฺมณาย ฯ

បពិត្រព្រះពជា ឯព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ស្មើដោយពេទ្យ គេ
ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ)
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ឋានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គរួចហើយ យើងនឹង
ចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍ឋ្មាកដូច្នោះឬ ។

(១៣២) (ព្រះពជាតោរព្យ:...)ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឋ្មាសថាកតាពជា
ព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ
ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែល
ជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគ
នូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យ
ហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវ
ទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៣) (វិធូរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ កាន់យ៉ោះទាំងឡាយ
ហើយយោស្នាឮដ៏ខាងមុខ (នៃស្តេចនឹងអាមាត្យ) ក៏មាន ទៅកាន់ទី
សម្រាប់បម្រើគេក៏មាន សិក្សាខាងសិល្បវិទ្យាក៏មាន ។ បពិត្រព្រះ
ពជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ស្មើដោយជនអ្នកបំរើ គេហៅ
ថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ)
ខ្ញុំព្រះអង្គឋានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅ
រកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៤) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យា)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិទ្ធរ បរិយេសរ សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ឧក្កិលាំ សម្ម ឧស្សាម យត្ត ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(១៣៥) កាមណ្ហាលុំ តហោស្នាន វច្ឆឧណ្ហាញ្ច ព្រាហ្មណា

បក្ខបេស្សន្តិ រាជានោ តាមេសុ ឯតមេសុ ច

ឆានិន្នេ វុដ្ឋហោស្សាម តាមម្ហិ ឯតមម្ហិ វា

ឯត្តាវតា តេ មហារាជ តានិសេ ឯបតាមសេ ។

(១៣៦) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យា)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

(១៣៤) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៥) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាន់ឃ្លោកជាក់ទឹកផង ដំបងកកផង ចូលទៅអែបអប នឹងស្តេចទាំងឡាយ ក្នុងស្រុកឫទិគម (ដោយគិតគ្នាថា) កាលបើគេមិនឲ្យ (វត្ថុអ្វីមួយ) ក្នុងស្រុក ឬទិគម យើងនឹងមិនក្រោកឡើយ បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលអ្នករឹបជាន់ គេហៅថាព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាភាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅកាន់ពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៦) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ

បកិណ្ណកនិបាតេ ទ្វាទសមំ ទសព្រាហ្មណជាតកំ

អញ្ញេ វិច្ចរ បរិយេសស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិវេតេ មេថុនា ធម្មា យេមេ កុញ្ញេយ្យុ គោធំ

ឧក្កំលិកំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ និន្ទំ មហាបលំ ។

(๑๓๗) បរូឡ្ហកច្ចនខលោមា បង្កន្ធរ រជស្សិរ

ទិកិណ្ណា រជវេណ្ឌូហិ យាឧកា វិចរន្តិ តេ

ខាណុឃាតសមា ភាគ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហាភាគ តាទិសេ និបតាមសេ ។

(๑๓๘) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ ភជា ច តោរព្យោ)

ឧតេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិច្ចរ បរិយេសស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិវេតេ ថេមថា ធម្មា យេមេ កុញ្ញេយ្យុ គោធំ

ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរសូន្មរកព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៧) (វិធូរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ មានពោមក្រៀកនឹងក្រចកដុះវែង មានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានធូលីលើក្បាល ពោយពាយដោយធូលីនឹងលំអងដី គ្រាច់ទៅសូម (ទ្រព្យផ្សេង។) បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ជ្រាកដស្មើដោយជនអ្នកដកនូវដង្កត់ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានគ្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៨) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ជ្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរសូន្មរកព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគ នូវភោជនរបស់យើង

ឧក្កំសំ សព្ពទស្សាវិ យត្ថ និទ្ទំ មហាបលំ ។

(๑๓๙) ហារីតកំ អាមលកំ អម្ពំ ជម្ពុំ វិភីតកំ

លពុជំ ឧច្ឆុកោឝាឝំ វេឝុកា ពទរាឝំ ច

ភជាយតនំ ខុទ្ទរូជំ ឆមាយេត្តំ មធុញ្ជនំ

ខុទ្ទាវាឝាឝំ បលាឡីយាឝំ[๑] វិក្កីឡាន្តំ ជនាធិប

កណាជកសមា ភជ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហាភជ តាទិសេ ឯបតាមសេ ។

(๑๔๐)អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ ភជា ច តោរញ្ជា

ឧ តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេសរ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ អុញ្ឆេយ្យ ភោជនំ

ឧក្កំសំ សព្ពទស្សាវិ យត្ថ និទ្ទំ មហាបលំ ។

---

๑ ម. បណីតានំ ។

ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ)។

(๑๓๙) (វិធុរៈ...) បពិត្រព្រះជនាធិបតី (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ) ដួញសម៉ងផង កន្ធូតត្រៃផង ស្ងោយផង ព្រីងផង សម៉ងពិកែផង ខ្ទះសម្ងូផង ឈើស្ងួនផង ភ្លៅផង ពង្រាផង ឈើកែសផង ទឹកអំពៅនឹងស្ករអំពៅផង ខ្យៀផង ទឹកឃ្មុំនឹងថ្នាំបន្ថកត្នែកផង ដួញកណ្ហៈមានតម្លៃតិចឬមានតម្លៃច្រើនផង បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ច្រូកដស្មើដោយពាណិជ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(๑๔๐) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ..) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ច្រូសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(๑๔๑) តេសំ វាសត្ថំ កោវេត្តិ ចោទយន្តិ អនន្តរេ
កុមារិយោ បវេច្ឆន្តិ វិភមាគ្គាវមន្តិ ច
សមា អគ្គដ្ឋវេសេហិ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា
អក្ខាតា តេ មហាភាគ តានិសេ និបតាមសេ។

(๑๔๒) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ ភជា ច កោរព្យោ)
ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា
អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេសស្សុ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ
តាំ តេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ កុញ្ជេយ្យ កោធនំ
ធក្ខិណំ សម្ម ធស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ។

(๑๔๓) និក្ខិត្តភិក្ខំ កុញ្ជន្តិ តាមេស្វេ តេ បុរេហិតា
ពហូ នេ បរិបុច្ឆន្តិ អណ្ឌាច្ឆេទានិ លញ្ចកា
បស្សមិ តត្ត មាញ្ជន្តិ មហីសា សូករា អជា

(១៤១) (វិធូរៈ...)(ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយ) នាំគ្នាធ្វើនូវកសិកម្មនឹងពាណិជ្ជកម្មផង បង្ហឹមពពែនឹងចៀមផង ទំនុកបម្រុងពួកកុមារីផង រៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍ផង ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ច្រាកដស្មើដោយកុដុម្ពិកៈនឹងគហបតី គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពាជ (ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៤២) (ព្រះពាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ច្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៣) (វិធូរៈ...) មានព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ជាបុរោហិត (បរិភោគនូវកិក្ខាដែលគេទុកប៉ុន្មានឲ្យខ្លួន) ពួកជនច្រើនគ្នា តែងសាកសួរព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះជាអ្នកគ្រៀវពង (គោជាដើម) ផង ជាគ្រូសាក់ផង សម្លាប់សត្វបង្ហឹមគឺក្របីជ្រូកនឹងពពែផង កន្ធផ្លុះនោះ

เตนายสฺมตา สมา ภาส เตนหิ วาเสฏฺฐ พฺราหฺมณา

อกฺขาตา เต มยา ภาส ตาทิโส ขีณาสโว ฯ

(๑๒๖) อเถตา เตน พฺราหฺมณา (สพฺเพ ภณึสุ ฯ เปฯ)

ขีณาสโว วาเสฏฺฐ พฺราหฺมณา

อญฺโญ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน พฺรหฺมุนาปิ ตาทิโส

ปาโร เต เทวมนุสฺสา ขตฺติยา พฺราหฺมณา ปิ จ

เย เจ ปุญฺญาภิสงฺขารา ยาวเทว ภวาภวา

ขีณาสฺสาหึ สงฺขาย ขีณาสฺสาหึ ปุนพฺภวา

(๑๒๗) อสิตสฺส ตโปธนสฺส ขนฺติพลสฺส พฺราหฺมณา

เทวตาปิ นมสฺสนฺติ ตาทิโส ขีณาสโว

สเจ ตโปธนาเปหิ เตนหิ วาเสฏฺฐ พฺราหฺมณา

อกฺขาตา เต มยา ภาส ตาทิโส ขีณาสโว ฯ

បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលអ្នកសម្លាប់គោ គេហៅថាព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូល ចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៤៤) (ព្រះរាជាគោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាតមេបុនធម្មឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៥) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយកាន់ដាវនឹងខែល កាន់ព្រះខាន់ឈរអែបនៅតែក្បែរផ្លូវ ជាទីទៅនៃពួកឈ្មួញ នាំពួកឈ្មួញឲ្យផុត (អំពីពួកចោរ) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយពួកជនអ្នកឃ្វាលគោនឹងពួកអ្នកនេសាទ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

[១៤៦] អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យោ)

ន តេ វុទ្ធិំ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេសរ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិវតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ឧក្កំសំ សម្ម ធស្សាម យត្ត ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

[១៤៧] អវញ្ចេ កុដិកំ កត្វា ភុជានំ តាយន្តិ តេ

សសវិច្ឆវេ ពាធេន្តិ អាតោជា មច្ឆកច្ឆបំ

តេ លុទ្ធកសមា រាជ តេបិ វុទ្ធិំ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ តាទិសេ ទិបតាមសេ ។

[១៤៨] អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យោ)

ន តេ វុទ្ធិំ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេសរ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិវតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

(១៤៦) (ព្រះពជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៧) (វិធូរ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ (ធ្វើខ្លួមក្នុងវៃ្រ ធ្វើអន្ទាក់វ័ធទាំងឡាយ បៀតបៀននូវទន្សាយនឹងភ្លុតត្រីផង នូវទន្សត្រីនឹងអណ្តើកផង បពិត្រព្រះពជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាកដស្មើដោយព្រានវៃ្រ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅស្វែងរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៤៨) (ព្រះពជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ธนญฺชโย สมฺม ธนสฺสาห ยตฺถ ธิฏฺเฐ มหาชโน ฯ

(๑๔๙)อญฺเญ ธนสฺส กามาหิ เหฏฺฐา มญฺเญ ปสกฺขิตา

ราชาโน ขุปริ ฐาตาโร โสหมยาเค ขุปฏฺฐเห

มลมชฺช สมา ราช เตหิ ขุทฺธฺโต ปฺราหฺมณา

อกฺขาตา เต มหาราช ตาธิเส ฉิปตามเส ฯ

(๑๕๐)อเถตา เต ธ ปฺราหฺมณา เส็ต ราชา ธ เการาฌฺยา)

ธ เต ขุทฺธฺโต ปฺราหฺมณา

อญฺเญ นิชฺช ปริเยส สีลวนฺโต ตปสฺสิโน

นิรเต เมตฺตา ธมฺมา เยเม ภุญฺชยฺย โภชนํ

ธนญฺชโย สมฺม ธนสฺสาห ยตฺถ ธิฏฺเฐ มหาชโน ฯ

ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទាន
មានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៩) (វិធូរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃទៀត បានទ្រព្យ ក៏ដេក
ខាងក្រោមគ្រែ កាលសោមយាគ(១) ប្រាជ្ញហើយ ស្តេចទាំងឡាយ
ក៏ស្រង់ទឹកឮដ៏ខាងលើនៃគ្រែ បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
នោះ ប្រាកដស្មើដោយជនអ្នកដុសក្អែល គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍
ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍
ប្រាកដដូច្នោះឬ ។

(១៥០) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាព
ជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍
ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដទៃវិញ
ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមក
បរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន
ដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវ
ទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

---

១ ការប្រជុំដោយទឹកសោម គឺសុរាមួយបែបដែលគេបានមកពីដើមឈើ និយមថា
ជាសុរាវិសេស សម្រាប់ឈែកទៅលែងព្រះ ។

(๑๕๑) อถ โข พฺราหฺมณา เอวํ สีลวนฺโต พหุสฺสุตา
ภิกฺขา เอตฺถ ลภิสฺสาม อิเม เอตฺถ ภุญฺชิสฺสนฺติ ฯ
ฌายนฺตา กสฺสปา ปุญฺญกฺขยา ฉ ปชฺชิ ปิวฺหิ เต
อกฺขาตา เต มหาราช ตาทิเส ตาทิเส ฯ

(๑๕๒) ฌายโต พฺราหฺมณา วิจฺจ สีลวนฺโต พหุสฺสุตา
ฌายเต วิจฺจ ปริเยส ทิปฺปนฺเต เอตาทิเส ฯ

ปกิณฺณกวคฺโค เอกาทสโม ฯ

ภิกฺขาจริยวตฺถุ

(๑๕๓) สุขุมาลปฺปมิ ตาสฺมา รญฺญา วิเทหราชินา
ภริยาตาปปุตฺเตน มหาสยนมุตฺตมา[๑]
ตสฺสา เต ปิยมาคตา ปิยา อาสิ ปฺรมาทินี
สาลิมิ วิจิตฺตา ภตฺตา สุจิมิสฺสปเสทนี

---

๑ มหาสยนมุตฺตมาสีติปิ ฯ

(១៥១) (វិទុរ ..) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរាភកមេថុនធម្ម គួរនឹងបរិភោគភោជនរបស់ព្រះអង្គ មានដែរ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បរិភោគនូវកត្តុតែម្តងទាំងមិនផឹកនូវទឹកស្រវឹង បពិត្រមហាពាជ (ពួកព្រាហ្មណ៍នេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅអញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ច្រើនដូច្នោះឬ ។

(១៥២) (ព្រះពាជ...) ម្នាលវិទូរៈ បើពួកព្រាហ្មណ៍ទុំៈឯង ជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រពិតមែន ម្នាលវិទូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកពួកព្រាហ្មណ៍ទុំៈចុះ ចូរអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមកឆាប់ ។ ។

ចប់ ទសព្រាហ្មណជាតក ទី ១២ ។

ភិក្ខាបរម្បរជាតក

(១៥៣) (កុដុម្ពិកៈទូលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះអង្គ មានព្រះរូបទន់ភ្លន់ចេញចាកដែនមកកាន់ព្រៃស្វាត់ ប្រកបដោយផ្នួងកំពូលដ៏ប្រសើរ មានអាសនៈដ៏ថ្លៃថ្លា ដែលគេក្រាលបំរុងទុក ទើបថ្វាយក្រយាស្មោយ ដ៏ឧត្តម ជាកត្តនៃស្រូវសាលី ដ៏វិចិត្រ លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ចំពោះព្រះអង្គនោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់

តំ តុំ ភគ្គំ បដិក្កម្ម ព្រាហ្មណស្ស អនាបយិ

អត្តានំ អនសិត្វាន តោយំ ឆម្ភេនមត្តនេ។

(๑๙๖)អាចរិយោ ព្រាហ្មណោ មយ្ហំ តិដ្ឋាតិ ឆេ្លសុ យ្វាវដោ

តវុ ច អាមន្តនំយោ ច ធាតុមរហាមិ តោជនំ ។

(๑๙๙)ព្រាហ្មណំ ធានំ បុច្ឆាមិ តោតមំ ភជ្ជបដិតំ

ភជា តេ ភគ្គំ ធាធាសិ សុចិមំសូបសេចនំ

តំ តុំ ភគ្គំ បដិក្កម្ម ឥសិស្ស តោជនំ អធា

អទ្ធគ្គញ្ញសិ ធានស្ស តោយំ ឆម្ភេនមត្តនេ។

(๑๙๖) ភភមិ បុត្តធារេ ច ឃរេសុ តជិតោ អហំ

តុញ្ញ អានុសតោ តោមេ អនុសាសាមិ ភជិតោ

អារញ្ញិតស្ស ឥសិនោ ចិរត្តំ តបសុ្សតោ

វុឡ្ឍស្ស តាវិតត្តស្ស ធាតុមរហាមិ តោជនំ ។

ព្រះអង្គទទួលក្រយាស្មោយនោះហើយ តែមិនសោយដោយព្រះអង្គឯង ត្រឡប់ជាប្រទានដល់ព្រាហ្មណ៍វិញ សូមគ្រោចថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះអង្គ តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

(១៩៤) (ព្រះពជាត្រាស់ថា) ព្រាហ្មណ៍(នេះ) ជាអាចារ្យរបស់យើង ជាអ្នកឲ្យលាភ្វាយ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំផង ជាបុគ្គលគួរគោរពផង គួរឲ្យយើងហៅរកផង (ព្រោះហេតុនោះ) យើងគួរឲ្យកោជន ។

(១៩៥) (កុដុម្ពិកៈ...) ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរព្រាហ្មណ៍ ជាគោតមគោត្ត ដែលស្តេចតែងបូជា ព្រះពជាបានប្រទានកត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតដល់អ្នក អ្នកបានទទួលកត្តនោះហើយ ក៏បានប្រគេនឆ្កែកោជនដល់ឥសីវិញ អ្នកប្រហែលជាដឹងថា ខ្លួនមិនមែនជាខេត្តនៃទាន ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះអ្នក តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

(១៩៦) (ព្រាហ្មណ៍តបថា) ខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធផង ចំពាក់បិតុកង់ផ្ទះតាំងឡាយផង ប្រឹនប្រដៅព្រះពជាថា សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមតាំងឡាយ ជារបស់នៃមនុស្សផង ហេតុនោះបានជាខ្ញុំគួរប្រគេនកោជនដល់ឥសីវិញ ដែលនៅក្នុងព្រៃ មានតបៈអស់កាលវែង ចំរើនដោយគុណ មានចិត្តចំរើនហើយ ។

(១៥៧) ៥សំ ញ្ញានំ បុច្ឆាមិ តាសំ ធម្មំ សនន្តនំ
បរូឡ្ហកេសនខលោមំ បង្កធន្តំ វនស្សរំ
ឯកោ អរញ្ញេ វិហរសិ ន ពាវគច្ឆសិ នីរិតំ
កិំ ភុ តេ នត្ថិ នារយោ យស្ស ត្វំ ភោជនំ អទា។

(១៥៨) ខ ណា មា លុ ក លម្ពានំ ពិលា លិ តក្កលានំ ច
ជុំ សា មា ក នំ ភវំ សិ ហា រិ យំ បហា រិ យំ
សាកំ កិំ សំ ម ជុំ អំ សំ ពន រាម ល តានំ ច
តានំ អាហរ ត្វំ (1) កុញ្ជរ មិ អត្ថិ មេ សោ បរិក្ខយោ
បច ន្តោ អប ច ន្តស្ស អម ម ស្ស សកិ ញ្ចនោ
អនា ធា ន ស្ស សា ធា នោ ន តុម ហា ភោជនំ។

(១៥៩) កិំ ភុ ញ្ញានំ បុច្ឆាមិ តុណ្ហី អាសីន សុព្ពតំ
ឥតិ តេ ភត្តំ ចា ទា សិ សុ ចិំ ម ស្ស ស ចេ ជនំ
តំ ត្វំ ភត្តំ ប ដិ ក្ក ស្ស តុណ្ហី ភុញ្ជសិ ឯ ក ចោ
ជា ញ្ញំ ភ ញ្ជិ ន មន្តេ សិ ចោ យំ ធម្មោ ន ប ត្តោ។

---

1 ម. អាភត្ថ។ ម អាហរត្ថ។

(๑๙๗) (កុដុម្ពិកៈ...) ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរឥសី ដែលស្គមរាំមរាមដោយសរសៃ មានរោមក្រៀកនឹងក្របកដុះរែង មានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានធ្លីលើក្បាល លោកនៅកងភ្លៃម្នាក់ឯង មិនស្តាយជីវិត លោកបានប្រគេនភោជនដល់កិកុណា កិកុនោះប្រសើរជាងលោក ដោយគុណដូចម្តេច ។

(๑๙๘) (តាបសតបថា) អាត្មាដឹកដំឡូងឈ្មោះអាលុកលម្ពៈ នឹងតាលកន្ទៈ ទាំងឡាយផង ដំឡូងឈ្មោះពិលាលិ នឹងតក្កលៈទាំងឡាយផង ប្រុតស្រែងនឹងស្ពៅ (យកមក) បែនបុក (បរិភោគ) ផង នាំយកគ្រឿងអន្ទក់នឹងក្រអៅឈូក ទឹកឃ្មុំ សាច់ ពពែនឹងកន្លួតព្រៃ មកបរិភោគផង នោះជាកំណាន់របស់អាត្មា អាត្មាជាបុគ្គលជាំស្ងួ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ មានសេចក្តីប្រកាន់នៅឡើយ គួរប្រគេនភោជនដល់កិកុដែលជាអ្នកមិនជាំស្ងួ មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

(๑๙๙) (កុដុម្ពិកៈ...)ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរកិកុដែលអង្គុយសៀមមានវត្តល្អដូចតទៅនេះ (ឥសី) បានប្រគេនកត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតដល់លោក លោកទទួលកត្តនោះហើយ ក៏បរិភោគសៀមៗម្នាក់ឯង មិនបានអាណិតបុគ្គលដទៃណាមួយ (ឲ្យបរិភោគផង) ឡើយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

[๑๖๐] ន រថាមិ ន ភោគេមិ ន ឯឝ្ហាមិ ន ឆេទនេ
តំ បំ រក្ខាមិ ញាតិំ វា សព្វថាមេហិ អារកំ
ភរេន តិក្ខមាធាយ ឧក្ខិលោន ភមណ្ឌលុំ
ឥសិ មេ កត្តុំ ឆាឆាសិ សុឝិមំសូបសេឝនំ ។
ឯតេ ហិ ឆាតុមរហន្តិ សមមា សបរិក្ខភោ
បច្ចនីភមហំ មញ្ញេ យោ ឆាតារំ និមន្តយេ ។
[๑๖๑] អត្ថាយ វតមេ អជ្ជ ឥឆាភក្ខំ រថេសភោ
យោហំ អជ្ជ បឆាឆាមិ យត្ថ ឝិដ្ឋំ មហាបលំ ។
រដ្ឋេសុ តិន្ទា រាជានោ តិក្ខាតិក្ខេសុ ព្រាហ្មណា
ឥសី ភូលដលេ តិន្ទា វិប្បមុត្តា ច តិក្ខវោតិ ។

ភិក្ខាចរម្បរជាតកំ តេរសមំ ។

(១៦០) (ព្រះបាទកុរុ) អាត្មាមិនដាំស្វាឲ្យនឯង មិនប្រើឲ្យគេដាំស្វា មិនកាត់ឲ្យនឯង មិនប្រើគេឲ្យកាត់ ហេតុនោះបានជាឥស៊ីដ៏ធំថា អាត្មាជាអ្នកមិនមានសេចក្តីកង្វល់ ជាអ្នកប្រាសចាកបាបគ្រប់ចំពូក ទើបកាន់ចង្ក្រានដោយដៃឆ្វេង កាន់សម្បកឃ្មោកដោយដៃស្តាំ ហើយប្រគេនកត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតនោះដល់អាត្មា ។ តាមពិត ជនទាំងឡាយ(មានស្តេចជាដើម)នុ៎ះ ជាអ្នកប្រកាន់ថារបស់អញមានសេចក្តីហួងហែង គួរតែឲ្យទាន (ដល់បុគ្គលប្រាកដស្មើដោយអាត្មា) បុគ្គលណា អញ្ជើញនូវអ្នកឲ្យទាន (មកបរិភោគ) អាត្មាសំគាល់ (នូវបុគ្គលនោះ) ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខុសទំនង ។

(១៦១) (កុដុម្ភិកៈ..) ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះពជាព្រះអង្គប្រសើរលើរថ បានយាងមកកាន់ទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំមែនហើយ ដ្បិតខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ក្នុងថ្ងៃនេះថា ទានដែលគេឲ្យហើយ ចំពោះបុគ្គលណាជាទានមានផលច្រើន ។ ស្តេចទាំងឡាយ ជាប់ចំពាក់ក្នុងដែនដីពួកព្រាហ្មណ៍ ជាប់ចំពាក់ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ពួកឥសី ជាប់ចំពាក់ក្នុងមើមឈើ ទឹងផ្លែឈើ ឯពួកកិក្ខុទើបរួចស្រឡះចាកកិលេស ។

ចប់ កិក្ខាបរម្បរជាតក ទី១៣ ។

បកិណ្ណកនិបាតស្ស ឧត្តមំ

តិសុត្តាធិំ

សុវ តិន្នរម្ភក្ក ខរជិនសោ
តិសជាត មហេសិ តកោតវរោ
អថ មោរ សតច្ឆក ភលាជកោ
អថ រាជ សព្រាហ្មណា តិក្ខបរំ ។

បកិណ្ណកនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

ឧទ្ទាននៃបកិណ្ណកនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីសេក ១ កិន្នរ ១ គប់ភ្លើង ១ ដំដែលដណ្តប់ស្បែកខ្លាឃ្មុំតាំងក្របក ១ ក្រអៅឈូក ១ អគ្គមហេសី ១ ព្រាបដំប្រសើរ ១ ក្អែក ១ ជ្រូកឈ្មោះតច្ឆកៈ ១ ពាណិជ ១ សាធិនកជ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ចង្កាន់ឲ្យតៗគ្នា ១ ។

ចប់ បកិណ្ណកនិបាត ។

វិសតិនិបាតជាតកំ

មាតង្គជាតកំ

(១৬২) ភុតោ នុ អាកច្ចសិ ទុម្មាសិ
ជិតស្វតោ បំសុបិសាចកោវ
សង្ការចោឡំ បដិមុញ្ច កណ្ឋេ
តោ វេតុវំ វោសិ អនក្កិណោយ្យោ ។

(১৬৩) អន្ធំ តវយិំ បកតំ យសស្សិំ[1]
តំ ទជ្ជវេ ភុញ្ជវេ បិយ្យវេ ច
ជានាសិ មំ តុំ បវទញ្ញុជាតិំ
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌំ លភតំ សភាគោ ។

(১৬৪) អន្ធំ មមយិំ បកតំ ព្រាហ្មណានំ
អត្តត្ថាយ សន្ធហាតោ មមយិំ
អបេហិ ឯត្តោ តវមិច្ឆដ្ឋោសិ
ន ហាធិសា តុយ្ហំ ឧទត្តិ ជម្ម ។

---

១ ម. យសស្សី ។

វិសតិនិបាតជាតក

មាតង្គជាតក

(១៦២) (មណ្ឌព្យកុមារសួរថា) អ្នកមកអំពីទីណា បានជាមាន ប្រជាប់ស្លៀកពាក់អាក្រក់ លាមក ដូចជាបិសាចលើអាចម៍ដី ពាក់នូវកំណាត់សំពត់ ដែលគេចោលលើគំនរសម្រាមឮដ៏ក ខ្លួនអ្នកជាបុគ្គលផ្តេសផ្តាស មិនមែនជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទេ ។

(១៦៣) (មាតង្គមហាសត្វឆ្លើយថា) គ្រឿងបរិភោគនេះបរិបូណ៌ដោយ បរិវារ អ្នកបានគាត់តែងហើយ ពួកជនតែងទំពាស៊ី បរិភោគ ផឹកនូវគ្រឿងបរិភោគនោះ អ្នកស្គាល់ហើយនូវយើងថាជាអ្នក បិញ្ចឹមជីវិតដោយសារអ្នកដទៃឲ្យ សូមឲ្យមនុស្សច្រណែន បាននូវដុំថ្មដែលបុគ្គលគប្បីទៅឈរដិត ។

(១៦៤) (មណ្ឌព្យកុមារ...) គ្រឿងភោជននេះ ខ្ញុំបានគាត់តែង បម្រុងពួកព្រាហ្មណ៍ នេះជាភោជនរបស់ខ្ញុំដែលផ្សឹចំពោះ សេចក្តីចំរើនរបស់ខ្លួន អ្នកប្លែកចៀសចេញអំពីទីនេះ អ្នកមក បិតនៅ កុដ្ឋីនេះធ្វើអ្វី នៃបុគ្គលថោកទាប បុគ្គល តាំងឆ្ងាយប្រហែលយើង មិនឲ្យភោជនដល់អ្នកទេ ។

(๑๖๕) ជលេ ច ឆិន្នេ វបន្តំ តីណំ

អន្ធមេត្តេ ជលមាសឺសមាធា

ឯតាយ សច្ចាយ ឧទាហំ ធានំ

អបេត្វា អាកាសយេ ឧក្កំណោយ្យេ ។

(๑๖๖)ខេត្តានំ មយ្ហំ វិនិតានំ លោកេ

យេសាហំ ពីជានំ បតិដ្ឋបេមិ

យេ ព្រាហ្មណា ជាតិមន្តូបបន្នា

តានីធ ខេត្តានំ សុបេសលានំ ។

(๑๖๗) ជាតិមនោ ច អតិមានិតា ច

លោភោ ច នោសោ ច មនោ ច មោហោ

ឯតេ អកុណា យេសុ ច សន្តិ សព្ពេ

តានីធ ខេត្តានំ អបេសលានំ ។

ជាតិមនោ ច អតិមានិតា ច

លោភោ ច នោសោ ច មនោ ច មោហោ

ឯតេ អកុណា យេសុ ន សន្តិ សព្ពេ

តានីធ ខេត្តានំ សុបេសលានំ ។

(១៦៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ពួកអ្នកប្រាថ្នាផលស្រូវ រមែងព្រោះពូជក្នុងទីទួលឬទីទំនាប ទំនងទីដែលមិនមែនជាស្រែ អ្នកបូរឲ្យទានដោយសទ្ធាបែបនេះចុះ សូមអ្នកញុំាងទក្ខិណេយ្យបុគ្គលឲ្យត្រេកអរផង ។

(១៦៦) (មណ្ឌព្យកុមារ...) យើងព្រោះពូជទាំងឡាយក្នុងស្រែណា ស្រែទាំងនោះកុងលោក យើងស្គាល់ច្បាស់ ពួកព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយជាតិនឹងមន្ត ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសីលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះ ។

(១៦៧) (មហាសត្វ...) សេចក្តីស្រវឹងព្រោះជាតិ ១ ភាពជាបុគ្គលមើលងាយគេ១ លោភៈ១ ទោសៈ១ សេចក្តីស្រវឹង ១ មោហៈ១ ទោសទាំងអស់នេះ មាននៅក្នុងពួកបុគ្គលណា បុគ្គលពួកនោះ មិនមែនជាអ្នកមានសីលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះឡើយ ។ សេចក្តីស្រវឹងព្រោះជាតិ ១ ភាពជាបុគ្គលមើលងាយគេ ១ លោភៈ ១ ទោសៈ ១ សេចក្តីស្រវឹង ១ មោហៈ ១ ទោសទាំងអស់នេះ មិនមានក្នុងពួកបុគ្គលណា បុគ្គលពួកនោះ ទើបឈ្មោះថាមានសីលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះ ។

(๑๖๘) ภิกฺขุ กตา ขุชฺชาตีเยา จ
ขุชฺชฺยาเยา เอตา กญฺญาภิกฺขุโน
สมสฺสุ ธมฺมญฺจ วิชฺช ธมฺมา
กเล กเหตฺวา กลยาย[๑] ฉนฺทิ ฯ

(๑๖๙) ตีหิ ขเยน ขีณาสโว เอโก ธมฺมปทสฺมิ
ฉาตเวหิ ปหีนาสโว โย สนฺติ ปริกาสสฺมิ ฯ

(๑๗๐) สนฺติ ภิกฺขู ชาตมตฺตา สนฺติ สตฺตปริกฺขยา
อฏฺฐิสงฺขลิกา ปญฺจมิ ปุพฺพาปรานิ ขุทิกฺขนฺติ ฯ

(๑๗๑) อาวิลานิ ปิฏฺฐิโต ขุทฺทมจฺฉี
ตาปนฺติ ปสาเวติ อกมฺมญฺเญยฺยา
เสตานิ อกฺขีนิ ยถา มตสฺส
เอกา เมตา ปุพฺพมกาสิ ฌานิ ฯ

(๑๗๒) สนาถมา สมณกา ขุทฺทกาสี
ขิตฺตา เอกา ปิสุนิสา จเกว
สงฺฆารเวน ปฏิปุญฺจ กาเลน
เสา เอตา ปุพฺพมกาสิ ฌานิ ฯ

๑- ม. วิลยาย ฯ

(១៦៨) (មណ្ឌព្យកុមារ...) (ឆ្នាំទ្វារពេនាក់) ឈ្មោះឧបដោតិយៈ១ ឈ្មោះឧបដ្ឋាយៈ១ ឈ្មោះភណ្ឌកុច្ឆិ ១ ទៅកន្លែណា អ្នកទាំងឡាយចូរវាយសម្លាប់នូវមនុស្សលាមកនេះ ហើយចាប់ត្រង់ក អូសទាញចេញទៅ ។

(១៦៩) (មហាសត្វ...) អ្នកណាដេរប្រទេចនូវឥសី អ្នកនោះឈ្មោះថាដឹកក្នុងដោយក្រចក ឈ្មោះថាទាំទិពាដែកដោយធ្មេញ ឈ្មោះថាព្យាយាមលេបភ្លើង ។

(១៧០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ឥសីឈ្មោះមាតង្គៈ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមទៀងទាត់ លុះពោលពាក្យនេះហើយក៏ចេញទៅឰដ៏អាកាសចំពោះមុខពួកព្រាហ្មណ៍កំពុងក្រមៃក្រមើល ។

(១៧១) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកាពោលថា) កូឡ (របស់កូនអញ) រមួលទៅខាងក្រោយ ដើមដៃលាតចេញទៅមិនគួរដល់ការងារ ក្អែកទាំងឡាយសដូចជាបុគ្គលស្លាប់ អ្នកណាហ៊ាន ធ្វើកូនអញនេះ ឲ្យទៅជាយ៉ាងនេះ ។

(១៧២) (ពួកមាណពពោលថា) មានសមណៈ (មួយរូប) មកក្នុងទីនេះ មានប្រដាប់ស្លៀកពាក់អាក្រក់ លាមក ដូចជាបិសាចលើអាចម៍ដី ពាក់នូវកំណាត់សំពត់ ដែលគេចោលលើគំនរសម្រាមឰដ៏ក សមណៈនោះបានធ្វើនូវកូនរបស់នាងនេះ ឲ្យយ៉ាងនេះ ។

(๑๗๓) តាតមិ ឯសំ អកមា ភូរិបញ្ញោ
អក្ខាថ មេ យាណាក ឯតមត្ថំ
តច្ឆាឯ តំ បដិការមេ អភូយំ
អបេក្ខវ ឯំ បុត្តំ លភេមុ ជីវិតំ ។

(๑๗๔) វេហាយសំ អកមា ភូរិបញ្ញោ
បថទ្ធនោ បណ្ឌារសេវ ចង្គោ
អបិថាបិ សោ បុរិមំ ឯសំ អកឆ
សច្ចប្បដិញ្ញោ ឥសិ សាធុវុត្ថោ ។

(๑๗๕) អាវេឡិតំ បិដ្ឋតោ ឧត្តមង្គំ
ពាហុំ បសារេតំ អកម្មនេយ្យំ
សេតាឯ អក្ខីឯ យថា មតស្ស
តោ បេ ឯមំ បុត្តមការិ ឃំ ។

(๑๗๖) យក្ខោ មវេ សន្តិ មហានុភាវា
អញ្ញាតតា ឥសយោ សាធុវុត្ថា
តេ ទុដ្ឋចិត្តំ តបិតំ វិទិត្វា
យក្ខោ ហិ តេ បុត្តមការិ ឃំ ។

(១៧៣) (នាឯ.ដ្ឋមគ្គលិកា .) សមណៈមានប្រាជ្ញាក្រាស់ ដូចផែនដីនោះ ទៅកន្លងទិសដូចម្តេច ម្នាលមាណពចាំឯង្ឃាយ អ្នកចាំឯង្ឃាយចូរប្រាប់ នូវសេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ យើងនឹងទៅសួរមាគ៌ាសចំពោះសមណៈនោះ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ យើងនឹងបានកូននោះ មានជីវិតរស់នៅ ។

(១៧៤) (ពួកមាណព...) សមណៈមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី បានទៅកន្លងអាកាស ដូចព្រះចន្ទកន្លងថ្ងៃ ១៥ កើត ដើរទៅតាមផ្លូវនៃអាកាស មួយទៀត សមណៈនោះជាឥសី មានការប្តេជ្ញាដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនជាត់ មានសភាពដ៏ល្អ បានទៅកាន់ទិសខាងកើតហើយ ។

(១៧៥) (នាឯ.ដ្ឋមគ្គលិកា...) ក្សត្រ (របស់កូនខ្ញុំ) រមួលទៅខាងក្រោយ ដើមដៃលាតចេញទៅ មិនគួរដល់ការងារ ក្អែកចាំឯង្ឃាយសដូចក្អែកបុគ្គលស្ងាប់ អ្នកណាហ្ន៎ ធ្វើកូនខ្ញុំនេះ ឲ្យទៅជាយ៉ាងនេះ ។

(១៧៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ពួកយក្សមានអានុភាពច្រើន (មកដោយគិតថា) ពួកឥសីមានសភាពដ៏ល្អ មកហើយ (ក្នុងទីនេះ) ពួកយក្សដឹងថា (កូនរបស់នាង) មានចិត្តប្រទូស្ត ក្រោធខឹង ហើយបានធ្វើនូវកូននាង ឲ្យយ៉ាងនេះ ។

(๑๗๗) យក្ខោ ច មេ បុត្តមកាសុ ឃរំ
ភុញ្ជាវមេ មា ភុង្ខោ ព្រហ្មចារី
តុម្ហេ ចាទេ សរណាំ គតាស្មិ
អជ្ជាតតា បុត្តសោកេន តិក្ខុ ។

(๑๗๘) តនេវ ហិ ឯតរហិ ច មយ្ហំ
មនោបនោសោ ន មមត្ថំ កោចិ
បុត្តោ ច តេ វេទមនេន មត្តោ
អត្ថំ ន ជានាតិ អធិច្ច វេទេ ។

(๑๗๙) អជ្ជា ហាវេ តិក្ខុ មុហុត្តកេន
សម្មុយ្ហតេវ បុរិសស្ស សញ្ញា
ឯកោបកាំ ទម ភូរិបញ្ញ
ន បណ្ឌិតា កោធពលា ភវន្តិ ។

(๑๘๐) ឥទញ្ច មយ្ហំ ទុត្តិដ្ឋបិណ្ឌំ
តវ មណ្ឌព្យោ កុញ្ជរ អប្បបញ្ញ
យក្ខោ ច តេ បុត្តំ ន វិហេឋយេយ្យុំ
បុត្តោ ច តេ ហោសិ តំ សោ អរោគោ ។

(๑๗๗) (นางทิฏฐมงฺคลิกา...) បើពួកយក្ខបានធ្វើកូនរបស់ខ្ញុំ ឲ្យ យ៉ាងនេះហើយ សូមលោកជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ កុំខឹង ចំពោះខ្ញុំ នាងខ្ញុំជាស្រីសូមដល់ នូវឋានៈរបស់លោកជាទីពឹង បពិត្រកិកុ ខ្ញុំមកដោយសេចក្តីសោកចំពោះកូន ។

(๑๗๘) (ព្រះមហាសត្ត..) កាលនោះក៏ដោយ ឥឡូវនេះក៏ដោយ យើងមិនមានការប្រទូស្តក្នុងចិត្តតិចតួចទេ តែកូនរបស់នាង ជាអ្នកស្រវឹង ដោយសេចក្តីស្រវឹងក្នុងវេទ រៀនវេទហើយ មិនស្គាល់សេចក្តីចំរើន ។

(๑๗๙) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកា...) បពិត្រកិកុ សញ្ញារបស់បុរសរមែង ភ្លេចភ្លាំង ដោយមួយរំពេចជាប្រាកដ បពិត្រលោកមាន ប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី សូមលោកអត់ទ្រាំទោសកំហុសម្តង ចុះ អ្នកប្រាជ្ញតាំងឡាយ រមែងមិនមានក្រោធជាកំភ្លាំង ។

(๑๘๐) (ព្រះមហាសត្ត...) ចូរឲ្យមណ្ឌព្យកុមារ ដែលជាបុគ្គល មានប្រាជ្ញាតិច ជាបុត្តរបស់នាង បរិភោគនូវដុំបាយ ដែល យើងឈរហើយបានមកនេះ ចំណែកខាងពួកយក្ខនឹងលែង បៀតបៀននូវកូនរបស់នាង តាំងកូនរបស់នាងនោះ នឹង ទៅជាបុគ្គលមិនមានពេគ ។

វិសេតិនិបាតេ បឋមំ មាតង្គជាតកំ

(๑๘๑) បណ្ណាទ្យ ពាណោសិ បវិត្តបញ្ញោ

យោ បុញ្ញខេត្តានមកោវិទោសិ

មហាក្កសាវេសុ ឧទាសិ ទានំ

កិលិដ្ឋកម្មេសុ អសញ្ញតេសុ ។

ជជា ច កោសា អជិនា ជិវ្ហា

ជវូទចាទិវ មុខំ បរុឌ្ហំ

បជំ ឥមំ បស្សថ ធុម្មរូបំ

ន ជជាជិនំ តាយតេ អប្បបញ្ញំ ។

យេសំ ភតោ ច នោសោ ច អវិជ្ជា ច វិភជិតា

ទិណាសភ អរហាឡ្ហោ តេសុ ទិន្នំ មហប្ផលន្តិ ។

(๑๘๒) ឧបមាទ្វ មនំ មេជ្ឈា មាតង្គស្មិំ យសស្សិនេ

សចាវិសជ្ជេ ឧច្ចិដ្ឋោ មេជ្ឈញ្ចំ តនា អហុតំ ។

មាតង្គជាតកំ បឋមំ ។

(๑๗๑) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកា...) ម្នាលមណ្ឌព្យៈ អ្នកជាបុគ្គលពាល មានប្រាជ្ញាស្តួចស្តើង អ្នកជាបុគ្គលមិនស្គាល់ នូវបុព្វាកេតំាងឡាយ អ្នកឲ្យទានចំពោះតែពួកជន ដែលមានទឹកចត់គឺកិលេសដ៏ច្រើន មានអំពើដ៏សៅហ្មង ជាអ្នកមិនសង្រួម ។ (ពួកជនខ្លះ) ប្លងសក់ ស្លៀកនូវសម្លៀកខ្លាឃ្មុំ មានមុខគ្រុបគ្រុល (ដោយពុកមាត់ពុកចង្កា) ដូចរណ្តៅទឹកដ៏ចាស់ អ្នកតំាងឡាយ ចូរមើលពួកសត្វដែលមានសភាពអាក្រក់នេះចុះ ដ្បិតកង់សក់នឹងសម្លៀកខ្លាឃ្មុំ ការពារនូវបុគ្គល ដែលមានប្រាជ្ញាតិច មិនបានទេ ។ ពួកបុគ្គលណា លះបង់ពាគៈ ទោសៈ នឹងអវិជ្ជា ពួកបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ជាអរហន្តខីណាស្រព ទានដែលបុគ្គលឲ្យចំពោះពួកបុគ្គលទាំងនោះ ទើបជាទានមានផលច្រើន ។

(๑๗๒) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចកង់ដែនមេជ្ឈៈ បៀតបៀននូវចិត្តរបស់មាតង្គតាបស ជាអ្នកមានយស ស្តេចកង់ដែនមេជ្ឈៈ ព្រមទាំងបរិស័ទក៏ដាច់សូន្យ ដែនឈ្មោះមេជ្ឈៈក៏ទៅជាព្រៃក្នុងកាលនោះ ។

ចប់ មាតង្គជាតក ទី ๑ ។

បិត្តសមជាតកំ

(๑๘๓) សព្វំ ឧភយំ សជលំ សុចិឡ្ហំ
ន កម្មុនា តេញ្ជន មោឃមត្ថំ
បសវ្ហមិ សម្ភតំ មហាឧភាវំ
សកម្មុនា បុញ្ញផលូបបន្នំ ។
សព្វំ ឧភយំ សជលំ សុចិឡ្ហំ
ន កម្មុនា តេញ្ជន មោឃមត្ថំ
កត្ថុន្ន ចិត្តស្សបិ ឱវរេវ
ឥទ្ធោ មនោ តស្ស យថាបិ មយ្ហំ ។

(๑๘๔) សព្វំ ឧភយំ សជលំ សុចិឡ្ហំ
ន កម្មុនា តេញ្ជន មោឃមត្ថំ
ចិត្តំបិ ជានាហិ តថេវ ឯតំ
ឥទ្ធោ មនោ តស្ស យថាបិ តុយ្ហំ ។

(๑๘๕) កិំ ន្វ ចិត្តោ សុតមញ្ញតោ តេ
ឧទាហុ តេ កោចិ ឥធនក្ខា
តាថា សុតីតា ន មមត្ថិ កង្ខា
ឧទាមិ តេ តាមរំ សតញ្ហ ។

ปิตฺตสมฺภวชาตก

(๑๘๓) (ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សម្តែងថា) សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការងារទាំងអស់ ដែលនរជនតាំងឡាយសន្សំហើយដោយប្រពៃ រមែងប្រកបដោយផល មិនមែនឥតអំពើទេ ខ្ញុំឃើញសម្ផុសបណ្ឌិតមានអានុភាពច្រើន ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយផលនៃបុណ្យដោយការងាររបស់ខ្លួន ។ សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការងារទាំងអស់ ដែលនរជនតាំងឡាយសន្សំហើយដោយប្រពៃ រមែងប្រកបដោយផល មិនមែនឥតអំពើទេ ចិត្តរបស់បណ្ឌិតឈ្មោះចិត្តៈនោះសម្រេច ដូចចិត្តអាត្មាអញដែរឬហ្ន៎ ។

(๑๘๔) (ឥសីក្រៀងទូលថា) សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការងារទាំងអស់ ដែលនរជនតាំងឡាយសន្សំហើយ ដោយប្រពៃ រមែងប្រកបដោយផល មិនមែនឥតអំពើទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប នូវបណ្ឌិតឈ្មោះចិត្តៈនោះ មានចិត្តសម្រេច ដូចព្រះពុទ្ធហឫទ័យព្រះអង្គដែរ ។

(๑๘๕) (ព្រះពោធិ...) (សំដីនេះ) អ្នកបានឮមក (អំពីសំណាក់) បណ្ឌិតឈ្មោះចិត្តៈដ៏ចំរើនឬ ឬជនណាមួយប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់អ្នក គាថា (នេះ) អ្នកក្រៀងពីពេះហើយ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីសង្ស័យទេ ខ្ញុំឲ្យស្រុកសួយមួយរយ ដល់អ្នក ។

[๑๘๖] ๘ ថាបិ តំ ត្តោ សុភមញ្ញតោ មេ
๙សិ ๘ មេ ฝតមត្តំ អសំសិ
តន្ត្វាន វញ្ញោ បដិគាយេ គាថំ
អបិ ន្វុ តេ វរំ អត្តមនោ ន ឧទេយ្យ ។

[๑๘๗] យោជេន្តុ មេ[๑] ภ๘រថេ សុកតេ ចិត្តសំវុតេ
ភទ្ទំ ជាតានំ ๓ន្ធ๙ តីវេយ្យុំ បដិមុញ្ច๙ ។
អាហញ្ញវេ ភេរិមុទិង្គសង្ខា[๒]
សីឃាឌំ យានាឌំ ច យោ๘យន្តុ
អជ្ជេវាហំ អស្សមតំ ภមិស្សំ
យត្ថេវ ឧក្កំសញ្ញមិសី ឆិសិន្ទុំ ។

[๑๘๘] សុលទ្ធលាភោ វត មេ អហោសិ
គាថា សុតីតា បរិសាយ មជ្ឈេ
សោហំ ๙សិ សីលវតូបបន្នំ
ទិស្វា បតីតោ សុមនោហមស្មិ ។

[๑๘๙] អាសនំ ឧទកំ បជ្ជំ បដិក្កណ្ហាតុ នោ ภវំ
អក្ខេ ภវំ បុច្ឆាម អក្ខំ ភវុត្តុ នោ ภវំ ។

---

๑ ឪ. យោជេត្តុ វេ ។ ម. យោជិត្តុ វេ ។ ๒ ឪ. អាហញ្ញុំ ភេរិមុទិង្គសង្ខេ ។ ម. អាហញ្ញត្តុ ភេរិមុទិង្គសង្ខេ ។

(១៨៦) (តាវក...) ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឮ (អំពីសំណាក់) បណ្ឌិត ឈ្មោះចិត្តៈទេ តែឥសី (មួយរូប) បានប្រាប់នូវសេចក្តីនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គថា អ្នកចូរទៅប្រៀនគាថាតនឹងព្រះពជា ក្រែងលោស្តេចសព្វព្រះពជហប្តទ័យ នឹងប្រោសប្រទាន នូវបេះដ៏ប្រសើរដល់អ្នក ។

(១៨៧) (ព្រះពជា...) អ្នកចាំង្គាយចូរទើមនូវពជបវេចាំង្គាយ ដែលធ្លើយ៉ាងល្អ គ្រឿងប្រដាប់ដ៏ពិចិត្ត ចូរចងនូវខ្សែដង្គន់ ពាក់នូវគ្រឿងប្រដាប់កនៃដំរីចាំង្គាយ ។ អ្នកចាំង្គាយ ចូរពាយស្គរនឹងសំកោរដ្ឋុំនូវសង្ខផង ចូរទើមនូវយានចាំង្គាយដ៏លឿនៗផង ថ្ងៃនេះឯង អញនឹងទៅមើលឥសី ដែលគង់ក្នុងអាស្រមណា អញនឹងទៅកាន់អាស្រមនោះ ។

(១៨៨) ឧហ្ម៎ អាត្មាអញ មានលាភល្អណាស់តើ គាថាដែលអាត្មាអញប្រៀនពីរោះហើយ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ អាត្មាអញបានឃើញ នូវឥសី ដ៏បរិបូណ៌ដោយសីលនឹងវត្ត ហើយក៏ត្រេកអរពេកក្រៃ ។

(១៨៩) សូមលោកដ៏ចំរើន ទទួលនូវអាសនៈ ទឹក នឹងប្រេងលាបដើមរបស់យើងចុះ បពិត្រម្ចាស់ថ្ងៃ ខ្ញុំសួរលោកដ៏ចំរើនកង់វត្តមានដំណែ្ល សូមលោកដ៏ចំរើនទទួលនូវវត្តមានដំណែ្លរបស់យើងខ្ញុំ ។

(๑๙๐) รมฺมญฺหิ เต อาวสถึ กเรยฺยุ
ชานีตเณหาหิ ปริจารเยสฺสุ
เกเวหิ ขิปฺปาสมนุคฺคหาย
ขเณปิมํ ๙สฺสริยึ กเรม ฯ

(๑๙๑) ธิสฺวา ชลึ ขุทฺทริตสฺส ภทฺท
อเถ สุจิณฺณสฺส มหาวิปากํ
อตฺตานเมว ปฏิสงฺขิยมิสฺสุ
น ปตฺถเย ปุตฺตปสุ ธนานิ ฯ

นเสริมา วสฺสนเสา มหนฺตา ๙ ชีวิตํ
อปฺปตฺตญฺหิ ตึ ขิฑึ นนฺทา นนฺทาหิ สุสฺสุตา ฯ
ตตฺถ กา นนฺทิ กา ขิฑฺฑา กา รติ กา ธเนสนา
กึ เม ขุตฺเตหิ ธาเรหิ ภทฺท ขุตฺตาสุ ๓นฺทนา ฯ
สเหหิ ขิปฺปาชานาหิ มกฺขุ เม นปฺปมชฺชติ
อนฺตเกนาธิปนฺนสฺส กา รติ กา ธเนสนา ฯ

(๑๙๐) ពួកជនចូរធ្វើនូវលំនៅ ឲ្យជាទីរីករាយដល់លោកផង សូមលោកឲ្យពួកនារីបំរើផង សូមលោកធ្វើនូវឧកាស ដើម្បីអនុគ្រោះ យើងនឹងធ្វើជាធំនេះ ទាំងពីរនាក់ ។

(๑๙๑) (បិតុបណ្ឌិតពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពបានឃើញនូវផលនៃទុច្ចរិត នឹងផលដ៏ប្រសើរបស់ធម៌ ដែលបានសន្សំ ដោយប្រពៃ អាត្មាភាពនឹងសង្រួមនូវខ្លួនតែម្យ៉ាង អាត្មាភាពមិនប្រាថ្នានូវកូន ឬសត្វចិញ្ចឹម ឬទ្រព្យទេ ។ ๑๐ ឆ្នាំ ๑๐ ដងនេះ ជាជីវិតរបស់ពួកសត្វក្នុងលោកនេះ ជីវិតនោះមិនដល់កំណត់នោះនៅឡើយ ក៏ស្ងួតស្រពោនទៅ ដូចជាដើមបបុសដែលគេកាត់ហើយ ។ កាលបើជីវិតនោះ (ស្រពោនទៅយ៉ាងនេះ) តើរីករាយ ដូចម្តេចកើត លេងសើច ដូចម្តេចកើត ត្រេកអរដូចម្តេចកើត ស្ងើចរកត្រេកដូចម្តេចកើត បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពមានប្រយោជន៍ ដោយកូននឹងប្រពន្ធ ដូចម្តេចកើត អាត្មាភាព ជាបុគ្គលផុតចាកចំណងហើយ ។ អាត្មាភាពនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះ មច្ចុរាជមិនមើលឃើញ ចំពោះអាត្មាភាពទេ កាលបើអាត្មាភាពត្រូវមច្ចុរាជ គ្របសង្កត់ (យ៉ាងនេះ) តើត្រេកអរដូចម្តេចកើត ស្ងើចរកត្រេកត្រេកដូចម្តេចកើត ។

ជាតំ ឆរាឌំ អឆរា ជនិន្ទ

ចណ្ឌាលយោនិ ទ្វិបទគតិដ្ឋា[1]

សកេហិ កម្មេហិ សុចាបកេហិ

ចណ្ឌាលិតព្ភេ អវសិម្ហ ពុទ្ធ ។

ចណ្ឌាលភុម្មាវន្តិសុ មិគា នេរញ្ជរំ បតិ

ឧក្កុសា រម្មធាតីរេ តយជ្ជ ព្រាហ្មណា១ត្តិយា ។

(១៩២) ឧបដិយ្យតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

កកេហិ បញ្ចាល មមេវ ភក្ខ្យំ

មាកាសិ កម្មានិ ទុក្ខុទ្រយានិ ។

ឧបដិយ្យតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

កកេហិ បញ្ចាល មមេវ ភក្ខ្យំ

មាកាសិ កម្មានិ ទុក្ខប្ផលានិ ។

---

๑ ឧ. ទុបទាគតិដ្ឋា ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ជាតិរបស់ពួកសត្វ ជាធម្មជាតិដ៏ថោកទាប កំណើតមនុស្សច្រណែនណាលណាមក ជាងពួកសត្វកង់ពួកសត្វដើងពីរ យើងបាននៅ ក្នុងគភ៌មនុស្សច្រណែនណាលក្នុងកាលមុន ព្រោះតែអំពើជារបស់ខ្លួន ដ៏លាមកក្រៃលែង ។ យើងបានកើតជាមនុស្សច្រណែនណាល ក្នុងដែនអវន្តី ហើយបែរមកកើតជាម្រឹគប្រុសឆ្នើមនៅព្រៃ រួចកើតជាសត្វអកខ្មៅ[1] ទៀបឆ្នេរស្ទឹងរម្មា ក្នុងថ្ងៃនោះ យើងជាព្រាហ្មណ៍ទំនឹកត្រួយ ។

(១៩២) ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំចូលទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដកនាំចូលទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយ ដែលមានកំរៃជាទុក្ខឡើយ ។ ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើ នូវអំពើទាំងឡាយ ដែលមានផលជាទុក្ខឡើយ ។

---

១ អាចារ្យខ្លះថា សត្វអង្គតំខ្មៅ ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

อุปนิยฺยติ ชีวิตมปฺปมายุ
ชรูปนีตสฺส น สนฺติ ตาณา
กเรหิ ปญฺญาย มเหว ภิกฺขุ
มาตาสิ กณฺหาธิ ราชสฺสิวาธิ ฯ
อุปนิยฺยติ ชีวิตมปฺปมายุ
วณฺณาภ หาฬิ นรสฺส ชิยฺยเต
กเรหิ ปญฺญาย มเหว ภิกฺขุ
มาตาสิ กณฺหี นิรยูปปตฺติยา ฯ
(๑๙๓) อทฺธา หิ สทฺโธ วจนํ ตเวทิ
ยถา ๙สี ภาสสิ ฆาเตตุ
ตาหาย จ เม สนฺติ อนปฺปรูปา
เต ทุจฺจชา มาทิสเกน ภิกฺขุ ฯ
ชาเตา ยถา ปณฺฑุมาฬฺเห ฆฺยสงฺโฆ
สยิ ชลิ ชาภิสมฺภาติ ภทฺทุ
ฆาเตหิ ตาเตหิ ปณฺเฑ ฆฺยสงฺโฆ
น ภิกฺขเว มกฺขมกฺขูชาติ ฯ

ជីវិតគឺអាយុមានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពំនាក់ពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយដែលជាប្រធានៃធូលី គឺកិលេសឡើយ ។ ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) ដូចតែងកំចាត់បង់នូវសម្បុរបស់សត្វ ដែលកំពុងគ្រាំគ្រា បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើដើម្បីកើតកង់នរកឡើយ ។

(๑๙๓) (ព្រះពជា...) ពាក្យ(របស់លោក)នោះ ពេញជាពិតមែនហើយ បពិត្រឥសីលោកពោលយ៉ាងណាសេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនោះ បពិត្រកិក្ខុ តែតាមទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មានសភាពមិនតិចទេ តាមទាំងនោះ បុគ្គលប្រហែលខ្ញុំ លះបង់បានដោយក្រ ។ ដំរីជាប់នៅក្នុងកណ្តាលកក់ មិនអាចរើខ្លួនទៅកាន់ទីគោកដោយខ្លួនឯងយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏ជាបុគ្គលជាប់នៅក្នុងកក់ គឺតាមមិនអាចបួសតាមផ្លូវ(ខុទ្ទ) របស់លោកជាកិក្ខុយ៉ាងនោះដែរ។

វីសតិនិបាតេ ទុតិយំ ចិត្តសម្ភូតជាតកំ

យថាបិ អាតា ច មិតា ច បុត្តំ
អនុសាសរេ តិដ្ឋិ សុខី ភវេយ្យ
ឯវំបិ មំ ត្វំ អនុសាស ភទ្ទេ
យថា ចរំ បេច្ច សុខី ភវេយ្យំ ។

(១៩៤) ឥមា ខេ គាថា ឧស្សាហសេ ជនិន្ទ
តាមេ តវមេ អានុសតេ បមាតុំ
ធម្មឹ តលឹ បដ្ឋបយស្សុ រាជ
អធម្មការោ ច តេ មាហុ រដ្ឋេ ។
ទ្វតា វិជាវត្តុ ឥសា ចតស្សោ
ឯមត្តតា សមណព្រាហ្មណានំ
តេ អដ្ឋមាសេន ឧបដ្ឋហស្សុ
រាជ្ញេ សេនាសនបត្តយេន ច ។
អន្តេន ចានេន បសន្នចិត្តោ
សន្តប្បយេ សមណព្រាហ្មណេ ច
ធម្មា ច កុម្មា ច យថានុភាវំ
អនិដ្ឋិតោ សត្តមុបេហិ ឋានំ ។

មាតាបិតា ប្រៀនប្រដៅបុត្ត (ដោយ។ ចាយថា) ឆ្នើមម្តេច បុត្ត
នឹងបានសេចក្តីសុខ យ៉ាងណា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូម
លោកប្រៀនប្រដៅខ្ញុំតាមសមគួរ ឲ្យខ្ញុំលះលោកនេះទៅ
ហើយ បានសេចក្តីសុខជាអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
(១៨៤) (ចិត្តបណ្ឌិត...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រោះព្រះអង្គមិន
អាចនឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ជារបស់មនុស្សនេះបានទេ
បពិត្រព្រះពជា សូមព្រះអង្គតាំងទុកនូវពលីប្រកបដោយធម៌
ឯការងារដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ក៏សូមកុំឲ្យមានក្នុងដែន
របស់ព្រះអង្គឡើយ ។ សូមឲ្យទូតទាំងឡាយ (របស់ព្រះអង្គ)
ជាអ្នកនិមន្តនូវពួកព្រាហ្មណ៍ ចេញទៅកាន់ទិសទាំង ៤ (និមន្ត
មិនរើសមុខ) សូមឲ្យព្រះអង្គទំនុកបម្រុងនូវសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ ដោយចាយ ទឹក សំពត់នឹងសេនាសនប្បច្ច័យ ។
សូមព្រះអង្គមានព្រះទ័យជ្រះថ្លាហើយ ញុំាងសមណព្រាហ្មណ៍
ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយចាយនឹងទឹក លុះព្រះអង្គឲ្យទាននឹង
ប្រើប្រាស់ (ទ្រព្យ) តាមសមគួរដល់ពជាន្តកាពហើយ ឥត
មានអ្នកផងតិះដៀល ហើយសូមឲ្យទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

សចេ ច តំ ភជ មនោ សហាយ្យ

ឆារីតណោហិ បរិភារយន្តំ

ឥមមេវ តាវ មនសិករោហិ

ភាសេហិ ចេតំ បរិសាយ មជ្ឈេ ។

អញ្ញោ តាសសយោ ជន្តុ វនន្តា ទីឃាយិតោ

បរិតិណ្ណោ សុភនេហិ ស្វាជ្ជ ភជាតំ វុច្ចតីតំ ។

ចិត្តសម្ភូតជាតកំ ទុតិយំ ។

សិរិវាណិជជាតកំ

(๑๙๕) ន្ទូរេ អបសរ្ប៉ំ ថេរោ ឧក្កំ យោធិតុមាគតោ

ឯកនេត្តា ភរិស្សាម ឧក្កំ មេ នេហិ យាចិតោ ។

(๑๙๖) កោនាទុសិដ្ឋោ ឥធមាគតោសិ

វនិព្ពក ឧក្កុបថានំ យាចិតុំ

សុទុច្ចជំ យាចសិ ទុត្តមង្គំ

យមាហុ នេត្តំ បុរិសេន ទុច្ចជំ ។

បពិត្រព្រះរាជា បើសេចក្តីស្រវឹងគ្របសង្កត់ព្រះអង្គដែលមាន
ពួកនារីចោមរោមបំរើ សូមព្រះអង្គផ្ទឹកក្តីព្រះទ័យ
ចំពោះគាថានេះចុះ មួយទៀត សូមព្រះអង្គ (ចុស្សហ៍)
ប្រើគេឲ្យពោលនូវគាថានេះ ក្តីកណ្តាលបរិសទ្ធថា
សត្វណាដេកក្តីពាល ចៀវដោះមាតាកំពុងដើរ ជាសត្វច្របូកច្របល់
ដោយពួកសុនខ សត្វនោះគេហៅថាព្រះរាជា ក្តីថ្ងៃនេះ ។

ចប់ ចិត្តសម្ភូតជាតក ទី ២ ។

សីវិរាជជាតក

(๑๙๕) (ព្រះឥន្ទតំណែងខ្លួនជាមនុស្សចាស់ពោលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលចាស់ជរា មើលមិនឃើញឆ្ងាយ មកដើម្បីសុំនូវព្រះនេត្រ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកមានតែកម្មាធ កាលបើខ្ញុំសុំហើយ សូមព្រះអង្គប្រទាននូវព្រះនេត្រដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(๑๙๖) (ព្រះបាទសីវិរាជពោធិសត្វត្រាស់សួរថា) នែសូមអ្នកណាច្រាប់អ្នក ទើបអ្នកមកក្តីនេះ បម្រុងសុំនូវភ្នែកទាំងឡាយជនទាំងឡាយពោលនូវភ្នែកណា ថាជារបស់ដែលបុរសលះបានដោយក្រ អ្នកសុំនូវភ្នែក ជាអរិយៈដ៏ឧត្តមសន្តោះដែលគេលះបានដោយក្រៃក្រៃលែង ។

[๑๙๗] យមាហុ នេវសុ សុខមច្ឆតីតំ
មយាតំ ឯំ អាហុ បន្ថសច្ឆលោកេ
នេតាទិសិច្ឆា ឥធលាភតោស្មិ
វិនិច្ឆយោ ចក្ខុបថានិ យាតុំ ។
វិនិច្ឆយោ មយ្ហ វណ្ណី អនុត្តរំ
ឧទាហរិ មេ ចក្ខុបថានិ យាតុំ
ឧទាហរិ មេ ចក្ខុបថំ អនុត្តរំ
យមាហុ នេតំ បុរិសេន ទុច្ចជំ ។
យេន អត្តេន អាកង្ខេ យមត្តមភិបត្ថយំ
តេ តេ ឥច្ឆន្តុ សង្កប្បា លភ ចក្ខូនិ ព្រាហ្មណ ។
ឯកន្តេ យាចមានស្ស ខុភយានិ ឧទាមហំ
ស ចក្ខុមា កច្ច ជនស្ស បេក្ខតោ
យនិច្ឆសេ តុំ តនុតេ សមិជ្ឈតុ ។
[๑๙๘] មា នោ នេវ អទា ចក្ខុំ មា នោ សព្ពេ បរក្កមិ
ឆដំ នេមិ មមាភាគ អុត្តា វេឡុរិយោ ពហូ ។

(๑๙๗) (ព្រះឥន្ទ្រ...) ពួកទេវតាបាននាំយកនូវទេវតាវិសេសណា ថាសុជម្បតិកុង៍ទេវលោក ពួកជនបាននាំយកនូវទេវតាវិសេសនោះថាមឃវៈ កង៍មនុស្សលោក ខ្ញុំនឹងជាសម្ភារៈដែលទេវតាវិសេសនោះប្រាប់ ទើបមកកង៍ទីនេះបម្រុងសុំព្រះនេត្រទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំនឹងជាសម្ភារៈ ការសូមជាកិច្ចទុត្តមរបស់ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំសូមព្រះនេត្រទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គប្រទាន ពួកជនបានពោលនូវក្នែកណា ថាជារបស់ដែលបុរស លះបានដោយក្រ សូមព្រះអង្គប្រទាននូវព្រះនេត្រដ៏ប្រសើរនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(ព្រះបាទសិរិរាជ...) ខ្ញុំនឹងអ្នកមកដោយប្រយោជន៍ណា ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ណា សេចក្តីត្រិះរិះនូវប្រយោជន៍នោះ សូមឲ្យសម្រេចដល់អ្នកចុះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបាន នូវក្នែកទាំងឡាយ ។ កាលបើអ្នកសូមក្នែកមួយ យើងនឹងឲ្យក្នែកទាំងពីរ កាលជនកំពុងមើល សូមអ្នកនោះជាបុគ្គលមានក្នែកទៅចុះ អ្នកប្រាថ្នានូវរបស់ណា របស់នោះចូរសម្រេចដល់អ្នក ។

(๑๙๘) (ពួកជនពោលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់កុំប្រទាននូវព្រះនេត្រ សូមទ្រង់កុំលះបង់ នូវពួកយើងទាំងអស់គ្នាឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ប្រទាន នូវព្រះរាជទ្រព្យ គឺកែវមុត្តា នឹងកែវពិទូរ្យដ៏ច្រើនវិញចុះ ។

ยาวตฺเต เนว ราเช เนสิ อาฬารเยน อลงฺกเต

ชาเตน เนสิ มหากฺกนฺ เหมกปฺปนิวาสเส ฯ

ยถา ตํ สีริโยเค สเต สโยคฺคา สรถา สธา

สมฺปตฺตา ปริกฺกเรยฺยุ ฆรํ เนสิ ราเชสภ ฯ

๑๙๙) โย เว ทสฺสนฺติ วตฺถาน อนาเน กฺกุเต มเน

ภูมยฺ สเม ปตีตา จาสิ ตีภเยหิ ปมุญฺจติ ฯ

โย เว ทสฺสนฺติ วตฺถาน อนาเน กฺกุเต มเน

จาจา จาปตเก โหนฺติ สมฺปตฺตา ยสมาคเม ฯ

ยญฺหิ ยาเจ ตญฺหิ เน ยํ ยาเจ ตํ เน

สพฺพเมว ทสฺสามิ ยถา ปจฺจตฺถิโก ฯ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ប្រទានន្ទូវថ ដែលទឹមដោយសេះ
អាជានីយ ដែលប្រដាប់ហើយ បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គ
ប្រទានន្ទូវដ៏រឹងមាំឆ្ងាយ ប្រកបដោយគ្រឿងប្រដាប់ក្បាល គឺ
បណ្តាញមាសវិញចុះ ។ វមាំងពួងព្រមទាំងខ្សែ ព្រមទាំងពាជវថ
ចោមរោមព្រះអង្គដោយជុំវិញ គ្រប់គ្រាល ដោយប្រការៈណា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ប្រសើរកេងវថ សូមព្រះអង្គប្រទានដោយប្រការៈនោះចុះ ។
(๑๙๙) (ព្រះពាជា...) បុគ្គលណាពោលថាអាត្មាអញនឹងឲ្យ ហើយធ្វើ
ន្ទូវចិត្តកង់ការមិនឲ្យវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាយកអន្ទាក់ដែល
ធ្លាក់លើផែនដីមកពាក់ព្ងដ៏ក ។ បុគ្គលណាពោលថាអាត្មាអញនឹង
ឲ្យ ហើយធ្វើន្ទូវចិត្តកង់ការមិនឲ្យវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជា
បុគ្គលលាមកវៃ្រលែងជាងបុគ្គលលាមក ហើយដល់ន្ទូវឋាននរក
ជាទីសម្រេចរបស់ព្រះយមពាជ ។ សូមសូមន្ទូវរបស់ណា បុគ្គល
គួរតែឲ្យន្ទូវរបស់នោះ មិនសូមន្ទូវរបស់ណា មិនត្រូវឲ្យរបស់នោះ
ទេ ព្រាហ្មណ៍សូមន្ទូវរបស់ណានឹងអាត្មាអញ អាត្មាអញនោះនឹង
ឲ្យន្ទូវរបស់នោះឯង ។

(๒๐๐) អាយុំ នុ វណ្ណំ នុ សុខំ ពលំ នុ

កឹ បត្ថយានោ នុ ជនិន្ទ នេសិ

កថញ្ហិ ភជា សិវិនំ អនុត្តរោ

ចក្ខុនិ ឧជ្ជា បរលោកមេតុ ។

(๒๐๑) ឧភាមេតំ យសសា ឧត្តមំ

ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ

សតញ្ហ ធម្មោ ចរិតោ បុរាណោ

ឥត្ថេ ធានេ រមតិ មនោ មម ។

(๒๐๒) ឧមេ នេសព្ភា ឧភោ ចក្ខូ អត្ថានំ មេ ន នេស្សន្តិ

សព្វញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា ចក្ខូមធាសិហំ ។

(๒๐๓) សខា ច មិត្តោ ច មមាសិ សីវិក

សុសិក្ខិតោ សាធុ ភវេហិ មេ វចោ

ឧទ្ធរិត្វា ចក្ខូនិ មម ជីវិតំ សតោ

ហាត្ថេសុ ឋបេហិ វនិព្ពកស្ស ។

[๒๐๐] (ពួកពាដអាមាត្យ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាង៨ជន ព្រះអង្គ
ប្រាថ្នានូវរបស់អ្វី គឺអាយុ ឬពណ៌សម្បុរ ឬសេចក្តីសុខ ឬក៏
កំឡាំង ទើបព្រះអង្គប្រទាន (ព្រះនេត្រ) ព្រះពាជាទ្រង់ប្រសើរ
ជាង៨ជនអ្នកនៅក្នុង៨ដែនសិវីតាំង៨ឡាយ មិនសមបើប្រទាន
ព្រះនេត្រតាំង៨ឡាយ ព្រោះហេតុនៃប្រយោជន៍ក្តីបរលោក ។

[๒๐๑] (ព្រះពាជា...) អញមិនមែនឲ្យចក្ខុនេះ ព្រោះយសទេ
មិនមែនប្រាថ្នាកូន មិនមែនប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនមែនប្រាថ្នានូវ
ដែនទេ ធម៌គឺប្រពៃណីនៃការឲ្យទានជាផ្លូវបុព្វបុរាណ ដែលពួក
សប្បុរសធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ បិតុរបស់អញតែង៨រីករាយក្នុង
ការឲ្យ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

[๒๐๒] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ភ្នែកទាំង៨ពីរ មិនជាទីស្អប់ របស់តថាគតទេ
តថាគតមិនមែនស្អប់ខ្លួនរបស់តថាគតទេ សព្វញ្ញុតញ្ញាណជាទីស្រ-
ឡាញ់របស់តថាគត ព្រោះហេតុនោះបានជាតថាគតឲ្យនូវភ្នែក ។

[๒๐๓] (ព្រះពាជា...) ម្នាលពេទ្យឈ្មោះសិរិកៈ ខ្លួនអ្នកជាសំ-
ឡាញ់ ជាមិត្ររបស់យើង អ្នកមានវិជ្ជាពេទ្យសិក្សាល្អហើយ
ចូរធ្វើតាមសំដីរបស់យើងដោយប្រពៃចុះ កាលយើងកំពុង
ប្រាថ្នា អ្នកចូរឆ្កៀលនូវភ្នែកទាំង៨ឡាយ (របស់យើង)
ហើយដាក់លើដៃរបស់យើងចុះ ។

(๒๐๔) ទោដំតោ សីវិកេន សីវិនោ វចនំ ភាគេ
រញ្ញោ ចក្ខុនំ ទទ្វិត្វា ព្រាហ្មណស្សូបជាមយំ
សចក្ខុ ព្រាហ្មណោ អាសិ អន្ធោ រាជា ឧភាវិសិ ។

(๒๐๕) តតោ សោ កតំចាហាសុ ឧបរូឡ្ហាសុ ចក្ខុសុ
សុតំ អាមន្តយិ រាជា សីវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។
យោជេមិ សារថិ យានំ យុត្តញ្ច បដិវេទយ
ឧយ្យានភូមិ គច្ឆាម ទោក្ខរញ្ញេ វនានិ ច ។
សោ ច ទោក្ខរណីតីរេ បល្លង្កេន ឧភាវិសិ
តស្ស សក្កោ ចាតុរហ្មោ ឧទវរាជា សុជម្បតិ ។

(๒๐๖) សក្កោ ហាមស្មិ ឧទវិន្ទោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ
វរំ វរស្សុ រាជិសិ យន្តិញ្ចេ មនសិច្ឆសិ ។

(๒๐๗) បហូតំ មេ ចនំ សក្ក ពលំ កោសោ ច ឯទិសោ
អន្ធស្ស មេ សតោ ឆាយំ បវណាស្មេ វុដ្ឋតិ ។

(២០៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពេទ្យឈ្មោះសីវកៈ លុះព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម សីវិ តៀន (យ៉ាងនេះហើយ) ក៏ធ្វើតាមព្រះបន្ទូល ហើយឆ្កៀលនូវ ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះរាជា បង្អោនទៅឲ្យព្រាហ្មណ៍ ចំណែក ព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅជាបុគ្គលមានភ្នែក ព្រះរាជាទៅជាបុគ្គលខ្វាក់ ។

(២០៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) តអំពីនោះមក ប្រមាណពីរបីថ្ងៃ លុះដល់ព្រះ នេត្រទាំងពីរដុះឡើង ព្រះរាជាជាអ្នកញុំាងដែនឲ្យចំរើនដល់ពួក ជនអ្នកសីវិ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់នាយសារថីថា នែនាយសារថី អ្នក ចូរទឹមយាន លុះទឹមហើយចូរប្រាប់យើង យើងនឹងទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដែលមានស្រះបោក្ខរណីនឹងព្រៃព្រឹក្ស ។ ព្រះបាទសីវិនោះ ទ្រង់ បានចូលទៅគង់ពែនព្រះភ្នែន ប្របង្ហេស្រះបោក្ខរណី ទេវតាឈ្មោះសក្កៈ ជាសុជម្បតិ ក៏មកដល់ចំពោះព្រះអង្គ ។

(២០៦) (ព្រះឥន្ទ...) ខ្ញុំជាទេវតាឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាងទេវតា មក កន្ធសំណាក់ព្រះអង្គ បពិត្រស្តេចឥសី ព្រះអង្គប្រាថ្នាកន្ធព្រះទ័យ ចំពោះពរណាមួយ សូមត្រេកអរនឹងពរនោះចុះ ។

(២០៧) (ព្រះបាទសីវិ...) បពិត្រសក្កៈ ទ្រព្យនឹងពលរបស់ខ្ញុំមានច្រើន ហើយ ទាំងឃ្លាំងរបស់ខ្ញុំ មិនមែនមានតិចទេ កាលបើខ្ញុំនៅតែខ្វាក់ កន្ធកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំពេញចិត្តចំពោះសេចក្តីស្លាប់តែម្យ៉ាង ។

(๒๐๘) ยาวะ สกฺกาวะ ติปิฏกินฺ ตาวะ ภาสสฺสุ ๑ตฺถิยา
สกฺกุ เต ภาเสมาเนสฺส ปุน ปกฺขา ภวิสฺสติ ฯ

(๒๐๙) เยมิ ยาจิตุมายนฺติ ชาตาเสฺว วนิพฺพกา
เยปิ มิ ยาจเต สนฺโต เสปิ เม ทินฺนเสปิ เยฯ
ฬเตน สกฺกาเชน จกฺกุ เม อุปปชฺชถ ฯ

(๒๑๐) เยมิ เสยฺยาจิตุมาคา เตหิ จกฺขุนฺติ ปฺรหฺมณา
ตสฺส จกฺขูนิ ทาตาสึ ปฺรหฺมณสฺส วนิพฺพเก ฯ
ภิเยฺย มิ อาวิสิ ปีติ เสมนสฺสญฺเนปฺปกิ
ฬเตน สกฺกาเชน ตุฏฺยิ เม อุปปชฺชถ ฯ

(๒๑๑) [(๑)]จเกฺขน ภาสิตา คาถา สีหนาทา ปเวฑฺฒน
ฬตาน ตาว เตสฺสาน ติพฺพาเน ปฏิปาทยิ [(๒)]ฯ
ตีหเกหุ ตีหเสหิ สมาธิกฺขนฺธา ปญฺจหิ
สมฺปนฺนา เยาชนสตา ตสฺสุ อนฺตเรน เตฯ

---

๑ ม. ฉเมฺม ฯ ๒ ๆ. ปฏิปาทยุ ฯ

(២០៨) (ព្រះឥន្ទ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ជាធំជាធ៌ជនមានដើងពីរ សូមព្រះអង្គពោល នូវពាក្យទាំងឡាយដែលជាសច្ចៈចុះ កាលបើព្រះអង្គពោលនូវពាក្យសច្ចៈ ព្រះនេត្រនឹងមានឡើងវិញ ។

(២០៩) (ព្រះបាទសីវិ...) ពួកសូមណាមានគោត្រផ្សេងៗគ្នា មកដើម្បីសូមចំពោះយើង បណ្តាសូមទាំងនោះ ស្ងួមណាសូមយើង សូមនោះជាទីស្រឡាញ់ នៃចិត្តរបស់យើង សូមឲ្យភ្នែកកើតមានដល់យើង ដោយការពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ។

(២១០) ព្រាហ្មណ៍នោះមកដើម្បីសូម នូវភ្នែកណានឹងយើងថា សូមព្រះអង្គប្រទាននូវភ្នែក យើងក៏បានឲ្យនូវភ្នែកទាំងឡាយនោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ដែលសូមនោះហើយ ។ បីតិនឹងសោមនស្សដ៏ច្រើនក៏កើតឡើងដល់យើង ដោយក្រៃលែង សូមឲ្យភ្នែកជាគំរប់ពីរកើតមានដល់យើង ដោយពោលពាក្យសច្ចៈនេះ ។

(២១១) (ព្រះឥន្ទ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ អ្នកញ៉ាំងដៃនរបស់អ្នកដៃនសីវិឲ្យចំរើន គាថាដែលព្រះអង្គពោលតាមធម៌ សូមឲ្យព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះអង្គនេះ ប្រាកដដូចជាមុន ។ ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះអង្គនោះ សូមឲ្យបាននូវការយើញឆុះឆាយ ទៅខាងក្រៅដញ្ជាំង ខាងក្រៅកំផ្លូ អស់ចំនួនមួយរយយោជន៍ ដោយដុំវិញ ។

(២១២) តោរណេ វិត្តំ ន ធនេយ្យ យាចតោ
អបិ វិសិដ្ឋំ សុបរិយេបិ អត្តនោ
តនិដ្ឋ សព្ពេ សីវិយោ សមាគតា
ឥញ្ជនំ នេត្តានំ បមជ្ជ បស្សថ ។
តំភេក្កុដ្ឋំ តំភេសេលំ សមតិក្កម្ម បព្ពតំ
សមន្តា យោជនសតំ ឧស្សវំ អនុភោន្តុមេ ។
ន ចាកមត្តា បរមត្ថំ (តំញ្ចេ) មច្ចានំ ឥធ ជីវិតេ
ធត្វាន អានុសំ ចក្កំ លទ្ធុំ (មេ) ចក្កំ អមានុសំ ។
ឯតំបិ ឥស្សា សីវិយោ នេវ ទាជានំ កុញ្ជរ
ធត្វា ច កុត្វា ច យថានុភាវំ
អនិដ្ឋិតា សក្កមុបេថ ឋានន្តិ ។

សីវិរាជជាតកំ តតិយំ ។

សិរីមន្ទជាតកំ

(២១៣) បញ្ញាយុបេតំ សិរិយា វិហីនំ
យសស្សិនំ ភវិ អបេតបញ្ញំ
បុច្ឆាមិ សេនក ឯតមត្ថំ

(៦១៦) (ព្រះបាទសិរី...) អ្នកណាមួយក្នុងលោកនេះ ដែលគេសូម ហើយមិនឲ្យនូវទ្រព្យដ៏ពេញចិត្ត ឬទ្រព្យដ៏ថ្លៃថ្លា ជាទីស្រឡាញ់ ដ៏ក្រៃលែងរបស់ខ្លួន នែអ្នកដែនសិរីតាំងអស់ដែលមកប្រជុំគ្នា ចូរអ្នកតាំងឮយមើល នូវកែកតាំងពីរបស់អញ ដែលជាទិព្វ ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។ បក្ខីតាំងពីរបស់យើង រមែងបាននូវការឃើញដូច្នេះថា ទៅខាងក្រៅដញ្ជាំង ខាងក្រៅកំផ្លូ អស់ទីចំនួនមួយរយយោជន៍ដោយជុំវិញ ។ (រីឯណាមួយ) ក្នុងជីវិត របស់សត្វតាំងឮយនេះ រមែងមិនប្រសើរជាងបាគៈទេ (ខ្លួនយើង) បានឲ្យនូវបក្ខីជារបស់មនុស្សហើយ បាននូវបក្ខីទិព្វ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស ។ ម្នាលអ្នកដែនសិរីតាំងឮយ អ្នកតាំងឮយបានឃើញហេតុនេះហើយ ចូរឲ្យទាន ចូរបរិភោគ លុះឲ្យហើយ បរិភោគហើយ តាមសមគួរដល់អានុភាព សូមឲ្យជាអ្នកមិនមានអ្នកណាតិះដៀលបាន ហើយចូរទៅកាន់ឋានសួគ៌ចុះ ។

ចប់ សិរីវិភជជាតក ទី ៣ ។

សិរីមន្តជាតក

(៦១៣) (ព្រះពារាណសីទេវៈត្រាស់សួរថា) នែសេនកៈ យើងសួរនូវសេចក្តីនេះ គឺបុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ប្រាសចាកសិរីសម្បត្តិ ១ បុគ្គលមានយស ប្រាសចាកប្រាជ្ញា ១

តាវមេត្ថ សោយ្យា តុសលា វទន្តុ ។

(๒๑๔) ឆឹភ ច ពាលា ច ភវេ ឥធ

សិប្បបបន្នា ច អសិប្បិនោ ច

សុជាតមន្តោបិ អជាតមស្ស

យសស្សិនោ បេសកភ ភវន្តុ

ឯតម្បិ ជិស្វាន អបាំ វទាមិ

បញ្ញោ ដិមានោ សិរិមាវ សោយ្យោ ។

(๒๑๕) តុវម្បិ បុច្ឆាមិ អនោមបញ្ញ

មហោសធ តោវលធម្មធស្សិ

ពាលាំ យសស្សិំ បណ្ឌិតាំ អប្បភោគាំ

តាវមេត្ថ សោយ្យា តុសលា វទន្តុ ។

(๒๑๖) ទាទាដិ តម្ហាដិ តាវភេន្តុ ពាលា

ឥធ ឃរ សោយ្យតិ បញ្ញាជា

ឥធលោតាធស្សិ ឃរលោតាំ អធស្សិ

ឧភយត្ថ ពាលោ តលិមក្ខមោសិ

ឯតម្បិ ជិស្វាន អបាំ វទាមិ

បញ្ញោវ សោយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា បណ្ដាបុគ្គលទាំងពីរនោះ បុគ្គលណា ប្រសើរជាង ។

(២១៨) (អាចារ្យសេនកៈ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ពួកជនពាល ពួកជនអ្នកបរិបូណ៌ដោយសិល្បៈ ទំាងពួកជនមិនមានសិល្បៈ សូម្បីជាអ្នកមានជាតិខ្ពស់ រមែងជាអ្នកធ្វើនូវការបំរើជនអ្នកមានយស ដែលមិនមានជាតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២១៩) (ព្រះរាជា...) ម្នាលមហាសេន អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ ជាអ្នកឃើញនូវហេតុដោយសព្វគ្រប់ យើងសូមសួរអ្នក អំពីបុគ្គលពាលមានយសបណ្ឌិតគ្មានកោតៈតើអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា បណ្ដាបុគ្គលទាំងពីរនោះ បុគ្គលណាប្រសើរជាង ។

(២១៦) (មហាសេនបណ្ឌិត...) ពួកជនពាល តែងធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ ហើយសំគាល់ថា អំពើនេះឯង ជាអំពើប្រសើរ ជាអ្នកឃើញត្រឹមតែលោកនេះ មិនឃើញនូវលោកខាងមុខទេ បុគ្គលពាលតែងកាន់យកនូវទោសក្នុងលោកទាំងពីរ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ សូមទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(๒๑๗) น สิปฺปเมตํ วิชฺชาตเ เหตุ

น ธนฺตา น สรีรวเณสเ

ปเสฏฺเนฺตฺตมูตเ สุขเมตมาหุ

สิรีหีนเ กฏเต เหวรีนฺเ

ฬตมฺปิ ชิสฺวน อหเ วทามิ

ปญฺโญ หิเนโต สิรีมาว เสยฺโย ฯ

(๒๑๘) ลทฺธา สุขเ มชฺฌตเ อปฺปเญฺญ

ทุกฺเขน ชุฏฺเปติ ปโมหเมตเ

อาคนฺตา สุขทุกฺเขน ชุฏฺเ

ปเวชตเ ภวิตเวว ยเมฺห

ฬตมฺปิ ชิสฺวน อหเ วทามิ

ปญฺเญว เสยฺโย น ยเส ปิปฺปิ ตาเลา ฯ

(๒๑๙) ทุเมิ ยถา สาทุผลเ อเรญฺ

สมนฺตเ สมกิสรเฺ ปกฺกี

(๒๑๗) (អាចារ្យសេនកៈ...) សិល្បៈនេះ រមែងមិនដល់នូវភោគ-
សម្បត្តិទេ បុគ្គលមានផៅពង្ស ក៏មិនដល់នូវបុគ្គលមានភោគ-
សម្បត្តិដែរ ទាំងបុគ្គលអ្នកមានទុកាសនៃសំរែះ (មានរូបឆោម
ល្អ) ក៏មិនដល់នូវបុគ្គលមានភោគសម្បត្តិដែរ សូមទ្រង់ទតចុះ
អ្នកផងតែងគប់រកនូវគោរវន្ទសេដ្ឋី ជាមនុស្សហៀរទឹកមាត់
ដល់នូវសេចក្តីសុខ ជាអ្នកសាបសូន្យចាកសិរី ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๑๘) (មហោសធ) បុគ្គលអ័ប្បប្រាជ្ញា បានសេចក្តីសុខហើយ
រមែងស្រេវឆ្អែង លុះត្រូវសេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់វិញ ក៏ដល់នូវ
សេចក្តីវង្វេង បុគ្គលអ័ប្បប្រាជ្ញា ត្រូវសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខមក
ថ្នឹបប៉ះពាល់ហើយ ក៏រមែងញាប់ញ័រ ដូចជាកន្ទិល (សត្វត្រាប់
ទៅកងទឹក) ដែលញាប់ញ័រក្នុងកាលក្តៅ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្មឺង
ឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(๒๑๙) (អាចារ្យសេនកៈ . . .) ពួកសត្វបក្សី តែងហើរសំដៅទៅ
ចោមភោមដើមឈើ ដែលមានផ្លែដ៏ឆ្ងាញ់ក្នុងព្រៃ យ៉ាងណា

ឯវម្បិ អទ្ធុំ សឆដ្ឋំ សភោគំ
ពហុជ្ជនោ កដ្ឋតិ អត្តហេតុ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ ជនិហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(๒๒๐) ឧសាទុ ពលវា ពាលោ សាហសំ វិន្ទតេ ធនំ
កន្ទន្តមេតំ ធុម្មេធំ កឌ្ឍន្តិ ជីវយំ កុសំ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๑) យោ តាទិ ន ជ្ជេ កត្តុមកិសវត្តិ
សញ្ញូ តា ធម្មតោត្តំ ជហេត្តិ
កដ្ឋា សមុដ្ឋិ បដិបជ្ជមានា
ន ទាយតេ ឥទ្ធិបភេ(๑) ហិ លោកេ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ ជនិហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

---

๑. ម. តំទ្ធិបញ្ញេ វិលោកេ ។

ដនជាគ្រឿនតែងគប់រកនូវបុគ្គលស្អុកស្តុប បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យ
នឹងកោគៈ ព្រោះហេតុតែប្រយោជន៍ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๒๐) (មហាសត្ត...) បុគ្គលពាលមានកំឡាំង រមែងបានទ្រព្យ
(ព្រោះតែធ្វើ) នូវកម្មដ៏ក្លៀវក្លា មិនល្អទេ ពួកនិរយបាលតែង
ទាញកន្ត្រាក់នូវបុគ្គពាល ឥតប្រាជ្ញា ដែលកន្ទុំកន្ទេញនោះ
យកទៅកាន់នរក ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ
ហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជា
បុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(๒๒๑) (អាចារ្យសេនកៈ...) ទឹកស្ទឹងតាំងឡាយណាមួយ រមែងហូរ
ចាក់ទៅកាន់ទន្លេគង្គា ទឹកស្ទឹងតាំងអស់នោះ រមែងលះបង់នូវ
នាមនឹងគោត្រ ទឹកទន្លេគង្គាកាលបើហូរដល់សមុទ្រ (រមែង
បានឈ្មោះថាមហាសមុទ្រយ៉ាងណា) បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញា
ជាគ្រឿងសម្រេច ក៏មានប្រាកដកាន់លោកយ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះ
អង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រា-
ជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

[២២២] យោវេតមវ្ចោ ឧទធិ[1] បមាទ្ធំ
បយន្តិ ឆដ្ឋោ សព្វកាលំ អសង្ខ្យំ
សោ សាគរោ ឯកទុមុទ្ធារវេគោ
វេលំ ន អវ្ចេតិ មហាសមុទ្ទោ
ឯវម្បិ ពាលស្ស បដិបត្តិ ឯ
បញ្ញំ ន អវ្ចេតិ សិរី ភគាធំ
ឯតម្បិ ឯិស្ស ន អហំ វធាមិ
បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

[២២៣] អសញ្ញតោ ចេបិ បរេសមត្ថំ
ភណាតិ សណ្ឋានគតោ យសស្សី
តស្សប្ប តំ រុហតិ ញាតិមជ្ឈេ
សិរីបិ ំ ការយតេ ន បញ្ញំ
ឯតម្បិ ឯិស្ស ន អហំ វធាមិ
បញ្ញា ឯិបិ ោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

---

១. មសុទធិ ។

(៦៦៦)(មហោសធ...) លោកសេនក: បានពោលនូវមហាសមុទ្រណា ថាជាសមុទ្រធំ ទឹកស្ទឹងតាំងពាន់ឡាយតែងហូរទៅក្នុងសមុទ្រនោះ ពប់មិនបាន អស់កាលតាំងពួង សមុទ្រនោះ មានសន្ទុះដ៏លើសលប់ជានិច្ចក៏មែន តែថា ទឹកមហាសមុទ្រក៏មិនកន្ធង់នូវច្រាំងបានទេ ការប្រឹក្សារបស់មនុស្សពាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ តាំងពីកាលណាមក បុគ្គលអ្នកមានសិរីរមែងមិនកន្ធង់នូវបុគ្គលមានប្រាជ្ញាបានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ៊ឺងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(៦៦៧)(អាចារ្យសេនក:...) បុគ្គលមានយសបិតនៅក្នុងទីនិច្ចយ៏ បើទុកជាមិនព្រៀងទុក ក៏អាចប្រាប់នូវសេចក្តី បំពោះពួកជនដទៃបាន សំដីរបស់បុគ្គលមានយសនោះឯង រមែងលួតលាស់ក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិ អ្នកផងមិនអាចញុំាងបុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញា តែសាបសូន្យចាកសិរី ឲ្យធ្វើការ (អ្វី) បានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๒๔) បរេស្សុ ភ អត្តនោ ភយំ ហោតុ

ពាលោ មុសា ភាសតិ អប្បមញ្ញោ

សោ ឯឡូតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ

បញ្ហាមិ សោ ទុក្កដតាមិ ហោតិ

ឯតម្បិ ឯិស្សាន អហំ វទាមិ

បញ្ហោ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๕) អត្តម្បិ ទេ ភាសតិ ភូរិបញ្ញោ

អជាឍ្យោ អប្បធនោ ធលិទ្ធោ

ន តស្ស តំ រូហតិ ញាតិមជ្ឈេ

សិរី ច បញ្ញាណវតោ ន ហោតិ

ឯតម្បិ ឯិស្សាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោ ឯិហីនោ សិរិមា សេយ្យោ ។

(๒๒๖) បរេស្សុ ភ អត្តនោ ភយំ ហោតុ

ន ភាសតិ អលិកំ ភូរិបញ្ញោ

សោ ឫជុតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ

បញ្ហាមិ សោ សុគតិតាមិ ហោតិ

(๒๒๘) (មហោសធ...) បុគ្គលពាលអ័ប្បញ្ញាជ្ញា រមែងនិយាយកុហក ព្រោះហេតុនៃអ្នកដទៃប្លុងឯង បុគ្គលពាលនោះ ត្រូវគេតិះដៀលក្នុងកណ្តាលទីប្រជុំ ក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលពាលនោះ រមែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញាហ្មឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(๒๒๙) (អាចារ្យសេនក:...) បុគ្គលមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី មិនមានទីលំនៅ មិនមានទ្រព្យធន ជាបុគ្គលក្រីក្រ បើទុកជាពោលនូវសេចក្តី (ណាមួយ) ពាក្យសំដីរបស់បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញានោះ ក៏មិនល្អតស់ក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិ ទាំងសិរីរបស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញាក៏មិនមាន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๓๐) (មហោសធ ..) បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី រមែងមិននិយាយពាក្យលេះលោះ ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃប្លុងឯងទេ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញានោះ មានគេបូជាក្នុងកណ្តាលទីប្រជុំ ល្អកាលខាងក្រោយ អ្នកមានប្រាជ្ញានោះ រមែងទៅកាន់សុគតិ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๗) មាតង្គវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច

ជាវិយោ ច ឥទ្ធេសុ កុលេសុ ជាតា

សព្ភាវ តា ឧបភោគា ភវន្តិ

ឥទ្ធស្ស ទោសស្ស អនិទ្ធិមន្តោ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញាវ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(๒๒๘) អសំវិហិតកម្មន្តំ ពាលំ ទុម្មន្តិមន្តិនំ[๑]

សិរី ជហាតិ ទុម្មេធំ ជិណ្ណាវ ឧរគោ តចំ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๙) បញ្ច បណ្ឌិតា មយំ ភទន្តេ

សព្ពេ បញ្ហលិកា ឧបដ្ឋិតា តំ

តុំ នោ អភិកុយ្យ ឥស្សរោសិ

សង្កាវ ភូតម្បតិ ឆេវភជា

---

๑ ម. ទុម្មេធមន្តិនំ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(២២៧) (អាចារ្យសេនក:...) ដំរី គោ សេះ តែរមណី កុណ្ឌលនំនារី តែងកើតមានក្នុងត្រកូលដ៏ស្តុកស្តម្ភ ដំរី គោ សេះ ជាដើមទាំងអស់នោះ ជារបស់មិនមានបុព្វ៌ ទើបជាគ្រឿងឧបភោគ (ប្រើប្រាស់) របស់បុរសជាឥស្សរៈ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២២៨) (មហោសធ...) សិរីគឺឥស្សរិយយស រមែងលះបង់នូវបុគ្គលពាល ដែលមិនចេះចាត់ចែងនូវការងារ ជាអ្នកមានគំនិតអាក្រក់ ឥតប្រាជ្ញា ដូចឥសដែលលះចោលនូវសំណាកចាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយសមិនប្រសើរទេ ។

(២២៩) (អាចារ្យសេនក:..) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំង ៥ នាក់សុទ្ធសឹងជាបណ្ឌិត ប្រណាម្យដៃបំរើព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា ព្រះអង្គជាធំលើសលប់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាទេវរាជដ៏ឈ្មោះសក្កៈជាម្ចាស់នៃទេវតា

ឯតម្បិ ខិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញេ ឯហីតោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(២៣០) ទាសោវ បញ្ញស្ស យសស្សិ ពាលោ

អត្ថេសុ ជាតេសុ តថារិធេសុ

យំ បណ្ឌិតោ ឯមុណាំ សំរិធេតិ

សម្មោហមាបជ្ជតិ តត្ថ ពាលោ

ឯតម្បិ ខិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញេវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(២៣១) អន្ធា ហិ បញ្ញាវ សតំ បសត្ថា

កច្ឆ្ន សិរី ភោគរតា មនុស្សា

ញាណាញ្ច ពុទ្ធានមតុល្យរូបំ

បញ្ញំ ន អច្ឆតិ សិរី កទាចិ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๓๐) (មហោសធ...) បុគ្គលពាលដែលមានយស ទុកដូចជាទាស: របស់បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា នាកាលហេតុទាំងឡាយប្រាកដដូច្នោះកើតហើយ អ្នកប្រាជ្ញតាក់តែងនូវប្រស្នាដ៏ល្អិតណា បុគ្គលពាលរមែងដល់នូវការវង្វេងក្នុងប្រស្នាដ៏ល្អិតនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(๒๓๑) តាមពិត ពួកសប្បុរស តែងសរសើរប្រាជ្ញាតែម្យ៉ាង ពួកមនុស្សតែងត្រេកអរចំពោះកោគៈ: សិរីគ្រាន់តែជាទីត្រេកអររបស់(ពួកមនុស្សពាល) មួយទៀត ញាណនៃអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនមានអ្វីប្រៀបផ្ទឹមបានទេ តាំងពីកាលណាមក បុគ្គលអ្នកមានសិរី រមែងមិនកន្ត្រងនូវបុគ្គលមានប្រាជ្ញាបានឡើយ ។

(២៣២) យន្តំ រេវុច្ចមិ អកិត្តយិ ពោ
មហោសធ តោវលរាជមន្ទនស្មិ
តំសហស្សំ ខុសភញ្ច ជាតំ
អាជញ្ញយុត្តេ ច រថេ ឧស ឥមេ
បញ្ចស្ស វេយ្យាករណោន តុដ្ឋោ
ឧធាមិ តេ តាមវាធិ សោឡ្សាតិ ។

សិរីមន្ទជាតកំ ចតុត្ថំ ។

រោហនមិគជាតកំ

(២៣៣) ឯតេ យ្វជ្ជ បដិយន្តិ កីតា មរណា ចិត្តកេ
តច្ច តុរំបិ មា កន្ទិ ដីរិស្សន្តិ តយា សហ ។
(២៣៤) ជាហំ ភេមាន តច្ចាមិ ហាឧយំ មេ អវ[1]កស្សតិ
ន តំ អហំ ជហិស្សាមិ ឥច ហេស្សាមិ ដីរិតំ ។
តេ ហិ ន្ទូន មរិស្សន្តិ អជ្ជ អបរិណាយកា
តច្ច តុរំបិ មា កន្ទិ ដីរិស្សន្តិ តយា សហ ។

---

១ ម. អវកច្ឆតិ ។

(២៣២) (ព្រះបាទវិទេហភដ...) ម្នាលមហោសធៈ ជាអ្នកឃើញធម៌សព្វគ្រប់ យើងបានសួរនូវប្រស្នាណា អ្នកបានថ្លែងដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះដល់យើង យើងត្រេកអរដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា (របស់អ្នក) យើងសូមឲ្យទ្រព្យទាំងនេះ គឺគោមួយពាន់ មានគោឧសភ (ជាដើម) ផង ដំរីផង រថដែលទឹមដោយសេះអាជានីយ ១០ ផង ស្រុកស្មួយ ១៦ ផង ដល់អ្នក ។

ចប់ សិរីមន្តជាតក ទី ៤ ។

រោហនមិគជាតក

(២៣៣) (រោហនៈម្រឹគពោធិសត្វពោលថា) ម្នាលចិត្តកៈ ហ្វូងម្រឹគទាំងនេះ ខ្វាចសេចក្តីស្លាប់ ទើបរត់ចេញទៅ សូមអ្នករត់ទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ ហ្វូងម្រឹគទាំងឡាយនឹងរស់នៅជាមួយនឹងអ្នក ។

(២៣៤) (ចិត្តៈម្រឹគជាប្អូនពោលថា) បពិត្រពេហនៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំត្រូវសេចក្តីសោកទាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបងទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះ ។

(រោហន...) មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំទេ នឹងស្លាប់មិនខាន អ្នកចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនឹងអ្នក ។

ជាបិំ ភេរវេ តត្ថាមិ មាទិយំ មេ អវាកសុត្តំ

ឯ តំ ពហុំ ជហិស្សាមិ ឥច ហោស្សាមិ ជីវិតំ ។

(๒๓๕) កច្ច តីរុបលាយេស្សុ កច្ចេ ពាហោស្មិ អាយសេ

កច្ច តុវំបិ មា ភេច្ឆិ ជីវិស្សន្តិ តយា សហ ។

(๒๓๖) ជាហិំ ភេរវេ តត្ថាមិ មាទិយំ មេ អវាកសុត្តំ

ឯតំ អហិំ ជហិស្សាមិ ឥច ហោស្សាមិ ជីវិតំ ។

តេ ហិ ទ្វេ មរិស្សន្តិ អត្ថា អបរិណាយកា

កច្ច តុវំបិ មា ភេច្ឆិ ជីវិស្សន្តិ តយា សហ ។

ជាហិំ ភេរវេ តត្ថាមិ មាទិយំ មេ អវាកសុត្តំ

ឯ តំ ពហុំ ជហិស្សាមិ ឥច ហោស្សាមិ ជីវិតំ ។

(๒๓๗) អយំ សោ លុទ្ធកោ ឯតិ លុទ្ធរូបោ សហាវុធោ

យោ ឱ ភវិស្សតិ អជ្ជ ទុសុភា សត្តិយាមបិ ។

(បិតុភ:...) បពិត្រពោធន: ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំត្រូវសេចក្តីសោកខាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបង់ដែលជាប់អន្ទាក់ទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះ ។

(២៣៥) (ពោធន:ម្រឹគពោលថា) ម្នាលនាងជាអ្នកកិតក័យ នាងចូរទៅចុះ រត់ទៅចុះ ខ្ញុំយើងជាប់ក្នុងអន្ទាក់កោងគន្លឹះដែក ចូរនាងទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនាង ។

(២៣៦) (សុតនាម្រឹគីពោលថា) បពិត្រពោធន: ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីសោកខាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់ចោលអ្នកបង់ទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះឯង ។

(ពោធន:...) មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំ មុខជានឹងស្លាប់មិនខាន នាងចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនឹងនាង ។

(សុតនាម្រឹគី...) បពិត្រពោធន: ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីសោកខាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបង់ដែលជាប់អន្ទាក់ទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះឯង ។

(២៣៧) (ពោធន:ម្រឹគ...) ព្រានណានឹងសំឡាប់យើង ក្នុងថ្ងៃនេះដោយព្រួញ ឬដោយលំពែង ព្រាននោះមានរូបដ៏អាក្រក់ មានទាំងអាវុធជាប់ជាមួយ កំពុងដើរមក ។

(២៣៨) សោ មុហុត្តំ បលាយិត្វា ភយដ្ដា ភយតជ្ជិតា

សុទ្ទក្ករំ អកាក ភីរុ មរណាយូបជីវនេ ។

(២៣៩) កិន្នុ តេមេ មិគា ហោន្តិ មុត្តា ពន្ធំ ឧចាសរេ

ន តំ ចជិតុមិច្ឆន្តិ ជីវិតស្សាបិ ការណា ។

(២៤០) ភាតរោ ហោន្តិ មេ លុទ្ទ សោទរិយោ ឯកមាតុកា

ន មំ ចជិតុមិច្ឆន្តិ ជីវិតស្សាបិ ការណា ។

(២៤១) តេ ហិ ទ្វេ មរិស្សន្តិ អជ្ជ អបរណ្ហាយ ការា

បញ្ចន្នំ ជីវិតំ នេហិ ភាតរំ មុញ្ច លុទ្ទក ។

(២៤២) សោ រោ អហំ បមោក្ខាមិ មាតាបេតិភរំ មិតំ

ឧទ្ធត្តំ មាតាបិតរោ មុត្តំ ទិស្វា មហាមិគំ ។

(២៤៣) ឯវំ លុទ្ទក ឧទ្ធស្ស សហ សព្ភេហិ ញាតិភិ

យថាហមជ្ជ ឧទ្ធារិ មុត្តំ ទិស្វា មហាមិគំ ។

(២៣៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុតនាម្រឹគនោះជាសត្វកិតក័យ លុះត្រូវ
ក័យគ្របសង្កត់គំរាមហើយ ក៏រត់ទៅ អស់កាលមួយស្របក់ ត្រឡប់
មកដើម្បីសេចក្តីស្លាប់វិញ ឈ្មោះថាបានធ្វើនូវអំពើដ៏កម្រៃក្រៃពេក ។

(២៣៩) (ព្រានសួរថា) ម្រឹគចាំងនេះ ត្រូវជាអ្នកនឹងអ្នក រួចចាក
អន្ទាក់ហើយ ចូលមករកអន្ទាក់វិញ ម្រឹគចាំងនោះសូម្បីមានហេតុ
ដល់ជីវិត ក៏មិនច្រានចោលបង់អ្នក ។

(២៤០) (ពោធនៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន ម្រឹគចាំងនេះ ជាបងប្អូនរបស់ខ្ញុំ
កើតក្នុងផ្ទៃជាមួយគ្នា មានមាតាតែមួយ សូម្បីមានហេតុដល់ជីវិត
ក៏មិនច្រានចោលបង់ចោលខ្ញុំ ។

(២៤១) (ចិត្តៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន មាតាបិតាចាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់
មិនមានអ្នកដឹកនាំ នឹងស្លាប់មិនខាន សូមអ្នកឲ្យនូវជីវិតដល់ម្រឹគ
ចាំង ៥ សូមអ្នកលែងពោធនៈម្រឹគជាបងឲ្យខាន ។

(២៤២) (ព្រាន...) ខ្ញុំនឹងលែងនូវម្រឹគ ដែលជាអ្នកចិញ្ចឹមនូវមាតា
បិតា ឲ្យដល់អ្នកចាំងឯណោះ មាតាបិតាចូរវែកឆាយ ព្រោះ
ឃើញនូវម្រឹគដ៏ប្រសើរដែលរួចហើយចុះ ។

(២៤៣) (ចិត្តៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន ថ្ងៃនេះខ្លួនខ្ញុំត្រេកអរ ព្រោះបាន
ឃើញនូវម្រឹគដ៏ប្រសើរដែលរួចហើយ យ៉ាងណា សូមអ្នកត្រេកអរ
ជាមួយនឹងពួកញាតិចាំងអស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

(๒๘๔) កថំ តុំ បភោក្ខោ អាសិ ឧបដ្ឋិតស្មិំ ជីវិតេ
កថំ បុត្ត អភោជេសិ កុជ្ឈថាសម្ហា លុទ្ធកោ។

(๒๘๕) កណាំ កណ្ហាសុំ ភំ មាទយន្តិំ មាទយសន្តិំ[1]
សុភាសិតាហំ ភថាហំ ចិត្តកោ មំ អភោជយិ។
កណាំ កណ្ហាសុំ ភំ មាទយន្តិំ មាទយសន្តិំ
សុភាសិតាហំ ភថាហំ សុតជា មំ អភោជយិ។
សុត្វា កណ្ហាសុំ ភំ មាទយន្តិំ មាទយសន្តិំ
សុភាសិតានិ សុត្វាន លុទ្ធកោ មំ អភោជយិ។

(๒๘๖) ឃរំ អាគន្ត្វាន កោ មោតុ សហ ភារេហិ លុទ្ធកោ
យថា មយ្ហ ន ភ្ជាម ទិស្វា ភេហនមាតរំ ។

(๒๘๗) ន តុំ អវច លុទ្ធ បិតរម្បិ អាហរិ
អថ កេន នុ វណ្ណេន មំ តរម្បិ ន អាហរិ ។

---

๑. ម. ហាទយនិស្សិតំ ។

(២៤៤) (ម្រឹគជាមាតាសួរថា) កាលបើដំរីតូចលៀវដ៏ត (កាន់សេចក្តីស្ងាប់)ហើយ តើអ្នកបានរួចដោយហេតុអ្វី នៃកូន ព្រានបានដោះអ្នកចេញចាកអន្ទាក់កោង តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(២៤៥) (រោហន:ម្រឹគ...) បិតុ:ម្រឹគនិយាយពាក្យ ជាសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យចូលទៅកាន់ហឫទ័យ អាស្រ័យនូវហឫទ័យ បានដោះខ្ញុំ (ចាកអន្ទាក់) ដោយពាក្យជាសុភាសិត ។ សុតនាម្រឹគីនិយាយពាក្យជាសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យចូលទៅកាន់ហឫទ័យ អាស្រ័យនូវហឫទ័យ បានដោះខ្ញុំ (ចាកអន្ទាក់) ដោយពាក្យជាសុភាសិត ។ លុះព្រានបានស្តាប់ពាក្យ ជាសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យចូលទៅកាន់ហឫទ័យ អាស្រ័យនូវហឫទ័យហើយ ក៏បានដោះខ្ញុំ (ចាកអន្ទាក់) ព្រោះស្តាប់ពាក្យជាសុភាសិត ។

(២៤៦) (ម្រឹគជាមាតាបិតាពោលថា) ថ្ងៃនេះ យើងត្រេកអរ ព្រោះបានឃើញរោហន:ម្រឹគដែលមកដល់ យ៉ាងណា សូមឲ្យព្រានត្រេកអរដោយកូនទំាងប្រពន្ធទំាងឪ្យ យ៉ាងនោះដែរ ។

(២៤៧) (ព្រះពោធិសត្វសួរថា) ម្នាលព្រាន អ្នកបាននិយាយថា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនាំម្រឹគ ឬស្បែកម្រឹគមក មិនមែនឬ ចុះហេតុដូចម្តេច ទើបអ្នកមិននាំយកម្រឹគ ឬស្បែកម្រឹគមក ។

[២៤៨] អាគមម្ហា មហន្តម្ហំ កុញ្ជរាសញ្ញសោ មិតោ
អាឡវិំ តំ មិគរាជំ តញ្ច មុត្តា ឧបាសរេ។
តស្សមេ អហុ សំវេគោ អព្ភុតោ លោមហំសនោ
ឥមញ្ចាហំ មិគំ មារេញ្ញ អជ្ជ មាំសញ្ច មិវិតំ ។

[២៤៩] កីទិសោ តេ មិគោ លុទ្ធ កីទិសោ ធម្មិកោ មិគោ
កថំវណ្ណោ កថំសីលោ ពាឡ្ហោ មេ បមំសសំ។

[២៥០] ទិន្នាគសិង្គោ សុចិលោមោ ជាតរូបតច្ឆបមោ
ចាតោ លោហិតកាតេសំ អញ្ជិតក្ខោ មនោរមោ ។

[២៥១] ឯទិសោ តេ មិគោ នេវ ឯទិសោ ធម្មិកោ មិគោ
មាតាបេតិភរោ នេវ ឯតេសោ អតិហារយី[1] ។

[២៥២] ធម្មំ ធិក្ខសតំ លុទ្ធ ថូលញ្ច មណិកុណ្ឌលំ
ចតុរស្សញ្ច បល្លង្កំ ឧម្មាបុប្ផសវិន្ធិកំ ។

---

១ ម. អតិហារយំ ។ ម. អតិហារិតុំ ។

(២៤៨) (ព្រាន...) ម្ចឹគនោះបានមកដល់កណ្តាប់ដៃ ជាប់នៅក្នុងអន្ទាក់ កោងហើយ តែម្រឹគដទៃដែលផុត (ចាកអន្ទាក់) ក៏ចូលមករកស្តេចម្រឹគនោះ ។ សេចក្តីតក់ស្លុត ការព្រួចព្រឺពេម ដែលមិនធ្លាប់កើតក៏កើតមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ថាបើខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងសម្លាប់ម្រឹគនេះទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងលះបង់នូវជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ។

(២៤៩) (ព្រះពជា...) ម្នាលព្រាន ពួកម្រឹគទាំងនោះមានអាការដូចម្តេច ពួកម្រឹគមានធម៌ដូចម្តេច មានវណ្ណៈដូចម្តេច មានសីលដូចម្តេច ទើបអ្នកសរសើរប្រាប់យើងខ្ញុំងម្ល៉ះ ។

(២៥០) (ព្រាន...) ពួកម្រឹគទាំងនោះ មានស្នែងស មានពេមកន្ទុយស្អាត មានស្បែកខុបមាដូចមាស មានជើងក្រហម មានក្អែកដ៏ថ្លា បីដូចជាគេបន្តក់ គួរជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។

(២៥១) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកម្រឹគទាំងនោះ មានអាការដូច្នេះ ពួកម្រឹគមានធម៌ដូច្នេះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកម្រឹគទាំងនោះ ជាសត្វបិញ្ញឹមមាតាបិតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនហ៊ាននាំយកម្រឹគទាំងនោះមកទេ ។

(២៥២) (ព្រះពជា...) នែព្រាន យើងនឹងឲ្យ នូវឆ្នើរនៃមាសជាច្រើនផង នូវតែវមណី នឹងកុណ្ឌល ដ៏ក្រាស់ក្រៃលែងផង នូវបល្ល័ង្កបួនជ្រុង ដ៏រុងរឿង ដូចជាផ្កាត្រកៀតផង (ដល់អ្នក) ។

ទ្វេ ច សាធិសំយោ ភរិយា ឧសភញ្ច ភរំសតំ

ឯឡេន ឯកេន ទារេន ឧភោ ភរិយា ច លុទ្ធក ។

កសិវណិជ្ជា ឥណាធានំ ឧញ្ឆាចរិយា ច លុទ្ធក

ឯតេន ឯកេន ទារេន ឧភោ ភរិយា ច លុទ្ធក ។

អាហរនមិគជាតកំ បញ្ចមំ ។

ហំសជាតកំ

(๒๙๓) ឯតេ ហំសា បក្កមន្តិ វង្កង្គា កុយមេវតា

ហរិត្តក ហេមវណ្ណា ភាមំ សុមុខា បក្កម

ឱហាយ មំ ញាតកេ ឥមេ ឯកំ ចាសវសំ គតំ

អនបេក្ខមានា គច្ឆន្តិ កឹ ឯតោ អវហាយ្យសិ ។

បតេវ បតតំ សេដ្ឋ ជត្តុ ពន្ធុ សហាយតា[1]

មា អនីឃាយ ហាមេសិ ភាមំ សុមុខា បក្កម ។

---

๑ ស សហាយកាតិ ទិស្សតិ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានឧបការៈច្រើនដល់យើង យើង (នឹងឲ្យ) នូវ
ភរិយាពីរនាក់ ដែលមានរូបនឹងគោគសម្បត្តិប្រហែលគ្នាផង នូវគោ
មួយរយមានពាំងគោឧសភផង យើងនឹងសោយភរិយាតាមធម៌ ។
ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធដោយហេតុនេះគឺ កសិកម្ម
ពាណិជ្ជកម្ម ឥណទានកម្ម (ការបុល) នឹងការស្វែងរកបរ (ជា
សម្មាអាជីវៈចុះ) អ្នកកុំធ្វើនូវបាបទៀតឡើយ ។

ចប់ រោហនមិគជាតក ទី ៥ ។

ឃាសជាតក

(๒๙๓) (ស្តេចហង្សពោធិសត្វពោលថា) ពួកហង្ស មានកកូរកំពាំងនេះ
លុះត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ហើរអស់ទៅ ម្នាលសុមុខ: មាន
សម្បុរដូចមាស អ្នកចូរកៀសខ្លួនទៅចុះ ។ ពួកបក្សីជាញាតិ
លះបង់នូវយើងម្ចាស់ឯង ដែលលុះអំណាចអន្លាក់ ឥតមានអាឡោះ
អាល័យហើរទៅហើយ ខ្លួនអ្នកតែម្នាក់ឯងសង្ឃឹមនៅដូចម្តេចបាន ។
ការដែលហើរបេញ្ចៀវ របស់ពួកសត្វស្វាប ជាការប្រសើរ ការ
ប្រព្រឹត្តិ នៅជាមួយអ្នកដែលជាប់ចំណង ជាការប្រសើរ មិនមែនទេ
អ្នកកុំធ្វើសេចក្តីព្យាយាមឲ្យសាបសូន្យ ដោយសេចក្តីទុក្ខឡើយ
ម្នាលសុមុខ: អ្នកចូរកៀសខ្លួនបេញ្ចៀវតាមប្រាថ្នាចុះ ។

(๒๕๔) ชาหำ ขุกฺขุปเวเลาเต ชนวฺชฺ ภุวำ ชเหา
ชีวิตำ มรณำ ภเย เม ตยา สทฺธึ ภวิสฺสติ ฯ

(๒๕๕) ฬตธนวิเยสฺส กลฺยาณำ ยำ ตฺวำ สุขุเม กาสเส
ตญฺจ วีมำสมาชาหำ ปตเต ตำ อาสฺสชึ ฯ

(๒๕๖) อปเรน ปธำ ยาเต อนฺตลิกฺขจเร ฤเช
อาจ ชาสำ ฉ พุชฺฌิ ตฺวำ หำสานำ ปวรุตฺตม ฯ

(๒๕๗) ยชา ปกกเว เหาเต เชาสา ชีวิตสงฺขเย
อช ชาลญฺจ ชาสญฺจ อาสชฺชาปิ ฉ พุชฺฌเต ฯ

(๒๕๘) ฬเต หำสา ปกฺกมนฺติ วงฺกงฺคา กยเมวาตา
หาวิตฺตจ เหมวณฺณา ตฺวญฺเจว อาหิยฺยสิ ฯ

ฬเต ภุตฺวา จ ปิตฺวา จ ปกฺกมนฺติ วิหงฺคมา
อนเปกฺขมาชา วงฺกงฺคา ตฺวญฺเจวเกา ขุชาสสิ ฯ

(២៥៤) (សុមុខៈហង្សរាជពោលថា) បពិត្រស្តេចហង្សឈ្មោះធតរដ្ឋ ព្រះអង្គ
ត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលះបង់ចោលព្រះអង្គ
ទេ ការរស់ឬការស្លាប់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមាននៅជាមួយព្រះអង្គ ។

(២៥៥) (ស្តេចហង្ស...) ម្នាលសុមុខៈ អ្នកពោលនូវពាក្យណា ពាក្យនុ៎ះ
ជាពាក្យល្អរបស់អរិយជន ចំណែកខាងខ្ញុំ លួងមើលអ្នក ក្នុងការ
ហើរចេញទៅ ទើបពោលពាក្យ (យ៉ាងនេះ) នឹងអ្នក ។

(២៥៦) (កូនព្រានព្រៃពោលថា) សត្វបក្សីជាសត្វត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស
រមែងទៅកាន់ផ្លូវតាមអាកាសដែលមិនមែនជាផ្លូវ ម្នាលអ្នកដ៏ប្រសើរ
ជាងពួកបក្សីហង្ស (ម្តេចក៏) អ្នកមិនដឹងនូវអន្តរាយអំពីចម្ងាយ ។

(២៥៧) (ស្តេចហង្ស...) សេចក្តីវិនាសមានមក ក្នុងកាលណា សត្វ
កាលបើជីវិតត្រូវអស់ហើយ ទោះបីប្រទះនូវសំណាញ់ ឬអន្តរាយ
រមែងមិនដឹង ក្នុងកាលនោះ ។

(២៥៨) (ព្រានពោលនឹងសុមុខៈហង្សថា) ពួកបក្សីហង្សមានកកូរតាំងនេះ
លុះត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ហើរអស់ទៅ ម្នាលអ្នកមានស្បែក
ដ៏ខៀវ មានវណ្ណៈដូចមាស អ្នកម្តាយឯងសម្ងំនៅ ។ ពួកបក្សីតាំងនេះ
ជាសត្វទៅតាមអាកាស ឥតមានអាល័យ ជាសត្វមានកកូរ លុះស្ទឹ
ហើយផឹកហើយ ក៏ហើរចេញទៅ អ្នកតែម្តាយឯងចូលមកវិញ ។

เกวลญฺจายมิธ ปาโฐ ตุลฺลา ตสฺส อุปาสิกา

ทิฆายุ สกุณา ยนฺติ ตสฺมา เอวมฺปิ ปาฐิโก ฯ

(๒๕๙) ภวนฺติ เมตฺถ สีลาทิ มิตฺตา สาธารณาทิโย เมตฺตาทิ

เนวนฺตรายาทิ ภยา ยาวกาลสฺส ปริยายา ฯ

(๒๖๐) เยน จ ตฺวนฺติ สทฺทาโย เหตุ ตาณาทิ จนฺติมจฺฉสิ

สาเธ สหายมิจฺเจวมาทิ เหตุ ภวนฺติ ตทนุโรธา ฯ

(๒๖๑) ฆาโต ลุทฺธก ฉนฺทสฺส สหาเยหิ ญาตกาทิ

ยถาหาทิ ฉนฺทาทิ ธิสฺสา ปุตฺโต ธิตาติ ฯ

(๒๖๒) ตาทิ นุภาโว กุสลา ตาทิ ภาโว อตฺถมยา

ตาทิ รชฺชาทิ ตีสุ ฉเฬว อนุสาสนา ฯ

(๒๖๓) กุสลาภาโว เม หานิ อโถ หานิ อตฺถมยา

อโถ รชฺชาทิ ตีสุ ฉเฬว อนุสาสนา

บทว่า นี้ เป็นคำกล่าวถึงตัวเอง ได้ยินว่า (ตากุนี) ถูกพวกเนื้อ
ตัวเมียทิ้งไว้ข้างหลัง ด้วยคิดว่า ตัวนี้ไม่มีกำลัง ดังนี้ ฯ

[๒๕๙] (สุมุขมฤค...) ฝูงนี้เป็นฝูงของเราเอง เป็นบริวารของเราเอง
เป็นที่รักใคร่ของเราเอง ถึงเราก็ยังรักษาฝูงนี้ตลอดชีวิต ฯ

[๒๖๐] (พราน...) ผู้ใดเป็นที่รักยิ่งกว่าชีวิต เพราะเหตุแห่งความรัก
ของผู้นั้น ความรักของผู้นั้นก็เป็นที่รักยิ่งของเรา ในกาลนี้ ขอความรัก
ของท่านจงมีแก่ท่านเถิด ฯ

[๒๖๑] (สุมุขมฤค...) ดูก่อนพราน ในวันนี้ เราได้ช่วยเหลือท่าน
ได้เห็นฝูงของตนแล้ว ก็ยังมีความรักอยู่ ใครเล่าจะไม่ยินดีกับฝูงของตน
ด้วยกันกับญาติทั้งหมด ฯ

[๒๖๒] (พระเจ้าพาราณสี...) ท่านมีความสุขสบายดีหรือ ท่านไม่มี
ความลำบากด้วยภัยหรือ ท่านได้ความสุขสำราญในป่าใหญ่นี้ หรือ ฯ

[๒๖๓] (พระมหาสัตว์ทูล) ดูก่อนมหาราช ข้าพเจ้ามีความสุขสบายดี
ดูก่อนมหาราช ข้าพเจ้าไม่มีภัยเลย ถึงข้าพเจ้าก็ได้ความสุขสำราญ
ในป่าใหญ่นี้ ตามธรรม ฯ

(๒๖๔) กกฺกฏโกเตา อมกฺขิสุ โธาเสา เกาจิ น วิชฺชติ

กกฺกฏ อาว อมิตฺตา เต ชายา นกฺขิณาเตาวิ ฯ

(๒๖๕) อเถาปิ เม อมกฺขิสุ โธาเสา เกาจิ น วิชฺชติ

อเถา อาว อมิตฺตา เม ชายา นกฺขิณาเตาวิ ฯ

(๒๖๖) กกฺกฏโต เส สามิสี ภริยา อสฺสุก ปิยกามินี

ปุตฺตปิยสฺส เปตา ตว ชนฺทาสาธุตา ฯ

(๒๖๗) อเถา เม สามิสี ภริยา อสฺสุก ปิยกามินี

ปุตฺตปิยสฺส เปตา มม ชนฺทาสาธุตา ฯ

(๒๖๘) กกฺกฏโต เส ตหาเก ปุตฺตา สุชาตา รชฺชาวฺหเย

ปญฺจสเต สมฺปนฺนา สมฺโพธิตฺถิตาเส ตาเส ฯ

(๒๖๙) สตฺถา ฆเกา ธ เม ปุตฺตา ชาตรชฺช มยา สุตา

(២៦៤) (ស្តេចមហាឥន្ទ...) ពួកអាមាត្យរបស់ព្រះអង្គ មិនមានកំហុសណាមួយទេឬ ពួកសត្រូវនៃព្រះអង្គក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចជាស្រមោល (ដែលមិនមាន) ក្នុងទិសខាងត្បូងទេឬ ។

(២៦៥) (ព្រះពជា..) ពួកអាមាត្យរបស់យើង មិនមានកំហុសណាមួយទេ ទាំងសត្រូវរបស់យើងក្នុងទីឆ្ងាយ ក៏ដូចស្រមោល (ដែលមិនមាន) ក្នុងទិសខាងត្បូង ដូច្នោះ ។

(២៦៦) (ស្តេចមហាឥន្ទ...) ភរិយារបស់ព្រះអង្គមានចិត្តស្មោគគ្រា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់ព្រះអង្គ ស្រដីនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ បរិបូណ៌ដោយបុត្តនឹងរូបនឹងយសបរិវារ លុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គដែរឬ ។

(២៦៧) (ព្រះពជា...) ភរិយារបស់យើងមានចិត្តស្មោគគ្រា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់យើង ស្រដីពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយបុត្តនឹងរូបនឹងយសបរិវារ លុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើងទេ ។

(២៦៨) (ស្តេចមហាឥន្ទ...) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចំរើន ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្តច្រើន កើតឡើងដោយល្អ បរិបូណ៌ដោយសន្តុះនៃប្រាជ្ញា ស្រុះស្រួលរាក្គា ក្នុងហេតុនោះ ។ ដែរឬ ។

(២៦៩) (ព្រះពជា...) ម្នាលស្តេចមហាឥន្ទ្រឈ្មោះធតរដ្ឋ យើងមានកូនមួយរយមួយនាក់ ដែលអ្នកដងព្នៅសុះសាយថាយើងជាអ្នក (មានកូនច្រើន)

តេសំ ត្វំ តាទិគុមត្តាមបិ ជាវុដ្ឍិំ តេ វទាមិ ។

(๒๗๐) ឧបមញ្ញេមិ តេ ហោតំ ជាតិយា វិនយេន ច

អថ បច្ឆា ភវុតេ យោគំ តាទិគុអាសុ សីទតំ ។

តស្ស សំមារមញ្ញស្ស វិវេកេ ជាយតេ មហា

វត្តិមញ្ញេវ ឆ្ញោនិ ថ្លាឆំ មឆុមស្សតំ ។

អសាវេ សារយោគញ្ញ មតិ ឆន្ទេ វិឆ្ឆតិ

សរភោវ តិវិឆុក្ខស្មិ អឆ្ឆាយេវ សីទតិ ។

ហីនដ្ឋញ្ញេមិ តេ ហោតិ ឧជ្ឈាតា ឆិតិមា ឆភេ

អាចារសីលសម្បន្នោ ឆិសេ អក្តេ ភាសតិ ។

ឯតំ វេ ឧបមំ ភវុត្វា បុត្តេ វិជ្ឈាសុ ហាយយ

សំវិវ្ភេឆ្ឆ មេធាវី ខេត្តេ ពីជំវ វុដ្ឋិយាតិ ។

ហំសដ្ឋាតកំ ឆដ្ឋំ ។

វិសតិនិបាត ហំសជាតក ទី ៦

កូនទាំងនោះ រមែងមិនចំណែនសំដីរបស់អ្នកទេ សូមអ្នកប្រាប់ នូវ
អំពើ ដែលត្រូវធ្វើដល់កូនទាំងនោះចុះ ។

(៤៧០) (ស្តេចហង្ស...) បុគ្គលបើទុកជាបរិបូណ៌ ដោយជាតិនិងប្បាប់
តែបើកន្លងកាលជាខាងក្រោយ គឺកាលដែលខ្លួនចាស់ ធ្វើនូវសេចក្តី
ព្យាយាមកន្លងកិច្ចការ រមែងលិចចុះកន្លងសេចក្តីអន្តរាយ ។ កាល
បុគ្គលចាស់នោះ មានប្រាជ្ញារវើរវាយ ទោសក៏កើតឡើងជាច្រើន
យ៉ាង បុគ្គលចាស់នោះ រមែងឃើញបានតែត្រឹមរូបធំៗ ដូចបុគ្គល
ឆ្ងាំតកន្លងវេលាយប់ ។ បុគ្គលចាស់ដឹងនូវសេចក្តីព្យាយាមកន្លងទុំមិន
មានខ្វះថាលទុំមានខ្វះ រមែងមិនបាននូវប្រាជ្ញា តែងលិចចុះ កន្លង
សេចក្តីអន្តរាយមិនខាន ដូចជាសត្វសរកៈ លិចចុះកន្លងជ្រោះនៃភ្នំ ។
ជនបើទុកជាមានជាតិថោកថយ តែជាអ្នកមានការប្រឹងប្រែង មាន
ប្រាជ្ញា បរិបូណ៌ដោយអាចារសីល រមែងរុងរឿងដូចជាភ្លើង កន្លង
រាត្រី ។ សូមព្រះអង្គធ្វើសេចក្តីនេះឯង ឲ្យជាគ្រឿងប្រៀបធៀប
ហើយញុំងពួកព្រះរាជបុត្ត ឲ្យប្រតិស្ឋានក្នុងវិជ្ជាទាំងឡាយ ដ្បិត
អ្នកប្រាជ្ញតែងលូតលាស់ល្អ ដូចពូជដែលលូតលាស់ក្នុងស្រែ កន្លង
កាលដែលមានភ្លៀង ។

ចប់ ហង្សជាតក ទី ៦ ។

สตฺติคุมฺพชาตกํ

๑๔๒

(๒๗๑) มิคลุทฺโท มหากฬา ปญฺจาลานํ ราชเสโภ
ฉกฺขตฺตุ สมา เสชายฺย ทิคฺฆมทฺธาน มาคมา ฯ
ตตฺถทฺทส อรญฺเสฺมึ ตกฺการานิ กุฏีกตานิ
ตสฺมา[1] กุฏิยา ฉกฺขตฺตุ สุเภ ลุทฺทาน มาสเต ฯ
สมฺปนฺนภาโค โภเชสา ยุภ สมฺมฺชกุณฺฑลี
โสภตเต โลหิตกุณฺฑลีสา ทิภ สุริโยว ภาสเต ฯ
มชฺฌนฺติเก สมฺปตเต สุตฺวา ราชา สสารถึ
หนฺทสฺสกรณาย สงฺโฆ กณฺหาย สหสา มยิ ฯ
ฉสฺสิ[2]เวปิ ราโหนาน สุตฺวา ราชา สสารถึ
อาชาย รถึ มณิกุณฺฑลสฺส
หนฺทาน สาขาย อวตฺถภ ฯ
(๒๗๒) กิจฺฉา ขุมฺมตฺถโว สตฺติภุมฺพ ปกาสสิ
ขุกสนา หิ ราชาโน อกฺขิ ปฺจลิโต ยถา ฯ

---

๑ ฉ. ตสฺมา ฯ ๒ ฉ. ฉสีเวปิ ฯ ม. ฉสีเวปิ ฯ

សត្តិគុម្ពជាតក

(២៧១) (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) មហារាជដូចជាព្រានទ្រឹគ ជាបុគ្គលប្រសើរលើរថ របស់អ្នកដែនបញ្ចាល ចូនយាងទៅជាមួយនឹងសេនា សាបសូន្យចាកពួក ស្តេចចូលមកកាន់ព្រៃ ។ ចូនឃើញស្រុក របស់ពួកចោរ នៅក្នុងព្រៃនោះ សត្វសេកហើរចេញអំពីស្រុកនោះហើយ និយាយនូវសំដី ដ៏អាក្រក់ថា ព្រះរាជាជាបុរសកំឡោះ បរិបូណ៌ដោយពាហនៈ មានកុណ្ឌលដ៏រលើង មានព្រះទណ្ឌីសៈ (ក្បាំង) ដ៏ក្រហមច្រាល ល្អុងរឿដូចជាព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ឥឡូវនេះ ព្រះរាជាព្រមទាំងនាយសារថីដេកលក់ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ បើដូច្នោះ យើងនឹងយកគ្រឿងប្រដាប់ទាំងពួង របស់ព្រះរាជានោះដោយរហ័ស ។ ឥឡូវនេះ ស្តេចព្រមទាំងនាយសារថីដេកលក់ក្នុងទីស្ងាត់ ដូចនៅកណ្តាលអង្រត្រ

យើងនឹងយកសំពត់ កែវមណី នឹងកុណ្ឌល

ហើយសម្លាប់ រួចគ្រប់ដោយមែកឈើ ។

(២៧២) (បតិកោលុម្ពចោរពោលថា) ម្នាលសត្តិគុម្ព: ឯងនិយាយដូចជាឆ្គតទេឬ ព្រោះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ យាងមកអំពីចម្ងាយ ទ្រង់រុងរឿងដូចជាភ្លើងកំពុងឆេះ ។

(๒๗๓) อถ[๑] ตฺวํ ปติโกสาลปุตฺต มาตุลา ปุลฺลาธิ กฏฺฐสิ
มาตริ มยฺหญฺจ ตาตสฺส กึ ตุ ตฺวิธกุชฺฌสิ ฯ

(๒๗๔) ขตฺติโย สมฺมตาภิเสโก ราชา ปาเวนิโย สาราชิ
สกฺกุณาเมยฺย ปุตฺตสฺส อญฺญึ ตาทิสมตฺตโน ฯ

(๒๗๕) ยุตฺตาราชา มหาภาค ยุตฺตา จ พลวาหนา
อธิจฺจ มหาภาค อญฺญึ ตาทิสมตฺตโน ฯ

(๒๗๖) โกนุเมวาคตา สพฺเพ ยถา อสฺมึ ปราชิตา
ฆสา ตฺวมฺปิ ปญฺหาโม มุตฺตา เตสึ อนสฺสุกา ฯ
โกธนฺนาคาธิ ตณฺหาย สตฺถิโย โตมราธิ จ
ฆสา ตฺวมฺปิ ปญฺหาโม มา เว มุญฺจิตฺถ ชีวิตึ ฯ

(๒๗๗) อถาปเร ปฏิชคฺคิตฺวา สุเว โลหิตกุณฺฑโก
ภกฺขาเปสฺสติ มหาภาค อาจา เต อนุกาตึ
ฆสฺสเร สนุปฺปตฺตา ยึ ฆาตฺวา ปเวธย ฯ

---

๑ ฉ. ปี ฯ

(๒๗๓) (សត្តិភូមិ:ពោធិសត្ត) ម្នាលបតិគោលុម្ព: អ្នកឯងដូចជាបុគ្គលស្រវឹង ទើបកំរើញញើយើងយ៉ាងខ្លាំង អ្នកស្អប់ខ្ពើម (ចោរកម្ម) ព្រោះមាតារបស់ខ្ញុំអាក្រាតឬអ្វី ។

(๒๗๔) (ព្រះពជាត្រាស់ថា) នែនាយសារថីសំឡាញ់ ចូរអ្នករលេះរលាំងក្រោកឡើង ចូរទឹមរថទៅ យើងមិនពេញចិត្តនឹងបក្សីទេ យើងនឹងទៅកាន់អាស្រមដទៃវិញ ។

(๒๗๕) (នាយសារថីទូលថា) បពិត្រមហាពជ ទូលព្រះបង្គំបានទឹមរថទឹមពាហន:ដ៏មានកំឡាំងហើយ បពិត្រមហាពជ សូមព្រះអង្គឡើងគង់ចុះ យើងនឹងទៅកាន់អាស្រមដទៃ ។

(๒๗๖) (សត្តិភូមិ.) ពួកចោរក្នុងអាស្រម ទៅក្នុងទីណាអស់ទៅអេះស្តេចកងដែនបញ្ចាលនុះទៅផុត អំពីការមិនឃើញរបស់ពួកចោរទាំងនោះហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយចូរចាប់ធ្នូ ជាវ នឹងលំពែង ស្តេចកងដែនបញ្ចាលនុះកំពុងតែទៅ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងជីវិតឡើយ ។

(๒๗๗) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ក្នុងកាលនោះ សត្វសេកដដែរទៀត មានចំពុសដ៏ក្រហម បានទទួលភក់ពាក់ថា បពិត្រមហាពជ ព្រះអង្គស្តេចមកស្រួលហើយ មួយទៀត ដំណើរមកបស់ព្រះអង្គមិនខាស់ទេ ព្រះអង្គជាធំយាងមកដល់ហើយ សូមទ្រង់មានព្រះបន្ទូលប្រាប់នូវព្រះពជបំណង ដែលមានក្នុងដំណើរយាងមកនេះចុះ ។

តិណ្ណោ តាយំ បិយាលានំ អឌ្ឍកេ តាសុមារិយោ
ដលានំ ខុទ្ទកប្បានំ ភុញ្ជ ភាគ វរំ វរំ ។
ឥទំ បិតា ចាដយើ សីតំ អាភតំ តំវិតព្ភភ
តតោ បិវ មហារាជ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
អញ្ញំ ខុញ្ជាយ តតា យេ អស្មឹ បរិចារកា
សយំ ខុដ្ឋាយ តណ្ហាភ្ភេ មាតា មេ ឧត្តំ ជានវេ ។
[๒๗๘] កន្ទកោ វតាយំ បក្ខី ធិជោ បរមជម្មិកោ
អវេសោ ឥតភេ បក្ខី សុភេ លុទ្ធានំ ភាសតិ ។
ឯតំ ហាឧថ ភទ្ទន្តេ មា ភេ មុញ្ចិត្ថ ជីវិតំ
ឥច្ចេវំ វិលបន្តស្ស សោត្តិ[1] បត្តោស្មិ អស្សមំ ។
[๒๗๙] ភាតភេស្ស មហារាជ សោឧរិយោ ឯតមាតុកោ
ឯតកុក្កុសុំ[2] សំវឌ្ឍោ ជាជាខេត្តតតា ខុភោ ។
សត្តិតុម្ពោ ឧរោភរំ អមាត្យ ឥសិរំ ឥឆ
អសតំ សោ សតំ អមាំ តេឧ ឆម្ភេន ឧោ វិភោ ។

---

๑ - ខ ម. សោត្តិ ។ ๒ ខ ម ឯតកុក្កុស្មឹ ។

បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គសោយនូវផ្លែទន្ទ្រាប់ ជាទីគាប់ចិត្តព្រះហប្ញទ័យ ផ្លែស្រគំនឹងផ្លែដង្កៀបក្តាមតូចៗ ដ៏ប្រសើរប្រសើរចុះ ។ បពិត្រមហាពាជ ទឹកនេះសោតក៏ត្រជាក់ ដែលពួកឥសីនាំមកអំពីជ្រោះភ្នំ សូមព្រះអង្គសោយ (នូវទឹក) អំពីជ្រោះនោះចុះ បើព្រះអង្គប្រាថ្នា ។ ពួកឥសីអ្នកនៅក្នុងអាស្រមនេះ ទៅកាន់ព្រៃដើម្បីស្វែងរក (អាហារ) ហើយ សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង យកដោយព្រះអង្គឯងចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានដៃថ្វាយទេ ។

(២៧៨) (ព្រះពាជា...) សត្វបក្សីទ្វិជាតិនេះ ល្អ ប្រកបដោយធម៌ណាស់តើ ចំឡែកតែបក្សីសេកក្រៅពីនេះនុ៎ះ និយាយពាក្យអាក្រក់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្លាប់ ចូរចងនូវសត្វនេះ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងជីវិតឡើយ កាលសេកនោះកំពុងនិយាយយ៉ាងនេះ យើងក៏បានចេញមកដល់ទីអាស្រមនេះដោយសួស្តី ។

(២៧៩) (សេកបុប្ផក:..) បពិត្រមហាពាជ យើងខ្ញុំទាំងពីរជាបងប្អូនរួមផ្ទៃមានមាតាជាមួយគ្នា ធំឡើងនៅលើដើមឈើតែមួយ តែឃ្លាតទៅក្នុងខេត្តផ្សេងគ្នា ។ សត្តិគុម:ទៅក្នុងសំណាក់នៃពួកចោរ ឯខ្ញុំព្រះអង្គមកនៅក្នុងសំណាក់នៃពួកឥសីក្នុងទីនេះ សត្តិគុម: (ក្លួលទៅកាន់សំណាក់) នៃពួកអសប្បុរស ខ្ញុំព្រះអង្គ (ចូលមកកាន់សំណាក់) នៃពួកសប្បុរស (ហេតុនោះ) សត្តិគុម:នឹងខ្ញុំមិនវៀរចាកធម៌នោះទេ[1] ។

---

១ ចោរធម៌ នឹងឥសិធម៌ ។

(๒๘๐) ยัตถ ปนาติ ปทัฏฐาเน ฉันทาทโย ธัมมา

อาโลกา สมาสนากาเร ตานิ สัตต สัมภวันติ ฯ

๘๓ สัทธาย ฉัมภิ ตัตตา จ อหิริกา สีถิลาทิโน

อาสันเน กิจจายีนัง อัณฑัง ปาเลวิ สัมภวา ฯ

(๒๘๑) ยัง ยัง หิ กิจจัง กัตตัพพัง สัมปัตตัง กายจิตตกัง อสัมมุยหนวเสน ปฏิปัชชิตุกามัสสะ ปุพพภาเค ตาว ปริสุทธาชีวสีลวเสน สีลัง วิสุทธัง กาตัพพัง ฯ

ยานิสังสา ปาฏิเยกกา นิทเทสา ปาฏิโมกขสังวรสีลัสสะ

สีลวิสุทธิ นิทเทสา โหนติ สัพพากาเรนาปิ สีลวิสุทธิ นิทเทสา ฯ

สีลวาติ ปาฏิโมกขสังวรสีลสมังคี สัมปันนปาฏิโมกขสังวรสีโล

สีลวิปัตติ ภยทัสสาวี สมาทายะ สิกขะติ สิกขาปะเทสุ ฯ

อุปสัมปันนสีโล ภิกขุ นามาจาโรปิ สมาโน อาจาระ ปัญญัตติโต

ปุเรตะรัง จะรันโต กุสลัคคะเณ ยาวะ ทุกกะฏวัตถุมหิ ปิ ฯ

ปาฏิโมกขสังวะรัง ปูเรนโต สัมมาปะฏิปัตติยา

(๒๘๐) ការសម្លាប់ក្តី បង់ក្តី ការបន្ទំក្តី បញ្ឆោតក្តី ការប្លន់ក្តី ការកំហែងក្តី មាននៅក្នុងសំណាក់ចោរណា សត្តិគុម្ព: រមែងសិក្សាអំពើទាំងនោះ ក្នុងសំណាក់ចោរនោះ ។ សេចក្តីពិតក្តី សុចរិតក្តី ការមិនបៀតបៀនក្តី ការសង្រួមសីលក្តី ការទូន្មានឥន្ទ្រិយក្តី មាននៅក្នុងទីនេះ បពិត្រព្រះការតៈ ខ្ញុំព្រះអង្គធំឡើងនៅលើបង្កេះ នៃពួកឥសីអ្នកឲ្យអាសនៈនឹងទឹក ។

(๒๘๑) បពិត្រព្រះពជា ពិតណាស់ បុគ្គលគប់រកនូវបុគ្គលណា ទោះជាសប្បុរស ឬអសប្បុរស មានសីល ឬឥតសីល រមែងលុះអំណាចបុគ្គលនោះឯង ។ បុគ្គលធ្វើនូវបុគ្គលបែបណា ឲ្យដាមិត្រ ចូលទៅគប់រកនូវបុគ្គលបែបណា បុគ្គលនោះក៏មានអាការបែបនោះ ឯការនៅរួមក៏ប្រាកដដូច្នោះ ។ កូនសិស្សគប់រក នូវអាចារ្យផ្តេសផ្តាសអាចារ្យនោះដែលកូនសិស្សគប់រកហើយ រមែងប្រឡាក់កូនសិស្សដែលមិនប្រឡាក់ (ដោយជាបធម៌) ដូចសរ ដែលជ្រលក់ដោយថ្នាំពិសតែងប្រឡាក់បំពង់សរ ។ ព្រោះភ័យអំពីការប្រឡាក់ អ្នកប្រាជ្ញទើបមិនយកបុគ្គលណាមកជាសំឡាញ់ ជនណាខ្ជិលនូវត្រីសូរអ៊ុដោយបុងស្វាភ្លាំង សូម្បីស្វាភ្លាំងក៏មានក្លិនស្អុយផ្សាយចេញ ការគប់រកនូវបុគ្គលពាល (របស់ជននោះ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

តត្ថវ៎ បលាសេន យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ
បត្តាបិ សុរភី ភវន្តិ ឯវំ ធីរូបសេវនា
តស្មា បលាសបុដសេ្សវ ញត្វា សម្ភាកមត្តនោ
អសន្តេ នូបសេវេយ្យ សន្តេ សេវេយ្យ បណ្ឌិតេ
អសន្តោ និរយំ នេន្តិ សន្តោ ទាបេន្តិ សុគ្គតិន្តិ។

សត្តិគុម្ពជាតកំ សត្តមំ ។

ភល្លាតិយជាតកំ

(២៨២) ភល្លាតិយោ នាម អរហាសិ រាជា
រដ្ឋំ[1] បហាយ មិតវ៎ អចរិ
សោ អត្តមាសិ តិរិវ៎រំ កន្ទមានំ
សុបុច្ឆិតំ កី បុរិសាធិច្ចមាហ ។
សាល្វេសង្ឃេ និសេធយិត្វា
ឆន្ទកលាបញ្ច សោ និក្ខិបិត្វា
ឧទាកមិ វចនំ វត្តុកាមោ
យត្ថដ្ឋិតា កីបុរិសា អហេសុំ ។
ហាមក្ខយេ ភោគវតាយ តីរេ
កាមិឆដ្ឋិតា មច្ចុយាហិ អត្តាហិ

---

១. ម. រដ្ឋំ ។

ជនណា ខ្ចប់ថ្នឹមក្រស្នាដោយស្លឹកឈើ សូម្បីស្លឹកឈើ ក៏មានភ្លឺនក្រអូបផ្សាយចេញ ការគប់រកអ្នកប្រាជ្ញ (របស់ជននោះ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ដឹងច្បាស់នូវបញ្ញាចាស់ទុំរបស់ខ្លួន ដូចជាកញ្ចប់ស្លឹកឈើ មិនគួរគប់រកពួកអសប្បុរស គួរគប់រកតែពួកសប្បុរស (ដ្បិត) ពួកអសប្បុរស តែងនាំទៅនរក ពួកសប្បុរសតែងផ្តល់នូវសុគតិ ។

ចប់ សត្តិគុម្ពជាតក ទី ៣ ។

ភល្លាតិយជាតក

(២៨២) (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ព្រះរាជាព្រះនាមភល្លាតិយៈ បានលះបង់នូវដែន ហើយគ្រាប់ចេញទៅកាន់ទីសម្ងាប់ទ្រឹត ព្រះអង្គបានយាងទៅដល់ភ្នំ ដ៏ប្រសើរឈ្មោះគន្ធមាទន៍ មានឈើផ្កាវែកស្រុះស្រាយ ដ៏ដេរដាសដោយពួកកិន្នរ ។ ព្រះអង្គប្រាថ្នាដើម្បីពោលពាក្យ (នឹងពួកកិន្នរ) ទើបហាមយាត់ហ្វូងឆ្កែ ហើយជាក់ចុះនូវធ្នូធំបំពង់ព្រួញ រួចចូលទៅត្រង់កន្លែងដែលពួកកិន្នរបិតនៅ ។ (ព្រះរាជាសួរថា) កាលកន្ទុំងហោមន្តរដូវទៅហើយ ម្តេចឡើយ អ្នកទាំងឡាយបិតនៅកន្លែងនេះ ប្រឹក្សាគ្នារឿយៗ ប្រហនេះស្ទឹងហោមតែ

ឃុដ្ឋាមិ ភៅ មានុសនេហាវណ្ណោ
កាមំ ភៅ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។
(๒๘๓) មាលាតិរ(๑) បណ្ឌរកំ តិក្ខដ្ឋំ
សីតោទកា(๒) អនុវិចរាម ជម្ពោ
មិតា មនុស្សាវ ឯភាសវណ្ណោ
ជានន្តិ នោ កាបុរិសាតិ លុទ្ធ ។
(๒๘๔) សុកិច្ឆរូបំ បរិទេវយន្តោ
អាលិដ្ឋោ ចាសិ បិយោ បិយាយ
ឃុដ្ឋាមិ ភៅ មានុសនេហាវណ្ណោ
កាមំ វនេ ភោទថ អប្បតីតា ។
សុកិច្ឆរូបំ បរិទេវយន្តោ
អាលិដ្ឋោ ចាសិ បិយោ បិយាយ
ឃុដ្ឋាមិ ភៅ មានុសនេហាវណ្ណោ
កាមំ វនេ វិលបថ អប្បតីតា ។
សុកិច្ឆរូបំ បរិទេវយន្តោ
អាលិដ្ឋោ ចាសិ បិយោ បិយាយ

---

๑ ឧ. មល្លិតិរំ ។ ម. មល្លិតិរំ ។ ๒ ឧ. សីតោទិយា ។

យើងសូមសួរពួកអ្នក ដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចជាមនុស្ស គេស្គាល់អ្នកទាំងឡាយបាន ក្នុងមនុស្សលោកដោយប្រការដូចម្តេច ។

(៤៨៣) (កិន្នរីឆ្លើយថា) ម្នាលព្រាន ពួកយើង តែងត្រាច់ទៅកាន់ភ្នំ ឈ្មោះមាលាគិរី ភ្នំឈ្មោះបណ្ឌរកៈ ភ្នំត្រៃកូដ នឹងស្ទឹងមានទឹកដ៏ត្រជាក់ ពួកយើងជាម្រឹគមានកេទប្រាកដដូចជាពួកមនុស្ស គេស្គាល់ពួកយើងថាជាកិន្នរ ។

(៤៨៤) (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាទុក្ខក្រៃលែង ទួញយំ អ្នកគួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវនាងកិន្នរីជាទីស្រឡាញ់ឧបវតហើយ យើងសូមសួរនូវពួកអ្នក ដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយ អាក់អន់ចិត្តដូចម្តេច ទើបទួញយំក្នុងព្រៃនេះ អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាទុក្ខក្រៃលែង ទួញយំ អ្នកគួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវនាងកិន្នរីជាទីស្រឡាញ់ឧបវតហើយ យើងសូមសួរ នូវពួកអ្នកដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចជាមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយអាក់អន់ចិត្តដូចម្តេច ទើបយំរៀបរាប់ក្នុងព្រៃនេះ ។ អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាទុក្ខក្រៃលែង ទួញយំ អ្នកគួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវនាងកិន្នរីជាទីស្រឡាញ់ ឧបវតហើយ

បុប្ផាមិ វោ មាធុសនេហាវណ្ណា
តាមិធ វនេ សោចថ អប្បតីតា ។

(២៨៥) មយេកវត្តំ[1] វិប្បវសិម្ហ[2] លុទ្ធ
អកាមកា អញ្ញមញ្ញំ សរន្តា
តមេកវត្តំ អនុតប្បមានា
សោចាម សា វត្តំ បុន នហេស្សតិ ។

(២៨៦) យមេកវត្តំ អនុតប្បថេនំ
ឆឌ្ឌេ ឆដ្ឋំ បិតរញ្ច បេនំ
បុប្ផាមិ វោ មាធុសនេហាវណ្ណា
កថំ វិនាភាសមកប្បយិត្ថ ។

(២៨៧) យមិមំ នទិ បស្សសិ សីឃសោតំ
នានាទុមច្ឆាទន សេលកូលំ
តំ មេ បិយោ ឆឌ្ឌិ វាសុកាលេ
មមញ្ច មញ្ញេ អនុពន្ធតីតិ ។
អហាញ្ច អញ្ញោ សកមោចនាមិ
អនិមុត្តកំ សត្តលិយោនិកញ្ច
បិយោ ច មេ ភោបិតិ អាលកានី

---

១ ម. មយេកវត្តិំ ។ ២ ម. បវសិម្ហ ។

យើងសូមសួរនូវពួកអ្នក ដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរ ដូចមនុស្ស អ្នកអាក់អន់ចិត្តដូចម្តេច ទើបសោកស្តាយកូនក្នុងព្រៃនេះ ។

(២៨៥) (កិន្នរី...) ម្នាលព្រាន យើងតាំងពីក្មេយ ជាអ្នកព្រោតប្រាស់គ្នា អស់មួយកាត្រី រលឹកគ្នាទៅវិញទៅមក មិនដាច់អាល័យក្តៅក្រហាយនឹងកាត្រីមួយនោះ ទើបយំសោក កាត្រីនោះនឹងមិនមានទៀត ។

(២៨៦) (ព្រះពជា...) អ្នកតាំងពីក្មេយ ក្តៅក្រហាយនឹងកាត្រីមួយណា ដូចបុគ្គលក្តៅក្រហាយនឹងទ្រព្យដែលបាត់ នឹងមាតាបិតា ដែលទៅកាន់បរលោក យើងសូមសួរ នូវពួកអ្នកដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចមនុស្ស ចំពោះកាត្រី (នោះ) តើអ្នកតាំងពីក្មេយសម្រេចនូវទីពឹងផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។

(២៨៧) (កិន្នរី...) អ្នកឃើញនូវស្នឹងណា ដែលមានទឹកដ៏រហ័ស ជាស្នឹងបិទបាំងដោយដើមឈើផ្សេងៗ មានមាត់ច្រាំងដ៏ហើយ ដោយឫស កិន្នរ (ជាប្តី) ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បានហែលឆ្លងស្នឹងនោះកន្លងកាលវែងក្រៃផង ដោយគិតថា កិន្នរីមកតាមក្រោយអាត្មាអញដែរ ។ ចំណែកខាងខ្ញុំ កំពុងតែបេះផ្កាព្រស ផ្កាទន្លា ផ្កាម្ទិះរត នឹងផ្កាយុថ្កា ដោយបំណងថា កិន្នរ (ជាប្តី) ជាទីស្រឡាញ់របស់អាត្មាអញនឹងបានប្រដាប់កម្រងផ្កា

វិសតិនិបាតេ អដ្ឋមំ ភណ្ឌតិយជាតកំ

អហាឝ្ឝ ំ មាលិនិ អជ្ឈុបេស្សុំ ។

អហាឝ្ឝំ ក្បាវកាំ ឧិចិជាមិ

ឧក្កាលកា ចាតលិ សន្ធុវិតា

បិយោ ច មេ ហោហិតិ មាលការី

អហាឝ្ឝ ំ មាលិនិ អជ្ឈុបេស្សុំ ។

អហាឝ្ឝ សាលស្ស សុបុប្ផិតស្ស

ឧិចេយ្យ បុប្ផានិ ក្បាវេមិ មាលំ

បិយោ ច មេ ហោហិតិ មាលការី

អហាឝ្ឝ ំ មាលិនិ អជ្ឈុបេស្សុំ ។

អហាឝ្ឝ សាលស្ស សុបុប្ផិតស្ស

ឧិចេយ្យ បុប្ផានិ ក្បាវេមិ ភារំ

ឥឧឝ្ឝ ឧោ ហោហិតិ សន្ថរត្ថំ

យត្ថជ្ជមំ វិហរិស្សាម រត្តឹ ។

អហាឝ្ឝ ឧោ អក្កលុ បន្ថនឝ្ឝ

សិលាយ បីសាមិ មមត្តរូបា

បិយោ ច មេ ហោហិតិ ភេសិតង្គោ

អហាឝ្ឝ ំ ភេសិតា អជ្ឈុបេស្សុំ ។

តាំងអាត្មាអញជាអ្នកប្រដាប់តម្រង់ផ្កា នឹងបានបួលទៅកកិន្នរ (ជាប្តី) នោះ (ក្នុងដំណេក) ។ មួយទៀត ខ្ញុំបេះផ្កាកុរវក: តាំងផ្កាពជព្រឹក្សនឹងផ្កាប្រទៀងក៏ខ្ញុំបេះ ដោយបំណងថា កិន្នរ (ជាប្តី) ជាទីស្រឡាញ់របស់អាត្មាអញ នឹងជាអ្នកប្រដាប់តម្រង់ផ្កា តាំងអាត្មាអញក៏ជាអ្នកប្រដាប់តម្រង់ផ្កា នឹងបួលទៅកកិន្នរជាប្តីនោះ (ក្នុងដំណេក) ។ មួយទៀត ខ្ញុំបានបេះនូវផ្កាសាលព្រឹក្ស ដែលរីកស្រះស្គាយ ធ្វើជាគ្រឿងប្រដាប់ដោយបំណងថា ថ្ងៃនេះយើងនឹងនៅក្នុងទីណាអស់ពាក្យមួយគ្រឿងប្រដាប់នេះ នឹងបានជាតម្រាលរបស់យើងក្នុងទីនោះ ។ មួយទៀត ខ្ញុំមានសភាពជាអ្នកឆ្លូសប្រហែស ភ្លេចខ្ញីមក្រស្នានឹងខ្ញីមចន្ទន៍លើថ្ម ដោយបំណងថា កិន្នរជាប្តីជាទីស្រឡាញ់របស់អាត្មាអញ នឹងបានលាបខ្លួនប្រាណ តាំងខ្លួនអញក៏បានលាបស្រឡាប ហើយនឹងបួលទៅកកិន្នរជាប្តីនោះក្នុងដំណេក ។

សុត្តន្តបិដកពេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

អថាគមា សលិលំ សីយសោតំ
ឧទំ សាលេ សរសលេ កល្លិគោរេ
អាឡ្ហវេ តេន មុហុត្តកេន
សាយំ ឆទី អាសិ មយា សុឆុត្តក ។
ឱគោសុ តីរេសុ មយំ គជា ឋិតា
សម្បស្សន្តា ឧភយោ អញ្ញមញ្ញំ
សកីបំ ភេជាម សកី ហាសាម
តំឆេន ជោ អគមា សម្ពរី សា ។
ចាគោ ច ខោ ឧក្កតេ សុវិយម្ហិ
ឧត្តុក្កំ ឆទី ឧត្តរិយាន លុទ្ធ
អាលិង្គិយា អញ្ញមញ្ញំ មយំ ឱគោ
សកីបំ ភេជាម សកី ហាសាម ។
តីហូនកំ សត្ត សតានិ លុទ្ធ
យេមិ មយំ វិប្បវសិម្ហ បុព្ពេ
វាសេ្សកិមំ ជីវិតំ ភូមិចាល
តោឆីន តគ្គាយ វិជា វាសេយ្យ ។
(២៨៨)អាយុញ្ច កេ តីវតរោ ឧ សម្ម
សរេបិ ជាតា វនេ វាសេ អាយុំ

លំដាប់នោះ ទឹកស្ទឹងមានខ្សែដ៏រហ័ស ហូរគួចយកក្អាសាល-ព្រឹក្ស ផ្កាស្រល់ទឹងផ្កាកណ្ណិការ (ដែលខ្ញុំបេះទុក ក្នុងទីខៀបមាត់ច្រាំង) មានទឹកដ៏ពេញដោយមួយរំពេច ទាំងស្ទឹងនោះខ្ញុំក៏ឆ្លងបានដោយកម្រៃក្រៃលែង ។ គ្រានោះ យើងទាំងពីរនាក់ក៏ឈរប្របន្ទះស្ទឹងម្ខាងម្ខាក់ មើលឃើញគ្នាទៅវិញទៅមក ម្ខងយំ ម្ខងសើច ពាក្យនោះរបស់យើងក៏កន្ទុងទៅដោយក្រ ។ ម្នាលព្រាន កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើងក្នុងវេលាព្រឹក យើងទាំងពីរនាក់ក៏ឆ្លងស្ទឹងទេ(ស្ទឹងមិនមានទឹក)ហើយឧបវាតគ្នាទៅវិញទៅមក ម្ខងយំ ម្ខងសើច ។ ម្នាលព្រាន កាលមុន យើងបានព្រាត់ប្រាស់គ្នាអស់មួយកាត្រី កន្ទុងមកចំនួន៧០០ខួរកន្លាំ (៦៩៧ឆ្នាំ) ម្នាលភូមិបាល ជីវិត (របស់អ្នក) នេះ ត្រឹមតែមួយរយេឆ្នាំ អ្នកណាហ៎ុ ក្នុងលោកនេះ នៅផ្សង្គាអំពីកំរិយាជាទីត្រេកអរបាន ។

(៦៨៨) (ព្រះពោធិ...) នែសំឡាញ់ ចុះអាយុរបស់អ្នកទាំងឡាយ ចំនួនប៉ុន្មាន បើអ្នកដឹង ចូរអ្នកប្រាប់អាយុ (ដល់យើង)

អនុស្សរាវុឌ្ឍតោ អាគមា ឯ

អត្ថាថ មេ តំ អវិតមប្បមាទា ។

(๒๘๙) អាយុញ្ច នោ វិស្សសហិស្ស លុទ្ទ

ន ចន្តរា ចាបតោ អត្ថិ ភោតោ

អប្បំ ឥទំ សុខមេវ កិយ្យា

អវីតភតា វិជហាម ជីវិតំ ។

(๒๙๐) ឥទញ្ច សុត្វាន អមានុសានំ

ភល្លាតិយោ ឥត្ថិ ជីវិតន្តំ

និវត្តថ ន មិតវំ អចរិ

អនាសិ ធាជាជ អកុញ្ជ្ជ ភោគេ ។

(๒๙๑) ឥទញ្ច សុត្វាន អមានុសានំ

សម្ពោធថ មា ភលហំ អភត្ថ

មា ភៅ តម្ប៊ិ អត្ថភម្មបភាជោ

យថាមិ តេ ភីបុរិសេភវត្តំ ។

ខោះប៉ុន្តែក៏បានឮ (អំពីអ្នកណាមួយ)ក្តី បំពេញមកអំពីពួកជនចាស់ទុំក្តី សូមអ្នកកុំញាប់ញ៉ើតប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់យើង ។

(២៨៩) (កិន្នរី...) ម្នាលព្រាន អាយុរបស់យើងមួយពាន់ឆ្នាំ បើមិនមានពេគដ៏អាក្រក់ ក្នុងចន្លោះអាយុទេ ឯសេចក្តីទុក្ខមានប្រមាណតិច សេចក្តីសុខហ្មឺងឯង មានច្រើនវិសេសលើពួកយើងមិនប្រាស ចាកសេចក្តីត្រេកអរ (ស្រឡាញ់គ្នា) ពាល់តែលះជីវិតទៅ ។

(២៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជាព្រះនាមភណ្ឌាតិយៈ លុះទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យ របស់ពួកកិន្នរនេះហើយ ក៏លើកត្រឡប់មក (ព្រះរាជនិវេសន៍) ដោយរំពឹងឃើញថា ជីវិតនេះ មានប្រមាណតិចណាស់ រួចឈប់ត្រាច់ទៅ កាន់ទីជាទីសម្រាប់ម្ចាស់ទៀត ទ្រង់បានបរិច្ចាគទាន ទ្រង់បានប្រើប្រាស់នូវកោគសម្បត្តិ (តាមធម្មតា) ។

(២៩១) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ឲ្យនុពទ្ធថា) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យរបស់ពួកកិន្នរនេះហើយ ចូរពោះពាយ កុំធ្វើនូវជម្ងោរឡើយ កំហុសនៃអំពើរបស់ខ្លួន កុំដុតកំដៅនូវព្រះអង្គ ដូចជារាត្រីមួយ របស់ពួកកិន្នរ ដុតកំដៅនូវកិន្នរទាំងនោះ

ឥទញ្ច សុត្វាន អមានុសានំ
សម្ពោធយ មាវិភាវំ អកត្ថ
មា កេ តម្ប៊ិ អត្តកម្មាបរាធា
យថាបិតេ កឹបុរិសេ ករុត្ថំ ។

(២៩២) ភិក្ខ អធិមនា សុណោមហំ
វចនបថឹ តវ អត្ថសញ្ហិតំ
មុញ្ច តំវ ឧទសេវ មេ ឧវំ
សមណា សុខាវហា ជីវ មេ ចិរន្តិ ។

ភណ្ឌតិយជាតកំ អដ្ឋមំ ។

សោមនស្សជាតកំ

(២៩៣) កោ តំ ហឹសតិ មោមុតិ
កឹ ឧម្មនោ សោចសិ អប្បតីតោ
កស្សជ្ជ មាតាបិតរោ រុទន្តិ
កុជ្ជ[1] សេតុ ឯមាតោ បមុញ្ច ។

(២៩៤) តុជ្ជោស្មិ ឧទ តវ ឧស្សនេន

---

១ ម. កោសុជ្ជ ។

សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យ របស់ពួកកិន្នរនេះ ហើយ ចូរពោះពាយ កុំធ្វើនូវការរីកទន្ទឹយ កំហុសនៃអំពើរបស់ខ្លួន កុំជូតកំដៅនូវព្រះអង្គ ដូចជារាត្រីមួយរបស់ពួកកិន្នរ ជូតកំដៅនូវកិន្នរពាំងនោះ ។

(២៩២) (ព្រះនាងមល្លិកាទេវីទូលថា) ខ្ញុំម្ចាស់មានចិត្តត្រេកអរស្តាប់ធម្មទេសនាមានហេតុផ្សេងៗ គន្ធង់នៃព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គប្រកបដោយប្រយោជន៍ ព្រះអង្គបញ្ចេញវាចាបន្ទោបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គអ្នកនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សូមព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅអស់កាលយូរ ។

ចប់ ភណ្ឌតិយជាតក ទី ៨ ។

សោមនស្សជាតក

(២៩៣) (ព្រះបាទវេណុត្រាស់សួរថា) នរណាប្រហារលោក ដេរលោក ម្តេចក៏លោកអាក់អន់ចិត្ត មិនត្រេកអរ សោកសង្រេងម្ល៉េះ ថ្ងៃនេះ បងមាតាបិតារបស់នរណាទួញយំ ថ្ងៃនេះ បងនរណាត្រូវគេបៀតបៀនដេកលើផែនដី (ក៏លោកមិនត្រូវជាអ្នកជាទុក្ខទេ) ។

(២៩៤) (កុហកតាបស ឆ្លើយថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អាត្មាភាព ត្រេកអរ ដោយការបានឃើញ នូវព្រះអង្គ

វិសតិនិបាតេ សរមំ សោមនស្សជាតកំ

ឯវាសវ្ហំ បសព្ភាមិ តំ ភូមិចាលំ

អមាំសរោ រណ្ឌមនុបវិស្ស

បុត្តេន តេ ហោថយិតោស្មិ នេវ ។

[๒๙๘] អាយន្តុ ទោភរិកោ ខត្តពន្ធោ

កាសាវិយា យន្តុ[๑] អន្តេបុរំ

ហន្ត្វាន តំ សោមនស្សំ កុមារំ

នេត្វាន សីសំ វមាមាវន្តុ ។

បេសិតា ភដិនោ ទូតា កុមារំ ឃាតនត្ថាយ

ឥស្សរេន វិតិណ្ណោសិ វធំ បត្តោសិ ខត្តិយ ។

ស ភដបុត្តោ បរិទេវយន្តោ

ឧសង្កលឹ អញ្ជលឹ បក្ខហេត្វា

អហំបិ ឥច្ចាមិ ឯឯំ ឧដ្ឋឹ

ជីវំ មំ នេត្វា បដិទស្សយេថ ។

តស្សតំ វចនំ សុត្វា រញ្ញោ បុត្តំ អទស្សយុំ

បុត្តោ ច បិតរំ ទិស្វា ទ្វារតោវដ្ឋកាសថ ។

---

๑ ម. ហន្តុ ។

បពិត្រព្រះភូមិបាល អាត្មាភាព ឃើញព្រះអង្គយ៉ូរហើយ បពិត្រព្រះសម្មតិទេពព្រះនាមវរណ៌ អាត្មាភាព មិនមែនជាអ្នកបៀតបៀនទេ ប៉ុន្តែអាត្មាភាព ត្រូវព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គចូលមកបៀតបៀនហើយ ។

(២៩៥) (ព្រះរាជា...) ពួកអ្នកចាំទ្វារ មានព្រះទ័នកាន់ហើយ ពួកពេជ្ឈឃាដចូរមក ចូរទៅខាងក្នុងបុរី ចូរសម្លាប់សោមនស្សកុមារនោះ កាត់ក្បាលដ៏ប្រសើរ នាំមកឲ្យអញ ។ ពួករាជទូត ដែលព្រះរាជា ទ្រង់បញ្ជូនទៅហើយ បាននិយាយនឹងព្រះរាជកុមារ យ៉ាងនេះថា បពិត្រកុត្រ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើផុតចាកឥស្សរភាពហើយ ព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ហើយ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ក៏ទ្រង់បរិទេវនាការ ផ្គងត្រពុំម្រាមព្រះហស្តទាំង១០ថា បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ចំណែកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់ឃើញព្រះអង្គ អ្នកទាំងឡាយចូរនាំយើងទាំងវស់ទៅក្រាបបង្គំថ្វាយ (ដល់ព្រះមហាក្សត្រ) ចុះ ។ ពួករាជទូតបានស្តាប់វាចា របស់ព្រះរាជបុត្រនោះហើយ ក៏នាំព្រះរាជបុត្រទៅថ្វាយព្រះរាជា ចំណែកខាងព្រះរាជបុត្រ លុះបានឃើញព្រះរាជបិតាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល អំពីចម្ងាយថា

អាតង្កំ នោភវិស្សោ ๑ ត្តពន្ធោ
កាសាវិយោ ហាសុំ បម ជនិន្ទ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
អបភាសោ កោធនេ មមជ្ជ អត្ថិ ។

(๒๙๖) សាយញ្ហ ចាតោ ឧទកំ សជាតិ
អក្ខិ សជា បរិចរតប្បមត្តោ
តំ តាទិសំ សំយតំ ព្រហ្មចារឹ
កស្មា[๑] តុវំ ព្រូសិ តហាបតីតិ ។

(๒๙๗) តាលា ច មូលា ច ផលា ច នេរ
បរិក្ខយា វិវិជា សន្តិមស្ស
តេ រក្ខតិ គោបយតប្បមត្តោ
តស្មា អហំ ព្រូមិ តហាបតីតិ[๒] ។

(๒๙๘) សចេ ខោ ឯតំ វនសិ កុមារ
បរិក្ខយា វិវិជា សន្តិមស្ស
តេ រក្ខតិ គោបយតប្បមត្តោ
ព្រាហ្មណោ តហាបតិ តេន ហោតិ ។

---

๑ ម. តិស្ស ។ កត្ថចិ ចោត្តរេ កស្ស ។ ๒ ខ. ព្រាហ្មណោ តហាបតិ តេន ហោតីតិ តាឯមាហ ។

បពិត្រព្រះជនិន្ទ ពួកអ្នកចំណ្ងារ មានព្រះវ័នកាន់ហើយ ពួកពេជ្ឈឃាតមក ដើម្បីសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ថ្ងៃនេះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មានកំហុសដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ ទូលព្រះបង្គំសួរហើយ សូមទ្រង់ប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ។

(๒๙๖) (ព្រះរាជា...) ទិព្វចក្ខុតាបស ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ធ្វើការស្រោចទឹកបូជាភ្លើង ពាល់ពេលល្ងាចព្រឹក ព្រោះហេតុអ្វីបានជាឯងហៅទិព្វចក្ខុតាបសនោះ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីសង្រួមជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ មានសភាពដូច្នោះ ថាជាគហបតី។

(๒๙๗) (សោមនស្សកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព វត្តទាំងឡាយនៃកុលុបកៈនោះ មានច្រើនយ៉ាងណាស់ គឺផ្លែត្នោតផង ត្រាវនឹងដំឡូងផង ផ្លែឈើវល្លិ៍ទាំងឡាយផង កុលុបកតាបស របស់ព្រះអង្គនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែស តែងគ្រប់គ្រងរក្សានូវវត្តទាំងនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំហៅតាបសនោះថា គហបតី ។

(๒๙๘) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកុមារ អ្នកនិយាយពាក្យនេះពិតមែន របស់ទាំងឡាយនៃកុលុបកតាបសនោះ មានច្រើនយ៉ាង កុលុបកតាបសនោះ ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស តែងគ្រប់គ្រងរក្សានូវរបស់ទាំងនោះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រាហ្មណ៍ក្នុងជាតគហបតី។

[๒๙๙] សុលាឆ្ដ មយ្ហំ បរិសា សមាគតា
សនេតមា ជានបទា ច សព្វេ
ពាលាយំ ពាលសម្ម វាចា ឯសម្ម
អហោតុនា ឃាតយតេ មំ ជនិន្ទោ ។

[๓๐๐] ឧឡ្ហស្មិ មូលេ វិសតេ រិវុឡ្ហា
ឧទ្ធិក្ខាយោ វេឡ្ប បសាខជាតោ
វឌ្ឍាមិ ចាគានិ តវ ជនិន្ទ
អនុជាន មំ បព្វជិសព្ឋមិ នេវ ។

[๓๐๑] កុញ្ជសុ្ស កោតេ វិបុលេ កុមារ
សព្វញ្ហ តេ ឥស្សរិយំ ឧឡារំ
អជ្ជេវ តុំ ករុ្ជំ ហោមហិ រាជា
មា បព្វជិ បព្វជ្ជា ហិ ទុក្ខា ។

[๓๐๒] កិន្នុ ឆ នេវ តវមត្ថិ គោគា
ឃុត្ថ្រវាហំ នេវលោតេ រមិស្សំ
រូបេហិ សទ្ទេហិ អថោ រសេហិ
តន្ទេហិ ជស្សេហិ មនោរមេហិ ។

(២៩៩) (សោមនស្សកុមារ...) បរិសទ្យព្រមទាំងអ្នកនិគម អ្នកជនបទ ដែលបានមកប្រជុំទាំងអស់គ្នា ចូរស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំ ព្រះពាជានេះ ជាបុគ្គលពាល ស្តាប់តែពាក្យតាបសពាល ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ខ្ញុំ ដោយការមិនសមហេតុ ។

(៣០០) នាកាលបុសគល់ បំរើនមាំ ធំឡើង ឫស្សីដែលបែកមែកហើយ បុគ្គលមិនងាយនឹងគាស់ចេញទេ បពិត្រព្រះជនិទ្ធ ខ្ញុំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតខ្ញុំជាខ្ញុំ ខ្ញុំជាខ្ញុំសូមចេញបួស ។

(៣០១) (ព្រះពាជា...) ម្នាលកុមារ អ្នកចូរបរិភោគនូវភោគៈទាំងឡាយដ៏ច្រើនចុះ បិតានឹងប្រគល់ឥស្សរិយយសទាំងអស់ ដល់អ្នក អ្នកចូរសោយរាជ្យជាស្តេចរបស់អ្នកក្នុង កុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកកុំបួសឡើយ ដ្បិតថា បព្វជ្ជាជាកិច្ចលំបាកណាស់ ។

(៣០២) (សោមនស្សកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ភោគសម្បត្តិរបស់ព្រះអង្គ ពប់ថាមានដូចម្តេចកើត ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាខ្ញុំ ធ្លាប់បានត្រេកអរដោយរូបសំឡេង រស ក្លិន ផ្សព្វ ជាទីសំរើបចិត្ត ក្នុងទេវលោកមកហើយ។

สุตฺตนิปาเต ขุทฺทกนิกายสฺมึ ปาตเก

ปุตฺตา จ เม ภาคา ตีณิวสฺสี เธว
ปริภาริโต[๑] อฏฺฐกสิ์ ภเณน
ตุวญฺจ ภาณิ์ ปเรยฺยิ์ วิธิตฺวา
น ตาทิเส ภวติตุเล วเสยฺยิ์ ฯ

(๓๐๓) สเจหิ์ ภาเณ ปเรยฺยา อสฺสุ
ยาคาปกาเม ขม ปุตฺต ตยฺหิ์
ปุนปิ เต ยิธิสตาิ์ ภเวยฺย
ยถาหตาิ์ สาหนสฺสุ ภเกหิ ฯ

(๓๐๔) อธิสฺสุ ภคาิ์ ภคิ์ อนาวฏาย ติฏฺฐาิ์
ภาเสฏฺฐสฺสุ เวภงฺโค ปิภาเคา เหาติ ชาหเคา ฯ
ธิสฺสุ จ ภคาิ์ ภคิ์ สมฺมาวฏาย ติฏฺฐาิ์
ภาเสฏฺฐสฺสุ สมฺปตฺติ ปิภาเคา เหาติ ภทฺรเคา ฯ

อลเสา ตีหิ ภาหเภาตี น สาธุ
อสญฺญเตา ปฏฺฐิเตา น สาธุ
ภชา น สาธุ อธิสฺสุภาวี
เยา ปณฺฑิเตา ภาเชยฺยเา ตี น สาธุ ฯ

---

๑ ฉ. ปริภาริต ฯ ม. ปริชาริต ฯ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯកោគសម្ឫទ្ធាឯង្ឃាយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំធ្លាប់បរិភោគហើយ ក្នុងទេវលោកឈ្មោះតាវត្តឹង្ស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាបុគ្គលធ្លាប់មានពួកស្រីអប្សរចោមរោមហើយ ឯទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ស្គាល់ព្រះអង្គថា ជាមនុស្សពាល ដែលត្រូវតែគេដឹកនាំបាន (ទូន្មាន) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនត្រូវនៅក្នុងរាជត្រកូលបែបព្រះអង្គទេ ។

(៣០៣) (ព្រះរាជា...) នែកូន បើបិតាជាមនុស្សពាល ដែលត្រូវតែគេដឹកនាំ ក៏សូមអ្នកអត់ទោសកំហុសម្តងដល់យើងចុះ ម្នាលសោមនស្ស បើទោសយ៉ាងនេះនឹងមានម្តងទៀត ចូរអ្នកធ្វើតាមមតិចុះ ។

(៣០៤) (សោមនស្សកុមារ...) ការងារដែលបុគ្គលមិនបានពិចារណាហើយធ្វើ គំនិតដែលបុគ្គលមិនកំណត់ហើយគិត រមែងមានផលអាក្រក់ ដូចជាការផ្សំថ្នាំពុសដូច្នោះ ។ ឯការងារដែលបុគ្គលពិចារណាហើយទើបធ្វើ គំនិតដែលបុគ្គលកំណត់ត្រឹមត្រូវហើយទើបគិត រមែងមានផលដ៏ចំរើន ដូចជាការផ្សំថ្នាំត្រូវដូច្នោះឯង ។

គ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាម ខ្ជិល មិនល្អ អ្នកប្លុសមិនសង្រ្គម មិនល្អ ព្រះរាជា អ្នកមិនពិចារណាហើយធ្វើ មិនល្អ បណ្ឌិតដែលមានសេចក្តីក្រោធ ការក្រោធនោះ ក៏មិនល្អឡើយ ។

វិសតិនិបាតេ ឧរុមំ សោមរស្សជាតកំ

ឯសម្ម ខត្តិយោ កយិរ ជាឯសម្ម ឯសម្មតិ
ឯសម្មការិនោ ភជ យសោ កិត្តិ ច វឌ្ឍតិ ។

ឯសម្ម ឧណ្ហំ បណាយេយ្យ ឥស្សរោ
វេគា កតំ តបតិ ភូមិចាល
សម្ភាបណាធី ច នរស្ស អត្តា
អជានុតប្បា តេ ភវន្តិ បច្ចា ។
អជានុតប្បានិ មាំ យេ កភេន្តិ
វិភជ្ជ កម្មាយតនានិ លោកេ
វិញ្ញបស្តានិ សុខុទ្រយានិ
ភវន្តិ ពុទ្ធានុមតានិ[1] តានិ ។
អាតង្កំ នោភវិតោ ខត្តពន្ធា
ការាសាវិយោ ហន្ត មមំ ជនិន្ត
មាតុ ច អង្គំស្មិមហិ ឯសិន្ទោ
អាកង្ខ្យតោ សាមាសា តេមហិ នេវ ។
កដុកំ មាំ សម្ភាធំ សុកិច្ឆំ បត្តោ
បដុំ មិយំ ដីវិតំ លទ្ធុំ ភជ

---

๑ ខ. វិញ្ញូនុមតានិ ។

បពិត្រព្រះអគ្គជាធំក្នុងទិស ក្សត្រត្រូវពិចារណាហើយសឹមធ្វើ មិនត្រូវធ្វើចាំងមិនពិចារណាទេ បពិត្រព្រះរាជា ដ្បិតថាយសនឹងសេចក្តីសរសើរ រមែងចំរើន ដល់បុគ្គលអ្នកពិចារណាហើយទើបធ្វើ ។ បពិត្រព្រះភូមិបាល បុគ្គលជាធំ ត្រូវតែពិចារណាហើយសឹមជាក់អាជ្ញា ការដែលបុគ្គលធ្វើដោយរួសរាន់ រមែងក្តៅក្រហាយ ម្យ៉ាងទៀត ប្រយោជន៍ចាំងឡាយដែលនរជនផ្គងខ្ជើងត្រឹមត្រូវនោះ រមែងជាប្រយោជន៍ មិនក្តៅក្រហាយខាងក្រោយ ។ ជនចាំងឡាយ បែងចែកហើយទើបធ្វើការងារចាំងឡាយ ដែលមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងលោក ការងារចាំងនោះ ជាអំពើដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរហើយថា មានសេចក្តីសុខជាកំរៃ ជាអំពើដែលអ្នកប្រាជ្ញចុះអនុមតិហើយ ។ បពិត្រព្រះអគ្គ ជាធំជាងជន ពួកឆ្មាំទ្វារ មានព្រះខាន់កាន់ហើយ ពួកពេជ្ឈឃាត មកដើម្បីសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ អង្គុយលើព្រះទុរូនៃមាតា ត្រូវពួកទូតចាំងនោះ ទង់ទាញមកដោយរហ័ស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ឃ្លានដល់នូវមរណភ័យ ដ៏ក្តៅក្រហាយយ៉ាងបង្អែរតែ លំបាកក្រៃពេក បពិត្រព្រះរាជា ដីវិតដែលជាទីស្រឡាញ់ដូចមធុរស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានហើយ

តតោ ឆ្ឌាហំ អជ្ជ វជាយ[๑] ម្យុត្តោ
បព្ភជ្ជមេវាតិមនោហរមស្មិំ ។

(๓๐๕) ម្យុត្តោ តវាយំ តរុណោ សុជម្ប
អនុកម្បកោ សោមនស្សោ ភុមារោ
តំ យាចមានោ ន លភាមិ សុជ្ជ
អរហាសិ ទំ យាចិតវេ តុវម្បិ ។

(๓๐๖) រមស្សុ តិក្ខាចរិយាយ ម្យុត្ត
ឯសម្ប ធម្មេសុ បរិព្ភជស្សុ
សព្ភេសុ ភូតេសុ ឯជាយ ឧណ្ហំ
អនិដ្ឋិតោ ព្រហ្មមុបេហិ ឋានំ ។
អច្ចរិយរូបំ វត យាទិសញ្ច
ទុក្ករំ តំ មំ ទុក្ករាបយសេ សុជម្ប
យាចស្សុ ម្យុត្តំ ឥតិ ភុម្ភមាជ
តិរយ្យាវ ឧស្សាហយសេ ភុមារំ ។

(๓๐๗) យេ វិប្បម្យុត្តា អនវជ្ជភោជិនោ
បរិឯ្ហតា លោភមិមំ ចរន្តិ
តមរិយមក្កំ បដិបជ្ជមានំ
ន ឧស្សហេ វារយិតុំ ភុមារំ ។

---

๑ ឧ. ម. វិធា បម្យុត្តា ។

ថ្ងៃនេះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជានរួចចាកការសម្លាប់ដោយលំបាក ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មានចិត្តនន្ទោះទៅកាន់បព្វជ្ជាតែម្យ៉ាង ។

(៣០៥) (ព្រះរាជា...) ម្នាលសុធម្មាទេវី សោមនស្សកុមារជាបុត្ររបស់នាងនេះ នៅក្មេង ជាអ្នកអនុគ្រោះ ថ្ងៃនេះខ្ញុំអង្វរកុមារនោះ ពុំបានសោះ ត្រូវតែនាងទើបអង្វរកុមារនោះបាន ។

(៣០៦) (សុធម្មាទេវី...) បៃហ្ការ បូរអ្នក ត្រូវអរក្នុងកិច្ចការដែរចុះ បូរអ្នកពិចារណាធម៌ទាំងឡាយហើយ បួសចុះ អ្នកបូរលះកាមទាំងឡាយ ក្នុងពួកសត្វទាំងអស់ចេញ មិនមានអ្នកណានិន្ទាបាន ហើយចូលទៅកាន់ឋានព្រហ្មលោកចុះ ។

(ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងសុធម្មា នាងនិយាយពាក្យណា (ពាក្យនោះ) ជាអស្ចារ្យក្រៃពេក នាងឈ្មោះថាញុំាងខ្ញុំដែលដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឲ្យរឹតតែបានទុក្ខឡើង កាលខ្ញុំនិយាយថា បូរនាងអង្វរកបុត្រ នាងបែរជាញុំាងកុមារឲ្យប្រឹងប្រែងវិញ ។

(៣០៧) (សុធម្មាទេវី...) ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា រួចស្រឡះហើយ (ចាកភាគាទិក្កិលេស) ជាអ្នកបរិភោគនូវភោជនមិនមានទោស រំលត់ហើយ តែងត្រាច់ទៅកាន់លោកនេះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនអាចហាមឃាត់ព្រះរាជកុមារ ដែលកំពុងដើរទៅកាន់ផ្លូវរបស់ព្រះអរិយៈនោះបានទេ ។

វិភាគនិយាយ ទសមំ បម្បេយ្យជាតកំ

[๓๐๘] អន្ធា ហវេ សេវតិស្សា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឃានចិន្តិនោ
យេសាយំ សុត្វាន សុភាសិតានំ
អម្បេស្សុក្កា វីតសោកា សុខម្មតំ ។

សោមនស្សជាតកំ នវមំ ។

បម្បេយ្យជាតកំ

[๓๐๙] តា ឧ វិដ្ឋវិភាសិ ឥសីធ វិយ តារកា
នេវតា ឧសិ កទ្ទូ ន តំ មញ្ញាមិ មានុសី ។
[๓๑๐] ឧម្ហិ នេវី ន កទ្ទូ ន មហាកច មានុសី
ជាតកញ្ញាស្មិ កទ្ទូ អត្តនម្ហិ ឥជាកតា ។
[๓๑๑] វិញ្ញូចិត្តា កុមិតត្ថិយាសិ
នេត្តេហិ តេ ភវិគណា សវន្តិ
កិន្តេ ជដ្ឋំ កឹ បន បត្តយាជា
ឥជាកតា ជារិ អនិច្ឆ ព្រូហិ ។

(๓๐๘) (ព្រះរាជា...) ជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សុត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ នាងសុធម្មាទេវីនេះ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ព្រោះបានស្តាប់ពាក្យសុភាសិតទាំងឡាយ នៃពួកជនណា ជនទាំងនោះ គួរអ្នកផង គប់រកដោយពិត ។

ចប់ សោមនស្សជាតក ទី ៩ ។

បម្បេយ្យជាតក

(๓๐๙) (ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា) នាងជាអ្វី មានពន្លឺដូចជាផ្កែកបន្ទោរ ឬដូចជាផ្កាយព្រឹក នាងជាស្ត្រីទេវតា ឬជាស្ត្រីគន្ធព្វ យើងមិនសំគាល់នាងថាជាស្ត្រីមនុស្សទេ ។

(๓๑๐) (នាងនាគីក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់មិនមែនជាស្ត្រីទេវតា មិនមែនជាស្ត្រីគន្ធព្វ មិនមែនជាស្ត្រីមនុស្ស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់ជានាគកញ្ញា មកកាន់ទីនេះ ដោយសេចក្តីត្រូវការ ។

(๓๑๑) (ព្រះរាជា) នាងមានចិត្តតក់ស្លុត មានឥន្ទ្រិយញាប់រន្ធត់ ដំណក់ទឹកភ្នែកទាំងឡាយ ហូរសស្រាក់ចាកភ្នែកទាំងឡាយ របស់នាង ចុះវត្ថុអ្វីរបស់នាងបាត់ ម្នាលនារី នាងចង់បានរបស់អ្វី បានជាមកកាន់ទីនេះ ចូរនាងប្រាប់ហេតុនោះមកចុះ ។

[៣១២] យម្បុក្ខរោជា ខុរតោតំ ជាហុ
ជាតោតំ អំ អាហុ ជនោ ជនិន្ទ
តមក្ខហី មុនិសោ ជីវិកត្ថោ
តំ ពន្ធនា មុញ្ច បតី មមេសោ

[៣១៣] កថន្ទយំ ពលវិរិយូបបន្នោ
ហត្ថត្តមាកច្ច វនិព្ពកស្ស
អក្ខាហិ មេ ជាតកកញ្ច តមត្ថំ
កថំ វិជានេមុ តហីតជាតំ ។

[៣១៤] ឧតរំបិ ជាតោ កស្មិ ការេយ្យ
តថាហិ សោ ពលវិរិយូបបន្នោ
ជម្មញ្ច ជាតោ អបចាយមានោ
តស្មា បរក្កម្ម តហោ ករោតំ ។

[៣១៥] ចាតុទ្ទសឹ បណ្ណរសឹ ច វាជ
ឧបុប្ផថេ សម្ពតំ ជាតវាជា
តមក្ខហី មុនិសោ ជីវិកត្ថោ
តំ ពន្ធនា មុញ្ច បតី មមេសោ ។

(๓๑๒) (នាងនាគី...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ពួកជនបាន
ហៅសត្វណាថា ទុគ្គៈ មានតេជះដ៏ខ្លាំងខ្លៅ តែងហៅសត្វ
នោះថា នាគ បុរសអ្នកត្រាកាបិញ្ចឹមជីវិត បានចាប់នាគ
នោះមកហើយ សូមព្រះអង្គលែងនាគនោះ ពីចំណងទៅ
នាគនោះជាប្តីរបស់ខ្ញុំម្ចាស ។

(๓๑๓) (ព្រះរាជា...) នាគរាជនេះ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំងនិងព្យាយាម
ហេតុដូចម្តេច ក៏ស្តេចមកលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃមនុស្សកំសត់
ទៅវិញ ម្នាលនាគកញ្ញា ចូរនាងប្រាប់ហេតុនោះដល់យើង
ក្តីម្តេចទើបយើងស្គាល់នាគដែលគេចាប់មក (នោះ)បាន ។

(๓๑๔) (នាងនាគ...) ពិតដូច្នោះមែន នាគរាជនោះបរិបូណ៌ដោយ
កំឡាំងនិងព្យាយាម អាចធ្វើសូម្បីទ្វីបទាំងបួនឲ្យជាផេះបាន ប៉ុន្តែ
នាគរាជនោះគោរពធម៌ ព្រោះហេតុនោះ ទើបទំនែងធ្វើតបធម៌។

(๓๑๕) បពិត្រព្រះរាជា នាគរាជជាអ្នករក្សា ចាតុទ្ទសីទុបោសថ និង
បណ្ណរសីទុបោសថ នៅជិតផ្លូវត្រែឆ្លងកែង បុរសអ្នកត្រា
កាបិញ្ចឹមជីវិត បានចាប់នាគរាជនោះមកហើយ សូមព្រះអង្គ
លែងនាគរាជនោះពីចំណង នាគរាជនុ៎ះជាប្តីរបស់ខ្ញុំម្ចាស ។

(๓๑๖)សោឡសិត្ថីសហស្សានិ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា
ឯវំគេហាសយា ជាវី តាបិ តំ សរណំ គតា ។

ឧម្មេ មោចេមិ អសាហសេន
តាមេន និក្ខេន តវំ សតេន
ទិសម្បជ្ជកាយោ ឧរគោ ចភវ
បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(๓๑๗)ឧម្មេ មោចេមិ អសាហសេន
តាមេន និក្ខេន តវំ សតេន
ទិសម្បជ្ជកាយោ ឧរគោ ចភវ
បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

ឧម្មិ និក្ខសតំ លុទ្ធ ថូលញ្ច មណិកុណ្ឌលំ
ឧត្តរស្សា បលុម្ពាយ ឧម្មារបុប្ផសន្និភំ
ទ្វេ ច សាធិសិយោ ភរិយា ឧសភញ្ច តវំ សតំ
ទិសម្បជ្ជកាយោ ឧរគោ ចភវ
បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

វិសតិនិបាត ចម្បេយ្យជាតក ទី ១០

(៣១៦) នាងនាគជាស្រីស្នំរបស់នាគរាជ ដប់ជ្រុំមួយពាន់ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី មានផ្ទះជាទីដេកកន្លងទឹក នាងនាគទាំងនោះឯង ក៏ដល់នូវនាគរាជនោះជាទីពឹង ។ សូមព្រះអង្គលែង (នាគរាជនោះ) ដោយនូវគន្ធធម៌ ដោយអំពើមិនអាក្រក់ គឺដោយស្រុកសួយ ដោយមាសផ្តោរ ដោយគោ១រយ ចូរឲ្យនាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។

(៣១៧)(ព្រះពជា...)យើងលែងលែង (នាគរាជ) ដោយនូវគន្ធធម៌ដោយអំពើមិនអាក្រក់ គឺដោយស្រុកសួយ ដោយមាសផ្តោរ ដោយគោ១រយ ចូរឲ្យនាគមានកាយរួចស្រឡះ ហើយត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។ ម្នាលព្រាន យើងឲ្យមាសផ្តោរ១រយផង កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណីដ៏ច្រើនផង បល្ល័ង្កមានជ្រុង ៤ មានពណ៌ដូចផ្កាត្រកៀតផង កិរិយាស្នើគ្នា (ដោយវ័យជាដើម) នេះពីរនាក់ផង គោឧសភ ១ រយផង នាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ចូរត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។

(๓๑๘) រាជាបិ ជានាតុ តវ វចនំ ឥទំ

មុញ្ចេមុ តំ ទុរតិ ពន្ធនស្មា

ឧស្សជ្ជកាយោ ទុរតោ ចវតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(๓๑๙) មុត្តោ ចមេ្ឆយ្យកោ នាគោ រាជានំ ឯតទព្រវិ

ឧមោតេ កាសិរាជត្ថុ ឧមោ តេ កាសិវឌ្ឍន

អញ្ជលឹ តេ បក្ខណ្ហាមិ បសេ្សយ្យាំ មេ ឯវំសំ ។

(๓๒๐) អត្ថា ហិ ខុទ្ទិសេ្សសមេតមាហុ

យំ ហាទុសោ រាសេ្សសេ អមាទុសម្ហិ

សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្ថំ

ឧត្តេមុ តេ នាគ ឯវំសនាទំ ។

(๓๒๑) សចេបិ ភាតោ តវរាមាវហេយ្យ

ចណ្ឌោ ច សុវិយោ ច ឆមា បតេយ្យុំ

សព្ពា ច ឧជ្ជោ បដិសោតំ វាឌេយ្យុំ

ឧត្តេភហំ ភាគ មុសា ភណេយ្យុំ ។

(๓๑๘) (អាលម្ពាយ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះពរជទុក្ខារបស់ព្រះអង្គវៀរចាកព្រះពរជអំណាយក៏បាន ខ្ញុំសូមលែងនាគនោះអំពីចំណង នាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ចូរគ្រាច់នៅចុះ (នាគ)អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ។

(๓๑๙) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា...) ចម្បាយក្រនាគ បានរួចហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះរាជាក្នុងដែនកាសី សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកញ៉ាំងដែនកាសីឲ្យចំរើន សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមផ្គងក្រពុំម្រាមដៃចំពោះព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់បង្ហាញនូវលំនៅរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (ដល់ព្រះអង្គ) ។

(๓๒๐) (ព្រះរាជា...) មនុស្សស្ងួនស្គាលនឹងពួកអមនុស្ស ដោយហេតុណា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលនូវហេតុនុ៎ះថាជាសេចក្តីស្ងួនស្គាលអាក្រក់ដោយពិត ប៉ុន្តែបើអ្នកអង្វរឿនុ៎ះនឹងយើង ម្នាលនាគ យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់អ្នក ។

(๓๒๑) (នាគរាជ...) បើពុកជាខ្សល់កួចយកកុំទៅបាន ព្រះបន្ទូនឹងព្រះអាទិត្យជ្រុះចុះមកលើផែនដី ទោះស្តេចទាំងពួងហូរច្រាសបានបពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំជាខ្ញុំ ក៏មិនពោលពាក្យកុហកទេ ។

ឧភំ ជលេយ្យ ឧឧធិ វិសុស្សេ
សំវត្តេយ្យ ភូតធរា វិសុទ្ធា
សិលុច្ចយោ មេរុ សមូលមុព្ពហេ
ឧត្តេរាមិ ភន្ត មុសា ភណាយ្យំ ។

(៣២២) អទ្ធា ហេ ឧព្ភិស្សសមេតមាហុ
យំ មានុសោ វិស្សសេ អមានុសម្ហិ
សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្ថំ
ឧត្តេរមុ តេ ជាត ឯវេសនាឯ ។

(៣២៣) តុម្ហេ ខោត្ថ យោវវិសា ឧទ្ធាត
មហានេជា ទិប្បតោបី ច ហោថ
មម ការណា ពន្ធនស្មា បមុត្តា
អរហសិ នោ ជានិតវេ[1] ការណំ ។

(៣២៤) សោ បត្តំ ឯរយេ ឃោររូបេ
មា ការយិ កំ សាតមលត្ថ តិញ្ចិ
បេឧ្បាយ ពន្ធោ មរណំ ឧបេតុ
យោ តាទិសំ ភក្ខភកំ ឧ ជានេ ។

---

๑ ម. ជានិតុយេ ។ ម. ជានិតុយេ ។

ផ្ទៃអាកាសបែកធ្លាយក្តី សមុទ្រើងសូន្យក្តី ផែនដីជាទីទ្រុសតូច
ទ្រេទ្បៀ គប្បីខ្លះ តាំងក្នុងមេរុសណ្តាកឡើង ព្រមទាំងឫសក្តី
បពិត្រព្រះពជា ខ្ញុំសូមព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនពោលពាក្យកុហកទេ ។

(៣២២) (ព្រះពជា...) មនុស្សស្ងួនស្គាលនឹងពួកអមនុស្ស ដោយហេតុ
ណា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលនូវហេតុនុ៎ះថាជាសេចក្តី
ស្ងួនស្គាលអត្រក់ ដោយពិត ប៉ុន្តែបើអ្នកអង្វរឿងនុ៎ះនឹងយើង
ម្ចាលនាគ យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់អ្នកដែរ ។

(៣២៣) ពួកអ្នកសោត ក៏ជាសត្វមានពិសខ្លាំងក្លាពន្លឺកណាស់ មាន
តេជះច្រើន ធាប់ខឹង អ្នកឮបំពីចំណងបាន ព្រោះហេតុនៃយើង
អ្នកគួរដឹងនូវឧបការគុណ ដែលយើងបានធ្វើហើយ ។

(៣២៤) (នាគពជ...) បុគ្គលណាមិនស្គាល់នូវបុគ្គលមានកុសលកម្មធ្វើ
ហើយ (ធ្វើគុណ) ប្រាកដដូចព្រះអង្គ បុគ្គលនោះបួរឆេះកង់នរក
មានសភាពគួរស្ញើម កុំឲ្យបានសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅកង់កាយ
បន្ទិចបន្តួចសោះ បួរជាប់នៅកង់ទ្រង់ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ចុះ ។

(៣២៥) សទ្ធម្មដ្ឋិតញ្ច អវិមេសរ ភោគ្គំ
អវិក្ខោភនោ ភោមហិ អន្ធបញ្ញាហិ
សព្ពញ្ហ តេ ជាតកុលំ សុបណ្ណា
អគ្គ្គ[1] តិម្ហាសុ វិវជ្ជយន្តុ ។

(៣២៦) អនុកម្បសិ ជាតកុលំ ជនិន្ទ
ហាគា យថា សុប្បិយមេកបុត្តំ
អហាញ្ហ តេ ជាតកុលេន សង្គ្គំ
ការោហាមិ វេយ្យាវដិកំ[2] ខុទ្ទរំ ។

(៣២៧) យោជេន្តុ វេ ភជរេថ សុចិត្តេ
កម្ពោជកេ អស្សតរេ សុធន្តេ
ជាតេ ច យោជេន្តុ សុវណ្ណកប្បនេ
ធង្កេបុ ជាតស្ស ជវេសជាជំ ។

(៣២៨) តេវី មុនិន្ទ្ធោ បលោភ ច សង្ខ្ហោ
អាវជ្ជយីសុ ខុត្តសេនរញ្ញោ
ចាយោសិ រាជា ពហុ សោភមានោ
ប្បុត្តេ តោ ជាវិតសាសុ រាជ្ជ ។

---

១ ខ. ម. អគ្គ្គំ ។ ២ ម. វេយ្យាវដិកំ ។

(៣២៥) (ព្រះពជា...) ពាក្យប្តេជ្ញារបស់អ្នកទុំនេះ ជាពាក្យសត្យ អ្នកបូរកុំមានសេចក្តីក្រោធ អ្នកបូរកុំបង់សេចក្តីក្រោធទុក ពួកគ្រូឧក៏បូរវៀរលែងត្រកូលនាគ ទាំងអស់របស់អ្នក ដូចពួកមនុស្សវៀរចាកគំនរក្តី ក្នុងគម្ហសម័យដូច្នោះឬ ។

(៣២៦) (នាគពជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះអង្គអនុគ្រោះនូវត្រកូលនាគ ដូចជាមាតាអនុគ្រោះកូនប្រុសតែម្នាក់ដែលជាទីស្រឡាញ់ស្មោះ បំណែកខាងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ព្រមទាំងត្រកូលនាគ នឹងធ្វើនូវការខ្វល់ខ្វាយបំរើ ចំពោះព្រះអង្គដ៏លើសលុប ។

(៣២៧) (ព្រះពជា...) នែវិយ ពួកក្មាកំជាគ្រប់តំណែង បូរទឹមពជវេដ៏វិចិត្រដោយប្រពៃ បូរទឹមអស្សតរដែលកើតក្នុងដែនកម្ពុជៈជាពាហនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពានបានបទល្អហើយ បូរវៀបដំរី ប្រជាប់ដោយគ្រឿងមាស យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់នាគ ។

(៣២៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកស្តេចធំ ស្តេចតូច ត្រៃ សំឡេងរបស់ព្រះពជា ព្រះនាមទុគ្គសេន កំណាន់ពុទ្ធឡើង ព្រះពជាទ្រង់ព្រះលំអប្រើនប្រការ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅ ក្នុងកណ្តាលនៃពួកនារីដែលចោមរោមជុំវិញ ។

[๓๒๙] សុវណ្ណចិត្តកោ ភូមិ អច្ចុគ្គតិ តាសំវប្បកោ
សោវណ្ណមយេ ច ទាសាទេ វេឌ្ឍរិយមលកត្តតេ ។
ស រាជា ចាវិសិ ព្យូឡ្ហំ ចម្បេយ្យេសុ ឯវេសនំ
អាទិច្ចវណ្ណសន្និភំ[๑] កាសវិដ្ឋបតិស្សរំ ។
ជាជាវុក្កេមិ សញ្ជនំ ជាជាតន្តុសមីរិតំ
សោ ទាវេក្ខិ តាសំ រាជា ចម្បេយ្យេសុ ឯវេសនំ ។
បវិដ្ឋស្មឹ តាសំ រញ្ញេ ចម្បេយ្យេសុ ឯវេសនេ
ឥមា សុវិយា បវដ្ឋិសុ ជាតកញ្ញា ច ឆទ្ធិសុំ ។
តំ ជាតកញ្ញា ចរិតំ ករណេន
អច្ឆារុហិ តាសំ រាជា បសន្នោ
ឯសីនិ សោវណ្ណមយម្ហិ បីឋេ
សាបស្សយេ ចន្ទនសារលិត្តេ ។
[๓๓๐] សោ តត្ថ ភុត្វា ច អថោ រមិត្វា
ចម្បេយ្យកំ តាសំ រាជា អវោច
វិមានសេដ្ឋានិ ឥមានិ តុយ្ហំ
អាទិច្ចវណ្ណានិ បភស្សរានិ
នេតានិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ

---

๑ ម. អាទិច្ចវណ្ណូបនិភំ ។

(๓๒๙) ព្រះរាជាអ្នកញុំាងវែនកាសីឲ្យចំរើន បានទតផែនដី ដ៏រិចិត្រ ដោយមាស នឹងប្រាសាទគាំងឡាយជាវិការៈនៃមាស ដែលក្រាលដោយបន្ទះកែវពៃទូរ្យ ។ ព្រះរាជាអង្គនោះទ្រង់ចូលទៅកាន់នាគពិភពដ៏សម្បើម ជាទីនៅនៃចម្បេយ្យនាគរាជ ដ៏ក្តីស្តាងដូចជាពណ៌នៃព្រះអាទិត្យ មានរស្មីផ្លេកៗ ដូចផ្លេកបន្ទោរពណ៌មាស ។ ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់ទតនិវេសនដ្ឋាន របស់ចម្បេយ្យនាគរាជ ដ៏ដេរដាសដោយឈើគាំងឡាយផ្សេងៗ ដ៏ផ្សព្វផ្សាយ ដោយកូនក្រអូបផ្សេងៗ ។ កាលដែលព្រះបាទកាសី ទ្រង់ចូលទៅហើយ តូរ្យតន្ត្រីគាំងឡាយជាទិព្វ ក៏លាន់ឮឡើង នាគកញ្ញាគាំងឡាយ ក៏រាំថ្វាយ ក្នុងភពនិវេសន៍នៃចម្បេយ្យនាគរាជ ។

ព្រះរាជនិវេសន៍នោះ ដេរដាសដោយពួកនៃនាគកញ្ញា ព្រះរាជាកាសីទ្រង់ជ្រះថ្លា ឡើងគង់លើបល្ល័ង្ក ជាវិការៈនៃមាស មានបង្អែកដ៏លាបលន ដោយខ្ចីមចន្ទន៍ ។

(๓๓๐) ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់សោយ ទ្រង់រីករាយក្នុងនាគពិភពនោះហើយមានព្រះរាជឧត្តាហ៍ចំពោះចម្បេយ្យនាគរាជថា វិមានដ៏ប្រសើរគាំងឡាយរបស់អ្នកនេះ មានពណ៌ដូចព្រះអាទិត្យដ៏ក្តីផ្លេកៗ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ

สุตฺตนฺตปิเฎเก ขุทฺทกนิกายปาฬิยา ชาตกํ

กามภูมิยํ[๑] ชาตกเตจา กเรยฺยาสิ ฯ

ตา กมฺมกายฺยวชา สุขฺตา

ปฏิลทฺธิ ตมฺหลฺยปปชฺชา

ปกฺขยา จายเยฺย อาสวมาณา

เนตาทิสีสุ อตฺเถ มนุสฺสโลเกเต

กามภูมิยํ ชาตเตจา กเรยฺยาสิ ฯ

ชาฬา จ เตมา ปุปฺผโลมปชฺชา

อาชาสกุฏฺฐาภิรุชา สุตฺตา

เนตาทิสีสุ อตฺเถ มนุสฺสโลเกเต

กามภูมิยํ ชาตเตจา กเรยฺยาสิ ฯ

เตาญฺญา ปยฺยา ธิรียา จ ภีสา

ปกฺขสฺสา เตาเกลา สมฺปตฺเต

เนตาทิสีสุ อตฺเถ มนุสฺสโลเกเต

กามภูมิยํ ชาตเตจา กเรยฺยาสิ ฯ

อฏฺฐา จ สาลา ตีลเกา จ ฉมฺปุยา

ขุชฺชาลเกา ชาฬลิยา จ ปุณฺณา

เนตาทิสีสุ อตฺเถ มนุสฺสโลเกเต

---

๑ ม. กามภูมิยํ ฯ

ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ពួកនាងមាគតកញ្ញានោះ ពាក់នូវគ្រឿងប្រដាប់ហាស មានសម្បុកបំពាក់ដ៏ល្អ មានម្រាមដៃមូល ប្រកបដោយផ្ទៃ (ដៃនឹងដើរ) ដ៏ក្រហម មានសម្បុរមិនអន់អាប់ លើក (នូវទឹកឰបាន:)ទៅផ្សាយដើម្បីសោយធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានកង់មនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ស្ទឹងតំឆ៍ឡាយមានទឹកត្រជាក់ មានត្រីមានស្រកាក្រាស់ មានអាថាសបក្សីយំពីពេះ មានកំពង់ល្អ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានកង់មនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ហ្វូងគ្រឿល ក្ងោកហង្សតាវ៉ៅ ដ៏ជាឰឡ ស្រែកនូវសម្រែកដ៏ពីពេះ ហើរទំពីព្រឹក្សមួយ ទៅរកព្រឹក្សមួយ ធម្មជាតដែលប្រាកដដូច្នេះ មិនមានកង់មនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ដើមស្វាយ ដើមសាលព្រឹក្ស ដើមមៀន ដើមត្រឹង ដើមរាជព្រឹក្ស ដើមជ្រនៀងតំឆ៍ឡាយ មានផ្លាវែកសុះស្គាយរុក្ខជាត ដែលប្រាកដដូច្នេះ មិនមាន កង់មនុស្សលោកទេ

វិសេសនិយាយ ទសមំ បម្លែយ្យជាតកំ

តេមត្តិយំ ជាតកំ តតោ កថេសិ ។

អមា ច តេ ចោក្ខរញ្ញោ សមគ្គតោ
និត្យា ច កច្ចា សតតំ សមប្បិយេ
នេតាទិសំ អត្តំ មនុស្សលោកេ
តេមត្តិយំ ជាតកំ តតោ កថេសិ ។

(៣៣១) ន បុត្តហេតុ ន ធនស្ស ហេតុ
ន អាយុនោ ចាបិ ជនិន្ទ ហេតុ
មនុស្សយោនិំ អភិបត្ថយានោ
តស្មា បរក្កម្ម តតោ កថេមិ ។

(៣៣២) ភុំ លោហិតក្ខោ វិហតន្តរំសោ
អលង្កតោ កបរិតកេសមស្សុ
សុភេសិតោ លោហិតចន្ទនេន
កន្ទព្ភជាវ និសា បភាសសិ ។
នេវិន្ទ្រិបត្តោសិ មហានុភាវោ
សព្ពេហិ ការេមេហិ សមង្គីភូតោ
បុច្ឆាមិ តំ ជាតកជាតមត្តំ
សេយ្យោ នុតោ កេន មនុស្សលោកោ ។

ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ភូមិដ៏ជាទីពួកាំងឡាយ រមែងបក់ផ្សាយដុំវិញស្រះបោក្ខរណីទាំងនេះជានិច្ច គន្ធជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។

(៣៣១) (នាគរាជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ធ្វើតបធម៌ មិនមែនព្រោះហេតុចង់បានកូន មិនមែនចង់បានទ្រព្យ ឬថា មិនមែនព្រោះហេតុចង់បានអាយុទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់បានកំណើតជាមនុស្ស ព្រោះហេតុនោះ ទើបខំប្រឹងធ្វើតបធម៌ ។

(៣៣២) (ព្រះរាជា...) អ្នកមានក្អែកក្រហម មានស្លាបីក្រលាផ្អៅ មានខ្នងប្រផាប់ហើយ មានសក់ទឹងពុកមាត់កោរកាត់ហើយ ប្រស់ព្រាយ៉ាងល្អ ដោយចន្ទន៍ក្រហម ភូមិផ្សាយទៅសព្វទិស ដូចជាគន្ធព្វរាជ ។ អ្នកមានឫទ្ធិដូចជាទេវតា មានអានុភាពច្រើនបរិបូណ៌ ដោយកាមទាំងឡាយគ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលនាគរាជ មនុស្សលោកប្រសើរដោយវិសេសជាងនាគពិតនេះ ដោយហេតុអ្វី យើងសូមសួរអ្នកចំពោះហេតុនុ៎ះឯង ។

[៣៣៣] ជនិន្ទ ឆាឡវ្រ មនុស្សលោភោ
សុទ្ធី ។ សំវិជ្ជតិ សំយមោ ច
អមាឡ លទ្ធាន មនុស្សយោនឹ
តោមាមិ ជាតិមរណស្ស អន្តំ ។

[៣៣៤] អទ្ធា មាវេ សោតិតញ្ញូ សបញ្ញោ
ពហុស្សុតោ យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
ឆារិយោ ច និស្សាន តុវញ្ច ឆាត
តោមាមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

[៣៣៥] អទ្ធា មាវេ សោតិតញ្ញូ សបញ្ញោ
ពហុស្សុតោ យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
ឆារិយោ ច និស្សាន មមញ្ច ភវ
តោភេមិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

[៣៣៦] ឥធញ្ច មេ ជាតរូបំ រជតំ
កសំ សុវណ្ណស្ស ច តាលបត្តា
ឥតោ មាតិត្វា សោវណ្ណយានិ តោយ
រូបិយស្ស ច ឆាតោំ តោភេត្តុ ។

(៣៣៣) (នាគរាជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន សេចក្តីបរិសុទ្ធិក្តី ការសង្រួមក្តី បើវៀរចាកមនុស្សលោកចេញហើយ ឥតមានទេ បើទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ឃានកំណើតជាមនុស្សហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃជាតិនឹងមរណៈ ។

(៣៣៤) (ព្រះរាជា...) ពួកជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុប្រើនប្រការ គេត្រូវគប់រកដោយពិត ម្នាលនាគរាជ ចំណែកខាងយើង ឃានឃើញនូវពួកនាងនារីផង នូវអ្នកផង នឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយយ៉ាងច្រើន ។

(៣៣៥) (នាគរាជ...) ពួកជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុប្រើនប្រការ គេត្រូវគប់រកដោយពិត បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គទ្រង់ទតឃើញ នូវពួកនាងនារីផង នូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំផង សូមព្រះអង្គធ្វើនូវបុណ្យទាំងឡាយយ៉ាងច្រើនចុះ ។

(៣៣៦) ប្រាក់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនេះប្រើនណាស់ ទាំងគំនរមាសក៏ប្រហែលបតំពស់ដើមត្នោត សូមព្រះអង្គ ឲ្យពាជបម្រើនាំអំពីនាគពិភពនេះ ទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ ជាវិការៈនៃមាស ពួកជាង ចូរធ្វើកំពែងជាវិការៈនៃប្រាក់ចុះ ។

វិសតិនិបាតេ ឯកាទសមំ មហាបលោភនជាតកំ

ឃុត្តាធញ្ញ ភមាសមាសប្ផលិ បញ្ហ

វេឌូរិយេមិសប្ផលិ ឥតោ ហរិត្វា

អន្តេបុរេ ភូមិយំ សន្ថរន្តុ

ឯក្កន្ធមា ហោមិតំ ធីរជា ៣ ។

ឯតាធិសំ អាវស ភជសេដ្ឋ

វិមានសេដ្ឋំ ពហុ សោភមានំ

ពារាណសឹ ឧភរំ ឥទ្ធំ ផីតំ

រជ្ជញ្ច តារេមិ អនោមបញ្ញាតំ ។

ចម្បេយ្យជាតកំ ទសមំ ។

មហាបលោភនជាតកំ

[៣៧៧]ព្រហ្មលោតារាធរិត្វាន នេវបុត្តោ មហាន្ធិតោ

រញ្ញោ បុត្តោ ឧទបាធិ សព្ពតារាមសមិទ្ធិសុ ។

តារាមា ភ តារាមសញ្ញោ ភ ព្រហ្មលោតេ ឧ រិជ្ឈតិ

ស្វាស្សុ តាយេវ សញ្ញាយ តារាមេមិ រិជ្ឈតុ ៤ ។

តស្ស ច ន្តេប្បរេ អាសិ ឈាឯតារំ សុមាបិតំ

សោ តត្ត បដិសល្លីនោ ឯតារមាសិ ឈាយថ ។

គំនរតែវមុត្តា មានប្រាំពាន់ភារៈ(នេះ) គំនរតែវតៃទួរ្យ (ប្រាំពាន់ភារៈ) នេះ សូមពួកជននាំទៅអំពីនាគពិភពនេះ ហើយក្រាលលើផែនដីខាងក្នុងបុរី ឲ្យជាទីមិនមានកក់ មិនមានធូលី ។ បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងពារាណសីឲ្យជាវិមានប្រសើរ មានលំអប្រើនអន្លើ ជានគរសុភសុភ្ម ទូលំទូលាយមានសភាពដូច្នេះចុះ បពិត្រព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យចុះ ។

ចប់ ចម្បេយ្យជាតក ទី ១០ ។

មហាបលោភនជាតក

(៣៣៧) (ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សំដែងជាតកនេះថា) ទេវបុត្រមានឫទ្ធិច្រើន ច្យុតចាកព្រហ្មលោកបានកើតជាបុត្រនៃព្រះរាជា ទ្រង់បំពេញនៅក្នុងសម្បត្តិជាគ្រឿងញុំាងសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងឲ្យសម្រេចៗ កាមទាំងឡាយក្តី កាមសញ្ញាក្តី មិនមានក្នុងព្រហ្មលោកទេ ព្រះរាជបុត្រនោះនឿយណាយចាកកាមទាំងឡាយ ព្រោះឈានសញ្ញា (ដែលកើតក្នុងព្រហ្មលោក) នោះឯង ។ ក៏ក្នុងព្រះរាជវាំង នៃព្រះរាជានោះ មានព្រះរាជដំណាក់សម្រាប់បំរើនឈាន ដែលគេតសាងហើយដោយល្អ ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់សម្លឹងតែមួយព្រះអង្គឯង បំរើនឈានក្នុងទីកំបាំង ក្នុងព្រះរាជដំណាក់នោះ ។

សេ ភជា បរិនេវេសិ បុត្តសោតេន អដ្ដិតោ
ឯកោ បុត្តោ ឥយំ មយ្ហំ ន ច កោមារនិ កុញ្ជតិ ។
កោនុ ខ្វេត្ថ ឧបាយោ សោ កោ ភជាជាតំ តំ ញំ
យោ មេ បុត្តំ បលោកេយ្យ យថា កាមានិ បត្តយេ ។
(៣៣៨) អហុ កុមារិ តត្ថេវ វណ្ណារូបសមាហិតា
កុសលា នច្ចគីតស្ស ភរិនេ ច បនកូលភា
សា តត្ត ឧបសង្កម្ម រាជានំ ឯតទព្រវិ
អហំ ខោ នំ បលោកេយ្យំ សចេ ភត្តា ករិស្សតិ ។
(៣៣៩) តំ តថាភនិនិំ រាជា កុមារិំ ឯតទព្រវិ
ភូញ្ជោវ នំ បលោកេហិ សចេ ភត្តា ករិស្សតិ ។
(៣៤០) សា ច អន្តេបុរំ តត្ថា ឥហិ កោមូបសញ្ជិតំ
ហាទយង្គមា បេមនីយា និទ្រា តាថ អភាសថ ។

ព្រះបាទគាសីនោះ ទ្រង់បរិទេវនាការរឭកអង្គិតបង្អស់ ដោយសេចក្តីសោក ព្រោះព្រះរាជបុត្រថា ព្រះរាជបុត្រតែមួយ របស់យើងនេះ មិនបរិភោគតាម ។ ឧបាយក្នុងរឿងនេះ ដូចម្តេចហ្ន៎ ឬថា នរណាហ្ន៎ ចេះខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងរឿងនេះ អ្នកណាអាចប្រលោមកូនអញ ឲ្យប្រាថ្នាតាមតាំងឡាយបាន ។

(៣៣៨) ក្នុងព្រះរាជវាំងនោះឯង មានកុមារីម្នាក់ ជាស្ត្រីមានសម្បុរនឹងរូបល្អ ជាស្ត្រីឈ្លាសវាងវៃ ក្នុងការរាំច្រៀង តាំងបានសិក្សាល្អក្នុងការប្រគំ កុមារីនោះ ចូលទៅគាល់ក្នុងទីនោះហើយ ក្រាបបង្គំទូល (ព្រះរាជា) ថា បើព្រះរាជនុរសនឹងបានជាព្រះកស្តានៃខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់អាចនឹងប្រលោមព្រះរាជនុរសនោះឲ្យខាងតែបាន ។

(៣៣៩) ព្រះរាជា ទ្រង់មានព្រះរាជឧង្ការដូច្នេះនឹងកុមារីដែលនិយាយដូច្នោះនោះថា ចូរនាងប្រលោមព្រះរាជនុរសនោះចុះ ព្រះរាជនុរសនោះ នឹងជាកស្តារបស់នាង ។

(៣៤០) កុមារីនោះ ក៏ទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំងហើយ (ច្រៀង) នូវចម្រៀងដែលប្រកបដោយគាមប្រើនប្រការ ពោលគាថា ដ៏វិចិត្រជាទីស្រឡាញ់ ជ្រួតជ្រាបក្នុងហឫទ័យ ។

(៣៤១)តស្សា ច តាយមានាយ សទ្ទំ សុត្វាន ឆាវិយា
កាមច្ឆន្នស្ស ឧប្បជ្ជិ ជវំ សោ បរិបុច្ឆថ ។
កាសេ្សសោ សន្ធោ កោ ឯសោ អលាតំ ឧច្ចាវចំ ពហុំ
ហាទយង្គមំ បេមនីយំ អហោ(១) កណ្ណាសុខំ មម ។
(៣៤២)ឯសា ខោ បមុខា(២) នេវ ទិដ្ឋា ឯសា អនបេ្បតា
សចេ តុំ កាមេ កុញ្ជេយ្យ តំយោ តំយោ ជនេ្ជយ្យ(៣) តំ ។
(៣៤៣) ឥច្ឆ អាគច្ឆតោវេន អវិទូរម្ហិ តាយតុ
អស្សមស្ស សមីបម្ហិ សន្តិកេ មយ្ហ តាយតុ ។
(៣៤៤) តំវេកុទ្ធម្ហិ តាយិត្វា ឈានតារម្ហិ ចាវិសំ
ពន្ធិតុំ អនុបុព្ពេន អវញ្ញិមវ កុញ្ជរំ ។
(៣៤៥)តស្សា កាមរសំ ញត្វា ឥស្សាជម្ភោ អជាយថ
អហាមេវ កាមេ កុញ្ជេយ្យុំ មា អញ្ញោ បុរិសោ អហុ ។
តតោ អសឺ កហេត្វាន បុរិសេ ហន្តុំ ឧបក្កមិ
អហាមេវេកោ កុញ្ជិស្សុំ មា អញ្ញោ បុរិសោ សិយា ។

---

១ ម. អហោ ។ ២ ម. បមទា ។ ៣. ម. ជាទេយ្យុតំ ។ ម. ជនេ្ជយ្យុំ តំ ។

(៣៤១) ចំណង់ក្នុងកាមកើតឡើង ដល់ព្រះរាជបុត្រនោះ ព្រោះបានស្តាប់សម្ដីរបស់នារីប្រឿងថ្វាយនោះឯង ព្រះរាជឪរសនោះទ្រង់សាកសួរដនថា យើអើ នុ៎ះជាសម្ដីនរណា ឬថា នរណានោះ ពោលពាក្យខ្ពស់ខ្ពាបច្រើន ដ៏ជ្រួតជ្រាបក្នុងហឫទ័យជាទីស្រឡាញ់ជាសុខត្រចៀករបស់អញ ។

(៣៤២) បពិត្រព្រះសម្ចតិទេព នុ៎ះឯងជាស្ត្រី ស្ត្រីនុ៎ះបេះលែងច្រើនប្រការ បើព្រះអង្គទ្រង់សោយនូវកាមទាំងឡាយណា កាមទាំងឡាយនោះ នឹងញុំាងព្រះអង្គឲ្យវិនិតតែគាប់ព្រះទ័យ ។

(៣៤៣) អើបើដូច្នោះ ចូរកុមារីមកអាយចុះ ចូរប្រឿងក្នុងទីជិតចុះ ចូរប្រឿងក្នុងទីជិតអាស្រម ក្នុងសំណាក់នៃយើងចុះ ។

(៣៤៤) កុមារីនោះ ប្រឿងក្នុងទីខាងក្រៅដញ្ជាំង ហើយចូលទៅកាន់ក្នុងព្រះរាជដំណាក់សំរាប់ចំរើនឈាន ដើម្បីបង់ព្រះរាជកុមារនោះតាមលំដាប់ ដូចជាហ្វូងដំរីបង់ដំរីក្នុងព្រៃ ។

(៣៤៥) ធម៌ប្រណែនឃ្លានកើតព្រោះដឹងនូវកាមរសនៃកុមារីនោះ យើងត្រូវតែបរិភោគកាមទាំងឡាយតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ កុំឲ្យមានបុរសដទៃឡើយ ។ តពីនោះទៅ ព្រះរាជកុមារទ្រង់កាន់ដាវព្យាយាមដើម្បីសម្លាប់បុរសទាំងឡាយ ដោយគិតថា អញត្រូវបរិភោគកាមតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ កុំគប្បីមានបុរសដទៃ ។

[๓๒๖]ตโต ปาวายมคา สทฺธึ ปญฺจหิ ภิกฺขุสเตหิ สมาคตา
ปุตฺตา ภฺรายึ มยาภาส ปิตรํ เหาเหฺยฺยฺหสกึ ฯ
[๓๒๗]ตญฺจ ภาสา ปิตาเหาสิ[๑] สมฺมาสมฺพุทฺธา[๒] จ ขตฺติยา
ยาวตา วิชิตา มยฺหึ ตเววตฺตฺถ ตาวเท ฯ
[๓๒๘]ตโต เสา ภริยมาทาย สมุทฺทึ อุปสงฺกมิ
ปณฺณสาลึ กริตฺวาน วสึ อุญฺญาย ตาวิสึ ฯ
[๓๒๙]อเถตฺถ ฬสิ มาคญฺฉิ สมุทฺทมุปยาปยึ
เสา ตสฺส เตหึ ตาเวกฺขิ ภตฺตกาเล อุปฏฺฐิเต ฯ
[๓๓๐]ตญฺจ ภริยา ปโลเภสิ ปสฺส ยาว สุธาวุลึ
ปุโต เสา ภฺรญฺญวริยมฺหา ฬนฺธิยา ปริมาณ ฯ
[๓๓๑]ภฉปุตฺเต จ อุญฺญาเต วนมูลผลึ ตหึ
สายึ ตาเวน อาทาย อสฺสมึ อุปสงฺกมิ ฯ
[๓๓๒]ฬสิ จ ขตฺติยึ ทิสฺวา สมุทฺทึ อุปสงฺกมิ
เวยาสึ ตมิสฺสนฺติ สีเตเ เสา มหณฺณเว ฯ

---

๑ ม. หิาเหสิ ฯ ม. ภิาเหสิ ฯ ๒ ม, ตฺถา ฯ

[៣៤៦] កាលនោះ អ្នកជនបទទាំងអស់ មកប្រជុំគ្នា កន្ទក់កន្ទេញថា បពិត្រមហាពាហុ ព្រះពាហុបុត្ររបស់ព្រះអង្គនេះ បៀតបៀនទ្វារជនដែលមិនប្រទូស្ត ។

[៣៤៧] ព្រះពាហុជាកុរុត្រ ទ្រង់បំបាបព្រះពាហុបុត្រចេញចាកដែននោះថា នែដែនរបស់អញមានត្រឹមណា ឯងមិនត្រូវនៅ ត្រឹមនោះទេ ។

[៣៤៨] លុះដាច់នោះព្រះពាហុកុមារនោះ ទ្រង់នាំកវិយាចូលទៅជិតសមុទ្រ ធ្វើនូវបណ្ណសាលា ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃដើម្បីស្វែងរកផលាផល។

[៣៤៩] លុះដាច់នោះ ឥសីមកខាងលើៗសមុទ្រដល់កន្លែងនុ៎ះ ឥសីនោះបានឃើញផ្ទះរបស់ព្រះពាហុកុមារនោះក្នុងកាលកន្លងហើយ ។

[៣៥០] ឯកវិយាក៏ប្រលោមតាបសនោះ (ម្នាលតិក្ខ) អ្នកចូរមើលអំពើអាក្រក់គួរស្អប់ (នោះ) ចុះ តាបសនោះឃ្លាតចាកព្រហ្មចរិយធម៌ហើយ ក៏សាបសូន្យចាកឫទ្ធិ ។

[៣៥១] ចំណែកខាងព្រះពាហុបុត្រ ដល់វេលាល្ងាចក៏នាំយកមើមឈើ ទំងផ្លែឈើជាច្រើន មកអំពីទីស្វែងរកផលាផល ដោយអម្រែកហើយចូលទៅកាន់អាស្រម ។

[៣៥២] ឯឥសីបានឃើញស្ពេចហើយ ក៏ចូលទៅជិតសមុទ្រដោយគិតថា អញនឹងទៅកាន់អាកាស តែឥសីនោះ លិចចុះក្នុងសមុទ្រ ។

(៣៥៣) ខត្តិយោ ច តំ សិនិទ្ធស្ស សីឧមាធំ មហាណ្ណវេ
តារេស្សវ អនុកម្បាយ តមហំ តាជ អភាសថ ។

(៣៥៤) អភិជ្ជមានេ ភវិស្មឹ សយំ អាគម្ម តទ្ធិយា
មិស្សីភាវិត្ថិយា កត្វា សំសីឧតំ មហាណ្ណវេ ។
អាវដ្ដនី មហាមាយា ព្រហ្មចរិយវិកោបនា
សីឧទ្ធំ នំ វិនិត្វាន អារកា បរិវជ្ជយេ ។
អនេលា(1) មុទុសម្ភាសា ធុប្បវត្តា ឧទីសមា
សីឧទ្ធំ នំ វិនិត្វាន អារកា បរិវជ្ជយេ ។
យំ ឃតា ឧបសេវន្តិ ឆឌ្ឌសា ភ ឆនេន ភ
ជាតវេទោវ សណ្ហានំ មិត្តំ អនុឧមាទ្ធំ នំ ។

(៣៥៥) ខត្តិយេស្សវ ចោ សុត្វា តំ សិនិស្សិនិត្តោ អហុ
លទ្ធា នោភណាកាមត្តំ កញ្ញតេ សោ វិមាយសំ ។

(៣៥៦) ខត្តិយោ ច តំ សិនិទ្ធស្ស កញ្ញមានំ វិមាយសំ
សំវេគំ អលភិ ឆីវោ បព្ភជ្ជិ សមភេចយិ ។

---

1 ម. ប អនលា ។

(៣៥៣) មហាក្សត្របានឃើញឥសីកំពុងលិចក្នុងសមុទ្រ ហើយពោលគាថាទាំងនេះ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់តាបសនោះថា

(៣៥៤) តាបសមកលើទឹកមិនបែក ដោយឫទ្ធិឯង ហើយលិចក្នុងសមុទ្រ ព្រោះដល់នូវសេចក្តីច្រឡូកច្រឡំ ដោយស្ត្រី ។ ធម្មតាពួកស្ត្រី ជាអ្នកនាំឲ្យវិលវល់ណាស់ មានមាយាច្រើន ជាអ្នកញុំាងព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យកម្រើក តែងនាំពន្ធិច បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះហើយ គប្បីវៀរអំពីចម្ងាយ ។ ពួកស្ត្រីមានសំដីឥតទោស មានសំដីទន់ភ្លន់ ស្មើដោយស្នឹង ព្រោះគេបំពេញបានដោយកម្រ តែងនាំពន្ធិច បុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះហើយ គប្បីវៀរចេញអំពីចម្ងាយ ។ ស្ត្រីទាំងនុ៎ះ ចូលទៅគប់រកបុរសណា ព្រោះសេចក្តីពេញចិត្តក្តី ព្រោះទ្រព្យក្តី រមែងដុតបំផ្លាញបុរសនោះយ៉ាងឆាប់ ដូចភ្លើងព្រៃដុតនូវឋានទីរបស់ខ្លួន ។

(៣៥៥) សេចក្តីទៀយណាយ ក៏កើតមានឡើងដល់ឥសី ព្រោះបានស្តាប់ព្រះរាជបន្ទូលរបស់មហាក្សត្រ ហើយត្រឡប់បាននូវផ្លូវចាស់ (ឈានវិសេស) ក៏ទៅតាមអាកាសវិញ ។

(៣៥៦) ព្រះមហាក្សត្រជាអ្នកប្រាជ្ញលុះបានឃើញឥសីទៅតាមអាកាសហើយ ក៏បាននូវសេចក្តីតក់ស្លុត ទ្រង់គាប់ព្រះរាជហឫទ័យសិប់ចំពោះបព្វជ្ជា ។

តតោ សោ បញฺชลิกฺขาน กามภวกสฺส ปาฏยิ

กามภวกสฺส ปาเฏตฺวา ปฺรหฺมโลกูปโค อหุสิ ฯ

มหาปโลภนชาตกสฺส ปฐมสฺส ฯ

បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ

(๓๙๗) បญฺจ បณฺฑิตา สมาคตา[๑]

បญฺโญ เม ปฏิภาตุ ตำ สุณาถ

ปณฺฑิยมตฺถำ ปสำสิยำ วา

กาสฺสปาทีกาเยฺย[๒] กุยฺยมตฺถำ ฯ

(๓๙๘) ตฺวำ โข อาทีกาเยหิ ภูมิปาล

กตฺวา การณเหตุ ตุวำ ฯ ตำ

ตว ชนปทมฺหิ สมฺปสฺสตา

อถ วกฺขนฺติ ปณฺฑิตา ปญฺจ ชน ฯ

(๓๙๙) ยา สีลวตี อนญฺญาเตยฺยา

กตฺวา ชนปทสาธุตา ปิยา มนาปา

---

๑ ม. สมาคตาตฺถ ฯ ๒ ม. กสฺสปาทีกาเยฺย ฯ

លំដាប់នោះ ព្រះមហាសត្វនោះទ្រង់បញ្ជូនហើយ កំនឿយណាយ ចាកកាមភព លុះនឿយណាយចាកកាមភពហើយ ក៏បានបួស ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

ចប់ មហោបលោភនជាតក ទី ១១ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតក

(៣៩៧) (ព្រះបាទវិទេហៈត្រាស់ថា) អ្នកប្រាជ្ញទាំង៩នាក់មកជួបជុំគ្នាហើយ ប្រស្នាក្តីចូរសួរដល់យើង អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ប្រស្នានោះ អ្នកផងគួរសំដែង (ប្រាប់) នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថិកំបាំង ដល់នរណា ។

(៣៩៨) (អាចារ្យសេនកៈទូលថា) បពិត្រព្រះភូមិបាល សូមព្រះអង្គធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអ្នកចិញ្ចឹម ជាអ្នកអត់ធន់នូវភាពកិច្ចដ៏ធ្ងន់ សូមព្រះអង្គទ្រង់ពោលប្រស្នានុ៎ះមុន បពិត្រព្រះជនិន្ទ អ្នកប្រាជ្ញទាំង៩នាក់ពិចារណានូវបស់ជាទីស្រឡាញ់ នឹងជាទីគាប់ព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយនឹងក្រាបទូល ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(៣៩៩) ព្រះរាជា...) ភរិយាណា មានសីលពិត ដែលបុរសដទៃលួច (សម្ផស្ស)មិនបាន ជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តតាមអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នារបស់កស្តា ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃកស្តា

វីសតិនិពាតេ ទ្វាទសមំ បញ្ចបណ្ណាសជាតកំ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

ភវិយាយាវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๐)យោ កិច្ចកតស្ស អាតុរស្ស

សរណំ ហោតិ កតំ បរាយនញ្ច

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

សខិនោ ភវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๑)យោ ជេដ្ឋោ អថ មជ្ឈិមោ កនិដ្ឋោ

សោ ចេ សីលសមាហិតោ បិតត្តោ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

ភាតុនោ ភវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๒)យោវេ បិតុ មាតុយស្ស បត្តក្ខ

អនុជាតោ បិតរំ[๑] អនោមបញ្ញោ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

បុត្តស្សាវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๓)មាតា ឥមបឋមឯឡសេដ្ឋ

យា ឥំ ទោសេតិ ឆឡសា បិយេន

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

មាតុយាវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

---

๑ បញ្ចមម្បត្តេ ទុតិយាវិភត្តិ ហោតិ ។ បិតរាតិ បទំ អដ្ឋកថាយំ ទស្សិតំ ។

បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់តរិយោ (នោះ) ឬ ។

[๓๖๐] (អាចារ្យសេនកៈ...) សំឡាញ់ណា ជាទីលឹក ជាគតិ ជាទីពឹង របស់អ្នកដែលដល់នូវសេចក្តីលំបាក អ្នកដែលក្តៅក្រហាយ បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់សំឡាញ់ (នោះ) ។

[๓๖๑] (អាចារ្យបុក្កុសៈ...) បងប្អូនណា ទោះបីជាបងប្អូនសំដៅក្តីកណ្តាលក្តី ជាបងប្អូនក្មៅក្តី បើបងប្អូននោះដំកល់នៅសីលក៏សីល មានចិត្តនឹងនួន បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់បងប្អូន (នោះ) ។

[๓๖๒] (អាចារ្យកាមិន្ទ...) កូនប្រុស អ្នកប្រព្រឹត្តក្មេងអំណាចនៃហឫទ័យរបស់បិតា ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ ជាអនុជាតបុត្រ មានប្រាជ្ញាមិនអួនថយជាងបិតា បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់កូនប្រុស (នោះ) ។

[๓๖๓] (អាចារ្យទេវិន្ទ...) បពិត្រព្រះអគ្គជាធំជាងជន ដ៏ប្រសើរជាងមនុស្ស មាតាណាចិញ្ចឹមកូននោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់មាតា(នោះ) ។

(๓๖๔) กุยฺหาสฺส ปาปิ กุยฺหเรว สาธุ
ย ปาปิ กุยฺหสฺส ปสนฺตมาวิกมฺโม
อนิจฺฉนฺตสฺส สเหยฺย ธีโร
อิจฺฉนฺตสฺส ยถาสุขิ ภเณยฺย ฯ

(๓๖๕) กึ ตสฺส วิภเชสิ ภาสเสฏฺ
ธิปธิ[๑] วจนิ สุณาม เต ตนิ
กึ จินฺตยมาโน ธมฺมเชสิ
ย ปาปิ เนว อปภาโน อตฺต ปยฺหิ ฯ

(๓๖๖) ปญฺหา วิชฺชา มโหสาโน
อาณาตฺตา เม วาจาย ภูริปญฺโ
ตนิ จินฺตยมาโน ธมฺมเชสฺมิ
ย ปาปิ เนวิ อปภาโน อตฺต ตุยฺหิ ฯ

(๓๖๗) อกิโญสกโตหมสฺมิ ฬิหาสิ
กึ สุตฺวา กึ สญฺโต มโน เต
โกหิ เต กิมโกจ ภูริปญฺ

---

๑ ម. ទុំបទជនិនិ ។

(๓๖๔) (มหาสตฺตปณฺฑิต ...) សេចក្តីពិតថា ការលាក់ នូវអាថ៌កំបាំង ជាការប្រពៃ ការប្រាប់នូវអាថ៌កំបាំង គេមិនសរសើរទេ អ្នកប្រាជ្ញ កាលបើសេចក្តីប្រាថ្នាមិនទាន់សម្រេចនៅឡើយ ត្រូវអត់សង្កត់ទុក លុះសម្រេចប្រយោជន៍ហើយ ទើបគួរនិយាយ តាមសប្បាយចុះ ។

(๓๖๕) (នាងจุลฺลกเทวี ...) បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះទ័យប្រែប្រួលឬ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងមនុស្ស ខ្ញុំម្ចាស់ស្តាប់ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះអង្គនោះហើយ តើព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាដូចម្តេច បានជាទ្រង់តូចព្រះទ័យ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានកំហុសទេឬ ។

(๓๖๖) (ព្រះราชา ...) มหาสตฺต ត្រូវគេសម្លាប់ព្រោះតែប្រស្នា មហាសត្ត ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី ខ្ញុំបង្គាប់គេឲ្យសម្លាប់ហើយ ខ្ញុំគិតរឿងនោះ បានជាតូចចិត្ត ម្នាលនាងទេវី កំហុសរបស់នាងមិនមានទេឬ ។

(๓๖๗) ព្រះราชา ...) អ្នកឯង ទើបតែទៅផ្ទះកន្លងពេលព្រលប់សោះឥឡូវនេះ ស្រាប់តែមកវិញភ្លាម អ្នកឯងឮដំណឹងដូចម្តេច ចិត្តរបស់អ្នកឯង រង្គៀសដូចម្តេច ម្នាលអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី នរណាបានប្រាប់ដំណឹងដូចម្តេច ដល់អ្នក

วิสุทธิสิทฺธาเต ทุทฺทสมฺ ปญฺหปณฺฑิตสาสเน

สาสฺสเนสุ วิจกฺขณ สุนิปุณ ปฺรชฺโญ เมธี ฯ

(๓๖๘) ยญฺเญ วาปฺปา ยเมกาสาโน

ยสฺมิ เจ มนฺทยิตฺถ ชนฺตุ โลกสฺมิ

อริยาย[๑] ปเถกโต อสิสฺสิ

ตุยฺหิ ตาตุกตฺถ สุตฺถ ปเมถ ฯ

(๓๖๙) ยสฺมิ สาลวนสฺมิ เสฏฺฐโก

ตาปกมฺมการสฺมิ อสตฺถปุโร

สจิตฺตาย ปเถกโต อสิสฺสิ

ตุยฺหิ ตาตุกตฺถ สุตฺถ ปเมถ ฯ

(๓๗๐) ปุกฺกุสปุริสสฺส เจ ชนฺตุ

ฆปฺปนฺตา เกโล อาชปตฺตา

สาตฺถา ปเถกโต อสิสฺสิ

ตุยฺหิ ตาตุกตฺถ สุตฺถ ปเมถ ฯ

(๓๗๑) อาฬารชนฺยิ อสตฺถปุโร

สามิกฺขา ชนเนวน ชุฏฺฐา

---

๑ ม. ภริยา ฯ

យើងចង់ស្តាប់ពាក្យនោះ អ្នកចូរប្រាប់ពាក្យនោះដល់យើង ។

(៣៦៨) (មហោសធ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះអង្គស្តេចទៅកាន់ទីស្ងាត់ បានទ្រាប់នូវអាថិកំបាំង ដែលព្រះអង្គប្រឹក្សាហើយកាន់ពេលព្រលប់ ដល់ព្រះអគ្គមហេសីថា មហោសធត្រូវគេសម្លាប់ ព្រោះតែប្រស្នា ក្នុងកាលណា សេចក្តីកំបាំងឈ្មោះថាព្រះអង្គធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ ក្នុងកាលនោះ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៦៩) អាចារ្យសេនក:បានធ្វើអំពើអាក្រក់ ជាអំពើមានសភាពមិនល្អក្នុងឧទ្យាន ដ៏ដេរដាសដោយដើមសាលព្រឹក្ស បានទៅកាន់ទីស្ងាត់ ហើយទ្រាប់ដល់សំឡាញ់ សេចក្តីកំបាំងណាដែលអាចារ្យសេនក:ធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧០) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ភេគ(ឃ្លង់) កើតឡើងដល់បុក្កុសបុរស របស់ព្រះអង្គ ភេគនោះមិនសមគួរដល់ព្រះពជាទេ គាត់បានទៅកាន់ទីស្ងាត់ ហើយទ្រាប់ ដល់បងប្អូនប្រុស សេចក្តីកំបាំងណា ដែលអាចារ្យបុក្កុស: ធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧១) អាចារ្យកាមិន្ទនេះ មានអាពាធដ៏អាក្រក់ គឺត្រូវនារទៈយកក្តួល

ឃុន្តស្ស រញ្ញោ អសំសិ

កុយ្ហំ ចាសុរកំ សុតំ មយេតំ ។

(៣៧២) អដ្ឋវគ្គិំ មលិវនំ ឧទ្ធារំ

សង្កោ តេ អនុសា បិតាមហស្ស

នេវិន្ទស្ស តតំ តនុជ្ជ ហត្ថំ

មាសុ ច រញ្ញោ អសំសិ

កុយ្ហំ ចាសុកតំ សុតំ មយេតំ ។

(៣៧៣) កុយ្ហេស្ស បិ កុយ្ហមេវ សោដ្ឋ

ន បិ កុយ្ហេស្ស ទេសុមារិកម្ហិ

អនិច្ឆន្តាយ សហេយ្យ ធីរោ

និច្ឆន្តោវ យថាសុខំ តលាយ្យ ។

ន កុយ្ហ មត្ថំ វិវរេយ្យ រក្ខេយ្យ នំ យថា និធិ

ន បិ ចាសុរតោ សោដ្ឋ កុយ្ហោ អត្តា បជានតា ។

ចិយា កុយ្ហំ ន សំសេយ្យ អមិត្តស្ស ច បណ្ឌិតោ

ឃ្លានទៅកាន់ទីស្ងាត់ ហើយច្រាប់ដល់កូនប្រុស សេចក្តីកំចាំណា ដែលអាចារ្យកាមិន្ទធ្វើឲ្យច្រាកដហើយ សេចក្តីកំចាំនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាឮឃ្លានពួរហើយ ។

(៣៧២) ព្រះឥន្ទ្រឃ្លានថ្វាយមណិរតនៈមានជ្រុង ៨ ដ៏ថ្លៃថ្លា (ដល់ព្រះបាទកុសរាជ) ជាព្រះអយ្យកោរបស់ព្រះអង្គ ថ្ងៃនេះមណិរតនៈនោះទៅនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃ នៃអាចារ្យទេវិន្ទហើយ អាចារ្យទេវិន្ទទៅកាន់ទីស្ងាត់ ហើយច្រាប់ដល់មាតា សេចក្តីកំចាំណា ដែលអាចារ្យទេវិន្ទធ្វើឲ្យច្រាកដហើយ សេចក្តីកំចាំនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាឮឃ្លានពួរហើយ ។

(៣៧៣) សេចក្តីពិតថា ការលាក់នូវអាថកំចាំណា ជាការប្រពៃ ការច្រាប់នូវអាថកំចាំណា នេះមិនសរសើរទេ អ្នកច្រាជ្ញ តាលបើសេចក្តីច្រាប្ញាមិនមានសំរេច ត្រូវរត់សង្កត់ទុក លុះសំរេចប្រយោជន៍ហើយ ទើបគួរនិយាយ តាមសប្បាយចុះ ។

បុគ្គលមិនគប្បីបើក នូវអាថកំចាំណា គប្បីរក្សា នូវអាថកំចាំណានោះ ដូចជារក្សា នូវកំណប់ ដ្បិតថា អាថកំចាំណាដែលបុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ មិនធ្វើឲ្យច្រាកដ ជាការប្រពៃ ។ អ្នកច្រាជ្ញមិនគប្បីនិយាយច្រាប់ នូវអាថកំចាំណា ដល់ស្រី ដល់ជនជាសត្រូវ

យោ ចាមិសេន សំយាតោ មាយាវត្តេន ចក្ខតិ
កុយ្យមត្តមសម្ភុនិំ សម្ពោធយតិ យោ ជនោ
មន្តភេទភយា តស្ស ធាសេក្ខតោវ តិតិក្ខតិ ។
យាវញ្ចា បុរិសស្សត្ថំ កុយ្យំ ជានន្តិ មន្តិនំ
តាវញ្ចា តស្ស ខន្ធេតា តស្មា កុយ្យំ ន វិស្សជេ ។
វិវិច្ច កាសេយ្យ ធិរា រហស្សំ
រត្តិ តិរំ ជាតិវេសំ បមុញ្ចេ
ឧបស្សុតិកា ហិ សុណន្តិ មន្តិំ
តស្មា មន្តោ ទិប្បមុបេតិ ភេទន្តិំ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ ទ្វាទសមំ ។

ហត្ថិបាលជាតកំ

(៣៧៤) ចិរស្សំ វត បស្សាម ព្រាហ្មណំ ខេវណ្ឌិនំ
មហាជដំ ទាវិធរំ បង្កធន្តិ រជស្សិរំ ។
ចិរស្សំ វត បស្សាម ឥសឹ ធម្មគុណេ រតំ
តាសាយវត្តវសនំ ឯកចីរំ បរិច្ឆទំ ។

វិសតិនិបាត ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣

ដល់ជនឲ្យប៉ប្រមប់ដោយអាមិស ដល់ជនស្លូចគំនិតគ្នា ជនណា តែងញុំាងអាថិកំចាំង ដែលមិនទាន់មានគេដឹងឲ្យគេដឹង អ្នកប្រាជ្ញ តែងអត់សង្កត់មិនប្រាប់ដល់ជននោះ ព្រោះខ្លាចបែកការដែលគិតខុក ដូចជាមនុស្សខ្វៀគេ ។ ជនពាលឲ្យប៉ុន្មាននាក់ដឹងនូវមន្តជាអាថិកំ-ចាំងរបស់បុរស សេចក្តីតក់ស្លុតប៉ុណ្ណោះ តែងកើតខ្លើងដល់បុរសនោះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីផ្សាយ នូវអាថិកំចាំង ។

ក្នុងវេលាថ្ងៃ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីនិយាយអាថិកំចាំងក្នុងទីស្ងាត់ មិនគប្បីបញ្ចេញសម្ងេងក្នុងវេលាយប់ឲ្យហួសកម្រិត ព្រោះថា ពួកអ្នកឈ្លបស្តាប់ រមែងឮនូវអាថិកំចាំង ដែលប្រឹក្សាគ្នា ព្រោះហេតុនោះ គំនិតនឹងដល់នូវការបែកធ្លាយយ៉ាងនាប់ ។

ចប់ បញ្ចបណ្ឌិតជាតក ទី ១២ ។

ហត្ថិបាលជាតក

(៣៧៤)(ហត្ថិបាលកុមារពោលថា)យូរណាស់ហើយយើងទើបនឹងឃើញ ព្រាហ្មណ៍ មានភេទដូចទេវតា មានផ្ទៃសក់ធំ មានធូលីលើព្រះសិរ។ យូរណាស់ហើយ យើងទើបនឹងឃើញឥសី អ្នកត្រេកអរក្នុងធម្មគុណ ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ មានសំបកឈើជាគ្រឿងបិទបាំង ។

អាសវំ ខេតវំ បច្ឆិំ បដិក្កុលេ្លភាសុ ឆោ ភវំ
អភេ្ជ្ជ ភវំឆំ បុឆ្ឆាម អត្ថុំ តេរូរុ ឆោ ភវំ ។

(៣៧៥) អដិក្ខ វេទេ បរិយេស រិត្តំ
ប្បុត្តេ តេហោ តាត បតិដ្ឋបេត្វា
តេ្វ រសេ បក្ខុក្កោត្តុ សព្ពំ
អញ្ញាំ សាធុ មុនិ សោ បសត្តោ ។

(៣៧៦) វេនោ ឆ សក្ខា ឆ ច រិត្តសោតោ
ឆ បុត្តសោតេន ជវំ រិហាឆិ
តេ្វ រសេ មុច្ឆនមាហុ សន្តោ
សតេ្ថ្ឋា ហោតិ ឆល្លបតិ្ថ ។

(៣៧៧) អន្ធា ហិ សទ្ធំ វចនំ តវេតំ
សតេ្ថ្ឋា ហោតិ ឆល្លបតិ្ថ
ដិណ្ណា ច មាតាបិតរោ តវាយំ
បសេ្សយ្យុ តំ វស្សសតំ អរោគ្យំ ។

សូមលោកដ៏ចំរើន ទទួលនូវអាសនៈទឹកនឹងប្រេងសម្រាប់លាបដើងរបស់យើងខ្ញុំចុះ យើងខ្ញុំសូមសួរនូវរបស់មានតម្លៃ ចំពោះលោកដ៏ចំរើន សូមលោកដ៏ចំរើន ប្រាប់នូវរបស់មានតម្លៃដល់យើងខ្ញុំ ។

(៣៧៥) (បុរោហិតជាឥសី...) ម្នាលប្អូន អ្នកចូរឱនូវវេទទាំងឡាយហើយស្វែងរកទ្រព្យ ដំណាលតុកនូវកូនទាំងឡាយក្នុងផ្ទះសោយនូវកូននឹងរសទាំងឡាយផង នូវតុកាមគ្រប់បែបផងព្រៃប្រៃដល់អ្នកបួសឯចាស់ បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រាជ្ញដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរហើយ ។

(៣៧៦) (ហត្ថិបាលកុមារ...) វេទទាំងឡាយជាសភាវៈមិនទៀងការបាននូវទ្រព្យ ក៏មិនទៀងដែរ ជនទាំងឡាយឃាត់ជាដោយការបាននូវកូនមិនបានទេ សប្បុរសទាំងឡាយសរសើរនូវការរួចចាកកូននឹងរស កិរិយាសម្រេចផល រមែងមានតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(៣៧៧) (ព្រះបាទឯសុការីជាឥសី...) ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះ ជាពាក្យពិត ដ្បិតថា កិរិយាសម្រេចផល រមែងមានតាមកម្មរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ មាតានឹងបិតារបស់អ្នកនេះ ចាស់ហើយ លោកតែងចង់ឃើញនូវអ្នក ជាបុគ្គលមិនមានពេគ អស់រយៈនៃឆ្នាំ ។

វិសតិនិបាតេ តេរសមំ ហត្ថិបាលជាតកំ

[๓๗๘] យសស្សស្សុ សក្ខិំ មរណេន ภ๘
๘ภយ มิត្តំ ธរาีร สេដ្ឋ
យោ ចាបิ ๘ញ្ញา ธ មริសฺสุ ภทฺธาธิ
បសฺสยฺยุ តំ วสฺสสตំ อโรคฺยำ ฯ
យថาបิ ธารำ បุริสោ ธภมฺหิ
ฝเรតิ เจตำ อุបเนติ ตีรำ
ฝริปิ ฌฺญาธิ สสตำ[๑] ๘ภ ๓
อุបเนติ มจฺจุสมฺปตฺตภสฺส[๒] ฯ

[๓๗๙] បณฺฑิ ธ ภาមา បលิโต ๓ ภามา
มโนหาภ ธุตฺตภ มจฺจุเธยฺยา
ฝตสฺมิ បณฺฑิ បលิเป วิสชฺชา
ហีนตฺถรูបา ธ ตรนฺติ ចารำ ฯ
អยำ បุเร លุทฺธมภาสิ ภมฺหิ
สฺวายำ ภเหาโส ธ ហิ โมภฺกโส เม

---

๑ ๒. ม สตตำ ฯ๒ ๒. มจฺจุสมฺปตฺตภสฺส ม. มจฺจุสมฺปตฺตสฺส ฯ

វិសតិនិបាត ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣

(៣៧៨) (ហត្ថិបាលកុមារ...) បពិត្រព្រះរាជា អ្នកទ្រទ្រង់នូវសេចក្តីព្យាយាមវិសេសជាងជន តាពជាសំឡាញ់ ដោយមរណៈ សេចក្តីមេត្រីដោយជាត គប្បីមានដល់ជនណា ម្ល៉ាងទៀត ជនណា គប្បីដឹងថា អញនឹងមិនស្លាប់ ក្នុងកាលណាមួយទេ មាតាបិតាគួរឃើញនូវជននោះ ជាបុគ្គលមិនមានរោគ អស់រយៈនៃឆ្នាំ ។ បុរសចៃដូចកងទឹក នាំទូកនុ៎ះទៅកាន់ត្រើយ (ខាងនាយ) យ៉ាងណា សេចក្តីឈឺចាប់នឹងសេចក្តីគ្រាំគ្រា រមែងនាំសត្វចូលទៅ កាន់អំណាចនៃសេចក្តីស្លាប់ អ្នកធ្វើនូវទីបំផុតជារឿយៗ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៧៩) (អស្សហត្ថិបាលកុមារ...) កាមទាំងឡាយជាកក់ផង កាមទាំងឡាយជាល្បាប់ផង ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីពេញចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វេងបានដោយកម្រ ជាលំនៅនៃមច្ចុ ពួកសត្វដែលលិចចុះក្នុងកក់ ក្នុងល្បាប់នេះ ជាសត្វមានចិត្តថោកទាប ជាសភាវៈធ្វេងទៅកាន់ត្រើយ(ព្រះនិព្វាន)ពុំបានឡើយ ។ អត្តភាពរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនេះ បានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ក្នុងកាលមុន ផលនៃកម្មនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានកាន់យកហើយ ការរួចចាកផលអកុសលនោះ មិនមានដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ។

ជុំទ្ធិយា ឯ បរិវក្កិសប្បមិ

មាយិ បុន លុទ្ធមកាសិ កម្មំ ។

[៣៨០] តវំ ឯដ្ឋំ បុរិសោ យេថា វាឧ

អន្ទេសតិ[1] ភ ឧ អបស្សមាឧោ

ឃវំ ឯដ្ឋោ ឃសុកាវំ មមត្តា

សោហំ តថំ ឯ តវេសេយ្យំ ភ ឧ ។

[៣៨១] ហិយ្យោតំ ហិយ្យតំ ឧោសោ បវេតំ បរិហាយតំ

អឧាតតំ ឧេតមត្តីតំ ញត្វា

ឧុប្បន្នច្ឆន្ទំ តោ បឧុឧេយ្យ ធីវេ ។

[៣៨២] បស្សាមិ ឧេហិ ឧហវំ តុមាវំ

មត្តូបមំ តោតតបុប្ផឧេត្តំ

អភុត្វា តោវេ បឃវមេ វយស្មឹ

អាឧាយ មក្ខុ វឧតេ តុមាវំ ។

យុវា សុជាតោ សុមុខោ សុឧស្សឧោ

សាឧោ តុសុភូបវិតំឈាមសុត្តំ

ហិត្វាឧ តោមេ បដិបជ្ជ តេហិ

---

១ ឧ. បរិយេសតិ ។

ទូលព្រះបង្គំនឹងបំពេរក្បាន់ថ្វាយអត្តភាពនោះ កុំឲ្យអត្តភាពនេះ
ធ្វើអំពើអាក្រក់ទៀតឡើយ ។

(៣៨០) (គោបាលកុមារ...) បពិត្រព្រះរាជា ដូចបុរសកាលមិនឃើញគោ ស្វែងរកគោដែលបាត់ក្នុងព្រៃ យ៉ាងណា បពិត្រព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមឯសុការី ប្រយោជន៍ (បព្វជ្ជា) របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំវិនាសបាត់ហើ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះរាជា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនគប្បីស្វែងរក ដូចម្តេចបាន ។

(៣៨១) បុរសបង្អង់ (នូវការងារដែលត្រូវធ្វើ)ថា ចាំថ្ងៃស្អែក។ ដូច្នេះរមែងសាបសូន្យ អ្នកប្រាជ្ញដឹងថាអនាគតនេះមិនមានដូច្នេះហើយ អ្នកប្រាជ្ញណា នឹងបន្ទោបង់នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងដែលកើតឡើងហើយបាន ។

(៣៨២) (អជបាលកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឃើញកុមារីនៅក្មេង (ខ្សោះខ្សោះ) ដូចជាមនុស្សឆ្កួត មានក្អែកដូចត្របកនៃផ្កាកែស ឋិតនៅក្នុងបឋមវ័យ មិនទាន់បរិភោគនូវកោគៈទាំងឡាយស្រាប់តែមច្ចុនាំយកកុមារី(នោះទៅ)។ ប្រសកម្ងោះមានកំណើតល្អ មានមុខស្រស់បស់ គួរជាទីមិលមើល មានសម្បុរលឿងដូចមាស មានពុកមាត់ដែរដោសដូចកេសរនៃផ្កាដកគាំ (មច្ចុបានដឹកនាំយកនូវប្រសកម្ងោះនោះទៅ) ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ហើយគេចចេញចាកផ្ទះ (ទៅបួស)

វិសតំនិបាតេ តេរសមំ ហត្ថិបាលជាតកំ

អនុជានេ មំ ភទ្ទជិសព្ភាមិ ទេវ ។

(๓๘๓) សាខាមិ រុក្ខោ លកតេ សមញ្ញំ

បហីនសាខំ បន ខាណុមាហុ

បហីនបុត្តស្ស មមជ្ជ តោតំ

ឯសេដ្ឋិ កិក្ខោធរិយាយ តាលោ ។

(๓๘๔) អយស្មិ តោញ្ញាវ យថា ហិមក្ខយេ

កតានិ ជាលានិ បធាលេយ្យុ ភាំសា

កច្ឆន្តិ បុត្តា ច បតី ច មយ្ហំ

សាហំ កថំ ជានុវេ បជាតំ ។

(๓๘๕) ឯតេ កុត្វា វមិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា

យេ ច កុត្វា ន វមីសុ តេមេ មាតុត្តមាតតា ។

អវមិ ព្រាហ្មណោ តាមេ សោ តុំ បច្ចាវមិស្សសិ

វន្តាធោ បុរិសោ ហង្ស ន សោ ហោតិ បសំសិយោ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គ អនុញ្ញាតទូលព្រះបង្គំ ជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងបួស ។

(៣៨៣) (បុរោហិត...) អនុជាតិន្តកសង្ខារ បានឈ្មោះថា ដើមឈើ ព្រោះតែមែកតាំងឡាយ មួយទៀត ជនតាំងឡាយ ហៅនូវដើមឈើ ដែលមានមែកលះបង់អស់ហើយថា ដង្កត់ម្ចាលនាងវាសេដ្ឋីដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះជាកាលគួរ ដើម្បីត្រាច់ទៅស្វែងរកកិច្ចា របស់ខ្ញុំ ដែលមានកូនលះបង់ហើយ ។

(៣៨៤)(ព្រាហ្មណ៍បន្ទឹមទានថា) ពួកក្រៀល ហើរទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងវេលាអស់ទឹកភ្លៀង ហង្សតាំងឡាយ ចំណាយនូវមនដែលពីងពាងធ្លើហើយ យ៉ាងណា កូនតាំងឡាយផង ប្តីផងរបស់អញ (ចំណាយមងគឺកាមហើយ) ក៏ទៅ យ៉ាងនោះដែរ អញនោះ កាលបើដឹងឮស់ហើយ មិនទៅតាមដូចម្តេចកើត ។

(៣៨៥) (ព្រះពជទេពី...) បក្សី(ភ្នាត)តាំងឡាយនេះ បរិភោគ(នូវសាច់)ហើយក្អែចេញ ទើបហើរចៀសចេញទៅវិញ ចំណែកខាងភ្នាតតាំងឡាយណា បរិភោគហើយមិនក្អែចេញទេ ភ្នាតតាំងនោះ មកលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយ ។ ព្រាហ្មណ៍បានខ្លាក់ចោលនូវកាមតាំងឡាយចេញហើយ ព្រះអង្គនោះត្រឡប់ជាលេបវិញ បពិត្រព្រះពជា បុរសណា ស៊ីនូវកញ្ជាក់ បុរសនោះមិនគួរគេសរសើរទេ ។

(៣៨៦) បន្ថេន នោសំ បលិវេ ឲ្យសន្ធំ

ឥលី យថា ឧឲ្យលមុន្ទរេយ្យ

ឯវម្បិ មំ ភុំ ឧទតារិ កោតំ

បញ្ចាលិ តាថាហំ សុភាសិតាហំ ។

(៣៨៧) ឥទំ វត្វា មហាកជា ឯសុការី ឱសម្ផតិ

រដ្ឋំ ហិត្វាន បព្វជិ ឆាតោ ឆេត្វាវ ពន្ធនំ ។

(៣៨៨) កជា ច បព្វជ្ជមភេចយិត្ត

រដ្ឋំ បហាយ នរវីរសេដ្ឋោ

តុវំបិ នោ ហោហិ យថេវ កជា

អម្ហេហិ តុត្តា អនុសាស រដ្ឋំ ។

(៣៨៩) កជា ច បព្វជ្ជមភេចយិត្ត

រដ្ឋំ បហាយ នរវីរសេដ្ឋោ

អហំបិ ឯតា ចរិស្សាមិ លោកេ

ហិត្វាន តាមានិ មនោរមានិ ។

(៣៨៦) (ព្រះពជា ..) បុរសអ្នកមានកំឡាំង អាចស្រង់នូវបុរសមានកំឡាំងខ្សោយ ដែលលិចក្នុងគង្គាតក់ល្បាប់បាន យ៉ាងណា ម្នាលពជធីតារបស់ព្រះបាទបញ្ចាលដ៏ចំរើន នាងឯងក៏ញុំាងយើងឲ្យឆ្លងខ្សឹង (ចាកកាម) ដោយគាថាតាំងខ្លួយ ជាសុភាសិត យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៨៧) មហាពជទ្រង់ព្រះនាមឯសុភារី ជាម្ចាស់ក្នុងទិស ទ្រង់ត្រាស់គាថានេះហើយ ទ្រង់លះបង់នូវដែនចេញទៅ ទ្រង់ព្រះផ្នួស ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវចំណងដូច្នោះ ។

(៣៨៨) (មហាជន...) ព្រះរាជាមានព្យាយាមវិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យចំពោះបព្វជ្ជា លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងព្រះនាង សូមដូចជាព្រះរាជារបស់យើងចុះ ព្រះនាងដែលពួកយើងគ្រប់គ្រងហើយ ចូរសោយរាជសម្បត្តិចុះ ។

(៣៨៩) (ព្រះរាជទេពី...) ព្រះរាជាមានព្យាយាមវិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ ចំពោះបព្វជ្ជា ទ្រង់លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ដែលញុំាងចិត្តឲ្យត្រេកអរចេញ ហើយជាស្ត្រីម្នាក់ឯង ត្រាច់ទៅកាន់លោក។

វីសតិនិជាតេ តេរសមំ ហត្ថិជាលជាតកំ

ភជា ច បញ្ចង្គមភេឞជំ
រដ្ឋំ បហាយ នារីវសេដ្ឋោ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ ។
អច្ឆន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោគុណា អនុបុព្ពំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ មនោរមានិ ។
អច្ឆន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោគុណា អនុបុព្ពំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ ។
អច្ឆន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោគុណា អនុបុព្ពំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
សីតិភូតា សព្ពមតិច្ច សង្គន្តិ ។

ហត្ថិជាលជាតកំ តេរសកំ ។

វិសតិនិបាត ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣

ព្រះរាជាមានព្យាយាម វិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហប្ញទ័យ
ចំពោះបព្វជ្ជា ទ្រង់លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវ
តាមតាំងឡាយតាមចំណែក ហើយជាស្ត្រីមាក់ឯង ត្រាច់ទៅកន្លង
លោក ។ កាលតាំងឡាយ តែងកន្ទួងហួសទៅ ពត្រីតាំងឡាយ
តែងញាំង (អាយុសង្ខារ)ឲ្យធ្លុងទៅ គំនរនៃវ័យតាំងឡាយ រមែង
រលត់ទៅតាមលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវតាមតាំងឡាយ
ជាទីញាំងចិត្តឲ្យត្រេកអរ ហើយជាស្ត្រីមាក់ឯងត្រាច់ទៅកន្លងលោក ។
កាលតាំងឡាយ រមែងកន្ទួងហួសទៅ ពត្រីតាំងឡាយ រមែង
ញាំង(អាយុសង្ខារ)ឲ្យធ្លុងទៅ គំនរនៃវ័យតាំងឡាយ រមែងលះបង់
ទៅជាលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវតាមតាំងឡាយ តាម
ចំណែក ហើយជាស្ត្រីមាក់ឯង ត្រាច់ទៅកន្លងលោក ។ កាលតាំង
ឡាយ រមែងកន្ទួងហួសទៅ ពត្រីតាំងឡាយ រមែងញាំង (អាយុ-
សង្ខារ)ឲ្យធ្លុងទៅ គំនរនៃវ័យតាំងឡាយ រមែងលះបង់ទៅជាលំដាប់
ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងកន្ទួងបង់នូវគ្រឿងថ្លក់តាំងអស់ ហើយជាស្ត្រី
ត្រជាក់ម្នាក់ឯង ត្រាច់ទៅកន្លងលោក ។

ចប់ ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣ ។

អយោឃរជាតកំ

(៣៩០) យេសេកវត្ថិំ បឋមំ កល្យាសតិ មាសាកេ

អព្ភុដ្ឋិតោវ សោ យាតិ ស កច្ចំ ន ឧវត្តតិ ។

(៣៩១) ន យុជ្ឈមានា ន ឧលេន វស្សតិ

ឧភ ន ជីវន្តិ ន ចាបិ មិយ្យរេ

សព្ពញ្ចិ តំ ជាតិនភយុបទ្ទុតំ

តម្ហេ មតិ ហោតិ ចរមិ ឆម្ពិ ។

(៣៩២) ចតុរង្គិនិំ សេន សុកីសរូបំ

ជយន្តិ រង្គាធិបតិំ បសយ្ហ

ន មច្ចុនោ ជយិតុមុស្សហន្តិ

តម្ហេ មតិ ហោតិ ចរមិ ឆម្ពិ ។

(៣៩៣) ហត្ថីហិ អស្សេហិ រថេហិ បត្តិហិ

បរិវារិតា មុញ្ចរេ ឝកក្កេយ្យា

ន មច្ចុនោ មុញ្ចិតុមុស្សហន្តិ

តម្ហេ មតិ ហោតិ ចរមិ ឆម្ពិ ។

អយោឃរជាតក

(๓๙๐) (អរេ យេ កេចิ មារពนฺธิ สตฺตา ...) សត្វនៅក្នុងគតិ អស់ប្រាណាមួយជាដំបូង សត្វនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដូចជាពពក ដែលតាំងឡើង សត្វនោះកាលទៅ រមែងមិនត្រឡប់វិញទេ ។

(๓๙๑) មិនមែនពួកនរៈកាលចម្បាំង មិនមែនពួកនរៈបរិបូណ៌ដោយកំលាំង មិនគ្រាំគ្រា មិនស្ងប់ទេ ព្រោះថា ចាណ-មណ្ឌលតាំងអស់នោះ គឺជាតិ នឹងជរា តែងចូលទៅជិតបៀតបៀន ហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(๓๙๒) ព្រះពជាតាំងខ្លួយ ជារដ្ឋាធិបតីគ្របសង្កត់នូវសេនាប្រកបដោយអង្គ ๔ ជាសេនា មានសភាពគួរខ្លាចក្រៃពេករមែងឈ្នះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចឈ្នះនូវសេចក្តីស្លាប់បានព្រោះហេតុនោះ គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌។

(๓๙๓) ព្រះពជាតាំងខ្លួយអង្គខ្លះ ដែលមានពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរដើរចោមរោមហើយ រួច (រំពឹកណ្តាប់ដៃពួកបច្ចាមិត្ត) បាន ប៉ុន្តែមិនអាចរួចចាកសេចក្តីស្លាប់បានព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិត របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(๓๙๔) ហត្ថីហិ អស្សេហិ រថេហិ បត្តិហិ
ស្វូ[๑] បកញ្ចន្តិ បធំសយន្តិ
ន មក្ខោ កញ្ចិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(๓๙๕) មត្តា កដា កិន្នកន្នា បកិណ្ណា
ឯកកេ មទ្ទន្តិ ជនំ មានន្តិ
ន មក្ខោ មទ្ទិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(๓๙๖) ឥស្សាសិនោ កតហត្ថាបិ រីឯ
ទ្វារេចាតិ អក្ខណាវេធិនោបិ
ន មក្ខោ វិជ្ឈិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(๓๙๗) សភេ ឋិយន្តិ សេសេលភោជនា
សព្ពំបិ តំ ឋិយតិ ឆិយមន្តរំ

---

๑ ម. បត្តិភិ ឬក ។

(៣៩៤) ព្រះរាជាតាំងឡាយក្នុងកាល រមែង(ញុំាងនគរតាំងឡាយរបស់ពួកស្តេច ជាបច្ចាមិត្ត) ឲ្យខ្ទេចខ្ទី ឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយ ដោយពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើងបាន ប៉ុន្តែមិនអាចកំទេចទូរមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៥) ដំរីតាំងឡាយ ចុះប្រេង មានប្រេងឆ្ងាយហូរហៀរ តែងញុំាញីនូវនគរតាំងឡាយ សម្លាប់នូវជនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចញុំាញីនូវសេចក្តីស្លាប់បានទេ ព្រោះហេតុនោះបានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៦) ខ្មាន់ធ្នូតាំងឡាយ ទុកជាមានដៃហាត់ហើយ ជាអ្នកក្លៀវក្លា អាចញុំាងព្រួញឲ្យធ្លាក់កន្លងទីឆ្ងាយបាន ចាប់មិនខុស ក៏មិនអាចចាប់នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៧) ទឹកស្រះតាំងឡាយ រមែងអស់ទៅ ផែនដីព្រមទាំងភ្នំទន្លឹងដងព្រៃ រមែងអស់ទៅ វត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅកន្លងអំណាចនៃសង្ខារតាំងអស់នោះ ក៏រមែងអស់ទៅ កន្លងបន្ទោះនៃកាលដ៏វែង

សព្ពំ ហិ តំ ភញ្ញរេ ពាលលេបរិយាយំ

តស្មេ មតី ហោតិ ពហូ ឥមំ ។

(៣៩៨) សព្ពេសមេវំ ហិ ឧរីឆវានំ

ចលាចលំ ជាលាភុនោជ ជីវិតំ

បដោវ ឆុត្តស្ស ទុមោវ ភគ្គលោ

តស្មេ មតី ហោតិ ពហូ ឥមំ ។

(៣៩៩) ទុមប្ផលានេវ បតនំ មាណវ

ទហេក ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា

ជាវិយោ ជរា មច្ចុមនោវិសា ច

តស្មេ មតី ហោតិ ពហូ ឥមំ ។

(៤០០) ជាយំ វយោ តារកភជសន្និភោ

យនព្ភតីតំ កតមេវជាជំ តំ

ជណ្ណោស្ស ហិ ឧត្តិរតី ភុតោ សុខំ

តស្មេ មតី ហោតិ ពហូ ឥមំ ។

ដ្បិតថា រតនាំងអស់នោះ គប្បីឋាក់បែកកងកំណាត់កាល ជាទរិទ្ទាស ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលែព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៧) ជីវិតរបស់នារីនឹងនរៈកងលោកនេះនាំងអស់ តែងប្រែប្រួលដូចជាសម្ពត់របស់អ្នកលេង(១) ដូចឈើដុះក្បែរច្រាំង យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលែព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៨) ផ្លែឈើនាំងឡាយ (រមែងជ្រុះចុះ) យ៉ាងណា មាណពនាំងឡាយ នាំងក្មេង នាំងចាស់ នាំងស្រី នាំងប្រុស នាំងមជ្ឈិមបុរស (បណ្ឌកនឹង។កតោព្យញ្ជនក) រមែងមានសរីរៈបែកធ្លាយជ្រុះចុះ (យ៉ាងនោះ) ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលែព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០០) វ័យនេះ មិនដូចស្តេចផ្កាយ (ព្រះចន្ទ្រ) ទេ វ័យណាកន្លងទៅហើយ ឥឡូវនេះវ័យនោះ ទៀងតែទៅមែនពិត បុគ្គលចាស់ឥតមានតម្រេក (ក្នុងកាមគុណ(២)) សុខនឹង (មាន) មកពីណា ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលែព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

---

១ អ្នកលេងសុភឃើញសុភហើយ អាចយកសម្ពត់ទៅផ្ទុះផ្ទាំក ។ ២ ប្រព្រឹត្តមេថុនមិនកើត ។

(๒๐๑) យក្ខា បិសាចា អថវាបិ បេតា
កុម្ភីរា តេ អស្សសន្តិ មនុស្សេ
ន មក្ខោ អស្សសិតុមុស្សហន្តិ
តស្មេ មតី ហោតិ ចវាមិ ឆម្មំ ។

(๒๐๒) យក្ខេ បិសាចេ អថវាបិ បេតេ
កុម្ភីរេបិ តេ ជិវ្ហបំ តកេន្តិ
ន មក្ខោ ជិវ្ហបនមុស្សហន្តិ
តស្មេ មតី ហោតិ ចវាមិ ឆម្មំ ។

(๒๐๓) អបភនកេ ទូសកេ ហោឋកេ ច
រាជានោ ឧណ្ហេន្តិ វិធិត្វាន នោសំ
ន មក្ខោ ឧណ្ហាយិតុមុស្សហន្តិ
តស្មេ មតី ហោតិ ចវាមិ ឆម្មំ ។

(๒๐๔) អបភនកា ទូសកា ហោឋកា ច
លភន្តិ តេ រាជានោ ជិវ្ហបេត្វាំ
ន មក្ខោ ជិវ្ហបំ តកេន្តិ
តស្មេ មតី ហោតិ ចវាមិ ឆម្មំ ។

(៤០១) ពួកយក្ខ បិសាច ឬប្រេតទាំងនោះឯងហើយ រមែងផ្តុំសម្ងាប់នូវពួកមនុស្ស ប៉ុន្តែមិនអាចផ្តុំសម្ងាប់នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០២) មនុស្សទាំងឡាយ រមែងធ្វើនូវការអង្វរករបំពោះពួកយក្ខ ពួកបិសាច ឬពួកប្រេត ដែលឯងហើយនោះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចអង្វរករមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៣) ព្រះរាជាទាំងឡាយ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវទោស ហើយដាក់អាជ្ញាចំពោះពួកជនអ្នកមានកំហុស អ្នកប្រទូស្ត នឹងអ្នកបៀតបៀនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចដាក់អាជ្ញា ដល់មច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៤) ពួកជនអ្នកមានកំហុស អ្នកប្រទូស្ត អ្នកបៀតបៀន តែងអង្វរករព្រះរាជាទាំងឡាយនោះបាន ប៉ុន្តែ ធ្វើនូវកិរិយាអង្វរករមច្ចុពុំបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៥) ន ទុត្តិយោបិ[1] ន ច ព្រាហ្មណោបិ
ន អមច្ចោ ពលកា តេជភបិ
ន បក្ខភជស្ស អបេក្ខមត្តំ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចភមិ ឆម្មំ ។

(៤០៦) សីហោ ច ព្យគ្ឃោ ច អថោបិ ទីបិយោ
បសយ្ហ ខាទន្តិ វិដង្ខមានំ
ន មក្ខោ ខាទិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចភមិ ឆម្មំ ។

(៤០៧) អយោកោរ វន្តំមជ្ឈ ភកេត្តា
មោហេន្តិ ចក្ខូនិ ជនស្ស តាវទេ
ន មក្ខោ មោហយិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចភមិ ឆម្មំ ។

(៤០៨) អាសីវិសា ភុបតិតា ខុគ្គតេជា
ឆិន្ទន្តិ ហារេន្តិបិ តេ មក្ខុស្ស
ន មក្ខោ ឆិន្ទិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចភមិ ឆម្មំ ។

---

១ ម. ន ទុត្តិយោតិ នបិ ។

(៤០៥) មិនថាក្សត្រ មិនថាព្រាហ្មណ៍ មិនថាអ្នកសុកសួស្តី អ្នកមានកំឡាំង អ្នកមានតេជៈទេ សេចក្តីឈប់មុខរបស់មច្ចុក៏ដូចជា មិនមានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៦) ខ្លាធំ ទាំងខ្លាដំបង តែងគំរាម នូវជនដែលកំពុងញាប់ញ័រ ហើយទំពាស៊ីបាន ប៉ុន្តែ មិនអាចទំពាស៊ី នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជា គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៧) ពួកជនអ្នកធ្វើមាយា (អ្នកលេងកល) កាលធ្វើ (នូវមាយា) កងទីពាក់កណ្តាលវង្គ រមែងធ្វើនូវក្តែកទាំងឡាយរបស់ជនឲ្យកាន់ប្រឡំបាន ដោយពិត ប៉ុន្តែ មិនអាចញុំាងមច្ចុឲ្យកាន់ប្រឡំបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជា គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៨) សត្វអាសីពិសទាំងឡាយ មានតេជៈដ៏ក្លាខ្លាំង ខឹងហើយ រមែងចឹកសម្លាប់នូវមនុស្សទាំងឡាយនោះក៏បាន ប៉ុន្តែមិនអាចចឹកនូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជា គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៩) អាសីវិសា ករុប្បតា យំ ឌុំសន្តិ
តំ តំ ច្ឆកា តេស វិសំ ហនន្តិ
ន មច្ចុនោ ធជវិសំ ហនន្តិ
តស្មេ មតី ហោតិ ចរមិ ឆម្ពំ ។

(៤១០) ឆម្ពន្តរី វេត្តវុណោ ច ភោជោ
វិសានិ ហាត្វាន ករុដ្ឋមានំ
សុយ្យន្តិ តេ កាលករតា តថេវ
តស្មេ មតី ហោតិ ចរមិ ឆម្ពំ ។

(៤១១) វិជ្ជាចរ យោរមធីយមានា
អនស្សនំ ឌិសតេកិ វជន្តិ
ន មម្ភរជស្ស វជន្តិ អនស្សនំ
តស្មេ មតី ហោតិ ចរមិ ឆម្ពំ ។

(៤១២) ឆម្ភោ ហរេ រក្ខតិ ឆម្ភចារឹ
ឆម្ភោ សុចិណ្ណោ សុខមាវហាតិ
ឯសានិសំសោ ឆម្ភេ សុចិណ្ណោ
ន ទុក្កតឹ កច្ឆតិ ឆម្ភចារឹ ។

(៤០៩) សត្វរាស៊ីពិសទាំង ឮយ ក្រោធហើយ បើកនូវណា ពួកទេវតារក្សា រមែងកំចាត់នូវពិសនៃសត្វរាស៊ីពិសទាំងនោះបាន ប៉ុន្តែកំចាត់នូវពិសដែលមកប៉ះពាល់ហើយពុំបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤១០) ពេទ្យទាំង ឮយ ឈ្មោះធម្មន្ធរី ១ វេត្តរុណ ១ កោដៈ ១ សម្លាប់នូវពិសទាំង ឮយនៃកុដង្គ (នាគ) បាន ពួកពេទ្យទាំងនោះ គេពុះចាក្នើមរណាកាលទៅហើយដូចគ្នាដែរ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤១១) ពួកវិជ្ជាធរ រៀននូវហោរាវិជ្ជា រមែងដល់នូវការបំផ្លាញខ្លួនដោយថ្នាំទាំង ឮយបាន ប៉ុន្តែ មិនដល់នូវការបំផ្លាញមកប៉ះពាល់បានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤១២) ធម៌រមែងរក្សានូវបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដោយពិត ធម៌ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តដោយល្អហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខនេះជាអានិសង្សក្នុងធម៌ ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តដោយល្អហើយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ រមែងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

[៤១៣] ន មាំ ឆម្ភា អឆម្ភោ ច ឯកោ សមវិចាតិ ឆោ
អឆម្ភោ ឯវយំ ឆេតំ ឆម្ភោ ចាបេតិ សុក្កតិដ្ឋិ ។
អយោឃរជាតកំ ចុទ្ទសមំ ។

តស្សុទ្ទានំ

មាតង្គ សម្ភូត សីវិ សិរិមន្តោ
ភេមន ហំស សត្តិកុម្ភោ កល្យាតិយ-
សោមទស្ស ចមេឡយ្យ ព្រហ្ម បញ្ច
បណ្ឌិត ចិរស្សុំ វត អយោឃរ ។

វីសតិនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

[៤១៣] សភាវៈទាំង៤យ៉ាងនេះ គឺធម៌ ១ អធម៌ ១ មិនមែនមានផលស្មើគ្នា ទេ អធម៌តាំងនៅក្នុងនរក ធម៌ញុំាងសត្វឲ្យដល់នូវសុគតិ ។

ចប់ អយោឃរជាតក ទី ១៤ ។

ឧទ្ទាននៃវីសតិនិបាតនោះគឺ

មាតង្គជាតក ១ ចិត្តសម្ភូតជាតក ១ សិរិវាណិជជាតក ១ សិរិមន្ត-ជាតក ១ ពោធិមិគជាតក ១ ហង្សជាតក ១ សត្តិគុម្ពជាតក ១ កល្យាតិយជាតក ១ សោមនស្សជាតក ១ ចម្មេយ្យជាតក ១ មហាបលោភនជាតក ១ បញ្ចបណ្ឌិតជាតក ១ ហត្ថិបាល-ជាតក ១ អយោឃរជាតក ១ ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

តិសនិបាតជាតកំ

កិំឆន្ទជាតកំ

(៤១៤) កិំឆន្ទោ តាមធិប្បាយោ ឯតោ សម្មសិ យម្មនិ
កិំ មន្តយាសោ កិំ ឯសំ តោនអន្តេន ព្រាហ្មណា។

(៤១៥) យថា មហា ភារំនរោ កាន្តោ សុបរិណាមាភ
តថូបមំ អត្តមក្កាំ វណ្ណាកន្ទរសុត្តមំ ។
តំ វុយ្ហមានំ សោតេន និស្សាឆាមលមជ្ឈិមេ
ថាណីតិ ធំ តហោត្តាន អត្ថាយតនមាហរឹ ។
តតោ តេនលិបត្តេសុ និក្ខិបិត្វា សយំ អហំ
សត្តេន ធំ វិតរេត្វា ខុបដ្ឋិថាសំ អហោសិ មេ។
សោហំ អបេតនរោថា ឥច្ឆិក្ខតោ ឧក្កក្កមោ
អស្សាធំ ឆាធិតច្ឆាមិ ផលេស្វញ្ញេសុ តេសុធិ។
សោសិត្វា ឆួន មរណំ តំ មមំ អាវហិស្សតិ
អម្ពំ យស្ស ផលំ សាទុំ មធុរក្តំ មនោរមំ ។

តំណនិបាតជាតក

កឹធទ្ធជាតក

(៤១៤) (ទេវតាពោលថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកពេញចិត្តនឹងអ្វី ប៉ុន
ប៉ងអ្វី ប្រាថ្នាអ្វី ស្វែងរកអ្វី ទើបអង្គុយម្នាក់ឯងក្នុងវាលក្តៅ ដោយ
ប្រយោជន៍អ្វី ។

(៤១៥) (តាបសពោលតបថា) ក្អមដាក់ទូវទឹកដ៏ធំ មានទ្រង់ទ្រាយស្អាត
ជាត មានឧបមាយ៉ាងណា ផ្ទៃស្វាយទុំ ដ៏ឧត្តមដោយពណ៌និងក្លិន
នឹងរស ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលនាងមានអវយវៈត្រង់
កណ្តាល (ចង្កេះ) មិនមានមន្ទិល អាត្មាបានឃើញផ្ទៃស្វាយនោះ
អណ្តែតតាមខ្សែទឹក ក៏ចាប់ផ្ទៃស្វាយនោះដោយដៃទាំងពីរ ហើយ
នាំយកទៅកាន់រោងបូជាភ្លើង ។ លុះចាប់នោះ អាត្មាបានដាក់ផ្ទៃ
ស្វាយលើស្មឹកចេកទាំងឡាយដោយខ្នងឯង ចិតន្ទូវផ្ទៃស្វាយនោះ
ដោយកាំបិតហើយ (ឆាន់) ផ្ទៃស្វាយនោះ នាំចេញនូវសេចក្តីស្រេក
ឃ្លានរបស់អាត្មាបាន ។ អាត្មានោះ ប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
លុះផ្ទៃស្វាយអស់ហើយ ក៏អត់ទ្រាំបានដោយលំបាក មិនបានសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងផ្ទៃឈើទាំងឡាយឯទៀតណាមួយ ។ ផ្ទៃស្វាយនោះ
នឹងនាំមកនូវសេចក្តីស្កប់ ដល់អាត្មាដោយពិត ព្រោះវើងស្គមព្រោះ
ផ្ទៃស្វាយមានរសឆ្ងាញ់មានរសផ្អែមលើសលប់ ជាទីពេញចិត្ត ។

យមុទ្ធរិ រុយ្ហមានំ ខុរេនដិស្មា មហាណ្ណវេ
អក្ខាតំ តេ មយា សព្ពំ យស្មា ខុបវសាមហំ ។
វម្មិំ បដិនិសិន្ទោសិ បុថុលោមាយុតា បុថុ
តញ្ចេ(1) ខោ មេវ អក្ខាហិ អត្តានមបលាយិនំ ។
កោ ភវំ ភូមសិ កល្យាណី កិស្ស ភវំ សុមជ្ឈិមេ
រូបបដ្ឋបូមដ្ឋវ(2) ព្យគ្ឃីវ តិរិសាឧជា ។
យា សន្តិ ជាវិយោ នេវេសុ នេភនំ បរិជាវិកា
យា ច មនុស្សលោកស្មិំ រូបេនគ្គាតតិត្ថិយោ ។
រូបេន តេ សទិសី នត្ថិ នេវគន្ធព្វមានុសេ(3)
បុច្ឆាសិ មេ ជាវុបុព្ពន្តិំ ព្រហ្មា នាមញ្ចនុវេ(4) ។
(៤១៦) យំ ភវំ បដិនិសិន្ទោសិ វម្មិំ ព្រាហ្មណ កោសិកី
សាហំ ភូសាលយា វុត្តា វវកិវិសេកាយសា ។

---

១ ឱ. ភវញ្ចេ ខោ ។ ម. ភវំ បិ ខោ ។ ២ ឱ. រូបបដ្ឋិបលិមដ្ឋវ ។ ម. រូបបដ្ឋិបមដ្ឋវ ។
៣ ឱ. ម. នេវេសុ គន្ធព្វមនុស្សលោកេ ។ ៤ ឱ. ម. អក្ខាហិ មេ នាមញ្ចនុវេជ ។

អាត្មាបានស្រែងឆ្ងល់ ដែលកំពុងអណ្តែតក្នុងអន្ទង់ដ៏ធំរំពីស្ទឹង អាត្មានៅ (ដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លាន) ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ ទាំងអស់ អាត្មាបានប្រាប់ដល់នាង ។ អាត្មាអង្គុយអាស្រ័យនូវស្ទឹង ជាទីរកពួយ ស្ទឹងនេះ ធំទូលាយប្រកបដោយត្រី នាងកុំអាលរត់ទៅ ចូរប្រាប់ខ្លួននោះដល់អាត្មាសិន ។ ម្នាលនាងកល្យាណី នាងជាអ្វី ម្នាលនាងមានអាយុ:ត្រង់កណ្តាល (ចង្កេះ)ដ៏ល្អ នាងមានរូបដូចកដម្បាសមាសដ៏រលើង (មានដំណើរ) ដូចជាកូនខ្លាដែលកើតក្នុងញាកភ្នំ (មកក្នុងទីនេះ) ដើម្បីអ្វី ។ នាងនារីទាំងឡាយណា ជាអ្នកបំរើពួកទេវតា ក្នុងទេវតាទាំងឡាយផង ស្រីទាំងឡាយណា ប្រកបដោយរូប ក្នុងមនុស្សលោកផង ស្រីទាំងឡាយនោះប្រាកដស្មើដោយរូបនៃនាង មិនមាន ក្នុងទេវគន្ធព្វនិងមនុស្សលោកឡើយ ម្នាលនាងមានអាយុ:ទាងដើម (ភ្លៅ) ដ៏ល្អ អាត្មាសួរហើយ ចូរប្រាប់នាមនិងគោត្រផង ដៅពង្សទាំងឡាយផង ។

(៤១៦) (ទេវតា...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកគង់នៅអាស្រ័យស្ទឹងឈ្មោះកោសិកីជាទីរកពួយណា ខ្ញុំមានលំនៅត្រង់ទៀបទឹកដ៏ភាព មានអន្ទង់ជាទីហួរទៅនៃទឹកដ៏ប្រសើរ អាស្រ័យនៅហើយ (ក្នុងស្ទឹងនោះ) ។

ជាជាឌុមតលាតិណ្ណោ ពហុតោ តិរិតន្ទក

មមេវ បមុខា ហោន្តិ អតិសន្ទន្តិ ចាវុសេ ។

អថោ ពហូ វនតោជា ឆលភវិហង្គក

ពហុតោ ជាតចិត្តោជា អតិសន្ទន្តិ ភវិជា ។

តា អម្ពជម្ពុលពុជា និចាតាលមុទុម្ពក

ពហូនិ ផលជាតានិ អាវហន្តិ អតិណ្ហាសោ ។

យន្តិញ្ចិ ខុកតោ តីរេ ផលំ បតតិ អម្ពុនិ

អសំសយន្តិ សោតស្ស ផលំ ហោតិ វសានុគំ ។

ឯតទញ្ញាយ មេជាវី រុក្ខុបញ្ញ សុណោហិ មេ

មា ភោចយ អតិសន្តិ បដិសេធ ជនាធិប ។

ន ភហំ វង្ឃរំ មញ្ញេ យំ ត្វំ រដ្ឋាភិវឌ្ឍន

អាចេយ្យមាឆោ ភនិសំ មរណំ អតិភន្ទសំ ។

តស្ស ជានន្តិ បិតរោ ភន្ទូវ សនេវភោ

យេ ចាបិ ឥសយោ លោកេ សញ្ញតត្តា តបស្សិនោ

ជ្រោះភ្នំដ៏ប្រើន កុះករដោយឈើផ្សេងៗ រមែងមានកង់ទីចំពោះមុខ
ខ្ញុំ រមែងហូរទៅកន្លងរដូវក្តៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ទឹងដ៏ប្រើន មាន
ទឹកហូរចេញអំពីព្រៃ ទ្រទ្រង់នូវគំនរទឹកដ៏ខៀវ ស្ទឹងដ៏ប្រើន មាន
រូបភាពដូចជានាគ រមែងញាំងខ្ញុំឲ្យពេញដោយទឹក ។ ដើមស្វាយ
ដើមត្រឹង ដើមខ្នុរសម្ង ដើមក្តម ដើមត្នោតនឹងដើមល្វា ផលជាត
ទាំងឡាយដ៏ប្រើន រមែងចូលទៅកាន់ស្ទឹងទាំងនោះរឿយៗ។ ផ្លែឈើ
ណាមួយ នៅក្បែរមោត់ច្រាំងទាំងពីរ រមែងជ្រុះទៅក្នុងទឹក ផ្លែឈើ
នោះ សោតទៅតាមអំណាចនៃខ្សែទឹកដោយឥតសង្ស័យ ។ បពិត្រ
លោកជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាប្រើន លោកជ្រាបហេតុនុ៎ះហើយ
សូមស្តាប់ពាក្យខ្ញុំបុះ បពិត្រព្រះជនាធិបតី សូមលោកកុំពេញចិត្ត
ឡើយ ចូរបដិសេធនូវការជាប់ចំពាក់ដោយតណ្ហា ។ បពិត្រព្រះ
រាជសី អ្នកញាំងដែនឲ្យចំរើន លោកកំពុងចំរើន (ដោយសាច់នឹង
ឈាម) ប្រាថ្នាសេចក្តីស្ងាប់ ដោយហេតុណា ខ្ញុំពុំសំគាល់នូវ
លោកថា ជាអ្នកចំរើនដោយប្រាជ្ញា ដោយហេតុនោះទេ ។ បិតា
ទាំងឡាយ (ព្រហ្ម) នឹងគន្ធព្វព្រមទាំងទេវតា រមែងដឹងនូវភាពនៃ
បុគ្គលនោះថា ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា ម្យ៉ាងទៀត ឥសី
ទាំងឡាយណាក្នុងលោក ជាអ្នកមានចិត្តសង្រួមហើយ មានតបៈ

อสิเนสยนฺตมิ ชานนฺติ ปชฺชภูตา ยเสสฺสิโน ฯ

(๔๑๗) ยทิ วิหิตา วิญฺญู สพฺพปฺปี

วิญฺญิสนฺติ ตถาคตสฺส

น จิรยติ ตสฺส สาสฺส ชาติ

สเจ น เจเตติ วิชาย ตสฺส ฯ

ฌสิปฺปิกสมญฺญาเต ยทิ โลกสฺมิ วิหิตา (๑) มตฺต

อนริยิ มริสมฺภาเส ชาติกปฺปี ชิกึสเส ฯ

สเจ อหิ มริสฺสามิ ตีเร เต ปุถุสุสฺสณิ

อสิเนสยนฺตี อสิโลเกา ชริโย เมเต อาคมิสฺสติ ฯ

ตสฺมา หิ ชาติกาเร กปฺปี รกฺขสฺสุ (๒) น สุมชฺเมเม

มา ตฺวี (๓) สาโย ชโน ชญฺญา ปกฺขาสิ (๔) มยิ มเต ฯ

(๔๑๘) อญฺญาเตเมตี อริสฺยสาหิ

อตฺตานมญฺญา ธมฺมิ เต ตี

---

๑ ม. เสติ ฯ ๒ ม. ริสฺสเร ฯ ๓ ม. มา ตี ฯ ๔ ม. ปกุ-ฺฌสิ ฯ ม. ปกุฌิยิ ฯ

ឥសីទាំងឡាយនោះ រមែងដឹងឥតសង្ស័យ (សូម្បី) ពួកអ្នកមានយសជាអ្នកបម្រើ (ឥសីទាំងនោះក៏ដឹងការនោះតៗគ្នាទៀត) ។

(៤១៧) (តាបស...) បើ(នរជនណា) មិនគិតសម្លាប់បុគ្គលនោះទេជាប់ក៏មិនចំរើនដល់នរជននោះ ដែលដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួងរបស់អ្នកប្រាជ្ញយ៉ាងនេះផង ដឹងនូវការបែកធ្លាយនឹងប្បវត្តិនៃជីវិតផង ម្នាលនាងជាធំ ដែលពួកឥសីដឹងច្បាស់ហើយ ប្រយោជន៍នៃសត្វលោក នាងដឹងច្បាស់ហើយយ៉ាងនេះ នាងឈ្មោះថាស្វែងរកនូវបាបកម្ម (ចំពោះខ្លួន) ព្រោះប្រទេចពាក្យមិនប្រសើរ ។ ម្នាលនាងទៅធីតាមានត្រគាកសាយល្អ បើយើងនឹងស្លាប់លើត្រើយរបស់នាង កាលបើយើងស្លាប់ហើយ ដំណើរដំនៀលនឹងបានមកនាងឯង ឥតសង្ស័យឡើយ ។ ម្នាលនាងមានអវយវៈត្រង់កណ្តាលដ៏ល្អ ព្រោះហេតុនោះ នាងឯងចូរកុំនូវកម្មអាក្រក់ កាលបើយើងស្លាប់ហើយ កុំឲ្យជនទាំងអស់ដេរប្រទេចនាង ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។

(៤១៨) ទៅតា...) ហេតុនេះ ខ្ញុំម្ចាស់ដឹងច្បាស់ហើយ ធម្មតាស្តេចនេះ មិនងាយអត់ទ្រាំបានទេ ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រគេននូវខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ផង ប្រគេននូវស្វាយនោះផង ដល់លោកម្ចាស់

ពំសនំបាតេ បបមំ កំឆឆ្ឌាតកំ

យោ ទុច្ចរេ កាមគុណេ បហាយ

សទ្ធំ្ធ ធម្មំ្ធ អធិដ្ឋាសិ ។

យោ ហិត្វា បុព្វសញ្ញោគំ បច្ឆាសញ្ញោជនេ ឋិតោ

អធម្មញ្ជោ ចរតិ ចាបញ្ញស្ស បវឌ្ឍតិ ។

យហិ តំ ចាបយេ សព្ពំ កាមំ អប្បាសុកោ ភវ

ឧចានយាមំ សីតស្មឹ វិមាកហិ អនុស្សុកោ ។

តំ បុច្ឆាសមគ្គេហិ វាឡេឆ្កេហិ អវិន្ទម

កោញ្ញោ មយ្ហក ធិវិយា កោយដ្ឋិមឆុសាលិយា

ភុញ្ជិតា បាំសបូតកំ កោកលេត្ត បពោធរេ ។

អឆ្ឆេត្ត វិប្ប(១)ស្ស ធន្តា បលាលខលសន្ថរា

កោសុម្ភសលឆ្ឆាឌិ(២)ចា បក្កាតាលវិលម្ពិកោ ។

---

១ ម. វិប្បិ ២ ធន្តា ។ ២ ម. កោសម្ភសលឆ្ឆនិម្ពា ។

តំសនិបាត កំណន្តដាតក ទី ១

ដ្បិតលោកម្ចាស់បានលះបង់នូវគាមគុណគាំងឆ្ងាយ ដែលគេលះបង់បានដោយក្រ ហើយបានអធិដ្ឋានន្ទវិស័ល ជាគ្រឿងសូបរម្ងាប់ផង នូវសុបរិតធម៌ផង ។ បុគ្គលណា លះបង់នូវចំណងខាងដើម ហើយបិតនៅកន្លងចំណងខាងចុងផង ប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ផង ចាប់តែងចំរើនឡើងដល់បុគ្គលនោះ ។ សូមលោកម្ចាស់មកចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំលោកម្ចាស់ទៅឲ្យដល់ព្រៃស្វាយនោះ សូមលោកម្ចាស់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចដោយពិតចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំទៅជាក់កន្លងព្រៃស្វាយដ៏ត្រជាក់នោះ សូមលោកម្ចាស់គង់នៅកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។ បពិត្រអនុម: ព្រៃស្វាយនោះ ពួកសត្វបក្សីមានកកូក ស្រវឹងដោយរសនៃផ្កាឈើស្រែកបន្ធឺឡើងហើយ ពួកត្រៀល ពួកក្អែក ជាទិព្វ ពួកសត្វស្វាបឈ្លោះគោយដ្ឋ នឹងឈ្លោះមធុសាលិយ: យំជាមួយនឹងពួកហង្ស ពួកតារវៅ ដែលនៅកន្លងព្រៃស្វាយនោះ ក៏ញ៉ាំងពួកសត្វទាំងនោះឲ្យភ្ញាក់ឡើងហើយ ។ ដើមស្វាយទាំងឆ្ងាយកន្លងព្រៃនោះ មានចុងមែកជាបចុះ (ព្រោះទម្ងន់ផ្លែ) ប្រាកដស្មើដោយទីលានដែលពេញដោយកណ្តាប់ស្រូវ ដើមដកគាំ ស្រល់ នឹងកទម្ពទាំងឆ្ងាយ មានចង្កោមផ្លែសំយុងចុះ ដូចភ្នំយផ្លែគ្មានខុំ ។

(៤១៩) អាលឹ តំវីដ តាយុវី អដ្ឋធី ចន្ទនុស្សរោ

វត្តឹ ភុំ បវិចារេសិ ឯកំ វេឧសិ វេឧរំ ។

សោឧ្យសិត្តឹសហស្សានិ យោ តេមា បវិចារិតា

ឍវំ មហានុភាវេសិ អព្ភុតោ លោមហំសនោ ។

កឹ តុម្ហមតវំ បុព្វេ ចាបំ អត្តនុភាវហំ

យំ តវិត្វា មនុស្សេសុ បដិដ្ឋំសាឧ ខាឧសិ ។

(៤២០) អវេឡានិ បដិក្កម្ម តាមេសុ តិទ្ធោ អហំ

អឧវំ ឥឃមច្ចានំ បវេសំ អហិតាយហំ ។

យោ បដិដ្ឋំសិ តោ ហោតិ ឍវំ ឧក្កដ្ឋ ខាឧតិ

យថាហមជ្ជ ខាធាមិ បដិដ្ឋំសាឧ អត្តនោតិ ។

កំឆន្ទជាតកំ បឋមំ ។

កុម្ភជាតកំ

(៤២១) តោ ចាតុភសិ តំឧិក ឧតុម្ហិ

ឧិតាសយំ សំវរឹ ចដ្ឋិមាវ

តត្តេហិ តេ វស្សិយោ ឧិច្ចវដ្ឋិ

សនេរតា វិដ្ឋវិវត្តលិត្តោ ។

(៤១៩) (គាប់សន្ទនិយាយទៅនឹងប្រេតថា) អ្នកទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រង ទ្រទ្រង់នូវឈ្នួត ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈ ពាក់នូវពាហុរក្សវត្ថ (កងកន់) ប្រស់ត្រាំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ឲ្យគេបម្រើក្នុងវេលាយប់ សោយនូវទុក្ខវេទនាក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ស្រីទាំងឡាយ ១៦.០០០ នេះ ជាស្រីបំរើរបស់អ្នក អ្នកជាបុគ្គលមានអនុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ អស្ចារ្យ គួរឲ្យព្រឺពេម ។ ក្នុងកាលមុន អ្នកបានធ្វើអំពើបាបទាំមកនូវទុក្ខដល់ខ្លួនដូចម្តេច ដែលអ្នកធ្វើក្នុងមនុស្សលោក បានជាស៊ីនូវសាច់ខ្មាន (របស់ខ្លួន) ។

(៤២០) (ប្រេត..) ខ្ញុំបាននឿយនូវវេទនាទាំងឡាយ ហើយជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ បានប្រព្រឹត្តមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនដទៃ អស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកស៊ីនូវសាច់ខ្មាន (ញុះញង់គេ) បុគ្គលនោះ ក៏ខ្វាស៊ីនូវសាច់ខ្មានរបស់ខ្លួន ដូចខ្ញុំស៊ីក្នុងថ្ងៃនេះដែរ ។

ចប់ កំណត់ជាតក ទី១ ។

កុម្ភជាតក

(៤២១) (ព្រះបាទសព្វមិត្ត ត្រាស់សួរថា) អ្នកជាអ្វី មកប្រាកដអំពីកពតាវត្តិង្ស (ប្រតិស្ឋាន) លើអាកាសនេះ រស្មីទាំងឡាយរបស់អ្នក ផ្សាយចេញអំពីខ្លួន ដូចព្រះចន្ទ ភ្លឺស្វាង ក្នុងវេលាយប់ ឬដូចផ្កែកបន្ទោរ ឆ្វេលឆ្វាត់ ឰដ៏អាកាស ។

តំណនិយាតេ ទុតិយំ កុម្ភជាតកំ

សោ ឯត្ថ ឯតំ ភគវតិ អយ្យិកា
វេហាយសំ គច្ឆតិ តិដ្ឋតិ ច
ឥទ្ធី ន្តេ វត្តតិ តាទិសា សុភាវិតា
អនន្តក្ខនមតិ(១) នោ តាទិ ។
វេហាយសំ ភគវាគច្ឆ(២) តិដ្ឋតិ
កុម្ភំ ឥណាជាតំ យមេតមត្ថំ
តោ ឯ តុវំ តិស្ស វាយិ កុម្ភោ
អក្ខាហិ មេ ព្រាហ្មណ ឯតមត្ថំ ។
(៤២២) ន សព្ពិកុម្ភោ នបិ តេលកុម្ភោ
ន ជាណិតស្ស ន មធុស្ស កុម្ភោ
កុម្ភស្ស វជ្ជានិ អនប្បកានិ
នោសេ ពហូ កុម្ភកតេ សុណាថ ។
តលេយ្យ យំ បិត្វា បតេ បថាតំ
សោត្ថំ តុមំ ចន្ទនិយោលិតង្គំ
ពហុំបិ តុញ្ញេយ្យ អភោជនេយ្យំ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ ឥណាថ ។

---

១ ខ. អនន្តគូតាមបិ ។ ម. អនន្តគណាមកិ ។ ២- ខ. សំ ភម្មាគម្ម ។ ម· គម្មមាគម្ម ។

ក្នុងឯងដើរទៅមិនមានខ្សែ ឮដំអាកាស ក្នុងដើរក្តី ឈរក្តី ឮដំអាកាស បុគ្គលិបស់ពួកទេវតា ដែលមិចាច់ដើរទៅកាន់ផ្លូវ ឆ្ងាយ (ដោយដើង) អ្នកបានធ្វើឲ្យដូចជាទីដំគល់ ចំរើនស្អុះ ។ អ្នកបិតនៅ ព្រោះអាស្រ័យ នូវការទៅឮដំអាកាស តើអ្នកជាអ្វី (អ្នកនិយាយ) នូវសេចក្តីណាថា អ្នកតាំងឡាយ ចូរទិញធ្នាំងចុះ ដូចេ្នះ តើធ្នាំងនេះសម្រាប់ធ្វើអ្វី ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ដល់ខ្ញុំ ។

(៤២២) (ព្រះឥន្ទ្រាធិពដតបថា) នេះមិនមែនជាក្អមសប្បិទេ មិនមែនជាក្អមប្រេងទេ មិនមែនជាក្អមស្ករអំពៅទេ មិនមែនជាក្អមទឹកឃ្មុំទេ ទោសរបស់ក្អមមានច្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវទោសដ៏ច្រើន ដែលតាំងនៅកងក្អមចុះ ។ បុគ្គលដើរភ្លាត់ធ្លាក់ជ្រោះ រណ្តៅ គុហា អណ្តូងជ្រាំ រណ្តៅជ្រាំ តាំងបរិភោគនូវរបស់ដែលមិនគួរបរិភោគដ៏ច្រើន ព្រោះធឹកនូវសុភណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។

យំ ឥទ្ធិយា តំ ភគវន្តំ អនុស្សរាមោ

អនុស្សរិត្វាតិ តោវ តត្ថាសារ

អនាថមានោ ឧបគាយតិ ឆក្កតិ ច

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ វោ មិវិត្វា អថលោវ ឆត្តោ

ឧរេយ្យ តាមេ វិសិខន្តភដំ

សមុទ្ធរិត្តោ អតិវេលសាយី

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ បិត្វា ឧជ្ជាយេ បវេធមានោ

សីសញ្ច ពាហុញ្ច បថាលយេត្តោ

សោ ឆក្កតិ ធារុភដល្លតោវ

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ វោ មិវិត្វា អត្តិឆឡ្លា សយន្តិ

អថោ សិតាលេហិមិ ខាទិតាសេ

ពន្ធុ វចនំ[1] ភោតជានិញ្ចមេត្តិ

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ បិត្វា ភាសេយ្យ អភាសនេយ្យំ

សភាយមាសិនោ អបេតវត្តោ

---

๑ ឱ. ម. វិធំ ។

បុគ្គលមិនសង្កត់ចិត្ត តែងដើរចម្រៀប ដូចគោស៊ីនូវបាយ
សុក ឯអ្នកមិនមានតិចិត្ត តែងបូលទៅប្រៀងប្តូរ ព្រោះ
ផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយ
សុរានោះចុះ ។ បុគ្គលអាក្រាត ដូចជាពួកអចេលក: ដើរទៅ
កាន់ចន្លោះថ្ម កំដរស្រុក មានចិត្តរវើរវាយ ដេកហួសវេលា
ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញ
ដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលក្រោកឡើងត្រេតត្រោត ញ័រ
ក្បាល ញ័រដើមដៃ បុគ្គលនោះ កំដូចជារូបយន្តដែលធ្វើដោយ
ឈើ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញក្អមនេះ ដ៏
ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ជនទាំងឡាយ ត្រូវក្លៀវឆ្នេះ
រមែងដេកទៅ ឬត្រូវពួកបច្ចក្ខាំស៊ី ឬបានដល់នូវទោស
ត្រូវគេចង គេសម្លាប់ ទាំងសាបសូន្យនូវភោគៈ ព្រោះតែ
ផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ក៏ពេញ
ដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលនិយាយនូវពាក្យ ដែល
គេមិនគួរនិយាយ អង្គុយក្នុងទីប្រជុំ របូតសំពត់ស្លៀក

សម្មុដ្ឋិតោ វន្តកោ ព្យសន្នោ
តស្សុ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិលស្ស ។
យំ វេ បិវិត្វា ខុរភ្ជោ អវិលត្តោ
មមេវ សព្ពា បមវីតំ មញ្ញេ
ន មេ សមោ ចាតុរន្តោបិ រាជា
តស្សុ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិលស្ស ។
មាជាតិមាជា កលហានិ បេសុណី
ទុព្ភណ្ឌានិ ឧក្កយិនី បលាយិនី
ចោរាណធុត្តានំ[1] កតី ឯកោ
តស្សុ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិលស្ស ។
ឥត្ថានិ ឥតានិ កុលានិ អស្សុ
អនេកសាមាសុរធានិ លោកេ
ឧច្ឆិន្ទថាយដ្ឋកតានិមាយ
តស្សុ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិលស្ស ។
ឆញ្ញំ ឆនំ រជតំ ជាតរូបំ
ខេត្តំ ឃរំ យត្ថ វិជាសយន្តិ
ឧច្ឆេទនី វិត្តកតំ[2] កុលានំ

ក ខ. ចោរាណធុត្តានំ ។ ម. ចោរានំ ធុត្តានំ ។ ២ ខ. វិត្តវតំ ។

ប្រឡាក់ប្រឡូស ដេកជ្រមុចក្នុងកំអួត ដល់នូវសេចក្តីវិនាសព្រោះផឹកសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ បុគ្គលលើកកំពស់ មានភ្នែកក្រហម សំគាល់ថា ផែនដីទាំងមូលសុទ្ធតែជារបស់អញ សូម្បីស្តេចជាធំលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង៤ជាទីបំផុត ក៏មិនស្មើនឹងអញដែរ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ក៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ សុរាណា ដែលនាំឲ្យកើតមាននឹងការមើលងាយ នាំឲ្យឈ្លោះប្រកែក នាំឲ្យញុះញង់ នាំឲ្យមានពណិសម្បុរអាក្រក់ នាំឲ្យអាក្រាតសំពត់ ឲ្យតត់ផ្តេសផ្តាស ជាគតិជាលំនៅរបស់ពួកអ្នកលេងជាន់ថាស់ សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ ត្រកូលទាំងឡាយស្តុកស្តម្ភ សាយភាយ(ដោយសំពត់នឹងទ្រព្យសម្បត្តិ) មានទ្រព្យប្រើនពាន់ ត្រូវសុរានេះ ធ្វើកែវមែតិក ឲ្យដាច់សូន្យក្នុងលោក សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ ជនទាំងឡាយញុំាងទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រាក់មាស ស្រែចម្ការ នឹងគោក្របីឲ្យវិនាសអស់ ព្រោះតែសុរាណា (ម្យ៉ាងទៀត សុរាណា) ផ្តាច់បង់នូវត្រកូលអ្នកមានទ្រព្យទាំងឡាយ

តស្សេ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តតិយំ ។

យំ វេ បិត្វា ធនត្ថម្ភោ រោសោ

អក្កោសតិ បិតរំ មាតរញ្ច

សស្សុំ តណ្ហាយ្យ អថោបិ សុណ្ហំ

តស្សេ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តតិយំ ។

យំ វេ បិត្វា ធនត្ថម្ភ(១) ជារ

អក្កោសតិ សស្សុំ សាមិកញ្ច

ឆាសម្បិ តណ្ហា បរិចារកម្បិ

តស្សេ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តតិយំ ។

យំ វេ បិត្វាន មានេយ្យ រោសោ

ឆម្ភេ បិតំ សមណំ ព្រាហ្មណំ វ

កច្ចេ អចាយិបិ តតោនិទានំ

តស្សេ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តតិយំ ។

យំ វេ បិត្វា ទុក្ខវិតំ ចរន្តិ

ការេយន វាចាយ ច ចេតសា ច

និរយំ វជន្តិ ទុក្ខវិតំ ចរិត្វា

តស្សេ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តតិយំ ។

---

១ ម. ទិស្វា រូបារ ។

សូមព្រះអង្គ ទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។
បុរសមានសភាពក្លៀតក្លៀន តែងដេរនូវមាតានឹងបិតា តាំងចាប់
ទោសម្តាយក្មេកឬចាប់ទោសកូនប្រសាស្រី ព្រោះផឹកសុរាណា
សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ ស្រី
មានសភាពក្លៀតក្លៀន តែងដេរនូវខ្នុកក្មេកនឹងប្តី ចាប់ទោស
ខ្ញុំប្រុស ចាប់ទោសអ្នកបំរើ ព្រោះតែផឹកសុរាណា សូមព្រះអង្គ
ទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ បុគ្គលបៀតបៀន
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដែលតាំងនៅក្នុងធម៌តែងទៅគាន់អាយ
ដែលមានសេចក្តីបៀតបៀននោះជាហេតុ ព្រោះផឹកសុរាណា
សូមព្រះអង្គទិញ នូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។
ជនតាំងឡាយប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ដោយកាយ ៣ ទី នឹងចិត្ត
លុះប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហើយ ទៅកាន់នរក ព្រោះផឹកសុរាណា
សូមព្រះអង្គទិញ នូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។

តំសង់ជាតេ ទុតិយំ កុម្ភជាតកំ

យំ យាតមាជា ន លភន្តិ បុព្វេ
ពហុំ ហិរញ្ញំ បរិច្ចជន្តា
សោ តំ បរិត្វា អលិកំ កណាតំ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា បេសនេ បេសិយន្តោ
អច្ចាយិកេ ករណីយម្ហិ ជាតេ
អត្តមវ្ហិ សោ ឧប្បជាជាតំ វុត្តោ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
ហិរីមតាបិ អហិរីកកាវំ
ចាតុំ កវេន្តិ មនុជាយ មត្តា
ឆឝិបិ សន្តា ពហុកំ កណន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា ឯកច្ចថា សយន្តិ
អជាសកា ឯណ្ឌិលទុក្ខសេយ្យំ
ទុព្ភណ្ឌិយំ អាយសក្យញ្ចុបេន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

ដនតាំងឡាយសូម្បីបំណាយប្រាក់ដ៏ច្រើន អស្ចារ្យមិនបាននូវបុរសណា (ដែលមិនចាន់ផឹកសុរា) ក្នុងកាលមុនថា (អ្នកបូរពោលមុសាវាទ) បុរសនោះ លុះផឹកនូវសុរានោះ រួចហើយក៏ពោលនូវពាក្យមុសាវាទបាន សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ កាលបើកិច្ចប្រញាប់តើតហើយ បុគ្គលនោះគេបញ្ជូនទៅកាន់ការបម្រើ ត្រូវគេសួរថា (អ្នកឯងមកពីណា) រមែងមិនដឹងសេចក្តី (ដែលគេសួរ) ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកជនមានចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីអៀនខ្មាសឆ្លើនូវភាពជាអ្នកមិនអៀនខ្មាសឲ្យប្រាកដក្តី ពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ទៅជាអ្នកប្រមាទដោយសេចក្តីស្រវឹង ហើយនិយាយពាក្យច្រើនក្តី ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកជនដេកប្រគេគា (ដូចជាកូនជ្រូក) មិនស៊ីចុយ ដល់នូវការដេកជាទុក្ខលើដែនដីផង ដល់នូវភាពជាអ្នកមានសម្បុរអាក្រក់ផង ដល់នូវដំណេះដំនៀលផង ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

สุตฺตปิฏกे ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกं

ยทา วे ปิตฺวา ปตฺตสฺรงฺคา สยเณ
ตาเว กฺวจนาสาวิ น มา ภายุณิยา
เวเตา ฉเณ สุสฺสโรหาวิ
ตาสฺสา ปุณฺณา สกฺขิมิ ตาวเต ๆ
ยทา ปสฺสา ภิชฺฉเณ สปฺป
ยาวาสิมา คิ เลาเตา วิสมาสิ
เตา ฉเณ ชาสุมหาตี
ตาสฺสา ปุณฺณา สกฺขิมิ ตาวเต ๆ
ยทา วे ปิตฺวา อฑฺฒมาสปฺปตา
สมุทฺธตีเว ปริชายนฺตา
ขุปกฺกปี ปุสเลหาญฺ ญ
ตาสฺสา ปุณฺณา สกฺขิมิ ตาวเต ๆ
ยทา วे ปิตฺวา ปุฏฺฐเน ปมตฺตา
ตีณิภา ตุตา สสฺสตียา สมายา
ตี ตาเน ปชฺฌิมิ นิรตฺตา
ฆาเน ปมาเท เตปิ ปิวเย ๆ

ពួកជន ដេកផ្ងាក់កន់រំពៀក ដូចជាគោ ដែលគេសំពង
នឹងញញួរ កម្ចាំងនៃសុភ មិនមែននរជនគ្រប់សង្កត់បានដោយ
ងាយទេ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះដ៏
ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកមនុស្ស រៀបចំនូវសុរាណា
ដូចជារៀនូវពស់ ដែលមានពិសដ៏ពន្លឹក នរជនណាគួរផឹកនូវ
សុរានោះ ដែលមានពិសស្មើដោយថ្នាំពិសក្នុងលោក សូមព្រះ
អង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ព្រះពជបុត្ត
របស់ព្រះបាទអន្ធកវេណ្ហៈ (ជាបងប្អូនគ្នា) បានយាងទៅកែ្សរ
ឆ្នេរសមុទ្រ ក៏ប្រហារគ្នាទៅវិញទៅមកដោយអង្រែទាំងឡាយ
ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញ
ដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកអសុរជាអ្នកស្រវឹង ហើយច្យុតចាក
តាវត្តឹង្សទេវលោក ដែលទៀងទាត់ (ដោយអាយុ) ព្រមទាំង
មាយា (របស់អសុរ) ព្រោះផឹកនូវសុរាណា បពិត្រមហាពជ
អ្នកប្រាជ្ញកាលដឹងនូវទឹកស្រវឹងនេះថា ជារបស់ឥតប្រយោជន៍
ប្រាកដដូច្នោះ តើគួរផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះដូចម្តេចកើត ។

ឆយិមស្មិ ករុម្ភស្មឹ ឆឯិ មឆុ ភ
ឝវំ អភិញ្ញាយ កិលាមហិ ភាវ
ឝវញ្ចិ បំ កុម្ភកតា មយា តេ
អក្ខាតរូបំ តវ សព្វមិត្តា ។

(៤២៣) ឆ មេ បិតា ភ រេជភិបិ មាតា
ឝតាឯិសោ យាឯិសកោ តុវំសិ
ហិតានុកម្បី បរមត្ថកាមោ
សោហំ ករិស្សំ វចនំ តវជ្ជ ។
ឧទាមិ តេ តាមវរាឯិ បញ្ចុ
ឯាសីសតំ សត្ត ករំសតាឯិ
អាឝញ្ញយុត្តេ ច រេជ ឧស ឝមេ
អាចរិយោ ហោសិ បមត្ថកាមោ ។

(៤២៤) តវេវ ឯាសីសតមត្ថ ភាវ
តាមា ច តាវេ ច តវេវ ហោឆ្ឍ
អាឝញ្ញយុត្តា ច រថា តវេវ
សវក្ខាហមស្មឹ តំឧសាឝមិឆ្ឆ ។
មំសោឧនំ សប្បិមាយាសំ កុញ្ជ
ខាឧប្ប ច ភុំ បឆុមាសរូវេ

ទឹកដោះដូរ ឬទឹកឃ្មុំ មិនមានកន្លងក្នុងអ្នកនោះទេ បពិត្រព្រះពារាណសីនាមសព្វមិត្រ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់យ៉ាងនេះហើយ សូមព្រះអង្គទិញ នូវសុភកន្លងអ្នកនេះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលតាមសភាវៈយ៉ាងនេះចុះ ។

(៤២៣) (ព្រះពារាណសី...) លោកមិនមែនជាឧត្តុក ឬម្ចាស់របស់ខ្ញុំទេ ជាបុគ្គលទីពីរគ្នា តែជាអ្នកសង្គ្រោះដោយប្រយោជន៍ លោកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំនោះនឹងធ្វើតាមពាក្យលោកក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ខ្ញុំនឹងឲ្យនូវស្រុកសួយ៥ផង ខ្ញុំស្រី១០០ផង គោ ៧០០ផង រាជរថ ១០ ទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ៤ទាំងនេះផង ដល់លោកៗជាអាចារ្យ ជាអ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

(៤២៤) (ព្រះឥន្ទ្រ...) បពិត្រព្រះពារាណសី ខ្ញុំស្រី១០០ចូរជារបស់ព្រះអង្គវិញចុះ ស្រុកសួយនឹងគោ៤ទាំងឡាយ ចូរជារបស់ព្រះអង្គវិញចុះ រាជរថ៤ទាំងឡាយ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ ចូរជារបស់ព្រះអង្គវិញដែរ ខ្ញុំជាព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតាដាន់តាវត្តិង្ស ។ សូមព្រះរាជ្ញសោយនូវក្រយាស្មោយ ដែលលាយដោយសាច់ផង នូវបាយាសដែលលាយដោយសប្បិផង សូមព្រះអង្គសោយ នូវនំសណ្តែក៤ទាំងឡាយ ដ៏ផ្អែមផង

ឯវំ ភុវំ ធម្មរតោ ជនិន្ទ
អនិន្ទិតោ សគ្គមុបេហិ ឋានន្តំ ។

កុម្ភជាតកំ ទុតិយំ ។

ជយទ្ទិសជាតកំ

(៤២៥) និវេសនំ វត មេ ខុទបាទិ អជ្ជ
ភគ្គោ មហា សត្តមិភគ្គតោ លេ
ភុតោសិ តោ ភាសិ តនិន្ទ ព្រូហិ
អាចិក្ខ ជាតឹ វិនិតោ យថាសិ ។

(៤២៦) បញ្ចាលរាជា មិតវំ បវិដ្ឋោ
ជយទ្ទិសោ ឆាម យទិ សុតោ តេ
ចរាមិ កច្ចានិ វជានិ ចាហំ
បសនំ ឥមំ ខាទ មមជ្ជ មុញ្ច ។

(៤២៧) សេនេវ តុំ បណាសិ សស្សមាតោ[1]
មមេស ភគ្គោ បសនោ យំ វនេសិ
តំ ខាទិយាន បសនំ ជយញ្ចិ
ខាទិសុំ បច្ចា ន វិលាបតាលោ ។

---

១ ឧ. បណាសី សស្សមាតោ ។

បពិត្រព្រះជនិកា សូមព្រះអង្គត្រេកអរក្នុងធម៌ជាកណ្តាលនេះ ក្នុងធម៌មិនតិះដៀលទេ ទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ចុះ ។

ចប់ កុម្ភជាតកទី ២ ។

ជយទ្ទិសជាតក

(៤២៥) (មនុស្សយក្ស[1] ពោលថា) យូរណាស់ហើយ អាហារដ៏ច្រើនទើបកើតទៀងដល់យើងក្នុងកាលកន្លងក្នុងថ្ងៃទី ៧ នាថ្ងៃនេះ អ្នកនឹងមកពីណា មួយទៀត អ្នកជាអ្វី អ្នកចូរប្រាប់រឿងនោះ (ដល់យើង) អ្នកចូរប្រាប់ជាតិ ល្មមឲ្យយើងដឹងបាន ។

(៤២៦) (ព្រះបាទជយទ្ទិសៈទ្រង់តបថា) ខ្ញុំជាស្តេច ក្នុងក្រុងបញ្ចាលឈ្មោះជយទ្ទិសៈ បើអ្នកឮហើយ ចូលមកកាន់ទីសម្ងាប់ម្រឹគ ត្រាច់ទៅកាន់ទីខាងក្នុងនឹងព្រៃចាំងឡាយ សូមអ្នកពិសោធសេម្រឹគ[2] នេះចុះ សូមលែងខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៤២៧) (យក្ស...) អ្នកឯងនិយាយបៀតបៀនលោះ (ខ្ញុំ) ដោយម្រឹគជារបស់យើងដដែល អ្នកពោលនូវបសេម្រឹគណា បសេម្រឹគនុ៎ះជាអាហាររបស់យើងស្រាប់ យើងសុំនូវបសេម្រឹគនោះ បើចង់សឹ នឹងសុីជាខាងក្រោយ កាលនេះ មិនមែនជាកាលវិលាបទេ ។

---

១ មនុស្សដែលយក្សណាចាប់យកទៅចិញ្ចឹម ប្រព្រឹត្តសុីសាច់មនុស្សនូវយក្ស ។

២ ប្រហែល "ងៀតម្រឹគ" ។

តិសរិយាតេ តតិយំ ដយទ្វិសដ្ឋតំ

(៤២៨) ន ចត្ថិ ភោក្ខោ មម ឯត្ថយេន
កត្ថាន បក្ខាកមជាយ បណ្ហោ
តំ សង្ខំ ព្រាហ្មណាសព្ឋជាយ
សង្ខាធុក្ខី បុនភវំដិសុំ ។

(៤២៩) កឹ កម្មជាតំ អនុតប្បតេ តំ
បត្តំ សមីបំ មរណាសុ ភាគ
អាចិក្ខ មេ តំ អបិ សក្កុណេមុ
អនុជាយិតុំ អាកមជាយ បណ្ហោ ។

(៤៣០) កតា មយា ព្រាហ្មណាសុ ឆជាសា
តំ សង្ខំ បដិមោក្ខំ ន មុត្តំ
តំ សង្ខំ ព្រាហ្មណាសព្ឋជាយ
សង្ខាធុក្ខី បុនភវំដិសុំ ។

(៤៣១) យា តេ កតា ព្រាហ្មណាសុ ឆជាសា
តំ សង្ខំ បដិមោក្ខំ ន មុត្តំ
តំ សង្ខំ ព្រាហ្មណាសព្ឋជាយ
សង្ខាធុក្ខី បុនភវំដិសុ ។

(៤២៨) (ព្រះពជា...) បើខ្ញុំមិនរួចដោយការលោះទេ (អ្នកចូរកាន់យកនូវពាក្យប្តេជ្ញា) ដើម្បី (ឲ្យខ្ញុំ) ទៅហើយត្រឡប់មកវិញក្នុងពេលព្រឹក ខ្ញុំជាអ្នករក្សានូវពាក្យសច្ចៈ ឲ្យនូវពាក្យប្តេជ្ញានោះដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(៤២៩) (យក្ស...) បពិត្រព្រះពជា កម្មដូចម្តេច ដូតកំដៅព្រះអគ្គីដែលចូលមកកៀកនឹងសេចក្តីស្លាប់ហើយ សូមព្រះអង្គប្រាប់ដល់ខ្ញុំ ក្រែងយើងអាចអនុញ្ញាត ឲ្យព្រះអង្គត្រឡប់មកក្នុងវេលាព្រឹកបាន ។

(៤៣០) (ព្រះពជា..) គោលបំណងក្នុងទ្រព្យ ខ្ញុំបានធ្វើហើយចំពោះព្រាហ្មណ៍ ពាក្យប្តេជ្ញានោះក៏ជាប់នៅ មិនទាន់ដោះ ខ្ញុំជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ឲ្យនូវពាក្យប្តេជ្ញានោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(៤៣១) (យក្ស..) គោលបំណងក្នុងទ្រព្យ ព្រះអង្គបានធ្វើហើយចំពោះព្រាហ្មណ៍ ពាក្យប្តេជ្ញានោះ ក៏ជាប់នៅមិនទាន់ដោះ ព្រះអង្គជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ឲ្យនូវពាក្យប្តេជ្ញានោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ហើយចូរត្រឡប់មកវិញ ។

ភ ភោ រិសាធ សុ ហាត្ថា

ភន្តោ សកំ មដ្ឋំ តោមកោមិ

តំ សដ្ឋំ ព្រាហ្មណា សប្បធាយ

អាមន្តយិ បុត្តមលីនសត្តុំ ។

អដ្ឋេ រដ្ឋំ អភិសេចយស្សុ

ឆម្ហា រដ្ឋេសុ ជនេសុ ចាបិ

អធម្មការោ ច តេ មាហុ រដ្ឋេ

តច្ឆាមហំ ភោរិសាធស្ស ញត្តេ[1] ។

[៤៣៣] តាតិ តម្មតុំ តវ នេវ ចានេ[2]

ជាតឆយិ តំ តនិច្ឆាមិ សោតុំ

យមជ្ជ រដ្ឋម្ហិ ធនស្សយេ តុំ

រដ្ឋំបិ និច្ចយ្យ តយា វិនាហំ ។

[៤៣៤] ន តម្មជា ភ វចសា ច តាត

អបកដិតោហំ តុវិយំ សកម្ហិ

សង្ខ្វញ្ច តម្ពា បុរិសាធតេន

សច្ចានុរក្ខី បុនហំ តម្ហិ ។

---

១ ម ភោរិសាទស្សុ បត្តេ ។ ឧ. ភោរិសាទស្ស ញត្តេ ។

២ ម នេវ ជាវ ។

(៤៣៦)(អភិសម្ពុទ្ធគាថា)ព្រះបាទជយទិសរាជនោះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម បានរួចអំពីដៃបុរិសាទ:(អ្នកស៊ី)ហើយ យាងទៅកាន់ព្រះពាជមន្ទីរបស់ព្រះអង្គ ប្រទានពាក្យប្តេជ្ញានោះដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយក៏ត្រាស់ហៅព្រះពាជបុត្តព្រះនាមអលីនសត្តុមកថា ។

(នែកូន យើងប្រគល់) នូវពាជសម្បត្តិ (ដល់អ្នកឯង) ក្នុងថ្ងៃនេះ បាឯងចូរអភិសេកចុះ បាឯង ចូរ(រក្សា)ធម៌ ក្នុងដែនទាំងឡាយផង ក្នុងពួកប្រជាជនផង ដ្បិនអ្នកមិនរក្សាធម៌កុំឲ្យមានក្នុងដែនរបស់បាឯងឡើយ យើងនឹងទៅកាន់សំណាក់នៃបុរិសាទ ។

(៤៣៣) (អលីនសត្តកុមារ) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ធ្វើអំពើដូចម្តេច ទៀបព្រះបាទានៃព្រះអង្គ ឲ្យព្រះអង្គមិនសប្បាយព្រះហប្ញទ័យ ព្រះអង្គឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងនៅក្នុងពាជក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយអំពើដែលនាំឲ្យព្រះអង្គមិនសប្បាយណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បង់ស្តាប់នូវអំពើដែលនាំឲ្យព្រះអង្គមិនសប្បាយនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បើរៀរចាកព្រះអង្គហើយ មិនបង់បានឃើញនូវពាជ្យទេ ។

(៤៣៤) (ព្រះពាជា...) ម្នាលកូន យើងនឹកមិនឃើញកំហុសរបស់អ្នក ព្រោះអំពើនឹងពាក្យនេះទេ តែយើងបានធ្វើ(ពាក្យសច្ចៈ)ជាមួយនឹងបុរិសាទ យើងជាអ្នករក្សានូវពាក្យសច្ចៈ នឹងរលៀងវិញ ។

(៤៣៥) អវចំ ភរិយាបិ តទេវ ហោមិ
ឧត្តិ តតោ ជីវតោ វិប្បមោក្ខោ
សចេ តុវំ កច្ឆសិយេវ ភរិ
អមាំបិ តច្ឆាមិ ឧភោ ន ហោម ។

(៤៣៦) អក្ខា[1] បិ តាត សតានេស ធម្មោ
មរណា ច មេ ឧក្កតំ តទស្ស
តម្មាសចារោ តំ យថា បតិត្វា
បសយ្ហ ខាទេ តិរច្ឆាកុក្ខមូលេ ។

(៤៣៧) ចាណោ តេ ចាណមហំ ឥមិស្សំ
មា តុវំ អគា ចោរិសាធនស្ស ញាតេ
ឯតញ្ច តេ ចាណមហំ ឥមិស្សំ
តស្មា មតំ ជីវិតស្ស វណ្ណមិ ។

(៤៣៨) តតោ ហាវេ ធីតិមា ភរិយុត្តោ
វត្វិត្វា អាតុញ្ច បិតុញ្ច ចាទេ ។

---

១ ម. សក្ខ ។

(៤៣៥) (ព្រះរាជកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងទៅ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទីនេះចុះ ការរួបអំពីសំណាក់ នៃបោរិសាទៈនោះ មិនមានដល់បុគ្គលកាលរស់នៅទេ បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គយាងទៅ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំក៏ទៅដែរ ព្រះអង្គនឹងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងពីនោះ នឹងមិននៅទេ ។

(៤៣៦) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកូន ធម៌នុ៎ះ ជាធម៌របស់ពួកសប្បុរសមែនហើយ ប៉ុន្តែយក្សមានដើងពពាល ដុតឆ្អើរអួតឯងជាតិគល់ឈើស្រួច ហើយកំហែងសុីពេញទំហឹង ក្នុងកាលណា ការនោះ ទុកជាសេចក្តីស្លាប់របស់យើង ក្នុងកាលនោះ ។

(៤៣៧) (អលីនសត្តកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងយកជីវិតទៅប្តូរជីវិតរបស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំយាងទៅ ក្នុងសំណាក់នៃបោរិសាទៈឡើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងយកជីវិតនោះទៅប្តូរជីវិតរបស់ព្រះអង្គ ហេតុនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ច្រាច្បាស់នូវសេចក្តីស្លាប់ ដើម្បីជីវិត(របស់ព្រះអង្គ) ។

(៤៣៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះរាជបុត្តអ្នកមានច្រាជ្រាក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាមាតានឹងបិតា (ហើយចេញទៅ) ។

ឧត្តរិដ្ឋសុ មាតា ឯបតិ បឋមា
បិតុស្ស បត្តយ្ហ ភុជានិ តាទិនិ
(៤៣៩) តំ កច្ចន្តំ តាវ បិតា វិនិត្វា
បរម្មុខោ វន្ទតិ បញ្ជលីកោ[1]
សោមោ ច ភជា វរុណោ ច ភជា
បជាបតី ចន្ទិមា សូរិយោ ច
ឯតេហិ តុត្តោ បុរិសោ ឧកម្មា
អន្ធញ្ញោតោ សោត្តំ បដ្ឋបិ[2] តាត ។
(៤៤០) យំ ឥណ្ហកិរញ្ញោ តតស្ស មាតា
ភមស្ស កាសិ សោត្តានំ សុភុត្តា
តន្តេ អហំ សោត្តានំ ករោមិ
ឯតេន សច្ចេន សវន្តុ នោ
អន្ធញ្ញោតោ សោត្តំ បដ្ឋបិ បុត្ត ។
(៤៤១) អាវី រហោ ភន្តេ មនោបទោសំ
ជាហំ សរេ ជាតុមលីនសត្តេ
ឯតេន សច្ចេន សវន្តុ នោ
អន្ធញ្ញោតោ សោត្តំ បដ្ឋបិ អាតា ។

---

១ ម. ម បញ្ជលិ សោ ។ ២ ម. មុញ្ចេហិ ។

ព្រះមាតានៃព្រះពជកុមារនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ កំដួសក្រាបលើ
ប្រឹចម៉ា ឯព្រះបិតានៃព្រះពជកុមារនោះ ផ្គងព្រះហស្តហើយ
ទ្រង់ព្រះកន្សែង ។

(៤៣៩) ព្រះបិតា ជ្រាបន្ទូលព្រះពជកុមារនោះកំពុងយាងទៅ (ថាកូន
របស់អញ) ទៅកន្លែងកំចាំងមុខ ហើយទ្រង់ផ្គងអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំ
ទេវតាថា សូមឲ្យព្រះពជាព្រះនាមសោម: ព្រះពជាព្រះនាម
វរុណ: ព្រះពជាព្រះនាមបជាបតិ ព្រះបន្ទូនធ៌ព្រះអាទិត្យចាំងនុ៎ះ
គ្រប់គ្រងអ្នក ម្នាលកូន អ្នក(ដែលយកឫ) អនុញ្ញាតហើយ
ចូរត្រឡប់មកអំពីសំណាក់ចោរវិសាខ ដោយសុវត្ថិភាពចុះ ។

(៤៤០) (ព្រះមាតា...) មាតានៃបុរសឈ្មោះកម: ដែលទៅ (កន្លែងដែន) នៃ
ព្រះពជាទណ្ឌកី ជាស្ត្រីគ្រប់គ្រងល្អ ចានធ្វើនូវសួស្តីណា យើងក៏
ធ្វើនូវសួស្តីនោះដល់អ្នក ទេវតាចាំងឡាយ សូមរលឹកឃើញ
ដោយពាក្យពិតនោះចុះ ម្នាលកូន បើយកឫអនុញ្ញាតឲ្យហើយ
អ្នកចូរត្រឡប់មកវិញដោយសួស្តីចុះ ។

(៤៤១) (ព្រះកនិដ្ឋភគិនី...) ខ្ញុំមិនរលឹកឃើញនូវសេចក្តីប្រទូស្តកន្លងបង់ចិត្ត
ចំពោះអលីនសត្តកុមារ កន្លែងចំពោះមុខ ឬកំចាំងមុខដោយពិត
សូមពួកទេវតារលឹកឃើញដោយពាក្យពិតនោះចុះ បពិត្រអ្នក
បង់ បើយកឫអនុញ្ញាត សូមអ្នកបងត្រឡប់មកដោយសួស្តីចុះ ។

(៤៤៦) យស្មា ច មេ អនធិមនោសិ សាមិ
ន ចាបិ មេ មនសា អប្បិយោសិ
ឯតេន សច្ចេន សរន្តុ ទេវា
អនុញ្ញាតោ សោត្ថិ បច្ចេហិ សាមិ ។

(៤៤៧) ព្រហា ឧជូ ចារុមុខោ កុតោសិ
ន មំ បជានាសិ វនេ វសន្តំ
លុទ្ធំ មំ ញត្វា បុរិសាទកោតិ
កោ សោត្ថិមាជានមិធាវជេយ្យ ។

(៤៤៨) ជានាមិ លុទ្ធ បុរិសាទកោ ត្វំ
ន តំ ន ជានាមិ វនេ វសន្តំ[1]
អហាញ្ហ បុត្តាសិ ដយទ្ធិសស្ស
មមជ្ជ ខាទ បិតុនោ បមោក្ខា ។

(៤៤៩) ជានាមិ បុត្តាសិ ដយទ្ធិសស្ស
តថាហិ ភេ មុខវណ្ណោ ឧភិន្នំ

---

១ ម. វសន្តិ ។

(៤៤២) (អគ្គមហេសី) បពិត្រស្វាមី ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តកន្ទក់ចិត្តខ្ញុំ ម្ចាស់ផង ព្រះអង្គមិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំ ម្ចាស់ផង ដោយហេតុណា (ហេតុនោះ) សូមទេវតាទាំងឡាយ រលឹកឃើញដោយពាក្យសច្ចៈនុ៎ះចុះ បពិត្រស្វាមី បើយក្សអនុ-ញ្ញាតហើយ សូមព្រះអង្គត្រឡប់មកវិញ ដោយសួស្តីចុះ ។

(៤៤៣) (យក្ស...) អ្នកជាបុគ្គលមានមាឌធំ មានកាយត្រង់ មានមុខ ស្រស់ តើអ្នក(មក)អំពីទីណា អ្នកមិនដឹងនូវយើង ដែលនៅក្នុងព្រៃទេ (ឬ) អ្នកណាដឹងនូវយើងជាបុគ្គលអាក្រក់ ជាអ្នកស៊ីនូវបុរស ហើយគប្បីមកកាន់ទីនេះ អ្នកទំនងជាមិនដឹងនូវសុវត្ថិភាព បានជាមក ឬ ។

(៤៤៤) (អលីនសត្តកុមារ...) បពិត្រព្រានព្រៃ ខ្ញុំស្គាល់ថា អ្នកជាបុគ្គលស៊ីនូវបុរស ខ្ញុំមិនមែនជាមិនស្គាល់អ្នកដែលនៅក្នុងព្រៃទេ ឯខ្ញុំជាព្រះពជបុត្តនៃព្រះបាទជយទ្ទិស: សូមអ្នកពិសាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ឲ្យតែព្រះបិតារួច ។

(៤៤៥) (យក្ស...) ខ្ញុំស្គាល់ថា អ្នកជាបុត្ត របស់ព្រះបាទជយទ្ទិស: សម្បុរមុខ របស់អ្នកទាំងពីរ ក៏ដូចគ្នា

สุขุมฺปิ ปาเณ ปกตึ ตเถวิทํ
โย ปสฺสติ ปสฺสติ ปณฺฑิโต ปโมจฺจติ ฯ

(๘๘๖) น ขุทฺทกานิ ปกิณฺณเกปิ มญฺเ
โย ปสฺสติ ปสฺสติ ปณฺฑิโต ปโมจฺจติ
มาตฺถ จ โหตฺถ ปรโลกกงฺขา
สุเขน สกฺเกน จ สมฺปยุตฺโต ฯ

(๘๘๗) อหมฺปิ เจ อตฺถโก ตาปตฺติยา
อารี รเหา ปาปิ สเร น ปาตุ
สนฺตาปชาตีมรณาหมสฺมิ
ยเถว เม ๗ก ตถา ปรตฺถ ฯ
ทานญฺจ มีทานิ มหาชุตาย
การสฺสุ กิจฺจานิ ๙มิ สรีรี
ปุญฺญสฺส ปา เต ปปตามิ อคฺคา
ชาตมาโต มยฺหิ ตาทิเสสิ มีสิ ฯ

(๘๘๘) ๙ธมฺม เต ปุจฺฉติ ภาสปุตฺต
ปเวสิ ปาลิ ปิตุ ปโมจฺจา

---

๑ ม. ปรโลกกงฺขา ตฺถ ฯ

អ្នកណាប្រាថ្នាស្វាប់ ព្រោះឲ្យតែបិតារួច អំពើរបស់អ្នកនោះ ដែលអ្នកធ្វើហើយ ជាអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រក្រៃពេក ។

(៤៤៦) (ព្រះពជកុមារ...) ខ្ញុំមិនសំគាល់ នូវអំពើបន្តិចបន្តួចថា គេធ្វើបានដោយក្រកន់ហេតុនេះទេ បុគ្គលណា ប្រាថ្នាស្វាប់ ព្រោះឲ្យតែបិតារួចផង ព្រោះហេតុនៃមាតាផង បុគ្គលនោះ លុះទៅកាន់ឋានលោក ក៏ប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ក្នុងឋានសួគ៌ ។

(៤៤៧) ខ្ញុំរលឹកមិនបាន នូវកិរិយាអាក្រក់របស់ខ្លួន ក្នុងទីវាលឬទីកំពាំងដោយពិត ខ្ញុំជាអ្នកមានការកើត នឹងសេចក្តីស្វាប់កំណត់ដឹងហើយ ខ្ញុំ (មិនផុតពីសេចក្តីស្វាប់) ក្នុងលោកនេះយ៉ាងណា ក្នុងលោកខាងមុខក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បពិត្រលោកមានអានុភាពច្រើន ឥឡូវនេះលោកចូរពិសាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ចូរលោកធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយ ចំពោះសរីរៈនេះចុះ មួយទៀតខ្ញុំនឹងទម្លាក់ខ្លួន អំពីចុងឈើជូនលោក កាលលោកឃ្លាន ចូរពិសាសាច់ខ្ញុំចុះ ។

(៤៤៨) (យក្ស...) បពិត្រពជបុត្ត អ្នកពេញចិត្តនឹងអំពើនេះ អ្នកលះបង់នូវជីវិត ព្រោះឲ្យបិតារួច

ติสรณาคเต ตติยำ ฉัยยุสฺสาหกถำ

ตสฺมาติหา สุ ตมาหนฺรโย
สมฺพฺยา[๑] กจฺฉามิ ฉเลหิ อกฺขึ ฯ

(๔๔๙) ตโต หาเร ติตีหา ภฉปุตฺตา
ธารุ สมาหาสุ มหาสุมกฺขึ
สฺเวปยิตฺวา ปฏิเวธยิตฺวา
อาธีปิโตหามิ มหายมกฺขึ ฯ

(๔๕๐) ขาทฺย มิธามิ ปสยฺหการี
กึ มิ มุหุ เปกฺขสิ หาฏโลเหา
ตถา ตถา สุยฺเหมหิ กเรมิ
ยถา ยถา มิ ชาทมาโน อเธสิ ฯ

(๔๕๑) โกา ตามิสิ อาหาเรติ[๒] ขาทิตายเย
ชเมฺห ปิตำ สกฺขาทิ วธฺเญ
ปุตฺตาปิ ตสฺส วิฉเลยฺย สตฺตา
เยา ตามิสิ สกฺขาทิ อเธยฺย ฯ

(๔๕๒) สทิ หิ เสา ภฺราหฺมณำ มฺญมาโน
สเสา อาสิสิ ส ตา สรีเร

---

๑ ม. ตำ ตฺวา ฯ ๒ ฉ. เวตาทิสิ อรหติ ฯ ม. เกตาทิสิ อรหติ ฯ

ព្រោះហេតុនោះ អ្នកឲ្យជាអ្នកមានសភាពស្រស់ពន់ គាប់ចុះ បង្កាត់ក្តីធំចុះ ។

(៤៤៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះពាជបុត្តមានប្រាជ្ញា ក៏ប្រមូលនូវទុស ហើយដុតក្តីធំឲ្យឆេះធំឡើង រួចប្រាប់យក្សថា ឥឡូវនេះ ក្តីធំដ៏ធំនេះ ខ្ញុំបានបង្កាត់នេះហើយ ។

(៤៥០) ឥឡូវនេះ លោកជាអ្នកឆ្លើនូវភាពកំហែងខ្ញុំ ចូរពិសាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះចុះ លោកព្រឺភេមហើយសម្លឹងខ្ញុំញាយៗ តើព្រោះហេតុអ្វី លោកឃ្លាន ចង់ស៊ីខ្ញុំយ៉ាងណាៗ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់លោកយ៉ាងនោះៗ ។

(៤៥១) (យក្ស...) នរណា គួរស៊ីបុគ្គលតាំងនៅក្នុងធម៌ និយាយពាក្យពិត ដឹងនូវពាក្យពេចន៍បៃបអ្នក បុគ្គលណា ហ៊ានស៊ីនូវបុគ្គលពោលពាក្យសច្ចៈបៃបអ្នក ក្បាលរបស់បុគ្គលនោះនឹងបែកជា ៧ ភាគ ។

(៤៥២) (ព្រះពាជកុមារ...) អម្បាលដូចជាទន្សាយនោះ កាលសំគាល់នូវហេតុនេះ ចានញ៉ាំងឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍ឲ្យនៅ (ដើម្បីឲ្យ) សរីរៈនៃខ្លួន

สุตฺตนฺตปิฏกเ ขุทฺทกนิกายเ ชาตกํ

เตเนว สเมน ชมฺพุทีเป เอกสฺมึ[1] สมเย พาราณสิยา

สมีเป เอกสฺมึ ปพฺพเต มหาสตฺโต ปจฺจาชาโต ฯ

(๔๕๓) ตสฺส ปจฺจายนตฺถาย ภาตุมุขา ปมุจฺจิ

ทิเวเ ทิเว ปณฺณาสเว ภาณุมา

ฆนํ ตุนฺนํ โจทิสาสนา ปมุจฺจิ

ทิเวเ เวเ กปิลเ มหาชนกาเย

อาโมเทยิ ปิตรํ มาตรญฺจ

สพฺเพ จ เต ชนฺตุ ญาตีปกฺขา ฯ

(๔๕๔) ตโต ปาเย ฉตฺติยา ภวิปุจฺจิ

กตญฺญลี ปกฺขยฺหา โจทิสาธิ

อนุญฺญาโต สตฺถิ สุขี อเหโต

ปกฺขกมา กปิลมลีนสจฺโจ ฯ

(๔๕๕) ตํ เอกมา ชานปทา จ สพฺเพ

หตฺถาเหหา รถิกา ปตฺติกา จ

ชมสฺสุมาชา ปญฺจลิกา ขุชาตกมฺปิ

ชมตฺตุ เต ขุกฺกุรการาโกสีติ ฯ

ชยทฺทิสชาตกํ ตติยํ ฯ

---

๑ ม. สสตฺถโต ฯ ม. สสตฺถเก ฯ

ម្នាលយក្ស ហេតុនោះឯង បានជាបន្ទឹមទៅបុត្ត បង្អែរចេញ
នូវសេចក្តីប្រាថ្នានោះ មានរូបទន្សាយបិតនៅសព្វថ្ងៃនេះ ។

(៤៥៣) (យក្ស...) ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យរួចអំពីមាត់ភាហូ ហើយរុង
រឿងក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត យ៉ាងណាមិញ បពិត្រអ្នកមានអានុភាព
ច្រើន អ្នកបានរួចអំពីយើងឈ្មោះបោរិសាទហើយ ចូររុងរឿង
ក្នុងក្រុងកបិលព្ភស្តុនុះ រួចចូរញ៉ាំងបិតានឹងមាតាឲ្យរីករាយ ទាំង
ពួកញាតិទាំងអស់របស់អ្នក ក៏ចូរត្រេកអរចុះ ។

(៤៥៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះពោធិសត្តមានប្រាជ្ញា ព្រះ
នាមអលីនសត្តុ ដែលបោរិសាទនោះបានអនុញ្ញាតហើយ ក៏ធ្វើ
អញ្ជលីផ្គងឡើងចំពោះបោរិសាទ រួចត្រឡប់មកកាន់នគរកបិលព្ភ-
ស្តុវិញ ដោយសួរស្តី បានសេចក្តីសុខ ឥតមានរោគឡើយ ។

(៤៥៥) ពួកមនុស្សនៅកងនិគមក្តី ពួកមនុស្សនៅកងជនបទក្តី ពួក
ពលដំរីក្តី ពលរថក្តី ពលថ្មើរជើងក្តីទាំងអស់ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី
នមស្ការ ចូលទៅជិតអលីនសត្តកុមារថា យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ
ចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ។

ចប់ ដីយទ្វីសជាតក ទី ៣ ។

ឆទ្ទន្តជាតកំ

(๔๘๖) តតិន្នុ សោ ចសិនុត្តុត្តំ[๑] បណ្ឌុសី វាវណ្ណិនី

មិលាយសិ វិសាលក្ខី មាលាវ បរិមទ្ទិតា ។

(๔๘๗) នោហនេ្ទ មេ មហាភាគ សុបិនន្តេនុបទ្ទុតា

ន សោ សុលភរូបោវ យាទិសោ មម នោហនេ្ទ។

(๔๘๘) យេ កេចិ មានុសា កាមា ឥធលោកស្មិ នន្ទនេ

សព្វេ តេ មក្ខុមយ្ហំ អមាន្តេ ឧម្ម នោហនេ្ទ ។

(๔๘๙) លុទ្ទា នេវ សមាយន្តុ យេ កេចិ វិដិតេ តវ

ឯតេសំ អហមក្ខិសរ្ឍំ យាទិសោ មម នោហនេ្ទ។

---

๑ ខ. សោបសិនុដ្ឋិតិ ។

ឆទ្ទន្តជាតក

(៤៩៦) (ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា) ម្នាលនាងសុភទ្រា ជាស្រីមានអវយវៈដូចមាស មានសម្បុរលឿងខ្ចី មានសម្បុរដ៏ប្រសើរថ្លឹកបានជានាងសោយសោក ម្នាលនាងមានភ្នែកពិសាល ថ្លឹកបានជានាងស្រពោន ដូចផ្កាឈូកដែលគេច្រូចបាច់ ។

(៤៩៧) (នាងសុភទ្រាទេវីទូលថា) បពិត្រមហារាជ ចំណង់ប្លែក កើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដោយការឃើញសប្តិ តែចំណង់ប្លែករបស់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ហាក់ដូចជាមិនងាយរកបានទេ ។

(៤៩៨) (ព្រះរាជា. .) កាមគុណទាំងឆ្ងាយណាមួយ ជារបស់មនុស្សក្នុងលោកជាតិត្រកអរនេះ កាមគុណទាំងអស់នោះ មានច្រើនសុទ្ធតែជារបស់យើង យើងនឹងឲ្យនូវចំណង់ប្លែកដល់នាង ។

(៤៩៩) (នាងសុភទ្រាទេវី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមឲ្យព្រានទាំងឆ្ងាយ ដែលមានទៅកន្លងដែនរបស់ព្រះអង្គ មកប្រជុំគ្នា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រាប់នូវចំណង់ប្លែក របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ដល់ព្រានទាំងឆ្ងាយនុ៎ះ ។

[๖๐] สเมจฺจ ขตฺติยา เอเต กตมนฺตา วิสารทา

ปญฺหญฺจ มิตปญฺญญฺจ มมตฺเถ ชตฺตมีวิตา ฯ

[๖๑] ขุทฺทปุตฺตา นิสาเมถ ยาวนฺเตตฺถ สมาคตา

ชฏิลาณฺหิ กตินฺเสตุ อนฺธสิ ขุปนิเย อปา

ตสฺสนฺเตหาเปหิ อตฺเถ อลาเภ ชนฺตุ ชีวิตุ ฯ

[๖๒] ย เกจิ ปถวิยา ปติมหาปติ

นิชฺฌา ขุเลา กุญฺชเร ชฏิลาณหิ

ยมนฺธส ขุปนิเย กชปุตฺตี

อกฺขาหิ เม ยานิสา มาตฺถิลาเล ฯ

[๖๓] นิสา ชตเสฏฺฐ วินิสา ชตเสฏฺฐ

ขุทฺทิ อเช ธส นิสา ปมาเยา

กตมิ นิสิ ตินฺตติ ชากชกา

ยมนฺธส ขุปนิเย ชฏิลาณหิ ฯ

(๔๖๐) (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងទេវី ពួកព្រាន(ព្រៃ)ទាំងនេះ ជាអ្នកមានច្បាំដៃ ជាអ្នកក្លៀវក្លា ស្គាល់ព្រៃផង ស្គាល់ម្រឹគផង សឹងតែជាអ្នកស៊ប់លះបង់នូវជីវិត ក្នុងប្រយោជន៍របស់យើង ។

(๔๖๑) (នាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលលុទ្ធបុត្រទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្តាប់(ពាក្យរបស់ខ្ញុំចុះ) ខ្ញុំបានយល់សប្តិឃើញដំរីស មានក្អុកប្រាំមួយ ខ្ញុំត្រូវការដោយក្អុកដំរីសនោះ ជីវិត(របស់ខ្ញុំ) ទឹងមិនមាន ព្រោះការមិនបានក្អុកនោះ ។

(๔๖๒)(ពួកលុទ្ធបុត្រ..) បិតានឹងជីតារបស់ខ្ញុំ(ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) មិនដែលឃើញ មិនដែលឮ នូវដំរីមានក្អុកប្រាំមួយ ដែលព្រះពជបុត្រីបានទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញនោះទេ សូមព្រឹះនាងទ្រង់សរនិយប្រាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរប្រាកដដូច្នោះ ដល់ពួកខ្ញុំ(ព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ ។

(๔๖๓) បណ្តាទិសទាំង ๑๐ នេះគឺ ទិសឦ ๔ ទិសគ្នេយ ๔ ទិសខាងលើ ๑ ទិសខាងក្រោម ๑ តើព្រះពជបុត្រីទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញដំរីដ៏ប្រសើរ មានក្អុកប្រាំមួយ ឋិតនៅក្នុងទិសណា ។

តំសនិជាតេ បតុត្តំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

(៤២៤) ឥតោ ឧដ្ឋាំ ឧត្តរយេ ទិសាយេ
អតិក្កម្ម សោ សត្ត តិរី ព្រហន្តេ
សុវណ្ណាបសន្នា ជាម តិរំ ឧប្បាតេ
សំបុប្ផិតោ កោបុរិសាទុកិណ្ណោ ។
អារុយ្ហ សេលំ អភិរំ តិដ្ឋមានំ
ទិសោតរយ បព្ភតមាទមូលំ
អថ ឧក្កសិ មេឃសមានវណ្ណំ
ទិគ្រោធរាជំ អដ្ឋសហស្ស ថាទិំ[1] ។
តត្ថដ្ឋតំ ភុញ្ជរេ ឆព្ភិសាណោ
សព្ភសេតោ ឧបវ្ជសហោ បវេកំ
រក្ខន្តិ ទំ អដ្ឋសហស្សជាតា
ឦសាទន្តា ភតជវប្បហារិនោ ។
តំដ្ឋិំ តេ តុម្ហលមស្សសន្តា
ភុប្បន្តិ ភតស្សបិ ឃរិតស្ស
មន្ទុស្សភ្ហតំ បន តត្ត ទិស្វា
ភស្មំ ភរេយ្យុំ ជាស្ស រជោបិ តស្ស ។

---

១ ម. អដ្ឋសហស្សរោរំ ។

(៤៤៤) (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) អ្នកចូរញ៉ាំងទីនេះ ដើរត្រង់ទៅទិសខាងដើម រំលងកុដិទាំង ៧ ទៅ នឹងឃើញកុដិលើសសុបមួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ជាកុដិមានផ្ការីកព្រោងព្រាត កុះករដោយពួកកិន្នរ ។ អ្នកចូរឡើងកាន់កុដិ ជាលំនៅរបស់ពួកកិន្នរនោះ ហើយរមិលមើលនូវទីដិតនៃដើងកុដិ គ្រានោះ អ្នកនឹងឃើញនូវស្តេចដង្កៃមួយដើម មានបុស ៨០០០ មានតណ្ហាក្រោកដស្ទើរដោយមេឃ ។ ឯស្តេចដង្កែមានកូកប្រាំមួយ មានខ្លួនសុទ្ធ ដែលពួកដង្កែដទៃគ្រប់សង្កត់បានដោយក្រតែងនៅជិតដើមដង្កៃនោះ ដង្កែទាំងឡាយ ៨ ០០០ មានកូកដូចចន្ទោលរនេះ មានប្រក្រតីទៅប្រហារដោយសន្ទុះ ដូចជាខ្យល់ តែងកេរូនូវស្តេចដង្កែនោះ ។ ពួកដង្កែទាំង ៨.០០០ នោះ ឈរដេកដង្កើមខ្លាំង តែងក្រោធចំពោះវត្ថុ សូម្បីដែលខ្យល់បក់ត្រូវហើយ មួយទៀត បើពាល់ឃើញមនុស្សក្នុងទីនោះហើយ ក៏ធ្វើឲ្យទៅជាផេះ សូម្បីតែធូលី គឺផេះរបស់មនុស្សនោះ ក៏មិនឲ្យមានសល់ឡើយ ។

(๖๖) តម្បិ មាំ មេ ភជតុសុរត្តិ សង្ខំ
ជំលន្ធជា ឆាតរូបសរ្ស ឆេវំ
មុត្តា មណី វេឌ្ឍុរិយោមយា ច
កឹ តាមាសំ ឆន្ទមិលម្ពឆេន
មាវេតុកាមា កុញ្ជរំ ឆព្ភិសាណំ
ឧបាបាតុ យាតេសរ្ជសំ លុទ្ធបុត្តេ ។

(๖๖) សា ឥសរ្ជតា ខុក្ខិតា ពស្មិ លុទ្ធ
ឧទ្ធញ្ច សុសរ្ជាមិ អនុសរ្ជន្តិ
កកោមិ មេ លុទ្ធក ឯតមត្តំ
ឧសរ្ជាមិ តេ តាមរាជំ បញ្ច ។

(๖๗) កត្តព្ពតំ កតុមុបេតំ ហាំ
វីជិសរ្ជ កា ញ្ជាឆកតសរ្ជ ឃោតំ
កថញ្ជិ សោ ញ្ជាយតំ ឆាកភជា
កថំ វិជាឆេមុ តតំ ឆសរ្ជ ។

(๖๘) តត្តេវ សា ឃោក្ខរណី អវិទ្ធរេ
រម្ភា សុតិត្តា ច មឃោឆធា ច

(៤៦៥) (សោណុត្តរព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះនាងទេវី គ្រឿងប្រដាប់តាំងឲ្យដាយដ៏ច្រើន ដែលគេធ្វើដោយមាសក្តី កែវមុក្តាក្តី កែវមណីក្តី គ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈនៃកែវពិទូរ្យក្តី សឹងមានក្នុងរាជត្រកូល ចុះព្រះនាងមានប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ដំរីមានកូនក្រាំមួយ យកមកធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ ជាវិការៈនៃកូនដំរី ឬក៏ព្រះនាងចង់សម្លាប់ពួកលុកខ្លុបុត្រ (កូនព្រាន) ។

(៤៦៦) (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍(មិនមែនដូច្នោះទេ) យើងជាស្រីច្រណែនផង ជាស្រីដល់នូវសេចក្តីទុក្ខផង យើងឮកេីញ(នូវពាក្យ)ក្នុងខាងដើម(ដែលដំរីនោះធ្លាប់ហែយដល់យើង) ផង បានជាចេះតែស្ងាំងស្ងម ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរធ្វើសេចក្តីនេះដល់យើងចុះ យើងនឹងឲ្យស្រុកសួយដល់អ្នក។

(៤៦៧) (សោណុត្តរព្រាហ្មណ៍...) ដំរីឆន្ទន្តនោះ តែងនៅត្រង់ទីណា តែងចូលទៅឈរក្នុងកន្លែងណា ផ្លូវដូចម្តេចដែលដំរីឆន្ទន្តចុះទៅងូតទឹក ស្តេចដំរីឆន្ទន្តនោះ ងូតទឹកតើដូចម្តេច យើងខ្ញុំធ្វើម្តេច នឹងដឹងដំណើរនៃដំរីនោះបាន ។

(៤៦៨) (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) ត្រង់ទីកន្លែងដែលដំរីនៅនោះ មានស្រះបោក្ខរណីនោះនៅជិត ជាស្រះគួរពេកពាយផង មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានកុមុទ ឧត្បល នឹងឈូក)

តំណនិយាតេ បតុត្តំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

សំវុឌ្ឍិតា ភមរគណានុចិណ្ណោ
ឱត្ថ បាំ សោ ឆ្ញាយតិ ឆាកភរោ ។
សីសំ ឧមាតោ ឧបសុលមាលធារី
សព្ពសេតោ បុណ្ឌរីកតចច្ឆិ
អាមោទមានោ កច្ឆតិ សន្តិកេតំ
បុរក្ខត្វា មហេសឹ សព្ពង្គិ ។
(៤៦៩) តត្ថេវ សោ ឧក្កមោត្វាន ឯកកៗ
អាទាយ តូណីញ្ច[1] ឆឌ្ឍញ្ច លុទ្ទោ
វិតុរយតិ សត្ត តីរេ ព្រហន្តេ
សុវណ្ណបក្ខច្ឆទ្ទាម តីរំ ឧទ្ធរំ ។
អាវុយ្ហ សេលំ ភវនំ កនិដ្ឋភគិនំ
ឱលោកយិ បព្ពតថាឧមូលំ
តត្ថទ្ធសា មេឃសមានវណ្ណំ
ឯក្រោឧភាជំ អដ្ឋសមាសច្ឆទនំ ។
តត្ថទ្ធសា កុញ្ជរំ ឆព្ភិសាណំ
សព្ពសេតំ ឧបុសសមំ បរេតំ
រក្ខន្តិ ឯំ អដ្ឋសមាសច្ឆនាគា
ឦសាឧត្តា ភតផវប្បហារិនោ ។

---

๑ ម. តុណ្ហីញ្ច ។

តំណែបាត ឆន្ទគ្គជាតក ទី ៤

មានផ្ការីកស្គុះស្គាយផង ដេរដាស ដោយពួកភមរជាតិផង ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ តែងឆ្លងទឹកកន្លះទុំឯង ។ ដំរីឆទ្ទន្តនោះ ជាដំរីសុទ្ធ មានស្បែកនឹងអាយរៈស ដូចផ្ការឹយកស លាងដំរះនូវក្បាល រួចហើយ ក៏ទ្រទ្រង់នូវក្តោងត្បូងជាដើមត្រែកអរ រីកាយទាន់គោក ក៏ឡើងដំរី ដាមហេសីឈ្មោះនាគសុភទ្ទា ដើរពីខាងមុខ ហើយដើរសំដៅទៅកាន់ទីកន្លែងនៅរបស់ខ្លួន ។

(៤៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃនោះ ឮនូវពាក្យក្នុងទីនោះ ហើយក៏ចាប់យកនូវបំពង់ព្រួញ ន៏ងធ្នូ (ដើរមូង) ក្តុំធំទាំង ៧ ក៏ពិចារណាមើលទៅ (ឃើញ) ក្តុំធំតូចសំមួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ។ ព្រានព្រៃបានឡើងនៅកាន់ក្តុំ ជាកន្លែងនៅនៃពួកកិន្នរ ក៏រមិលមើលនូវទីជិតនៃដើងក្តុំ បានឃើញស្តេចដ្រៃធំមួយដើម មានសម្បុរច្រាកដស្មើដោយមេឃ មានប្តូរ ៨.០០០ ជិតដើងក្តុំនោះ ។ បានឃើញដំរីមានក្តុក ៦ ជាដំរីសុទ្ធដែលពួកដំរីដទៃ គ្របសង្កត់បានដោយក្រ នៅក្រោមដើមដ្រៃនោះ ពួកដំរីចាំង ៨.០០០ មានក្តុកងដូចជាបន្ទោលរថ មានប្រក្រតីទៅប្រហារពួកដំរីជាបច្ចាមិត្ត ដោយសន្ទុះដ៏លឿនដូចជាខ្យល់ តែងរក្សានូវស្តេចដំរីនោះ ។

តត្ថន្ធសា លោភេនាលាឃិ អវិទ្ទវេ
រាជំ សុតំ តញ្ច មហោឃតោរញ្ច
សំរុទ្ធិតំ កមរតលេភុំ ឆិន្ទិឃ្ឃំ
យត្ថ ហិ សោ ឆ្ញាយតិ ជាតកជា ។
ឆិន្ទាន ជាតស្ស តតិ ឋិតញ្ច
វិជិស្ស យោ ឆ្ញាតតស្ស ហោតិ
ឯទាតមាកច្ចិ អនរិយរូបោ
បយោជនោ ឆិត្តវសានុតាយ ។
(៤៧០) ខណិត្វាន តោសុំ ឥលតេហិ ជានយិ
អត្តានមោជាយ ឆណុញ្ច លុទ្ធោ
បស្សាតតំ បុថុសល្ញេន ជាតំ
សមប្បយិ ទុក្កដកម្មការី ។
រាទ្ធោ ច ជាតោ តោញ្ចមជានិ យោរំ
សត្វេ ជាតា ឆិន្ទានុ យោរូបំ
តំលាញ្ច តជ្ជញ្ញរលាំ តហេត្តា
ជារីសុ តេ អដ្ឋ ឆិសោ សមន្តតោ ។
វធិស្ស មេនច្ចិ បរាមសន្តោ
តោ ស្ញេវញ្ច តំ ឆលិ ឥសីនំ

បានឃើញស្រះបោក្ខរណី នៅដិតដើមជ្រៃនោះ ជាទីគួររីករាយ មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានផ្កាកុមុទ ឧត្បល នឹងឈូក) រីកស្គុះស្គាយផង ដេរដាសដោយពួកកមរជាតិផង ជាទីសម្រាប់ដ្ឋិតរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ។ បានឃើញនូវការដើរទៅនឹងការឈរនៅ នៃដំរីដ៏ប្រសើរផង ឃើញផ្លូវរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះទៅងូតទឹកផង ព្រានព្រៃជាអនរិយជន បានប្រកប (កិច្ចការស្រេច) ដោយការលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្ត ក៏បានដឹករណ្តៅ ។

(៤៧០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃ ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ដឹករណ្តៅហើយ គ្របដោយដែនក្តារតាំងឡាយ រួចបញ្ចុលខ្លួននឹងធូរ (ទៅកន្លែងរណ្តៅនោះ)ហើយចាំទូវដំរី ដែលដើរមកកន្លែងទាង(រណ្តៅរបស់ខ្លួន) ដោយព្រួញដ៏ថ្នាស ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃចាំហើយ ក៏បន្ទឺនូវកោញ្ចនាទដ៏ពន្លឹក ពួកដំរីទាំងអស់ ក៏បន្ទឺនូវសម្លេងមានសភាពដ៏ពន្លឹក្ង ដំរីទាំងនោះក៏ធ្វើនូវស្មៅនឹងមែកឈើឲ្យខ្ចេចខ្ចីហើយស្គុះស្គាយទៅទាំង៨ទិសជុំវិញ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរក៏ចាប់ព្រាននោះ ដោយបំណងថា អញនឹងសម្លាប់ព្រានព្រៃនុ៎ះ ក៏ឃើញនូវសំពត់កាសាវៈ ដែលជាទង់ជ័យរបស់ពួកឥសី

តិសរិបាតេ ចតុត្ថំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

ទុក្ខេន ផុដ្ឋស្ស ឧបទ្ទវាគមំ សញ្ញា

អរហន្តវោ សព្ភិ អវជ្ឈវោ ។

(៤៧១)អដ្ឋាសិ កាសាវំ យោ វន្តំ បរិទហិស្សតិ

អបេតោ ឧមសេ្ចន ន សោ កាសាវមរហតិ ។

យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ

ឧបេតោ ឧមសេ្ចន សវេ កាសាវមរហតិ ។

(៤៧២) សមប្បវតោ បុថុសល្លេន ជាតោ

អទុដ្ឋចិត្តោ លុទ្ធកំ អជ្ឈភាសិ

កិមត្ថិយំ[1] កិស្ស ភ សម្ម ហេតុ

បមំ វធិ កស្ស ភយំ បយោតោ ។

(៤៧៣) កាសិស្ស រញ្ញោ មហេសី ភទ្ទេ

សា ឃូជិតា ភជតុលេ សុភទ្ទា

សា តំ អទ្ធស សា ច មមំ អសំសិ

ឧន្តូហិ អត្តានំ មមំ អភេច ។

---

๑ ម កិំបត្តយំ ។

ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវសេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់ហើយ ក៏មានសេចក្តីតេជៈថា ធម្មតា បុគ្គលប្រើប្រាស់ទង់ជ័យព្រះអរហន្ត មានសភាពដែលសប្បុរសមិនគួរសម្លាប់ ។

(๔๗๑) (ដំរីឆទ្ទន្ត...) បុគ្គលណា មិនទាន់អស់ទឹកចិត្តគឺកិលេស ជាអ្នកប្រាសចាកការប្តូរនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ទើបគួរទាំងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ បុគ្គលនោះ មិនគួរទាំងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈទេ ។ ចំណែកបុគ្គលណា ខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចិត្ត គឺកិលេស តាំងមាំក្នុងសីលតាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយការប្តូរនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរទាំងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ ។

(๔๗๒) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃចាប់ហើយដោយសេរដ៏ថ្នាស មិនមានចិត្តប្រទូស្ត បាននិយាយទាំងព្រានព្រៃថា នែសម្លាញ់ អ្នកត្រូវការអ្វី តើព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកសម្លាប់យើង មួយទៀត ការប្រកបនេះរបស់បុគ្គលណា ។

(๔๗๓) (ព្រានព្រៃ...) បពិត្រដំរីដ៏ចំរើន ព្រះមហេសីរបស់ស្តេចក្នុងដែនកាសីនោះ ឈ្មោះនាងសុភទ្ទា ដែលគេបូជាហើយក្នុងភជត្រកូល ព្រះនាងបានឃើញអ្នកហើយច្រាបខ្ញុំ ព្រះនាងក៏មានព្រះសារទីយទាំងខ្ញុំថា យើងត្រូវការដោយភ្នុកទាំងឡាយ ។

(៤៧៤) តហ្មា មាំ មេ ធនុយុតា ឧទ្ធរ
យេ មេ បិតុនញ្ច បិតាមហានំ
ជាជាតំ សោ តោធជា ភវបុត្តិ
វនត្ថិតោ វេរមតាសិ ពាលោ ។
ឧដ្ឋេហិ តុំ លុទ្ធ ខរំ តហោត្វា
ធនេ ឥមេ ឯទ្ធ បុត មមមិ
វជ្ជាសិ តំ តោធនំ ភវបុត្តិ
ជាតោ ហាតោ ហន្ទ ឥមស្ស ធនា ។
(៤៧៥) ឧដ្ឋាយ សោ លុទ្ធោ ខរំ តហោត្វា
នេត្វាន ធនានិ តជុត្តមស្ស
វត្ថុ សុតេ អប្បដិមេ បមាឃា
អាធាយ បក្កាមិ តតោ ហិ ទិប្បំ ។
(៤៧៦) តយដ្ឋិតា ជាតវនេន អដ្ឋា
យេ តេ ជាតា អដ្ឋ ធិសា វិជាវុំ
អធិស្វាន ចោសំ តជបច្ចមិត្តំ
បច្ចាតមុំ យេន សោ ជាតរាជា ។
(៤៧៧) តេ តត្ត តរុំត្វា ភេធិត្វាន ជាតា
សីសេ សតេ បំសុតរំ ឱតរិត្វា

(៤៧៤) (ដំរីឆទ្ទន្ត...) ព្រះពរជបុត្រីនោះ ដឹងថា គូនៃក្មួកតាំងឪ្ពយ របស់បិតា នឹងដីតាតាំងឪ្ពយរបស់យើង មានច្រើនណាស់ តែនាងជាស្រីក្រោធ ត្រូវការសម្លាប់ ជាស្រីលួងំ បានចងពៀរ(នឹងយើង) ។ នៃព្រានព្រៃ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចាប់នូវណារហើយអានូវក្មួកតាំងគូរនេះចុះ តាន់ខ្ញុំមិនតាន់ស្លាប់ អ្នកឯងគប្បីទូលព្រះពរជបុត្រី ដែលមានសេចក្តីក្រោធនោះថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានសម្លាប់ហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាក្មួករបស់ដំរីនោះ ។

(៤៧៥) ព្រានព្រៃនោះ ក្រោកឈរឡើង ហើយចាប់ណារ អានូវក្មួកនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ហើយកំយកនូវក្មួកដ៏ល្អស្អាត មិនមានក្មួកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី រួចដើរចៀសចេញទៅអំពីទីនោះ យ៉ាងនាប់ ។

(៤៧៦) (អកិសម្ភុគាថា) ពួកដំរី ត្រូវភ័យ (អំពីសេចក្តីស្លាប់) បៀតបៀនហើយ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ព្រោះគេសម្លាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរ បានស្ទុះទៅគ្រប់ទិសទាំង ៨ លុះមិនឃើញបុរសជាសត្រូវនឹងដំរី ក៏ត្រឡប់មកកាន់ទីរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរវិញ។

(៤៧៧) ដំរីដ៏ប្រសើរទាំងនោះ កន្ទក់កន្ទេញ ពេទ្ធក្តងីនោះ ហើយពោយពាយ នូវអាចម៍ដី លើក្បាល របស់ខ្លួន

តិសង្ខាតេ បតុត្តំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

អាគមីសុ តេ សព្ពេ សត្ថុ ឯតេតទំ

បុរក្ខត្វា មហេសឺ សព្ពកម្មំ ។

(๘๗๘) អាឆាយ ឧត្តាឯ កដ្ឋត្ថមស្ស

វក្ខ សុកេ អឃ្ឆដេមេ បមាត្យា

សុវណ្ណាភជីហា សមន្តមោទរេ

សោ លុទ្ធកោ តាសំបុរំ ឧបាគមំ

ឧបនេសំ សោ ភជកញ្ញាយ ឧន្តេ

ជាតោ ហាតោ ហន្ត ឥមស្ស ឧត្តា ។

(๘๗๙) ឯិស្ភាន ឧត្តាឯ កដ្ឋត្ថមស្ស

ភត្តុ បិយស្ស បុរិមាយេ ជាតិយោ

តត្ថេវ តស្ស ហាឧយំ អជាសំ

តេនេវ សោ តាលមតាសំ ពាលោ ។

(๘๘๐) សម្ពោធិបត្តោ ច មហាជុតាវោ

សិតំ អតាសឺ បរិសាយ មជ្ឈេ

បុច្ឆីសុ តំ ភិក្ខូ សុវិម្ហិតត្តា

ជាតាវាលោ ចាតុតាវេឆំ ពុទ្ធោ ។

ដំរីទាំងអស់នោះ ក៏ឲ្យមេដំរី ជាមហាសី ឈ្មោះសព្វសុភទ្ទ ដើរមុខ មកកាន់ទីនៅរៀងៗខ្លួន ។

(៤៧៨) ព្រានព្រៃនោះ បាននាំយកក្តុកទាំង៥ឆ្អាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាក្តុកល្អ ស្អាត មិនមានក្តុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបាន លើផែនដីក្តីសព្វដោយស្មៅ មានពណ៌ដូចជាមាស ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះ ក៏បង្ហាននូវក្តុកទាំង៥ឆ្អាយថ្វាយព្រះពរជកញ្ញាថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសម្លាប់បានហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាក្តុក់របស់ដំរីនោះ ។

(៤៧៩) ព្រះរាជកញ្ញានោះ ទតឃើញក្តុកទាំង៥ឆ្អាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលធ្លាប់ជាប្តីជាទីស្រឡាញ់អំពីជាតិមុន ក៏បែកធ្លាយក្នុងទីនោះឯង ហេតុនោះ ព្រះនាង ជាស្រីល្ងង់ បានសោយព្រះវិលាល័យទៅ ។

(៤៨០) (ព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរ...) ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គបានសម្រេចនូវសម្មោធិញ្ញាណផង មានអានុភាពច្រើនផង បានធ្វើនូវការញុញ៉ាំង ក្នុងកណ្តាលពួកបរិស័ទ ពួកភិក្ខុ មានចិត្តរួបស្រឡះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរថា ព្រះពុទ្ធទាំង៥ឆ្អាយ មិនដែលធ្វើ នូវការញុញ៉ាំងឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ ។

យេនទ្ធសាខ ឧហរំ កុមារំ
តាសេវមំ អនតារិយំ ចរន្តិ
សោ ខោ តទា កដកញ្ញា អហោសិ
អហំ តទា ជាតកភរិយា អហោសិំ ។
អានាយ ឧត្តានិ តជុត្តមស្ស
វក្ខ សុភេ អម្ហដមេ បហាយ
យោ លុទ្ធកោ តាសមបុរំ ឧបាគមិ
សោ ខោ តទា ឧរគឧត្តោ អហោសិ ។
អជាវស្សុំ ចិរត្តសំសិតំ
ឧប្ជាវចំ ចរិតមិទំ បុរាណំ
វីតច្ចភេ វីតសោកោ វិសល្លោ[1]
សយំ អភិញ្ញាយ អការិ ពុទ្ធោ ។
អហំ ភេរ តេន តាលេន អហោសិំ តត្ត ភិក្ខវេ
ជាតកភរិយា តទាហោសិ ឯវំ ជានេថ ជាតកន្តិ ។

ឆទ្ទន្តជាតកំ បឋមំ ។

សម្ភវជាតកំ

[៤៨១] វជ្ជញ្ច បដិបន្នស្ស អាជីវច្ចិ សុចីរត
មហន្តំ បត្តមិច្ឆាមិ វិជេតុំ បឋវិំ ឥមំ ។

๑ ម. វីតសល្លោ ។

អ្នកចាំងឆ្ការ ជានៈយើញនាងកុមារីណានៅដំទង់ ស្មៀតសំពត់កាសាវៈ ជាអ្នកប្រុស នាងកុមារីនោះ កន្លងកាលនោះ គឺព្រះរាជកញ្ញា ឯស្តេចដំរីកន្លងកាលនោះ គឺតថាគតឯង ព្រានវៃព្រៃណា កាន់យកនូវភ្នុកចាំងឆ្ការនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាភ្នុកដ៏ល្អស្អាត មិនមានភ្នុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានវៃព្រៃនោះកន្លងកាលនោះ គឺទេវទត្ត ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ប្រាសចាកនូវកូនសរគឺពគៈ បានជ្រាបច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់សំដែងនូវចរិតខ្ពស់ទំនឹងតាបអំពីដើមនេះ ដែលអន្លោលទៅ អស់កាលដ៏យូរហាក់ដូចមិនកន្លងផ្តៃថ្ងៃ ។

ម្នាលភិក្ខុចាំងឆ្ការ កាលនោះ តថាគតនៅកន្លងទីនោះ កាលនោះ តថាគតជាស្តេចដំរី អ្នកចាំងឆ្ការ ចូរចាំនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ។

ចប់ ធម្មទ្ធជាតក ទី ៤ ។

សម្ភវជាតក

(៤៨១) (ព្រះបាទធនញ្ជយកោរព្យៈ ត្រាស់សួរថា) នែសុចីរតៈ យើងបាននូវពាជសម្បត្តិផង បាននូវភោគជាធំផង យើងប្រាថ្នា ដើម្បីដល់នូវភោគជាធំ ប្រាថ្នាដើម្បីត្រួតត្រា នូវផែនដីនេះ ។

តំណរដ៏ជាតិ បញ្ចមំ សម្ពរដ្ឋជាតកំ

ជាឡេន ជោ អរជាឡេន អរជាឡោ មេ ន រុក្ខតិ
កតិក្ខោ ជាឡោ ជរតោ រញ្ញោ ហោតិ សុចីរតេ ។
៥ ឆេកាឆិន្នតា យេន បេក្ខ យេន អនិន្ទតា
យសំ នេវមនុស្សុសុ យេន បមជ្ជាមុ ព្រាហ្មណា។
យោហំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច កតុមិច្ឆាមិ ព្រាហ្មណា
តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណាក្ខាហិ បុច្ឆតោ។
(៤៨២) ជាញ្ញត្រ វិជុក ភគ តនក្ខាតុមរហតិ
យំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច កតុមិច្ឆសិ ខត្តិយ ។
(៤៨៣) ឯហិ ខោ មហិតោ តច្ច វិជុរស្ស ឧបត្តិកំ
និក្ខញ្ចមំ សុវណ្ណស្ស ហារំ តច្ច សុចីរតេ
អតិហារំ ឥមំ ធជ្ជ អត្តជម្មានុសិដ្ឋិយា ។
(៤៨៤) ស្វាធិប្បាតា ភារទ្វាជោ វិជុរស្ស ឧបត្តិកំ
តមទ្ទស មហាព្រហ្មា អសមានំ សតេ ឃរេ។

តិសនិបាត សេម្ភវិជាតក ទី ៥

(យើងប្រកប) ដោយធម៌ មិនប្រកបដោយអធម៌ទេ ព្រោះអធម៌មិនពេញចិត្តដល់យើងឡើយ ម្នាលសុចីរត: ធម៌ជាចរិតរបស់ព្រះរាជាពួកជនត្រូវតែធ្វើ ។ នែព្រាហ្មណ៍ យើងដែលពួកជនមិននិន្ទា ក្នុងលោកនេះ ដោយអត្តនឹងធម៌ណាផង មិននិន្ទាក្នុងបរលោក ដោយអត្តនឹងធម៌ណាផង គប្បីដល់នូវឥស្សរិយយស ក្នុងទេវលោកនឹងមនុស្សលោក ដោយអត្តនឹងធម៌ណាផង ។ នែព្រាហ្មណ៍ យើងប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវអត្តនឹងធម៌នោះ។ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកដែលយើងសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្តនឹងធម៌នោះ ។

(៤៨៦) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះក្តិយរាជ ព្រះអង្គប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវអត្តនឹងធម៌ណា តែរៀបចាកវិធុរព្រាហ្មណ៍ហើយ បុគ្គលដទៃ មិនគួរនឹងប្រាប់នូវអត្តនឹងធម៌នោះបានទេ ។

(៤៨៧) (ព្រះរាជា .) នែសុចីរត: អ្នកចូរមកនេះ អ្នកឯងត្រូវយើងប្រើ អ្នកចូរទៅកាន់សំណាក់នៃវិធុរព្រាហ្មណ៍ ចូរនាំយកនូវឆ្កែនៃមាសនេះទៅចុះ អ្នកចូរឲ្យនូវឆ្កែនៃមាសនេះ ជាគ្រឿងបូជាដល់ការប្រៀនប្រដៅនូវអត្តនឹងធម៌ ។

(៤៨៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់នៃវិធុរព្រាហ្មណ៍ សុចីរត: ជាមហាព្រាហ្មណ៍ ក៏បានឃើញវិធុរព្រាហ្មណ៍នោះ កំពុងតែបរិភោគក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។

(๘๘๕) ปญฺโหปิ ตยาติ ตุเยฺห กสฺสปาติ สุสฺสโร

อหนฺตุ ตมฺหา ปุจฺฉามิ ตฺวนฺตุ ตสฺมา ปวุจฺจสิ

ตสฺมา ตุวนฺตุ อหนฺตุ ตมฺหา ปุจฺฉามิ ตาทิสา ๆ

(๘๘๖) กตฺถ เมเต ปติฏฺฐิตา ติ ตสฺส กสฺสปาติ ภควา

อปิเจตฺถ มหาสีโห ตสฺส กสฺสปาติ ภควา

ติ เตน สทฺธึ อกฺกาสึ อหนฺตุ ตมฺหา ปุจฺฉามิ ๆ

ภทฺรกาเย จ เม ปุตฺตา ทิฏฺฐา มม อตฺรชา

ตสฺมา ตุวนฺตุ อหนฺตุ ตมฺหา ปุจฺฉสฺสุ ภทฺรหฺมณา ๆ

(๘๘๗) สฺวาธิปฺปาสา ภารทฺวาโช อภทฺรการสฺส สนฺติกา

ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา ติสิโส สมฺหิ เวสฺสิ ๆ

(๘๘๘) ปญฺโหปิ ตยาติ ตุเยฺห กสฺสปาติ สุสฺสโร

อหนฺตุ ตมฺหา ปุจฺฉามิ ตฺวนฺตุ ตสฺมา ปวุจฺจสิ

ตสฺมา ตุวนฺตุ อหนฺตุ ตมฺหา ภทฺรการ พฺรหฺมาเม ๆ

(៤៨៥) (សុបីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទធនញ្ជយកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់មានព្រះឧង្ការថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ បពិត្រវិទុរ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌នោះ ។

(៤៨៦) (វិទុរព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំ (គិតថា) អញនឹងបិទនូវទន្លេគង្គា តែមិនអាចបិទនូវទន្លេដ៏ធំនោះបាន ព្រោះហេតុនោះ ឧកាសនោះ នឹងមានដូចម្តេចកើត ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយមិនអាចដើម្បីប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌បានទេ ។ តែខ្ញុំមានកូនប្រុសមួយឈ្មោះកទ្រការ ជាទាសៈ ជាកូនបង្កើតរបស់ខ្ញុំ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរអត្ថនឹងធម៌ ចំពោះកទ្រការនោះចុះ ។

(៤៨៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុបីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់កទ្រការកុមារ សុបីរតៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញកទ្រការកុមារនោះ កំពុងអង្គុយនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។

(៤៨៨) (សុបីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ ម្នាលកទ្រការកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ដល់ខ្ញុំ ។

តំណនិបាតេ បញ្ចមំ សម្ពរវគ្គកំ

(៤៨៧) ទិសកាឝិ អវមាយ តោឝិ អនុបតាមហិ

ឧ តេ សក្ការមិ អគ្គាតុំ អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆតោ ។

សញ្ជយោ ជាមមេ ភាតា តកឝិដ្ឋោ មេ សុចីរត

តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច តត្ថ បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណា។

(៤៨០) ស្វាធិប្បាតា ភារទ្វាជោ សញ្ជយស្ស ឧបដ្ឋិតំ

តមទ្ទស មហាព្រហ្ម ឝិសិន្ទំ សម្ហិ បរិសតិ។

(៤៨១)រញ្ញោហំ បហិតោ ទូតោ តោរញ្ញស្ស យសស្សិនោ

អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិសំ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ

តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច សញ្ជយក្ខាហិ បុច្ឆតោ។

(៤៨២) សចា មំ តិលតេ មក្ខ សាយំ ចាតោ សុចីរត

ឧ តេ សក្ការមិ អគ្គាតុំ អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆតោ ។

សម្ភវោ ជាម មេ ភាតា តកឝិដ្ឋោ មេ សុចីរត

តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច តត្ថ បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណា។

(៤៨៩) (កន្ត្រកាវកុមារ...) ខ្ញុំឮបទម្នាក់ចោលនូវអម្រែកសាច់ហើយ ដេញតាមនូវទន្សាយ ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយ មិនអាចនឹងជ្រាប់ នូវអត្ថនឹងធម៌បានទេ ។ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមានប្អូនប្រុសម្នាក់ ឈ្មោះសញ្ជ័យ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរ នូវអត្ថនឹងធម៌ ចំពោះសញ្ជ័យនោះចុះ ។

(៤៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការព្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់សញ្ជ័យកុមារ សុចីរតៈជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវសញ្ជ័យកុមារនោះ អង្គុយក្នុងកណ្តាលបរិស័ទរបស់ខ្លួន ។

(៤៩១) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូត ព្រះបាទធនញ្ជ័យកោរព្យៈ ដ៏មានយសទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទធនញ្ជ័យកោរព្យៈជាឈ្មោះដ៏ឆ្លាតគោត្រមានព្រះនត្តារថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ ម្នាលសញ្ជ័យកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរជ្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ។

(៤៩២) (សញ្ជ័យកុមារ...) បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ មិត្តតែងលេបខ្ទុំរាល់ល្ងាចរាល់ព្រឹក សព្វៗកាល ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយ មិនអាចនឹងជ្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ដល់អ្នកបានទេ ។ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមានប្អូនប្រុសម្នាក់ ឈ្មោះសម្ភវៈ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរ នូវអត្ថនឹងធម៌ ចំពោះសម្ភវៈនោះចុះ ។

(៤៩៣) អញ្ញតោ វតកោ ជម្ពោ ជាយំ អស្មាកំ បុត្តតំ
តយោ ជនា បិតាបុត្តា តេ សុបញ្ញាយ ជោតិត្ថ ។
ឯតំ សក្កោ ជ អញ្ញាសុំ អតុំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតា
កថំ នុ ឥហភេ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតោ ។
(៤៩៤) មាឯំ ឥហភេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សព្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សព្ភវំ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ ឥន្ទោ វិមលោ តត្ថ អាកាសជាតុយា
សព្ពេ តារកណា លោកេ អាភាយ អតិភេជតិ
ឯវម្បិ ឥមាវុសោ បញ្ញាយោគេន សព្ភវេ
មាឯំ ឥហភេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សព្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សព្ភវំ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ រម្មកោ មាសោ តត្ថាឯំ មោកតំ ព្រាហ្មណា
អតេវញ្ញេហិ មាសេហិ ខុមបុប្ផេហិ សោភតិ ។
ឯវម្បិ ឥមាវុសោ បញ្ញាយោគេន សព្ភវេ

(៤៩៣) សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន បញ្ហាធម៌ ក៏អស្ចារ្យម៉្លេះ សម្ពវកុមារនេះ យើងមិនពេញចិត្តទេ ព្រោះជន ៣ នាក់ ឥពុកនឹងកូនទាំងនោះ មិនដឹងច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាទៅហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយដែលខ្ញុំសួរហើយ មិនអាចប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌បាន ចំណង់បើកូនក្មេង ដែលខ្ញុំសួរអត្ថនឹងធម៌ហើយ គប្បីដឹងដូចម្តេចកើត ។

(៤៩៤) (សញ្ជយកុមារ...) បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់សម្ពវកុមារនោះថា នៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ពវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។ ព្រះចន្ទ្រ ប្រាសចាកមន្ទិលកាលដើរទៅតាមអាកាសធាតុ រុងរឿងកន្ទុងនូវពួកផ្កាយទាំងអស់ក្នុងលោក ដោយពន្លឺ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ សម្ពវកុមារ ពិតជានៅក្មេងមែន (តែរុងរឿងកន្ទុងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិចារណា ក៏យ៉ាងនោះដែរ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ពវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ពវកុមារ ទើបដឹង នូវអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បណ្តាខែខាងគម្ហានូវទាំងឡាយ ខែចែត្ររុងរឿង ដោយផ្កាឈើទាំងឡាយ ជាងខែទាំងឡាយដទៃឯទៀត យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ពវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ទុង នូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិចារណា ក៏យ៉ាងនោះដែរ

តំណនំដោតេ បញ្ចមំ សម្ពុវដ្ឋតក់

មា ឯំ មហាឧមាភេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ឥញ្ញា អត្តំ ឆម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ ហិមវា ព្រហ្មេ បញ្ចសោ កញ្ចមានឆោ
ឆាឆារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នោ មហាភូតគណាលយោ
ឯិសឆេហិ ច ឯិញ្ជេហិ ឯិសា ភាតំ បវាតំ ច ។
ឯវម្បិ ឧមារូបេតោ បញ្ញាយោភេន សម្ភវេ
មា ឯំ ឧមាភេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ឥញ្ញា អត្តំ ឆម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ ចាវភោ ព្រហ្មេ អច្ឆិមាលី យសស្សិមា
ឥលមានោ វាន តច្ឆេ អនលោ ភណ្ឌាវត្តនី
ឃតាសនោ ឆូមភេតុ ឧត្តមាហោវនច្ឆមោ
ឯិសវ្ហវេ[1] បញ្ចតក្ខស្មឹ ឥហុតោជោ វិភេឥតំ ។
ឯវម្បិ ឧមារូបេតោ បញ្ញាយោភេន សម្ភវេ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ឥញ្ញា អត្តំ ឆម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។

---

១ ម. ឯិស្សវ្ហេ ។

បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់សម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ក្នុងគន្ធមាទន:មានទឹកសន្សើម ជាលំនៅនៃពួកទេវតា ដេរដាសដោយដើមឈើផ្សេងៗ ចាំងឡាយផង ដោយទុសជាទិព្វ ចាំងឡាយផង រមែងញុំាងទិសចាំងឡាយឲ្យភ្លឺឫស់ផង ផ្សាយទៅកាន់ទិសចាំងឡាយ(ដោយក្លិនក្រអូប)ផង យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវ-កុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ធនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិ្រយោម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ភ្លើងប្រក្រតី ប្រកបដោយអណ្តាត មានអំណាច កាលនេះនូវគុម្ពឈើក្នុងព្រៃ មិនចេះឆ្អែត រមែងញុំាងពណ៌ខ្មៅឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាសភាវៈនេះនូវខ្លាញ់ មានផ្សែងជាធំ នេះនូវដងព្រៃស្តុក មានរបស់សម្រាប់នេះដ៏ច្រើន រមែងរុងរឿងលើកំពូលភ្នំ ក្នុងវេលាយប់ យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ធនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិ្រយោម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។

ជវេន ភក្ខំ ជានន្តិ ពលិពទ្ធា ភវាមយេ[1]

នោហេន ឆេទំ ជានន្តិ ភាសមានា បណ្ឌិតំ ។

ឯវម្បិ ឧហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវេ

មានំ ឧហាភេតំ មញ្ញាសិ អប្បដិវត្តាន សម្ភវំ

បុដ្ឋិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្តនំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។

(៤៨៥)ស្វាធិប្បាគា ភារទ្វាជោ សម្ភវស្ស ឧបន្តិកំ

គមន្ត្វស មហាព្រហ្មា កតិឡមានំ ពហិំ បុរេ ។

(៤៨៦)រញ្ញោហំ បហិតោ ទូតោ កោរព្យស្ស យសស្សិនោ

អត្តនំ ធម្មញ្ច បុច្ឆេសិ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ

តំ ត្វំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច សម្ភវក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(៤៨៧)តក្ខ តេ អហមក្ខិស្សំ យថាបិ កុសលោ តថា

ភជា ច ខោ តំ ជានាតំ យទិ ភាហតំ ភ ន ភ ។

---

1 ម. ភិហនេ ។

ជនគាំងឡាយ ស្គាល់សេះដ៏ចំរើនដោយល្បឿនផង ស្គាល់គោបម្រើកង់ការផ្ទុកផង ស្គាល់មេគោដោយរឹតនូវទឹកដោះផង ស្គាល់អ្នកប្រាជ្ញកាលនិយាយផង យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ពវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ទងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិចារណា ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ពវកុមារនោះថា នៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ពវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។

(៤៩៥) (អកិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់នៃសម្ពវកុមារ សុចីរតៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវសម្ពវកុមារនោះ កំពុងលេងខាងក្រៅទីលំនៅ ។

(៤៩៦) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈ ដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាឃុនដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ នៃសម្ពវកុមារ ព្រោះហេតុនោះ នាងឯង ដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ។

(៤៩៧) (សម្ពវកុមារ...) បើដូច្នោះ អ្នកឈ្មោះសៃ (និយាយ) យ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងប្រាប់អ្នក យ៉ាងនោះ ព្រះរាជានឹងទ្រង់ជ្រាប នូវប្រស្នានោះ ទោះបីព្រះអង្គធ្វើតាមក្តី មិនធ្វើតាមក្តី ។

តំសន្ធិជាតេ បញ្ចមំ សម្ពុវិជាតកំ

(៤៩៨) អជ្ជ សុវត្ថំ សំសេយ្យ រញ្ញោ បុជ្ជោ សុចីរត

មាកត្វា អវសី រាជា អត្តេ ជាតេ យុធិដ្ឋិលោ

អជ្ជត្តញ្ញេវ សំសេយ្យ រញ្ញោ បុជ្ជោ សុចីរត

កុម្ភក្តំ ឆ ឆំវេសេយ្យ យថា មុច្ឆោ អចេតសោ។

អត្តានំ ជាតវត្តេយ្យ អធម្មំ ន សមាចរេ

អតិត្តេ ឆប្បតារេយ្យ អនត្តេ ឆយុតោ សិយា ។

យោ ច ឃតាធំ ឃាជាធំ កតុំ ជានាតិ ខត្តិយោ

សជា សោ វុច្ចតេ រាជា សុក្កបក្ខេវ ចន្ទិមា ។

ញាតីនញ្ចបិយោ ហោតិ មិត្តេសុ ច វិភេទតិ

កាយស្ស ភេជា សប្បញ្ញោ សក្កំ សោ ឧបបជ្ជតីតិ។

សម្ពុវិជាតកំ បញ្ចមំ ។

មហាកបិជាតកំ

(៤៩៩) ពារណាសឺំ អហុ រាជា កាសីនំ រជ្ជវឌ្ឍនោ

មិត្តាមច្ចបរិព្យូឡ្ហោ អភមាសិ មិគាធិបំ ។

តិសនិបាត មហាកបិជាតក ទី៦

(៤៩៨) បពិត្រសុប៊ីតព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលដែលព្រះរាជាសួរថា (យើងធ្វើ
កុសល) ក្នុងថ្ងៃនេះឬ គប្បីក្រាបទូលថា ក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញ កាលបើ
សេចក្តីត្រូវការកើតឡើងហើយ ព្រះបាទគោរព្យៈជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ
កុំធ្វើតាមពាក្យ(នោះ)ហើយនៅស្ងៀមឡើយ បុគ្គលដែលព្រះរាជា
សួរហើយ គប្បីក្រាបបង្គំទូលនូវខន្ធបញ្ចក: ជាខាងក្នុងតែម្យ៉ាង
សូមព្រះរាជាកុំសេពនូវផ្លូវខុស ដូចបុគ្គលវង្វេងដោយឥតចេតនា ។
ព្រះរាជាកុំប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអត្តភាព កុំប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ កុំចម្អែតគេកង់ទី
មិនមែនជាកំពង់ កុំប្រកបក្នុងសេចក្តីវិនាសឡើយ ។ លុះតែក្សត្រិយ៍
ណា ទ្រង់ជ្រាបហើយធ្វើនូវហេតុទាំងឡាយនេះ ព្រះរាជានោះទើប
ចំរើនពាល់ពេល ដូចជាព្រះចន្ទ្រក្នុងសុក្កបក្ស ។ ព្រះរាជានោះប្រកប
ដោយប្រាជ្ញា រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃពួកញាតិផង រុងរឿងក្នុង
ពួកមិត្តផង លុះបែកធ្លាយពង្គកាយ រមែងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

ចប់ សម្ភវជាតក ទី ៥ ។

មហាកបិជាតក

(៤៩៩) (ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងថា) ព្រះរាជា ក្នុងក្រុងពារាណសី ព្រះ
អគ្គញ្ញាំងដែន បានសំដែងនូវសេចក្តីចំរើន ព្រះអង្គមាន
ពួកមិត្តនឹងអាមាត្យហែហមហើយ ស្តេចទៅកាន់មិគាជិនឧទ្យាន ។

តត្ត ព្រាហ្មណោ ធម្មដ្ឋោ សេតំ តំ ទ្រុំ ឥតិ លោ សំ ធំ
វិទ្ធុំ តោ វិឌ្ឍាវ កាសិំ ឧបនិសន្តំ ។
បរមការុញ្ញតំ បត្តំ និស្សា កិច្ឆគតំ ជនំ
អាច ព្យូឡ្ហោ ភជា យក្ខានំ ភតមោទុសំ ។
ហត្ថចាធ ចតេសេតា តតោ សេតតរំ សិរេ
កត្តំ កម្មាសវណ្ណេន កិលាសពហុលោ ចសិ ។
វដ្ដជាវលិសង្កាសា បិដ្ឋិ តេ និន្នតុន្នតា
ភោឡបញ្ញា ចតេ អដ្ឋា ជាញុំ បស្សាមិ ឱនិសំ ។
ខុរ្ឈដ្ឋចាធោ តសិតោ កាសោ ឧបនិសន្តោ
ជាតោ អតិត្តរូបោសិ ភុតោសិ ភត្ត កច្ឆសិ ។
ឧទ្ធុសី អប្ប្រភោសិ ឧព្ភណ្ណោ ភីមទស្សនោ
ឯនេត្តំ យាបិ តេ មាតា ន តំ ឥច្ឆេយ្យ បរិដ្ឋិំ ។
កឹ ភម្ម ភភ បុព្ពេ កឹ អាជ្ជុំ អយាតយិ
កិច្ចំ សំ យំ ភវិត្វាន ឥធំ ទុក្ខំ ឧបាភមិ ។

ប្រាន ទតៈឃើញព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ កើតឃ្លង់ស ឃ្លង់ពពាល កើតស្រែង មានសាច់លឿនចេញ ដូចជាផ្ការលួសផង ស្គមឡើងសរសៃរោម ក្នង់មិគាជិនទុព្ភានោះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញ ជនមានសេចក្តីលំបាក ដល់នូវភាពគួរអាណិតក្រៃលែង ទ្រង់ស្បើប ទ្រង់គ្រាស់សួរថា បណ្តាពួកយក្ស អ្នកជាយក្សអ្វី ដៃនឹងដើងរបស់អ្នកសផង ក្បាលរបស់អ្នក សលើសជាងដៃនឹងដើងនោះផង ខ្លួនរបស់អ្នក មានសម្បុរពព្រុះផង មានស្រែងដ៏ច្រើនផង ។ ខ្លងរបស់អ្នក រដិបរដុប ដូចជាលួសដែលវៀញផង អាយុរៈរបស់អ្នក ដូចវល្លិ៍លែនពែនផង យើងមិនដែលឃើញបុគ្គលដូចែបបនេះឡើយ ។ អ្នកមានដើងប្រឡាក់ដោយធូលី ជាអ្នកតក់ស្លុត ស្គម ឡើងសរសៃរោម ស្រេកឃ្លាន មានសភាពជាអ្នកមិនឆ្អែត តើអ្នកមកអំពីទីណា នឹងទៅកន្លងទីណា ។ អ្នកជាបុគ្គលលំបាកមើល មិនមានទ្រង់ទ្រាយ មានសម្បុរមិនល្អ មើលទៅគួរខ្ពាច សូម្បីតែមាតាបង្កើតរបស់អ្នក ក៏មិនចង់ឃើញអ្នកដែរ ។ អ្នកបានធ្វើនូវអំពើដូចម្តេចក្នងកាលមុន អ្នកបានបៀតបៀន នូវសត្វដែលមិនគួរសម្លាប់ដូចម្តេច អ្នកធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ណា ក៏បាននូវសេចក្តីទុក្ខនេះ ។

(៥០០)តក្ខ ណេ អហេមក្ខិសុំ យថាមិ កុសលោ តថា
សក្ខភូនំ បាលោកស្មឹ បសំសន្តីធ បណ្ឌិតា ។
ឯតោ ចរំ តោតវសោ មុនេ្ទ្រ អច្ចុសរីរវេ
អរញ្ញ ឈរិណោ រវេ ជាជាកុញ្ជរសេរិតេ ។
ភទ្ទមិតានុចរិតេ រមន្តេ ឆោស្មឹ តានវេ
អចរំ តត្ត សត្តាហំ ខុរប្បិយាសសមប្បិតោ ។
តត្ត តំណ្ហាភមទ្ទក្ខឹ រាសមដ្ឋំ ពុភុក្ខិតោ
បថាតមកិលម្ពន្តំ សមុទ្ទជលជារិនំ ។
ឯតស្សិតាន កក្ខសឹ តាន រុច្ចិសុ មេ កុសំ
អតិតោ រុក្ខមារុយ្ហ តត្ត ហោសឆ្ឋមំ អសិ្សតោ ។
ឯកំ មេ ភក្ខិតំ អាសិ ខុតិយំ អភិបត្តិតំ
តតោ សា កញ្ច ឧសាខា ជិជ្ជា ឧរសុជា រិយ ។
សោហំ សហាវ សាខាហិ ខុទ្ធំចាធោ អរំសរេ
អប្បតិដ្ឋ អជាលម្ហេ តំរិទុក្ខស្មិ ចាបតំ[1] ។

---

១ ម. តំរិទុគ្គស្មឹ បបាតំ ។

(៩០០) (ព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា) បើដូច្នោះ អ្នកឈ្មោះ (និយាយ) យ៉ាងណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងទូលយ៉ាងនោះ ព្រោះថា ក្នុងលោកនេះ អ្នកប្រាជ្ញមានឯង តែងសរសើរបុគ្គលអ្នកនិយាយពាក្យពិត ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតែម្នាក់ឯង កាលដើរកន្លងទៅ ក៏រង្គើដើរចូលទៅកាន់ព្រៃសូន្យសុង ជាព្រៃដាច់ទឹក ព្រៃស្ងាត់ឈឹង ដែលពួកដំរីផ្សេង ៗ នៅហើយ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ រង្គើផ្លូវកន្លងព្រៃ ដែលពួកម្រឹគកាចដើរទៅមក ជាអ្នកមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន អស់៧ថ្ងៃ ដើរទៅកាន់ព្រៃនោះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ ក៏បានឃើញដើមទន្ទាប់ក្នុងព្រៃនោះ ដុះនៅកន្លែងមិនស្មើ សំយុងទៅកាន់ជ្រោះ ជាឈើទ្រទ្រង់នូវផ្លែមានរសផ្អែម ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានទទួលទានផ្លែឈើទាំងឡាយ ដែលខ្យល់បក់ធ្លាក់ចុះមក ផ្លែឈើទាំងនោះ ពេញចិត្តទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំយ៉ាងក្រៃលែង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនឆ្អែត ក៏ឡើងលើដើម ដោយគិតថានឹងស៊ីឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់លើដើមនោះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទទួលទានផ្លែទន្ទាប់មួយហើយ ច្រាច្នាផ្លែជាគំរប់ពីរទៀត លំដាប់នោះ មែកឈើនោះ ក៏ចាក់ ហាក់ដូចជាគេកាប់នឹងប៉ូវថ្កៅ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ក៏ជាប់មកជាមួយនឹងមែកឈើ មានដើងឡើងលើ មានក្បាលចុះក្រោម ធ្លាក់ចុះទៅកន្លែងជ្រោះភ្នំ ដែលមិនមានទីឈរ មិនមានទីតោង ។

យស្សា ច ភរិ ភម្មិ តស្សា ច សមវដ្ឋិសំ
តត្ត សេសិ ឯកនត្តោ អទ្ធនា ឧសត្តិយោ ។
អថេត្ត កេបិ មាតង្គិ តោនដ្ឋលោ ឧរីចរេ
សាខាមិ សាខំ វិចរន្តោ ខាទមានោ ឆុមប្ផលំ
សោ មំ ឯស្ស តីសំ បណ្ដិ តារុញ្ញមករំ មយិ ។
អម្ភោ តោ ជាម សោ ឯត្ត ឃរំ ឆុក្ខេន អដ្ដិតោ
មនុស្សា អមនុស្សា ច អត្តានម្ប បវេទយ ។
តស្សញ្ញលិ មណាមេត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ
មនុស្សាហំ វសម្បន្នោ សា មេ ឧត្តំ ឥតោ តតំ
តំ ភោ វទាមិ ភទ្ទន្តេ តុញ្ហេ មេ សរណំ ភវ ។
តវ សិលំ តហោត្វាន វិចរិ បវ្ហតេ តហិ
សិលាយ យោត្តំ តត្វាន ឯសតោ ឯតទព្រវិ ។
ឯហិ មេ បិដ្ឋិមារុយ្ហ តីរំ តណ្ហាហិ ពាហុហិ
អហាន្តំ ឆទ្ធរិស្សាមិ តំរិទ្ធត្ត ឯតសា ។
តស្ស តំ វចនំ សុត្វា ភនរិន្ទស្ស សិរីមតោ
បិដ្ឋិមារុយ្ហ តីរស្ស តីរំ ពាហាហិ អត្តហិ ។

ទឹកជ្រោះ បានត្រឹមណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនធ្លាក់ដល់ត្រឹមណោះទេ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរ មិនមានទីពឹង ដេកក្នុងជ្រោះនោះអស់ ១០ ពាត្រីគត់ ។ គ្រានោះស្វាមានកន្ទុយដូចជាកន្ទុយគោ ត្រាច់ទៅតាមជ្រោះភ្នំ មកដល់ទីនោះ លោតពីមែកមួយ ទៅកាន់មែកមួយ បានស៊ីនូវផ្លែឈើ ស្វានោះបានឃើញនូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដែលស្គមស្គកស្គាំង ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីករុណាចំពោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ សួរថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកឯងនេះជាអ្វី ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ក្នុងទីនេះយ៉ាងនេះ អ្នកជាមនុស្ស ឬមិនមែនមនុស្ស ចូរប្រាប់ខ្លួនដល់យើង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះស្វានោះ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា ខ្ញុំជាមនុស្សដល់នូវអំណាចនៃ (សេចក្តីវិនាស) ខ្ញុំទៅអំពីទីនេះមិនបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំដំណបអ្នក សូមសេចក្តីចំរើន មានដល់អ្នក សូមអ្នកជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ។ ស្វាដ៏ប្រសើរ ត្រាច់ទៅលើភ្នំ ក៏យកនូវថ្មដ៏ធ្ងន់ ចងខ្សែនឹងថ្ម ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា អ្នកចូរមក ចូរឡើងដីះខ្នងខ្ញុំ ហើយគោងកខ្ញុំដោយដៃទាំងពីរ ខ្ញុំនឹងស្រង់អ្នកចាកជ្រោះភ្នំ ដោយកម្លាំង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឮពាក្យស្តេចស្វាដ៏មានសិរីនោះ ក៏ឡើងដីះខ្នង នៃស្វាជាអ្នកប្រាជ្ញ ហើយគោងកដោយដៃទាំងពីរ ។

សោ មំ តតោ សមុដ្ឋាសិ តេជសី ពលវា ភរិ
រិហញ្ញមាភោ កិច្ចេន តំរិទ្ធុត្ត វេតសា ។
ឧទ្ធរិត្វាន មំ សន្តោ ឯសភោ ឯតទព្រវិ
ឥច្ឆ មំ សម្ម រក្ខស្សុ បស្សុបំ សុំ មុហុត្តកំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា ច ទីបិ ច អច្ឆកោកតរច្ឆយោ
តេ មំ បមត្តំ ហឹសេយ្យុំ តេ ភុំ ឯស្ស ឯភរយ ។
ឯវំ មេ បរិត្តាភ្ជន បស្សុបំ សោ មុហុត្តកំ
តទាហំ ចាបិ កំ ឯដ្ឋី បដិលភ្ជ អយោ ឯសោ ។
ភក្ខោ អយំ មនុស្សានំ យថា ច ញ្ញេ វនេ មិគា
យន្ត្ថ ឯមំ វធិត្វាន ធាតោ ខាទេយ្យ ភនរំ ។
អសិតោ ច ភមិស្សាមិ មំសមាធាយ សម្ពលំ
ភន្ត្ថារំ ឯត្តរិស្សាមិ ចាវេយ្យុំ មេ ភរិស្សតិ ។
តតោ សិលំ ភហេត្វាន មត្តកំ សន្ធិតាទ្យយឹ
មម ភត្តកិលន្តស្ស បហាភេ ទុព្ភលោ អហុ ។
សោ ច វេតេនុទប្បត្តោ ភរិ រុហិរមក្ខិតោ
អស្សុបុណ្ណាហិ នេត្តាហិ ភេឧន្តោ មំ ឧទិក្ខតិ ។

ស្វានោះ មានតេជៈមានកម្លាំង ទៀយហត់ ដោយសេចក្តីលំបាក ចានស្រង់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចាកជ្រោះភ្នំដោយរហ័ស ។ ស្វាជាសប្បុរសដ៏ប្រសើរ លុះស្រង់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំរួចហើយ ក៏ពោលនូវពាក្យនេះថា នែសំឡាញ់ អ្នកចូរកក្អែនូវខ្ញុំផង ខ្ញុំនឹងសម្រាកមួយរំពេច ។ បើពួកសត្វពាជសីហ៍ក្តី ពួកខ្លាធំក្តី ពួកខ្លាដម្បងក្តី ពួកខ្លាឃ្មុំក្តី ពួកឆ្កែព្រៃក្តី ពួកខ្លារខិនក្តី ពួកសត្វកាចទាំងនោះ មកបៀតបៀនខ្ញុំដែលឆ្អែសប្រហែសហើយ បើអ្នកឃើញនូវសត្វសាហាវទាំងនោះ ចូរពោលប្រាប់ផង ។ ស្វានោះ ត្រូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំការពារយ៉ាងនេះ ហើយក៏ដេកលក់មួយស្របក់ទៅ គ្រានោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ឃានទិដ្ឋដ៏លាមក ដោយមិនត្រូវទំនងថា ស្វានេះ ជាអាហារបស់ពួកមនុស្សដូចពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃដែរ បើដូច្នោះ អាត្មាអញឃ្លានហើយ គប្បីសម្លាប់នូវស្វានេះស៊ី ។ អញស៊ីហើយ នឹងយកសាច់ជាស្បៀងដើរទៅនឹងឆ្ងាយផ្លូវឆ្ងាយ ស្បៀងអញក៏មានស្រាប់ ។ លំដាប់នោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចាប់យកដុំថ្មគប់ក្បាល(ស្វានោះ) កាលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ លំបាកដោយឃ្លាយ ការប្រហារ ក៏មានកំឡាំងថយ ។ ឯស្វានោះ ក៏ស្ទុះក្រោកទៀងដោយរហ័ស ប្រឡាក់ដោយឈាមមានក្អែកពេញដោយទឹកភ្នែក យំសម្លឹងមើលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

មាយេវ្យា បំ ភរិ ភទ្ទន្តេ ភូញ្ជ ជាមេនិសំ ភរិ
ភូញ្ជ ខោ ជាម នីយាវុ អញ្ញោ ភវេតុមរហសិ ។
អហោ វតរេ បុរិស តាវ ទុក្ករការក
ឯនិសា វិសមា ទុក្ខា បថាតា ខុទ្ទតោ មយា ។
អានីតោ បរលោកាវ ទុព្ភេយ្យាំ បំ អមញ្ញថ
តន្តេន ចាបឆម្ហេន ចាបំ ចាបេន ចិន្តិតំ ។
មា ហោវ ភូំ អឆម្ហដ្ឋ វេឧនំ ភជុភំ ជុសិ
មា ហោវ ចាបភម្ហដ្ឋំ ជលំ វេឡ្យាវ តំ វធិ ។
តយិ មេ ឧត្តិ វិសុទ្ធសោ ចាបឆម្ហ អសញ្ញត
ឯហិ មេ បិដ្ឋិតោ ភុញ្ជ ទិសួមាណោវ សន្តិភោ ។
មុត្តោសិ បាត្តា ភាឡាំ បត្តោសិ មាពុសឺ បទំ
ឯស មត្តោ អឆម្ហដ្ឋ តេន ភុញ្ជ យថាសុខំ ។
ឥទំ វត្វា តិរិចភេ រុហិរំ បក្ខលា មត្តភំ
អស្សរិ សម្ឆមដ្ឋិត្វា តតោ បញ្ចមារុហិ ។

និយាយថា បពិត្រអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកជាម្ចាស់ កុំធ្វើបាបខ្ញុំឡើយ អ្នកឯងធ្វើអំពើអាក្រក់បែបនេះ ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុវែង អ្នកឯងគួរតែហាមឃាត់នូវពួកសត្វដទៃ ។ យីអើហ្ន៎ នែបុរសចង្រៃ ជាមនុស្សធ្វើអំពើអាក្រក់ដល់ម្ល៉េះ អញបានស្រង់ឯងឲ្យរួចពីជ្រោះជ្រៅស្រឡះបែបនេះ ។ អញនាំអ្នកឯងមក(នេះ) ដូចជានាំមកពីបរលោក អ្នកឯងសំគាល់យើងថា គួរប្រទូស្ត អំពើដ៏លាមកនោះ អ្នកឯងនោះជាមនុស្សលាមក ជាមនុស្សថោកទាប គិតហើយ ។ នែអ្នកមិនបិតនៅក្នុងធម៌ អ្នកឯងកុំប៉ះពាល់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ខ្លោចផ្សាឡើយ អំពើដ៏លាមកនោះ កុំសម្លាប់អ្នកឯងដូចជាផ្លែឫស្សី ដែលសម្លាប់ដើមឯងវិញឡើយ ។ នែអ្នកជាមនុស្សមានធម៌ដ៏លាមក មិនសង្រ្គមយើងលែងមានសេចក្តីទុកចិត្តចំពោះអ្នក អ្នកឯងចូរមក អ្នកឯងចូរមានសរីរៈប្រាកដក្នុងទីដិត ដើរតាមក្រោយយើងចុះ ។ អ្នកឯងរួចផុតពីកណ្តាប់ដៃ នៃពួកម្រឹគកាចហើយ អ្នកឯងបានដល់នូវបថារៈជារបស់នៃមនុស្សហើយ នែអ្នកមិនបិតនៅក្នុងធម៌ នុ៎ះផ្លូវអ្នកឯងចូរដើរទៅឲ្យសុខសប្បាយតាមផ្លូវនោះចុះ ។ ស្វាដែលត្រាច់ទៅលើភ្នំ លុះបានពោលពាក្យនេះហើយ ទើបលាឆ្ងាយមក្បាលរបស់ខ្លួនហើយផ្តួលទឹកភ្នែកឲ្យជ្រះ លំដាប់នោះក៏លោតឡើងទៅលើភ្នំ ។

តំណរជាតេ ធម្មំ មហាកបិជាតកំ

សោហំ តេនាភិសម្ពោធិំ បរិយ្យាហោន អដ្ឋិតោ
ឧយ្យមានេន កត្តេន ភវំ ចាតុំ ឧចាកមិ ។
អភិញ្ញា វិយ សន្តត្តោ រហោគោ រុហិរមក្ខិតោ
បុព្វលោហិតសង្កាសោ សព្ពោ មេ សមបជ្ជថ ។
យាវន្តោ ឧទពិន្ទូនំ កាយស្មឹ ឯបតីសុ មេ
តាវន្តោ កណ្ហា ជាយេថ អឡវេលុសាធិសា ។
បភិន្នា បត្ថរីសុ មេ កុណាថា បុព្វលោហិតា
យេន យេនេវ តច្ឆាមិ តាមេសុ ឯវមេសុ ច ។
ឧណ្ហាហត្តា ឯភវេដ្ឋិ ឥត្ថិយោ បុរិសា ច មំ
ទិក្ខិតា បូតិកន្ទេន មាស្សុ ទិវេន អាគមា ។
ឃនាធិបំ ឥធំ ទុក្ខិំ សត្តាសព្ពញ្ញុនាធនំ មេ
អនុភោមិ សកំ កម្មំ បុព្ពេ ទុក្កដមត្តនោ ។
តំ ភេរវាមិ កន្តេន យាវន្តេត្ថ សហាតតា
មាស្សុ មិត្តានិ ទុព្ភិត្ថ មិត្តទុព្ភោ ហិ ចាបតោ ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ជាបុគ្គលដែលស្លាប់នោះផ្តាសាហើយ ត្រូវ
សេចក្តីក្តៅក្រហាយបៀតបៀន មានខ្លួនក្តៅអន្ទះអន្ទែង ឃ្លានបូល
ទៅរកទទួលទានទឹក ។ អន្ទង់ទឹកទាំងអស់ក៏ក្តៅសព្វ ហាក់ដូច
ជាភ្លើងនេះ ជាអន្ទង់ហាក់ដូចជាប្រឡាក់ឈាម ហាក់ដូចជាខ្ទុះនឹង
ឈាមប្រាកដដល់ខ្ញុំ ។ ដំណក់ទឹកមានចំនួនប៉ុន្មាន ស្រក់លើ
កាយរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បូសមានចំនួនប៉ុណ្ណោះ ប្រាកដស្មើ
ដោយផ្លែល្វាមួយចំហៀង ក៏តើតឡើង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទៅ
កន្លែងស្រុកនឹងនិគមទាំងឡាយ តាមផ្លូវណា ។ បូសទាំងឡាយ
ក៏បែកធ្លាយខ្ទុះនឹងឈាម ដ៏ស្អុយ ហូរចេញ (ពីសរីរៈ) របស់
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (តាមផ្លូវនោះៗ) ។ ពួកស្ត្រីនឹងបុរស មានដំបង
កន្លែងដៃ ដែលត្រូវកូនស្នួយគ្របសង្កត់ហើយ ឃាត់ទូលព្រះបង្គំជា
ខ្ញុំថា អ្នកឯងកុំចូលមកទាន់អាយឡើយ ។ សេចក្តីទុក្ខលំបាកនេះ
ប្រាកដដូច្នេះ មានដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ អស់ ៧ ឆ្នាំ ហើយដល់
មកឥឡូវនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នៅតែទទួលវេរកម្មជារបស់ខ្លួន
ដែលខ្លួនធ្វើអាក្រក់ហើយកន្លងកាលមុន ។ ព្រោះហេតុនោះ ទូល
ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះអង្គ សូមសេចក្តីចំរើន
មានដល់ព្រះអង្គ ពួកអ្នកដែលមកចូបជុំគាកន្លងនេះ សូមកុំប្រទូស្ត
ពួកមិត្តឡើយ ព្រោះថា បុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ជាមនុស្សអាក្រក់ ។

កុដ្ឋី តាលាសី ភវតំ យោ មិត្តានំ ទុព្ភតិ

តាយស្ស ភេជ្ជា មិត្តទុព្ភី ឯវយំ សោ ឧបបជ្ជតីតិ ។

មហាកបិជាតកំ ឆដ្ឋំ ។

ទុកនិបាតេ ជាតកំ

(៥០១) សចេ ភេ វុឡ្ហមានានំ សន្តរិំ ឧទកណ្ណវេ

មន្ទុស្សពលិមេសានោ នាវំ តណ្ហាយ រក្ខសោ

អនុបុព្ពំ កថំ ឥត្វា មុញ្ចេសិ ឧភយក្ខសា ។

(៥០២) មាតរំ បឋមំ ឥដ្ឋិ តតិយំ ឥត្វាន តាតរំ

តតោ សហាយំ ឥត្វាន បញ្ចមំ ឥដ្ឋ ព្រាហ្មណិំ

ឆដ្ឋាហំ ឥដ្ឋមត្តានំ នេវ ឥដ្ឋំ មហោសធំ ។

(៥០៣) ភោសេតា តេ ជនេត្តីច ធីយរត្តានុកម្បិតា

ឆព្ភិ តយិ បច្ចុដ្ឋស្មិ[1] បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនី

អញ្ញំ ឧបដ្ឋិសំ កត្វា វជា តំ បរិមោចយិ

---

๑ ម បច្ចុដ្ឋតិ ។

(អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុគ្គលណា ប្រទូស្តមិត្តចាំងឡាយ កុដិលោក
នេះ បុគ្គលនោះ រមែងកើតយូរដ៏ផង កើតស្រែដ៏ផង បុគ្គលអ្នក
ប្រទូស្តមិត្តនោះ លុះបែកធ្លាយពីកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ។

ចប់ មហាកបិជាតក ទី ៦ ។

ទករក្ខសជាតក

(៥០១) (នាងកេរីបរិព្វាជិកាសួរថា) កាលពួកជនចាំង៧(១)នាក់ របស់ព្រះ
អគ្គ រសាត់ទៅកន្លងអន្ទង់ទឹកជ្រៅ អារក្សទឹកកាលស្វែងរកគ្រឿង
បូជារបស់មនុស្ស គប្បីចាប់ខ្លួន (ព្រះអគ្គព្រះពជ្ឈានន្ទវដន) តាម
លំដាប់ដូចម្តេច ទើបរួចអំពីអារក្សទឹកបាន ។

(៥០២) (ព្រះបាទចូឡនីត្រាស់ថា) ខ្ញុំឲ្យមាតាជាមុន រួចឲ្យកនិយា ឲ្យប្អូន
លំដាប់អំពីនោះ ឲ្យសំឡាញ់ នឹងឲ្យព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់៥ ទើបឲ្យ
ខ្លួនជាគំរប់៦ មិនឲ្យមហោសធទេ ។

(៥០៣) (នាងកេរី...) ព្រះមាតាជាអ្នកចិញ្ចឹមព្រះអង្គផង ជាអ្នកបង្កើត
ផង អនុគ្រោះព្រះអង្គអស់កាលដ៏យូរផង កាលបើធម្មិព្រាហ្មណ៍
ប្រទូស្តចំពោះព្រះអង្គ ព្រះមាតាជាបណ្ឌិត ជាអ្នកស្គាល់ទុក្ខាយ ធ្វើ
ន្ទូរបស់ដទៃជាគ្រឿងបន្ទុំ ហើយដោះព្រះអង្គឲ្យរួចអំពីការសម្លាប់

---

១ គឺមាតា ១ នាងនន្ទាទេវី ១ ពិទិណមន្ត្តីកុមារ ១ សំឡាញ់ឈ្មោះធនុសេក្ខ: ១
បុរោហិត ១ មហោសធ ១ ស្តេចចូឡនី ១ ។ អដ្ឋកថា ។

តំ តាទិសឹ ចាណាទធឹ ជិរសំ តប្ពជាវិធឹ

មាតរំ តេន នោសេន ទជ្ជាសិ ទុក្ករក្ខិយោ ។

(๕๐๔) ទមាក វិយលង្ការំ ជាវតៅ អបិលន្ធនំ

នោភវិតេ អធីតរដ្ឋេ អតិវេលំ បជគ្ឃតៅ[๑]

អថោបិ បជិកជ្ឈនំ សយំ ទុតាទិ សាសតិ

មាតរំ តេន នោសេន ទជ្ជាហំ ទុក្ករក្ខិយោ ។

(๕๐๕) ឥត្ថីកុម្ភសហ្ស បវរា អច្ចន្តំ បិយកាណិនឹ

អនុព្ភតា សីលវតី ជាយា អនុចារិនឹ

អក្កោធនា បុញ្ញវតី បណ្ឌិតា អត្ថទស្សិនឹ

ឧភវំ តេន នោសេន ទជ្ជាសិ ទុក្ករក្ខិយោ ។

(๕๐๖) ខិឌ្ឌារតិសមាបន្នំ អនត្តវសមាគតំ

សាមំ សកាន បុត្តានំ អយាចិ យាចតេ ធនំ

សោហំ ទជាមិ សារត្តោ ពហុំ ឧច្ចាវចំ ធនំ

---

๑ ម. សំជគ្ឃតៅ ។

ព្រះអង្គព្រះពជ្ជទានដល់អារក្សទឹកនូវព្រះមាតា ដែលមានព្រះគុណ ប្រាកដដូច្នោះ ជាអ្នកឲ្យនូវជីវិត ជាអ្នកឲ្យព្រះអង្គកើតអំពីទុក ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវគភ៌នោះ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៩០៤) (ព្រះពជា...) ព្រះមាតាខ្ញុំ ទ្រទ្រង់គ្រឿងអលង្ការដែលមិនគួរតាក់តែងដូចស្ត្រីក្មេង សើចភ្លាកភ្លាយហួសវេលា (ជាមួយ) នឹងនាយឆ្មាំទ្វារ នឹងពពួកពលសេនា មិនតែប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងបញ្ជូនទូតទាំងឡាយដល់ពួកបដិពជ (ព្រះពជានៅក្រោមអំណាច) ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំឲ្យព្រះមាតាដល់អារក្សទឹក ព្រោះហេតុនោះឯង ។

(៩០៥) (នាងកេរី..) អគ្គមហេសី ជាស្ត្រីប្រសើរជាងពួកស្ត្រី ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ជាស្ត្រីមានសណ្តាប់ធ្នាប់ មានសីលធម៌ ធ្វើជាប់តាម(ព្រះអង្គ) ដូចជាស្រមោល ជាស្ត្រីមិនក្រេវក្រោធ ជាអ្នកមានបុណ្យ ជាបណ្ឌិតយើញនូវប្រយោជន៍ ព្រះអង្គព្រះពជទាននាងកេរីដល់អារក្សទឹក តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៩០៦) (ព្រះពជា...) នាងនន្ទាទេវីនោះ (បានដឹងច្បាស់) នូវខ្ញុំថាជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងល្បែង ទាំងជាអ្នកលុះអំណាចនៃកិលេស ដែលមិនមានប្រយោជន៍ នាងបានសូមចំពោះខ្ញុំ នូវទ្រព្យនៃកូនទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដែលជាទ្រព្យមិនគួរសូម ខ្ញុំនោះកំពុងត្រេកត្រអាល ក៏បានឲ្យទ្រព្យប្រសើរនឹងថោកទាបច្រើនយ៉ាង

សុទ្ធុដ្ឋំ តេន ដិត្ថាន បត្តោ សោចាមិ ធុម្មនោ

ខុទ្ទំ តេន នោ សេន ធជ្ជាហំ ឧភតក្ខិនោ ។

[៥០៧] យោនោចិតា ជានបទា អាដីតា ច បដិក្កមំ

អាភដំ បវរាជ្ជកំ អភិជ្ជាយ ពហុធនំ

ឆឌ្ឌុភហានំ បវរំ សូរំ តំចិណាមន្តិនំ

ភាតរំ តេន នោសេន ធជ្ជាសិ ឧភតក្ខិនោ ។

[៥០៨] យោ(1)នោចិតា ជានបទា អាដីតា ច បដិក្កមំ

អាភដំ បវរាជ្ជកំ អភិជ្ជាយ ពហុធនំ

ឆឌ្ឌុភហានំ បវរោ សូរោ តំចិណាមន្តិ ច(2)

មយាយំ សុខិតោ ភជា តំ(3) មញ្ញតំ ភារតោ

ឧបដ្ឋានំបិ មេ អាយ្យ ន សោ ឃតំ យថាបុរេ

ភាតរំ តេន នោសេន ធជ្ជាហំ ឧភតក្ខិនោ ។

---

១ ម. យោចិតា ។ អដ្ឋកថា ។ ២ ម. នោ ។ ៣ ម. អតំ ។

លុះខ្ញុំលះបង់ទ្រព្យដែលគេលះបង់បានដោយក្រហើយ ក៏មានចិត្តអាក់អន់សោកស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ខ្ញុំឲ្យនាងឧត្តរីដល់អារក្សទឹក ព្រោះទោសនោះឯង ។

(៥០៧) (នាងកេរី...) ពួកអ្នកជនបរទេចំរើនហើយ ព្រោះព្រះកនិដ្ឋភាតាណា ទាំងព្រះអគ្គដែលព្រះកនិដ្ឋភាតាណា នាំមកកាន់ព្រះពជ-ដំណាក់វិញ ព្រះពជទ្រព្យជាច្រើនយ៉ាង ដែលព្រះកនិដ្ឋភាតាណា បែជាន់នាំមកអំពីពួកស្តេចដទៃ ព្រះអង្គព្រះពជាគឺព្រះកនិដ្ឋភាតា ជាបុគ្គលប្រសើរជាងពួកខ្មាន់ធ្នូ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានប្រាជ្ញាដ៏មុត (នោះ) ដល់អារក្សទឹក តើព្រោះទោសដូចម្តេច ។

(៥០៨) (ព្រះពជា...) ពួកអ្នកជនបរទេចំរើនហើយ ព្រោះកនិដ្ឋភាតាណា ទាំងខ្ញុំ (ដែលកនិដ្ឋភាតាណា) នាំមកកាន់ដំណាក់វិញ ព្រះពជ-ទ្រព្យជាច្រើនយ៉ាង (ដែលកនិដ្ឋភាតាណា) បែជាន់ហើយនាំមកអំពីពួកស្តេចដទៃ កនិដ្ឋភាតានោះ មើលងាយថា អញប្រសើរជាងពួកខ្មាន់ធ្នូ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានប្រាជ្ញាដ៏មុត ឯព្រះពជានេះដូចជាកេ្មង ឬសេចក្តីសុខ ព្រោះតែអញ បពិត្រនាងជាម្ចាស់ មិនតែប៉ុណ្ណោះ កនិដ្ឋភាតានោះ មិនមកកាន់ទីចំរើនដូចកាលពីដើមទេ ខ្ញុំឲ្យកនិដ្ឋភាតា (នោះ) ដល់អារក្សទឹក ព្រោះទោសនោះឯង ។

តំណនំជាពេ សត្តមំ ទុកាវគ្គសង្ខេបតំ

(៥០៩) ឯការត្តេន ខុកយោ ភ្លុញ្ជេវ ជន្តុសេខភ
ខុភោ ជាតេត្ត បញ្ចាលោ សមាយោ សុសមាវយោ
ចវិយោ តំ អនុពន្ធិត្តោ[1] ឯកខុក្ខសុខោ តវ
ខុសុក្កោ តេ ធិរាត្តិ សព្វកាខ្វេសុ ចារដោ
សមាយំ តេន ខោសេន ធជ្ជាសិ ឧការក្ខិដោ ។

(៥១០) ចវិយោ មំ អយំ អយ្យ សញ្ជត្តិ[2] ត្តោ មយា សហ
អជ្ជាមិ តេន វណ្ណេន អតិវេលំ សញ្ជក្ខតិ
ខុព្វវិយោមិ អំ អយ្យ មន្តយាមិ រហោគតោ
អជាមន្តោ បវិសតិ បុព្វេ អបរដ្ឋវេធិតោ
លទ្ធាភោ តោតោ តោសោ អមិរីតំ អជាទរំ
សមាយំ តេន ខោសេន ធជ្ជាមិ ឧការក្ខិដោ ។

(៥១១) តុសលោ សព្វនិមិត្តានំ រុទញ្ញូ អាតតាតមោ
ខុបប្បាទេ សុបិនេ យុត្តោ ជិយ្យាទេ ច បវេសនេ

---

១ ម. អនុពន្ធេ ។ ២ ម. សញ្ជត្តិយោ ។

តំណែនំបាត ទុកាវគ្គសជាតក ទី ៣

(៥០៩) (នាងកែវ...) ដន្ទនាងពោនាក់ គឺព្រះអង្គនឹងធនុសេខកុមារ ជាសម្លាញ់មានវ័យស្មើគ្នា ធ្លាប់នៅក្នុងបញ្ចាលនគរ ជាបុគ្គលពីរនាក់កើតក្នុងបញ្ចាលនគរនេះ ក្នុងពត្រីតែមួយ ធនុសេខកុមារ មានទុក្ខសុខជាមួយគ្នានឹងព្រះអង្គ ជាប់តាមព្រះអង្គ ក្នុងការគ្រាច់ទៅកាន់(ជនបទ) ជាអ្នកខ្វីឃ្លាតខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចទាំងពួង ដើម្បីព្រះអង្គទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ព្រះអង្គព្រះរាជទានសំឡាញ់នេះដល់អារក្សទឹកតើព្រោះហេតុដូចម្តេច ?

(៥១០) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនាងម្ចាស់ ធនុសេខកុមារនេះ (ជាប់តាម) ខ្ញុំ ក្នុងការគ្រាច់ទៅ (កាន់ជនបទ) សើចភ្នាក់ក្អាយជាមួយនឹងខ្ញុំ ក្នុងកាលមុន សូម្បីក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏នៅតែសើចភ្នាក់ក្អាយ ហួសវេលាតាមទំនងនោះដែរ បពិត្រនាងម្ចាស់ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងប្រឹក្សាជាមួយនឹងនាងទុព្ភរី ឯសេខកុមារខ្ញុំមិនបានហៅ មិនបានឲ្យដំណឹងខ្ញុំជាមុនទេ ស្រាប់តែចូលមក ជាបុគ្គលមានគ្មារបានហើយ មានឧកាសធ្វើឲ្យហើយ ខ្ញុំឲ្យទូវសំឡាញ់ ជាមនុស្សមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មិនអើពើ ដល់អារក្សទឹក ព្រោះហេតុនោះឯង ?

(៥១១) (នាងកែវ...) ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងនិមិត្តទាំងពួង ជាអ្នកដឹងនូវសំឡេងស្រែក ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងទុព្ភក្ខ ជាអ្នកបកស្រាយសុបិន ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចេញនឹងការចូលផង

ยเทา ภุมฺมตฺถลิกฺขสฺมึ ยงฺกิญฺจิ ยนฺตเทาหิตา
ปฺรหฺมณาทิ เกนจิ โนสเนน ฉฑฺฑิเต อกรกฺขิตา ฯ

(๕๑๒) ปริสายปิ เม อยฺยา ขุทฺทลกฺขา ขุนิกฺขตา
ตสฺมา อกฺกมิ ลุทฺโธ ฉฑฺฑิเต อกรกฺขิตา ฯ

(๕๑๓) สสมุทฺทปริยายึ มหึ สาครกุณฺฑลึ
วสุนฺธรึ อาวสิสึ อมจฺจปริวาริโต
จาตุรนฺเต มหารชฺเช วิชิตาวี มหายโส
ยเทา ฐิตกาชาสึ ยาเสา เตปิปุลึ กเต
สาธุสีลสีลสมาธิสมฺปนฺโน อาปุตฺตมลิกุณฺฑลา
ชาติชนปทา ชาวี เทวกญฺญมหา สุขา
ฆรึ สนฺถรสมฺปนฺนึ สพฺพกามสมิทฺธินึ
สุจิตนึ ปิยึ ทยึ ชีวิตา อาปา ขตฺติยา
อช ตุ เกน วณฺเณน เกน ภาเวน โหตุยา
ปณฺฑิตา อนุรกฺขนฺตา กาลา จชิสิ ขุทฺทกึ ฯ

លើផែនដីនេះ លើអាកាសផង ជារបស់ឈ្មោះថា កងចំណែកនក្ខត្ត-
ឫក្ស ព្រះអង្គព្រះរាជទានព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ដល់អារក្សទឹក តើ
ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៩១៦) (ព្រះរាជា..) បពិត្រនាងម្ចាស់ ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត បើកក្អែក
សំឡក់ចំពោះខ្ញុំក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំឲ្យ
បុរោហិតអាក្រក់ មានចិត្តមើមក្រញូវ ដល់អារក្សទឹក ។

(៩០៣) (នាងកេរី...) ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងនូវផែនដីដ៏ធំ មានសមុទ្រព័ទ្ធជុំ
វិញ ជាកុណ្ឌលរបស់សាគរ ព្រះអង្គមានអាមាត្យចោមរោម ជា
ឥស្សរៈលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត មានដែនដ៏ច្រើន
ជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម មានពលច្រើន ជាព្រះរាជាឯក លើផែនដី
យសរបស់ព្រះអង្គក៏ដល់នូវភាពដ៏ធំក្តៅធ្ងន់ មានពួកនារីមកអំពីជនបទ
ផ្សេង ។ ជាស្ត្រីសុំ ១៦ពាន់ ពាក់គ្រឿងកុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវ
មណី ល្អល្អះដូចស្រីទេពកញ្ញា បពិត្រក្សត្រ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបាន
ពោលចំពោះដំរីតែដែលវែង បរិបូណ៌ដោយអង្គទាំងពួង សម្រេចនូវ
សេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងថា ជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងឡាយ អ្នក
ដល់នូវសេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ កាលបើដូច្នោះ ព្រះអង្គរក្សាទុកនូវ
បណ្ឌិត ត្រឡប់ជាលះបង់ព្រះជន្ម ដែលគេលះបង់បានដោយកម្រ
តើដោយសំណើរដូចម្តេច ឬក៏ដោយហេតុដូចម្តេច ។

[๕๑๖]យតោហំ អាកាសោ អយ្យ យេ មហន្តំ មហោសធោ

ជាតិយាយាមិ ដីវស្ស អណ្ឌមត្តំបិ ទុក្ករំ

សចេបិ តាទិំ ជិតេ កាលេ មរណាំ មេ បុរេ សិយា

បុត្តេ ច មេ បបុត្តេ[๑] ច សុខាបេយ្យ មហោសធោ

អនាគតំ បច្ចុប្បន្នំ សព្ពមត្តំ វិបស្សតិ

អនាបរាធកម្មន្តំ ន ទណ្ឌី ទុក្ករការកោ ។

[๕๑๗]ឥធំ សុណាថ បញ្ចាលា ចូឡនេយ្យស្ស ភាសិតំ

បណ្ឌិតំ អនុរក្ខន្តោ ចាណាំ ចជតិ ទុច្ចជំ

មាតុ ភរិយា ភាតុ ច សខិនោ ព្រាហ្មណស្ស ច

អត្តនោ ចាបិ បញ្ចាលោ ជនំ ចជតិ ដីវិតំ

ឯវំ មហិទ្ធិយោ[๒] បញ្ញា ឯបុណា សាធុចិន្តិនី

និដ្ឋធម្មាភិតត្តាយ សម្ពរាយ សុខាយ ចាតិ។

ទករក្ខសជាតកំ សត្តមំ ។

---

๑ ម. ហោមេ បុត្តេ បបុត្តេបិ ។ ๒ ម. មហិទ្ធិកា ។

តិសនិបាត ទសរាជធម្មជាតក ទី ៣

(៥១៤) (ព្រះរាជា..) បពិត្រនាងម្ចាស់ តាំងអំពីកាលដែលមហោសធបណ្ឌិត មកតាំងនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃខ្ញុំ ខ្លួនខ្ញុំក៏មិនដែលឃើញនូវអំពើអាក្រក់ សូម្បីបន្តិចបន្តួចរបស់មហោសធបណ្ឌិតជាអ្នកប្រាជ្ញទេ ថាបើសេចក្តីស្លាប់គប្បីមានដល់ខ្ញុំមុនក្នុងកាលណាមួយ មហោសធបណ្ឌិត គប្បីញុំាងបុត្រតាំងពាយ នឹងចៅតាំងពាយរបស់ខ្ញុំឲ្យសុខ មហោសធបណ្ឌិត តែងពិចារណាឃើញនូវប្រយោជន៍តាំងពួនក្នុងអនាគតនឹងបច្ចុប្បន្ន (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមិនឲ្យនូវមហោសធបណ្ឌិតជាអ្នកមានការងារមិនដែលមានកំហុស (ដល់អារក្សទេតទេ)។

(៥១៥) (នាងកែវី...) ពួកអ្នកនគរបញ្ជាលតាំងពាយ ចូរស្តាប់នូវកាសិតនេះរបស់ព្រះបាទចូឡនីចុះ ព្រះរាជាទ្រង់រក្សានូវបណ្ឌិត ស៊ប់លះបង់នូវព្រះជន្មដែលគេលះបានដោយក្រ ព្រះរាជាក្នុងបញ្ជាលនគរលះបង់នូវជីវិតរបស់ជន ៦ រូបគឺ ព្រះមាតា ១ ព្រះមហេសី ១ ព្រះកនិដ្ឋភាតា ១ សំឡាញ់ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ព្រះអង្គ ១ បញ្ញាជាគុណជាតិដ៏ល្អិត សម្រាប់គិតនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អ មានបុគ្គលប្រៀនយ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះផង ដើម្បីសេចក្តីសុខក្នុងបរលោកផង ។

ចប់ ទសរាជធម្មជាតក ទី ៣ ។

បណ្ណវ្ហជាតកំ

(๕๑๒) វិតក្កិណ្ណាភិ អនិកុយ្ហមន្តំ
អសញ្ញាតំ អបរិចក្កិតារំ[๑]
ភយន្តមន្ទតិ សយំ អពោធំ
ជាតំ យថា បណ្ណវតកំ សុបណ្ណោ ។
យោ កុយ្ហមន្តំ បរិវក្ខនេយ្យំ
មោឃា ឧភេ សំសតិ ហាសមាគោ
តំ តិន្ទមន្តំ ភយមន្ទតិ ទិប្បំ
ជាតំ យថា បណ្ណវតកំ សុបណ្ណោ ។
ជានុមិត្តោ កុំ អត្តំ កុយ្ហំ វេធិគុមរហតិ
សុមិត្តោ ច អសម្មុំ សម្ពុទ្ធំ វ អនត្តភ ។
វិសប្ផសមាបជ្ជមហំ អពេលំ
សមណោ អយំ សម្មតោ ភាវិតត្តោ
តសប្ផមក្ខឹ វិវរឹ កុយ្ហមត្តំ
អតីតមត្តោ ភបណំ វុធាមិ ។
តសប្ផហំ បរមំ ព្រហ្មេ កុយ្ហំ
ភចញ្ចិមំ ជាសក្ខឹ សំយមេតុំ

---

๑ ម. អបរិក្ខិតារំ ។

បណ្ណវេរជាតក

(៥១៦) (បណ្ណវេរទាតរាជសោលថា) កិយ្យខ្ញុនឯង រមែងជាប់តាម នូវបុគ្គលដែលមានវាចាល្អហាច មានមន្តមិនលាក់ទុក ជាអ្នកមិនសង្រ្គម មិនចេះពិចារណា ជាអ្នកល្ងង់នោះ ដូចជាគ្រុឌចាប់យកនាគឈ្មោះបណ្ណវេរៈ ។ ជនណាតែងយ ក្រាប់មន្ត ដែលគួរលាក់ គួររក្សាទុក ព្រោះសេចក្តីវង្វែង កិយ្យរមែងជាប់តាម នូវជនដែលមានមន្តបែកធ្លាយនោះដោយ ឆាប់ ដូចជាគ្រុឌចាប់យកនាគ ឈ្មោះ បណ្ណវេរៈ ។ មិត្តគ្រាន់តែបណ្តោយតាម គេមិនគួរឲ្យដឹងនូវហេតុជាទម្ងន់ដែលគួរលាក់ ទាំងមិត្តល្អ ជាអ្នកមិនយល់ការ ឬយល់ការដែរ តែជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ (ក៏គេមិនគួរឲ្យដឹងដែរ) ។ អញដល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តអចេល អចេលនេះ ជាសមណៈ គេកាប់អានហើយ មានចិត្តចំរើនហើយ អញក៏ក្រាប់ចើតនូវអាថិកំចាំងដល់អចេលនោះ បានជាអញមានប្រយោជន៍កន្ទុងហួសហើយខ្ញុំយំ កំព្រាម្នាក់ឯង ។ បពិត្រគ្រុឌដ៏ប្រសើរ ព្រោះខ្ញុំមិនអាចនឹងសង្រ្គមវាចាដ៏ប្រសើរកំចាំងនេះ ដល់អចេលនោះ

តម្បក្ខោតោ ហំ ភយមាគតំ បម
អតីតមត្តោ ភបណាំ រុជាមំ ។
យោ វ ឧភេ សុមាធំ មញ្ញមានោ
កុយ្ហមត្តំ សំសតិ ឧក្កលីនេំ
នោសោ ភយា អថវ ភតរត្តោ
បលុត្តតោ ពាលោ អសំសយំ សោ ។
តំភេក្ខភាចោ អសនំ បរិដ្ឋោ
យោ សង្គតីសុ មុនិវេតំ ភក្ខ្យំ
អាសីវិសោ ឧម្មុខោត្យាហុ តំ ឆរំ
អាវ អាភ សំយមេ តាទិសម្ហា ។
អន្ធំ ចាតំ តាសំភចន្ធនញ្ច
មជាបិតំយោ មាលមុច្ចាធនញ្ច
ជិហាយេ តច្ចាមសេ សព្ភភាមេ
សុបណ្ណា ចាលភបតាវ ត្យម្ហា ។
[๕๑๗] តោដំជ តំណ្ហំ តរហំ ឧបេតំ
អស្នឹជ លោតេ ចាណាភ្ជ ជាតភាជ
សបណោ សុបណ្ណោ អថវ តូមេវ
តំតារណោ បណ្ណរត តហំតោ ។

ចានជាតិយមកដល់ខ្ញុំ អំពីចំណែកនៃអាចេលនោះ ដើមខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍កន្លងហួស កំព្រា ហើយខ្ជិលយ៉ំ ។ ជនណាសំគាល់នូវបុគ្គលថា មានចិត្តល្អ ច្រើបន្ទូវអាថិកំចាំង ចំពោះជនមានត្រកូលដ៏អាក្រក់ ព្រោះពោសាគតិ កយាគតិ ឬត្រេកអរដោយអំណាចពាគ: ជននោះជាមនុស្សល្ងង់ឈ្មោះថា ភ្ញាត់ហើយដោយឥតសង្ស័យ ។ ជនណាមានវាចាចេញទៅខាងក្រៅ ពាប់ចូលក្នុងពួកអសប្បុរស កំចាយនូវពាក្យ(កំចាំងរបស់គេ)ក្នុងទីប្រជុំ អ្នកច្រើបន្ទាំងឡាយ ហៅជននោះថាជាអ្នកមានមាត់អាក្រក់ ដូចអាសីពិស បុគ្គលគប្បីចៃយចាកបុគ្គលបែបនោះ ឲ្យឆ្ងាយចេញអំពីចម្ងាយ ។ យើងលះបង់នូវកាមទាំងពួង គឺ ឃ្មុយ ទឹក សំពត់ក្នុងដែនកាសី នឹងខ្ញុំមចន្ទន៍ ពួកស្ត្រីជាទីគាប់ចិត្ត កម្រងផ្កានឹងគ្រឿងប្រស់ព្រំ បពិត្រសុបណ្ណ: យើងសូមដល់នូវលោក(ជាទីពឹង)ស្មើដោយជីវិត។

(៥១៧) (សុបណ្ណរាជសួរថា) ម្នាលនាគរាជ បណ្តាជនទាំង ៣ នាក់ក្នុងទីនេះ តើសត្វណាគឺ សមណ: ឬគ្រូ ឬអ្នកឯង គួរដល់នូវសេចក្តីតិះដៀលបាន ក្នុងលោកនេះ ម្នាលបណ្ឌរក: (អ្នកឯងត្រូវខ្ញុំ) ចាប់បាន ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

[๕๑๘] សមណោ បាเมេ สญฺญตฺตោ អโหสิ
ปิโย จ เม มนสา ภาวิตตฺโต
ตสฺสาหมกฺขึ วิวรึ กุยฺหกสฺส
อตีตมตฺตา ภยมาคมาสิ ฯ

[๕๑๙] ส จตฺถิ สตฺโต อมโร ปมาฬฺหา
ปญฺญาวิมา จตฺถิ ส ฉินฺนตณฺหา
สเกน จ ฉนฺเทน ชิตินฺทิโย ธเมน
อลภฺภมฺยาหารตี ฉเก ๙๓ ฯ
มาตาปิตา ปรมา พนฺธวานิ
ชาสฺส ตาทิโย อนุกมฺปกตฺถิ
เตสมฺปิ กุยฺหึ ปรมึ ส สึเส
มจฺจสฺส เกนิ ปริสงฺกมาโน ฯ
มาตาปิตา ภคินีภาตเก จ
สหายา ภ ยสฺส เยภุยฺเย สปกฺขา
เตสมฺปิ กุยฺหึ ปรมึ ส สึเส
มจฺจสฺส เกนิ ปริสงฺกมาโน ฯ

(๙๑๘) (បណ្ឌរកៈ..) អថេលជាសមណៈ ជាបុគ្គលមានសភាពដែល ខ្ញុំរាប់អានហើយ ជាទីស្រឡាញ់ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំ មានខ្លួន ចំរើនហើយ ខ្ញុំប្រាប់បើកអាថកំបាំងដល់សមណៈនោះ ក៏ប ខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍កន្ទុងហួស កំព្រាហើយខ្លួញយំ ។

(๙๑๙) (សុបណ្ណរាជ..) ធម្មតាសត្វលើផែនដី ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ មិនមានទេ ចំណែកនៃបញ្ញា ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលមិនគួរ តិះដៀល នរជនកន្លងលោកនេះ រមែងនាំមកនូវគុណវិសេស ដែលបុគ្គលមិនគួរបាន ដោយវេបច្ចៈ១ ដោយសុចរិត-ធម៌១ ដោយជាតិគឺបញ្ញា ๑ ដោយការចូលទៅនូវឥន្ទ្រិយ ๑ ។ មាតាបិតា ជាបុគ្គលប្រសើរជាងផៅពង្សទាំងឡាយ សត្វជា គំរប់ ๓ (ក្រៅអំពីមាតាបិតា) ឈ្មោះថាជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ បុគ្គលនោះមិនមានទេ បុគ្គលកាលរង្គើសនូវការបែកធ្លាយនៃ មន្ត មិនគប្បីប្រាប់ការស្វែងរកកំបាំងក្រៃលែងដល់មាតាបិតា ។ មាតាបិតា បងប្អូនស្ត្រី បងប្អូនប្រុស នឹងសំឡាញ់ ឬញាតិទាំងពីរបែក របស់បុគ្គលនោះ បុគ្គលកាលរង្គើស នូវការបែកធ្លាយមន្ត មិនគប្បីប្រាប់ នូវការស្វែងរកកំបាំង ដ៏ក្រៃលែង ដល់មាតាបិតា ជាដើមនោះឡើយ ។

ตีสองนาฬิกาเศษ อรุณขึ้น ประมาณสองนาฬิกา

ภริยา เจ ปุริสัง วชฺชา โกมารี ปิยภาณินี

ปุตฺตรูปยสุเปตา ญาตีสงฺฆปุรกฺขตา

ตสฺสปิ กุยฺหึ ปรมึ ฉ สึสเร

มญฺญสฺส เกธึ ปริสงฺกมาโน ฯ

(๕๒๐) ฉ กุยฺหมตฺถึ ปาเวยฺย ราเชยฺย ฉนฺทา ฉิตฺติ

ฉ หิ ตาตุกาโต สาธุ กุยฺหา อตฺโต ปชาฉตา ฯ

ปิยา กุยฺหึ ฉ สึสเรยฺย อมิตฺตสฺส ฉ ปณฺฑิโต

โย ตามิเสน สึหีเกหาฉยตฺโต ฉโย ฉเก ฯ

กุยฺหมตฺถมสมฺพุทฺธึ สาหฺมิฉยตา โย ฉเก

มญฺญเกธกยา ตสฺส ฉาสกฺโต ตีตกฺขตึ ฯ

ยาวญฺเจ ปุริสสฺสตฺถึ กุยฺหึ ชานฉิ มญฺฉึ

ตาวญฺเจ ตสฺส ขุฬฺหตา ตสฺมา กุยฺหึ ฉ ปาลเย ฯ

ปาปิจฺโฉ กาเสยฺย นิกา รหสฺสึ

ปตฺตึ ตึ ชาตีเวลึ ปมุญฺเจ

បើគុកជាកវិយោ ជាស្រីក្មេង គោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មានបុត្រ
មានរូបល្អ មានយស ដែលពួកញាតិចោមរោម ជាស្ត្រីវៀរបុរស
(ដទៃ) បុគ្គលកាលបើវៀរនូវការរំបែកភ្ជាយនៃមន្ត្ត មិនគប្បីច្រាប់
នូវការស្វាត់កំចាំងដ៏ក្រៃលែង ដល់កវិយានោះទេ ។

(៥២០) បុគ្គលមិនគប្បីបើកនូវអាថិកំចាំងទេ គប្បីរក្សានូវអាថិកំចាំងឲ្យដូច
ជារក្សាកំណប់ ដ្បិតអាថិកំចាំងដែលបុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ មិនច្រាប់
គេ ជាការប្រពៃ ។ អ្នកច្រាជ្ញ មិនគប្បីនិយាយច្រាប់អាថិកំចាំងដល់
ស្ត្រី ដល់ជនជាសត្រូវ ដល់ជនឧទ្ធែបឧទ្ធែបដោយអាមិសៈ ដល់
ជនលួចគំនិតគ្នា ។ ជនណាញុំាងគេឲ្យដឹងអាថិកំចាំងដែលគេមិន
ទាន់ដឹង អ្នកច្រាជ្ញតែងអត់សង្កត់មិនច្រាប់ដល់ជននោះ ព្រោះខ្លាច
បែកការដែលគិតខុក ដូចមនុស្សខ្ជិលគេ ។ ជនទាំងឡាយមានចំនួន
ប៉ុន្មាននាក់ ដឹងនូវមន្ត្តជាអាថិកំចាំងរបស់បុរស សេចក្តីតក់ស្លុតមាន
ចំនួនប៉ុណ្ណោះ តែងកើតឡើង ដល់បុរសនោះ ព្រោះហេតុនោះ
អ្នកច្រាជ្ញមិនគប្បីផ្សាយនូវអាថិកំចាំងឡើយ ។

នៅវេលាថ្ងៃ អ្នកច្រាជ្ញគប្បីនិយាយអាថិកំចាំង ក្នុងទីដ៏ស្ងាត់
នៅវេលាពត្រី មិនគប្បីបញ្ចេញសម្លេង ឲ្យហួសកម្រិត

ឧបស្សុតិកោ បាំ សុណាតិ មន្តំ

តស្មា មន្តោ ទិប្បមុខេតំ កេតុំ ។

(๔๒๑) យថាបិ អយោនករំ មហន្តំ

អង្គារកំ អាយសំ កដ្ឋសាលំ[๑]

សមន្តតាបរិតាឧទេតំ

ឯវម្បិ មេតេ ๙ ឆ កុយ្ហមន្តា ។

យេ តុយ្ហមន្តា អរិកណ្ហភាវា

នន្ទា សនត្តេសុ ឧភ ទុជ្ជិហ្មា

អាភ អមិត្តា ឥវ៉ាជនេ តេមា

អាសីវិសា ភរិវ សន្តសង្ឃា ។

(๔๒๒) មាត្វា ឃរំ បឋមិតោ អតេលោ

ឧក្កា មុណ្ហា ចរតិ ឃាសហេតុ

តម្ហិ ឆុទោ វិវរិ កុយ្ហមត្តំ

អត្តា ច ឆម្មា ច អបគតម្ហា ។

កបិកកេ មោតិ សុបណ្ណភេ

កិសិលោ កេន វតេន វត្តំ

---

๑ អដ្ឋកថា ភណ្ឌសាលំ ។

ព្រោះថា ពួកជនអ្នកឈ្លបស្តាប់ រមែងតាំងនូវមន្ត[1] ព្រោះហេតុនោះ មន្តក៏រមែងដល់នូវការបែកធ្លាយដោយឆាប់ ។

(៥២១) ក្រែងប្រកបដោយកំពែងដែកដ៏ធំមិនមានទ្វារ (ចេញចូលមិនបាន) ធ្វើអំពើដែលប្រកបដោយសាលា គឺពានផ្សារដ៏ល្អ ប្រកបដោយគូដែលគេដឹកដោយដុំវិញ យ៉ាងណា បុរសមានមន្តដែលគួរលាក់ទុកក្នុងលោកនេះ ប្រាកដដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលអ្នកមានអណ្តាតពីរ ពួកជនណាជាអ្នកមានមន្ត គួរលាក់ទុក មានវាចាមិនល្ហែល្ហាច ជាអ្នកចាំមួនក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សត្រូវទាំងឡាយ រមែងចៀសចេញឆ្ងាយអំពីពួកជននោះ ដូចពពួកនៃសត្វ ចៀសចេញអំពីអាសីពិស ។

(៥២២) (បណ្ឌរកៈ..) អចេល ជាអ្នកបួសលះបង់ផ្ទះ អាក្រាតត្រង្គោល ប្រព្រឹត្ត ព្រោះហេតុតែអាហារ ខ្ញុំបើកបង្ហាញនូវអាថ៌កំបាំងចំពោះអចេលនោះឯង (ព្រោះហេតុនោះ) បានជាយើងឃ្លាតចាកអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រសុបណ្ណរាជ បុគ្គលធ្វើដូចម្តេច មានសីលធម៌ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តវត្តដូចម្តេច

---

๑ ពាក្យថា មន្តក្នុងទីនេះ សំដៅយកការប្រឹក្សាគ្នាអំពីកិច្ចការស្ងាត់កំបាំង ឬសំដៅយកមន្តអាគម ដែលគេចេះដឹងហើយគួរលាក់ទុក ។ អដ្ឋកថា ។

สมณโก จรํ มาตฺรา มยายิตาย
กาฉิกาเย สกฺกมุเปตฺวา ฯ

[๕๒๓] มายิยา ตีหิตกฺกาย ธเมน ราชิยา[๑]
อาจิกฺขโน เวสฺสณายิยา ปชาย
สมณโก จรํ[๒] มาตฺรา มยายิตาย
ฆาเตหิ สกฺกมุเปตฺวา ฯ

[๕๒๔] มาตาว ปุตฺตา ตายนฺติ ตนฺตึ
สชฺชสฺสุตา สพฺพกตฺตา ชเนตา
ฆาเตมิ เม ตุวํ ชาตุรหา สิ ชีวิตุ
มาตาว ปุตฺตา อนุกมฺปมาโน ฯ

[๕๒๕] หนฺท ตุวํ มุญฺจ วชา ชุหามิ
ตยา หิ ปุตฺตา ลหิ อญฺญา[๒] อตฺถิ
อาเนฺตวาสี ธนฺตเกา อตฺรชา จ
รชสฺสุ ปุตฺตญฺจ เม อโหสิ ฯ

[๕๒๖] สเจว ภกฺขึ วิสชฺช สุปณฺณา
ภูมึ ปตีฏฺฐาย ชิโฆ ชุหามิ
มุตฺตญฺจ ตุวํ สพฺพกยาตีวตฺตา

---

๑ ม. ราเมสุเปตเก ฯ อฏฺฐกถา ปน ฯ ๒ ม. อญฺเญ ฯ

ឈ្មោះថាសមណៈ ប្រព្រឹត្តលះបង់នូវសេចក្តីរាប់អាន (តណ្ហា) សមណៈនោះធ្វើដូចម្តេច ទើបទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

(៥២៣) (សុបណ្ណរាជ...) បុគ្គលប្រកបដោយហិរិ ដោយឱត្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ដោយការទ្រទ្រង់ (នូវឥន្ទ្រិយ) ជាអ្នកមិនខឹង លះបង់នូវពាក្យញុះញង់ ទើបឈ្មោះថាសមណៈ ប្រព្រឹត្តលះបង់នូវសេចក្តីពប់អាន ឯសមណៈនោះធ្វើយ៉ាងនេះឯង ទើបចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌បាន ។

(៥២៤) (បណ្ឌរកៈ) មាតាឃើញកូនទ្វី ដែលកើតអំពីខ្លួន ហើយបបោសអង្អែលសព្វសព៌ាង្គកាយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោកជាធំជាងបក្សី លោកជាអ្នកអនុគ្រោះ ច្រោកដដល់ខ្ញុំដូចជាមាតា (អនុគ្រោះ) នូវបុត្ត យ៉ាងនោះ ។

(៥២៥) (សុបណ្ណរាជ...) នែអ្នកមានអណ្តាតពីរ អ្នកចូរឮបំពីការសំឡាប់កូនក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ព្រោះថាបុត្តមានពីរគឺ សិស្ស១ កូនគេ១ កូនកើតអំពីខ្លួន១ បុត្តក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ អ្នកចូរត្រេកអរចុះ អ្នកទុកជាបុត្តណាមួយ របស់ខ្ញុំហើយ ។

(៥២៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចគ្រុឌមានកំណើតពីរ(លុះពោលពាក្យ) យ៉ាងនេះហើយ ក៏ឋិតនៅលើផែនដីលៃឯសត្វមានអណ្តាតពីរ ដោយពាក្យថា អ្នកចូរកុំសម្លាប់កូនក្នុងថ្ងៃនេះ កូនឯនូវភ័យខាំងពួងហើយ

ฉกามูปปตฺติเก เทเวหิปิ ยมโกปิตกฺขเณ ฯ

อาตงฺกิโต ยถา มนุสฺสโลเก ทิสฺวาน ภีรุโก

ปจฺจาสิตาโส ปรมาโนว สีทติ

เวสฺสี ยถา ปาปสหีตฺถิโย ทิสฺวา ตถา ตาย

ฆาตฺวา เต สารณาย ปกฺขิ ฯ

[๕๒๗] สนฺธี ภคฺคา อมิตฺเตน อณฺหาเปตฺวา ฉลาพุ

วิวิธา ธาปิ ปสฺสสิ[๑] ภุโต ตาย ตถา ตยา ฯ

[๕๒๘] สงฺโฆ ปิโย อมิตฺตสฺส มิตฺตสฺสปิ น วิสฺสเส

อกยา กยปุพฺพงฺคี อปิ ปุตฺตาน ภตฺตโก ฯ

ภกฺขี ปุวิสฺสเส ตาปี ยถาสิ ภลเมหิ ภกฺขโต

ปจฺจยเตน ปาตพฺโพ สปา ปิสฺสเต น วชฺชติ ฯ

วิสฺสาสเย น จ ปเร วิสฺสเสยฺย

อสงฺกิโต สงฺกิโต จ ภเวยฺย

ตถา ตถา วิญฺญู ปรกฺกเมยฺย

ยถา ยถา ภาวิ ปเร น ปาปกา ฯ

---

๑ อฏฺฐกถายํ ปน ‘‘ยถา ตัสเสวัตถัง ปาปะ วิญญัตติ ฯ ม ยสสฺสี ฯ

អ្នកត្រូវតែរួបគ្រប់គ្រងក្នុងទីគោកនឹងទឹកហើយ ។
ខ្ញុំជាទីពឹងរបស់អ្នក ដូចជាពេទ្យដ៏ឈ្លាស (ជាទីពឹង) របស់
ពួកអ្នកមានដម្បី ឬដូចជាអន្ទង់ទឹកត្រជាក់ (ជាប្រយោជន៍)
របស់ពួកអ្នកស្រេកទឹក ឬក៏ដូចផ្ទះ (ជាទីត្រូវការ) របស់
ពួកបុគ្គលដែលលំបាក ដោយសន្សើមត្រជាក់ ។

(៥២៧) សុបណ្ណាជ...) មាលអ្នកជាជលាពុជៈ អ្នកធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល
ជាមួយនឹងអណ្ឌជៈជាសត្រូវ ហើយនៅបើកបង្ហាញចង្ហម (ធ្វើអ្វី
ទៀត) ភ័យនឹងមកដល់អ្នក អំពីទីណា ។

(៥២៨) (បណ្ឌរកៈ) បុគ្គលត្រូវតែរង្កៀសកុងបុគ្គលជាសត្រូវ មិនត្រូវ
ទុកចិត្តបុគ្គលសូម្បីជាមិត្ត (ព្រោះ) ភ័យរមែងកើតឡើងអំពីបុគ្គល
ដែលមិនគួរកន្ទ័យ រមែងកាត់ សូម្បីនូវបុរសគល់ (ជីវិត) ។ បុគ្គលធ្វើ
នូវដំលោះនឹងជនណា គប្បីទុកចិត្តជននោះដូចម្តេចកើត បុគ្គល
គប្បីបិតនៅ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច បុគ្គលនោះ រមែងមិន
ត្រេកអរនឹងសត្រូវ ។

បុគ្គលគប្បីធ្វើឲ្យគេទុកចិត្ត ប៉ុន្តែមិនត្រូវទុកចិត្តគេ បុគ្គល
ដែលគេមិនរង្កៀសហើយ ប៉ុន្តែគប្បីរង្កៀសនឹងគេ បុគ្គល
ដទៃ មិនដឹងនូវភោគ (របស់ខ្លួន) យ៉ាងណា ។ វិញ្ញូបុរស
គប្បីប្រឹងប្រែង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ។

(๕๒๙) ឯវ ខោវណ្ណោ សុខុមាលរូបោ
ឧភោ សមា សុជយោ បុញ្ញតុង្គា
ឧចាកមុំ ករមរិយំ[๑] អចេលំ
មិស្សីភូតា អស្សមេ មោទមានា ។

(๕๓๐) តតោ ហវេ បណ្ណរតោ អចេលំ
សយមេវុចាកម្ម ឥទំ អវោច
មុត្តជ្ជលិំ សព្ភិយាតិវត្តោ
ន ហិ ន្វន តុយ្ហំ មនសោ បិយម្ហា ។

(๕๓๑) បិយោ ហិ មេ អាសិ សុបណ្ណរាជា
អសំសយំ បណ្ណរតេន សច្ចំ
សោ ភតរត្តោ ច អភាសិ ឯតំ
ចាបកម្មំ សម្មជានោ ន មោឃា ។

(๕๓๒) ន មេ បិយំ អប្បិយំ វាបិ កោចិ
សមសុខទុក្ខោ លោកមិមំ បរញ្ច
សុសញ្ញតានញ្ហិ វិយញ្ជនេន
អសញ្ញតោ លោកមិមំ ឧភាសិ ។
អរិយោ វតាសោសិ អនរិយោវ ហោសិ

---

๑ អដ្ឋកថាយំ បន ការម្ភិយន្តិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

(៥២៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុរិសនាគនាំងពីរនោះ មានវណ្ណៈដូចជាទេវតា មានសភាពជាសុខុមាលជាតិស្មើគ្នា មានវ័យដ៏ល្អ មានគំនរនៃបុណ្យ ភៀកដៃគ្នា ដូចជាសេះគេទឹម បានចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេល ឯកំពង់ករម្បីយៈ ។

(៥៣០) លំដាប់នោះឯង បណ្ណវេកនាគរាជ បានចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេលដោយខ្លួនឯង ហើយពោលពាក្យនេះថា ខ្ញុំព្រះ (អំពីការសំឡាប់) កន្ទុំនន្ទវតីយ៍ទាំងពួងក្នុងថ្ងៃនេះហើយ យើងមិនជាទីស្រឡាញ់របស់លោកដោយចិត្តពិតប្រាកដទេ ។

(៥៣១) (អចេល...) សុបណ្ណរាជ ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ ជាងបណ្ណវេកនាគរាជមែន ឥតសង្ស័យ (នេះ) ជាពាក្យពិត ខ្ញុំនោះជាអ្នកត្រេកអរដោយពាគៈ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ បានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់នុ៎ះ មិនមែនព្រោះមោហៈទេ ។

(៥៣២) (បណ្ណវេកៈ...) បពិត្រជិត កាលឃើញច្បាស់នូវលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ រមែងមិនមានគំនិតថា វត្តជាទីស្រឡាញ់ឬមិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អញដូច្នេះទេ អ្នកជាបុគ្គលមិនសង្រួមប្រព្រឹត្ត ក្នុងលោកនេះ ដោយកេរ របស់បុគ្គលអ្នកសង្រួមល្អ ។ អ្នកឯងបន្ទំជាគរុយៈ តែមិនមែនជាអរិយៈទេ

อเสฺวตาตปตฺเตน สพฺพเสฺวตวลาหเก
ครุฬปกฺขาภิรามาติ เกราฬ ยาย วุจฺจเต
ตาทิเส ตปติ ขุทฺทวิตฺเต อติวิ ฯ

(๕๓๓) อาทิจฺจสฺสุคฺคมาทิตฺเต ขุทฺเท ฉปิ สุณเข ฉสิ
ฆาเตน สกฺขาชฺชน มุทฺธา เตชสตุสฺสนฺนา ฯ

(๕๓๔) ตสฺมาหิ มิตฺตาเม ขุทฺเทสฺมิ
มิตฺตทุกฺขา หิ ตาปิโย ขตฺเต อาโย
อาสิตฺตสตฺเต ติมาเต ปปฺปา
สนฺตสฺส ภาเคฺยน หิ สีวเก มาเตติ ฯ

ปณฺณารกชาตกํ อฏฺฐมํ ฯ

สมุลาชาตกํ

(๕๓๕) ตา เวสมาชา ตีวิคนฺธายี
ฆตา สุรี ตีฏฺฐสิ สญฺจิตฺตา
ปุฏฺฐาสิ เม ตาณิปเมยฺยเมฏฺฐ
อกฺขาหิ เม ตาม ตนฺเว ฉ ฯ

អ្នកមិនសង្រ្គម តែមានភាពហាក់ដូចជាអ្នកសង្រ្គម មានជាតិខ្មៅ មានសភាពមិនប្រសើរ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើដ៏លាមក ទុច្ចរិតច្រើនយ៉ាង ។

(៥៣៣) ម្នាលអ្នកប្រទូស្ត អ្នកជាបុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ដែលមិនបានប្រទូស្តវិញផង ជាអ្នកញុះញង់ផង ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមឲ្យក្បាលរបស់អ្នកឯង បែកជា ៧ ភាគ ។

(៥៣៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនត្រូវប្រទូស្តមិត្រ ទាំងឲ្យាយឡើយ ព្រោះថា សភាវៈដ៏លាមក ជាធម្មតា ទ្រុស្តមិត្ត មិនមានទេ អរិយបុគ្គលអ្នកសង្រ្គម ត្រូវសត្វអាសីពិសប្រៃទេចផ្តាសា ក៏ខ្លាចចេញអំពីដែនដី វិនាស តាមពាក្យរបស់នាគពជដ៏ប្រសើរ ។

ចប់ បណ្ណារកជាតក ទី ៨ ។

សម្ពុលាជាតក

(៥៣៥) (ពានរៈ[1]សួរថា) ម្នាលនាងមានភ្លៅមូល នាងឈ្មោះអ្វី រង្គាញ៉ែរលើជ្រោះនៃភ្នំ ឈរនៅតែម្នាក់ឯង ម្នាលនាងមានអាយុៈ ត្រង់កណ្តាលគួរវេសដោយដៃ (ចង្កេះរឿរ) យើងសួរហើយ នាងចូរប្រាប់ នូវនាមនឹងផៅពង្ស ដល់យើង ។

---

១ អសុរសោម្ញា ។

ពំនន់ជាតេ នវមំ សម្ពុលាដាតកំ

ជិតាសយំ វនំ រម្មំ សីហាទ្យនុច្ចនំសេវិតំ

តារាតូមសិតេ កល្យាណី តេសុរាតូ សុមជ្ឈិមេ

អតិរាតេមិ តំ តន្តេ ជានាហិ តមតូ តេ ។

(๔๓๖)យោវុត្តោ តាសិរាជស្ស សោត្តំសោនោតិតំវិទូ

តស្សាហំ សម្ពុលាភរិយា ឃរំ ជានាហិ ជានវ

អតិរាតេមិ តន្តេ សម្ពុលាហំ ជមតូ តេ ។

វេនេហបុត្តោ តន្តេ វនេ វសតិ អាតុរោ

តមហំ ភេតសម្ផន្តិំ ឯតា ឯកំ ឧបដ្ឋហំ ។

អហាញ្ច វនមុញ្ញាយ មធុមំសំ មិតាតិលំ

យេនាហារមិ តំតន្តោ តស្ស ន្ហនជ្ជ ជានតិ ។

ម្នាលនាងកល្យាណី នាងជាអ្វី ម្នាលនាងមានអវយវៈពាក់កណ្តាលដ៏ល្អ នាងជាធីតា របស់អ្នកណា នាងញ៉ាំងព្រៃជាទីរីករាយ ដែលសីហៈទំងន់ខ្ជាប់អាស្រ័យនៅ ឲ្យក្តុរង្រើង ម្នាលនាងដ៏ចំរើន យើងឈ្មោះតានវៈ សូមសំពះនាង សូមគោរពចំពោះនាង ។

(៥៣៦) (នាងសម្ពុលាឆ្លើយថា) អ្នកណាជាបុត្រ របស់ព្រះពាជាកុងវែនកាសី អ្នកផងតែងស្គាល់អ្នកនោះថា ព្រះនាម សោត្តិសេន ខ្ញុំឈ្មោះនាងសម្ពុលា ជាភរិយា របស់ព្រះពាជបុត្រ ព្រះនាម សោត្តិសេននោះ បពិត្រតានវៈ លោកចូរដើងយ៉ាងនេះចុះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំឈ្មោះសម្ពុលា សូមសំពះ សូមគោរពចំពោះលោក ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះពាជបុត្ររបស់ព្រះពាជាវិទេហៈ ប្រឈូនក្តៅក្រហាយ គង់នៅកុងព្រៃ ខ្ញុំជាស្ត្រីមាក់ងង បំរើព្រះពាជបុត្រដែលមានពាគបៀតបៀន មួយអង្គឯងនោះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះខ្ញុំ (ត្រាច់ទៅ) ដើម្បីស្វែងរកផ្លែឈើ កុងព្រៃ នាំមកនូវទឹកឃ្មុំនឹងសាច់ដែលជាអម្ពារបស់ម្រឹគណា (ស្វាមីរបស់ខ្ញុំ) មានទឹកឃ្មុំនឹងសាច់ ជាអម្ពារបស់ម្រឹគនោះ ជាអាហារ(កាលបើមិនមានអាហារទេ សរីរៈ)របស់ស្វាមីខ្ញុំនោះ នឹងទ្រាំទ្រមិនបាន កុងថ្ងៃនេះ ដោយពិត ។

[๕๓๗] តាំ វនេ ภជยុន្តេន អាគុវេន ភវិស្សសិ

សព្ពលេ បវិចិណ្ណេន អហំ ภត្តា ภវាមិ តេ ฯ

សោភញ្ជាយ ឧរុឡ្ហាយ តាំ រូបំ វិជ្ជតេ មម

អញ្ញំ បវិយេស ภទ្ទន្តេ អតិរូបតរំ មយា ฯ

ឯហិមំ តិវិមារុយ្ហ ភរិយា មយ្ហំ ចតុស្សតា

តាសំ តុំ បវរា ហោហិ សព្ពភាមសមិទ្ធិនី ฯ

ឧទុ តារភវណ្ណាភេ យន្តិញ្ចេ មនសិច្ឆសិ

សព្ពន្តំ បពុំ មយ្ហំ រមស្សុ មយា សហ ฯ

ឆោ ចេតុំ មហោសេយ្យុំ សព្ពលេ តារយិស្សសិ

អលំ តុំ ចាតភាសាយ បណ្ឌភក្ខា ភវិស្សសិ ฯ

តញ្ច សត្តជនោ លុទ្ធោ ភទ្ទាភេ បុរិសាធមោ

វនេ ជាតំ អបស្សន្តី សព្ពលំ អក្ខមី ភុជេ ฯ

អនិបច្ចា បិសាចេន លុទ្ធេនាមិសចក្ខុនា

សា ច សត្ថុសមុទ្ទាត្តា បតិមេវាធុសោចតិ ฯ

(៥៣៧) (ពានរ:...) ម្នាលនាងសម្ពុលា នាងធ្វើ (នូវការមួលមិត្ត) នឹងព្រះពជបុត្រ ប្រឈ្មួនក្តៅក្រហាយ ដែលរោគប៉ះពាល់នៅក្នុងព្រៃធ្វើអ្វី ខ្ញុំសូមជាគស្តារបស់នាង ។

(នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំរាប់ថាមានរូបដូចម្តេចកើត ព្រោះខ្ញុំជាស្ត្រី មានសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ មានខ្លួនដ៏លំបាក បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លោកចូរស្វែងរកស្ត្រីឯទៀត ដែលល្អជាងខ្ញុំចុះ ។

(ពានរ:...)នាងចូរមកចុះ ចូរឡើងកាន់ភ្នំនេះ ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំមាន ៤០០នាក់ នាងចូរជាស្ត្រីដ៏ប្រសើរជាងគេរយោងាំងនោះ ចូរសម្រេចតាមសេចក្តីប្រាថ្នា គ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលនាង មានពន្ធុដូចផ្កាយ នាងប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ចំពោះវត្ថុណាមួយ វត្ថុទាំងអស់នោះរបស់ខ្ញុំមានគរគោក ចូរនាងត្រេកអរ ជាមួយនឹងយើង ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។ ម្នាលនាងសម្ពុលា បើនាងមិនធ្វើនូវភាពជាមហេសីរបស់ខ្ញុំទេ នាងគួរជាអាហារក្នុងពេលព្រឹក នឹងជាចំណីរបស់ខ្ញុំអំពីព្រហាម ។

ចំណែកពានរ: មានកង់សក់៧ជាន់ ជាជាតិអាក្រក់ មានចង្កឹមជាអ្នកស្ទីនូវបុរស បានចាប់នាងសម្ពុលានោះ ត្រង់ដើមដៃ ដែលមិនឃើញនូវទីពឹង ក្នុងព្រៃ ។ នាងសម្ពុលា ដែលបិសាចអាក្រក់ មានភ្នែកប្រកបដោយអាមិសគ្របសង្កត់ ជាស្ត្រីល្ងុតក្នុងអំណាច នៃសត្រូវហើយ ក៏សោកស្តាយ រកតែស្វាមីថា

ฉ เม ๙ นิ ตถา ทุกฺขึ ยเถ มิ ฆา เนยฺย รกฺขสา
ยญฺ เม อยฺยปุตฺตสฺส มโต โหสฺสติ อญฺชา ฯ

ฉ สนฺติ เธกา ปวาสนฺติ ทฺวิ
ฉ หิ ทฺวิ สนฺติ ๙ ฉ โลกคฺคลา
สหาสา กากเณฺฑนสญฺญตาทิ
ฉ หิ ทฺวิ สนฺติ ปฏิเสธิตาเร ฯ

(๕๓๘) ๙ตฺวิ ฉเม สา ปวา ยสสฺสินี
สตฺถา สมา อกฺกิริตฺวกฺขเตชา
ตญฺเ สุรา รกฺขสาเธสิ กญฺ
มุญฺจ หิ สตฺถา เต ๘ เลยฺย
มา ตฺวิ หิ มุญฺ ปติฺวตาย ฯ

(๕๓๙) สา ฉ อสฺสุมุขา กฺวิ ปมุตฺตา ปุริสาธกา
นิฺวิ ๘ ลีน สกุณีว[1] กต สงฺกิว อาลยึ ฯ
สา ตตฺถ ปริเธวิสิ ราชปุตฺติ ยสสฺสินี
สมฺมุขา ทุตุมตฺถกฺขา วเน ชาติ อปสฺสติ ฯ

---

๑ ม. นิปฺปลีนสกุณีว ฯ

យក្សស្ទើរនូវខ្ញុំដោយហេតុណា ហេតុនេះ មិនមែនជាទុក្ខនៃខ្ញុំទេ ក្រែងតែព្រះហ្ឫទ័យ នៃរយ្យបុត្ត របស់ខ្ញុំ ទៅជាបការៈដល់ខៃ (ប្រទ័ណ្ឌ) ដោយហេតុណា ហេតុនោះ (ទើបជាទុក្ខនៃខ្ញុំ) ។ មិនមានពួកទេវតា នៅគ្រប់គ្រងដោយពិត តាំងពួកទេវតា អ្នករក្សាលោក ក្នុងលោកនេះ ក៏មិនមានដោយពិត ទេវតាទាំងឡាយ អ្នកហាមឃាត់នូវពួកជនជាអ្នកមិនសង្រួម ជាអ្នកធ្វើដោយការកំហែង ក៏មិនមានដោយពិត ។

(៥៣៨) (សក្កៈ...) ស្ត្រីនេះជាស្ត្រីមានយស ជាស្ត្រីប្រសើរជាងស្ត្រីទាំងឡាយ ជាស្ត្រីស្ងប់ស្ងៀម មានកិរិយាដ៏ស្មើ មានតេជះរុងរឿងដូចជាភ្លើង បើអ្នកឯងស៊ីនាងកញ្ញានោះ ក្បាលអ្នកឯងនឹងបែកជា ៧ ភាគមិនខាន អ្នកឯងកុំកំដៅ(នូវនាងសម្ពុលា) អ្នកឯង ចូរលែងនាងទៅ ព្រោះនាង ជាស្ត្រីគោរពប្តី ។

(៥៣៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងសម្ពុលាលុះរួចអំពីចោរិសោ ជានត្រឡប់មកកាន់អាស្រមវិញ ដូចជាមេបក្សីបែកខ្វែកកូន ហើរមកកាន់ទ្រនំឬដូចមេគោ មកកាន់លំនៅ (ដែលមានកូនទៅជាប់ហើយ) ។ ព្រះពជបុត្រីនោះ ជាស្ត្រីមានយស ព្រះនាមសម្ពុលា មានក្តែកស្រទន់ ព្រោះរដូវ គាលមិនឃើញព្រះស្វាមី ជាទីពឹង ក្នុងព្រៃហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្បែរអាស្រមនោះថា

សមវេលាយ្យាសុណោ វន្តេ សព្ពន្តចរណោ ឥសេ

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្ហំ សរណំ គតា ។

វន្តេ សីហោ ច ព្យគ្ឃោ ច យេ ច អញ្ញេ វនេ មិគា

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្ហំ សរណំ គតា ។

តិណាលតានិ ផលញ្ច បព្ភតានិ វនានិ ច

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្ហំ សរណំ គតា ។

វន្តេ ឥន្ទិវរីសាមំ រត្តិនក្ខត្តមាលិនំ[1]

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្ហំ សរណំ គតា ។

វន្តេ ភតិរសីំ កញ្ញំ សវន្តីនំ បដិក្កមំ

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្ហំ សរណំ គតា ។

វន្តេ អហំ បព្ភតភជ- (សេដ្ឋី) ហាមវន្តីសំ លុទ្ធយំ

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្ហំ សរណំ គតា ។

(៥៤០) អតិសាយំ វាតកច្ឆំ ភជបុត្តំ យសស្សិនី

កោន ឧដ្ឋ សមាកច្ឆំ កោ តេ បិយតរោ ឥមយា។

---

๑ ម. រត្តីរក្ខគ្គមាលិនំ ។

ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំពួកសមណព្រាហ្មណ៍នឹង
ឥសីតាំងឡាយ ដែលមានការប្រព្រឹត្តិបរិបូណ៌ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោក
ជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវពួកសីហៈ
ខ្លាធំ នឹងពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។
ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំ ស្មៅ វល្លិ៍ ឈើជាទុសជ
ក្នុង នឹងព្រៃតាំងឡាយ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិន
ឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវរបៀបផ្កាយក្នុងពក្រឹ ដែលមាន
ព័ណដូចជាផ្កាពាជព្រឹក្ស ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិន
ឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវស្នឹងឈើកគិរសី ជាទីទួល
នូវស្នឹងតាំងឡាយដែលហូរមក ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទី ពឹង ។
ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវកំហាមពាន្ត ជាស្តេចភ្នំ
ដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។

(៥៤០) (សោត្ថិសេន...) ពាជបុត្រី ជាស្ត្រីមានយស មកកាន់វេលា
ល្ងាចម្ល៉ះ តើថ្ងៃនេះ នាងជួបប្រទះនឹងអ្នកណាហ្ន៎ អ្នកណា ជា
ទីស្រឡាញ់ រមែងនាង ផាងខ្ញុំ ។

(๕๒๑)สัตถา เชตวนา เภสกฬาวเน สุสุมารคิเร ภัคคานัง
ภัคคราชูนัง ทุกขัง ปัตตัง ตัง ภิกขาทิเยยยาติอาทิมาห
ยาวะ เมตตายะ ปุพพภาคา ปฏิปทา ตาวะ มหาโพธิสัตตัสสาติ อาทิ ฯ

(๕๒๒)ตัตถะ ปัจจุปปันนัง ยาวะ สัพพัญญุตัง ปาปุณิตวา
ปรินิพพุตัง ภิกขุกาลา มัจฉะเวฬุวะเก กันตัง ฯ

(๕๒๓)ตะทา มัง สัตถา ชาลิยะกุมารัตตะ เจ มัง
ยะทา มัง ชาตัง ชานิตวา อิมัง ปิยะรูปัง สาตะรูปัง
ลาเภนะ สักกาโรนัง ปัจจุคคัจฉิ ตัสมา ตัสสาปิ ตาวะ ฯ

(๕๒๔)เยวะ กุญชะ สัตถุสาสะนา ปุถุชชะนา
ภัคคานัง ภัคคิมุยยุตตาวุตา
ฉฑฺฑุกาหะนัง สาสะนัง โสตถิสะ
ภาวิเน ปัสสันติ ภันเต สัตถาเร ฯ

(๕๒๕) อัลลักกัปปายา ปะฐะมุปปัตติกถา
วิภัตติตา ปัสสันติ ปาสาทิกัง

ឥសិនិបាត សម្ពុលាជាតក ទី ៩

(៥៤១) (នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំម្ចាស់ដែលសត្រូវនោះចាប់បាន ក៏បានពោលពាក្យនេះថា យក្សទំពាស៊ីខ្ញុំម្ចាស់ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនមែនជាទុក្ខនៃខ្ញុំម្ចាស់ទេ គ្រែងតែព្រះហប្ញទ័យព្រះអយ្យបុត្រារបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅជាបការៈដទៃ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ (ទើបជាទុក្ខនៃខ្ញុំម្ចាស់) ។

(៥៤២) (សោត្តិសេន...) ពាក្យសច្ចៈ ក្នុងពួកស្រីចោរ មានមាយាច្រើន គេរកបានដោយក្រណាស់ ភាពនៃបុរសមានយោនិរបស់ស្ត្រីទាំងឡាយ គេដឹងបានដោយក្រ ដូចដំណើរនៃត្រីក្នុងទឹក ។

(៥៤៣) (នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំម្ចាស់ មិនធ្លាប់ស្គាល់នូវបុគ្គលដទៃជាទីស្រឡាញ់ជាងព្រះអង្គយ៉ាងណា បើ(ដំណើរ) របស់ខ្ញុំម្ចាស់(នោះ) ជាសច្ចៈ យ៉ាងនោះ សូមសច្ចៈ រក្សាព្រះអង្គទាំងរក្សានូវខ្ញុំម្ចាស់ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមព្យាធិរបស់ព្រះអង្គស្ងប់រម្ងាប់ ។

(៥៤៤) (តាបស...) ដំរីទាំងឡាយច្រើនប្រមាណ៧០០ មានអាវុធដែលយោធាប្រកបហើយ ទាំងពួកខ្លាន់ធ្នូមួយពាន់ថ្ងាំមួយរយ តែងរក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន តើនាងនៅឃើញពួកសត្រូវ ដូចម្តេច ។

(៥៤៥) (នាងសម្ពុលា...) ស្វាមី ឃើញពួកស្ត្រី ដែលភាក់តែងកាយ មានសម្បុរស្បែកល្អ ដូចស្រទាប់ផ្កាឈូក បានចង្អុះរៀវ មានសំឡេងដូចហង្ស

តាសំ សុណិត្វា មិតភីតភាវនិតំ

ឧទានំ មេ តាត តថា យថា បុរេ ។

សុវណ្ណាសង្កិច្ចជកា សុវិក្កមា

អលង្កតា មាឧសិយច្ចរូបមា

សោភេបិយោ តាត អនិដ្ឋតដ្ឋិយោ

ខត្តិយកញ្ញា បដិលោភយន្តិ នំ ។

សចេ អហំ តាត តថា យថា បុរេ

បតិ តមុញ្ញាយ បុនា វនេ ភរេ

សម្មានយេ មំ ន ច មំ វិមានយេ

តតោបិ មេ តាត តតោ វរំ សិយា ។

យមទ្ធចានេ វិបុលស្មិ ជិហ្មគេ

ជារី វិមជ្ជាភរណា អលង្កតា

សព្វង្គិបេតា[1] បតិនោ ច អប្បិយា

អវជ្ឈ តស្សា មរណំ តតោ វរំ ។

---

១ ម បញ្ចង្គិបេតា ។

ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវបម្រៀងនឹងប្រគំដែលគេគួរពាប់ របស់ពួកស្ត្រីទាំងនោះ បពិត្រព្រះបិតា ឥឡូវនេះ ព្រះស្វាមីរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនប្រព្រឹត្តដូចកាលមុន យ៉ាងនោះទេ ។ បពិត្រព្រះបិតា ពួកស្ត្រីមានរូបល្អ ទ្រទ្រង់នូវប្រដាប់សម្រាប់តែងដោះជាវិការៈនៃមាស តាក់តែងខ្លួន ជាស្ត្រីមនុស្ស ដូចស្ត្រីទេពអប្សរ ជាទីស្រឡាញ់នៃព្រះរាជាព្រះនាម សោត្ថិសេន ជាស្ត្រីមានពងកាយ តិះដៀលមិនបាន ជាខត្តិយកញ្ញា តែងប្រលោមព្រះរាជានោះ ។ បពិត្រព្រះបិតា ប្រសិនបើខ្ញុំម្ចាស់ចិញ្ចឹមព្រះស្វាមីនោះ ដោយការស្វែងរកនូវផ្លែឈើក្នុងព្រៃ ដូចកាលមុនយ៉ាងនោះទៀត ព្រះស្វាមីគប្បីពាប់អានខ្ញុំម្ចាស់ តាំងមិនមើលងាយខ្ញុំម្ចាស់ទេ បពិត្រព្រះបិតា ព្រោះហេតុនោះ (ព្រៃ) របស់ខ្ញុំម្ចាស់ (នោះឯង) ប្រសើរជាងរាជសម្បត្តិ ក្នុងក្រុងពារាណសីនេះ ។ នារីណា (កើតក្នុងផ្ទះត្រកូល) មានបាយនឹងទឹកបរិបូណ៌ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ជាស្ត្រីមានគ្រឿងប្រដាប់ដ៏ស្អាតវិសេស តាក់តែងខ្លួនប្រកបដោយរង្គត្រប់យ៉ាង តែមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ប្តី ជានសំឡាប់ (ខ្លួន) ហើយ សេចក្តីស្លាប់របស់នារីនោះ ប្រសើរជាងការរស់នៅ ជាយពាក់សនោះ ទៅទៀត ។

อหัง เจ ธนิกัสฺสาหัง กาสิกาสิ อนาธิปิยา

กาสาธุตายา ปตโต ธ สา ปิยา

สพฺพงฺคเปตายหัง อมฺปิยายาย

อยเมว เสยฺยา กาสิกาหัง ปิยา ปิยา ฯ

(๕๒๖) สุธุลฺลกัสฺส ปุริสสฺส ยา ภริยา

กตฺตัสฺสายา ธุลฺลกาโย ภริโย ธ

ภริยา ธ เต สีลวตี กริยา

ฉนฺนัง ฉมฺมิ ธร สมฺมาลาย ฯ

(๕๒๗) สเจ ตุวัง ปุริเส ลหุกาเมน

ฯสฺสาวเตนฺนา มรณัง อุเปสิ

อหาสฺมิ เต กาเมน ฯมา ภฺจกญฺญา

สเจว เต ปฺจนกาม กามิตา ฯ

สมฺมุณฺฑาชาตกำ ฉฏฐัง ฯ

ภณฺฑาติณฺฑกชาตกำ

(๕๒๘)อมฺพมาโน อมตัมปิ ปมาโน มฺตฺวา ปิ

อมฺพปฺปตฺตา ธ ตัมปิยัสฺสิ เย ปมตฺตา ยถา มตา ฯ

តំសន្ធិបាត ភណ្ឌតិណ្ឌុកជាតក ទី ១០

បើស្ត្រីណា ទ័លក្រ កំព្រា មិនមានបុប្ផសតីមានះ មានតែតន្ទេលជាគំរប់ពីរ តែស្ត្រីនោះជាទីស្រឡាញ់របស់ប្តី ស្ត្រីណាខោះកំព្រា តែជាទីស្រឡាញ់(របស់ប្តី) ស្ត្រីនេះឯងឆ្ងប្រសើរ ជាងស្ត្រីដែលប្រកបដោយអង្គគ្រប់យ៉ាង ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ (របស់ប្តី) ។

(៥៤៦) (តាបស...) ស្ត្រីណាជាគុណរបស់បុរស ស្ត្រីនោះគេរកបានក្រៃក្រៃលែង កស្តាណាជាគុណរបស់ស្ត្រី កស្តានោះគេរកបានដោយក្រ ម្នាលបាជាធំជាងជន កិរិយារបស់អ្នក ជាគុណ (នៃអ្នក) ផង ជាស្ត្រីមានសីលផង អ្នកចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះនាងសម្ពុលា ។

(៥៤៧) (ព្រះពជាសោត្ថិសេន...) ម្នាលនាងសម្ពុលា មានកោគៈបានហើយដ៏ច្រើន បើនាងធ្វើផុតចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ដល់នូវមរណៈ អញនឹងពួកភរជកញាំងអស់ របស់នាងនេះ នឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់នាង ។

ចប់ សម្ពុលាជាតក ទី ៩ ។

ភណ្ឌតិណ្ឌុកជាតក

(៥៤៨) (កណ្ឌតិណ្ឌុកទេវតាពោធិសត្វពោលថា) សេចក្តីមិនប្រហែសជាទុបាយឲ្យបាន នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមត; សេចក្តីប្រហែស ជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ពួកជនអ្នកមិនប្រហែស ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ពួកជនណា ជាអ្នកប្រហែស ពួកជននោះដូចជាស្លាប់ហើយ ។

មធា បមាទោ ជាយេថ បមាទា ជាយតេ ទយោ
ទយា បទោសា ជាយន្តិ មា មទោ ភវត្វសុភ ។
ឥហ្ម ហិ ទត្តិយា ជិនា អត្តំ រដ្ឋំ បមាទិនោ
អថោបិ តាមិនោ តាមា អជាតាភ អតារិនោ ។
ទត្តិយស្ស បមត្តស្ស រជ្ជស្មិំ រជ្ជវឌ្ឍន
សព្វេ កោតា វិនស្សន្តិ រញ្ញោ តំ វុត្តតេ អយំ ។
ឆេស ជម្មោ មហាភាគ អតិវេលំ បមជ្ជសិ
តុម្ហំ ឥតំ ជនបទំ ចោភ វិទ្ធំសយន្តិ តំ ។
ន តេ បុត្តា ភវិស្សន្តិ ន ហិរញ្ញំ ន ធានិយំ
រដ្ឋេ វិលុម្បមានម្ហិ សព្វកោតេហិ ដិយ្យសិ ។
សព្វកោតបរិជិណ្ណំ ភជាហំ ភបិ ទត្តិយំ
ញាតិមិត្តា សុហជ្ជា ច ឆ តំ មញ្ញន្តុ មត្តិយំ[1] ។

---

១ ម. មាត្តិយំ ។ ឧ. ទត្តិយំ ។

សេចក្តីប្រហែស រមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីស្រវឹង ការអស់ទៅ(នៃញាតិជាដើម)រមែងកើតឡើងព្រោះសេចក្តីប្រហែស សេចក្តីប្រទូស្តទាំងឡាយ រមែងកើតឡើង ព្រោះការអស់ទៅ (នៃញាតិជាដើម) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ មានការៈ (ក្នុងដែន) ព្រះអង្គកុំប្រហែសឡើយ ។ ពួកក្សត្រិយ៍ប្រើនអង្គ មានសេចក្តីប្រហែស ញុំាងសេចក្តីចំរើនទឹងញុំាងដែនឲ្យវិនាស ចំណែកពួកមេស្រុក អ្នកស្រុក អ្នកបួស គ្រហស្ថ ក៏វិនាស ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គញុំាងដែនឲ្យចំរើន កោគៈទាំងអស់ក្នុងដែនរបស់ក្សត្រជាអ្នកប្រហែស រមែងវិនាស សេចក្តីវិនាសនោះ ជាទុក្ខរបស់ព្រះរាជា ។ បពិត្រមហារាជ សេចក្តីប្រហែសនេះ មិនមែនជាធម៌ (របស់ពួកព្រះរាជាបុរាណទេ) ព្រះអង្គប្រហែសហួសប្រមាណ ពួកចោរកំចាត់នូវជនបទដែលសម្បូណ៌ក្តីចំណែនោះ ។ ពួកបុត្ររបស់ព្រះអង្គមិនមាន ទាំងទ្រាក់ក៏មិនមាន ទាំងទ្រព្យក៏មិនមាន កាលបើចោរបួនពួកស្តេច (យ៉ាងនេះ) ព្រះអង្គនឹងសាបសូន្យចាកកោគៈគ្រប់យ៉ាង ។ ពួកញាតិមិត្រនឹងសំឡាញ់ រមែងមិនទទួលដឹង នូវក្សត្រនោះ ដែលជាព្រះរាជាសាបសូន្យចាកកោគៈទាំងពួង ជាបុគ្គលដែលគួរទទួលដឹងទេ ។

ពំសនិដាតេ ទសមំ ភណ្ឌាគំណ្ឌកដាតកំ

មាតាភេយ្យា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា

តមេវមុបជីវន្តា ន តំ មញ្ញន្តិ មន្តិយំ ។

អសំវិហិតកម្មន្តំ ពាលំ ធុម្មន្តិ មន្តិនំ

សិរី ជហាតិ ធុម្មេធំ ដិណ្ណោវ ភរតោ តបំ ។

សុសំវិហិតកម្មន្តំ ការុដ្ឋាយី អតន្ទិតំ

សព្ពេ ភោគាភិវឌ្ឍន្តិ តាវេ សឧសភាមិវ ។

ឧបស្សុតឹ មហាភាគ រដ្ឋេ ជនបទេ ចរ

តត្ថ ទិស្វា ច សុត្វា ច តតោ តំ បដិបជ្ជសិ ។

(๔๔๙) ឯវំ វេទេតុបញ្ញោសោ សង្គាមេ សរមប្បិតោ

យថាហមជ្ជ វេទេមិ កណ្ហាកេន សមប្បិតោ ។

(๔๕๐) ដិណ្ណោ ធុញ្ញលចក្ខុសិ ន រូបំ សាធុ បស្សសិ

កិំ តត្ថ ព្រហ្មទត្តស្ស យត្ថ មក្កេយ្យ កណ្ហាកោ ។

ពួកពលដំរី ពួកសេនា ពលរថ ពលថ្មើរជើងនិងពួកកម្មករ ដែលអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិតនឹងព្រះរាជានោះឯង ក៏មិនទទួលដំណែងនូវព្រះរាជាដែលគួរទទួលដំណែងនោះ ។ សិរីគឺយសសម្បត្តិ រមែងលះបង់នូវបុគ្គលពាល អ្នកមិនចាត់ចែងនូវការងារ មានគំនិតអាក្រក់ អាប់ឥតប្រាជ្ញា ដូចជាពស់លះបង់នូវសំណកចាស់ ។ កោគៈទាំងអស់ រមែងចំរើនដល់បុគ្គលអ្នកចាត់ចែងការងារដោយល្អ ក្រោកឡើងទាន់កាល ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ដូចជាគោប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយគោទុសកៗ បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គយាងទៅកាន់ទីជាទីចាំស្តាប់ ក្នុងជនបទក្នុងដែន លុះទតឃើញទឹងព្រះសណ្តាប់ ក្នុងដែននោះហើយ ក៏យកការណ៍ តាមពាជកិច្ចនោះ តាមដំណើរនោះ ។

(៥៤៩) (បុរសចាស់ម្នាក់ដេរថា) ខ្លួនអញត្រូវបន្ទាមុតហើយ វេទនាក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះចន្ទបញ្ចាល ត្រូវសេវកន្ធសង្រ្កាមហើយវេទនាយ៉ាងនោះដែរ ។

(៥៥០) (បុរេហិតសួរថា) អ្នកជាមនុស្សចាស់ មានក្បែកទុពិល មើលរូបមិនឃើញដោយស្រួលទេ បន្ទាមុតអ្នកឯង ដោយហេតុណា (ទោស) របស់ព្រះពាជាព្រហ្មទត្តចំពោះហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។

(๕๕๑) ๓เวฺสฺสนฺต ព្រហ្មទត្តស្ស យោ(๑)បំ មក្ខស្មិ ព្រាហ្មណា

វរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិជា ហោតា ។

រត្តិញ្ចាំ ទោក ខាទន្តិ ទិវា ខាទន្តិ តុណ្ឌិយោ

រដ្ឋស្មឹ ក្ខជភជស្ស ពហុ អធម្មិកោ ជនោ ។

ឯតាទិសេ ភយេ ជាតេ ភយដ្ដា តាត មាណវា

ជនេន្ទ តាជ កុព្ពន្តិ វនេ អាហុ(๑)ត កណ្ហកំ ។

(๕๕๒) កជា ស្ស ជាមយំ ភជា ព្រហ្មទត្តោ មវិស្សតិ

យស្ស រដ្ឋស្មិ ជិយ្យន្តិ អបុត្តកា កុមារិកា ។

(๕๕๓) ទុញ្ញសិតញ្ចាំ តេ ជម្មិ អនត្តបទោ វនេ

កុហិ ភជា កុមារីនំ ភត្តារំ បរិយេសតិ ។

(๕๕๔) ឯមេ ទុញ្ញសិតំ ព្រហ្មេ តោវនត្តបទា អហំ

អរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិជា ហោតា ។

---

๑ អដ្ឋកថាយំ បន សោហន្តិ ជាហោ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. អាហត្ថ ។

(๙๙๑) (បុរសចាស់...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងហេតុនេះ ពោសរបស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត មានច្រើន (ចានជា) ខ្ញុំនោះ (ជ្រក់) ក្នុងផ្លូវ (មានបន្លា) ព្រោះពួកអ្នកដនបទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយពលិកម្ម (ស្មួយសារអាករ) មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស៊ី (ប្លន់) ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នករាជការ បៀតបៀនស៊ី ក្នុងដែនរបស់ព្រះរាជាខូចការ ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន ។ ម្នាលអ្នក កាលបើភ័យបែបនេះ កើតហើយ មនុស្សពាំងឡាយ ដែលត្រូវភ័យគ្រប់សង្កត់ តែងនាំយកទ្រព្យបន្លាក្នុងព្រៃ មកធ្វើជាទីសម្រាប់ពឹងពួន ។

(๙๙๒) (ស្ត្រីទុគតម្នាក់ ជេរថា) ពួកកុមារី ជាស្ត្រីគ្មានប្តី រហូតចាស់ ក្នុងដែននៃព្រះរាជាព្រហ្មទត្តណា កាលណាហ្ន៎ ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តនេះ នឹងស្លាប់ទៅ ។

(๙๙๓) (បុរោហិតឃាត់ថា) នែនាងលាមក ជាស្ត្រីមិនឈ្លាស ក្នុងឧបាយនៃសេចក្តីចំរើន ពាក្យនាង ជាពាក្យអាក្រក់ ព្រះរាជានឹងស្វែងរកប្តីឲ្យពួកនាងកុមារី ក្នុងទីណា ។

(๙๙๔) (ស្ត្រីចាស់...) នែព្រាហ្មណ៍ ពាក្យរបស់ខ្ញុំមិនអាក្រក់ទេ ខ្ញុំជាស្ត្រីឈ្លាសវៃ ក្នុងផ្លូវចំរើន ព្រោះពួកអ្នកដនបទ ស្តេចមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀន ដោយសារស្មួយអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។

រត្តិញ្ចិ ថោកា ខាទន្តំ ឯកំ ខាទន្តំ តុណ្ហីយោ

រដ្ឋស្មឹ កុជភជ្ឈស្ស ពហុ អជម្មិកោ ជនោ

ទុជ្ជីវេ ទុព្ភរេ ឆាវេ កាតោ ភត្តំ កុមារិយា ។

(๕๕๕) ឯវំ សយតុ បញ្ចាលោ សង្គាមេ សត្តិយោ មាតោ

យថាយំ កុមណោ សេតំ មាតោ ជាលេន សាលិយោ។

(๕๕๖) អជម្មេន តុវំ ជម្ម ព្រហ្មទត្តស្ស កុជ្ឈសិ

យោ តុំ សមសិ ភជានំ អបរជ្ឈន្តំ អត្តនោ ។

(๕๕๗) ជម្មេន ព្រហ្មទត្តស្ស អហំ កុជ្ឈាមិ ព្រាហ្មណ

អរក្ខិតា ជានបទា អជម្មពលិនោ មាតា ។

រត្តិញ្ចិ ថោកា ខាទន្តំ ឯកំ ខាទន្តំ តុណ្ហីយោ

រដ្ឋស្មឹ កុជភជ្ឈស្ស ពហុ អជម្មិកោ ជនោ ។

សា ទូន បុន វេ បក្កា វិតោលេ ភត្តមាហរិ

ភត្តហារិំ អបេក្ខន្តោ មាតោ ជាលេន សាលិយោ ។

កន្លងវេលាយប់ ពួកចោរស្ទើ (ប្លន់) ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាជការបៀត
បៀនស្ទើ ក្នុងដែនព្រះពាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន
គាលបើកាស្ត្រសៅនៅដោយលំបាក ចិញ្ចឹមប្រពន្ធបានដោយលំបាក
តើពួកនាងកុមារីបានប្តីអំពីណា ។

(៥៥៥) (អ្នកក្លែងដេរថា) គោឈ្មោះសាលិយៈនេះ ត្រូវផាលមុតហើយ
ដេកស្រែតឹកយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះពាជា ក្រុងបញ្ចាល ត្រូវគេ
សម្លាប់ដោយលំពែងក្នុងសង្គ្រាម ដេកយ៉ាងនោះចុះ ។

(៥៥៦) (បុពេហិត...) នែបុរសលាមក អ្នកណាខុសខ្លួនឯង ហើយ
ផ្តាសាព្រះពាជា អ្នក(នោះ) ឈ្មោះថាខឹងចំពោះព្រះពាជាព្រហ្មទត្ត
ដោយហេតុមិនត្រូវតាមធម៌ទេ ។

(៥៥៧) (អ្នកក្លែង...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំខឹងចំពោះព្រះពាជាព្រហ្មទត្ត
ដោយហេតុត្រឹមត្រូវតាមធម៌ (ព្រោះថា) ពួកអ្នកជនបទ ស្តេចមិន
រក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយសួយសារអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។
កន្លងវេលាយប់ ពួកចោរស្ទើ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាជការបៀតបៀន
ស្ទើ ក្នុងដែនព្រះពាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន ។
ស្ត្រីជាអ្នកនាំបាយមកនោះ ប្រាកដជាជាំមួងទៀត បានជានាំ
បាយមកក្នុងវេលារសៀល ខ្ញុំកំពុងរកមើលនូវស្ត្រីអ្នកនាំបាយមក
គោឈ្មោះសាលិយៈ ក៏ត្រូវផាលមុត ។

[๕๕๘] ฉฏฺฐมฺปาหสุ ปญฺจาลา สงฺโฆเปยฺย อสีติ มหาโต
ยถาหมชฺช มหาโต ฐิตาสฺมิ เปยฺยวฏฺฏิกา ฯ

[๕๕๙] ยมฺปสฺสุ ฐิตมุจฺเจติ ปสฺสุ ชาลมฺ ปิหีสติ
กึ ตตฺถ พฺรหฺมทตฺตสฺส ยมฺ โน การยเต ภยมฺ ฯ

[๕๖๐] ตาสญฺหิ พฺรหฺมทตฺโต ปญฺจาลา พฺรหฺมทตฺตสฺส ภริยาโย
อรกฺขิตา ชานปทา อธมฺมจริยา มหา ฯ

ปตฺถิญฺจิ โรจก ทานมฺ ทิยฺยมานมฺ ปุนปฺปุนมฺ
ปชฺชสฺมึ กุรุภรชสฺส ตทหุ อธมฺมิโก ชโน ฯ

ตณฺหา อาคจฺฉติ ตาสุ ยมฺ ปุเร ฉมฺภิตมาสเน
ตมฺหา ตมฺ อชฺช โนหาม ฐิตา เมหุปธูปตา ฯ

[๕๖๑] ฆฏมฺปาหสุ ปญฺจาลา ปิตฺวา ปิตฺวา ปสุกฺขุตุ
ยถายมฺ ภาชเน ตาสุ ปิตฺวา ปิตฺวา ปริภายติ ฯ

[๕๕๘] (អ្នករួតទឹកដោះដេរថា) ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងញុំ (ត្រីរមៀត) ជាក់ ទាំងទឹកដោះរបស់អញកំពប់ទៅយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជាបញ្ជាលន-គរ ត្រូវគេសំឡាប់ដោយដាវក្នុងសង្គ្រាម ដូច្នោះយ៉ាងនោះចុះ ។

[๕๕๙] (បុរោហិត...) សត្វចិញ្ចឹមនេះ ចាក់ចោលនូវទឹកដោះ សត្វចិញ្ចឹមបៀតបៀននូវផាល អ្នកដ៏ចំរើនតិះដៀលយើង ដោយហេតុណា កំហុសដូចម្តេច របស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តក្នុងហេតុនោះ ។

[๕๖๐] (អ្នករួតទឹកដោះ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះរាជាបញ្ជាលនគររបស់ រាជត្រកូលព្រហ្មទត្ត គួរអ្នកផងតិះដៀលហើយ ព្រោះថា ពួកអ្នកជនបទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយសួយអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស្មើ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នករាជការបៀតបៀនស្មើ ក្នុងដែនព្រះរាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន ។ មេគោ កាច ផ្លាង យើងមិនបានរួតនូវទឹកដោះណា ក្នុងកាលមុន ក្នុងថ្ងៃនេះ ឥឡូវនេះ ពួកយើងក៏ត្រូវពួករាជបុរស អ្នកប្រាថ្នានូវទឹកដោះមកបំបាន់ ទើបរួតនូវទឹកដោះនោះ ។

[๕๖๑] (ពួកក្មេងអ្នកស្រុកដេរថា) មេគោកំព្រា ជាសត្វព្រៃត់ប្រាស់នេះ ស្ទុះទៅទ្វា យ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជាបញ្ជាលនគរ ព្រៃត់ប្រាសនិវាស រើងស្ទុះ កន្ទក់កន្ទេញ យ៉ាងនោះចុះ ។

ตึสนิปาตะ ทสมัง ภณฺฑกิณฺฑกชาตกัง

(๙๖๒) ยัง ปสฺสุ ปสุสงฺฆาลสฺส สมฺภเวยฺย ราชยฺย ภา
คาเนน อปภงฺกตฺตุ ปฺรหฺมทตฺตสฺส ภฑิโน ฯ

(๙๖๓) อปภงฺกโร มหาปฺรหฺเม ปฺรหฺมทตฺตสฺส ภฑิโน
อกฺขิตา ชานปทา อธมฺมลทฺธา หตา ฯ
รตฺตญฺเจ โรท ทานตฺถิ ธิก ทานตฺถิ ตุณฺหิยา
รชฺชสฺมึ กุชฺฌภาสฺส ตหุ อธมฺมิโก ชโน
กถิ โน อสิโกสนฺตา ทีฆา หญฺญเร ปชา ฯ

(๙๖๔) ฆรึ ทชฺชตุ ปญฺจาโล หาเร ยุตฺโต สปุตฺตโก
ยชาหมชฺช ทชฺชามิ ตามิเกหิ อรญฺโญ ฯ

(๙๖๕) น สพฺภิเรสุ วิเรตฺถ ปณฺฑิ
ภชาโร มณฺฑูก มนุสฺสโลเก
เอตฺถาวา ภชา อธมฺมจารี
ยึ ตาทิสึ ชีวมเรยฺย ชนฺตู ฯ

(๙๖๒) (បុរោហិត ..) សត្វចិញ្ចឹម របស់អ្នករក្សាទ្វារសត្វចិញ្ចឹម ស្គុះ ឆ្អែតក្តី ស្រែកក្តី ដោយហេតុណា កំហុសដូចម្តេច របស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត ក្នុងហេតុនេះ ។

(๙๖๓) (ពួកក្មេងអ្នកស្រុក...) បពិត្រមហាព្រាហ្មណ៍ កំហុសរបស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត (មានពិត) ព្រោះថា ពួកអ្នកជនបទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយសួយសារអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស្ទាក់ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាដកាបៀតបៀនស្ទាក់ ក្នុងដែនព្រះរាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន ហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ កូនគោរបស់យើងកំពុងផ្តៅដោះ មានប្រយោជន៍ដល់ស្រោមដាវ ត្រូវរាជបុរសសំឡាប់ ។

(๙๖๔) (កង្កែបដេរថា) អញជាសត្វកើតក្នុងព្រៃ ត្រូវពួកក្អែកកង្ស្រុកចឹកស៊ីក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមឲ្យស្តេចបញ្ជាលនគរ ព្រមទាំងបុត្រត្រូវគេកាប់កង់ចម្ការជាច់ខ្លួនខ្លី យ៉ាងនោះចុះ ។

(๙๖๕) (បុរោហិត...) នែកង្កែប ព្រះរាជាទាំងឮឃើញ ក្នុងមនុស្សលោកមិនចាត់ចែងនូវការរក្សាកង់ពួកសត្វទាំងពួងទេ ពួកក្អែកស៊ីនូវសត្វទាំងរស់ដូចជាឯង ដោយហេតុណា ព្រះរាជាមិនឈ្មោះថាមិនប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៥៦៦] អនស្សវោ វត ព្រហ្មចារី

អនុបវិយំ អាសសិ ខត្តិយស្ស

វិលុម្បមានាយ បុថុបវ្ហាយ

ឯជេសិ ភរិំ បរមប្បភញ្ញំ ។

សចេ ឥទំ ព្រហ្មេ សុវជ្ជកំ សិយា

ឥតំ វដ្ដំ មុខតំ វិប្បសដ្ឋំ

កុត្វា ពលឹ អក្កបិណ្ឌាវ្ហ កាកា

ឧមាធិសំ ជីវមនេយ្យុ ឆណ្ណាតំ ។

ភណ្ឌតិណ្ឌកជាតកំ ទសមំ ។

តិវុត្តាធំ

កិំឆន្ទ ករុម្ភ ជយទ្ទិស ឆន្ទ

អថ បណ្ឌិតសម្ភវ សីរកេបិ

ទករក្ខស បណ្ឌរជាតរវេ

អថ សម្ពុល តិណ្ឌកនេរសុតោ ។

តិវុតរាជាតំ ឯកាទសមំ ។

(៥៦៦) (កង្កែប...) ឧរគព្រាហ្មណ៍តែមានសភាពមិនប្រកបដោយធម៌សោះ ពោលនូវពាក្យសរសើរ ចំពោះក្សត្រិយ៍ កាលបើប្រជាជនជាច្រើន ដែលព្រះរាជាបីបាន់ អ្នកនៅតែបូជាចំពោះព្រះរាជា ជាអ្នកមានភព:ដ៏ក្រៃលែង ។ នៃព្រាហ្មណ៍ប្រសិនបើ ដែននេះមានអ្នករាជការល្អ រមែងជាដែនសុភសម្ភមានភស្តុតាកយជ្រះថ្លា ទាំងពួកក្អែកក៏ស៊ីនូវដុំថ្ងាយដ៏ប្រសើរជាគ្រឿងបូជា (របស់មនុស្ស) ពួកក្អែកមិនគប្បីស៊ីសត្វទាំងរស់ប្រាកដដូចជាខ្ញុំទេ ។

ចប់ ភណ្ឌតិណ្ឌុកជាតក ទី ១០ ។

ឧទ្ទាននៃតិសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីកឹឆន្ទជាតក ១ កុម្ភជាតក ១ ជយទ្ទិសជាតក ១ ឆទ្ទន្តជាតក ១ សម្ភវជាតក ១ មហាកបិជាតក ១ ទករក្ខសជាតក ១ នាគដ៏ប្រសើរឈ្មោះ បណ្ឌរក: ១ សម្មុលាជាតក ១ តិណ្ឌុកជាតក ១ ។

ចប់ តិសនិបាត ។

បត្តាលីសនិបាតជាតកំ

តេសកុណជាតកំ

(๕๖๗) វេស្សន្តរន្តិ បុច្ឆាមិ សកុណា ភទ្ទមត្ថុ តេ

រដ្ឋំ ការេតុការមេន កីសុ តេ ចិត្តំ ករំ វរំ ។

(๕๖๘) ចិរស្សំ វត មំ តាតោ កំសោ ពាភណសិក្ខមោ

បមត្តោ អប្បមត្តំ មំ បិតា បុត្តំ អចោទយិ ។

(๕๖๙) បមាមេនេវ វិតថំ តោសំ មហាសំ ឯកាវយេ

តតោ តេ ចិត្តាធិ ការេយ្យ តំ វតំ អាហុ ខត្តិយ ។

យំ ភូ តាត តបេ កម្មំ បុព្ពេ ករតមសំសយំ

រត្តោ ទុដ្ឋោ ច យំ កយិរ ឧតំ កយិរ តតោ បុន ។

បត្តាលីសង្ខិប្តជាតក

តេសកុណជាតក

(๙๖๗) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសួរថា) ម្នាលសត្វស្លាប អញសូមសួរអ្នក ឈ្មោះវេស្សន្តរៈ សេចក្តីចំរើន ចូរមានដល់អ្នក កិច្ចដូចម្តេចដែល អញជាអ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីសោយពរ ធ្វើហើយប្រសើរ ។

(๙๖๘)(មេរៀមឈ្មោះវេស្សន្តរៈទូលថា) យូរណាស់ហើយ បិតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះនាម កំសៈ ជាអ្នកសង្គ្រោះក្រុងពារាណសី ទ្រង់ប្រហែសជាបិតាចិញ្ចឹម បានចោទសួរនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ជាកូនមិនប្រហែស ។

(๙๖๙)(ខ្ញុំទូលថា) មុនដម្បូង ព្រះរាជាត្រូវហាមឃាត់នូវពាក្យឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីក្រោធនឹងការសើច រមែរមែ តពីនោះ គប្បីធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយ បពិត្រក្សត្រ បុរាណកបណ្ឌិតទាំងឡាយ បាននាំយកនូវពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលនោះ ថាជាវត្ត ។ បពិត្រព្រះបិតាគម្ចាំពោះហេតុដ៏ក្តៅក្រហាយណា ដែលព្រះអង្គធ្វើហើយ កន្លងកាលមុន ឥតសង្ស័យ ព្រះអង្គត្រេកត្រអាលក្តី ទ្រង់ខ្វល់ក្តីធ្វើនូវកម្មណា ព្រះរាជ្យមិនត្រូវធ្វើ នូវកម្មនោះ តទៅទៀតទេ ។

ទ្វង្គិយេសុ បមត្តេសុ រដ្ឋេសុ រដ្ឋវឌ្ឍនេ

សព្ពេ កោតា វិនស្សន្តិ រញ្ញោ តំ វុច្ចតេ អយំ ។

សិរីច តាត លក្ខីច បុច្ឆិតា ឯតទព្រុំ

ខុដ្ឋានេ រីរិយេ ចោសេ រមាមហំ អនុសុយ្យកេ ។

ខុសុយ្យកេ ឧហនយេ បុរិសេ កម្មឧស្សុកេ

តាទិសកណ្ហំ មហាភាគ រមតំ ឥត្ថិកញ្ញនិ ។

សោ តុំ សព្ពេសំ សុហនយោ សព្ពេសំ រក្ខិតោ ភវ

អលក្ខីនុទ មហាភាគ លក្ខយា ភវ ឯវមេនំ ។

សលក្ខី ធីតិសម្បន្នោ បុរិសោ ហិ មហាឥសោ

អមិត្តានំ តាសនំ តំ មូលំ អក្កញ្ញ ឯន្តិ ។

សក្កោ ឥហ ភូតបតិ ខុដ្ឋានេ ឧបបជ្ជតិ

សកលក្យាណោ ឯតំ ឥតិ តុ ខុដ្ឋានេ ឥរុតេ មនោ ។

បពិត្រព្រះអង្គអកញ្ចាំងពស្ត្រឲ្យចំរើន កាលបើក្សត្រិយ៍ ប្រហែសហើយ គោគសម្បត្តិតាំងអស់កន្លងដែន នឹងវិនាសទៅ សេចក្តីវិនាសនោះ លោកពោលថាជាទុក្ខ របស់ព្រះរាជា ។ បពិត្រព្រះបិតា បុគ្គលមានសិរី នឹងបុគ្គលមានបុណ្យ ដែលសុចិបរិវារសេដ្ឋីស្តេរហើយ បានពោលពាក្យនេះថា ខ្ញុំត្រេកអរ ចំពោះបុរសមានសេចក្តីខ្វីឃ្នាត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង ជាអ្នកមិនប្រណែន ។ បពិត្រមហាពាជ បុគ្គលកាឡកណ្ណី ជាអ្នកកាប់បំបាក់នូវចក្រគឺកុសល តែងត្រេកអរក្នុងបុរសជាអ្នកប្រណែន មានចិត្តអាក្រក់ ជាអ្នកប្រទូស្តចំពោះកល្យាណកម្ម ។ សូមព្រះអង្គ មានហ្ឫទ័យល្អចំពោះពួកជនតាំងពួន សូមព្រះអង្គ រក្សានូវពួកជនតាំងពួន បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គបណ្តេញនូវបុគ្គលឥតបុណ្យចេញ សូមព្រះអង្គយកបុគ្គលមានបុណ្យ មកជាទីពំនាក់វិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ដែនកាសី ព្រោះថា បុរសមានបុណ្យ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា តាំងនៅក្នុងអធ្យាស្រ័យដ៏ធំ រមែងកាត់បង់នូវគល់នឹងចុង នៃសត្រូវតាំងឡាយបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាម្ចាស់នៃមនុស្ស ដូចយ៉ាងព្រះឥន្ទ្រក៏មិនប្រហែស ក្នុងការខ្វីឃ្នាតដែរ លោកធ្វើនូវការព្យាយាមចំពោះកម្មដ៏ល្អ តាំងធ្វើព្រះហ្ឫទ័យ ក្នុងការខ្វីឃ្នាត (ជាដកប) ។

จตฺตาลีสนิปาตสฺส ปឋมំ ภេสกุณชาตกំ

กន្ទញ្ច បិតរេ ទេវ សាជីវេ ហេមវណ្ណេ តាទិសេ
ឧដ្ឋហតោ អប្បមជ្ជតោ អនុតិដ្ឋន្តេ ទេវតា ។
សោ អប្បមត្តោ អកុហ្កោ តាត កិច្ចានិ ការយ
ភយមស្ស សកិច្ចេសុ ជាលសោ វិន្ទតេ សុខំ ។
តត្ថេវ តេ វត្តបទា ឯសាវ អនុសាសនី
អលំ មិត្តេ សុខាបេតុំ អមិត្តានំ ទុខាយ ច ។
[๕๗๐] សក្កិតុំ កុណ្ឋលេនិ មញ្ញសិ ខត្តពន្ធនី
វជ្ជិ ភាវេតុភាមេន កឹសុ កិច្ចំ កតំ វរំ ។
[๕๗๑] ទេវ តាត បនភាគិ យត្ត សព្ពំ បតិដ្ឋិតំ
អលង្ករិត្ថ យោ លាភោ លង្ករិត្ថ ចានុរក្ខតិ ។
អមច្ចេ តាត ជានាហិ ធីរេ អត្ថស្ស កោវិទេ

ពួកគន្ធព្វ ពួកបិតា (ព្រហ្ម) ពួកទេវតា មានអាជីវៈអាស្រ័យនឹងព្រះរាជា ដែលមានអំណាចនឹងបុញ្ចកម្មយ៉ាងនោះ ពួកទេវតាតែងតាមថែរក្សា នូវព្រះរាជា ជាអ្នកខ្វីឃ្នាតមិនប្រហែស ។ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គជាអ្នកមិនប្រហែស មិនក្រោធ សូមធ្វើនូវកិច្ចតាំងឡាយចុះ សូមព្រះអង្គប្រឹងប្រែងក្នុងកិច្ចតាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលខ្ជិលប្រអូស រមែងមិនបានសេចក្តីសុខទេ ។ នោះជាវត្តបទ ក្នុងបណ្ហានោះឯង នុ៎ះឯងជាអនុសាសនី (របស់ព្រះអង្គ) ព្រះរាជា កាលប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ទើបអាចញុំាងពួកមិត្រឲ្យបានសុខផង អាចញុំាងពួកសត្រូវឲ្យបានទុក្ខផង ។

(๙๗๐) ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងកុណ្ឌលិនី នាងអាច (ធ្វើយប្រស្នាបាន) នាងជាពង្សនៃមហាសេនគុត្ត[๑] ឈ្មោះខត្តៈ ដ៏ឆ (នូវអាថិប្រស្នា) កិច្ចដូចម្តេចដែលយើងគ្រាថ្លាដើម្បីសោយរាជ្យ ធ្វើហើយប្រសើរ ។

(๙๗๑) (សារិកាឈ្មោះកុណ្ឌលិនី) បពិត្រព្រះបិតា ប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខទាំងអស់ តាំងនៅក្នុងបទណា បទនោះមានពីរយ៉ាង គឺការបាននូវរបស់ ដែលមិនទាន់បាន ๑ រក្សានូវរបស់ដែលបានមកហើយ ๑ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គជ្រាប នូវអាមាត្យទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា ឈ្លាសវៃ ចំពោះប្រយោជន៍

---

๑ ម្យៀមវែស្សន្តរៈ ស្តេចតាំងក្នុងឋានៈជា មហាសេនគុត្ត ។

អនក្ខាតំតវេ តាត អសោណ្ហេ អវិជាសតេ ។

យោ ច តាត រក្ខេយ្យ ឆន្ទំ យញ្ញវតេ សិយា

ស្វូតោវ ថិ សន្តិណ្ហោ សោ តេ តំ ឆាទនំ តារយេ ។

សុសន្តិហីតន្តជនោ សយំ វិត្តំ អវេក្ខិយ

ឯវំ ញ ឥណជានញ្ញ ន តារេ បរមត្តិយា ។

សយំ អាយំ វយំ ញញ្ញា សយំ ញញ្ញា តតាតតំ

ឯកូណ្ហេ ឯកូហារហំ បកូណ្ហេ បកូហារហំ ។

សយំ ជានបទំ អត្តំ អនុសាស រជេសភ

មា តេ អធម្មិកា យុត្តា ឆន្ទំ រដ្ឋញ្ញ ជានយុំ ។

មា ច វេតេន តំ្ហាន តារេសិ[1] តារយេសិ ឃ

វេតសា ហិ តតំ តម្មិ មន្តោ បញ្ញានុតប្បតិ ។

---

๑ ម. តរោសិ ។

បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គជ្រាបនូវអាមាត្យទាំងឡាយ ដែលមិនលេងល្បែងភ្នាល់ មិនបោកប្រាស មិនជាអ្នកលេងស៊ីផឹក មិនជាអ្នកបំផ្លាញព្រះរាជទ្រព្យ ។ បពិត្រព្រះបិតា អាមាត្យណាគប្បីរក្សានូវទ្រព្យរបស់ព្រះអង្គ ដែលមាន ដូចនាយសារថីប្រុងប្រយ័ត្ននូវរថ អាមាត្យនោះ ព្រះអង្គគប្បីឲ្យធ្វើនូវកិច្ចការទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ។ សូមព្រះអង្គ ដែលមានជនខាងក្នុងសង្រ្គោះល្អ ត្រួតត្រាមើល នូវព្រះរាជទ្រព្យដោយព្រះអង្គឯង មិនគួរធ្វើនូវកំណាប់ទ្រព្យនឹងការឲ្យជាបំណុល ដោយជឿអ្នកដទៃទេ ។ ព្រះអង្គគប្បីជ្រាបនូវសេចក្តីចំរើននឹងសេចក្តីវិនាស ដោយព្រះអង្គឯង គប្បីជ្រាបនូវកិច្ចការដែលបានធ្វើ នឹងមិនបានធ្វើដោយព្រះអង្គឯង គប្បីសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលដែលគួរសង្កត់សង្កិន គប្បីលើកតំកើង នូវបុគ្គលដែលគួរលើកតំកើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំលើរថ សូមព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅនូវប្រយោជន៍ដល់អ្នកជនបទ ដោយព្រះអង្គឯង ពួករាជបុរសអ្នកប្រកបការមិនត្រឹមត្រូវតាមធម៌ សូមកុំឲ្យញុំាងទ្រព្យនឹងដែន របស់ព្រះអង្គឲ្យវិនាស ។ មួយទៀត សូមព្រះអង្គកុំធ្វើ ឬប្រើគេឲ្យធ្វើនូវរាជកិច្ចទាំងឡាយដោយរួសរាន់ ព្រោះមនុស្សល្ងង់ខ្លៅតែងក្តៅក្រហាយរឿយៗ ក្នុងកាលខាងក្រោយ ចំពោះការងារ ដែលខ្លួនធ្វើដោយរួសរាន់ ។

ปัตติสีสนิฆาตะ ปะโมกขัง ตะติยะกุณฑิกาทีหิ

มาตะ อนิสะเร มุฑฺฒ สุพาหุมนิโคฆะปิตัง
โคฆสา หิ ตยา ฑิฏฺฐา กุลา อกุลตัง คตา ฯ
มา ตาตะ ปิสฺสเก ภิตฺติ อนตฺถาย ปตายิ
ทิฏฺฐิง ปุริสาทเก มาตะ อาสิ ทุกฺขุทฺรโย ฯ
อเปตะโลมหังสสฺส รญฺโญ คามวุสาทิโน
สเพฺว โภคา วินสฺสนฺติ รญฺโญ ตัง วุฏฺฐะ เตหิ ฯ
ตสฺมา เต วัตตะยา ปิสา อุสาสนี
ธกฺขสฺสุนา นิปุญฺญกเร อเสาเณฺห อวิชาสโคา
สีลวสฺสุ มหากาย ธุสฺสีโล วินิปาตโก ฯ
(๕๗๒)อปุจิมา โคสิงคสาลัง กุณฺฑลินี ตเถ จ
ปุตฺตกัง ทานิ วเนหิ พลานิ พลมุตฺตมัง ฯ

សូមព្រះអង្គកុំបញ្ចេញ នូវព្រះហឫទ័យក្រោធខ្លាំងពេក ចំពោះអកុសល (របស់អ្នកដទៃ) ដែលប្រព្រឹត្តកន្លង (នូវការកុសល) ព្រោះថា ត្រកូលតាំងឡាយដែលប្តូរថ្លើងហើយ ច្រើនដល់នូវការៈមិនមែនជាត្រកូលទៅវិញ ព្រោះសេចក្តីក្រោធ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គកុំបណ្តាយ (មហាជន) ឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីវិនាស ដោយគិតថា ខ្លួនអញជាឥស្សរៈ ការកើតឡើងនៃទុក្ខលំបាក កុំឲ្យមានដល់ស្ត្រីបុរសតាំងឡាយ ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ កោគសម្បត្តិតាំងអស់របស់ព្រះរាជា ជាអ្នកប្រាសចាកការព្រឺពេម (ឥតកោតញ្ញើត) តាមចំណង់ នឹងវិនាសទៅ (ដោយពិត) ការវិនាសនោះ លោកពោលថាជាទុក្ខរបស់ព្រះរាជា ។ នោះជាវត្តបទក្នុងបញ្ហានោះឯង ន៎ុះឯងជាអនុសាសនី ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គសង្កាត់ធ្មេចុណ្យ កុំជាអ្នកលេង កុំញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស បពិត្រមហាភដ សូមព្រះអង្គមានសីល (ព្រោះថា) បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល ឈ្មោះថាជាអ្នកញុំាងខ្លួនឲ្យធ្លាក់ចុះ ។

(๕๗๒) (ព្រះរាជា...) អញបានសួរវេស្សន្តរៈ ជាកោសិយគោត្រ នឹងនាងកុណ្ឌលិនី ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ម្នាលជម្ពុកៈ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរពោល នូវកំឡាំងដ៏ទុត្តម ជាងកំឡាំងតាំងឡាយ ។

(๕๗๓) ពលំ បញ្ចវិធំ លោកេ ឥតិ សង្ខ្យំ មហាគតេ

តត្ថ ពាហុពលំ នាម ឧរបំ វុច្ចតេ ពលំ

កោកពលញ្ច ធីយាវុ ឧត្តមំ វុច្ចតេ ពលំ ។

អមច្ចពលញ្ច ធីយាវុ តតិយំ វុច្ចតេ ពលំ

អកិច្ចពលញ្ចេវ តំ ចតុត្ថំ អសំសយំ

យានេ ចេតានេ សង្ខានេ អនិក្កឡ្ហាតំ បឡ្ហាតោ ។

តំ ពលានំ ពលំ សេដ្ឋំ អគ្គំ បញ្ចពលំ ពលំ

បញ្ចពលេនុបត្ថម្ភោ អត្តំ វិន្ទតិ បឡ្ហាតោ ។

អបិ ចេ លភតិ មច្ចោ ឥតិ ឆរណាមុត្តមំ

អកោមសុ្ស បសយ្ហ៊ំ វា អញ្ញោ តំ បដិបជ្ជតិ ។

អកិជ្ជាតោបិ ចេ ហោតិ រជ្ជំ លទ្ធាន ខត្តិយោ

ឧប្បញ្ញោ ហិ ភោសិបតិ សង្ខេបំ ន ជីវតិ ។

បញ្ញា សុតវិនិច្ឆិតិ បញ្ញា (កិត្តិ) សំលោកវឌ្ឍនី

បញ្ញាសហិតោ នរោ ឥធ (អបិ) ឧក្កេ សុខានិ វិន្ទតិ ។

(๙๗๓) (សេតជម្ពុកពោធិសត្វ...) កំឡាំងកូនលោក មាន ๙ យ៉ាង រមែងមានកូនបុរសដែលមានអធ្យាស្រ័យធំ បណ្តាកំឡាំងទាំងនោះ កំឡាំងដៃ (កាយ) បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងថោកទាប បពិត្រព្រះអគ្គមានព្រះដន្ធដែរ កំឡាំងកោគៈ បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងទី ๒ ។ បពិត្រព្រះអគ្គមានព្រះដន្ធដែរ កំឡាំងអាមាត្យ បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងទី ๓ កំឡាំងជាតិខ្ពស់ ជាកំឡាំងទី ๔ ឥតសង្ស័យ បុគ្គលជាបណ្ឌិត រមែងគ្របសង្កត់នូវកំឡាំងទាំងអស់នេះ ។ កំឡាំងបញ្ញា នោះជាកំឡាំងប្រសើរ ជាកំឡាំងខ្ពង់ខ្ពស់ជាងកំឡាំងទាំងឡាយ បណ្ឌិតដែលមានកំឡាំងបញ្ញាជ្រោមជ្រែងហើយ រមែងបាននូវសេចក្តីចំរើន ។ បុគ្គលមានបញ្ញាខន់ ទោះបីបាននូវផែនដីស្តុកស្តម្ភប្រសើរ កាលបើបុគ្គលមានបញ្ញាខន់នោះ មិនមានប្រាថ្នាបុគ្គលដែលមានបញ្ញាដទៃ ធ្វើនូវការកំហែង ហើយគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនោះ ។ បពិត្រព្រះអគ្គជាម្ចាស់ផែនការសី បើទុកជាបុគ្គលមានជាតិខ្ពង់ខ្ពស់ ជាក្សត្របាននូវភោជ្ឈ តែអប្បបញ្ញា ក៏រមែងមិនរស់នៅ ដោយភោជ្ឈទាំងពួងបាន ។ បញ្ញាជាធម្មជាតិសម្រាប់វិនិច្ឆ័យកូនសេចក្តីដែលបានស្តាប់ បញ្ញាជាគ្រឿងញុំាងកើតឈ្មោះនឹងលាភសក្ការៈឲ្យចំរើន នរជនប្រកបដោយបញ្ញា កូនលោកនេះ សូម្បីទុគ្គ (កើតទ្បើង) ក៏រមែងបានសុខទាំងឡាយវិញ ។

ปฏิปาลิสนฺถวคาถา ปฐมา ถេរคาถាវณ្ណនា

បញ្ញាញ្ច ខោ អសុស្សូសិំ ន ភោគេ អធិកញ្ចតំ

ពហុស្សុតំ អជាកម្ម ធម្មដ្ឋំ អរិនិព្ពុតិំ ។

យោ ច ធម្មវិភង្គញ្ញូ កាលុដ្ឋាយី អតន្ទិតោ

អនុដ្ឋហតិ កាលេន កម្មផលំ តស្ស ឥជ្ឈតិ។

អជាយតនសីលស្ស អជាយតនសេវិនោ

ន និព្ពិន្ទិយការិស្ស សម្មត្តេ វិបច្ចតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច បយុត្តស្ស តថាយតនសេវិនោ

អនិព្ពិន្ទិយការិស្ស សម្មត្តេ វិបច្ចតិ ។

យោគប្បយោគសង្ខាតំ សម្ភតស្សានុរក្ខិនំ

តានិ តុំ តាត សេវស្សុ មា អកម្មាយ រន្ធយិ

អតម្មិនា ហិ ធុរេ្មនោ ន ភោគាវំ សិនតិ ។

មួយទៀត បុគ្គលណាមួយ មិនស្តាប់ដោយគោរព មិនផឿនូវបុគ្គលជាពហុស្សូត មិនឈ្វេងយល់នូវកិច្ចការ ដែលបិតនៅក្នុងសភាវៈវមែងមិនបាននូវបញ្ញា ។ លុះតែបុគ្គលណាជាអ្នកដឹងនូវចំណែកនៃធម៌ ប្រឹងប្រែងក្នុងកាលគួរ មិនខ្ជិលច្រអូស ប្រឹងប្រែងរឿយ ។ តាមកាលគួរ ផលកើតអំពីការងារ ទើបសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ ។ កាលបុគ្គលមិនមានសីលជាទីកើត (នៃលោក យស សុខ) សេពគប់នូវបុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនជាទីកើត(នៃលោក យស សុខ) ធ្វើការធ្ងុញធ្ងាន់ ប្រយោជន៍ វមែងមិនឲ្យផលដោយប្រពៃទេ ។ លុះតែបុគ្គលប្រកបកិច្ចខាងក្នុងសន្តាន សេពគប់នូវបុគ្គលមានសីលជាទីកើត (នៃលោក យស សុខ) ដូច្នោះ ធ្វើការងារមិនធ្ងុញធ្ងាន់ ប្រយោជន៍ វមែងឲ្យផលដោយប្រពៃ ។ បពិត្របិតា សូមព្រះអង្គគប់រកនូវហេតុ ទាំងឡាយនោះ គឺបញ្ញាជាចំណែកនៃព្យាយាម ក្នុងហេតុដែលគួរប្រកប នឹងការថែទាំទុក នូវទ្រព្យដែលព្រះអង្គបាន ព្រះអង្គកុំ (ញុំាងទ្រព្យ) ឲ្យវិនាស ដោយការងារមិនគួរ ព្រោះថា បុគ្គលឥតបញ្ញា វមែងលិចចុះ (ក្នុងសេចក្តីវិនាស) ដោយហេតុមិនមែនជាការងារ ដូចផ្ទះដែលគេធ្វើដោយដើមចម្បង ។

[๕๗๐] ฉหฺมาย มหาภูต มาตาปิตฺตสุ ๑ตฺถิยา

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

ฉหฺมาย มหาภูต ปุตฺตฆาเตสุ ๑ตฺถิยา

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

ฉหฺมาย มหาภูต มิตฺตามจฺเจสุ ๑ตฺถิยา

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

ฉหฺมาย มหาภูต อาหาเรสุ ตเลสุ จ

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

ฉหฺมาย มหาภูต คาเมสุ นิคเมสุ จ

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

ฉหฺมาย มหาภูต รฏฺเฐสุ ชนปเทสุ จ

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

ฉหฺมาย มหาภูต สมณา พฺราหฺมณาสุ จ

๔ฉ ฉหฺมายิตฺวา ภูต สกฺกิ กมิสฺสสิ ฯ

(๙๗๔) បពិត្រមហាភាជកក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ គឺការបម្រើមាតាបិតាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ គឺការសង្គ្រោះចំពោះបុត្តភរិយាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះមិត្រនឹងអាមាត្យទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះពាហនៈ នឹងពលទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះជនអ្នកស្រុក នឹងអ្នកនិគមទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះអ្នកដែននឹងអ្នកជនបទទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

ปฏิสมฺภิทามคฺคปาฬิ ปฐโม ภาณวาโร นิฏฺฐิโต ฯ

ธมฺมญฺจ มหาภิญฺญา ปตฺตปตฺตาสุ ฐานสุ
ญาณ ธมฺมนิรุตฺติยา ภิญฺญา สกฺกา ตมีริตุ ฯ
ธมฺมญฺจ มหาภิญฺญา ขีณาสวา วสีปิ จ
ญาณ ธมฺมนิรุตฺติยา ภิญฺญา สกฺกา ตมีริตุ ฯ
ธมฺมญฺจ มหาภิญฺญา เสกฺขา ปิ อถ สพฺรหฺมกา
สุจิณฺณ ทิวิปตฺตา มา ธมฺมิ ภิญฺญา จ ตามเธา (๑)
ตสฺสา เตวฺหปธา ฆิสาว อนุสาสนี
สปฺปญฺเญสเวิ กลฺยาณี สมตฺตึ สาม ตนฺติกา ฯ

ปฏิสมฺภิทามคฺคปาฬิ ปฐโม ฯ

สรภงฺคชาตกํ

(๔๗๔) อลงฺกตา กุณฺฑลิโน สุวตฺถา
เวฬุริยมุตฺตาชุ ขตฺติยา
ราชสกา ตีณฺหิ ชเน อุปาคมุ

---

๑ ม. ปมาเทา ฯ

បពិត្រមហាពាជជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌តឹង្យអភ័យ ចំពោះពួកម្រឹគ នឹងសត្វបក្សីទាំងពួយ បពិត្រព្រះពាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ (ព្រោះថា) ធម៌ដែលព្រះអង្គប្រព្រឹត្តហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ បពិត្រព្រះពាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ព្រោះពួកព្រះឥន្ទ្រ ទេវតា ព្រមទាំងព្រហ្ម បានដល់នូវទិព្វសម្បត្តិ ដោយធម៌ដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តល្អ បពិត្រព្រះពាជា សូមព្រះអង្គកុំប្រហែសចំពោះធម៌ ។ នោះជាវត្តបទក្នុងបញ្ហានោះឯង ន៎ុះឯងជាអនុសាសនី សូមព្រះអង្គសេពគប់នូវបុគ្គលមានបញ្ញា សូមមានគុណធម៌ដ៏ល្អ ជ្រាបបញ្ជាក់នូវធម៌នោះដ៏បរិបូណ៌ដោយព្រះអង្គឯង (ប្រតិបត្តិតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅចុះ) ។

ចប់ តេសកុណជាតក ទី ១ ។

សរភង្គជាតក

(៥៧៥) (អនុសិស្សគោបសស្សរថា) បពិត្រលោក រថទាំងពួយប្រសើរលោកទាំងពួយ មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ មានកុណ្ឌល មានសំពត់ស្បៃកល្អ សៀតព្រះខ័នមានដងប្រដាប់ដោយកែវពិទូរ្យនឹងកែវមុក្តា ឈរនៅ (លើរថតែមួយ) លោកទាំងពួយ ឈ្មោះអ្វី

កថំ ភេ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។

(๕๗๖) អហមដ្ឋកោ តីមរថោ បធាយំ
កាលិង្គរាជា បន ឧក្កតោយំ
សុសញ្ញតានំ ឥសីនំ ឧស្សធាយ
ឥធាគតា បុច្ឆតាយេម្ហ បណ្ហា ។

(๕๗๗) វេហាសយំ តិដ្ឋសិ អន្តលិក្ខេ
បថទ្ធុនោ បណ្ហារសេវ ចន្ទោ
បុច្ឆាមិ តំ យក្ខ មហានុភាវំ
កថន្តិ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។

(๕๗๘) យមាហុ នេវេសុ សុជម្បតីតិ
មយាតិ តំ អាហុ មនុស្សលោកេ
ស នេវាធរាជា ឥធមជ្ជ បត្តោ
សុសញ្ញតានំ ឥសីនំ ឧស្សធាយ ។

(๕๗๙) ទ្វេ សុតា នោ ឥសយោ សមាគតា
មហិទ្ធិកា ឥទ្ធិគុណូបបន្នា
វន្ទាមិ តេ អយិរេ បសន្នចិត្តោ
យេ ជីវលោកេត្ត មនុស្សសេដ្ឋា ។

ពួកជនក្នុងមនុស្សលោក ស្គាល់លោកទាំងឡាយដូចម្តេច ។

(๕๗๖) (ព្រះពាជាព្រះនាមអដ្ឋក:ត្រាស់ថា) ខ្ញុំជាព្រះពាជា ឈ្មោះ អដ្ឋក: នេះជាព្រះពាជាព្រះនាមកីមវេ នេះជាព្រះពាជាព្រះនាមកាលិង្គ ដែលមានតេជានុភាព មានកិត្តិស័ព្ទល្បីល្បាញ យើងទាំងឡាយមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីឃើញនូវឥសីទាំងឡាយ ដែលសង្រួមល្អហើយ ដើម្បីសួរនូវប្រស្នាទាំងឡាយ ។

(๕๗๗)(អនុសិស្សត្រាបស .) លោកបិតនៅឮដំអាកាស ជាទីរីករាយ នៃសត្វស្លាប ដូចព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ១៥កើត ដែលបិតនៅនាគន្ធង៍ផ្លូវឆ្ងាយ (អាកាស) បពិត្រយក្ស អាត្មាសូមសួរលោក ដែលមានអានុភាពធំ ពួកជនក្នុងមនុស្សលោក នឹងស្គាល់លោកដូចម្តេច ។

(๕๗๘) (សក្កវេវាជ...) វេតាទាំងឡាយ ក្នុងពួកវេតា ឋានហៅខ្ញុំណា ថា មឃវា ខ្ញុំនោះ ជាវេវាជមកកាន់ទីនេះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ដើម្បីឃើញឥសីទាំងឡាយ អ្នកសង្រួមល្អហើយ ។

(๕๗๙) ឥសីទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំ ដែលច្បងជាងគេ មានឫទ្ធិធំ ប្រកបដោយគុណគឺឫទ្ធិ ល្បីល្បាញក្នុងទីឆ្ងាយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា សូមថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ដែលប្រសើរក្នុងពួកមនុស្ស ក្នុងជីវលោកនេះ ។

(๙๘๐) កច្ចោ ឥសីនំ ចរណត្ថិតាយ
កាយា ចុតោ កច្ចតិ មាលុតេន
ឥតោ បដិក្កម្ម សហាសុរេន
កច្ចោ ឥសីនំ អសុចិ នេវាភ ។

(๙๘๑) កច្ចោ ឥសីនំ ចរណត្ថិតាយ
កាយា ចុតោ កច្ចតុ មាលុតេន
វិចិត្របុប្ផំ សុរភីវ មាលំ
កច្ចុ ឃតំ បដិភង្គាម កន្តេ
ន ហេត្ថ នេកា បដិភូលសញ្ញោ ។

(๙๘๒) បុរិន្ទទោ ភូតបតី យសស្សី
នេកាឧមង្គោ មយភ សុជម្បតិ
ស នេវាជា អសុរ (កណា) ប្បមទ្ទនោ
ឯតាសមាភង្គតិ បញ្ហ បុច្ឆិតុំ ។
តោ នេរិមេសំ ឥធ បណ្ឌិតាយ
បញ្ហ បុដ្ឋោ ឯបុណោ ព្យាភរិស្សតិ
តំណ្ហាញ្ច រញ្ញំ មនុជាធិបានំ
នេកាឧមង្គស្ស ច ភាសវស្ស ។

(๙๘๐) (អនុសិស្សតាបស...) កូនរបស់ឥសីតាំងឆ្អាយ ដែលបួសយូរ រមែងផ្អាយចេញចាកកាយទៅតាមខ្សល់ បពិត្រសហស្សនេត្ត សូមព្រះអង្គថយចេញចាកទីនេះ បពិត្រទេវរាជ កូនរបស់ឥសីតាំងឆ្អាយមិនស្អាតទេ ។

(๙๘๑) (សក្កទេវរាជ...) កូនរបស់ឥសីតាំងឆ្អាយ ដែលបួសយូរ ប្លែរផ្អាយចេញចាកកាយទៅតាមខ្សល់ចុះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំរមែងប្រាថ្នាន្លូវកូននុ៎ះ ដូចបុគ្គលប្រាថ្នាន្លូវតម្រង់ផ្កាមានផ្កាដ៏វិចិត្រ មានក្លិនក្រអូប ព្រោះទេវតាតាំងឆ្អាយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសំគាល់កូនកូននុ៎ះ ថាជាបជិកូលទេ ។

(๙๘๒) (អនុសិស្សតាបស...) ទេវរាជនោះឈ្មោះបុរិន្ទទ: ឈ្មោះកូតបតី ជាអ្នកមានយស ឈ្មោះទេវនមិន្ទ: ឈ្មោះមយវ ឈ្មោះសុជម្បតី ជាអ្នកញាំញី(នូវពួក)អសុរ ទ្រង់ប្រាថ្នាន្លូវឧកាសដើម្បីស្ទួរប្រស្នាៗ កូនទីនេះ បណ្ឌិតឥសីជាបណ្ឌិតតាំងឆ្អាយនេះ បណ្ឌិតណាហ្ន៎ ដែលព្រះរាជាតាំង ๓ ព្រះអង្គ ជាធំជាងមនុស្ស ទំនងព្រះវាសវ:ជាធំជាងពួកទេវតា ត្រាស់ស្ទួរប្រស្នាដ៏ល្អិតហើយ ទំនងឆ្លើយបាន ។

[๕๘๓] อยํ ๙สิ สารกาโล ตปสฺสี

ยาโค ปาโค วิาโค เมฺ ปุตฺตสฺมา

อาเจรปุตฺตา สุวิทิตฺวาโน

สเว เตสํ ปญฺญาณ วิยากาวิสฺสติ ฯ

[๕๘๔] กาลญฺญ ปญฺญาณ วิยากาเมหิ

ยาจนฺติ ตํ ๙สายา สาธุวาโท

กาลญฺญ ฆาสเว มนฺเสุ ตมฺหา

ยํ วฺุหากจฺฉติ ฆิส กาเล ฯ

[๕๘๕] กตาวกาสา ปุจฺฉนฺตุ กาลาโก

ยญฺจาหุ ปญฺหิ มนสากิมตฺถิกา

อหิ ปาหิ ตาหิ ตาหิ เต วิยากาวิสฺสุ

ญตฺวา สยิ โลกมิมิ ปรา ฯ

[๕๘๖] ตาโล ตมยกาสญฺจา อตฺตนสฺมี ปุริสฺเส

ปุริสฺเส ปมิมิ ปญฺหิ ยญฺหาสิ อกิมตฺถิกา ฯ

(๙๘๓) (ពួកឥសី ...) ឥសីឈ្មោះសរភង្គ:នេះ មានតប: ជាអ្នកសរិរាភមេថុនធម្ម តាំងអំពីកើតមក ជាបុត្តនៃបុរោហិតដែលជាអាចារ្យ (របស់ព្រះពជាពាពណាសី) មានសភាពរៀបរយល្អហើយ ឥសីឈ្មោះសរភង្គ;នោះ នឹងធ្វើយន្តូវប្រស្នាតាំងឲ្យាយ របស់ព្រះពជាតាំងនោះបាន ។

(๙๘๔) (អនុសិស្សតាបស...) បពិត្រកោណ្ឌញ: សូមលោកធ្វើយន្តូវប្រស្នាតាំងឲ្យាយ ឥសីតាំងឲ្យាយមានសភាពដ៏ល្អ អាពាធនាលោក បពិត្រកោណ្ឌញ: ការដោះប្រស្នានុ៎ះ ជាទំនៀមតែងមាន ក្នុងពួកមនុស្ស ប្រស្នាណា មកកាន់សេចក្តីចំរើនប្រស្នានុ៎ះ ជាការ:របស់លោក ។

(๙๘๕) (សរភង្គតាបស...) លោកដ៏ចំរើនតាំងឲ្យាយ ខ្ញុំធ្វើទុកាសឲ្យហើយ ចូរសួរន្តូវប្រស្នាណានីមួយ ដែលលោកតាំងឲ្យាយច្រាំថ្មហើយដោយចិត្តចុះ ព្រោះថា ខ្ញុំដឹងន្តូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយខ្លួនឯង នឹងធ្វើយន្តូវប្រស្នានោះៗច្រាំលោកតាំងឲ្យាយបាន ។

(๙๘๖) (អកិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ទេវរាជ បុរិន្ទទ: មឃវ សក្ក: អ្នកឃើញន្តូវប្រយោជន៍ បានសួរប្រស្នាជាដំបូងដែលខ្លួនប៉ងទុកហើយថា

កឹស្ស វជិត្វា ន កថាចិ សោចតិ

កិសស្សបប្បហានំ ឥសយោ វណ្ណយន្តិ

កសស្សីធ វុត្តិ ជរុសំ ខេមវ

អក្ខាហិ មេ កោណ្ឌញ្ញ ឯតមត្ថំ ។

(៥៨៧) កោធំ វជិត្វា ន កថាចិ សោចតិ

មក្ខប្បហានំ ឥសយោ វណ្ណយន្តិ

សព្ពេសំ វុត្តិ ជរុសំ ខេមវ

ឯតំ ខន្តិ ឧត្តមមាហុ សន្តោ ។

(៥៨៨) សក្កា ទុកិន្តំ វចនំ តិតិក្ខិតុំ

សនិសសស្ស ហិ សេដ្ឋតរស្ស វាចំ

កថំ នុ ហីនសស្ស វចោ ខេមវ

អក្ខាហិ មេ កោណ្ឌញ្ញ ឯតមត្ថំ ។

(៥៨៩) កយោ ហិ សេដ្ឋស្ស វចោ ខេមវ

សារម្ភហេតុ បន សានិសស្ស

យោ ចីធ ហីនស្ស វចោ ខេមវ

បុគ្គលសម្លាប់រូ មិនក្រៀមក្រំ ក្នុងកាលណាម្ពង់ឡើយ ឥសីតាំងឡាយ សរសើរនូវការលះបង់អ្វ បុគ្គលគប្បីអត់ធន់ចំពោះពាក្យអាក្រក់ ដែលបុគ្គលណាពោលហើយក្នុងលោកនេះ បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ ។

(๙๘๗) (សរភង្គតាបស...) បុគ្គលសម្លាប់សេចក្តីក្រោធ រមែងមិនក្រៀមក្រំក្នុងកាលណាម្ពង់ឡើយ ឥសីតាំងឡាយ រមែងសរសើរនូវការលះបង់នូវសេចក្តីលុបគុណគេ បុគ្គលគប្បីអត់ធន់ចំពោះពាក្យអាក្រក់ ដែលបុគ្គលតាំងពួងពោលហើយ ពួកសប្បុរសពោលនូវសេចក្តីអត់ធន់នុ៎ះ ថាជាគុណជាតិដ៏ឧត្តម ។

(๙๘๘) (សក្កទេវរាជ...) បុគ្គលអាចអត់ធន់នូវពាក្យរបស់ជនតាំងពីរពួកបាន គឺបុគ្គលស្មើគ្នានឹងបុគ្គលប្រសើរជាង ចុះបុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យរបស់បុគ្គលថោកទាប តើដូចម្តេច បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ ។

(๙๘๙) (សរភង្គតាបស...) បុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលដ៏ប្រសើរ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ឯបុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលស្មើៗគ្នា ព្រោះហេតុនៃការប្រណាំងប្រជែង ចំណែកបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ អត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលថោកទាបបាន

ឯតំ ខត្តិ ឧត្តមមាហុ សង្ឃោ ។

(๕๙๐) កាមំ ទិដ្ឋា ចតុមគ្គផលំ
សោដ្ឋំ សរិក្ខំ អថភបិ ហីនំ
វិប្បរ្យាបេន ចរន្តិ សង្ឃោ
តស្មា ហិ សព្ភេស វាចោ ខមេថ ។

(๕๙๑) ន ហោតមត្តំ មហាតិបិ សេនា
សភជិកា យុជ្ឈមានា លភេថ
យំ ខត្តិមា សម្បរិសោ លភេថ
ខត្តិពលស្សូបសមត្តិ វេភ ។

(๕๙๒) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញត្តំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
យេថា អហូ ឧណ្ណាភី ជាលិភីភេ
អថដ្ឋោ ភលាពុ ចាបិ រាជា
តេសំ ភតិ ព្រូហិ សុថាបភច្ចិំ
ភគ្គូបបត្តា ឥសីនំ វិហោថភា ។

សប្បុរសទាំងឡាយ ពោលនូវសេចក្តីអត់ធន់ទុំះ (របស់បុគ្គលនោះ) ថាជាគុណជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

[៥៩០] ធ្វើដូចម្តេច បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលប្រសើរជាង ឬបុគ្គលស្មើៗគ្នា ឬក៏បុគ្គលថោកទាបដែលមានសភាពចំទាំងដោយឥរិយាបថ ៤ បាន សប្បុរសទាំងឡាយ តែងប្រព្រឹត្តតាមរូបនៃបុគ្គលផ្សេងៗគ្នា ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគួរអត់ធន់នូវពាក្យរបស់បុគ្គលទាំងពួង ។

[៥៩១] សប្បុរស អ្នកមានខន្តិ គប្បីបាននូវសេចក្តីចំរើនណា សេនាជំព្រមដោយព្រះរាជា កាលច្បាំងគ្នា មិនគប្បីបាននូវសេចក្តីចំរើនទុំះទេ ពៀរទាំងឡាយរបស់បុគ្គលអ្នកមានខន្តិជាកំឡាំងរមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

[៥៩២] (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំឱកាសនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរប្រស្នាជាមួយនឹងលោកទៀត សូមលោកពោលប្រស្នានោះ ដូចយ៉ាងព្រះបាទទណ្ឌកី ព្រះបាទនាលិកីរៈ ព្រះបាទអង្គុនៈ នឹងព្រះបាទកលាពុ សូមលោកប្រាប់នូវគតិរបស់ស្តេចទាំងនោះ ដែលមានបាបកម្មដ៏ធ្ងន់ តើព្រះរាជាទាំងនោះ ជាអ្នកបៀតបៀននូវឥសីទាំងឡាយ ទៅកើតក្នុងទីណា ។

(๑๔๓) ตตฺรายมฺปิ ปทโต วณฺณนา อาทิมฺหิ ตาว

พุทฺธุปฺปาโท สงฺฆโต สาสฺเสา
กุกฺกุจฺจนาเม นิรเยปฺปิ ปจฺจติ
ตสฺมา ชุณฺหงฺกา นิปตนฺติ กายเย ๆ
โย สญฺญเต ปฏิสโต อโหเยถ
ธมฺมี กฺวนฺเต สมโณ อนาสเก
ตำ ฉาลิกาหำ สุนขา ปรตฺต
สงฺฆมฺหา ขาทนฺติ วิฆาสมาทำ ๆ
อชฺชโว นิรเย สตฺตสฺสเล
หาสิเกา ปตโต พุทฺธาโต
อกฺโกสำ โลกมหำ เหเยถ ๆ
ขณฺฑี ตปสฺสี จิรพฺรหฺมจารี ๆ
โย ขณฺฑโส ปฏิตำ อเนกเธ
ขณฺฑี วิกณฺฑี สมณำ อนาสกำ
กาลาปุรีธี อุปปชฺช ปจฺจติ
มหาปตาปำ กฏุกำ ภยานกำ ๆ
ฬาลิ สุตฺวา นิรยานิ ปณฺฑิโต
อญฺญานิ ชาปิฏฺฐสกานิ เจตฺถ

(៥៩៣) (សរភង្គតាបស. .) ព្រះបាទឧណ្ហកីព្រមទាំងជនទាំងអ្នកដែន បាននាំគ្នាចូលទៅតាបសឈ្មោះកីសវច្ឆៈ ព្រះអង្គមានមូលដាច់ហើយនៅក្នុងនរកឈ្មោះកុកុលៈ រងើកភ្លើងទាំងឡាយឆ្អាក់មិនដាច់លើកាយនៃព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទនាលិកីរៈណា បានបៀតបៀនបព្វជិតទាំងឡាយ ជាអ្នកសង្រួម ជាអ្នករម្ងាប់បាប មិនប្រទូស្តកំពុងសំដែងធម៌ ក្នែទាំងឡាយចោមទាំស៊ីនូវព្រះបាទនាលិកីរៈនោះ ឲ្យអន្ទះអន្ទែងក្នុងបរលោក ។ ឯព្រះបាទអជ្ជុនៈ មានព្រះសិរីចុះក្រោម មានព្រះបាទឡើងលើ ធ្លាក់ក្នុងនរកឈ្មោះសត្តិសូលៈ ព្រោះតែបៀតបៀននូវឥសីឈ្មោះអង្គីរសៈ ជាគោតមគោត្រ ជាអ្នកអត់ធន់ មានតបៈ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរអស់កាលយូរ ។ ព្រះបាទកលាពុណា បានកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូចនឹងកំណាត់ធំ នូវបព្វជិតដែលពោលនូវខន្តិ ជាអ្នករម្ងាប់បាប ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ព្រះបាទកលាពុ (នោះ) ក៏កើតនៅក្នុងនរកឈ្មោះអវីចិ មានកំដៅដ៏ខ្លាំង មានវេទនាដ៏ផ្សាក្តៅ ជាទីគួរខ្ជាប ។ បណ្ឌិតបានពោលនូវនរកទាំងឡាយនេះផង នូវនរកទាំងឡាយដទៃ ដ៏លាមក លើសជាងនរកនេះផង

สุตฺตสฺมิญฺหิ ขุทฺทกนิกายสฺมิ ม.อ.

ยญฺหาหิ สาสนา ปฺรหฺมณาสุ

ฆาสฺเสหิ สกฺกมฺปเตสิ ภาสิ ฯ

[๕๙๒] สุภาสิตสฺส อนุโมทิยาน

อหญฺจ ปุจฺฉามิ ตทิงฺฆ พฺรูหิ

กถํวิธิ สีลวนฺโต ภวนฺติ

กถํวิธิ ปญฺญวนฺโต ภวนฺติ

กถํวิธิ สปฺปุริสา ภวนฺติ

กถํวิธิ โก สปุริโส ปหาตเว ฯ

[๕๙๕] กายเน วาจาย จ เจาป สญฺญโต

มนสา จ กิญฺจิ น กเรติ ปาปกํ

ส อตฺถเหตุ อลิกมฺปิ ภณาติ

ตถาวิธิ สีลวนฺโต ภวนฺติ ฯ

กมฺมาปญฺหิ มนสาภิจินฺตยิ

ยทฺทาหิตํ กมฺม กเรติ ปุณฺณ

กาลาคตํ อตฺถปทิ ปรายเน

ตถาวิธิ ปญฺญวนฺโต ภวนฺติ ฯ

គួរប្រព្រឹត្តធម៌កង់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ សុះឆ្ងើយយ៉ាងនេះហើយ រមែងកើតកង់ហានសួគ៌ ។

(๙๙๘) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំត្រេកអរនឹងសុភាសិតរបស់លោកម្ចាស់ហើយ សូមសួរនូវប្រស្នាដទៃ ចំពោះលោកម្ចាស់ទៀត សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់នូវប្រស្នានោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលនូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ថាជាអ្នកមានសីល ពោលនូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ពោលនូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ថាជាសប្បុរស សីរីមិនលះបង់នូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ។

(๙๙๙) (សរកេឆ្គតាបស...) បុគ្គលណាកង់លោកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ ដោយវាចា ទាំងមិនធ្វើនូវបាបតិចតួចដោយចិត្ត មិនពោលពាក្យឡេះឡោះ ព្រោះហេតុនៃខ្លួន បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ថាជាអ្នកមានសីល ។ បុគ្គលណា កាលគិតនូវប្រស្នាដ៏ជ្រាលជ្រៅដោយចិត្ត ហើយមិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ដែលកន្ទុងនូវប្រយោជន៍ មិនលះបង់នូវចំណែកនៃប្រយោជន៍ ដែលមកតាមកាលគួរ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ថាជាអ្នកមានបញ្ញា ។

យោ វេ កតញ្ញូ កតវេទិ ធីរោ
កល្យាណមិត្តោ ទឬ្ហភត្តិ ច ហោតិ
ទុក្ខិតស្ស សក្កច្ច ករោតិ កិច្ចំ
តថាវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តិ ។
ឯតេហិ សព្ភេហិ កុណោហុមេតោ
សន្ថោ មុទុ សំវិភាគី វទញ្ញូ
សង្គាហកំ សខិលំ សណ្ហវាចំ
តថាវិធំ នោ សិរិ នោ ជហាតិ ។

(๘๙๖) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
សីលំ សិរិញ្ចាបិ សតញ្ច ធម្មំ
បញ្ញញ្ច កំ សេដ្ឋតរំ វទន្តិ ។

(๘๙๗) បញ្ញា ហិ សេដ្ឋា កុសលា វទន្តិ
ឧក្ខគ្គភជាវិរ តារកានំ
សីលំ សិរី ចាបិ សតញ្ច ធម្មោ
អន្ធាយិកា បញ្ញវតោ ភវន្តិ ។

(๘๙๘) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ

បុគ្គលណា ជាកតញ្ញូកតវេទី មានប្រាជ្ញា មានមិត្រល្អ មានការសេពគប់មាំ ធ្វើនូវកិច្ចដោយគោរព ចំពោះបុគ្គលអ្នកដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះថាជាអ្នកសប្បុរស ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រកបដោយគុណទាំងពួងនេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា មានចិត្តទន់ ជាអ្នកចែករំលែក ជាអ្នកជឿនូវពាក្យ (របស់សម្ប៊ូ) សិរីមិនលះបង់នូវបុគ្គលជាអ្នកសង្គ្រោះ មានវាចាពីរោះ មានវាចាមដ្ឋចត់បែបនោះទេ ។

(๔๙๖) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំរីករាយនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរ នូវប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់នូវប្រស្នានោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវសីលផង សិរីផង ធម៌របស់សប្បុរសផង ប្រាជ្ញាផង តើគុណជាតិណាប្រសើរបំផុត ។

(๔๙๗) (សក្កគន្ធតាបស...) អ្នកឈ្វាសវៃទាំងឡាយ ពោលថាប្រាជ្ញាជាគុណជាតិប្រសើរបំផុត ដូចស្តេចនៃភ្នំ (ព្រះចន្ទ្រ) ដ៏ប្រសើរជាងផ្កាយទាំងឡាយ ទុកជាសីលក្តី សិរីក្តី ធម៌របស់សប្បុរសក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តទៅតាមបុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(๔๙๘) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំរីករាយនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកប្រាប់ប្រស្នានោះ

កកច្ឆុំភេ តរិត្តភេ កតិមាចរំ
កតិ សេវមានោ លភតីធ បញ្ញំ
បញ្ញាយ ធានិប្ផដិបទំ វទេហិ
កកច្ឆុំភេ បញ្ញាភ ហោតិ មច្ចោ ។

(៥៩៩) សេវេថ ពុទ្ធេ និបុណោ ពហុស្សុតេ
ឧក្កាមាគោ ចប្បរិបុច្ឆកោ សិយា
សុណេយ្យ សក្កច្ច សុភាសិតានិ
ឯវំភេ បញ្ញាភ ហោតិ មច្ចោ ។
ស បញ្ញាភ កាមកុណោ អវេក្ខតិ
អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ ច
ឯវំវិបស្សី បជហាតិ ឆន្ទំ
ទុក្ខេសុ កាមេសុ មហព្ភយេសុ ។
ស វីតភាគោ ស វិនេយ្យ ឆោសំ
ចេតិច្ចតំ ភាវេយ្យ អប្បមាណំ
សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
អនិដ្ឋតោ ព្រហ្មមុបេតិ ឋានំ ។

បុគ្គលកុង៎លោកនេះ ធ្វើដូចម្តេច ធ្វើការងារអ្វី ប្រព្រឹត្តដូចម្តេច សេពនូវអ្វី ទើបបាននូវប្រាជ្ញា សូមលោកម្ចាស់ ប្រាប់នូវបដិបទា នៃប្រាជ្ញាកុង៎កាលឥឡូវនេះ បុគ្គលធ្វើដូចម្តេច ទើបជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(๘๙๙) (សរភង្គតាបស...)បុគ្គលគប្បីសេពគប់នូវពួកអ្នកចំរើន(ដោយប្រាជ្ញា) អាចដឹងនូវហេតុដ៏ល្អិត ជាពហុស្សុត គប្បីជាអ្នករៀនផង ជាអ្នកសាកសួរផង គប្បីស្តាប់នូវសុភាសិតទាំងឡាយ ដោយគោរពផង បុគ្គលធ្វើយ៉ាង៎នេះ ទើបជាអ្នកមានប្រាជ្ញា។ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ ឃើញច្បាស់នូវកាមគុណទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ថាជាទុក្ខ ថាជារោគ បុគ្គលឃើញច្បាស់ យ៉ាង៎នេះ ទើបលះបង់នូវឆន្ទៈ កុង៎កាមទាំងឡាយ ដែលជាទុក្ខ ជាភ័យធំបាន ។ បុគ្គលនោះ ច្រាសចាកភពៈ កំចាត់បង់នូវទោសៈហើយ គប្បីចំរើននូវមេត្តចិត្ត រកប្រមាណមិនបាន ជាគ់ចុះនូវអាជ្ញា កុង៎សត្វទាំងពួង ជាអ្នកគឺបុគ្គលណាមួយ តិះដៀលមិនបាន រមែងទៅកើតកុង៎ឋានព្រហ្ម ។

(๖๐๐) មហាទ្វិយំ[๑] អាគមមំ អភោសិ
តាវមជ្ឈគ ភីមរថស្ស ថាមំ
កាលំជ្ជកស្ស ច ខុត្តស្ស
សព្ពេស ភោ កាមភគោ បហីនោ ។

(๖๐๑) ឯវមេតំ បរមត្តវេទិ
សព្ពេស នោ កាមភគោ បហីនោ
តភេហំ ទុកាសមនុក្កហាយ
យថា តតំន្តេ អភិសម្ភវេម ។

(๖๐๒) តភេវមំ ទុកាសមនុក្កហាយ
តថាហំ ភោ កាមភគោ បហីនោ
ជរាជ តាយំ វិបុលាយ បីតិយា
យថា តតំ មេ អភិសម្ភវេជ ។

(๖๐๓) សចេ តភំសច្ចាម តាវនុសាសនី
យំ យំ ទុវំ តក្ខសិ ភូរិមេញ្ជ
ជរាម តាយំ វិបុលាយ បីតិយា
យថា តតំន្តេ អភិសម្ភវេម ។

---

๑ ម. មហត្តិយំ ។

(๖๐๐) បពិត្រព្រះបាទអដ្ឋក: ការយោងមក នៃព្រះអគ្គ្គផង នៃព្រះបាទ
កីមវថ:ផង នៃព្រះបាទកាលិង្គ: ដែលមានតេជានុភាពដ៏រុង
រឿងផង ជាព្រះរាជដំណើរមានបុព្វហេតុដ៏ច្រើន (ព្រោះ) តាមពាគ
នៃព្រះអង្គទាំងអស់ បានលះបង់ហើយ ។

(๖๐๑) (ព្រះរាជាទាំង៣ព្រះអង្គទ្រង់សរសើរថា) លោកម្ចាស់បានដឹង
ច្បាស់នូវចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃនុ៎ះយ៉ាងនេះឯង ឯកាមពាគ យើង
ខ្ញុំទាំងអស់គ្នាបានលះហើយ សូមលោកម្ចាស់ធ្វើឧកាស ដើម្បី
អនុគ្រោះ (បព្វជ្ជា) ឲ្យយើងខ្ញុំបានដល់នូវគតិរបស់លោក ។

(๖๐๒) (សរភង្គតាបស...) អាត្មាភាពធ្វើឧកាសដើម្បីអនុគ្រោះ ព្រោះ
ថា មហាពលទាំងឡាយបានលះបង់នូវកាមពាគ ដោយប្រការ
ដូច្នេះមែន មហាពលទាំងឡាយ ចូរញុំាងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប
ដោយបីតិ ដ៏កើត(អំពីឈាន) ដ៏ធំទូលាយ ឲ្យមហាពលទាំង
ឡាយបានដល់ នូវគតិរបស់អាត្មាភាព ។

(๖๐๓) (ព្រះរាជាទាំង ๓ ព្រះអង្គ...) បពិត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញា ដូច
ដែនដី លោកម្ចាស់ពោលពាក្យណា ។ យើងខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យ
របស់លោកទាំងអស់នោះ។ យើងខ្ញុំនឹងញុំាងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប
ដោយបីតិដ៏ធំទូលាយ ឲ្យយើងខ្ញុំបានដល់នូវគតិរបស់លោក ។

សុត្តន្តបិដកៃ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(๖๐๔) ភាតាយ វច្ឆស្ស តាសស្ស បុជា
ភញ្ញត្ត ភោគ្គោ ឥសយោ សាធុវុត្ថា
ឈានេ រតា ភោជ សទា សមាហិតា
ឯសា រតី បព្ភជិតស្ស សេដ្ឋា ។
(๖๐๕) សុត្វាន តាថា បរមត្ថសញ្ញិតា
សុភាសិតា ឥសិនា បណ្ឌិតេន
តេ វេទជាតា អនុមោទមានា
បក្កាមុ ទេវា ទេវបុរំ យសស្សិនោ ។
តាថា ឥមា អត្ថវតី សុភ្យញ្ជនា
សុភាសិតា ឥសិនា បណ្ឌិតេន
យោភោចិមា អដ្ឋិភត្វា សុណេយ្យ
លភេថ បុញ្ញាបរិយំ វិសេសំ
លភ្វាន បុញ្ញាបរិយំ វិសេសំ
អនេស្សនំ មច្ចុភដស្ស ភាត្តេ ។
(๖๐๖) សាលិស្សភោ សារីបុត្តោ មេណ្ឌិស្សភោ ច ភាគស្សភោ
បព្ភូតោ អនុរុទ្ធោ ច ភាគ្គាយនោ ច នេរិលោ
អនុសិស្សោ ច អានន្ទោ តាសភោ ច ភោលិតោ

(๖๐๔) (សវកង្គតាបស...) ការបូជានេះ ពួកឥសីបានធ្វើហើយ ដល់ឥសីឈ្មោះកីសវច្ឆៈ ឥសីទាំងឡាយដ៏ចំរើន មានសភាពល្អ ចូរទៅចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រេកអរក្នុងឈាន មានចិត្តតាំងមាំសព្វ ៗ កាលចុះ នេះជាសេចក្តីត្រេកអរដ៏ប្រសើររបស់បព្វជិត ។

(๖๐๕) (អកិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវតាទាំងឡាយនោះ មានយស បានស្តាប់នូវគាថាទាំងឡាយ ដ៏ប្រកបដោយប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ដែលឥសីជាបណ្ឌិតពោលល្អហើយ ជាអ្នកបានចេះដឹងហើយ អនុមោទនា ចៀសចេញទៅកាន់ទេវបុរី ។ គាថាទាំងឡាយនេះ មានអត្ថ មានព្យញ្ជនៈដ ដ៏បរិសុទ្ធ ដែលឥសីជាបណ្ឌិតពោលល្អហើយ បុគ្គលឯណានីមួយ ស្តាប់គាថាទាំងឡាយនេះធ្វើខ្លួនឲ្យមានប្រយោជន៍ រមែងបាននូវគុណវិសេសទាំងដើមទំាងចុង លុះបានគុណវិសេស ទាំងដើមទំាងចុងហើយ គប្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាគុណមិនឃើញនូវមច្ចុរាជ ។

(๖๐๖) (ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា) សាលិស្សរតាបស គឺសារីបុត្រ មេណ្ឌិស្សរតាបស គឺកស្សប បព្វតតាបស គឺអនុរុទ្ធ ទេវិលតាបស គឺកច្ចាយនៈ អនុសិស្សរតាបស គឺអានន្ទ កីសវច្ឆតាបស គឺកោលិតៈ

ปตฺตลีสนิปาเต ตติยํ อลมฺพุสาชาตกํ

(ชาเรน ขุชฺชายี เชเตน ปริสา พุทฺธปริสา)

สรเภฬฺโว เจติยสตฺถา[๑] อิทํ ชาเรน ชาตกนฺติ ฯ

สรภงฺคชาตกํ ตติยํ ฯ

อลมฺพุสาชาตกํ

(๖๐๗) อถาปรา ปฺรหา ฯเปฯ ปาตฺรกฺ ฮยตฺถ ปิตา

เธาเตฺวกาน ปกาเมตฺวา สุขมฺปายิ อลมฺพุสา ฯ

(๖๐๘) ปิสฺสุเธว ปิยา ตฺถีนา ตาปตฺตึสา สหพฺยตา

สหปิยเลาเกเต กตฺวา สหสิงฺคึ อลมฺพุสา ฯ

(๖๐๙) ปุกายึ อมฺเห ชาเนตฺวา ปาตภา ปฺรหฺมจริยภา

ธมฺมชาเตรเต พุทฺธา สสฺสุมตฺตาน อาปาร ฯ

---

๑ ม. เลาหสาโร ฯ

ចប្ចាលីសនិយាត អលម្ពុសាជាតក ទី ៣

នារទតាបស គឺ ទាយិត្ថរ បរិស័ទ (របស់ពួកតាបស) គឺ ពុទ្ធបរិស័ទ សរភង្គតាបស ជាពោធិសត្វ គឺតថាគត អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតក យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ សរភង្គជាតក ទី ២ ។

អលម្ពុសាជាតក

(๖๐๗) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះព្រះឥន្ទ្រជាធំ គ្រប់សង្កត់នូវអសុរ ឈ្មោះវេត្រៈ ទ្រង់ជាបិតា របស់ទេវបុត្រ អ្នកឈ្មោះ(សង្គ្រាម) ទ្រង់ឈ្វេងយល់ នូវនាងទេវកញ្ញា ឈ្មោះអលម្ពុសា ដែលនៅក្នុងពេងឈ្មោះធម្មសភា ហើយបានត្រាស់ថា

(๖๐๘) ម្នាលនាង (អ្នកធ្វើបុរស) ឲ្យច្រឡូកច្រឡំ (ដោយកិលេស) ទៅតាំងឡាយ ក្នុងជាន់តាវត្តឹង្ស ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ អង្វរនាងម្ចាស់នាងអលម្ពុសា ជាស្ត្រីលួងលោមនូវឥសី ចូរនាងទៅរកព្រះឥសីសិង្គៈ[1] ។

(๖๐๙) តាបសនេះ មានវត្ត មានព្រហ្មចរិយធម៌ ត្រេកអរក្រៃលែង ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាអ្នកចំរើន (ដោយគុណ) កុំឲ្យលោកប្រព្រឹត្តកន្ទួលនូវយើងទាំងឡាយបានមុន នាងចូរបំពេញនូវតាំងឡាយរបស់លោក ។

---

๑ បានដាហៅថា ឥសិសិង្គៈ ព្រោះតាបសនោះ មានពពកដុះមួយកួរ លើក្បាលដូចជាស្នែងម្រឹគ ។ អដ្ឋកថា ។

(๖๑๐) នេវាកាន តាវទេវ ភុំ មវេ ភុវំ សិក្ខសិ

ឥសិបលោភិតោ កច្ច សន្តិ អញ្ញាបិ អច្ចយ

ហានិសិយោ បវាក នេវ អសោកោ នន្ទនេ វនេ

តាសំបិ ហោតុបរិយាយោ តាបិ យន្តុ បលោភិតា។

(๖๑๑)អត្ថា ហិ សច្ចំ កណាសិ សន្តិ អញ្ញាបិ អច្ចយ

តានិសិយោ បវាក នេវ អសោកោ នន្ទនេ វនេ។

ន តា ឃវំ បជានន្តិ ចារិចរិយំ បុមំ កតា

យានិសំ ភុំ បជានាសិ ចារិ សព្ពង្គសោភនេ ។

ភុមេវ កច្ច កល្យាណិ ឥត្តិំ បវាក ចសិ

តវេវ វណ្ណរូបេន វាសមានា បយិស្សសិ។

(๖๑๒)ឧភាហំ ន ភវិស្សាមិ នេវាកាន នេ សិតា

វិភេមិ ទេតំ អាសាទុំ ឧក្កនេជោ ហិ ព្រាហ្មណោ។

(៦១០) (នាងអលម្ពុសា...) បពិត្រទេវរាជ ហេតុអ្វីព្រះអង្គធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រះអង្គឃើញ ខ្ញុំម្ចាស់ហើយក៏ត្រាស់ថា ម្នាលនាង ជាស្រីល្ងង់ លោមឥសី នាងចូរទៅចុះ ដូច្នេះ ដ្បិត ស្រីអប្បរៀងាយដទៃ ប្រហែលនឹងខ្ញុំម្ចាស់ ទាំងប្រសើរជាងខ្ញុំម្ចាស់ ក៏មាន ក្នុងលោក ដែលមិនមានសេចក្តីសោក មានតែសេចក្តីរីករាយ សូមផ្ញើរស់ឲ្យស្រីទេពអប្សរទាំងឡាយនោះទៅវិញ ស្រីអប្សរ ជាអ្នកអាចល្ងង់លោមទាំងនោះ ចូរទៅចុះ ។

(៦១១) (សក្កទេវរាជ...) នាងពោលនូវពាក្យពិតមែន ឯស្រីអប្សរទាំងឡាយដទៃ ប្រហែលដូចនាង ទាំងប្រសើរជាងនាង ក៏មានក្នុងលោក មិនមានសេចក្តីសោក មានតែសេចក្តីរីករាយ ។ ម្នាលនារី មានអាយុ៖ ទាំងពួងដ៏ល្អ នាងដឹងនូវការផ្គាប់ (ប្រុស) ច្រើនដង យ៉ាងណា នាងទេពអប្សរទាំងឡាយនោះ ទៅដល់ប្រុសហើយ រមែងមិនដឹងនូវការផ្គាប់ យ៉ាងនោះទេ ។ ម្នាលនាងកល្យាណី នាងឯងចូរទៅចុះ ព្រោះថា នាងជាស្ត្រីប្រសើរជាងស្ត្រីទាំងឡាយ នាងនឹងញុំាង (តាបស) ឲ្យលុះអំណាច ដោយវណ្ណៈ នឹងរូបរបស់នាង ។

(៦១២) (នាងអលម្ពុសា...) ខ្ញុំម្ចាស់ដែលព្រះអង្គជាទេវរាជទ្រង់ប្រើហើយ នឹងទៅមិនបាន ប៉ុន្តែខ្ញុំម្ចាស់ខ្ជាបចំពោះឥសិសិង្គ នោះ ត្រេកអរ ព្រោះថា ឥសិសិង្គ នោះ ជាព្រាហ្មណ៍ មានតេជៈខ្ពង់ខ្ពស់ ។

ចតុត្ថលីលង្ការតេ តតិយំ អលម្ពុសាជាតកំ

អនេកេ ឯវមាទី បត្តា ឥសិមហាសាធយោ ឯតា

អាបជ្ជុ មោហសំសារំ តស្មា លោមានិ ហាសយេ ។

(๒๑๓) ឥធ វត្វាន បក្កាមិ អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី

មិស្សា មិស្សេន តុមិច្ឆតី ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសា ។

សា ច តំ វនមោក្កម្ម ឥសិសិង្គេន រក្ខិតំ

តិម្ពជាលកេ សញ្ជិំ សមង្គា អទ្ទសោ ឥធំ ។

ចាតោ ចាតរាសម្ហិ ខុទយសមយំ បតិ

អក្ខិដ្ឋិំ បរិមជ្ជន្តិំ ឥសិសិង្គំ ឧចាតមិ ។

(๒๑๔) កា នុ វិជ្ជុរិវាភាសិ ឯសនី វិយ តារកា

វិចិត្តមាលាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។

អាធិច្ចវណ្ណសង្កាសា ហេមចន្ទនគន្ធិនី

សញ្ញត្តូរ មហាមាយា កុមារី ចារុទស្សនា ។

វិលោកា មុទុកាសុទ្ធា ចាធា តេ សុប្បតិដ្ឋិតា

គមនា កាមនីយា តេ មារន្តិយេវ មេ មនោ ។

ជនទាំងឡាយច្រើននាក់ ញុំាងឥសីឲ្យត្រេកអរ ហើយទៅកាន់នរក ចាន់ដល់នូវការអន្ទោលវែងឆ្ងាយ ព្រោះសេចក្តីវង្វេង ហេតុនោះ ខើបខ្ញុំម្ចាស់ព្រឺរោម ។

(៦១៣) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្រីអប្សរឈ្មោះអលម្ពុសា មានវណ្ណៈគួរ ជ្រាបថា ជាស្រីញុំាងបុរសឲ្យច្រឡូកច្រឡំ ជ្រាបថាញុំាងឥសិសិង្គៈ ឲ្យច្រឡូកច្រឡំ (ដោយកិលេស) លុះពោលនូវពាក្យនេះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។ នាងអលម្ពុសានោះ ចូលទៅកាន់ព្រៃដែលឥសិសិង្គៈរក្សាហើយនោះ ជាព្រៃដេរដាសដោយស្មៅចាស្រួចាមមានទំហំកន្ទុះយោជន៍ដោយជុំវិញ ។ នាងចូលទៅរកឥសិសិង្គៈដែលកំពុងចោសរោងភ្លើង ជិតសម័យជាទីរះឡើងនៃព្រះអាទិត្យ ក្នុងវេលាមុនបរិភោគអាហារ ក្នុងពេលព្រឹកព្រហាម ។

(៦១៤) (ឥសិសិង្គៈ...) នាងជាអ្វី មានគ្រឿងប្រដាប់ដែដ៏វិចិត្រ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី ភ្លឺដូចផ្កែបន្ទោរ ឬដូចផ្កាយព្រឹក ។ នាងមានសម្បុរ ប្រហែលពណ៌ នៃព្រះអាទិត្យ មានភ្លុនក្រអូប ដូចខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម មានក្លៀមូលល្អ មានមាយាច្រើន ជាកុមារី មានលំអគួរមើល ។ ដើងទាំងឡាយ របស់នាង មិនខ្ងន់ កណ្តាល ជាដើងទន់ល្មើយ ស្អាត ជាន់សប់ល្អ ដើងទាំងពីរនោះ កាលដើរទៅ គួរឲ្យជ្រាបថា ដឹកនាំនូវចិត្តរបស់អាត្មាបាន ។

អនុរុទ្ធោ ច នេតា ច ជាតជាសសមូបមា
វិមដ្ឋា តុយ្ហំ សុស្សោណី អក្ខិស្ស ដលកំ យថា ។
ឧប្បលេ បេរ្យវ តំ ឆ្នា ជាតិ តេ សាធុសណ្ឋិតា
បុព្ពេ កល្យាណសេរ្យវ ទូរតោ បដិនិស្សតំ ។
ឧភិន្នា ជាតា ឧរជា អវណ្ណា សាធុបច្ចុតា
បយោធរា អប្បតីតា អឌ្ឍលាពុសមា ឋិតា ។
ធីយា កាមូតលាភាសា តីភ ភិណោយ្យកា យថា
បណ្ឌោភវណា វក្កំ ឆត្តមនសង្គិកា ។
ឧទ្ធគ្គា ច អធគ្គា ច ទុម្មក្កបរិមជ្ជិតា
ឧភិន្នា នេលសម្ភូតា ឆន្នា តវ សុទស្សនា ។
អបណ្ណក លោហិតច្ឆា ដិណ្ណកដលសង្គិកា
អាយតា ច វិសាលា ច នេត្តា តវ សុទស្សនា ។
ជាតិធីយា សុសមជ្ជា កាឆកញ្ញា សមោចិតា
ឧត្តមង្គរុហា តុយ្ហំ កេសា ច ឆឌ្ឌកទ្វិកា ។
យាវតា កាសិគោរក្ខា ភណិជាឆញ្ញ យា កតិ
ឥសីឆញ្ញ បរក្កន្តំ សញ្ញតានំ តបស្សិនំ
ឆ នេ សមសមំ បស្សេ អស្មិំ បឋវិមណ្ឌលេ

ក្លៀវតាំងឡាយរបស់នាងរៀវជាលំដាប់ ប្រៀបស្មើដោយប្រមោយដំរី ត្រគាករបស់នាងសាយ ដូចជាផែនដីនៃមាស ។ ផ្ចិតរបស់នាងស្ងួនល្អពេញ ដូចបណ្តាលផ្កាឧប្បល ប្រាកដអំពីចម្ងាយដូចជាផ្កាអញ្ជន៍ដ៏ខៀវ ។ ដោះតាំងពីរកើតឰដ៏ទ្រូង ជាដោះមិនមានទង លៀនចេញល្អ ទ្រទ្រង់នូវទឹកដោះ មិនធ្លាក់យារ (ដោះក្សៀ) ប្រាកដស្មើដោយផ្ទៃឃ្លោកពាក់កណ្តាល ។ ក (របស់នាង) ប្រហែលដម្បាមាស វែងដូចកន្ទ្រាយ បបូរមាត់ល្អ ដូចជាចិត្តជាគំរប់ ៤ គឺអណ្តាត ។ ធ្មេញតាំងឡាយ របស់នាង មិនមានគោស ជាធ្មេញដុះស្មើតាំងពីរខាង តាំងខាងលើ តាំងខាងក្រោមដែលដំរះហើយដោយឈើសុនំ ជាធ្មេញគួរមើលមើលក្រៃពេក ។ ក្អែកតាំងឡាយរបស់នាងដ៏ខ្មៅ មានបុង្គក្រហម ប្រហែលដោយផ្ទៃខ្មាំងចាយដូរ ដ៏វែងទូលាយ ជាក្អែកគួរមើលមើលក្រៃពេក ។ សក់តាំងឡាយរបស់នាង ដែលដុះលើក្បាលមិនវែងពេក ជាសក់រលើប ដែលសិតដោយក្រាសមាស ក្រអូបសាយដោយក្លិននៃខ្ទឹមបន្ទះ ។ ការក្រវាត់នឹងការក្រវាត់ (នៃជនតាំងឡាយណា) ក្តីគតិណានៃពាណិជតាំងឡាយក្តី សេចក្តីព្យាយាម(ណា)នៃឥសីតាំងឡាយអ្នកសង្រួម អ្នកមានតបៈក្តី កាលប្រព្រឹត្តទៅ អាត្មាមិនឃើញនូវជនតាំងនោះ លើមណ្ឌលនៃផែនដីនេះ ឲ្យសមស្មើ (នឹងនាង)

តោ ភិក្ខុ កុសុឡោ តុណ្ហី កថំ ជានេម្ហ តំ មយំ ។

(៦១៥) ឧបញ្ញាកោលោ ភន្តេ កុសុឡបេរំ តតោ សតិ

ឱហិ សម្ម រមិស្សាម ឧតោ អស្មាកមស្សមេ

ឱហិ តំ ឧបកុយ្ហិស្សុំ រត្តីនំ កុសលោ ភវ ។

(៦១៦) ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី

មិស្សា មិស្សេតុមិច្ឆន្តី ឥសិសិង្គិំ អលម្ពុសា ។

(៦១៧) សោ ច វោតេន ឯកក្ខម្ហ ញេត្វា ឧទ្ធុមវណ្ណិនំ

តមុត្តមាសុ វេណីសុ អជ្ឈប្បត្តោ បភាមសិ ។

តមុទាវត្ត កល្យាណី បលិស្សជ្ជិ សុសោភនី

ចរិ តម្ហា ព្រហ្មចរិយា យថាតំ អថ សោសិតា ។

មនសា អតមា ឥច្ឆំ វាសច្ឆំ ឧច្ឆនេ វនេ

តស្សា សង្កប្បមញ្ញាយ មយាភ នោ កុញ្ជរោ

អ្នកជាអ្វី ជាកូននៃអ្នកណា យើងនឹងដឹងនូវអ្នកដូចម្តេចបាន ។

(៦១៥) (នាងអលម្ពុសា ...) បពិត្រកស្សបដ៏ចំរើន កាលបើចិត្តរបស់លោកប្រព្រឹត្តទៅហើយយ៉ាងនេះ កាលនេះមិនមែនជាកាលនៃប្រស្នាទេ នៃសំឡាញ់ លោកចូរមក យើងតាំងពីនាគ់នឹងត្រេកត្រអាលក្នុងអាស្រមរបស់យើង លោកចូរមក ខ្ញុំនឹងនុបលោក ចូរលោកជាអ្នកឈ្មោសក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ។

(៦១៦) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្រីអប្បរឈ្មោះអលម្ពុសា មានវណ្ណៈគួរជ្រះថ្លា ជាស្រីធ្វើបុរសឲ្យប្រឡូកប្រឡំ កាលជ្រះថ្លានឹងញុំាងឥសីសិង្គៈឲ្យប្រឡូកប្រឡំ (ដោយកិលេស) លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

(៦១៧) ឯឥសីសិង្គៈនោះ ក៏ផ្គាប់បង់នូវសេចក្តីខ្នះខ្នែងដ៏យឺត ហើយសុំទៅ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ ដល់ហើយ ក៏ស្អុបអង្អែលនាងអលម្ពុសានោះ ឲ្យដឹកនាំសក់ដ៏ឧត្តម ។ នាងកល្យាណី មានលំអដ៏ល្អ ងាកមកនុបតែតាបសនោះដែរ តាបសនោះ ឃ្លាតចាកព្រហ្មចារ្យនោះ ព្រោះលោភត្រេកត្រអាលចំពោះនាង ក្នុងកាលនោះ (ដូចបំណង ដែលសក្កទេវរាជជ្រាបថ្លាហើយនោះ) ។ នាងក៏ទឹក ដល់ព្រះឥន្ទ្រ ដែលតំពុងប្រថាប់នៅ ក្នុងនន្ទនវ័ន ឯឃាត់ទេវកុញ្ជរ ក៏ជ្រាប នូវសេចក្តីត្រិះរិះ របស់នាងហើយ

ឥល្ហន្តិ ចាហំ ន ទិប្បំ សោវណ្ណំ សោបភាសកំ ។

សតរដ្ឋនបញ្ចាសំ[1] សមាសដ្ឋបដិយត្តកំ

តមេនំ តត្ថ ជានេសុំ ខុរេ កត្វាន សោកជា ។

យថា ឯកមុហុត្តំវ តីណិ វស្សានិ ជានយិ

តមនោ តីហិ វស្សេហិ បពុជ្ឈិត្វាន ព្រាហ្មណោ ។

អនុសាសិ មហីតរុក្ខេ សមគ្គា អក្ខយាយនំ

ឆវបត្តវនំ ដុលុំ តោកកិលកណាយោសិតំ ។

សមគ្គា បរិលោកេត្វា ពុទ្ធំ អស្សុនិ វត្តយិ

ន ជុហេ ន ជបេ មន្តេ អក្ខហុត្តិំ បហាបិតំ ។

តោ នុមេ ចារិចរិយាយ បុព្វេ ចិត្តំ បលោភយិ

អរញ្ញេ មេ វិហរតោ យោ មេ តេជាមសម្ភុតំ

ជានាវត្ថបរិប្បូរំ ជារិំ កណ្ហិំ អណ្ណវេ ។

(៦១៨)អហន្តេ ចារិចរិយាយ នេវកាជេន បេសិតា

អវជិ ចិត្តំ ចិត្តេន បមាជា តុំ ន ពុជ្ឈសិ ។

---

๑ ឧ. ម. សតត្តរដ្ឋបញ្ចាសំ ។

ទ្រង់បញ្ជូនបល្ល័ង្កមាស មានទាំងបរិវារ មានទាំងសំពត់សម្រាប់គ្រប បិទទ្រូង ៥០ មានទាំងកម្រាល ១០០ ដំណាប់ នាងល្អ ក៏ផ្តេកនូវតាបសនោះលើទ្រូង លើបល្ល័ង្កទិព្វនោះ ។ នាងអលម្ពុសា ផ្តេកតាបសនោះទុកអស់ ៣ ឆ្នាំ ហាក់ដូចជាមួយរំពេច ព្រាហ្មណ៍(ដេកលើទ្រូងនាងអលម្ពុសា) អស់ ៣ ឆ្នាំ ក៏ចាត់សន្ទប់ភ្ញាខ្លួនវិញ ។ ចានឃើញពួកឈើមានស្លឹកខៀវ (ដុះព័ទ្ធ) ពេងក្តៅធំជុំវិញ ទឹងព្រៃដ៏ដេរដាស ដោយស្លឹកច្បី។ មានផ្ការីក ដ៏គឹកកង ដោយពួកតារ៉ា ។ តាបសក្រឡេកមើលឃើញច្បាស់ជុំវិញហើយ ក៏យំសម្រក់ទឹកភ្នែកថា អាត្មាអញមិនបូជាក្តៅធំ មិនពាយមន្ត ការបូជាក្តៅធំក៏សាបសូន្យអស់ ។ បុគ្គលណាហ្ន៎ លួងលោមចិត្តរបស់អាត្មាអញដោយការផ្គាប់ក្តៅកាលមុន កាលអាត្មាអញនៅក្នុងព្រៃ បុគ្គលណាញុំាងឈានគុណ ដែលកើតព្រមដោយតេជានុភាពរបស់អាត្មាអញឲ្យវិនាស ដូចជាបុគ្គលញុំាងទូកដ៏ពេញដោយកែវផ្សេងៗ ឲ្យវិនាសក្នុងសមុទ្រ បុគ្គលនោះឈ្មោះអ្វីហ្ន៎ ។

(៦១៨) (នាងអលម្ពុសា..) ខ្ញុំដែលទៅរកដគ្រាស់ប្រើមក ដើម្បីផ្គាប់លោក ចានសម្ងាប់ចិត្ត(របស់លោក) ដោយចិត្ត (របស់ខ្ញុំ) លោកមិនជ្រាប ព្រោះតែសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ។

(๖๑๙)ឥមានិ តេ វចនានិ តាតេ កស្សបោ អនុសាសតិ
តមលាសរិសិត្តយោ តាយោ ពុជ្ឈសិ មាណវ។
ឧរេកណ្ឋាយោ ពុជ្ឈសិ តាយោ ពុជ្ឈសិ មាណវ
ឥច្ចានុសាសិមំ តាតេ យថា មំ អនុកម្បកោ។
តស្សាហំ វចនំ ឆេកំ បិតុ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
អវញ្ចេ ជិម្ហនុស្សម្ហិ សុជ្ឈ ឈាយាមិ វេកតោ។
សោហំ តថា ករិស្សាមិ ជិវត្តំ ជីវិតេន មេ
បុនាគតាធិសោ ហោស្សំ មរណំ មេ ភវិស្សតិ ។
(๖๒๑)តស្ស តេជំ វិរិយញ្ច ជិតិ ញត្វា អវដ្ឋិតំ
សិរសា អក្កមិ ចាទេ ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសា ។
បា មេ ភុជ្ឈ មហាវីរ មា មេ ភុជ្ឈ មហាឥសេ
មហា អត្តោ មយា ពាឡ្ហោ តិនសានំ យេសសង្ឃំ
តយា សង្កមិតំ អាសិ សព្វំ ឧទរបូរំ តទា ។

(๖๑๙) (តាបស...) បានស្តាប់មកថា កស្សប ជាបិតា បានប្រៀនប្រដៅនូវពាក្យទាំងនេះ បំពោះអាត្មាអញថា នែមាណព ស្ត្រីទាំងឡាយ ច្រើនជាស្មោ ដោយផ្លាងវាវែល អ្នកគប្បីស្គាល់នូវស្ត្រីទាំងឡាយនោះចុះ ។ នែមាណព អ្នកគប្បីស្គាល់នូវស្ត្រីទាំងឡាយដែលមានបូសពីរឲ្យដ៏ច្រើន អ្នកគប្បីស្គាល់ថាស្ត្រីទាំងឡាយនោះ បិតាទុកបម្រុងអាត្មាអញ យ៉ាងណា ក៏ប្រៀនប្រដៅអាត្មាអញ យ៉ាងនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ តែអាត្មាអញមិនបានធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់បិតា ជាអ្នកចំរើនដោយគុណសម្បត្តិនោះឡើយ ថ្ងៃនេះអាត្មាអញតែម្នាក់ឯង សញ្ជប់សញ្ជឹងក្នុងព្រៃ ដែលមិនមានមនុស្ស ។ ថ្មីយ ជីវិតរបស់អញ គួរតែនៅដៀល អញនឹងធ្វើយ៉ាងនោះវិញ តែបើអញជាបុគ្គលមានឈានច្រើនដូច្នោះទៀត សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានដល់អញ ។

(๖๒๐) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងអលម្ពុសា លុះដឹងនូវតេជៈ នូវសេចក្តីព្យាយាម នឹងប្រាជ្ញាដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួន របស់ឥសីសិង្គៈនោះហើយ ក៏ទុនក្សាល ទៀបជើងឥសីសិង្គៈពោលថា បពិត្រលោក អ្នកមានព្យាយាមធំ សូមលោកកុំខ្ជាល់នឹងខ្ញុំ បពិត្រមហាឥសី សូមលោកកុំខ្ជាល់នឹងខ្ញុំ ដ្បិតប្រយោជន៍ដ៏ធំខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តហើយ ដើម្បីទៅតាំងឡាយ ជាន់តាវត្តិង្ស ជាអ្នកមានយស ឯទៅប៉ុន្តែតាំងមួលលោកបានឲ្យកំរើកញាប់ញ័រហើយ ក្នុងកាលនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(๖๒๑)តាវតិំសា ច យេ ទេវា តិទសានញ្ច ឥស្សរេ
ភូញ្ជ កន្ទេ សុខី ហោវ៎ោ កច្ច កញ្ញេ យថាសុខំ ។
(๖๒๒)តស្ស្ជ ចាទេ កហោត្វាន កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ
អញ្ជលី បក្ខហោត្វាន តម្ហា ឋានា អបក្កមិ ។
យោ តស្ស អាសិ បល្យង្កោ សោវណ្ណោ សោបឋាមោ
សឧរច្ឆទបញ្ញាសោ សហស្សបដិយត្តោ
តមេវ បល្យង្កមារុយ្ហ អគា ទេវាន សន្តិកេ ។
តមោក្កមិវ អាយន្តិំ ជលន្តិំ វិជ្ជុតំ យថា
បតីតោ សុមនោ វិត្តោ ទេវិន្ទោ អទទា វរំ ។
(๖๒๓)វរញ្ជេ មេ អទោ សក្ក សព្ពកុតានមិស្សរ
ន ឥសិបលោភកិកា កន្ទេ ឯតំ សក្ក វរំ វរេតំ ។

អលង្ការសាជាតកំ តតិយំ ។

(៦៦១) (ឥសីសង្គ:...) ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ទេវតាទាំងឡាយក្នុងជាន់តាវត្តឹង្សក្តី ព្រះឥសវៈ (ជាឥស្សរៈ) របស់ទេវតាទាំងឡាយជាន់តាវត្តឹង្សក្តី ខ្លួននាងក្តី ចូរមានសេចក្តីសុខចុះ ម្នាលនាងកញ្ញា នាងចូរទៅតាមសប្បាយចុះ ។

(៦៦២) នាងអលម្ពុសា ឧទក្សាលទៀបដើងនៃតាបស រួចធ្វើប្រទក្សិណតាបសនោះ ប្រណមអញ្ជលីហើយចៀសចេញទៅចាកទីនោះ ។ បល្ង័ង្កមាសណា ដែលមានទាំងបរិវារមានទាំងសំពត់សំពាប់គ្របបិទទ្រនំ៩០ មានទាំងកម្រាល ១.០០០របស់នាង នាងក៏ឡើងកាន់បល្ង័ង្កមាសនោះហើយទៅក្នុងសំណាក់នៃទេវតាទាំងឡាយ ។ សក្កទេវិន្ទ្រទំាងបីតិសោមនស្សកើតកាយព្រះទ័យ ចំពោះនាងអលម្ពុសានោះដែលមកដូចកោះ រុងរឿងដូចផ្កែកបន្ទោរ ហើយប្រទានពរ ។

(៦៦៣) (នាងអលម្ពុសា...) បពិត្រសក្កទេវរាជ ជាឥស្សរៈជាងកូតទាំងពួង បើព្រះអង្គប្រទានពរដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំបានទៅប្រលោមលួងលោមឥសីទៀត បពិត្រសក្កទេវរាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមពរនេះ ។

ចប់ អលម្ពុសាជាតក ទី ៣ ។

สงฺฆปาลชาตกํ

(๖๒๔) อารญฺญาวกาสเสสิ[๑] ปสนฺนเจตฺตา
มญฺเญ ภวํ ปฏิสโต กุลมฺหา
กจฺจิ นุ วิตฺตานิ ปหาย เกวเล
ปฏิ นิกฺขม ยาก สมญฺเญ ฯ

(๖๒๕) สยิ วิมานา นรเทว นิสฺสา
มหานุภาวสฺส มเหสกสฺส
นิสฺสาย ปุญฺญาน มหาวิปากา
สชฺฌายมาโ ปฏิเสวมฺหิ ภาค ฯ

(๖๒๖) น กามกามา น กยา น โภสา
ภวา มุสา ปฏิสา กณาหิ
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉโต ยกมตฺถ
สุตฺวา เม ชายิหิสิ สาโธ ฯ

(๖๒๗) ภณาหิ รญฺญา นิม กญฺญเสฏฺโ
ปเห อนุสาสิหิ เกวปุตฺเต

---

๑ ม. สรีรวิกาเสสิ ฯ

សង្ខបាលជាតក

(៦២៤) (ព្រះបាទពាកណាសីត្រាស់សួរថា) លោកជាអ្នកមានឧត្តាស នៃសរីរៈដ៏ប្រសើរ មានព្រះនេត្រថ្លា ខ្ញុំសំគាល់ថា លោកដ៏ចំរើន ជាអ្នកចេញចាកត្រកូលហើយបួស ចុះលោកអ្នកមានប្រាជ្ញា លះបង់នូវទ្រព្យនឹងកោគៈទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយបួស តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(៦២៥) (អាឡារគាបស ថ្វាយព្រះពរថា) បពិត្រព្រះរាជា ជានរទេព អាត្មាភាពជាអ្នកបួសដោយសទ្ធា ព្រោះបានឃើញវិមានរបស់ពស់ធំ (នាគ) ដែលមានអានុភាពច្រើន ដោយខ្លួនឯងផង ព្រោះបានឃើញផលដ៏ធំ នៃបុណ្យទាំងឡាយផង ។

(៦២៦) (ព្រះរាជា...)បពិត្រជិតទាំងឡាយមិនពោលនូវភាកុហក ព្រោះប្រាថ្នាកាម ព្រោះខ្លាច ព្រោះទោសៈទេ ខ្ញុំសួរហើយសូមលោកប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ សេចក្តីជ្រះថ្លានឹងកើតដល់ខ្ញុំ ព្រោះស្តាប់ ។

(៦២៧) (អាឡារគាបស...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំក្នុងដែន អាត្មាភាពកាលនៅ (ជាគ្រហស្ថ) កំពុងដើរទៅដោយបំណងថា (អញនឹងធ្វើ) នូវដំនួញ ក៏បានឃើញនូវពួកភោជបុត្រ[1] ក្នុងផ្លូវ

---

១ ពួកក្មេងព្រាននៃព្រៃទេ តែហៅថា 'ភោជបុត្រ'' ប្រែថាកូនមេស្រុក គឺហៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់រាប់អាន ។ អដ្ឋកថា ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ปาฬิกาเยสิ ขุรกํ มหาสฺหิ
อาธาย ตจฺฉนฺโต ปโมทมาโน ฯ
โสหนิ สมาคมฺหิ ชนินฺโท สตฺถา
(๑)
ปหฏฺโลโมหิ อาจริยสฺมิ ภีโต
กุหึ อยนฺติ ฉายาย ภีมกาโยหิ
ชาเนน กึ กาหาย เภชฺชปุตฺโต ฯ
ชาโต อยนฺติ ฉายาย เภชฺชนตฺถิ
ปาฬิกาเยหิ ขุรโต มหาสฺหิ
สาธุกฺวา ถูลกฺวา มุทุกฺวา มิสนิ
ธาตฺวา รสญฺจาสิ วิเธหิปุตฺโต ฯ
สโต มยิ กฺหิ สกนิ ฉินฺทิตนิ
อาธาย สตฺถาน วิเภชยิตฺวา
มิสาน กงฺขาม ปโมทมาน
มยิ หิ เว สตฺถเว ปฏฺฐานนิ ฯ
สเจ อยนฺติ ฉายาย เภชฺชนตฺถิ
ปาฬิกาเยหิ ขุรโต มหาสฺหิ
ธมฺมิ เว ฉลิตฺวาน โสธยสฺส
ชานนิ สมิ มุญฺเจ ตนฺโนสฺมา ฯ

๑ ข. สหฏฺโลมหิ ฯ

សៃឆពស់ដ៏ធំ មានកាយជាត់ កំពុងសប្បាយតែកាយដើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន លុះអាត្មាភាពនោះ មកដួបនឹងពួកកោដបុត្រទាំងនោះហើយ ក៏ព្រឺរោមខ្លាច ហើយសួរថា ម្នាលពួកកោដបុត្រ នាគនេះមានកាយគួរខ្លាច តើអ្នកទាំងឡាយនាំទៅក្នុងទីណា អ្នកទាំងឡាយ នឹងយកនាគនេះទៅធ្វើអ្វី ។

(ពួកកោដបុត្រច្រៀបថា) នាគដ៏ធំ ជាសត្វទៅដោយខ្លួន មានកាយដ៏ជាត់នេះ យើងយកទៅបរិភោគ (ព្រោះ)សាច់ក មានរស់ឆ្ងាញ់ផង ក្រាស់ផង ទន់ផង នៃកូនអ្នកស្រុកវិទេហៈ អ្នកមិនដឹងនូវរសទេឬ ។ ពួកយើងចេញអំពីទីនេះ ទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន ហើយយកកាំបិត ចិញ្ច្រាំសាច់ទាំងឡាយ ហើយបរិភោគតែកាយសប្បាយ ព្រោះថា ពួកយើងជាសត្រូវចំពោះនាគទាំងឡាយ ។

(អាត្មាភាព ពោលថា) ពស់ដ៏ធំនេះ ជាសត្វទៅដោយខ្លួនមានកាយដ៏ជាត់ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ យកនាគនេះទៅបរិភោគ យើងនឹងឲ្យគោបម្រើ ១៦ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដំនួសនាគ អ្នកទាំងឡាយចូរស្រាយនាគនេះអំពីចំណងចុះ ។

อนฺธา หิ เนตา ภควา อยัง มนาเชตา
ตหญฺจ เนตา ปิตา ภูตปุพฺพา
ภเวม เต สัพพชนัง อนุปฺปา
มิตฺตญฺหิ เนตา เหตาหิ ภาเยหิปุตฺต ฯ
ตเทสฺสุ เต พนฺธนา โมเจยฺยาสุ
ยัง นตฺถิ เนตา ปฏิโมกฺขสฺสุ ตาสเ
มุตฺตา จ เสา พนฺธนา นาคภยา
ปกฺกามิ ตาจีนมุเขา มุหุตฺตัง ฯ
ภฏฺฐาน ตาจีนมุเขา มุหุตฺตัง
ปุณฺณาหิ เนตฺเตหิ ปโลภยิ มัง
ตเทสฺสหัง ปิฏฺฐิโต อนฺธภูโต
ทสงฺคุลี อญฺชลี ปคฺคเหตฺวา ฯ
ตเทว เขา ตัง ตมาทยเขา
มา มัง อมิตฺตา ปุนรกฺกเมสุ
ตุเฏฺวา หิ ลุทฺเธหิ ปุนา สมาคเม
อเทสฺสหัง ภเวยฺยปุตฺตาน ภทฺท ฯ
อภยาสิ เสา ภยาทิ วิปฺปสนฺโน
ลิเภกาสัง ภยณิยัง สุเตตฺวา

(ពួកកោដបុត្រពោលថា...) ពាសនេះជាអាហារជាទី
ពេញចិត្តរបស់ពួកយើងណាស់ តែពាសជាច្រើន ពួកយើង
ផ្ទាប់បរិភោគហើយ បពិត្រអាឡារៈ ពួកយើងនឹងធ្វើតាម
ពាក្យរបស់អ្នកនោះ នែកូនអ្នកស្រុកវិទេហៈ អ្នកចូរជាមិត្រ
របស់យើងទាំងឆ្អាយ ។

ពួកកោដបុត្រទាំងនោះ ក៏ស្រាយនាគពជនោះអំពី
ចំណង (ដែលគេជោតចូល) ទៅតាមច្រមុះ ហើយបញ្ចូល
ទៅក្នុងអន្ទាក់ ឯនាគពជនោះ លុះរួចអំពីចំណងហើយ ក៏
មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទិសបាចីនទិស ចៀសចេញទៅមួយរំពេច ។
នាគពជនោះ មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទិសបាចីនទិស លូនទៅ
មួយរំពេច មានក្អែកពេញដោយទឹកភ្នែក ហើយសំឡឹង
មើលអាត្មាភាព កាលនោះ អាត្មាភាព ចូនដើរទៅតាម
ក្រោយនៃនាគនោះ ហើយផ្តាំម្រាមទាំង ១០ (ពោលថា)
អ្នកចូរប្រញាប់ទៅចុះ កុំឲ្យពួកសត្រូវចាប់អ្នកទៀត ព្រោះ
ថា ការបួបប្រទះ ដោយព្រានទាំងឆ្អាយ ម្តងទៀត
រមែងនាំមក នូវសេចក្តីទុក្ខ អ្នកចូរទៅកាន់ទី ដែល
ពួកកោដបុត្រមិនឃើញ ។ នាគពជនោះ ចូនទៅកាន់
អន្ទង់ទឹកដ៏ធំ មានតំរែខៀវ មានតំពង់ឫស្សី គួរជ្រះថ្លា

សមោធានំ ឧម្ពរិ វេធិសាហិ (๑)
ចាវេក្ខិ ឯតំណ្ហកយោ បតីតោ ។
សោ តំ បវិស្ស ន ចិរស្ស ជាតោ
ឯកេន មេ ចាតុរហ្ម ឧបដ្ឋហី
ឧបដ្ឋហី មំ បិតរំ បុត្តោ
មាឧយង្គមំ កណ្ហសុខំ កណាត្តោ ។
តុំ មេសិ មាតា ច បិតា អឆ្ឆរ
អភ្ញត្តវោ ចាណនធោ សមាយោ
សកញ្ច ឥទ្ធិ បដិលាភកោស្មិ
អឆ្ឆរ បស្ស មេ ឯវេសឆានិ
បហូតភក្ខំ ពហុអន្នបានំ
មសក្កសារំ វិយ ភស្សវស្ស ។
(๒๔) តំ ភូមិភាគេហិ ឧបេតរូបំ
អសក្ខក ចេវ មុទ្ធ សុភា ច
ដីចាតិណា អប្សរជា ច ភូមិ
ចាសានិកា យត្ថ ជហន្តិ សោកំ ។
អជាវកុលា វេឌ្ឍរិយូបដីលា
ចតុទ្ធិសំ អង្គវនំ សុរម្មំ

๑ ម. វេតិសាហិ ។

ដ៏ខន់ខោរដោយដង្ហូត្រឹក្ស ឆឹងវៃសាត្រឹក្ស ជាសត្វមិនមានភ័យ មានតែការរីករាយ ក៏ចូលទៅ(កាន់នាគពិភព) ។ បពិត្រព្រះជនន្រ្ទ នាគនោះ លុះចូលទៅកាន់ភពនាគនោះហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏វិលមកជ្រាកដ (ខាងមុខ) នៃអាត្មាភាព ដោយបរិវារជាទិព្វ ហើយបំរើអាត្មាភាព ហាក់ដូចកូនបំរើបិតា បានពោលនូវពាក្យត្រូវចិត្តស្រួលត្រចៀកថា បពិត្រអាឡារៈ លោកទុកដូចមាតាឪពិតារបស់ខ្ញុំ លោកជ្រាកដស្មើដោយសាច់ខាងក្នុងគឺដួងហឫទ័យ ជាអ្នកឲ្យនូវជីវិត ជាសំឡាញ់មា្ចស់ទៀត ខ្ញុំត្រូវបំបាននូវឫទ្ធិរបស់ខ្លួន បពិត្រអាឡារៈ សូមលោក មើលនិវេសនដ្ឋានរបស់ខ្ញុំ ភពនាគមានច័ណ្ឌច្រើន មានថាយទឹកដ៏ច្រើន ដូចមសក្កសារ គឺទេពនគរបស់ឥសវរទៅវាងដូច្នោះ ។

(៦២៨) ភពនាគនោះ ប្រកបដោយភូមិភាគ ជាភូមិមិនមានក្រួសខន់ស្អ មានស្មៅដ៏ខាប មិនមានធូលី ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ជាទីលះបង់នូវសេចក្តីសោកបាន ។ (ក្នុងភពនាគនោះ មានស្រះបោក្ខរណី) មិនក្រហោងក្រហូង មានកែវពៃទូរ្យពណ៌ខៀវ មានសួនស្វាយ គួរជាទីរីករាយដោយប្រពៃ តំដរនោះគឺទិសទាំង ៤ (នៃស្រះបោក្ខរណី)

បក្ការ ច បេសី ច ផលា សុផុល្លា
ឯត្ថោតុកា ជាវយេត្តំ ផលានំ ។
(៦២៩) តេសំ វជានំ ឧរនេវ មជ្ឈ
ឯវេសនំ ភស្សរសន្និភាសំ
វជតក្ខធ្បំ សោវណ្ណមយំ ខុទ្ទារំ
ឱភាសតំ វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ។
មណិមយា សោវណ្ណមយា ខុទ្ទក
អនេកចិត្តា សសត្តំ សុនិម្មិតា
បរិប្ផុក កញ្ចមហិ អលង្កតាមិ
សុវណ្ណកាយ្យូរធរាមិ ភទ្ទ ។
សោ សង្ខ្ធាលោ តរមានរូបោ
ឆាសាធមារុយ្ហ អនោមវណ្ណោ
សហស្សចក្ខំ អតុលានុភាវំ
យត្តស្ស កវិយោ មហេសី អហោសិ ។
ឯតា ច ជាវី តរមានរូបា
អាជាយ វេឌ្ឍរិយមយំ មហគ្ឃំ
សុកំ មណឺ ជាតិមន្តូបបន្នំ
អនោធិតា អាសនមភ្ជិហាសិ ។

ដើមស្វាយទាំងឡាយ ក្នុងអម្ពវនៃនោះ មានផ្លែទុំក៏មាន ផ្លែស្រគាលក៏មាន ផ្លែខ្ចីក៏មាន ក្តីបក៏មាន ជាឈើមានផ្លែសព្វ ។ រដូវ ។

(๖๒๙) បពិត្រព្រះនរទេព លំនៅជាវិការៈនៃមាស មានសន្ទុះទ្វារជាវិការៈនៃច្រាក់ មានរស្មីផ្លេក ។ រុងរឿងក្រៃលែង ក្នុងកណ្តាលនៃព្រៃឈើទាំងឡាយនោះ ដូចជាផ្លេកបន្ទោរ ឮដំអាកាស ។ បពិត្រព្រះពាជា (ក្នុងប្រាសាទនោះ មានផ្ទះកំពូលនឹងល្វែង) ជាវិការៈនៃកែវមណី ទាំងជាវិការៈនៃមាស រុងរឿង ដ៏វិចិត្រជាអនេក ដែលនិម្មិតល្អហើយរឿយ។ ពេញដោយពួកនាងកញ្ញា ដ៏ទ្រទ្រង់ដោយគ្រឿងប្រដាប់មាស ។ សង្ឃបាលនាគរាជនោះ មានសម្បុរមិនថោកទាប (ជានាគ) មានសភាពរួសរាន់ ឡើងកាន់ប្រាសាទដែលមានសសរមួយពាន់ មានអានុភាពថ្លឹងមិនបាន ដែលជាទីនៅនៃកវិយោ ជាមហេសី របស់សង្ឃបាលនាគរាជនោះ ។ នាងនារីម្នាក់ មានសភាពរួសរាន់ កាន់យកទូវែកមណីដ៏ស្អាត ប្រកបដោយកែវមណីដទៃ មានជាតិសុទ្ធ ជាស្ត្រី ដែលនាគរាជនោះមិនបាច់តឿន ក៏ត្រាលទូវអាសនៈ ជាវិការៈនៃកែវពិទូរ្យ មានតម្លៃច្រើន ។

តតោ បំ មាតុ ឧរតោ ភហេត្វា
ឯសីនយេ ភាមុខអាសនស្មឹ
ឥធមាសនំ អត្រ ភវំ ឯសីនតុ
ភវញ្ហិ មេ អញ្ញតរោ ភវំ ភ
អញ្ញ ច ជាវី តរមានរូបា
អាធាយ ភវំ ឧបសង្កមិត្វា
ចាធានំ បក្កាលយិ មេ ឧឯ្ហ
ភរិយាវ ភត្តុ បតិនោ បិយស្ស ។
អបភ ច ជាវី តរមានរូបា
បក្ខ្យ សោវណ្ណមយាយ ចាតិយា
អនេភសូបំ វិវិធំ វិយញ្ជនំ
ឧបនាមយី ភត្តុ មនុញ្ញរូបំ ។
តុវំយេហិ មំ ភារត ភុត្តវន្តំ
ឧបដ្ឋហុំ ភត្តុ មនោ វិនិត្វា
តតុត្តរំ មំ ឯិបតិ មហន្តំ
ឯត្ថហិ ភាមេហិ អនប្បភោហិ ។

(๖๓๐) ភរិយា មមេតា តិសតា អនុព្ពរ
សព្ពត្ថមជ្ឈា បតុមុត្តភភា

លំដាប់នោះ នាគរាជចាប់ដៃអាត្មាភាពឲ្យអង្គុយលើអាសនៈជាប្រមុខ (ពោលថា) នេះ អាសនៈ សូមលោកដ៏ចំរើនអង្គុយលើអាសនៈនេះ ព្រោះថា បណ្ដាបុគ្គលដែលគួរគោរពទាំងឡាយ លោកដ៏ចំរើន ទុកជាបុគ្គលគួរគោរពមួយរបស់ខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះជនន្ទ្រី នាងនារីដទៃមានសភាពរហ័សរហួន នាំទឹកចូលមកលាងដើងអាត្មាភាព ដូចជាប្រពន្ធ លាងដើងកស្ដាជាទីស្រឡាញ់ ។ មាននាងនារីម្នាក់ទៀត មានសភាពរួសរាន់ បានលើកនូវបាយ មានសម្ងួតប្រើន នឹងមួបក្រៀមផ្សេងៗ ដោយភាជន៍ ជាវិការៈនៃមាស ហើយបង្អោនចូលមកជិត ។ បពិត្រព្រះការតៈ នាងនារីទាំងឡាយ បានដឹងនូវចិត្តនៃព្រះកស្ដា (របស់ខ្ញុំ) ហើយចំរើនអាត្មាភាពដែលជាអ្នកបរិភោគរួចហើយ ដោយតូរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយ នាគរាជនោះប្រណិបត្តន៍អាត្មាភាព ដោយភាមគុណជាទិព្វដ៏ឧឡារកៃ មានប្រមាណច្រើន ដ៏ក្រៃលែងជាងតូរ្យតន្ត្រីនោះ ។

(๖๓๐) បពិត្រអាឡារៈ ភរិយាទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំនុ៎ះ ៣០០ នាក់ ភរិយាទាំងអស់ មានពាក់កណ្ដាលខ្លួន (រៀវល្អ) មានស្មើ ដ៏ក្រៃលែង ហាក់ដូចជាពណ៌ នៃផ្កាឈូក

អន្ធារ វិតាសុ តេ តាមតាភ
ឧទាមិ តេ តា បរិចារយស្សុ ។
(๒๓๑) សំវច្ឆរំ ធិព្វរសាឧកុត្តា
តថាស្សហំ ឧត្តរិ បច្ចភាសឹ
ជាតស្សរំ តត្ថ កថញ្ច លទ្ធំ
តាជស្សមាសំ វិមានសេដ្ឋំ ។
អធិច្ច លទ្ធំ បរិណាមជន្តេ
សយំ តតំ ឧទាហុ នេវេហិ ធិច្ច
ប្បាមិ តំ ជាតភរាជេតមត្ថំ
តាជស្សមាសំ វិមានសេដ្ឋំ ។
(๒๓๒) ជាធិច្ច លទ្ធំ ន បរិណាមជំ មេ
ន សយំ តតំ ជាបិ នេវេហិ ធិច្ចំ
សតេហិ តម្ភេហិ អថាបតេហិ
បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
(๒๓๓) តត្ថេវតំ តឹ បន ព្រហ្មចរិយំ
តត្ថស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាតោ
អត្តាហិ មេ ជាតភរាជេតមត្ថំ
តាជំ ឧ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

បពិត្រអាត្មាវរៈ លោកចូរធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ បំពោះស្ត្រីទាំង
នុ៎ះ ខ្ញុំនឹងឲ្យដល់លោកៗ ចូរឲ្យស្ត្រីទាំងនោះបំរើចុះ ។

(๖๓๑) អាត្មាភាពបានទទួលជំងឺរសៃនៃកាមគុណជាទិព្វ រស់មួយឆ្នាំ
កាលនោះ អាត្មាភាពសួរតទៅទៀតថា ព្រះអង្គជានាគ បាន
នូវសម្បត្តិនេះ ព្រោះធ្វើនូវកម្មអ្វី ព្រះអង្គបានវិមានដ៏ប្រសើរ
ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គបានដោយមិនមានហេតុ
ឬកើតអំពីបុគ្គលណាមួយ បង្អោនមកថ្វាយព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
ធ្វើឯង ឬពួកទេវតាថ្វាយ បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសួរសេចក្តីនេះ
នឹងព្រះអង្គ។ បានវិមានដ៏ប្រសើរ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(๖๓๒) វិមាននេះ មិនមែនខ្ញុំបានដោយមិនមានហេតុទេ មិនមែន
កើតអំពីបុគ្គលណា បង្អោនមកថ្វាយខ្ញុំទេ ខ្ញុំមិនមែនធ្វើ
ដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនមែនទេវតាឲ្យខ្ញុំទេ វិមាននេះ ខ្ញុំ
បានដោយកម្មរបស់ខ្លួន ជាអំពើឥតចាបគឺជាបុណ្យ ។

(๖๓๓) វត្តរបស់ព្រះអង្គដូចម្តេច ព្រហ្មចារ្យតើដូចម្តេច នេះជា
វិបាកនៃកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយដូចម្តេច បពិត្រនាគរាជ
សូមព្រះអង្គប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ វិមាននេះ តើព្រះអង្គបាន
ហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(๖๓๒) រាជា អហោសិ មកាជនមិស្សកេ
ឧយ្យានជនោ ជាម មហានុភាវកេ
សោ ឥត្ថិំ ជីវិតំ សំវិធិត្វា
អសស្សតំ វិបរិណាមធម្មំ ។
អន្ធញ្ច ជាឧញ្ច បសន្នចិត្តោ
សក្កច្ច ទានំ វិបុលំ អទាសិ
ទិជានភូតំ មេ ឃរំ ឥធាសិ
សន្តប្បតា សមណព្រាហ្មណា ច ។
មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច
បធិបយិំ យានមុបស្សយញ្ច
អច្ឆាទនំ សេយ្យមថន្នបានំ
សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។
តំ មេ វតំ តំ បន ព្រហ្មចរិយំ
តស្ស ស្សុកិណ្ណាស្ស អយំ វិបាកោ
នេនេវ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ
បហូតភក្ខំ ពហុអន្នបានំ ។
(๖๓๕) ឆក្ខត្តិ តីនេហិ ឧបេតរូបំ
ចំរដ្ឋតិកាំ ឯ ច សស្សតាយំ

(๖๓๔) ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះឧយ្យ ជន: ជាធំក្នុងវែនមគជ: មានអានុភាពធំ ខ្ញុំនោះបានដឹងច្បាស់នូវដំរិត ជារបស់ថោកទាបមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាបានឲ្យបាយនឹងទឹកជាទានបរិបូណ៌ ដោយគោរព ក្នុងកាលនោះ ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ជាទីប្រជុំរបស់សមណ: (ព្រាហ្មណ៍) ដូចជាអណ្តូង ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ខ្ញុំបានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយ ។ ខ្ញុំបានឲ្យផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបប្រទីបយានលំនៅ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ទីដេក នឹងបាយទឹក ជាទាន ដោយគោរព ក្នុងទីនោះ ។ អំពើនោះជាវត្តរបស់ខ្ញុំ អំពើនោះជាព្រហ្មចារ្យរបស់ខ្ញុំ នេះជាវិបាកនៃកម្មដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយនោះ ព្រោះហេតុនោះឯង វិមាននេះ ទើបមានចំណីដ៏ច្រើន មានបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើនដែលខ្ញុំបានហើយ ។

(๖๓๕) វិមាននេះ សម្បូរដោយការកំ តាំងសម្បូរដោយការប្រឹង តាំងនៅ អស់កាលយូរ តែមិនទៀងទាត់សោះទេ

អប្បាឧកាវ តំ មហាឧកាវំ
តេជសង្ខិនំ ហន្ត្វិ អតេជវន្តោ
កាមេវ ខាហវុឍ កឹ បដិក្ខ
ហត្ថត្ថមាកង្ខិ វនិព្វកានំ ។
កយំ ឧតេ អទ្ធកតំ មហន្តំ
តេជោ ឧតេ ឆាទ្ធកតំ ឧត្តមូលំ
កាមេវ ខាហវុឍ កឹ បដិក្ខ
កាលេសមាបជ្ជិ វនិព្វកានំ ។
(๒๓๖) ន មេ កយំ អទ្ធកតំ មហន្តំ
តេជោ ន សក្កា មម តេកិ ហន្តុំ
សតញ្ច ឆម្មានិ សុកិត្តិតានិ
សមុទ្ទវេលាវ ទុរច្ចយានិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ អឌ្ឍរ
ឧបោសថំ និច្ចមុបាវសាមិ
អថាកមុំ សោឌ្ឍស គោជបុត្តា
វដ្ដឹ កហេត្វាន ឧឌ្ឍញ្ច ចាសំ ។
ភេត្វាន ចាសំ អតិកស្ស វដ្ដឹ
ឧយឹសុ មំ សម្បរិតយ្ហ លុទ្ធា

ពួកអ្នកបរិភោគតិច មិនមានតេជៈ រមែងបៀតបៀន
ព្រះអង្គ ដែលមានភោគៈច្រើន មានតេជៈ បពិត្រព្រះអង្គ
មានចង្កឹមជាអាវុធ ព្រះអង្គមកលុះតណ្ហាប់ដៃ នៃពួកកោជ-
បុត្រ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ។ តេជៈរបស់
ព្រះអង្គទៅតាមភ័យដ៏ធំឬ ឬពិសរបស់ព្រះអង្គទៅតាមគល់
ឆ្នេញ បពិត្រព្រះអង្គ មានចង្កឹមជាអាវុធ ព្រះអង្គដល់នូវ
សេចក្តីលំបាក (ក្នុងសំណាក់) នៃពួកកោជបុត្រ តើព្រោះ
អាស្រ័យអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ។

(៦៣៦) តេជៈរបស់ខ្ញុំមិនមែនទៅតាមភ័យដ៏ធំទេ តេជៈគឺពិសរបស់ខ្ញុំ
ពួកកោជបុត្រទាំងនោះ មិនអាចនឹងបៀតបៀនទេ ធម៌ទាំង
ឡាយពួកសប្បុរសសំដែងល្អហើយ ជាធម៌លះបង់បានដោយ
ក្រ ដូចច្រាំងសមុទ្រ ។ បពិត្រអាឡារៈ ខ្ញុំរក្សាឧបោសថ
កាលថ្ងៃទី១៤ និងថ្ងៃទី១៥ ជានិច្ច គ្រានោះ ពួកកោជបុត្រ
១៦នាក់ កាន់ខ្សែនឹងអន្ទាក់ដ៏មាំដើរមក ។ ព្រានទាំងឡាយ
ទំលាយ(សរីរៈ) យកខ្សែខ្ញុំសច្រមុះ ហើយសែងនាំយកខ្ញុំទៅ

ឯតាទិសំ ឧត្តមបាំ តតិត្ថុំ
ឧទោសថំ អប្បដិកោបយន្តោ ។
(๒๓๗) ឯកាយនេ តំ បថេ អទ្ទសំសុ
ពលេន វណ្ណេន ចុបេតរូបំ
សិរិយា បញ្ញាយ ច ការិតោសិ
កំ(๑)ម្ពុយំ ជាត តទោ ករោសិ
(๒๓๘) ន បុត្តហេតុ ន ធនស្ស ហេតុ
ន អាយុនោ ចាបិ អទ្ធុវ ហេតុ
មនុស្សយោនិំ អភិបត្ថយានោ
តស្មា បវក្កម្ម តទោ ករោមិ ។
(๒๓๙) តុំ លោហិតក្ខោ រិមតន្តរំសោ
អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
សុវេសិតោ លោហិតចន្ទនេន
គន្ធព្ពកាវ ទិសា បភាសសិ ។
នេវិន្ទ្រិបត្តោសិ មហានុភាវោ
សព្ពេហិ ការេមហិ សមត្តិកោ
បុច្ឆាមិ តំ ជាតភវេតមត្តំ
សេយ្យា ឥតោ កេន មនុស្សលោកោ ។

---

๑ ម. កំ បត្តយំ ។

ខ្ញុំញ៉ាំងទុរជាសថ មិនឲ្យកម្រើក ចំអត់ទ្រាំ នូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ខ្លាំងនេះ ។

(๖๓๗) (ពួកកោដបុត្រដ៏ខ្លាំងនោះ) បានឃើញព្រះអគ្គជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកំឡាំងនឹងសម្បុរ ក្នុងផ្លូវជាទីដើរទៅនៃបុគ្គលតែម្នាក់ ព្រះអគ្គជាអ្នកចំរើនដោយសីលនឹងបញ្ញា បពិត្រនាគពជ ព្រះអង្គទំរាំងធ្វើតបៈ តើដើម្បីអ្វី ។

(๖๓๘) បពិត្រអាឡារៈ (ខ្ញុំធ្វើតបៈ) មិនមែនព្រោះហេតុកូន មិនមែនព្រោះហេតុទ្រព្យ មិនមែនព្រោះហេតុអាយុទេ ខ្ញុំប្រាថ្នាចំពោះ កំណើតនៃមនុស្ស ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំប្រឹងប្រែងធ្វើតបៈ ។

(๖๓๙) ព្រះអង្គមានចក្ខុក្រហម មានស្មៅព្រោងព្រាត មានខ្លួនប្រជាប់ហើយ មានសក់នឹងពុកមាត់កាត់កោរហើយ លាបហើយដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ហើយញ៉ាំងទិសទាំងឡាយឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចស្តេចគន្ធព្វ ។ ព្រះអង្គដល់នូវឫទ្ធិដូចជាឫទ្ធិនៃទេវតា មានអានុភាពធំ ប្រកបដោយកាមទាំងពួង បពិត្រនាគពជ ខ្ញុំសូមស្តែងនូវសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះអង្គថា មនុស្សលោកប្រសើរជាងតិរច្ឆានេះ តើដោយហេតុអ្វី ។

(๖๔๐) អទ្ធានំ ជាញ្ញត្រ យាតុសប្បដិសេវិតា
សុទ្ធី វ សំវិជ្ជតិ សីយោ វា
អមាញ្ញ លទ្ធាន មនុស្សយោនឹ
តាហាមិ ជាតិមរណាសប្ប មត្តំ ។

(๖๔๑) សំវច្ឆរេ មេ វសតោ តវន្តិកេ
អន្តេន ចានេន ឧបដ្ឋិតោស្មិ
អាមន្តយិត្វាន បលេមិ ជាត
និវេសវ្ហាស្មិ អហំ ឥធន្តុ ។

(๖๔๒) បុត្តា ច ធីតា អនុជីវិនោ ច
និក្ខាន្តុសិដ្ឋា ឧបតិដ្ឋតេ តំ
តេនុន្តុ តេ ជាតិសំសិត្ត តោចំ
បិយញ្ចិ មេ ទស្សនំ តុយ្ហ អទ្យ ។

(๖๔๓) យថាបិ មាតុ ច បិតុ អគារេ
បុត្តោ បិយោ បដិវិហាតោ វសេយ្យ
តតោបិ មយ្ហំ ឥធមេវ សេយ្យោ
ចិត្តញ្ចិ តេ ជាត មយិ បសន្នំ ។

(๖๔๐) បពិត្រអាត្មាវ: សេចក្តីបរិសុទ្ធិក្តី ការសង្រួមក្តី រឿរបាក
មនុស្សលេះកហើយ រមែងមិនមានឡើយ ខ្ញុំបើបានកំណើត
នៃមនុស្សហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃជាតិនឹងមរណៈ ។

(๖๔๑) ខ្ញុំនៅកងសំណាក់នៃព្រះអង្គអស់មួយឆ្នាំហើយ ព្រះអង្គក៏បាន
ទំនុកបំរុងដោយបាយនឹងទឹក បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសូមលះត្រឡប់
ទៅវិញ បពិត្រព្រះជនិន្ទ ខ្ញុំឃ្លាត(ពីមនុស្សលោក)យូរហើយ។

(๖๔๒) កូនប្រពន្ធនឹងពួកជនជាអ្នកវាសនៅ ដោយសារខ្ញុំ ។ បាន
ប្រឹនប្រដៅជានិច្ច ឲ្យបំរើលោក តើអ្នកណាមួយ មិនបាន
ថែទាំលោកខ្លះឬទេ បពិត្រអាត្មាវ: ព្រោះថាខ្ញុំមានការ
ស្រឡាញ់ពេញចិត្តចំពោះការបួបប្រទះនូវលោក ។

(๖๔๓) បពិត្រនាគរាជ ដូចយ៉ាងកូនជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតា
នឹងបិតា ដែលមាតាបិតាបានថែរក្សា ហើយឲ្យនៅកងផ្ទះ
(ការនៅ) របស់ខ្លួនក្តី នេះ ប្រសើរជាងការនៅ របស់កូន
នោះទៅទៀត ព្រោះថា ចិត្តរបស់អ្នកជ្រះថ្លាចំពោះខ្ញុំ ។

(๖๔๔) មណិ មមំ វិជ្ជតិ លោហិតង្កោ
ឯណាមហេ មណិវតំ ខុទ្ទកំ
អាទាយ ត្វំ តច្ច សកំ និកេតំ
លទ្ធា ធនន្តំ មណិមោសរជ្ជសុ ។
(๖๔๕) និដ្ឋា មយា មានុសកាមិ កាមា
អសស្សតា វិបរិណាមធម្មា
អាធីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
សទ្ធាយមំ បព្ភជិតោម្ហិ អជ្ជ ។
ឧមច្ចលានេវ បតន្តិ មាណវា
ឧហាក ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា
ឯតំភិ ទិស្វា បព្ភជិតោម្ហិ អជ្ជ
អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ ។
(๖๔๖) អទ្ធា ហវេ សេវិតព្ពា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឃនចិន្តិនោ
ជាគរិយ សុត្វាន តុវញ្ច្យរា
កាមេហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

(๖๔๘) តែរមណីរបស់ខ្ញុំមានពណ៌ក្រហម ជាគ្រឿងទាំមកនូវទ្រព្យ លោកចូរយក តែរមណីដ៏ថ្លៃថ្លា ទៅផ្ទះ របស់ខ្លួនចុះ លុះបានទ្រព្យហើយ ចូរទុកតែរមណីនោះ (ក្នុងពាងទឹក) ។

(๖๔๙) បពិត្រព្រះពជា តាមគុណទាំងឡាយ សូម្បីជារបស់មនុស្ស អាត្មាភាពបានឃើញហើយ ថាជារបស់មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា លុះអាត្មាភាពឃើញទោស ក្នុងតាមគុណទាំងឡាយ ទើបបួសដោយសទ្ធា ។ បពិត្រព្រះពជា មនុស្សទាំងឡាយក្មេងក្តី ចាស់ក្តី តាលមានសរីរៈបែកធ្លាយហើយ រមែងធ្លាក់ចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ អាត្មាភាពឃើញហេតុនេះហើយ ទើបចេញបួស សាមញ្ញគុណគឺបព្វជ្ជា ជាធម៌ប្រតិបត្តិមិនខុស ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ។

(๖๕๐) (ព្រះពជា...) ពួកជនណាមានប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុដ៏ច្រើន ពួកជននោះ បុគ្គលគប្បីសេពគប់បពិត្រអាឡារតាបស ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវបុណ្យដ៏ច្រើន ព្រោះបានស្តាប់ (នូវពាក្យ) របស់នាគពជផង របស់លោកផង ។

(๖๖๗) អទ្ធា មាវេ សេវិតព្ពា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឃានចិន្តិនោ
ជាគរញ្ច សុត្វាន មមញ្ច ភទ្ទ
ករោហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិតិ ។

សង្ខេបាលជាតកំ ចតុត្ថំ ។

បុល្លសុតសោមជាតកំ

(๖๖๘) អាមន្តយាមិ ឯតមំ មិត្តាមច្ចេ ចាវិសេ ច
សិរស្មិ បលិតំ ជាតំ បញ្ចដ្ឋានិ ភេចហិ ។

(๖๖๙) អកុំ មេ កិច្ចំ នុ កណាសិ
សល្លំ មេ នេវ ខុរសិ ករេឡសិ
សត្តសតា តេ ភរិយា
កិច្ចំ នុ តេ តា ភវិស្សន្តិ ។

(๖๗๐) បញ្ចយិហិន្តិ ឯតា ឧមាក
អញ្ញំបិ តា តមិស្សន្តិ
សក្កញ្ច បត្ថយានោ
តេនាហំ បញ្ចដិសញ្ញមិ ។

(៦៤៧) (អាឡារគាបស ..) ពួកជនណា មានប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុដ៏ប្រើន ពួកជននោះ បុគ្គលគប្បីសេពគប់ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យ របស់អាត្មាភាពនឹងនាគហើយ សូមព្រះអង្គធ្វើបុណ្យឲ្យច្រើន ។

ចប់ សង្ខបាលជាតក ទី ៤ ។

ពុល្លសុតសោមជាតក

(៦៤៨) (ព្រះបាទសុតសោម ត្រាស់ថា) ខ្ញុំប្រាប់អ្នកនិគម មិត្រ អាមាត្យនឹងបរិស័ទឲ្យដឹងថា ស្លាកើតលើក្បាលហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ។

(៦៤៩) (អាមាត្យម្នាក់ ក្រាបទូលថា) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ព្រះឧក្កាវ មិនចំពោះដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ ហាក់ដូចជាញាំងកូនសរ ឲ្យប្រហារត្រង់ដើមទ្រូង របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គ ចំនួន ៧០០ នាក់ ស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គទាំងនោះ នឹងទៅជាដូចម្តេច ។

(៦៥០) (ព្រះរាជា...) ស្រីស្នំក្មេងៗទាំងនេះ នឹងប្រាកដ (តាមអំពើរបស់ខ្លួនៗ) ឬក៏ស្រីស្នំទាំងនោះ នឹងទៅរកស្តេចដទៃ ឯខ្ញុំប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំនឹងបួស ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

(๖๔๑) ขุลฺลกุกฺกุ เม อาสิ สุตโสม
ยสฺส เต โลมหมฺหา มาตา
ยสฺส เม วิลปนฺติยา
อนเปกฺขา ปพฺพชิ เต ฯ
ขุลฺลกุกฺกุ เม อาสิ สุตโสม
ยสฺส ตสฺส อหมฺหิ วิชายิสฺสุ
ยสฺส เม วิลปนฺติยา
อนเปกฺขา ปพฺพชิ เต ฯ

(๖๔๒) โกกา นาเมสา ชมฺพา สุตโสม
กกา จ นาม ปพฺพชา
ยสฺส เม อาสุ ปิณฺฑา ปหาย
อนเปกฺขา ปพฺพชิ เต ฯ

(๖๔๓) ปุตฺตมิว ขตฺติโย ตหาเก
ชหาติ อมฺพฺภนฺเยาทฺธา
ตญฺจ เสปิ ตสฺส อปสฺสตฺถ
ตเมว ขุทฺทกุกฺกุ ปิวกฺขติ ฯ

(๖๙๑) (ព្រះវរពោធិសត្វជាមាតា...) នែសុតសោម ខ្ញុំបានអ្នកដោយកម្រណាស់ នែព្រះសម្មតិទេព ព្រោះខ្ញុំជាមាតារបស់អ្នក កាលខ្ញុំកំពុងយំសោក អ្នកឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ(ចេញទៅ) បួស ។ នែសុតសោម ខ្ញុំបានអ្នកដោយកម្រណាស់ នែព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំបានប្រសូតអ្នកមក កាលខ្ញុំកំពុងយំសោក អ្នកឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។

(๖๙๒) (ព្រះវរពោធិសត្វជាបិតា...) នែសុតសោម នេះជាទំនៀមឈ្មោះអ្វី បព្វជ្ជា ឈ្មោះអ្វី នែព្រះសម្មតិទេព ព្រោះអ្នកជាកូនរបស់យើង លះបង់នូវយើង ដែលជាមនុស្សចាស់ជរា ឥតអាឡោះអាល័យសោះ (ចេញទៅ) បួស ។

(๖๙๓) បុត្រទំាងឡាយ របស់អ្នកមានច្រើន ហើយនៅក្មេង មិនទាន់ដល់នូវវ័យ មានពាក្យពីរោះ យើងយល់ថា បុត្រទំាងឡាយនោះកាលមិនឃើញអ្នក ទំាងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

(๖๕๔) បុត្តេមា ច មេ ฝเตมา
ธมา เวมา អប្បត្តយោញ្ញេមា
មញ្ញេមា សញ្ញេមាមិ តុម្ហេមា
ចិរំបិ ឋត្វា វិនាភាវេ ។

(๖๕๕) ឆិន្នំ ឧ តុយ្ហំ មាធយំ
អាទ្ធ ករុណា ច ឧត្តំ អម្ហេសុ
យំ ឆោ វិកឆន្ទិយោ
អនបេក្ខោ បញ្ចសំ ឆេវ ។

(๖๕๖) ឧ ច មយ្ហំ ឆិន្នំ មាធយំ
អត្តំ ករុណាមិ មយ្ហំ តុម្ហេសុ
សក្កញ្ច បត្តយមាឆោ
ឆេឆាហំ បញ្ចសិស្សាមិ ។

(๖๕๗) ពុល្លរុំ មេ អាសិ សុតសោម
យស្ស ឆេ អហំ ភរិយា
យំ មេ វិលបន្តិយា
អនបេក្ខោ បញ្ចសំ ឆេវ ។
ពុល្លរុំ មេ អាសិ សុតសោម

(๖๙๔) (ព្រះពជា...) ការតាំងនៅអស់កាលយូរ ហើយព្រោតប្រាស
ចាកបុត្រ នឹងធីតារបស់ខ្ញុំទាំងនុ៎ះ ដែលនៅក្មេងមិនទាន់ដល់
នូវវ័យ មានពាក្យពីពេះផង ចាកសង្ហារទាំងពួងផង ចាក
ព្រះអង្គផង (ជាសការៈទៀង) ។

(๖๙๕) (ស្រីស្នំទាំង ๗๐๐ នាក់...) ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គកាត
ជាច់ហើយឬ ឬថាមិនមានសេចក្តីករុណា ចំពោះពួកយើង
ទាំងឡាយទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ (លះបង់) ពួក
យើង ដែលកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ ព្រះអង្គឥតមានសេចក្តីអាឡោះ
អាល័យ (ចេញទៅ)បួស ។

(๖๙๖) (ព្រះពជា...) ហឫទ័យរបស់យើងមិនបានកាត់ ទាំងសេចក្តី
ករុណារបស់យើង ក៏នៅមានក្នុងពួកនាង តែយើងប្រាថ្នា
នូវឋានសួគ៌ ព្រោះហេតុនោះ បានជាយើងនឹងបួស ។

(๖๙๗) (អគ្គមហេសី...) បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម
(ទីអគ្គមហេសី) ឈ្មោះថាខ្ញុំម្ចាស់បានដោយកម្រ ខ្ញុំម្ចាស់
ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាល
ខ្ញុំម្ចាស់កំពុងតែយំសោក ព្រះអង្គឥតមានសេចក្តីអាឡោះ
អាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។ បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាម
សុតសោម (ទីអគ្គមហេសី) ឈ្មោះថាខ្ញុំម្ចាស់បានដោយកម្រ

ยสฺส เต อหิ ภาวิตา
ยิ เม ภาสิตมิสฺสิ
อนเปกฺขา ปหาสฺสสิ เอวา ฯ
ปริปกฺกา เม ภเยฺย ภาสิตา
ยาว มิ วิชาเนาติ
มหิ ฆภา วิมุจฺจติ
ปญฺจา ขุทฺทาภิ อนฺตกา ฯ
(๖๕๘) ปริปกฺกา เต ภเยฺย ภาสิตา
สพฺเพ ตฺวิ วิชานาติ
ปุพฺเพ อเนกสหสฺเสสุ
ตเม ทิฏฺฐา ปหาสฺสสิ ฯ
(๖๕๙) มา ตฺวิ ภเณ ขุทฺธิ มา เสาธิ
วนถมิรมตฺตกิ
อาโรหา ยาวตาสาธิ
อนเปกฺขา อหิ ภวิสฺสสิ ฯ
(๖๖๐) เสา ตเม อสฺม เสาเปสิ
ภิ ภเณสิ เปกฺขสิ ขิ ปิ ฆาตฺยา

ខ្ញុំម្ចាស់ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ (លះបង់) នូវបដិសន្ធិកង់ផ្ទៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។ គតិដែលតាំងនៅក្នុងផ្ទៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ចាស់ហើយ (សូមព្រះអង្គវង់ចាំ) ទំពាំខ្ញុំម្ចាស់ប្រសូតគតិនោះសិន កុំឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ជាស្ត្រីមេម៉ាយម្នាក់ឯង ឃ្លានយើញសេចក្តីទុក្ខកង់កាលជាខាងក្រោយឡើយ ។

(๖๕๘) (ព្រះរាជា...) គតិដែលតាំងនៅកង់ផ្ទៃរបស់នាងចាស់ហើយ ណ្ហើយ នាងចូរប្រសូតបុត្រ ដែលមានសម្បុរ មិនថោកទាប (ដោយសួស្តី) យើងនឹងលះបង់បុត្រ ហើយ(ចេញទៅ)បួស ។

(๖๕๙) ម្នាលនាងចន្ទាទេវី មានព្រះនេត្រស្មើដោយផ្កាកណ្ហិការកុំ នាងកុំយំ កុំសោកឡើយ ចូរឡើងកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរវិញចុះ យើងមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យទេ នឹងចេញទៅ(បួស)។

(๖๖๐) (ព្រះរាជបុត្រឃ្លង...) បពិត្រព្រះមាតា បុគ្គលណាធ្វើឲ្យព្រះមាតាទ្រង់ព្រះក្រោធ ព្រះមាតាទ្រង់ ព្រះកន្សែងផង ទ្រង់សំឡក់ចំពោះខ្ញុំយ៉ាងខ្លាំងផង តើព្រោះហេតុអ្វី

ปตฺตลีสนิปาเต ปญฺจมํ ปุณฺณสุตสោមชาตกំ

กំ អาหฺวំ យาเตมิ

ญาตีនំ ๆนิกฺขมามานំ ฯ

(๒๖๑) ธมฺมោ สោ สกฺกา หนฺตุំ

วิวิตาวี ยោ มំ តาត តោเปสิ

បិតา តេ មំ តาត អវច

អธเปกฺขោ អหំ តមิสฺสามิ ฯ

(๒๖๒) យោหំ បุเพฺพ រเถន យាមิ ๆยฺยานំ

មตฺตกุญฺชเร ច យោเธมิ

សុតសោเม បพฺพជิเต

តេ ๆនានំ តរิสฺสามิ ฯ

(๒๖๓) មาតุ ច เม ๆនฺตฺวา

ชีวิตสฺส ច តาតุโน អតาមสฺส

หาเปมิ เม តហิំ

ธมฺมោ តេ ๆតោ អតาយានំ ฯ

(๒๖๔) ๆชฺชหิ ตฺวំ តាត

ឥមំ តុមารំ រเมหิ អញฺញត

ជាណាញាតិដែលកំពុងរមិលមើល ខ្ញុំសម្លាប់ញាតិណា ដែលជាមនុស្សដែលគេមិនគួរសំឡាប់ ។

(๖๖๑) (ព្រះរាជមាតា...) ម្នាលកូន បុគ្គលណាជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម ញុំាងអញឲ្យក្រោធ បុគ្គលនោះ កូនឯងមិនអាចសំឡាប់បានទេ ម្នាលកូន ព្រះរាជបិតារបស់កូនឯង បានត្រាស់នឹងម្ពាយថា យើងមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យទេ នឹងទៅ (ប្លួស) ។

(๖๖๒) (ព្រះរាជនុសេចឆ្ងន...) កុងកាលមុន ខ្ញុំទៅកាន់ស្ងួនតុឡាន ដោយរថ បានចូរាំងនឹងដំរីចុះប្រែងតាំងឡាយ កាលបើព្រះបិតាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម ទ្រង់ព្រះផ្ទួសហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ។

(๖๖๓) (ព្រះរាជនុសម្លួន...) កាលព្រះមាតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កំពុងទ្រង់ព្រះតនៃ្យងផង កាលព្រះជេដ្ឋភាតានៃទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនប្រាថ្នា (នឹងឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ព្រះផ្ទួស)ផង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងចាប់ព្រះហស្តរបស់ព្រះអង្គទុក កាលបើពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនចង់ឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ផ្ទួស ព្រះអង្គនឹងយាងទៅមិនបានទេ ។

(๖๖๔) (ព្រះបិតា...) ម្នាលមេនំ នាងចូរក្រោកឡើង (ចូរកាន់យកនូវកែវមណីនេះ) ហើយញុំាងកុមារនេះឲ្យត្រេកអរក្នុងទីដែលចុះ

អា មេ បរិសុទ្ធមគាសិ
សក្កំ មម បត្តយានស្ស ។
(๖๖๕) យទ្ធដ្ឋំ ឧនេយ្យុំ បកង្ខំ
កោ នុ មេ ឥមិនា អត្ថោ
សុតសោមេ បព្ភដេ
កិំ នុ មេនំ ករិស្សតិ ។
(๖๖๖) កោសោ ច តុយ្ហំ វិបុលោ
កោដ្ឋាគារញ្ច តុយ្ហំ បរិបូរំ
បថវី ច តុយ្ហំ វិជិតា[๑]
រមស្សុ មា បព្ភដិ នេវ ។
(๖๖๗) កោសោ ច មយ្ហំ វិបុលោ
កោដ្ឋាគារញ្ច មយ្ហំ បរិបូរំ
បថវី ច មយ្ហំ វិជិតា
តំ ហិត្វា បព្ភដិស្សតិ ។
(๖๖๘) មយ្ហំបិ ឆនំ បហូតំ
សង្ខាតុំ នោបិ នេវ សក្កោមិ
តំ តេ ឧទាហំ សព្ភមេ
រមស្សុ មា បព្ភដិ នេវ

---

๑ ម. វិជិតាវី ។

កាលបើអញកំពុងប្រាថ្នាហានសួគ៌ កុំឲ្យកុមារនេះធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់អញឡើយ ។

(๖๖๕) (ស្រីមេនំ...) ណ្ហើយចុះ អញនឹងថ្វាយនូវកែវមណីមានរស្មីល្អនេះទៅវិញចុះ កែវមណីនេះមានប្រយោជន៍អ្វី ដល់អញ កាលបើ ព្រះពាជាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម ព្រះទ្រង់ផ្ទួសហើយ អញនឹងធ្វើកែវមណីនេះដូចម្តេច ។

(๖๖๖) (មហាសេនគុត្ត...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឃ្លាំងតូចរបស់ព្រះអង្គពេញ ឃ្លាំងធំរបស់ព្រះអង្គពេញ ទាំងផែនដីព្រះអង្គក៏ទ្រង់ឈ្នះហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់រីករាយ សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់ព្រះផ្ទួស ។

(๖๖๗) (ព្រះពាជា...) ឃ្លាំងតូចរបស់ខ្ញុំក៏ពេញ ឃ្លាំងធំរបស់ខ្ញុំ ក៏ពេញ ទាំងផែនដី ខ្ញុំក៏បានឈ្នះហើយ ខ្ញុំនឹងលះបង់ នូវទ្រព្យទាំងនោះហើយទៅបួស ។

(๖๖๘) (កុលពន្ធនសេដ្ឋី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទ្រព្យរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមានច្រើន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនអាចនឹងកប់បាន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងថ្វាយទ្រព្យទាំងនោះដល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រេកអរ សូមកុំទ្រង់ព្រះផ្ទួស ។

ปัญจสีลสมาทานกถา ปฐมภาณวารกถา

(๖๖๙) ยาวตา หิ เต ฉฬภิญฺญา
กรุลาวฺหยน ปูชิตา ตยา มุนิ
สพฺเพ ปตฺตมหาพลา
เตนาหำ ปฏิสฺสเวมิ ฯ
(๖๗๐) ขุทฺทกมฺหิ สาสเน ภยา
อาตงฺกา ปมาทา ชีวิตา
พหุกา หิ อนฺตรายา
อาชฺชหำ ปฏิสฺสเวมิ ฯ
(๖๗๑) ยทิ จ ตุยฺหิ รุจิตา สุตสโม
อาชฺชาหนิ ตุวำ ปฏฺฐ
อหำปิ ปฏิสฺสเวมิ
น ขุสฺสเห ตยา วินา อหำ ภาสิตุ ฯ
(๖๗๒) ยทิ สกฺกา ปฏิสฺสเวตุ นาเรน
ยทิ ปฏิสฺสเวตุ ฉนเรน จ ฯ
(๖๗๓) สุตสโม ปฏิสฺสเวสิ
กาฬนฺทาย กราวิสฺสเม ฯ
(๖๗๔) ขุปนิยฺยาเตสิ มญฺเญ
ปริตฺตำ ขุ ตาย ปจฺฉิมาย

(๖๖๙) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកុលពន្ធនវឌ្ឍនៈ ខ្ញុំដឹងថាទ្រព្យរបស់អ្នកមានច្រើន អ្នកបូជាខ្ញុំហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ខ្ញុំប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ហេតុនោះ ខ្ញុំនឹងបួស ។

(๖๗๐) ម្នាលសោមទត្ត ខ្ញុំជាអ្នកអផ្សុកយ៉ាងខ្លាំង សេចក្តីមិនត្រេកអរ (ក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្ទះ) មកគ្របសង្កត់ខ្ញុំហើយ សេចក្តីអន្តរាយមានច្រើនណាស់ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះ មិនខាន ។

(๖๗๑) (ព្រះកនិដ្ឋភាតាព្រះនាម សោមទត្ត...) បពិត្រព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម បព្វជ្ជាកម្មនេះ ព្រះអង្គទ្រង់ពេញព្រះទ័យហើយ ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គបួសក្នុងថ្ងៃនេះចុះ តាំងពីខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំសោតទៀត ក៏នឹងបួសដែរ (ព្រោះ) ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បើវៀរចាកព្រះអង្គហើយ នឹងមិនអាចឋិតនៅបានទេ ។

(๖๗๒) (ព្រះរាជា...) អ្នកឯងមិនអាចនឹងបួសបានទេ ព្រោះថា បុគ្គលនីមួយក្នុងនគរប្តូរក្នុងជនបទ នឹងមិនទាំគាបំអិនអាហារឡើយ ។

(๖๗๓) (មហាជន...) កាលបើព្រះបាទសុតសោមទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ តើឥឡូវនេះ ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ។

(๖๗๔) (ព្រះរាជា...) យើងសំគាល់ថា ជីវិតនេះ រមែងវិនាសសូន្យទៅ ដូចទឹកដំណក់ (ដែលគេដាក់) ក្នុងភាជនៈ

ฆรำ สุขริตฺวาเน ปีริเต
ธ ธ ขมชฺชิตุ ตาเลา ๆ
ขุขชิยฺยาตีธิ มญฺเญ
ขริตฺตำ ขุธกำร ปณฺฑิตาชิ
ฆรำ สุขริตฺวาเน ปีริเต
อช ตาลา ขมชฺชิตุ ๆ
เต วฑฺฒยนฺติ ชิรยิ
ตีรชฺชาธโยธิญฺ ขิตฺตวิสยญฺ
ตณฺหาตนฺตนตฺตา
วฑฺเฒนฺติ อสุรกายิ ๆ

(๖๗๕) ตุมาญฺเญ รชกฺกิ อวิโรเธ
ขุชฺชกขิฺหิ ธ ชาสาเธ
มญฺเญ โธ เกสา ชิณฺณา
ยสสฺสิโธ ธมฺมราชสฺส ๆ

(๖๗๖) อยมสฺส ชาสาโธ
สาวณฺณาขุชฺชาลงฺการิตีติ ตีณฺณา
ย[๑]หิมชุวิธิ ภชา
ขริตีณฺณา ตีตฺตาเรหิ ๆ

๑ ฉ. ยหิ ๆ

កាលបើជីវិតតិចយ៉ាងនេះ កាលនេះមិនមែនជាកាលគួរប្រមាទ
ទេឬ ។ យើងសំគាល់ថា ជីវិតនេះរមែងរីងស្ងួតទៅ ដូចទឹក
ដ៏តិចក្នុងពាងធ្លុះ កាលជីវិតតិចយ៉ាងនេះ កោតតែជនពាល
ទាំងឡាយប្រមាទ ។ ជនពាលទាំងនោះ រមែងញុំាងនរក
តិរច្ឆានកំណើត នឹងបេតវិស័យឲ្យចំរើន ជាអ្នកជាប់ដោយ
គ្រឿងចងគឺតណ្ហា រមែងញុំាងអសុរកាយឲ្យចំរើន ។

(๖๗๕) (មហាជន...) គំនរធូលី ហុយឡើងក្នុងទីជិតបុប្ផកប្រាសាទ
ពួកយើងសំគាល់គំនរធូលីនោះថាជា ព្រះកេសាដែលព្រះ
ធម្មរាជ ព្រះអង្គមានយស របស់យើង ទ្រង់កាត់ហើយ ។

(๖๗๖) ព្រះរាជា ដែលពួកស្រីស្នំហែហមហើយ យាងទៅ
ក្នុងប្រាសាទណា ប្រាសាទនេះ របស់ព្រះរាជានោះ
ដ៏ដេរដាស ដោយផ្កាមាស នឹងកម្រងផ្កាផ្សេងៗ ។

อายมสฺส ชาสาเขา

เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสุ เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสุ

ยมหิมฺหิ ฐิตา ภชา

ปริกิณฺณา ญาตีสงฺฆา ฯ

ฉฏฺฐมสฺส ภริยาย

เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสุ เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสุ

ยมหิมฺหิ ฐิตา ภชา

ปริกิณฺณา ฉฬภิญฺญาหิ ฯ

ฉฏฺฐมสฺส ภริยาย

เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสุ เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสุ

ยมหิมฺหิ ฐิตา ภชา

ปริกิณฺณา ญาตีสงฺฆา ฯ

อายมสฺส อาโรจยนฺติยา

สุปุปฺผิตา สพฺพรุกฺขลตา วนฺตา

ยมหิมฺหิ ฐิตา ภชา

ปริกิณฺณา ฉฬภิญฺญาหิ ฯ

ព្រះរាជាដែលពួកព្រះញាតិហែហមហើយ យាងទៅក្នុងប្រា-
សាទណា ប្រាសាទនេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាស
ដោយផ្កាមាសនឹងកម្រងផ្កាផ្សេងៗ ។ ព្រះរាជាដែលពួកស្រីស្នំ
ហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់បន្ទប់សម្រាប់ផ្ទំណា បន្ទប់
សម្រាប់ផ្ទំនេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាស
នឹងកម្រងផ្កាផ្សេងៗ ។ ព្រះរាជាដែលពួកញាតិហែហមហើយ
ទ្រង់យាងទៅកាន់បន្ទប់សម្រាប់ផ្ទំណា បន្ទប់សម្រាប់ផ្ទំនេះ
របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាសនឹងកម្រងផ្កា
ផ្សេងៗ ។ ព្រះរាជាដែលស្រីស្នំហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅ
កាន់ទីព្រៃឈើអសោកណា ទីព្រៃឈើអសោកនេះ របស់ព្រះ
រាជានោះ មានផ្កាក៏ល្អ សព្វៗ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

สุត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អយមស្ស អាសោការាមោ

សុបុប្ផិតា សព្ពកាលិកា រម្មា

យហិំ មនុរិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

ឥទមស្ស ឧយ្យានំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុរិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ឥទមស្ស ឧយ្យានំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុរិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

ឥទមស្ស កណិការារាមំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុរិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះពជាដែលពួកញាតិហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លងទីព្រៃ
ឈើអសោកណា ទីព្រៃឈើអសោកនេះ របស់ព្រះពជានោះ
មានផ្កាវែកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពជាដែលពួក
ស្រីស្នំហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លងនន្ទាវនណា នន្ទាវននេះ
របស់ព្រះពជានោះ មានផ្កាវែកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត។
ព្រះពជាដែលពួកញាតិហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លងនន្ទាវន
ណា នន្ទាវននេះ របស់ព្រះពជានោះ មានផ្កាវែកល្អសព្វ ។ កាល
គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពជាដែលពួកស្រីស្នំហែហមហើយ
ទ្រង់យាងទៅកាន់ព្រៃឈើកណិការណា ព្រៃឈើកណិការនេះ
របស់ព្រពជានោះ មានផ្កាវែកល្អសព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត។

ឥធមស្ស កាឡាំ តារវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុវិចរិ ភជា

បរិកំ ណ្ហា ញាតិសង្ឃេន ។

ឥធមស្ស ចាដលិវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុវិចរិ ភជា

បរិកំ ណ្ហា ឥត្ថាគារេហិ ។

ឥធមស្ស ចាដលិវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុវិចរិ ភជា

បរិកំ ណ្ហា ញាតិសង្ឃេន ។

ឥធមស្ស អម្ពវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មនុវិចរិ ភជា

បរិកំ ណ្ហា ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះពាជាដែលពួកញាតិហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃឈើតណិការណា ព្រៃឈើតណិការនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកស្រីស្នំហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃប្រនៀងណា ព្រៃប្រនៀងនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកញាតិហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃប្រនៀងណា ព្រៃប្រនៀងនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អសព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកស្រីស្នំហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃស្វាយណា ព្រៃស្វាយនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

สุตฺตนฺตปิฏกเ ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ฯเปฯ อยฺยสฺส อยฺยวโร

สุปฺปฏิตฺตํ สพฺพกาลิกํ ธมฺมํ

ยมหมนฺวิจรึ กวา

ปริกิณฺณา ญาตีสงฺฆา ฯ

อยมสฺส เหตุทกฺขิณา

สพฺพญฺญา อญฺญาเปหิ ปีติกิณฺณา

ยมหมนฺวิจรึ กวา

ปริกิณฺณา ฯเปฯ ฯ

อยมสฺส เหตุทกฺขิณา

สพฺพญฺญา อญฺญาเปหิ ปีติกิณฺณา

ยมหมนฺวิจรึ กวา

ปริกิณฺณา ญาตีสงฺฆา ฯ

[๖๗๗] กวา เหเต[1] ปฏิปชฺชนฺติ สุตฺตเสเวตเว

วฏฺเฏ ภยมิกฺขนฺเต

กาสาวกณฺฐวสเน

ปาเตว ปกฺกมนฺติ จรนฺติ ฯ

---

๑ ม. กวา หิ เหเต ฯ

ព្រះពាជាដែលពួកញាតិហៃហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លងព្រៃស្វាយណា ព្រៃស្វានេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្លាឫកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកស្រីស្នំហៃហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លងស្រះបោក្ខរណីណា ស្រះបោក្ខរណីនេះ របស់ព្រះពាជានោះ ដ៏ដេរដាស (ដោយផ្កាជលជាត នឹងផ្កាឋលជាត) ដ៏កុះករដោយពួកអណ្ឌជៈ (គួរជាទីរីករាយចិត្ត) ។ ព្រះពាជាដែលពួកញាតិហៃហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លងស្រះបោក្ខរណីណា ស្រះបោក្ខរណីនេះ របស់ព្រះពាជានោះ ដ៏ដេរដាស (ដោយផ្កាជលជាតនឹងឋលជាត) ដ៏កុះករដោយពួកអណ្ឌជៈ គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

(៦៧៧) ព្រះពាជាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម បានលះបង់ពាជសម្បត្តិនេះហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះផ្នួស ទ្រង់ព្រះពស្ត្រកាសាយៈ ស្តេចយាងទៅតែមួយព្រះអង្គឯង ដូចជាដំរីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ។

បត្តាលីសនំជាតេ ឧត្តានំ

(๖๗๘) មាស្សុ បុព្វេ រតិកីឍិតាឯ
មាសិតាឯ អនុស្សរិត្ថ
មា ភេ ភោគា មាធិសុ
សុរម្ភញ្ចិ សុឧស្សវំ ឯតរំ ។
មេត្តចិត្តញ្ច ភាវេថ
អប្បមាណំ ទិវា ច រត្តោ ច
អថ កត្ថិត្ថ នេវបុរំ
អាវាសំ បុញ្ញកម្មិនន្តិ ។

ចុលសុតសោមជាតកំ បញ្ចមំ ។

ពិស្សុទ្ធាំ

សុវបណ្ណាតជម្ពុកា កុណ្ឌលិនោ
វារកញ្ញមលម្ពុសជាតកំ ច
បវរុត្តមសន្ធិសិរីរុយ្ហោ
សុតសោមអរិន្ទមភជវភេ ។

បត្តាលីសនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

---

(៦៧៨) (ព្រះរាជា...) អ្នកចាំងឡាយកុំព្រួកការលេងដោយសេចក្តីត្រេកអរ នឹងការសើចក្នុងកាលមុនឡើយ កាមចាំងឡាយកុំបៀតបៀនពួកអ្នកឡើយ នគរឈ្មោះសុទស្សនៈ ជាទីគួរកោតយ (អ្នកចាំងឡាយកុំព្រួកឡើយ) ។ អ្នកចាំងឡាយ ចូរចំរើនមេត្តចិត្ត រកប្រមាណមិនបាន ចាំងវិថីចាំងយប់ ទើបពួកអ្នកនឹងទៅកាន់ទេពបុរី ដែលជាលំនៅពួកអ្នកមានបុញ្ញកម្ម ។

ចប់ បុល្លសុតសោមជាតក ទី ៥ ។

ឧទ្ទានដែបត្តាលីសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីសេកជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្មោះដម្ពុកៈ ១ ពួកព្រះរាជាមានកុណ្ឌល ១ ជាតកនាងអលម្ពុសា ជាតកញ្ញាដ៏ប្រសើរ ១ នាគរាជមានសិរី ឈ្មោះសង្ខបាល ដ៏ប្រសើរ ១ អរិន្ទមរាជដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមសុតសោម ១ ។

ចប់ បត្តាលីសនិបាត ។

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ
ឥវរមោ ភាគោ

មាតិកា		អង្កេ
បកិណ្ណកនិបាតេ	សាលិកេទារជាតកំ បឋមំ	១
	ចន្ទកិន្នរជាតកំ ទុតិយំ	៤
	មហាទុក្កដជាតកំ តតិយំ	៨
	ទុទ្ទាលកជាតកំ ចតុត្ថំ	១៣
	កិសជាតកំ បញ្ចមំ	១៧
	សុរុចិជាតកំ ឆដ្ឋំ	២៣
	បញ្ចុបោសថិកជាតកំ សត្តមំ	២៧
	មហាមោរជាតកំ អដ្ឋមំ	៣១
	តច្ឆសូករជាតកំ នវមំ	៣៦
	មហាវាណិជជាតកំ ទសមំ	៤០
	សាធីនពជជាតកំ ឯកាទសមំ	៤៤
	ទសព្រាហ្មណជាតកំ ទ្វាទសមំ	៤៨
	កិក្ខាបរម្បរជាតកំ តេរសមំ	៥៧

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯរមភាគ

មាតិកា

		ទំព័រ
បកិណ្ណកនិបាត	សាលិកេទារជាតក ទី ១	១
	បន្ទកំន្ទរជាតក „ ២	៤
	មហាឧក្កុសជាតក „ ៣	៨
	ឧទ្ទាលកជាតក „ ៤	១៣
	ភិសជាតក „ ៥	១៧
	សុរុចិជាតក „ ៦	២៣
	បញ្ចុបោសថិកជាតក „ ៧	២៧
	មហាមោរជាតក „ ៨	៣១
	តច្ឆសូករជាតក „ ៩	៣៦
	មហាវាណិជជាតក „ ១០	៤០
	សាធិនវាជិជាតក „ ១១	៤៤
	ទសព្រាហ្មណជាតក „ ១២	៤៨
	ភិក្ខាបរម្បរជាតក „ ១៣	៥៧

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា

			អង្កៃ
វិសតិនិបាតេ	មាគន្ធជាតកំ	បឋមំ	๖๒
	ចិត្តសម្ភូតជាតកំ	ទុតិយំ	๖๘
	សិរិវាណជាតកំ	តតិយំ	๗๔
	សិរីមន្ទជាតកំ	ចតុត្ថំ	๘๐
	ភេហានមិគជាតកំ	បញ្ចមំ	๘๘
	ហំសជាតកំ	ឆដ្ឋំ	๙๓
	សត្តិគុម្ពជាតកំ	សត្តមំ	๙๘
	កណ្ហាតិយជាតកំ	អដ្ឋមំ	๑๐๒
	សោមនស្សជាតកំ	នវមំ	๑๐๘
	ចម្មវិយ្យជាតកំ	ទសមំ	๑๑๙
	មហាបលោភនជាតកំ	ឯកាទសមំ	๑๒๙
	បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ	ទ្វាទសមំ	๑๓๐
	ហត្ថិបាលជាតកំ	តេរសមំ	๑๓๙
	អយោឃរជាតកំ	ចុទ្ទសមំ	๑๔๒

សន្ទីកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

វិសតិនិបាត

មាតង្គជាតក	ទី	๑	๖๒
ចិត្តសម្ភូតជាតក	"	๒	๖๘
សិរិវាណិជាតក	"	๓	๗๔
សិរីមន្ទជាតក	"	๔	๘๐
រោហនមិគជាតក	"	๕	๘๘
ហំសជាតក	"	๖	๙๓
សត្តិគុម្ពជាតក	"	๗	๙๘
ភល្លាតិយជាតក	"	๘	๑๐๒
សោមនស្សជាតក	"	๙	๑๐๘
ចម្បេយ្យជាតក	"	๑๐	๑๑๕
មហាបលោភនជាតក	"	๑๑	๑๒๕
បញ្ចបណ្ឌិតជាតក	"	๑๒	๑๓๐
ហត្ថិបាលជាតក	"	๑๓	๑๓๕
អយោឃរជាតក	"	๑๔	๑๔๒

មាតិកាបត្តានិ

	មាតិកា		អង្កេ
តឹសនិបាតេ	តឹឆន្ទជាតកំ	បឋមំ	๑๔๙
	តុម្ពជាតកំ	ទុតិយំ	๑๕๔
	ជយទ្ទិសជាតកំ	តតិយំ	๑๖๒
	ឆទ្ទន្តជាតកំ	ចតុត្ថំ	๑๗๑
	សម្ភវជាតកំ	បញ្ចមំ	๑๘๐
	មហាកបិជាតកំ	ឆដ្ឋំ	๑๘๗
	ទករក្ខសជាតកំ	សត្តមំ	๑๙๔
	បណ្ឌរកជាតកំ	អដ្ឋមំ	๒๐๐
	សម្មុលាជាតកំ	នវមំ	๒๐๘
	កណ្ហតិណ្ហកជាតកំ	ទសមំ	๒๑๕
ចតុក្កនិបាតេ	តេសកុណជាតកំ	បឋមំ	๒๒๓
	សរភង្គជាតកំ	ទុតិយំ	๒๓๑
	អលម្ពុសាជាតកំ	តតិយំ	๒๔๓
	សង្ខបាលជាតកំ	ចតុត្ថំ	๒๕๑
	ចុល្លសុតសោមជាតកំ	បញ្ចមំ	๒๖๓

សន្ទីកត្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

តិសនិបាត	កឹឆន្ទជាតក	ទី ๑	๑๔๙
	កុម្ភជាតក	„ ๒	๑๕๔
	ជយទ្ទិសជាតក	„ ๓	๑๖๒
	ឆទ្ទន្តជាតក	„ ๔	๑๗๑
	សម្ភវជាតក	„ ๕	๑๗๐
	មហាកបិជាតក	„ ๖	๑๘๗
	ទករក្ខសជាតក	„ ๗	๑๙๔
	បណ្ណវរកជាតក	„ ๘	๒๐๐
	សម្ពុលាជាតក	„ ๙	๒๐๘
	ភណ្ឌុតិណ្ឌុកជាតក	„ ๑๐	๒๑๕
បញ្ចាលីសនិបាត	តេសកុណជាតក	ទី ๑	๒๒๓
	សរភង្គជាតក	„ ๒	๒๓๑
	អលម្ពុសាជាតក	„ ๓	๒๔๓
	សង្ខបាលជាតក	„ ๔	๒๕๑
	បុណ្ណសុធសោមជាតក	„ ๕	๒๖๓

វិរុទ្ធវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កំ	រជ្ជុលេខាយំ
តតិយំ ឧច្ចាល-	ចតុត្ថំ ឧច្ចាល-		
កជាតកំ	កជាតកំ	๑๕	๑
សសប្បុរេភ	សសប្បុរេភ	๒๖	๑๑
ឧរគ	ឧរក	๒๘	๖
ឆេវសុ	ឆេវសុ	๔๕	๕
ឆេមជា	ឆេមុជា	๕๑	๑๒
មត្តំ	មុត្តំ	๙๐	๑๓
បង្ខនញ្ច	ចង្ខនញ្ច	๑๐๕	๑๕
ឆវមំ	ឆវមំ	๑๑๕	๖
តតិយំ ចម្បេ-	ឆសមំ ចម្បេ-		
យ្យជាតកំ	យ្យជាតកំ	๑๑๙	๑
តេវសកំ	តេវសមំ	๑๔๑	๑๘
តច្ឆមមំ	តច្ឆបមំ	๑๔๙	๖
អម្ពមក្កំ	អម្ពបក្កំ	"	"
បញ្ចមំ សម្ភវ-	ឆដ្ឋំ មហាកប៊ិ-		
ជាតកំ	ជាតកំ	๑๘๙	๑
បញ្ចមំ សម្ភវ-	ឆដ្ឋំ មហាកប៊ិ-		
ជាតកំ	ជាតកំ	๑๙๑	๑

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ឯង្គប	បង្គប	២០	៥
សុរុបិដាតក ទី ៥	សុរុបិដាតក ទី ៦	២៣	១
ព្រះភ្លែកពុទ្ធ	ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ	៣១	២
ប្រើង	ប្រើន	▪	១៥
ភក្ខ	ភិក្ខ	៥៩	១
ទុច្ច	ទុច្ច	១៥៤	៨
សុះស្ដាយ	ស្ដុះស្ដាយ	១៧៦	៤
ផែងដី	ផែនដី	១៩៨	១០
ស៊ីវ៉ុំ	ស៊ីគូវ៉ុំ	២១៣	៣
ឯយភិទេវកុញ្ជ	ឯមយភិទេវកុញ្ជរ	២៤៧	១៩

INSTITUT BOUDDHIQUE